

PROBLEMATVM
ARISTOTELIS

SECTIONES.

duodequadra-
ginta.

14-12-H-29

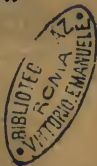
PROBLEMATVM ALE-
XANDRI APHRODISIEI

LIBRI DVO,

THEODORO GAZA INTERPRETE.

AD HÆC,

In utriusq; Sectiones & Problemata so-
pissimus Index.

LVGDVNI.

Apud Paulum Mirallietum, Sub
insigni Diui Pauli.

M. D. L.

A. F. Pivo

PROBLEMATICA
ARISTOTELIS

SECTIO PRIMA

DE PRINCIPALIIS

CAUSIS

PROBLEMATICA ARISTOTELIS

SECTIO PRIMA

DE PRINCIPALIIS

CAUSIS

DE PRINCIPALIIS

CAUSIS

DE PRINCIPALIIS

DE PRINCIPALIIS

CAUSIS

DE PRINCIPALIIS

CAUSIS

DE PRINCIPALIIS

CAUSIS

DE PRINCIPALIIS

CAUSIS

ORNATISSIMO

VIRO IOANNI VI-

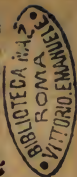
TALIO MEDICO

Agnensi Paulus Mi-
rallictus,

s.

Et istas habet aliquid commune cū multis, amor non habet, inquit ille. Ego uerò, mi Vitali, nescio quomodo in omnibus fit (de me enim periculum faciens, hoc commune omnibus existimo) ut non solum eos quos nobis uita societas, aut morum & studiorum similitudo, aliæque quævis coniunctissimæ necessitudinis ratio copulauit, diligamus: sed etiam quos ab ijs amari coliq; intelligimus, quamuis planè incognitos animo studiosissimè complectamur & obseruemus. Imò uerò, & ut ille ipse scribit, hoc natura nobis datum esse uideatur, ut cū ea loca uideamus, in quibus memoria dignos uiros acceperimus multum esse uersatos, plurimū moueamur, & quodam quasi eorum incendamur amore. Quæ profectò cū ita sint, quantò maior esse in oratione uis potest, quæ nobis tanquam ob oculos quos nunquam uiderimus ponit? Hec eò, mi Vitali, ad te scribo, quòd cū nuper Bernardum Rollandum Iuriscōsultum ualde nobilem, iuēsque meros amores per se libentissimè uidi,

tum hoc libentius, quod illum audires, te, quem
nunquam uiderim, & audire & intueri uide-
bar: amare uero ita coactus fui, tanquam quo-
cum iam ab ineunte pueritia summa mihi
constituta familiaritas fuisset. Nam & sum-
mam in Philosophia peritiam, & in Graecis, &
omnis politioris literatura genere magnam mihi
tuam eruditionem exposuit: & praeterea tantam
in consuetudine morum dulcedinem, & fami-
liaritate suauitatem adiunxit, ut non me tui a-
mantissimum modo, sed plane etiam in eo nemini
concedentem fecerit: quod quamuis multum tibi
uetusstate necessitudinis, in amicitia tamen po-
tior esse nullus possit. Habet enim hoc admira-
bile secum scientia, quae cum oculis cerni nequeat,
ubicunque tamen esse intelligatur, non solum sui,
sed etiam eius in quo esse putatur, ardentes amores
excitet. Itaque dum nobiscum aliquandiu tuus
Rollandus agit, quod tadium temporis subleua-
ret, & turpe otium fugeret, postulat à me Ale-
xandri Aphrodisieci, & Aristotelis Proble-
mata. illis enim tua causa impulsus se mirifice
delectari aiebat. quod tu illis ita abundares, ut
sui legulei legibus: quibus sexcentas uno spiritum
nomine, nihil sit facilius. Sed tamen hoc inter te
& illos interesse. quod quae ab illis temere &
impudenter esfluunt, à te tam opportune & gra-
niter proferantur, ut facile quos tecum habes te-
neas: & quod uelis tanta suauitate dicendi impel-
las.

las. Valde se ergo in illis legendis oblectatus est:
nec destitit, donec perlegerit, totumq; opus mul-
ta cura innumerus mendis purgauerit. Ego autē
illo amisso (nam propter institutum in Italiam
iter, non potuit apud nos diu quiescere) ne tanti
immemor beneficij uiderer, nihil habui anti-
quius, quam accuratē dare operā, ne & grauissi-
mi uiri, mihiq; amicissimi munus in situ apud
me diuaceret. Quamprimum ergo tulit occa-
sio (quid enim mihi longius esse poterat, quam
ut mei erga te amoris publicum esset testimo-
nium?) praelis meis adhibui, tuoque nomini, cu-
ius gratia hic ab illo susceptio labor erat, con-
secratum uolui: hisque commodissimis & ueni-
stissimis typis excusi. nouo quidē formae genere,
quo te plurimum gaudere certō scio: sed tamen
propter quotidianam libri materiam, tantō ti-
bi, & propter te studiosis omnibus futuram lu-
cundiciē. Tua ergo haec Problemata, uerē enim
tua sunt: ab amantissimo animo. certē profecta
accipito. quae si tu eo animo exceperis, quo te fa-
cturum à me cogitatū fuit, dū illa excuderem:
neq; nos, tuum scilicet Rollandum, & me, no-
stri laboris ulla ex parte paenitebit: nec te in illis
in dies magis uersari, ac semper manibus circū-
ferre: donec notae quas te in illa parturire cogi-
to, in lucem magno studiosorum omniū commo-
do exeant. Vale, & nos mutuo dilige.

Lugduni 30. Octobr. 1550.

SECTIONVM DVARVM

DE QVADRAGINTA,

& Problematum octingentorum

octuaginta septem Aristoteli,

ELEN

CHVS,

eorum,
qua ad

Medicinam pertinent, sectio I. cuius quaestiones, siue problemata 59

Sudorem pertinent, sectio II. cuius quaestiones 42

Vini potum & uinolentiam pertinent, Sectio III. cuius quaestiones 34

Rem ueneream pertinent, sectio IIII. cuius quaestiones 53

Laborem pertinent, sectio V. cuius quaestiones 39

Sessionem, accubitus, & habitum corporis pertinent, sectio VI. cuius quaest. 7

Consensum naturae animantium pertinent, Sectio VII. cuius quaestiones 5

Rigorem atq; horrorem pertinent, sectio VIII. cuius quaestiones 19

Vibices, & cicatrices, & pelles pertinent: sectio IX. cuius quaestiones 27

Res naturales pertinent, sectio X. cuius quaestiones 67

Vocis, soniq; rationem pertinent, sectio XI. 1.

XI. cuius quæstiones	85
Res bene olidas pertinent, Sectio XII. cuius quæstiones	13
Male olidas pertinent, Sectio XIII. cuius quæstiones	12
Regionū habitus pertinet, Sectio XIV. cuius quæstiones	16
Res mathematicas pertinent, & ad calculationem, Sectio XV. cuius quæstiones	12
Res inanimatas pertinent, Sectio XVI. cuius quæstiones	17
Res animatas pertinent, Sectio XVII. cuius quæstiones	3
Literariū studiū pertinent, Sectio XVIII. cuius quæstiones	11
Concentum pertinent, Sectio XIX. cuius quæstiones	51
Stirpiū genus, & oleracea pertinent, Sectio XX. cuius quæstiones	36
Farinā & massam, ceteraque id genus pertinent, Sectio XXI. cuius quæstiones	26
Fructus arborum pertinet, Sectio XXII. cuius quæstiones	14
Mare, salisq; omnem aquam pertinent, Sectio XXIII. cuius quæstiones	41
Aquas calidas pertinet, Sectio XXIV. cuius quæstiones	39
Aerem pertinent, Sectio XXV. cuius quæstiones	22

Ventos pertinent, Sectio xxvi. cuius
questiones 64

Metum & fortitudinem pertinent, Sectio
xxvii. cuius questiones 11

Temperantiam & intemperantiam, & co
tinentiam & incontinentiam pertinent,
Sectio xxviii. cuius questiones 8

Iustitiam pertinent, Sectio xxix. cu
ius questiones 16

Prudentiam & mentem, & sapientiam per
tinent, Sectio xxx. cuius quest. 13

Oculos pertinent, Sectio xxxi. cuius
questiones 30

Aures pertinent, Sectio xxxii. cu
ius questiones 13

Nares pertinent, Sectio xxxiii. cu
ius questiones 18

Os, & ad ea quae in eo sunt, pertinent, Se
ctio xxxiiii. cuius questiones 12

Tactum pertinent, Sectio xxxv. cuius
questiones 10

Faciem pertinent, Sectio xxxvi. cu
ius questiones 3

Totum corpus pertinet, Sectio xxxvii.
cuius questiones 6

Colorem pertinent, Sectio xxxviii.
cuius questiones 10

Eorum
quae ad

ARISTOTELIS PRO- BLEMATVM SECTIO-

NES DV AE DE QVADRA

ginta, Theodoro Gaza

Interprete.

EORVM QVAE AD ME

dicinam pertinent, Sectio prima,

cuius quaestiones

LIX

1

V R exuperantiae ni-
miae committendi morbi
vim habeant? An quia
vel excessum, vel defe-
ctum efficiant? qua qui-
dem re morbum consi-

stere certum est.

2 Cur morbi saepe curari possunt, vbi quis
abundè excessit? Equidem nonnulli medici
eam artem exercent, vt non nisi per exces-
sum agant vel vini, vel aquae, vel falsuginis,
vel cibi, vel inediae. An quoniam causae, quae
morbos committunt, aduersae inter se sunt?
atq; ita efficitur, vt genus alterum ducl per
excessum alterius in medium possit.

3 Cur temporum flatuumque mutationes
morbos intendunt, tollantue, iudicent, vel cō-

a s mit

mittat? An q̄ aut frigida, aut calida, aut humida, aut sicca sunt, morbosq; qualitatu huiusmodi excessus committit? Secunda etenim valetudo, mediocritas quedam est. Quod si per humidam, frigidamue materiam morbus constiterit, tempus accedens contrarium, tollere illum poterit. Sed si minus contrarium subsecutum sit, qui similis status temporis superuenerit, intendet sane, atq; interinet: quod etiam fit, ut qui bene valent, aegrotare tempore mutato incipiant, corporis enim proinde temperamentum soluatur necesse est, quippe quod non nisi temporum, aetatum, locorumq; statu idoneo aptum sit augeri, seruariq;. Quapropter cum tempora euariant, ratio tunc valetudinis habenda diligentius est. Idem autem illud pro causa particulatim etiam adest, quod in vniuersum proposui de temporibus: mutationes etenim flatuum, aetatum atque locorum, pro temporis cuiusdam mutatione accipi debent. Quapropter haec etiam intendendi, vel tollendi, vel iudicandi, vel contrahendi morbum vim habent, quemadmodum tempora, & syderum ortus, orionis, arcturi, vergiliae, caniculae, qui flatus inbreseque excitant, qui serenitates, frigora, temporaue solent adferre.

4 Cur vomitus, cum tempora immutantur, citari maximè debeat? Ne conturbatio

redun

redūdet, cū varia ex cremēta materiæ inutilis ex mutandi ratione pueniant: vnde fit, vt cibum alij parum concoquant, alij parum cupiant.

5 Quamobrem qui vel cibo vitioso vescuntur, vel fame diutina laborant, pedibus intumescere soleant? an vtrisque per tabem, cōsumptionemq; illud accadat? Tabescunt enim & qui esuriunt, quia nullū penitus capiunt alimentū, & qui vitiosè vescuntur, quia quod assumpserit, perfrui nequeunt.

6 Quamobrem cū vitia bilis per æstatē contrahi debeant, morbi acuti, qui certè ex bili consistunt, per hyemem potius vrgeant? An quia febribus illi comitati, acuti propter ea sunt, quia violenti? violentia verò contrā naturam est: locis enim quibusdā in corpore humescentibus, feruens oritur inflammatio, quæ cū non nisi caloris exuperantia sit, febres vtique accendere potest. Aestiuo igitur tempore arida, calidæque vitia malè homines habent, hyberno autem humida calidæque perinde acuta: celeriter nanq; interimunt, cū propter humoris supercrescētis abundantiam, concoqui nequeant.

7 Cur morbus pestilens solus ex omnibus vitijs p̄cipuè afficiat eos, q ad laborantes eo morbo propè accesserint? An q̄ is solus oīm morborū cōmunis omnibus hominibus est.

Itaq;

Itaq; pestem facile oībus infert, qui scilicet deprauato iam habitu sunt. Fit enim, vt morbo cubantis veluti quodam fomite succendēte, vitium illud protinus exultet, concipiatūque in alijs.

8 Cur si venti septētrionales hyemē occupant, ver autē austros, pluuiasq; exhibuit, æstas proxima gratis tam febribus, q̄ lippitudinibus insequi soleat? An q̄ æstas corpora nostra multū humoris alieni cōtinētia excipit, & terra madet, & habitādi locus perhumidus est, talisq; reddit, qualis q̄ grauis perpetuò cōstat. Primū itaq; lippitudines subeūt, eū excrementa humoris in capite deliquē reincipiūt, dein febres. Ita enim intelligēdū est, vt res eadē & calidissima, & frigidissima reddi possit, ceu aqua, vel lapis: feruet etēn illa, vrit hic vehemētius. Fit igitur, vt aer sue crassitudinis causa, calorē pleniorē suscipiēs exardescat, & corpora pari ratione, anxietate æstūq; vexētur: æstus verò in corpore, febris: in oculis, lippitudo est. Deniq; mutatio quæq; calida corpus peruertit, cū scilicet cœlo adhuc madente, æstas protinus sicca, & calida occupauit: vitiū etiā augetur, si pluvia æstate accessit. Ita enim vis solis materiā latē obtinet, quā feruescere tum in corporibus, tum in terra, tum etiā in aere faciat: quade causā febres oriuntur & lippitudines.

Cur

Cur si hyems austrina, & pluuiosa fuit,
 ver autē siccum & aquiloniū est, corpora tā
 vere quā æstate morbi exercent? An q̄ hye-
 mis tepor, & humor. faciūt, vt corpora tēpo-
 ri eiusmodi proxima. in qualitate reddātur?
 Humida enim laxāq; fiant & soluta, necesse
 est. Quæ cū ita se habeāt, vere frigidō atq;
 sicco, facillē concrefcere possunt, & indurari.
 Itaq; grauidæ, quibus tunc adest partus, ab-
 ortu. periclitantē, videlicet incalescēdi, crude-
 scendiq; ratione. Quæ res syderatio appella-
 ta est, quā sicca illa cōmittit frigiditas, impa-
 tiens omnino excernendi humoris. Infantes
 verò, quos gerūt imbecilles, læsōsq; immodi-
 cā ob frigiditatē, ædunt. Accidit enim vt qui
 tunc cœlo sereno nascūtur, ijdem pluuiō be-
 nignē, & cōstiterint, & nutriti fuerint intra
 parentē: ceteris verò, cū pituita vitio suæ
 nimietatis purgata nō est (qđ sit, vbi tepidū
 se exhibuit) sed coacta à frigore constitit, cū
 tepor occupauit, æstatis vi colliquescit: si bi-
 liosi, sicciq; sunt, q̄ eorū corpora minimē hu-
 midam, sed squalibundam sortiūtur naturā,
 excitantur quidē humores, sed tenues: quam
 obrem eos lippitudo arida malē habet. Si ve-
 rō pituita redundāt, raucitates destillationē
 que in pulmonē oriūtur: mulieres extorquet
 difficultates intestinorū, quia natura sunt hu-
 mida, frigidaq;: seniores stupor attōltos red-
 dit

dit, vbi vniuersus resolutus humor incubuit, exq; imbecillitate caloris natui concreuit.

10 Cur si æstas sicca, & aquilonia fuit, autumnus ex aduerso humidus atq; austrinus, hyeme, quæ proxima est, dolor capitis, raucitas, tussisq; oriatur, atq; in tabe demum euadant? An quia hyems multum materię excipit, itaq; humorē cogere, atq; pituitā inde cōficere magnū ei negotiū est. Ergo difficilē est humorē dēfari, cōficiq; inde pituitā. Quod si in capite humor cōstiterit, grauitatē cōmittit: & si nimius, frigidusq; est, crudorē utiq; mouet, cui syderatio nomen est: necnō si ob nimiam sui copiā concreescere minus potuit, in locum defluit proximū, atq; ita tussim, raucitatem, & tabem contrahit.

11 Cur si sicca æstas, siccusque autumnus aquilones habuerint, mulieribus, & omnibus pituita abundantib. secunda valetudo cōtingat? An quia natura utrorunq; in alteram exuperat partem, itaque tempus in partem trahendo contrariam ad medium habitum, bonumque perducit. Eò igitur ipso tempore optimè valent, nisi quid vtrò ipsi perperam agant, aut humidi ad hyemem ita deueniant, ut fomitem quendam, & incitabulum frigori subministrent.

12 Cur si sicca æstas & aquilonia, & autūnus siccus iisdē aquilonibus perflatus morbo

biliosos infestet? An quoniā ad idem, corpus eorū ac temporis habitus vergūt: itaq; veluti ignis igni adijcitur. Cum enim corpora exsiccantur; quātūq; in his dulcedinis erat, euaporatum sit, vehemētérq; incallescāt necesse est, vt dum humor cōsumitur, aridæ lippitudines oriātur, residuóq; quod biliosum remāferit, eodémq; recallescēte, febres acutæ, vtpote ex bili syncera, inuadant. Nonnullos insania rapit, quorum scilicet natura atra bile abundat: hæc etenim largè superest, cū citius humores contrarij reficcescant.

13 Cur mutationem aquarum, grauē, aeris verò non grauē esse affirmant? An quod aqua corporibus alimento est, quo iam habito cōplexóq; peregrinemur. Aer autē nullo se exhibet alimento. Aquarum item genera multa & varia per se sunt, sed aeris minimè. Itaq; hoc etiā causæ esse potest, quippe cū peregrè etiā profectis in cœlo quidē propè eodem, in aquis autē varijs versari eueniat: quapropter aquæ mutationem grauē esse rectè putatum est.

14 Cur ciborū mutatio minus quā aquæ, grauis occurrat? An quia plurimū aquæ consumimus. Nam & in pane, & obsonijs, & in potu aquæ, vsus plurimus est.

15 Sed cur cibi, & aquæ mutatio grauis sit? An quòd omnis mutatio etiam temporis
&

& ætatis motu facilis est. Extrema nanq; generis cuiuscūq; moueri facile possunt, quomodo & principia, & fines. Ergo & cibi, qui inter se distant, corrumpere se innicē queunt, quippe cū aut puer, aut nondū adhæserit, qui præcesserat. Ad hæc ut varius cibus grauis est, turbulenta enim, nec æqualis concoctio eius agitur, sic in ijs accidit, qui aquā mutarint, scilicet ut variæ potionis vtantur alimento, est q; id alimenti genus, quā siccum valentius, quoniam plurimum est, ex q; cibus ipsis non, nisi quantum dilutū est, vim habet euerlendi.

16. Cur mutationes aquarū faciunt, ut pediculi, in quibus haberi possint, multi habeantur? An q; humoris cruditas, quā perturbatio illa cōmittit, quæ ex aquæ vario vsu in crebra cōmutatione redūdat, humoris creare copiam potest, præsertim in loco humori opportuniore. Cerebrum autē natura humidū est: quare caput maximè perpetuò humet, cuius rei indicium est, q; pili in hoc potissimum excunt: huius autē loci vis, ad progenerādos pediculos apta est: patet hoc in puerili ætate. Caput enim puerorū madet abundè, & sæpè aut grauedine cōflicatur, aut sanguinis profusione. Quinetiā pediculos plures illa ætas habere solet.

17. Cur à vergiliarū occasu ad fauonij vsq;

fla.

flatus hi potissimū pereāt, qui morbo longo laborāt, & senes q̄ iuuenes potius? Vtrū sum me illę intereūdi causę due adsint, frig^o atq; excessus. Vita enim calore foueī, seruatūrq;. Tempus autē istud ambo illa sortit. Frigidū enim & hyems tū acerrimē vrget, subsequēs enim tempus ver est. An q̄ qui vitijs laborant diuturnis, nō secus ac senes effecti sunt. Longus etenim morbus, quasi senectū iam ad esse videtur. Ea nanq; corpora sicca, & frigida sunt, altera scilicet ob ætatē, altera ob languorem: hyemem verō & gelu, frigoris atq; siccitatis esse excelsionem certum est. Quare fit, vt cū vel paruo momento corpora pateant, hyemis rigor quasi ignis igni iniungatur, atq; ita interimat.

18 Cur in plenis impurisq; corporibus, vlcera capitis non magno negotio sanētur, tibiæ autē ægrē? An humor eorū, quia terrenus, grauis est: graue autem omne deorsum tendit: ergo superiora curari faciliē possunt, quoniam seorsum humor decesserit: inferiora propterea nequeunt, quōd admodum excrescant, & putredini pateant.

19 Cur si post hyemem aquiloniam, & veraustrinum ac pluuium, æstas sicca admodum fuit, perniciosus omnibus autumnus accedat & pueris præsertim? Nam & cæteris difficultates intestinorum, febrēs q; quartanæ longē

co tēpore solēt euenire. An q̄, si aqua medio-
cris p̄ æstatē incescit, quantū humoris colle-
ctū est p̄ ver humidū, in n̄ris corporib⁹ refri-
geratū quiescit: sed si nō ita cōtigit, pueri, q̄
suaptē natura humidi & calidi sunt, vehemē-
ter eo feruescunt affectu, quoniā refrigerati
minimē fuerint. Et si per æstatē restiterint,
autumno certē, quorū humor ultra modum
ferbuerit, corripietur. Excrementa verò nisi
cōfestim peremerint, orta videlicet circa pul-
monē, atq; arteriā (suprà enim primū confi-
stunt, eod. s. q̄ aeris repori nostra corpora pa-
teant: hinc enim lippitudines quoq; p̄gressif-
sis febrib⁹ in graui æstate sequi cōsueuerūt).
ergo si nō locis superioribus excremēta hu-
morum exorsa (vt dictū est) protinus intere-
merint, descendēt cruda ad ventrem, atq; ita
difficultatē creabunt intestinorū. At si præ-
nimia sui copia humor excerni nequiverit,
quartanæ ijs orientur, qui euadere mortē po-
tuerunt, etiam si illud intestinorum vitium
omnino quleuerit. Quòd enim crudi humo-
ris subtersedit, stabile, firmūmq; vehemēter
modo atræ bilis adhæret.

20 Cur si æstas & autumnus, imbres au-
strorūq; habuerunt, hyems grauis consequi so-
leat? An quòd hyems corpora p̄humida ex-
cipt, mutatio etiā ingens occurrit. Nō enim
paulatim, sed repentē ex calore immodico ad
fri

frigoris acerbitem venit, quā autumnus quoque tepidus extitit. Itaque qui denso corpore sunt, hos morbi extorqueant acuti, necesse est. his enim humida excrementa supra potius colliguntur, cum partes superiores humoribus huiusmodi opportunas, inferiores inhabiles illi habeant. Ideoque qui tali textura corporis sunt, non multa excrementa sibi admittunt. Cum igitur, qui locis superioribus corporis humor excreuerit, in frigidum incipit, fit ut prædicta vitia oriantur, quemadmodum vinolentis propere accidit, cum algent. At quibus laxius corpus est, ijs febribus oris evenit, ut quæ summa de cruditate febres constituerint, transeant in ardores, quoniam his magis totum corpus ab humoribus occupatur, quam densa illis mole constitutibus, ex quibus vi frigoris coacta eorum corpore humores incallescere febres accendunt: superans enim calor, totius corporis febris est, & si idem nimio intendatur humore, ardor effici potest.

21 Cur annus pestilens tunc inuadit, cum sol multum vaporis de terra excitat? An tunc annus humidus pluuiusque significetur, necesse est, terramque madescere necessarium. Fit igitur, ut quasi locis palustribus grauiusque proinde inhabiteretur, & corpora quoque multis tunc excrementis redundare necessarium est, ita ut agrotandi materiam

habeant in æstate.

22 Cur grauis tunc adeat annus, cū copia est pusillarū ranarum, quæ rubetarū faciem repræsentant? An res vnaqueq; loco suæ naturæ idoneo abundare solita est. Itaq; eiusmodi animantiū genus cū natura humidū sit, humidū pluuiūmq; annū ob eam ipsam causam indicat. Anni eiusmodi verò graues proculdubio sunt. Quibus enim corpora facta præhumida fuerint, multis idcirco excrementis premuntur, quæ causæ sunt, vt morbi proueniant.

23 Cur austri sicci & nihil humētes febres creare soleāt? An quia calorē, humoremque excitant alienū. Sunt enim suapte natura humidi, calidiq;: qua quidē re febris cōmitur, quippe quæ nō nisi p̄ excessum ambarū qualitātū illorū oriri soleat. Cū igitur imbre austri vacāt, corpora nostra ita afficiātur, necesse est: at cū flatibus imber adest, nos aqua refrigerat, austros tñ, quos mare miserit, prodesse stirpibus certū est. Refrigerati nanque beneficio maris, deueniunt contra æruginē, quæ humore, calorēq; alieno consistit.

24 Cur corpora humana se tardiora, debilioraq; sentiant, cū austri affiant? An quia multum ex paulo tunc redundat humoris, quem deliquescere tepor coegit, exq; leui afflatu grauis humor citatur: adde, quod vires

nostræ cōditæ in articulis sunt, qui austrinis laxari flatibus consueuerunt. Cōstat id ex eorum crepitu, quæ pridem conglutinata, tunc remittuntur ac resoluantur. Tenax etenim humor, qui articulis inditus est, vt concretus nos moueri nō patitur, sic nimis humefactus intendi minimè finit.

25 Cur per æstatem magis aduersa valetudine laboretur, per hyemem verò magis qui laborât, emoriâtur? An quia calor, qui per hyemem intus propter corporum densitatē coeretur, parū adiuuat, nec labor operū, qui amplius per id tempus suscipitur, excremēta humorum potest concoquere, ideo validam esse malī originem necesse est: quòd cum ita sit, perniciosum morbum vrgere ratio est. Contra in æstate, quoniam corpus vniuersum rarū refrigeratum, resolutum, atq; laborū impatiens est idcirco morbos plures quidē oriiri necessarium videtur, videlicet ob lassitudinem, cruditatēq; ciborū: noui etenim fructus tunc adsunt: non tamen ita validos esse naturæ ratio patitur, quamobrem facultas hisce succurrendi datur facilius.

26 Cur post vtrumlibet solstitium, per centum dierum spatium mori maxime accidat? An quia eatenus vtraq; vehementia caloris & frigoris se dilatat, quæ morbos perniciēmq; afferre infirmis potest.

b 3 Cur

27 Cur ver atq; autumnus morbis iufestet?
An quia mutationes graues oēs occurrūt: sed
autumnus vere grauior est, quia corpore ca-
lido refrigerante, quā frigido incalescente
potius ægrotamus. Vt igitur verē frigidum
recalescit, sic autumnō calidum refrigerat.

28 Cur per hyemem minus quā per æstatē
sed perniciosius ægrotetur? An quoniam in
æstate morbi vel parua de causa existunt, q̃
in hyeme minimē accidit ita: sum⁹ enim tūc
& ad concoquendū, & ad bene valendū aptio-
res. Itaq; ratione maiora perniciosioraq; ma-
la sunt, quæ maiori de causa prouenerint.
Quod idem in athletis, & omnino in ijs, qui
secunda valetudine esse solēt, licet perspicere.
Aut enim nullo morbo premuntur, aut pres-
si celeriter è vita decedunt, quippe qui nisi
magna cum causa ægrescere nequeant.

29 Cur per autumnū ac hyemem febres ar-
dētes potius oriantur, quæ tēpora frigus præ-
seferunt: per æstatē verō, cum æstus ad sunt,
rigores magis infestent? An quia in corpore
hominis bilis calida, pituita frigida est. Itaq;
per æstatē quod frigidū est dissoluitur, dif-
fusūq; horrores, tremoresq; excitat. Per
hyemem autem quod calidum est, vi tempo-
ris pressum refrigerat. Febres tamē ardentes
per hyemem autumnūq; potius conficiāt
quoniā calor pulsus à frigore, intus se cō-
trah

trahit. Ardor enim nō residet in summis, sed intrinsecus se expandit, atque ita efficitur, vt ratione febres ardētes hyberno tempore oriantur. Melius id in ijs intelligi potest, qui aqua frigida, quiq; calida se hyberno tempore lauerint: qui enim frigida se infuderunt, ibi aliquandiu, dum diluerentur, frigerūt, reliquo toto die tuti à frigore sunt. At qui calida vsi fuerint, frigus diutius experiuntur. Caro enim spissescit, calorq; introrsus se colligit eorum, qui se aqua diluerint frigida. Contrā autem ijs euenit qui calidam admisere, caro quippe rarescit, calorq; ad exterum vsque locum euocatur.

30 Quenā virt⁹ sit cataplasmat^{is}? An vt resoluat, vt moueat sudorē, vt euocet vaporē.

31 Quonam argumento constet abscessum iam purulentum esse? An si aqua perfusus calida immutatur, purulentus est: sin minus, nondum est.

32 Quenā vrēda, quæue sint incidenda? An quæ ore sunt amplo, nec breui coagmētētur hæc vrēda sunt, vt crusta illic incumbat: sic eī nullū pus cicatrice inducta occultabit.

33 Quenam virtus medicamenti suppressantis sanguinem sit, quod enæmum appellamus? An vt exiccet, & materiæ inutilis cōfluitum cōpescat, sine crusta aut carnis putredine. Ita enim efficit, vt vulnus simul &

inflāmate careat, & vnitati sit opportunū quod enim materia nō superfluit, inflāmate carebit. Quod siccū est vnitati opportunius erit: quādiu nanq; præmadet. cōcorpo rescere nequit. Quāobrem quę cruetis iniicienda censemus, acria magna ex parte sunt, quò acerbitate sua possint astringere.

34 Quenā incidenda, quæ uē vrēda, quæ cōstrā non ita curāda sint, sed medicamētis? An quæ in ala, aut in inguine abscesserunt, medicamētis curādū potius: diducta enim partim laboriosa, partim periculosa redduntur. Vt ē di sunt illi abscessus, qui lati, processūq; multiplici eruperunt, quiq; venosis, nō carnofis resident locis. Incidendi qui in acutum se colligunt, qui que non parte solida extant.

35 Cur si quis ære incisus sit, facilius quā si ferro, sanescat? Vtrū quia æs leuius est, itaque minus laceret, ictūmq; faciat. An ē diuerso, quòd ferrū acie adaetiorē recipiat sectionē, idcirco faciliore tolerabiliorēq; efficere debeat. At verò æs medicamēti vim obtinet & prīcipiū quodcūq; pars potissima rei est. Qd̄ igit̄ es simulac fuerit incisū, medicamēto p̄tentissimo adest, facit vt vuln° celeri° coeat.

36 Cur ambusta ex ære sanentur celeriter? An quoniam à laxioribus, minúsque corpulentis effecta sunt. Plus enim caloris corpori inhæret solidiori.

Vtr

37 Vtrū prifana ordeacea leuior, & ad morbos accōmodatior quā triticea fit? hanc enim nonnulli anteponūt, argumētumq; ex pifto ribus capiunt, q̄ multo colorātiores ſunt qui tritici, quā qui ordeacei piſturā exercēt: addunt etiam q̄ ordeū humidius eſt: quod autē humidius eſt, concoctionem deſiderat pleniorē. Sed nihil prohibet, quò minus vt cōcoctu quid difficilius ordeum habeat, ſic ad leuitatem quid vtilius præſtet: hoc enim non humidius tātum tritico eſt, ſed frigidiuſ etiam: qualis certē ſorbitio, cibūſq; cōpetit febrienti, vt parum alat, & ſatis refrigeret, quod ptiſana ordeacea facere poteſt, quia enim humidior, vel corpulētior eſt, hinc alimenti parū, idq̄ue frigidiuſculum præſtat.

38 Cur dentium ſtuporem portulaca herba aut ſal tollere poteſt? An portulaca, quia lentum quendam habet humorem, qui vel manducanti, aut manu aliquantiſper confringenti pateſcit: hæret enim, ac trahitur. Lētor igitur ſubiens ille, à corpore educit acorē, quippe qui affinitate quadam coniungi valeat argumento ſaporis, quem acidulum reddit. Sal verò macerat, liquefacit q̄ue, atque ita acorē quoque extrudit.

39 Sed cur lixiuſum, nitrūmue hoc idem facere nequeat? An q̄ hæc ſuam ob acerbitatē aſtringunt, non liquefaciunt.

40 Cur æstiuis lassitudinibus balneo, hybernis vnctione mederi conueniat? An hybernis vnctio datur propter horrores mutationesq; vrgētes: per calorē cū laxādū est qui mēbra tepescere faciat: oleū verò calidum est. At in æstate humefaciendum cēsetur, quoniā tempus id siccum est, nec metus interpellit horrores, cō q; status temporis ad teporem ingenuē vergit: hinc etiam cibus parcus, portio liberalis per æstatem admittitur, illæ magis, hæc omnino. Potioni nanq; per æstatē ob teporum siccitatem indulgendum ex toto est: parsimonia verò cibi communis temperū omnium est, sed magis æstati conuenit, ne ob habitum temporis feruētē, corpus cibo immodico pressum exæstuet.

41 Cur ex medicamentis alia aluum soluāt vesicam autem minimē: alia vesicam soluāt, cū aluum nihilo moueant? An quòd ea, quæ natura humida sunt, atque aqua referta, si medendi obtinēt facultatem, vesicam soluūt: subsident enim in ea humores, qui putredine immunes euaserunt: quippe vesica pro eius humoris conceptaculo habetur, qui minimē in ventre concoquitur, qui non manet, sed prius quā agat quicquam aut patiatur, excernitur. At quæ terrenam sortiuntur naturam, si vires habeant medicas, aluum hæc fundere queunt. In hac enim terrena quæque mater

materia se prouoluit, itaq; turbat, si mouendi obtinet facultatem.

42 Cur alia vētrem mouent superiorē, alia inferiorē, vt veratrū superiorē, scāmonea inferiorē: alia verò citāt vtrunq; vt elateriū & thapsiæ succus? An q̃ ex medicamētis, quę ventrē mouent, alia frigida, alia calida sunt: itaq; alia propter suum calorē protinus vt in superiori vētre fuerūt, loca petūt superiora, ac inde liquefaciendo, maximē quę altera sint, minúsq; infidentia, sed etiam quę insunt naturę intima, medicamēto scilicet vehemēti epoto, aut copiosiori quā natura patiatur, tam ea ipsa, quā quę exerescentia adfuerint, in ventriculū deducunt, hic verò seruo excremēta perturbant, flatumq; excitāt multum, qui obstitens vexansq;, demum vomitū mouet. Alia q̃ natura frigida sunt, deorsum versus pōdere suo labuntur, etiā priusq̃ quicquā vel afficiātur vel agāt, ac inde proficicentia, idē acriāt qđ superiora: vbi enim p̃adita foramina illinc ascēderūt, atq; materia agitarūt, eodē tramite secū quę corripuerint excremēta colliquamētāq; deducunt: at genus medicamēti, quod qualitatis vtriusq; particeps, mistūmq; ex calido frigidōq; est, hoc ob eam vtranq; facultatē rē potest vtrāq; conficere. Hinc & medici mistis sibi generibus sæpe medicinas componunt.

43 Cur medicamenta purgare valeant, cum alia pleraq; amariora, cæterisque eiusmodi qualitatibus insigniora, id facere nequeant? An quia non ob eiusmodi vires purgandi obri-
nent facultatem, sed quia cõcoqui nequeunt: etenim quæ ob excessum caliditatis aut frigiditatis, quamvis exiguo corpore incoctilia sint, aptaq; vincere, non vinci ab animantium calore, resoluiq; eadem facile à ventre vtrolibet possint, hæc medicamenta habentur. Vbi enim ventrem adierunt, resolutiq; sunt, statim ad venas per easdem feruntur sembras, quibus permeat cibus: mox cum nihil cõcoqui potuerunt, sed victrice perstiterint potest, relabuntur, & quæ sibi obfistēt, secū detrahunt, quæ res purgatio vocitatur. Aes verò, argentum, cæteraque generis eiusdē, & si concoqui à calore animalium non possunt, sed resoluti à ventribus nequeunt. Oleū, mel, lac, cæterisque eiusmodi cibi, purgandi quidē vim obtinent, sed quātitatis, non qualitatis ratione: vbi enim ob nimiam sui copiam cõcoqui minimè potuerunt, tū purgant, si quando id facere possunt. Duabus enim illis de causis aliquid concoqui nequeat, aut quia generis peruicacis est, aut quia modū excesserit. Quamobrē nihil ex prædictis medicamentū est, quippe cum nō ob aliquam sui facultatē purgare valeat. Acriditas autē, acor, malūq; odor

odor medicamenta comitantur, eò q̄ genus medicamentorum cibo cōtrarium est. Quòd enim concoctum à natura accessit, id corporibus adhærescit, alimentumque appellatur: quod autem conuinci, domariq; minimè possit, sed venas ingressum per excessum caliditatis frigiditatisue suæ perturbet, hoc naturam sanè obtinet medicamento.

44 Cur piper, si largè sumatur, vesicam soluet, si parcè, aluum: è contrario scammonea si largè sumatur, aluū soluet: si parcè, & quæ vetus est, vesicā? An quia singula magis à singulis mouètur: piper enim magis vrinā ciet, scammonea aluum. Itaque si piper sumptū copiosius est, ad vesicam defertur, nec se in aluum diffundit: sed si exiguum ceperis, retentum in aluum soluet, atque ita medicamentū eius existet. Scammonea verò, quæ data copiosius est, retinetur, vt resoluatur: resoluta iam medicamentum efficitur, ob causam, quā superius proposuimus. At si exigua vnà cum epoto humore per inuisibiles meatus imbibitur, ac celerius antequàm perturbet, in vesicam defertur, quā pro sua facultate recrementa, colliquamentaque residètia per summa abducit. Sed illa multa vt dictū est, quod diu ex virium soliditate permanferit, largè expurgat, sordēsque terrenas potissimum detrahit.

Cur

45 Cur inflammationes easdem alij frige-
faciendo sanet, alij calefaciendo concoquant?
An q̄ illis per refrigerationē, his per exter-
nū calorem, caloris sui copiam colligere placet.

46 Cur mutari cataplasmata debeat? An ut
plenius sentiat. Solita enim, ut ea quæ ve-
triculo mandamus, non amplius medicamen-
ta sunt, sed pro alimentis recipiuntur: sic etiā
hæc fungi suo munere nequeunt.

47 Cur cibum imminuere, laborem augere
salubre est? An quia causam ægrotandi excre-
mentorū habet nimietas, quæ tunc certe exul-
tat, cum aut cibus superest, aut labor deest.

48 Cur medicamenta, & res amara, aut foe-
di odoris, magna ex parte purgare possint?
An quoniam amara quæcunq; malæq; olen-
tia concoqui nequeunt: qua de causa medica-
menta quoq; amara sunt atq; foetida. Quod
enim concoctionem nullā sibi admittūt, mo-
uerēq; cum amaritudine possunt, hinc medi-
camenti sortuntur naturam. Et si iusto plus
data sint, periment. Quæ autem necant, etiā
si exigua dentur, hæc non medicamenta, sed
toxica esse dicimus. Ne illa quidē medicame-
ta vocamus, quæ non sui generis qualitate
purgare queant. Sunt enim pleraq; in gene-
re cibi, quæ si largè sumantur, facere idē po-
tērunt, ceu lac, oleum mustū. Sed hæc omnia
q̄ minus facillè concoquuntur, idcirco pur-
gant:

gant: nec omnes, sed aliquos. Sunt enim alij
alia concoctu facilia, difficiliaue. Quamobrē
non eadem medicamento omnibus sunt, sed
propria plerisq; comperiuntur. Deniq; me-
dicamentum, non solum concoctionis immu-
ne, sed etiam motus efficiens esse debet: sicut
& exercitandi ratio extrinsecus aut intrinse-
cus accedens, nō nisi per motum alienam ex-
cernit materiam.

49 Cur odorata genera seminum quā plā-
tarum, mouere urinam possint? An quia cali-
da, concoctūq; facilia sunt, quo in genere ea
collocamus, quæ citāt urinam: horum enim
vis insita calefaciēdi, breui extenuatur. Odor
quoq; nullam corpulentiam gerit: nam & ea
quæ odorem plenissimē reddunt, velut allia,
caliditate sua mouent urinā, vel potius vim
obtinēt tabefaciendi. Semina verō odorata
calida esse certum est.

50 Cur impuris tetrisq; vlceribus, siccis acri-
bus, acerbisq; medicamētis vtendū sit, puris
verō & sanescentibus humida tantum impo-
nātur? An q̃ impuris detrahendū aliquid est
q̃ non nisi humor est alienus, qui adimi de-
bet. Genus autem medicamēti, quod mordax
acre acerbūmq; est, id efficere potest, & siccū
magis quā humidū. At quæ pura sunt, ci-
catricem tantum desiderant.

51 Cur morbis, qui contrahuntur à pitui-
ta, lib

45 Cur inflammationes easdem alij frige-
faciendo sanēt, alij calefaciēdo concoquant?
An q̄ illis per refrigerationē, his per exter-
nū calorē, caloris sui copiā colligere placet.

46 Cur mutari cataplasmata debeat? An vt
plenius sentiat. Solita enim, vt ea quæ v̄
triculo mandamus, non amplius medicamen-
ta sunt, sed pro alimentis recipiuntur: sic etiā
hæc fungi suo munere nequeunt.

47 Cur cibum imminuere, laborem augere
salubre est? An quia causam ægrorādi excre-
mentorū habet nimietas, quæ tūc certē exul-
tat, cum aut cibus superest, aut labor deest.

48 Cur medicamenta, & res amara, aut foe-
di odoris, magna ex parte purgare possint?
An quoniam amara quæcunq;, maleq; olen-
tia concoqui nequeunt: qua de causa medica-
menta quoq; amara sunt atq; foetida. Quod
enim concoctionem nullā sibi admittūt, mo-
uerēq; cum amaritudine possunt, hinc medi-
camenti sortiuntur naturam. Et si iusto plus
data sint, periment. Quæ autem necant, etiā
si exigua dentur, hæc non medicamenta, sed
toxica esse dicimus. Ne illa quidē medicame-
ta vocamus, quæ non sui generis qualitate
purgare queant. Sunt enim pleraq; in gene-
re cibi, quæ si largē sumantur, facere idē po-
terunt, ceu lac, oleum mustū. Sed hæc omnia
q̄ minus facillē concoquuntur, idcirco pur-
gant:

gant: nec omnes, sed aliquos. Sunt enim alijs alia concoctu facilia, difficilius. Quamobrem non eadem medicamento omnibus sunt, sed propria plerisque comperuntur. Denique medicamentum, non solum concoctionis immune, sed etiam motus efficiens esse debet: sicut & exercitandi ratio extrinsecus aut intrinsecus accedens, non nisi per motum alienam excernit materiam.

49 Cur odorata genera seminum quam plantarum, mouere urinam possint? An quia calida, concoctumque facilia sunt, quo in genere ea collocamus, quæ citat urinam: horum enim vis insita calefaciendi, breui extenuatur. Odor quoque nullam corpulentiam gerit: nam & ea quæ odorem plenissime reddunt, velut allia, caliditate sua mouent urinam, vel potius vim obtinent tabefaciendi. Semina verò odorata calida esse certum est.

50 Cur impuris tetrisque vlceribus, siccis acerbis, acerbisque medicamentis utendum sit, puris verò & sanescentibus humida tantum imponatur? An quia impuris detrahendum aliquid est quod non nisi humor est alienus, qui adimi debet. Genus autem medicamenti, quod mordax acere acerbumque est, id efficere potest, & siccu magis quam humidum. At quæ pura sunt, catricem tantum desiderant.

51 Cur morbi, qui contrahuntur à pituita, lib

ta, libido immodica proſit? An quòd ſemen genitale excrementi cuiuſdam detractio eſt, ideo naturam præ ſe fert pituitæ. Quod igitur multum pituitæ concubitus detrahit, natura iuuare idcirco poteſt.

52 Vtrū ergo inter initia mali, cibū afferre melius ſit, an poſt? An inter initia, ne iam penitus debilitato febris occuſet. Igitur vel extenuandū protinus eſt, vel ita alendū. Sorbitionibus primū recreandū: hæ nanq; mitiores, leniores, colliquabilioreſq; ſunt, & alimentū hinc capere infirmū corpus expeditius poteſt. Nihil enim cibum in ventriculo reſolui, perferuereq; antè oportet: quod nō niſi labore cubantis fieri poteſt.

53 Cur intuendū vrinā, an cōcocta ſit nec ne, profluuiio intercepto mingendi potius quā perpetuo? An quòd ſignū concoctionis vrina exhibet ruſa, quòd quidē melius intercepto profluuiio deprehenditur. Genus enim quodq; humoris, ſuum colorē plenius oſtendit, cū exiguū eſt, quā cū multū: nam in multo figuræ, in exiguo coloris conſpectiores ſenſui obuiant: quod etiā in rore, ſanguine, lachrymaq; palpebris adhærēte pateſcet. Vrina igitur ſi continuè demittat copioſior redūdabit: ſi intercipiat, index ſui coloris certior erit. Qd ſi iā ex concoctione colorē trahit eiufmodi, talis pfectò appare-

re etiam amplius potest, cum lumen se refringat, & tanquam speculum fiat propter intermissionem profuuij.

§ 4 Quam ob causam corpus, cui secundam conciliamus valetudinem, non densum, sed rarum reddendum sit? An ut vrbs, locusque cuiuscunq; salubris est, qui placide aspiratur: quapropter & mare quoque salubre est: ita etiã corpus, quod spiratius est, sanitati opportunius constat. Aut enim nullum recrementũ existet, aut quod extiterit, quamprimũ excernatur, danda opera est, corpusque est semper ita regendũ, ut simulatque excrementũ admisit, habeat qua parte illud excernat, sitque motui deditum, nõ quieti. Quod enim manet, putrescit modo aquæ immotæ, putrescens verò morbum cõmittit: at quod excernitur, antequam vitietur, decedit. Hoc igitur ut corpore denso nunquam contingit (sit enim propè ut inuisibilia foramina claudantur) sic raro solutoque accedat necesse est. Quamobrem in sole, nudo corpore minimè ambulandum est: spissatur etenim caro, & concalescit, corpusque parte interiore humidius redditur: quantum enim humoris, residet, aboletur, quantum intestinũ est, manet intactum. Qua ratione quoq; carnes assæ laxis humidiores sunt. Ne pectore quidem nudo ambulandum est: ita enim vis so-

lis corporis optimè partis conditæ adimet, quæ nulla egeat dēptione, sed inferna poti⁹ eā desiderāt. Inde igitur vt & remoto nō nisi cū labore sudor educitur, hinc faciliè ob loci opportunitatem digeri potest.

55 Quam ob causam pernionibus, & ambustis frigore tã aqua frigida quàm calida proficit? An quā gen⁹ idvitiij ex nimio humore cōsistit: frigida igitur humorē restringit atque exasperat, calida in spiritū vertit, carnē que elaxans, libertatē efflandi præbet spiritui.

56 Cur frigus perniones, calor ambusta & facit & tollit? An quòd eadem vis colliquefaciendo facit, exiccando tollit.

57 Cur potio febrientibus sæpè, & paulatim subministrāda sit? An quòd potio multa præceps defertur, exigua lentè incedens irrorat, madefacit, seseque insinuat corpori. Sicut enim in humo, si aqua largè accesserit perfluet, si paulatim verò, madefaciet tantū: ita etiā in febribus agit. Nā & aquas fluētes si quis paulatim deducit, alueus humorē totum ebibit: sed si tantundē aquæ vniuersum dimiserit, scaturigo velox vsque eò profluet, quò deducere libitū est. Tum eger quiescere immotusque, quoad maximè fieri potest, iacere debet: immotus inquam, quod ignem quoque emarcescere certum est, vbi à nullo mouetur, ne aduersus flatui cubet, quoniam
flatus

flatus excitat ignem sollicitusque per auram ignis ex paruo magnus assurgit. Obuelandus æger, operiendusque propterea est, quia si nullum igni concedatur spiraculum, extinguetur: nec veste quidem exui debet, donec insudare ceperit. Vt enim subiectum hunc ignem vi sui sic & delitescens illum naturæ humor extinguit. Adde in genere febrium intermittentium balneum, & fomenta pedibus admouenda, & vestem pleniorē superponendam, & quietem agendam, quibus præparetur, ut corpus perquam calidum sit ante accessiōnem. Vbi enim multum superest ignis, lucerna nequit ardere: exiguum quippe ignem, multus ille ad se trahit, ita fit ut multum ignis in corpore præparandum sit: febris enim exiguum continet ignem, multusque proinde ad se ducet exiguum.

§ 8. Quartanis febribus ratio viuis extenuanda non est, sed ignem corpori interferendum, necnon exercitatione utendum: & qua die accessio instat, lauandum, somnumque minimè querendum. Hic victus calefaciens prodest, quia febris quartana imbecilla est: nam nisi imbecilla esset, quartana non fieret. Vidēs ne lucernam, multus ignis perflamat, suam asseruare flammulam minimè posse? multus enim ille exiguum ad se rapit: ergo multum ignis accendendum in corpore

c 2 est.

est, vt quod exiguum febris continet, restrin-
guatur. Sit igitur victus quotidiani ratio,
quæ partim ignem, partim rorem indat in
corpus.

§9 Morborum alij ab igne, alij à rore creā-
tur. Curat Morbos ignis ros, roris ignis, hic
enim exiccat rorem.

EO RVM QVÆ AD SVDO-
rem pertinent, Sectio secunda, cuius
quæstiones XIII.

1 C V R neque intēto, neque cōtento spi-
ritu, sed potius relaxato sudor proue-
niat? An quoniam retentus spiritus venas
implet, itaque humorem exire non patitur,
vt in aqua fit vasis, quod in mare demissum
dulcem intra se colligit humorē clepsydra-
que ob id nominatū est: nequit enim efflue-
re, cū quis pleno iam vase partem alteram
obturauit, sed vbi per spiritus libertatem su-
dorem promere licuit, multus certē erum-
pit, quoniam eò ipso retentu, copia humo-
ris paulatim collecta est.

2 Cur membra aquæ immersa calidæ non
sudent, etiā si ex seipsa recalescant? An quod
aqua liquefcere non finit, sudor autem res
vitiosè adiuncta corpori est, vt qui per calo-
rem excerni debeat.

3 Cur sudor salus sit? An quia motu effi-
citur, & calore seccernente quantum alienū
per

per adhærentiam intimationemque inest in alimento ad sanguinem carnesque: id enim ocysimè segregatur, quoniam nec aptum nutritioni est, & foras demum euanescit. Salsus verò propter id est, quòd pars quidem dulcissima leuissimaque tota ad corpus nutriendum assumpta est. Pars autem alienissima crudissimaque tantum absoluitur, quæ partim deorsum collapsa, & subsidens vrina vocatur, partim in corporis summa emergens, sudor est. ambo tamen salsa ob eandem causam prodeunt.

4 Cur magis parte superiore corporis quam inferiore sudemus? Vtrum quoniam calor sursum tendit, superque manet, propterea humorẽ secũ trahere potest. An quoniam sudorem spiritus moueat, qui sedẽ habet superiorem: an quia sudor non nisi humor est incoctus: quo certè humore pars humet superior, habitus etenim corporis supra potius innotescit.

5 Quã ob causam cũ manus exercitamus, sudor maximè oriatur, modo cæteræ corpis partes positũ suũ seruent? An quoniã robur huic præcipuè loco inditũ est, hoc enim spiritũ cõtinemus, qui parti robustissimæ proximus est: dũ verò laboramus, vires augemur, his auctis magis spiritũ cõtinemus. Tũ etiã cũ hac perficiamur parte, magis, quã cũ alia

laboramus: spiritu nāq; retento, simul & perfricamus, & perfricamur, dū ita exercemur.

6 Cur sudor capitis aut nullū reddat malū odorem, aut minus q̄ reliqui corporis? An quia locus capitis opportunus spirationibus est, & quidē laxū se ipse demonstrat argumēto exoriēdi capilli. Loca autē, & q̄ in locis tenēt, grauiter olēt, si spirādi careāt libertate.

7 Quā ob causam, qui se luctia exercent, si interposita aliquantisper quiete luctentur, magis sudabunt q̄ si cōtinuē? An quoniam humor data requie sese colligit, quē deinde luctandi exercitatio educit. Continua verō illa, modo solis, corpora assiccare potest.

8 Cur magis sudamus, cū nō longo interposito tēpore sudor euocatur? An quia non humor tantū causa est vt sudemus, sed foraminū quoq; abditorū apertio, & corporis raritas, atq; solutio. His igitur, qui diu sudādi intermiserint vsū, foraminū iter clauditur: at ijs q̄ crebrō vtūtur, patefactū semp̄ habetur.

9 Quare cū sol nuda magis q̄ induta calefaciat corpora, induta magis sudare soleant? Vtrū quia sol corporis deurendo, foramina comprimat: an quia vapores exiccet, quē minus possunt accidere indutis.

10 Cur facies maximē sudet? An quia quē laxa, humida, solutaq̄ maximē sunt, hęc sudori se peruia exhibēt. Caput autem fons esse

esse humoris videtur: & quidem pilorum la-
sciua sedem hanc propter humoris copiam
possidet, locusque idem rarus gracilentusq;
est, igitur secundum naturam transitus agi-
tur sudoris.

II Cur igne neque vniuerso, neque per di-
minutionē oblato, sed per incrementa conti-
nua magis sudamus? Qui enim in caldarijs
ita se calefaciunt, magis sudant q̄ si proti-
nus tantundē ignis admiserint. An eò q̄ se
modicè habeat, agat vnū quodq;: ergo si ran-
tum agit, plus si fuerit non aget. An potius
ē diuerso, quoniam scilicet eò rem quodque
efficiat, quòd se modicè habeat. Hac igitur
de causa nihilo plus sudamus, vbi plus addi-
tum sit. Sed quoniam modi singuli singulis
respondent, quodque iam egerit, non am-
plius agit: hinc fit, vt modo aucto magis su-
demus: neq; enim quòd præcedit ad singula,
& præparat, vt res subdita apta sit, idem po-
test etiam opus efficere, sed aliud hoc fun-
gatur officio necesse est. Parum itaque po-
tius q̄ multum caloris præcessit, præparauit-
que corpus ad sudandum: sed ad efficiendū,
alio certè ampliori; modo opus est: hoc
enim efficit ab eo non potest, quod prius age-
bat, sed aliud post desideretur, quod modum
obtineat conuenientem.

12 Cur detergenti magis profluit sudor q̄

residere finenti? Vtrū quoniā refrigerari extrinsecus cōtingat, an quòd sudor exterior, velut operculū foraminibus adhæreat corporis, ita ne interior se promere possit.

13 Qua de causa ruta, & nonnulla pigmenta sudores fœtidos moueant? An quia quorum odor grauitatem præ se fert, hæc humoribus sordidis admista fœdum mouere odorem possunt.

14 Cur tergo magis quàm priore parte sudamus? An quòd in parte priore locus sanè intus habetur, in quē humor deducitur, quod in posteriore nō est, sed foras ibi excernatur necesse est. Hoc idē etiā facit, vt ventre minus quā pectore sudemus. Addo quòd sudorem, terga magis seruare possunt & posterior pars magis quā prior, quoniā prior magis quā posterior refrigeratur: quòd etiam causæ est, vt alæ citissimè, atque maximè valeant resudare, videlicet, quia minimè refrigerātur: ad hæc posterior carnulentior pars est quā prior, & proinde humidior. Causam verò, cur humidior sit, medulla habet, quæ p spinam tendens, multum humiditatis afferre possit.

15 Cur ea parte qua iacemus, sudare nō possumus? An quoniā pars, qua tangimus, cū plus quā modicū sit, incalescens prohibet, ne permeet sudor: resiccat enim atque absumit,

item

Item cōprimi eam partem sic euenit, hæc vero sanguinem cōpressa diffundit, quo diffuso satis refrigeratur. Argumēto sanè torpor est, quippe qui non nisi frigoris iniuria fiat, atque effici vel afflictu vel ictu soleat.

16 Quare qui dormiunt magis sudāt? An circumobstetēdi ratione euenit. Calor enim parte interna collectus potest expellere humorem.

17 Cur facie maximè sudemus, cū in ea minimū carnis sit? An quòd expeditius illa sudare possunt, quæ humida, laxa que sunt. Caput autē tale est: continet enim suā plurimā humiditatē, quèd utique venarū ratione patescit, quæ hinc pertendunt. Distillationes quoq; ex capite oriuntur, & cerebrū humidū est, & scramina permulta in capite habentur, quæ tam multa esse, ac foras vsque pertendere, capilorum indicio constat: igitur sudor nō à partibus imis, sed de capite oritur. Vnde etiā fit, ut primū, & maximè fronte sudemus: primò enim frons subdita est.

18 Quæ de causa, qui sudant, si vel flatu refrigerescāt, nauscāt? Vtrū quoniā humor, qui ex fluxu continuo minimè quiescere possit, hic refrigerescēs, in parte priore vniuersus cōstiterit? An quòd spiritus, qui foras versus proueniēs, in sudorem ob frigoris occursum cōuertitur? hic intus ante frigescēs quā ex-

c s   eat,

eat, transeat in humorem atque in eam partem incumbens nauseam moueat?

19 Cur in capite pedibusq; incalescentibus sudores maximè excitantur? An quoniã humorẽ ad se mēbra incalescentia trahunt? humor autẽ partẽ, qua absumatur, nullam habet, cū ea loca ossibus scateant: itaq; vt excidat foras, necesse est.

20 Quare qui laborant, vbi à labore destiterint, sudare incipiunt? Nam si labor causa est, cū laborant, sudare debent. Vtrũ q̃ inter laborandũ venæ spiritu inflatæ cōprimi foramina cogant, data verò quiete laxæ confideant, itaq; per ampliora iã facta foramina, expeditius humor peruadat? An quoniã cū laboratur, spiritũ ex coherente humore motus secernit, & calore qui à motu excitatur, humor in spiritum per summa corporis extenuatur? Cū verò à labore cessatũ est, simul & calor desinit, & ex spiritu spissescente humor, qui sudor appellatur, consistit.

21 Vtrũ per æstatem potius, an per hyemẽ sudor mouendus sit? An nunc opportunè sudatur, cū humidiora corpora sunt, neglectaq; difficiliora redduntur? igitur per hyemem potius cōuenit. An magna per id tempus mutatio sit, nec excremēta cōcoqui possiat, cū cœlũ contra naturã frigeat? igitur p̃ æstatẽ potius mouendũ, quippe cū humo

res per æstatē potius oēs putrescere soleāt:
quapropter exhauriendū tūc est, vt etiā vete-
res oēs autores hac eadē de causa censent.

22 Quare cū corpus assiduē fluat, efflu-
xusq; ipse de excrementis proueniat, corpus
leuari nō possit, nisi sudauerit? an quia min^o
excernitur quā̄m satis sit? Cū enim ex hu-
more mutatur ī aerē, plus de minori existat,
necesse est. Humor enim quicūq;, copiosius,
cū se discernit, redundat, diutiūq; ob eam rē
profectō excernitur. Lenta itē glutinosaq;
excremēta, vt cū humore propter mistionē
excerni possunt, ita cū spiritu nequeunt: quę
quidem res maximē officere potest. Hinc
etiam vomitus magis quā̄m sudores corpo-
ra leuant, quoniam ea ipsa excrementa edu-
cunt, vt qui crassiores corpulētioresq; sint,
vtq; cū carni quidē procul is locus sit, qui
lentam illam glutinosamq; materiam conti-
net: itaq; non sine magno negotio dimouēdi
datur facultas. Venti autem ē vicino est:
aut enim in eo consistit, aut propē, quo fit,
vt difficilē queant aliter educi.

23 Cur minus inter laborandum sudamus,
quā̄m cum relaxati labore quiescimus? An
quoniam cū facimus, laboramus, cū fe-
cimus, laborauimus? igitur plus tunc ratio-
ne excernitur. Alterum enim fieri est, alte-
rum esse. An quia cū laboramus, carnis
fora

foramina retento spiritu obserantur? cùm autem relaxauimus,aperiuntur?quò fit etiã, vt spiritu retento minus sudare possimus.

24 Quamobrem non incurrando agitandoq; corpus, sed posteaquam cessatum est, plus sudoris euadat? An riuus quemadmodum manu,vel aliquò fluens, vndique aqua obstrusa se colligit, relaxatãq; demum cepiosior profluit quàm ante? sic etiam inhiberi eadem à spiritu potest, vt in vase, cui nomen clepsydra,atq;e etiam in vesica. Coercetur enim detineturq; intus humor à spiritu. Pari igitur ratione cùm corpora motu vehementiori citantur, spiritus intus circumuenitur, coerceturq;, itaq; venæ etiam distenduntur,ac intumescunt,cùm humor se educere nequeat. Quòd cùm vniuersus coerceatur, spiritu post relaxato, vniuersus erumpat necesse est.

25 Cur si quis cùm biberit,cibum sumat,minus sudet? An quoniam cibus ingestus, humorem attrahit quasi spongia. Est enim non parum,rei impetum retorsisse quòd vel fluetorum constat argumento:ita enim c cibo quoque ingesto, meatus apprehendisse plurimum valet.

26 Cur trepidantes,pedibus sudamus, non facie? Rationabilius enim tunc pedibus quoque sudetur,cùm corpore toto sudamus: locus

us hic enim frigidissimus est: quãobrem pedes minimè solent sudare, & quidè medici in aduersis valetudinibus, pedes potissimũ operiendos præcipiunt, quoniã frigus hi quam facillimè sentiunt: itaq; rigoris initium reliquo etiã corpori expeditè committũt. An q̃ trepidatio nõ calor de sũmis locis ad ima transitio est, vt accidit in metu, ex quo alui etiã metuẽtium sæpè fundũtur, sed eius incremẽtum potius calor accedit, vt in ira: quippe cũ ira feruor cordi suffusi sanguinis sit, & trepidans ipse nõ metu, refrigerationeq; sit ita affectus, sed membri ipsius affectione.

27 Cur ijdem facie non sudant, sed erubescunt? An quoniam amplius incalescũt, itaq; faciẽ calor assiccat, errans p̃ summa. Pedũtã humorẽ p̃pterea liquefacit, q̃ vt minor est quã vt exiccet, sic maior insito, præcõditóq; calore naturali est, vt sudorem ciere possit.

28 Cur dormiẽtes, q̃ vigilantes, sudare magis solemus? An q̃ sudoris origo intrinsecus est, interna autẽ calidiora habemus: ergo calor intimus, humorẽ diffundens intimũ, educit. An humoris aliquid semper à corpore effluit, sed latet, quia nihil solidum est, cui humor occurrens se colligat. Argumentũ cur ita sit, q̃ partes cauiore assiduè sudant.

29 Cur in caldarijs tum magis sudamus, etiã tempus frigidum est? An quoniam calor propter

pter frigoris obfistentiam, foras euadere nō potest. arceatur enim: verū intus se, percoluens ac infidens, humores soluit interiorē, sudoremq; ex eo producit.

30 Cur sudor vtilior est, qui corpore nudo currenti prodierit, etiam si minor sit, quā qui sub veste se prompserit? An q̄ laborasse, quā nō laborasse, melius esse perpetuū est, & sudor verō, quem labor præstiterit, eō melior est, qui sine labore prouenisset: & qui maiori cū labore melior, quā qui cū minori: Maiori autē cum labore is est, qui nudo corpore currēti prodierit. Nam nisi admodū cursum intēderit, sudare non poterit qui nudus est. Vestitus contrā, celeriter sudat, etiam si parum se concitarit, propter vestis teporem. Et verō coloratiores redduntur, qui nudi cursum æstiuo tempore agitat, quā qui cū veste, quia ut omnes, qui loca libera aspirantioraq; incolunt, melius colorantur, quā qui impedita & silentia tenent. Sic etiam se ipso quisq; coloratior est, cū veluti spiritui afflanti placidē patet, quā cum perstrictus obductusq; à calore nimio angitur: qđ certē ijs accidit magis, qui vestiti percurrūt. Hinc etiam fit, ut qui nimis dormiunt, minus colore hilarentur, quā qui se modicē somno recreant. Nam dormiens quoq; ipse astringitur, & propemodum strangulatur.

Cur

37. Cur pedes in trepidatione sudant, & non facies, cum in muneribus vitæ omnibus, vt facie maximè, sic pedibus minimè sudemus? An quia trepidatio metus quidam super re inchoanda est, metus autem refrigeratio partis superioris est. Quamobrem facie quæq; pallent, qui trepidant: pedibus item sollicitantur & palpitant: sic enim trepidantes homines faciunt, seseq; quodam modo exercent: quapropter ea ratione, parte sudare solent, qua laborant. Manus etiam assolent perfricare, & se modò inflectunt, modò extendunt, etiam sæpè exiliunt, neq; etiã vnquam quiescunt, sunt enim excitati propensiq; ad negotium, quoniam calor eorum se collegerit in pectoris loco, qui corpulentior est. Quamobrem vndiq; cum eo ipso calore, tum sanguine turgescente efficitur, vt motu vario erebroq; agitentur. Sed pedibus maximè insudant, quoniam pedes perpetuo tenentur labore, cum ceteræ corporis partes, quietè aliquam consequi per situs mutationem motionisq; possint.

38. Cur in caldarijs igne neq; vniuerso, neq; deorsum ascensu, sed per incrementa continua oblato, magis sudatur? Plus enim ita educitur sudoris, quàm si principio statim ignis tantundem affuerit. An quòd principio multum ignis adhibitum, carnè cutemq; sum

summam sicciore occupās vrit, atq; in modū testæ indurat: quæ cū talis reddita sit, sudorem arcet obtruditq; : Parum autem contrā carnem relaxans rarefacit, sensimq; intestinum humorem excitat, vt secerni educiq; possit. Carne autem rara plus ignis adhibitum, & corporis ima facile subiens, humores iam inde præmolitos, in vaporem conuertit, partésq; eorum prætenues secernens educit cum spiritu.

33 Vtrum per æstatem potius, an per hyemem sudor mouendus sit? An hyeme calor intus se contrahens cōcoquit, extenuatq; in spiritum humores interiores: quòd cū omnes, aut certè maxima pars consumantur, nullam sui excretionem admonent faciendā. At in æstate, cū per raram solutamq; carnem calor euadat, humores minus concoqui possunt intestini, qua de causā exhauriendum omnino est: quoniam si permanserint, temporis eius qualitate putrescent, morboq; contrahent: putrescit enim quodque externo calore: nam vt suo quodque calore concoquitur, sic externo putrescit. Igitur per æstatem externus præualet calor: ex quo fit, vt quæuis in æstate putredinem sentiant. Per hyemem verò, quia calor suus ille ac domesticus dominatur, hinc tempus hoc minime creare putredinem potest.

Quam

34 Quam ob causam cum sudor calore, vel interno, vel externo fieri soleat, evenit, ut horror nonnullis sudoribus possit excitari? An quoniam sudor, qui ex calore prodit interno, se scilicet de loco amplo in breuē (corporis dico ambitum) contrahente, primum caloris meatus & circuitus patefacit, deinde horror carne iam madefacta ex toto, caloreq; exeunte citatur. Calor autē, qui extrinsecus mouet, primum summa corporis aperit rarefacitq; : tum calor naturæ internus profluens excitare horrorem potest.

35 Cur calidi sudores frigidis meliores habentur? An quod omnis sudor excrementi cuiusdam secretio est. Parum autem excrementi amplius incalescere consentaneū est: plus autem non æquē, sed minus. Itaq; sudor frigidus excrementi multi, indicium esse potest, quocirca morbos quoq; is facit longiores.

36 Cur minus ad ignem multum sudamus, cum tamen præ calore sudor omnis moueri soleat? An quoniam humor, aut corpore vehementer calente in spiritum dissoluitur humidum, aut cum prouenerit, adeo cito calore nimio exiccatur, ut sensus sudoris multi eripi possit.

37 Cur ad solem acrius calefacientē corpora, quæ nullo indumento teguntur, nihil pe-

nè sudant: quæ autem satis veste intecta sunt, copiosissimè sudant? Eandem de hoc etiam, quam de superiori, causam reddendā cēsemus.

38 Quam ob causam cū motus acuti magis, hebetes minus calefacere posse videātur, ingressis tamē per accliuia, q̄ hebetiores sunt, magis mouent sudorem, profistuntq̄; spiritum, quasi amplius calefaciant quā decliues? An quòd graui cuiq̄, vt ferri deorsum secundū naturā est, sic ferri sursum cōtra naturam est. Itaq; caloris natura, quæ nostra prouehit corpora, vt nihil per decliue laborat, sic per accliuie pressa onere nitit̄, acriusq; ob eiusmodi motū i calefcit, & sudorē mouet, & spiritū profistit. Quinetiam corporis varius inflexus nō nihil asferre causæ potest, vt directa spirandi reciprocatio auferatur.

39 Quia de causa cū sudor moueri soleat, quò magis quis sese operuerit, non i sudant, qui vestem plurimam admiserunt? Eadē etiam de hoc ratio quæ prius reddenda est.

40 Quā ob causam cū corpora sicciōra magis per æstatem, quā hyberno tēpore sint, sudori magis in æstate pateam? An q̄ p æstatē propter corporū laxitatē nō multus naturæ calor cōtinetur, humoresq; proinde resolueri in spiritū potest. Per hyemē autem parte exteriori densata, corporum calor frequens naturæ coercitus, humorē minimè in spiritū
resolui

resolui patit̃. Ad hæc æstate humoris multũ haurimus, hyeme autem è contrario agitur:

41 Cur sudores, qui corpori bene valenti sponte prouenerint, ijs deteriores habentur, quos labores citarint? An q̃ labores excrescẽtem humorẽ exhaurientes, carnẽ efficiũt sicciorem, vt cauernæ foraminum sanitati sint opportuna, & per caloris transmissionẽ fieri nulla possit obseptio, siue oppilatio. Sudores autem spontini appellati, qui ex necessitate oriuntur, cum scilicet foraminibus naturæ ab immodico humore confusis, calor non omnino occupatur ac vincitur, sed repugnare adhuc extruderẽq; humorem potest: hĩ rectẽ pro signis morbi habẽtur futuri. Nam etiam calor ipse à largiori humore, quàm qui modicus secundũ naturam sit, heberatur, & caro plenẽ madescens, pessimum ad secundã valitudinem concipit habitum.

42 Cur tempore hyberno minus oriuntur sudores, nec nos per id tempus sudandum æquẽ censemus, quamuis corpora humidiora tum constant? An minus sudamus, quoniam sudores per hyemem concreti coactique sunt vehementer: quare minus dissolui tum queuat. Sudandum autem minimẽ per hyemem censemus, quia corporis eiusmodi dispositio salubris est. Qui autem mouet sudorem, labefactat con-

d   2   sua

funditq; habitum corporis, atq; etiã laxiorẽ quàm conueniat eundem habitum reddens, simul & intimum calorem educit diminuitq; vt non æque gelido cælo possit resistere: & humor externus expeditius se corporibus in ferit, cùm laxiora iam foramina propter sudationem habeantur.

EORVM QVÆ AD VINI POTUM & uinolentiam pertinent, Sectio tertia, cuius quæstiones xxxiiii.

1 **Q**Uam ob causam vinum cùm calidum sit, uinolenti nõ calent, sed frigent, & dolore laterum cæterisq; huiusmodi vitijs excipiuntur? An q̃ multum humoris cùm refrigeratum est, multum frigoris concipit, ita vt calorem superet naturalem. Fit enim simile intrinsecus carni, vt si vestis nimio madefacta humore, rigorem proinde acris frigoris admittat.

2 **Q**ua de causa non qui vehementer, sed qui leuiter se ebriauerunt, delirant? An quòd neque tam parum biberunt, vt similes sobrijs sint: neque adeò multum, vt soluantur & langueant, quo modo efficiuntur, qui multum hauserint. Adde quòd sobrij ratione iudicant penitus, temulenti ne tentant quidem aliquid iudicare. Leuiter ebria iudicant, quoniam quidem vino non penitus detinentur: sed prauè id faciunt, quia sobrij

sobrii non sunt: quò fit, vt mox & contènant alios, & contemni ab alijs se ipsi existiment.

3 Cur magis crapulam sentiunt, qui dilutiusculum bibunt, quàm qui merum ex toto? Vtrum suæ tenuitatis causa vinum temperatum, expeditius loca plura angustiora què subeat, intemperatum autem minus facere id possit: itaque difficilius educi potest, quòd dilatum est. An quòd merum minus bibitur, vrpote quòd multum bibi non possit, magisque vomitu reijcitur. Ad hæc merum, vt cætera concoquit, quia calidius est, ita etiam seipsum consumit: diluto autem illo è cōtrario agitur,

4 Cur semen genitale ebriosorum magna ex parte infœcundum? An quod habitus corporis eorum præhumidus est: semen autem non quòd humidum, sed quòd constat, crassum què est, hoc vim obtinet procreandi.

5 Cur ebriosi tremunt, & eò magis, quò liberalius merum hauserint? Absurdum enim id esse videri potest, quandoquidem vinum calefaciendi vim habeat, & tremor ex frigore præcipuè soleat prouenire: itaque qui rigent, maxime tremunt. Sed tamen multi cum mero tantum cibi gratia vterentur, tremores vehementes adeò exceperunt, vt homines prementes reijcerent, & aqua perfunsi calida, nihil sentirent. An quòd tremor tum

d 3 orit

oritur, cum corpus admodum friget: scilicet aut calore intus circumfistente ob externi frigoris violentiam, vt hyberno tempore fit: aut naturali calore extincto, quod fieri solet vel qualitate contraria, vel ætate, vt senectute, vel externi caloris excessu: quod ijs sanè accidit, qui vi solis aut ignis deuruntur. Igitur, ijs etiam idem obuenit, qui mero abutuntur. Vinum enim califica sua facultate amplificata, plus quàm vires corporis, patiantur, calorem proprium corporis se permiscens extinguit: quo extincto, refrigeratoque corpore, accidit vt tremores oriantur. Quinetiam præter omnes refrigerandi modos, quos præposuimus, ille quoque notatur, vt deleta materia, qua quisque calor sustentatur & alitur, calor etiam ipse deletur: quod lucerna inter res inanimatas demonstrat, quippe quæ dempto oleo, lumē amittere cogatur. Senectus verò in animatorum genere illud idē efficit, & morbus longus diutino consumptu corpus in tabem redigens: alimento nanque deleta, vel extenuato caloris, euēnit, vt calor etiam ipse deficiat. Calor enim humore alitur, non tamen quolibet humore, sed leni & copioso. Quamobrem tum ijs, qui à prædictis tenentur vitijs, tum ætate profectis, exolescente, alterascenteque tali humoris genere (sit enim pro leni & pingui, acre

& siccum) euenit vt calor ipse deficiat. Patient hæc argumento auxiliorum, quæ ijs impendimus , qui ob marcorem è vita abeunt: fit enim vt eorum virtus vitietur , cùm aliquid nutrientis humoris instillatum est, utpote cùm eiusmodi humoris defectu, resolutio illa eueniat. Mero igitur hominibus deditis causæ id esse videtur. Vinum etenim calidum , corporis caliditati naturali coniunctum , efficacius porrò, quæ calor proprius sibi subdita pro alimento obtinet, consumit. Vnde fit, vt alios ex his aqua intercus premat , alios fluctio, alios alia defectio , & pleraque alia vitia eiusdem alui exerceant. Nam & reliqui humores acerbi ineptique remanent : & qui liquidi extrinsecus aduenerunt , crassari ob imbecillitatem caloris proprii nequeunt . Calor autem ipse imbecillus propterea manet , quoniam materia, qua contineri adhuc potest , imbecilla est: quo modo ignis , quem arundo reddiderit : hic enim propter materiæ imbecillitatem , infirmior est , quàm qui à ligno præstatur.

6 Cur vinolenti cùm vinum calidum sit, rigere tamen solent, citissimèque laterum dolore, cæterisque huiuscemodi vitijs excipiuntur ? An quòd multum, humidum,

d 4 cùm

cùm refrigeratum est, in multum frigidum se conuertit, ita vt calorem superet naturalem: quæ autem sunt humidiora, eadem omnia naturæ calidiora occurrunt: argumentum, quòd rebus externis calescimus nō humescimus. Verùm si minus calida quàm humida sint, accedet profectò, vt suam caliditatem potius quàm humiditatē amittant. Humore igitur frigido remanente, nō sine causa vinolenti amplius rigent, & vitia rigoris propria patiuntur.

7 Cur pueri, cùm natura sint calida, vinosi non sint, cùm Scythas, & viros robustos, qui certè omnes habitu sunt calidiori, cōstat esse vinosos? An quòd viri non calidi solum sed etiam sicci sunt: virilis etenim habitus talis est, pueri calidi sunt & humidi. Vinofitas autem humoris cuiusdam libido est, itaq; humiditas facit, vt pueri minus sitiant. Cupiditas quippe, non nisi indigētia, siue desiderium quoddam est.

8 Cur temulenti aquas salvas vitiosasque magis sentimus, sobrii minus? An quòd suū quodque à suo nihil afficitur, simileq; indomitum à suo simplici persistit. Contraria verò, à contrarijs potius sentiuntur. Vinolentus itaque, quòd dulces intra se continet humores (nam vini naturam talē esse videmus) hinc vitiosi saporis sentiens magis est. Sobrius

brutus autem, quod acres falsosque habet, saporem eundem percipere non potest. Admisso itaque cibo, excrementitij redundant illi & fluitant, ut & ipsi à suis similibus affici nequeant, & hominem sensus huiusmodi redant expertem.

9 Cur graulter à vino detentis, omnia circumferri videantur, iamque inter initia ebrietatis res semotas cernere nequeunt? itaque indicium hinc vinolentiae nonnulli deducunt. An quia conspectus frequenter à calore vini compellitur atque commouetur. Nihil verò interest, conspectus moueatur, an res conspectui obuia. Fit enim ratione vtralibet, ut id quod modo dixi, videatur. Et cum propinquus etiam in rebus conspectum vinolentorum falli eueniat, multò magis idem in remotis accidat, consentaneum est: quamobrem illas videre penitus nequeunt: propinquas autem aspicere quidem possunt, sed non quo sunt posita loco. Circumferri autem tantum, non etiam propè, procùlque vicissim agitari videntur, quoniam procul ob circularem mouendi rationem conspectus nequeat progredi: haud enim facile est cōtraria simul agitari. Appetitio autem, quæ profluit ad elōgatoria, vehementior est: circularis verò, figura, quam nomē ipsum declarat, cōtinetur. Propè igitur ac procul vicissim conspectus

d s deferri

deferri ea de causa non potest: & si ita feratur, rem tamen eandem contingere nō queat quippe qui vice alterutra temporis eodem in loco rem, quam intueitur, relinquat, cūque reliquerit, intueri non possit: circulo autem suæ figuræ causa videtur. Est enim conus, cuius basis circulus est, in quo se agitans ipse conspectus, rem quidem percipit eandē, quia nunquam sibi rem subiectam deserit. Fallitur tamē in loco, quia non eodem intuitu rem contingit: nihil enim interest, vtrum res ad aspectum, an ad rem aspectus moueatur.

10 Cur vinolētis res vna, plures interdum esse videatur? An quia, vt dictum est, iam aspectus, cū commoueatur, euenit, vt nullo tempore idem visus in eodē quiescat. Quod autem eodem tempore variè cernitur, id seriùs occurrissē videri potest. Quod enim cernitur, non nisi conspectus ractione sentitur. Fieri autem non potest, vt idem pluribus simul attingatur. Quèd cū nullum sensum admittat id tempus, quòd interpositum in tempore distinguat, quo rem conspectus attingit, & quo repetit, efficitur hinc, vt tempus vnum esse videatur, quo attingitur, quoq; repetitur. Itaq; cū plures aspectus, rem eandē attingant eodē tēpore, plura esse videtur, quod vnū cōspectui subiaceret: quoniā fieri nō potest,

potest, vt res eadem modo eodē attingatur:

11. Cur vinolenti concumbere nequeāt? An quoniam pars quædam magis caleat, quàm reliquum corpus oportet, quod in his fieri nō potest; ob nimium totius corporis feruorem: extinguitur enim calor motionis internæ obtentu caloris occupantis, quoniam multum in his inest, quod humidum crudūque officiat. Ad hæc, semen à cibo proficisci necesse est: cibus autem omnis concoquitur, quo satiati ad venerem planè incitatur. Vnde hac de re pleriq; prandere largè, cœnare parcè præcipiunt, vt cruda insit, quàm concocta, pauciora.

12. Cur si quis vinum dulce, ac merum, aut cyceonem inter potandum hauserit, sobrius persistere possit? & cur minus ebriantur, qui calicè amplo, fecundoque hauriunt? An omnium eadem illa ratio est, quod superficialis calor ita supprimitur. Vinolentia enim tum oritur, cum calor sedem capitis totam occupauit.

13. Quam ob causam cum vinum dulce aptū sit fluire, si quis temulentus dulce superadmisit, haustum vinum concoquitur, minusque infestat? An quia vinum dulce lene, ac lentum est, itaq; foramina obsarcit, atq; intersepit: austerū cōtrā, exasperas, rigidū est: facile itē ascensum calori hoc præstat, dulce

autem obstruſu foraminum calorẽ arcet ac inhibet. Vinolentiam verò parte concaleſceta ſuperna,oriri dictum iam eſt. Addo etiã, quòd vinum dulce inodorum, auſterum autem odorum eſt: odor autem omnis caput tẽrat & ingrauat.

14 Cur à vino diluto, meracius tamen, caput poſtridie magis dolemus quàm ex mero? An merum, quia craſſius eſt, foramina capitis anguſta ſubire ipſum non poteſt, ſed vim ſuam atque odorem, & calorem tantum transmittit. Dilutum autem illud, quoniam per aquæ admitionem tenuius factum eſt, facile ipſum ſubit ac penetrat: cũ tamen partem corpulentix facultatisq; meri non mediocrem adhuc retineat, concoctu difficilior eſt: nam & humida, omnium difficillima cõcoqui, & corpora longè peruiaciora, quàm facultates eorum perſiſtere nouimus.

15 Cur inexercitati magis quàm exercitati ad vinolentiam uſque potare, & vino facilius ſolui poſſim? An quoniam qui excrementa humoresque in ſe continent, vrinam copioſe profundunt: quòd facit, vt plus bibi & leuari facilius poſſit, quoniam non multũ vini ſi humoris in ventre remaneat. At qui inexercitati humidĩ ſunt, excrementis que redundant. Exercitati contrã, ſicci ſiticolofi q; vt vini humor ſeſe totum inſinuare corporibus

ribus possit. Statim igitur hic vini impetus
vrinam retractat, & post humor hic in cor-
pore insidens, grauitatem tenere nimirum
potest.

16 Cur vinum alios retardos, alios super-
bos reddit, atque insanibundos? contrario e-
nim affectu id agitur, quando quidem alteri
magis, alteri minus moueantur? An (vt Chæ-
remon ait) vinum sese pro moribus vtentiū
applicat. Contraria igitur reddit, non quæ
eadem, sed quæ sunt dissimilia: vt ignis alia
exiccat, alia humefacit, sed non eadem: & qui-
dem glaciem liquefacit, salem indurat. Nam
& vinum, vt quod suaptè natura humidum
sit, homines tardiores incendit, reddit quæ
mobiliores: contrà mobiliores dissoluit atque
retardat. Vnde plerosque melancholicos pe-
nitus resolui labique in crapulis nouimus.
Vt enim balneum corpora perstricta durā-
que relaxat, agilioraque facit, humida verò
& mobilia dissoluit atque infirmat: sic vi-
num quasi interna hominis diluens, ita affi-
cere potest.

17 Quid est cur brassica sedet crapulā? An
quod succum dulcem discutientemque obti-
net: vnde medici eam aluo infundunt, frigi-
da autem ipsa est. Argumētum quod ad alui
vehementes deiectiones medici ea vtuntur, † Alij
excocta in plenum, & suo † callo purgata, re- caule.
friger

insuaui est. Quod igitur tenuis est, citò pro-
sul tenuitate descendit: quod non insuaui,
stomachum non perturbat. Vinum autem
nimis dilutum, nec ita tenue est, vt perflue-
re possit celeriter: & fastidiosum est, quòd
parum obtinet vini: sensum enim contur-
bat, quia plures motus in eo excitat, scilicet
quem vinum, quèmq; aqua efficere po-
test: ambo enim sentiri queunt. Quòd au-
tem fuerit modicè temperatum, id sensum
penitus aquæ tollit, viniq; mollis, deli-
nientisq; sensum accomodat, ex quo sua-
uiter bibi potest. Sed cùm vinum immo-
dicè dilutum, ita insuaue est, tum innatare re-
dundarèq; solet: quod autem tale est, vomit-
um id facilè ciet.

19 Cur vinolenti aquas falsas & vitiosas,
melius quàm sobrij sentire possumus? An
quoniam dura & tristia certius ab ijs sentiū-
tur, qui minimè cupiunt. Latent hæc enim
cupientes, & sæpè fallunt. At verò qui lætè
se habet, is non cupienti similis est: qui autè
in tristitia est, cupientis hic gerit affectum.
Sobrius autem ita se habet: vinolentus con-
trà satiatus repletusq; est.

20 Cur penitus vinolentis res omnes cir-
cunferri videntur, & cùm iam amplius vinū
attingit, nequeunt quæ procul posita sunt,
enumerare? quocirca nonnulli hinc vinolen-

tiæ indiciũ trahunt. An quia conspectus frequenter à vini calore commouetur. Quemadmodum igitur, si sub oculo presseris rē obiectam, geminari videbis: sic etiam vinolētis accidere illud potest. Nil enim interest, utrũ suppresseris, an aspectum commoueris: nec vtrum extrinsecus, an intrinsecus: idē enim obuenire vel accidere, vtraque ratione conspectui potest. Itaque res obiecta minimè cōstare videbitur, atque etiā magis quā procul abest: nam cō obtinebitur minus, quò se longius aspectus deducat. Propinquitās etiā illa mouendī, amplius ad extremum absolue re interuallum potest. Item si æquabili cum vehementia sursum deorsumque aspectus se agitet, res minus assequatur remotas necesse est: deducta autem circumferri omnia solent, velut sagittæ, & quæ appensa demittimus. Igitur visus quoque suam ob imbecillitatē, quasi procul deferatur, idem hoc patitur: nihil autē interest, visum, aut rem visui obiectam commoueas.

21 Quam ob causam quod vniuersum raptimque bibitur, ventrē id minus humectat, cum tamen ab humore copiosiore plus humectari conueniat? An quod humorem multum ac vniuersum, venter superare non potest, sed locum adire suum indomitum patitur. Locus autem crudi humoris vesica est.

Exigu

Exiguum verò facile vincit & concoquit: ex quo moram hic diutius trahens, vêtrem porò humificare potest.

22 Quamobrem qui antè extenuatus, merum inde multum hauserit, morte occubat: pleriq; verò bibaces, cùm se nihil extenuarint, multo tamen vniuersoq; meri haustu. sicci efficiuntur? Quarendum enim hoc est, quandoquidem vinum calidum suapte natura est, & vt vita calore contineri apparet, sic mors refrigeratione accidere. An vt ex cicutâ, sic ex mero intereundũ est, videlicet dũ proprius calor paulatim extinguitur, modo tamen diuerso. Cicutâ enim calorem frigiditate sua extinguit, humoremq; indurat: vinum autè sua caliditate calorem macerat naturalem. Et quomodo ab igne nimio aut sole exiguus ignis extinguitur, sic intimus corporis calor à vini calore, si nimius est, superatur atque extinguitur.

23 Cur vinolenti sunt ad lachrymandum propensiores? An affectuũ huiuscemodi omnium eadem causa est, quàm repressio, quæ scilicet agitur, per summa afferre potest: vinolentiam enim locis consistere capitis certum est.

24 Cur vinolentis somnus oriri nequeat? An quòd ad somnũ creandum calidũ adesse humorem opus est: hic enim concoqui expe

c ditè

ditè potest. quòd si deest, exiguusq; humor aut concoctu difficilis inest, somnus nō oritur: qua de causa post cibū ac potū somnolentissimi fieri ob calorem solemus. Melancholicos verò, & vehemēter æstuātes insomnia tenent: alteros, quia refrigeratus humor penitus est: alteros, quia nullus aut minimus extat. Ergo rationem vtriusq; affectus inde esse petendam palàm est.

25 Cur ebriosi tremūt, & eò magis quò largius merum hauserint? cū vinum calefaciendi vim habeat, tremor autem ex frigore maximè proficiscatur: itaque qui rigēt, præcipuè tremant. Attamen plerosque, cū mero tantūmodo cibi gratia vterentur, tremores acres adeò inuaserunt, vt homines cōprimētes à se omnes eijcerent: & cū aqua calida perfunderentur, nullatenus sentire possent. Alij verò cū eo ipso agerent modo, perfrictioneq; & carnibus in cibo vterētur, in stuporem attonitum inciderunt: quos tremor quidē mitius, scilicet ob immobilitatē torquebat: dolor tamen acerrimus, & inquietudo iam inde exercebat assiduè. Tremoris itaq; causa frigiditas est: nā & qui rigent, ea re pati ipsa videntur, vt dictū est: & qui admodū senuere: quorum vtrorūq; alteri ab affectu frigido, alteri à frigida ætate vrgentur. Vinum autem calefaciendi vim præcipuè

puè obtinet quocirca contrarius quidam vt
proueniat effectus, ratio exigit. An nihil p
hibet rem eandem à contrarijs effici, cum-
modo non agant modo eodem, sed diuerso.
Exempli gratia: vritur & à gelu, & à calore,
vbi gelu calorem coëgit vniuersum: itaque
modo quodam à contrarijs affectus profici-
scitur. Idem & modo quodam non nisi idē
producitur. Tremor autem ob inopiam ex-
citatur caloris non cuiusque, sed proprij.
Corrumpitur autē calor, aut marcore, aut
extinctu: extinctu quidem à contrarijs, hoc
est frigido atque humido, marcore autem
vel indigentia nutrimenti, vt lucerna cum
fomite aut oleo caret: vel, ab alieno calore,
vt ignis in sole, & lucerna apud ignem.
Igitur qui ex frigore rigent, caloris extin-
ctu obtremunt: ex quo etiam fit, vt aqua
offusa calida horror exoriat. Frigus
enim, cum intus includitur atque circum-
obstitit, pilos erigit. Et in febrium quo-
que accessione rigor ille eueniens simili
de causa venit. In senectute autem calor
alimento deficiente emarcescit: humor enim
alimento caloris est: senectus autem sicca
est. Ebriosi verē, & si qui ita affecti sunt alij,
suo prorsus emarcescente calore obtremis-
cunt: sed non modo eodem quo senes, sed ter-
tio corrumpendi modo, vt proposuimus.

Quòd enim vino vtuntur nimio, calor aduentitius superans, aut extinguit aut debilitat proprium calorẽ, quo valemus. Fit enim tum tremor, cùm mouens quicquam rẽ nequit superare, quam mouet: vt cùm lignum quis longum crassumq; obtinere, firmareq; non pollet, tremat extremum: quod ideo fit, quoniam aut suscepta res maior est aut minor, quæ mouet. Ergo tremor, cùm calor extinguitur, accidit: hic enim dum integer inuictusq; manet, causæ animantibus esse videtur, cur mouere se valeant. Indicium autem ebriosos, senesq; ob frigiditatẽ affectos sic esse, quòd tremor his fieri sine vlllo rigore solitus est.

26 Quam ob causam, qui leuiter à vino tenentur, magis peccant vel delirant, quã qui aut grauitè sese ebriarint, aut sobrij manent? An quòd sobrius rectè iudicat: qui autem penitus vinolentus est, quòd sensibus interceptis onus sustinere non potest, nihil di iudicat, atque ita non peccat. At verò qui leuiter se ebriarit, iudicat quidem, quia non multum hauserit: sed quoniam à vino detentus aliquatenus est, potestatẽ rectè iudicandi amisit, peccet necesse est. Quemadmodum quòd Satyrus Clazomenius propensus admodum erat ad maledicẽdũ, eius aures, cùm accusaretur penitus obstruxerunt, vt de re age

ageret, non in contumelias se prouolueret. Postea tamen cū cessante iam aduersario reserassent, & pauca dicente adhuc ille audi- uisset, nequaquam continere se potuit, sed euestigio maledicta effundere incepit, quo- niam sentire iam poterat, recte autem iudi- care non poterat.

27 Cur vini dulcis, quod suauius est, ebrio- sum neminem esse arbitramur? An quod vi- num dulce nullum saporē obtinet propriū vini, sed alienum penitus reddit. Igitur dul- cis rei, non vini auidus appellandus est, qui vini dulcis tenetur desiderio.

28 Curebriofī solis calore gaudere maxi- mē soleant? An quoniam concoctionem de- siderāt, atque etiam quod refrigerati admo- dum sūnt: ex quo attoniti stupidiq; mox fie- ri solent à potu.

29 Cur vinolentis multa interdum appa- ret quod vnū est? An quia conspectus initia intrinsecus à vino mouentur, sic vt vel ca- put totum sollicitari necesse est. At cū ini- tia mouentur conspectus, idem sese applica- re non quit, sed quasi partem rei obiectæ vis vtraq; conspiciendi attingit. Merito igitur res vna suspicionem recipit geminationis: quod idem vel oculo subter oppresso potest euenire. Cōspectus enim mouetur initium, vt ei coire cum altero nō amplius liceat: sed

hic motus extrinsecus est. Vini autē ille intrinsecus oritur, nec quicquā interest: idē enim sequetur, qualitercunq; aspectum commoueris.

30 Cur vinolentorū lingua oberret? Vtrū quēadmodum corpus totū in vinolentia titubat, ita etiā lingua labens oberrat, nec reddere articulatim vocabula potest. An quoniā caro lingue mollis, & iustar spongię est, ampliatur madescens atq; extollitur: itaque ob molem retardior fit, exprimereque sincere nō valet. An q̄ vt in aqua ob absentiam aëris loqui non possumus, ita neq; cū nimium in nos humorem indidimus: igitur q̄ vinolentorum lingua in nimio humore se voluit, idcirco exprimere sincere nō potest. An animus quoq; vinolentorū cōpatiēns errat? At si animus ita affectus est, linguā etiā pariter affici cōsentaneū est: inde enim omne loquēdi initium ducitur. Quo fit, vt etiā sine vinolentia, vbi animus quenquā hausit affectum, lingua etiam sentiat atque compatiatur, vt in metuentibus patet.

31 Cur ebrij omnes, & qui mari operam dant, libenter solis tepori se dedunt? An q̄ ebrij concoctionē desiderant, simulq; euenit vt partes corporis quādam refrigerentur: itaq; stupidos attonitosque post potū fieri nouimus. Maritimi autem illi, quoniam in humo

humore semper suam degunt ætatem, calorem porrò desiderant.

32 Cur vinolenti concubere nequeant? An quoddam partem corporis quandā amplius, quā reliquū corpus incalescere opus est, quod vinolentis contingere præ nimio calore nō potest. Calor igitur, qui à motu naturæ interno præstatur, obtentu caloris ambientis extinguitur. An quæ partes corporis imas recalescere opus est. Vinum autē in sublime ferri aptum est: itaq; calorem, quemadmodum illic excitat, ita hinc auocat atque abducit. Post cibum quoq; libido veneris minimè incitatur. Vnde prandere largè, cœnare parcè præcipiunt. Cibo enim concocto fursum, crudo deorsum fertur & humor & calor ortus autem seminis ex his est: & fatigatis idcirco per somnum profuit, genitura, quoddam labor corpus humidum & calidum reddit. Quoddam si excrementū ea in parte substituerit, euenit certè, vt per somnum erumpat. Hæc eadē causa est, cur in aduersis quibusdam valetudinibus id eueniat, atq; etiam metuenti & morienti.

33 Cur iuuenes potius quàm seniores immingant, vbi vino sese ebriauerunt? An quoniam iuuenes humidi sunt, & calidi multum, idcirco excrementum humoris cōfluit in vesicā: exiguum enim à corpore eorum absumitur,

quamobrem id effundi necesse est. Senioribus verò, corpus pro sua siccitate humorem nimium attrahit atque imbibit. An quod iuniorum natura, ad somnum propensior quam seniorum est: quocirca grauiter iuuenes consopitos vrinæ sæpè excitatio latet, vt hæc prins erumpat, quam illi surrexerint. Seniores autem latere minimè potest, quæadmodum nec externorum motuum quicquā minus ab his percipi, quam ab adulescentibus solet. Constat autem quod modo diximus, quandoquidem iuuenes ipsi tum maximè immingunt, cum actè & grauitè dormiunt.

34 Cur oleum ad arcendam vinolentiā vallet, sorbitumque facultatem præstat potandi? An quod vrinā ciere potest, vinoque hausto iter regit.

EDRVM QVÆ AD REM
veneream pertinent Sectio quarta, cuius
questiones xxxiii.

I QVam ob causam, qui concubuit & qui moritè, oculos attollit: qui autè dormit, submittit? An quod de parte superiore calor exiens, eodè oculos vertit, quod se deflexerit: per somnū autè deorsum se colligit, itaque eodè conuertit. Clauduntur verò propterea oculi, quia humiditas deficit.

2 Cur ijs, qui re venereā immodicè agunt, oculi

oculi & clunes manifestè subsident, partes
 quarū alteræ propè, alteræ procul à genita
 libus absunt? Vtrū quòd in ipso etiā coitu
 partes hæ perspicuè collaborant, cū rem
 studiosius ipsæ psequantur, & se cogant ni
 tanturq; in semine emittendo. Itaq; quantū
 alimenti facilè liquefcere potest, id pressum
 extruditur. An quòd obcalfactæ præcipuè
 contabescunt. Cōcubitus autem caloris agi
 tur facultate, eaq; maximè sentiunt calorē,
 quæ in agendo cōmouentur. Oculi autem
 partesq; sedi proximæ perspicuè collabo
 rāt. Haud enim fieri pōt vt semen profluat,
 nisi partes coagātur illæ, nisiq; oculi demit
 tātur: q̄ppe cū partib⁹ his coeūtib⁹, humor
 quasi manu ex vesica prematur, oculisq; co
 actis cerebrū sua dimittat. Oculos verò &
 locū his proximū, vim ad procreationē mā
 ximam obtinere docent illinimēta, quæ mu
 lieres tam steriles quàm fœcundæ experiū
 tur, vtpote cū vis ad semen transmitti hinc
 debeat. Sunt autem & oculi, & renes omniū
 pingues atq; obesi: ergo q̄ partes hæ rem ve
 neream efficacius adiuuant, caloris partici
 pes sunt, cuius tabifica vi extenuantur, mul
 tumq; sui succi ad semen excerni patiuntur.
 Calor enim (si corpus vel pingue non est,
 vel si pingue quid est, sed nō tamē laborat)
 æquè liquefacere nequit, vt latè in venere
 e s patet.

patet. Renes tamen omnium maximè sentiunt, quia in vicino positi sunt. Et ipse quoque seminis trāsitus, cū per ea loca perspicuè agatur, extenuare præculdubio potest; adimit enim, non addit per suam istam propinquitatem.

3. Quamobrè & qui concūbant, & spadones, qui re minimè vtuntur venerea, in acumine oculorum offenduntur? An quòd alteris ob libidinem, alteris ob excisionem, partes superiores plus iusto exiccantur: quod pspicuū in ijs est, quorum opus exquisitius administratur, aspectus autē tale est. Humoribus verò deorsum ductis, superiora siccari necesse est: id igitur nimirū concubitu fieri patet. Spadonum autem crura intumescūt, & alij faciles sunt, vtpotè cū deorsum se humoris copia seuocet.

4. Cur humo, cū concūbere posse incipit, tunc pubescit: cæterorū autē animantiū, quæ pilis teguntur, nullū tunc pubescere incipit? An q̃ per ætates mutari animātes in cōtrariū solent. Vox enim grauis, de acuta efficitur, & nuda quæ antè fuerūt, hirta reddūtur. Vnde etiā animātes à primo natali die hirsutas, enudari debere tunc, nō densescere, cōstat, cū semen habere incipiunt: sed ita euenit, quia quæ semē effundūt, sicciora fiunt & laxiora: quibus de causis pilus oritur: quod
inde

inde sanè patet . Pilus eñ neq; cicatricibus, neq; pueris, neq; mulierib⁹ exit, cū. s. cicatrices spisso cōtextu, non raro inducātur: pueri mulierēsq; corpore humido sint, non sicco.

5 Cur nuditas pedum obesse i re venerea potest? An quoniam corpus, quòd concubitur, sit, calidum intus, atq; humidum esse debet, quale per somnū potius esse, quàm per vigiliam solet: ex quo etiam celeriter, ac sine corporis agitatione semen dormiētibus profluit, vigilantibus verò non sine labore prodit . Simul autem fit , vt & reliquum corpus tale existat, & pedes humidiores sint atq; calidiores . Indicium quòd cū dormimus, pedes obtepescere solent, vt qui vnà cum internis partibus ita afficiantur. At nuditas pedum è contrario agit: siccat enim atq; refrigerat. Itaq; siue impossibile, siue difficile sit, vt res agatur venerea , nisi pedibus calidis, eam tamen nuditatem in vsu concumbendi, incommodam esse necesse est.

6 Cur omnium maximè animātū homo, postquam concubuit , dissoluitur & languescit? An quòd semen proportionē sui corporis plurimum emittit.

7 Sed cur plurimū homo emittit ? An quoniam minus cibū is cōficit, & omniū maximè animantium humidus natura & calidus est: quarum rerum altera feminis copiam reddit, altera

altera naturæ vim efficit ad semen creandū: semen etenim tale est, quandiu seruetur.

8 Quam ob causam cū ratio concumbēdi calore contineatur, timor autē & mors refrigerandi vim habeant, plerisq; tñ cū ab his ipsis tenētur affectibus, semē excurrit? An q̄ cū loca quædā corporis refrigerātur, alia quædā intepescunt, cū & suū calorē habeāt, & pulsum de locis refrigeratis illū ipsa suscipiant. Quamobrē frigentibus quidē id euēnit, verū non quia frigēt, sed quia calēt. Cōstat hoc etiam ipso aspectu, partes enim superiores timētium sanguine priuātur, inferiores autē humescūt, & aluus soluitur & vefica. Calor igitur cū se per timorē deorsum, per mortem sursum deuius agitatur, madificare & seminis excitare profluuium potest.

9 Cur neq; cōcumbere, neq; euomere, nec sternuere, neq; flatū emittere oportet, nisi res turgēte corpore vrgeat? An quia cū non turgemus, similes terræ stirpibus sumus, quibus euulsis, aut alienū conuellitur quippiā, aut aliquid abscissum relinquitur: q̄ autē cū extrudi debet, minutū remāserit, dolorē diutius id omne mouebit: & si quid alienū commotum sit, id cum sua sedē priuetur, dolorem creabit. Quæ certē ijs vlu euēnient, qui cū non turgent, aliquid faciunt ex ijs, quæ modo retulimus.

Cur

10 Cur ieiuni celerius concūbunt? An q̄ foramina corporis ieiuno inaniora, repleto autē plena habentur: itaq; impediunt, ne humor seminis genitalis valeat p̄meare: quod latissimē in vesica patet: hæc etenim plena, nunquam celeriter concumbere possumus.

11 Cur adolescentuli cū primò concumbere incipiunt, quibus cū fuerint congressi, eas re peracta odio habeant? An q̄ mutatio summa extiterit, sequentis tristitiæ memores, eam fugiunt tāquam fontem, ad quā sese applicauerunt.

12 Quare qui equitant, assiduē libidinosiores euadūt? An caloris agitationisq; causa eodem afficiuntur modo, quo per coitum. Quocirca ætatis quoq; accessione, membra genitalia cōtrectata, agitataq; plenius augētur. Quòd igitur semper eo vtuntur motu qui equitant, hinc fluentiore corpore præparatōq; ad concumbendum euadunt.

13 Quare concumbēdi facultatem dari per ætatem cū cœptum est, corpora malè olent: prius autē ante pubem non ita olent, nec vi ri nec mulieres? An quoniā quę incocta sunt tum sapes habent deteriores: aut enim acidiore, aut falsiore, aut amarior: tum odores reddunt foetidiores. Contrā, quę cōcocta maturāque sunt, sapes aut dulces, aut minus amarus, & odores suauiores præstant,

aut

aut certè minus insuaves. Patet hoc in omnibus tam terræ stirpibus, quàm animantibus ipsis. Detractis autem quæ matura concocta que sunt, cætera cruda relinquuntur: & ut in cinere, portione dulci consumpta, pulvis amarus relinquitur. Et sudor quoque falsus eadem de causa est. Calor autem naturalis semen genitale concoquit, quòd quanquam exiguum est, vim tamen obtinet maximam, quippe quòd ex multo admodum tam exiguum constitutum sit. Quamobrem ubi id secessit, resolvimur magna ex parte vehementius atq; refrigeramur: itaq; humores incōcoctiores redduntur, patefactis meatibus propter seminis excursus, quò fit ut sudor ob cruditatem & falsior & foetidior tunc sit, quàm in puerili ætate. Quòd si cui fortè talis natura sit, ut partem subsidentem sudoris foetidam habeat, huc magis magisq; res innotescet, ac præsertim eisdem in locis, quibus & cæteris maximè consistit, velut in alis.

14 Cur si ex nostro semine procreatū animal est, prolem id nostram appellare solemus: sed si ex aliquo alio nostro, vel excremento, vel parte prodijt, nostrum id esse nunquā fatemur? multa enim semine putrescente proueniunt. Quid igitur causæ sit, ut si quales nos sum⁹, tale fuerit, nostrū id sit: sin diuersū
id

id alienū sit: aut enim omnia nostra esse oportet, aut nulla. An primum, quoniam quod ex semine nostro prodijt, id ex nostro est: quod fecus, id ex alieno scilicet, quæ purgamentis excrementisq; enascuntur. Deniq; nihil ex omnibus, quæ animanti tribuimus, gignere animantem potest, nisi semē genitale. Quod autem nocet, quodq; malum est, id suum nullius est: nec quod alienum est, id suum esse potest. Haud enim idem illa significant, suū esse, & alienum esse, vel diuersum, vel malū. Excrementa autē & putredines non nostra, sed diuersa alienaq; sunt à nostra natura: nō enim quæcunq; in corpore extiterunt, corporis hæc esse putandum. Nam & papulæ sæpe erumpunt, quas tollimus atq; excidimus: omnino quæ præter naturam constiterint, hæc aliena omnia sunt: multa autē præter naturam vel rebus coniuncta naturalibus prodeunt. Quod si ex rebus nostris solo semine natū animans sit, rectè quod ita prouenit, prolem id esse nostram tantum putabimus: ex semine verò ipso, si quid extitit aliud, ut vermis, ubi vel foris putruit, vel corruptum in utero est, ut quæ monstra appellamus, prolem id esse nostram haudquam dicendum est. Cum enim corrupto creetur semine, non insuper ex nostro creatur, sed alieno: quemadmodum quod excrementis

mentis cōstituerit, vt quodd ex stercore. Omnia verò huiuscemodi ex corrupto creari semine hinc indicatur, quodd ex non corrupto creari tale natura statuit, quale illud est, de quo semē genitale prodierit. Exempli gratia, si de equo equus, si de homine homo, nec semen magnificamus ipsum, nec aliquid quod inter generandum confici solitum est. Tunc enim humor & corpulentia quædam, & caro consistunt, quorum nihil nobile est. quoniam nondum naturam obtinēt destinātam, sed eatenus naturam attingunt, quatenus ita se habeant, vt ex illis tale creari possit, quale nos sumus, modo seruentur. Corruptis autem nihil tale enasci potest. Causa est hæc, cur nec alia ex re nostri corporis, nec ex semine ipso corrupto aut imperfecto, prole nostram oriri arbitremur.

15 Cur minus in aqua homines concubere queunt? An quodd res nulla in aqua liquefcere potest, quæ ab igne liquefieri apta est, ceu plumbum, aut cera. Semen autem hominis igne planè liquefcere videmus: haud enim prius fluere incipit, quàm per attritum recaleat. Pisces tamen sine attritu coire fatendum est.

16 Qua de causa res omniū suauissima cōcubitus est: & vtrum necessitate impellātur ad concubendum animantes, an rei cuiuspiā gra

gratia genus hoc libidinis datum est? An sua-
uissimè quidem concubimus , quoniam aut
toto ex corpore semen profluit, vt aliqui vo-
lunt : aut quia quamuis non toto ex corpo-
re, tamen per eam partem se promit, in quā
meatus omnes , venæque omnes applicen-
tur , & coeant . Cū igitur voluptas simi-
lis in libidine atque in prurigine sit, efficitur
pariter , vt corpus gestiat vniuersum. Pru-
rigo enim secessio humoris spirituosius inclu-
si contra naturam est: & genituram verò se-
cessionem humoris eiusmodi esse ad rem na-
turalem constat: suavis autem tum ex ne-
cessitate , tum rei cuiuspiam gratia concubi-
tus est. Ex necessitate inquam , quod via o-
mnis pertinet ad rem naturalem suavis est,
si modo à sensu percipi queat . Rei verò cu-
iuspiam gratia est, vt ortus sit animantium
perpetuus: facit enim voluptas, vt animātes
ad coitum ardentius excitentur.

17 Cur venus immodica morbis pituitæ
nonnullis cōmoda est? An quoniam excremē-
ti quidam exitus est, ita vt multum vacantis
materiæ, cū semine detrahi possit: pituitam
autem excrementum esse nulli dubium est.

18 Cur res venerea ventrem refrigerat &
siccat? An refrigerat, quoniam calor in concū-
bendo excernitur: & siccare quidē coitus ve-
nereus potest, quippe cum euaporari, dum
f calor

calor exit, necesse fit: exit autem cum refrigeratur. Adde etiam, quod feruor coeundi siccare nimirum potest.

19 Cur salaces hi sunt, quibus pili palpebrarum defluunt? An ob id ipsum, quod etiam calui: sunt enim hæc ambo partes rei eiusdē. Quicunq; autem ex pilis congenitis ætate iam prouecta non crescunt, hi omnes decidunt libidinis usu immoderato. Capillus enim & supercilium & cilium, genere congeniti pili continentur, ex q; his supercilia tantum nonnullis ætate prouectis obdensesantur. Quod cur ita sit, alibi rationem attulimus. Reliqua autem vtraq; genera, eadem illa de causa deficiunt, quod partes superiores sanguinis parum obtinētes, libido refrigerat. Ita enim efficitur, ut locus hic alimentum concoquere nō possit: cum autē pili alimentum caruerint, defluant necesse est.

20 Quam ob causam qui mingendi desiderio tenentur, concumbere nequeunt? An q; meatus implentur. Quod autem plenum humoris est, id nullum prætereà humorem potest suscipere.

21 Cur gignēdi facultas ijs tollitur, qui à varicibus tenentur, siue homo, siue aliquid ex cæterorum animantium numero est? An q; varix flatu translatò fieri solet, quocirca in vitijs atræ bilis accommodata est. Fit autē cōcubi-

tus quoq; cū flatus excursu. Quamobrem si impetus ille agitur, cū varix exercet, semen non insuper excitatur, sed refrigeratur. Fit igitur inde, vt penis tētigo emarcescat.

22 Quare qui concumbunt, resolui atq; lāguere magna ex parte solent? An quòd semē omni ex parte corporis secretio est: itaq; vt ædificij constructio, sic corporis compactio quatitur, dum semen decedit, quasi sanguinis multū, aut aliqua pars alia decedat: ita q̄ exit per opportunum est, & quòd exiguū ex multo alimento conficiatur, quēadmodum amyllum ex farina.

23 Cur ijs qui concūbant, si desiderio mingendi tenētur, penis intendi vehemētius potest? An quòd foramina plena redduntur humoris, semen per angusta se promens, molē efficit ampliorem, atq; extollit: penis etenim ad ipsos meatus est positus.

24 Quam ob causam tētigo & amplificatio penis illa existere possit? An duplex causa est, vna quòd pondus vrgens post testes facit, vt penis erigatur: testes enim vicem fulmenti vectorij capiunt. Altera, quòd foramina spiritu admissio implētur, ita vt genitale mēbrum intumescat atq; se erigat. An humor auctus translatúsq; facit, vt moles amplior redundet: penis tamen, qui mensura insigni adoleuerit, minus se patitur efferri.

fit enim vt ita pondus à fulmento vectis remotius maneat.

25 Qua de causa qui rem agunt veneream, aut qui ea ætate sunt, quæ sufficiat veneri, malè olent, virúsq; hirci reddunt: pueri autè non ita olent? An spiritus puerorum (vt dictum iam est) humorè sudorémq; concoquere potest, virorum autem nequit.

26 Cur per æstatem viri minus, mulieres magis concubere valeant? q̃ Hesiodus quoq; poëta inquit : Fœmineo venus est vsus magis effera sexu : Mitior illa viris, & sæpè accita relanguet . Vtrum quòd testes eo tempore magis demittuntur & flaccènt , quàm per hyemem, cùm qui concubiturus est , retrahat, ac suscipiat illos, necesse sit. An quoniam naturæ calidæ præ nimio calore æstiu temporis æstuant, collabuntúrq;: frigida verò refouentur & vigent. Est autem vir calidus & ficcus, mulier frigida humidáq;: ergo virorum tunc vires infirmantur , mulierum corroborantur, & vigēt per compésationem qualitatis contrariæ.

27 Cur nonnulli rem venereã cum voluptate patiantur, & alij vel ipsi agere cupiãt, alij pati tantúmodo gestiant? An q̃ excrementis singulis locus determinatus à natura est , in quem instituto secerni naturali debeat, sollicitatáque natura spiritus excurrēs

tumo-

tumorem admouet, excrementumque vnà extrudere solet. Verbi causa, vrinam in vesicam, cibum consumptum in aluum, lachrymam in oculos, mucorem in nares, sanguinē in venas naturæ deduci placuit: his autem proximè genituram quoque in testes & penem deferri constitutum est. Quibus itaque meatus habitu suo naturali priuantur, vel quia obcæcati sunt, qui ad penem tendant, (quod spadonibus hisque similibus euenit, vel etiā alijs de causis) his talis humor in sedem confluit, quippe qui hac transmeare so-
leat, quòd eius loci contractio in coeundo, & partium sedi appositarum consumptio indicant. Qui si admodum semine genitali abundant, excrementum illud largè in eum locum se colligit. Itaque cum excitata cupiditas est attritum pars ea desiderat, in quam confluit excrementum. Cupiditas autem excitari tum à cibo, tum ab imaginatione potest. Cum enim alterutra de causa libido comota est, spiritus eodem concurrit, & genus id excrementi confluit, quò secedere notum est. Et si tenue, spirituosumve est, cum diffiatum id fuerit, requiescunt: quemadmodum pueris & adulescentibus interdum nullo secreto humore cessare tentigines possunt. Sed si crassum corpulentumque est, nisi extruso quiescere nequeunt. Quòd si neutrum

eorum accidit, cupiunt quousque alterutrum accadat. Quorum verò natura mollis, & foeminea est, ita ij constant, vt genitura: vel nulla vel minima conueniat; quò illorum feceritur, qui prædicti natura integra sunt, sed se in partem sedis diuertat: quod propterea euenit, quia præter naturæ normam constituerunt. Cum enim mares crearentur, ita degenerarunt, vt partem virilem mancā atque oblaesam habere cogerentur. Læsiō autē alia rem omnino corrumpit, alia peruertit & vitiat. At genus illud corrumpens, vt in his sit, fieri non potest: ita enim mulieres, nō viri crearentur. Ergo perueriti citarique aliorum, quā fecernendum natura voluit, necesse est. Vnde fit, vt insatiabiles etiam sint modo mulierum: humor enim sollicitans ille exiguus est, nec quicquam se promere conatur, refrigeraturque celeriter. Quibus itaque sedem humor ex toto adluit, ij pati tantummodo audent: quibus autem in vtranque partem sese dispertijt, ij & agere & pati cupiunt, idque amplius, quò tandem plenius fluxerit. Sed sunt, quibus vel ex consuetudine affectus hic accadat: fit enim, vt tā gestiāt quā cum agunt, vtque genituram nihilominus ita emittere valeant. Ergo agere cupiunt, quibus hæc ipsa vsu eueniunt, & consuetudo magis, veluti in naturam idcirco illis

lis euadit, quibus non ante pubem, sed in ea vitium patiendi inualuit, quoniam his recordatio rei, cum desiderant oritur. Vnâ autem cum recordatione gestiens exultat voluptas: desiderant autem perinde ac nati ad patiendum. Magna igitur parte, vel ob consuetudinem res existit. Sed si accidar, ut idē & salax, & mobilis sit, longè expeditius hæc omnia euenire posse putandum est.

18 Cur homines rem agere veneream cupientes, confiteri se cupere maximè pudet: bibendi, aut edendi, aut aliquid eiusmodi faciendi desiderio cum teneantur, confiteri non pudet? An quòd rerum plurimarum cupiditates necessariae sunt, & nonnullae nisi expleantur, interimunt. Rei autem venereae libido superfluit, & abundantiae index est.

19 Cur viri per hyemem, mulieres per aestatem rei venereae appetentiores sunt? An quòd viris calidiôr natura & sicciôr est, mulieribus autem humida frigidaque Quamobrem illis humor & calor satis cupiditatē veneris hyberno tempore accendere queunt, quibus rebus semen oriri certum est. Mulieribus autem & calor minor, & humor cōcretus propter caloris inopiam tunc est. At per aestatem contrâ mulieribus calor medicus, viris largior quâ satis sit, nimius enim vires

frangit atque dissoluit. Quapropter pueri quoq; per æstatem tenuiores redduntur: incidit enim, vt ignis igni coniungatur.

30 Cur quibus natura calida est, si modo robusti plenique sint, nisi concumbant ijs sæpe bilis proficit, & aluus amara secedit, & pituita salsa conficitur, & color corporis immutatur? An quòd semper cum semine vnà excrementi aliquid exit. Vnde etiam nonnullorū excrementis abundantium, genitura lauamentum piscium redolet: igitur excrementum quoque illud concumbenti decedit. Itaque nihil est, quod possit affligere: abstinenti autem manet, & amarum salsumve redditur.

31 Cur libidinosi sunt, qui melancholici? An quòd flatu redundant. Semē autem decessio flatus est: ergo quibus idipsum amplificatū, hos sæpe purgari appetere necesse est: sic enim efficitur, vt leuentur.

32 Cur aues, & pilosi homines libidine vehementer aguntur? Vtrum quòd multum humoris continent: an non ea ratio est? Fœmina enim, quæ humida est, pilis vacat: sed potius quòd genus illud vtrunque naturæ multum humoris concoquens, propter caloris copiam est. Indicio pilus est atq; penna. An quia & multum inest humoris, & id à calore superatur? Neq; enim si multum non esset humoris, neque

neque si non à calore vinceretur, pennæ aui-
bus, pili hominibus possent vnquam oriri: se-
mè autem vel loci, ac temporis portione, vel
ratione creari plurimum potest, vt in aëre,
vt in vere: nam eius natura calida & humida
est. Fit etiam ratione communi, vt auct, &
claudi homines salaces nimirum sint: alimen-
tum enim vtriusq; seorsum quidem exiguum
profluit propter vitiū cruris: in sublime ve-
rò affatim effertur, atq; in semè conuertitur.

33 Cur homini, cū concumbit, oculi potif-
simum infirmantur? An q̃ humore deficien-
te id accidit? Argumentum verò frigidam ef-
se genituram, quod humida nunquam reddi-
tur, nisi calefiat, nec vllam desiderat liquefa-
ctionem: quandoquidem per vniuersum cor-
pus expassa est, quemadmodum sanguis.

*EORVM QVÆ AD LABO-
rem pertinent. Sectio quinta, cuius
questiones XXXVIII.*

1 **C** Vrambulationes prolixæ quidē per
plana, laboriosiores sunt quàm per
incompta: breues autem leuiores? An quòd
membra tum à multo, tum à vehemente mo-
tu fatigantur? Est autem vehemens, qui pas-
sim per loca inæqualia agitur: multus verò
qui continens vnusque est. Locis igitur inæ-
qualibus tametsi longa motio acta est, tamē
requiem mutatio præstat, facitq; vt longa
f s non

non fit, ne ipsorum quidem equorum, propter mutationem. Planis autem habitus similitudo, & paritas nihil interpellat, nec membris ullam præstat quietem, sed efficit ut mouendi ratio continuetur. At verò si brevis sit, nimietas quidem motus nulla in planis fatigabit: accliuibus autem, quoniam immutatio vehemens, & contraria corpus modò sursum, modò deorsum vexat, fatigetur necesse est. Talis verò motus, ut dictum est, qui per ardua agitur: contrarius, qui per plana.

2. Quam ob causam, qui animo deficiunt, & qui præ nimio exercitandi labore dissoluuntur, inole corporis contractior existunt, vocemque reddere acutiorem putantur? An quia voces minores mittuntur, ideo acutiores esse videntur. Argumētum, quod qui clamantes à longè imitantur, acutè proferunt. Moles autem corporum minores idcirco redduntur, quia sanguis à summis corporis partibus se vocat ad imas.

3. Cur venter tantummodo extenuatur eorum, qui se exercitationi dederunt? An quoniam venter pingue amplectitur plurimū.

4. Cur pingue eorum absimitur, qui se laboribus dedunt: caro autem nullatenus emaceratur? An quoniam pingue concalfactum liquefcit: quod carni non euenit. Motio autem concalfacit.

Cur

5 Cur venter optimus admodum esse solet? Virum q̄ cibo propinquus est: dūmq; cætera mēbra ex ventre hauriunt, venter ipse sibi sæptus ingerit. An quoniā minimè venter laborat: flexibus enim hic nullis cōtorquetur.

6 Cur melius fatigationes tum cessant, cum quis ex aqua oleo permista se perfricuit? An quoniam oleum magis subire cum aqua potest, quā si per se ipsum est: ducitur enim suapte natura, vt innatet & fluitet. Vbi autem subiit, corpus subinde amplius emollitur. An quia oleum natura calidum est: calidum autem quodq; & siccatur & induratur. At membrīs fatigatis, siccitas & durities incommodæ omnino sunt, mistum igitur aquæ eò plus iuuat, quò minus siccatur.

7 Cur lassis corporibus euomendum præcipitur, cum tamen vomitus sit laboriosus? An quòd lassitudo collisis ossibus aut prefatis aut fatigatis consequi soleat: quos quidem affectus patiuntur extrinsecus, aut intrinsecus, idque bifariam: aut enim cum copia carnis vires exuperauit osstium, aut cum frequens corpus se cæterò corpori miscuit, quo locum sibi obtinere aptè non possit: quale genus excrementorum est. Pondera enim quæcunque extrinsecus corpori applicentur, laboriosiora sunt quàm ipsa corporis membra, etiā si pōdere leuiora illis esse cōtingerit.

Argu

Argumentum, quòd qui plus æquo vel ede-
rint bel biberint, hi minus quamuis labora-
rint, quàm ieiuni, grauius tamen fatigantur:
quoniam cibus locum suum non obtinet, vt
pote qui adhuc maneat crudus. Cùm autem
fatigatio maceret atque colliquefaciat, colli-
quamentum autem non nisi excrementũ sit,
hoc est quòd lassitudinem mouet, dum teme-
rè vagatur occurratque ossibus & neruis, &
intimis carnis: quæ rara, soluta, patefactaq;
substant. Vomitus igitur cùm id extrudat,
quod fatigationem inducit, meritò hominẽ
recreat, liberatq; à lassitudine: corpus enim
quale principio fuerit, tale restituit. Elaxat
autem vomitus, non nimij motus ratione,
sed si ita fuerit, vt non plenè agatur. Copia
enim ciborum, quæ in vètriculo remanserit,
& excrementa, quæ his incidant cibis, faciunt
vt lassitudo vomitum consequatur, quemad-
modum in corporibus nimium impletis di-
ctum iam est. Quòd si nec illis causam lasse-
scendi labor interat, sed cùm ita sese habe-
rent, laborarint, nec ijs qui nò totum cibum
eiecerint, vomitus causa foret lassefcendi.
Nam si hoc esset, haud erat quòd non omni-
bus euomentibus lassitudo incideret: nũc ve-
rò multi pòst, vbi euomerunt, alacriores cer-
tè redduntur.

8 Cur laboriosius brachio est inanẽ iactasse
man

manum, quàm cum lapide? An quòd inani iactura brachium quasi conuellitur vehemètius: nulla enim in re nititur, quemadmodùm cum mittit, missili obdito, fulcire se potest. Huic proximè saltans quoq; pondusculis susceptis innititur. Et qui currit, manus obquatiens, se sustentat. Quamobrem ille plus proficit halteres tenens, quàm non tenens: hic velox currit manus obquatiens, quàm non obquatiens.

9 Quam ob causam cursus velox tã in hominum genere, quàm in cæterorum animantium facit, vt capita à morbo tententur? quàm quam cursus vnusquisque detrahare ad imaginem omne excrementorum putatur, vt ambulatio: quapropter crura eorum implentur qui nimium ambulant, quoniam de parte superiore ad imam labitur & alimentum omne & excrementum. An motus quidem vbique agere idem potest. Verum motus velox, cum vires intendit, & spiritum retinet, caput concalfacit, eiúsque venas nimium inflat, & attrahentes redit facultatis externæ, vt frigoris, vt caloris: adde quæ in pectore continentur. Nam ea quoque attrahi resorberi; inde credendum est. Quibus remissis, locum ægrotare illum necesse est.

10 Cur locis æqualibus quàm inæqualibus magis fatigatur: ocyus autem iter æquale

le. quàm inæquale conficitur? An minus laboris tunc est, cum motus non semper eodem habitu agitur, quod ingressu inæquali potius fit: ocyus enim ingredimur, ubi minus contra naturam mouemur. Ergo per locum æqualem parçè atque frequenter, & ponitur & attollitur: per inæqualem autem contrà. Atqui ratio attollendi contra naturam est: vi nanque omnem attollendi vsu exequimur. Quod autem per singulos gradus paulum redditur, id multum per multos demùm exultat.

II Cur in planis laboriosius accubamus quàm in concavis? An eadem ratio est, cur etiam in conuexis laboriosius quàm planis. Cum enim pondus corporis se eundem in locum in sedendo, accubandoue colligit, facit per afflictationem vt laboretur. Incuruum igitur quàm rectum, idque quàm concauum magis tale se exhibet: nostrum etenim corpus in orbem se colligit potius, quàm dirigat in processum. Quæ autem eiusmodi sunt hæc per plura attinguntur à concavis quàm à planis. His eisdem de causis etiã fit, vt quæ cedunt, minus quàm dura & renitentia fatigent, & in accubando & in sedendo.

I 2 Cur breues deambulationes fatigatione mouere amplius soleant? An quia euariant incōptæque sunt: faciunt enim vt sæpe subsistatu

sistatur. De contrario autem in contrarium frequenter mutari laboriosum est; neutri nãque assuescere sinit. Quæ quidem assuescendi ratio vacat fatigatione: vtrique autem simul vt assuescas, fieri non potest.

13 Cur qui equo vehuntur, quo longius equus decurrerit, eo magis emittere lachrymas solent? Vtrum quoniam aer, qui se obiecit, subinde eo frigidior est, quo minus temporis corpus attigerit, quod ijs etiam euenit, qui cursum nudo corpore agunt: frigus autem mouere lachrymam potest. An contra. Res enim calida lachrymam ciet, velut sol. Motus autem nimirum calorem efficere potest. An propter ictum illatũ ab aere illud accidit. Quomodo enim venti aduersi oculos perturbant: sic aer occursans eo magis ferire potest, quo equus velocius agitur.

14 Cur cætera membra cùm perfricantur pleniora euadant: venter autem soleat extenuari? An perfrictione protinus vehementiore extenuatur, cùm is etiam impleri soleat illa fricandi ratione, quam paulatim amplificando admouemus, sed non æquè proficit, atque caro, qua de re quæritur: quippe cùm omnino in exercitando, laborandoque venter præcipuè extenuetur. Ratio igitur, quod opima quæque concalfacta liquecunt, & ea magis, quæ intensa suapte natura sunt:
vent

venter autem cuteus est, cutis verò sua natura tensionem habet. Sed enim quòd venter celerrimè opimatur, ideo & pingue aliquid semper obtinet, nisi morbo laboret. Cuius rei causam dixerim, quòd cibo ex vicino positus est. Cùm igitur omnino pingue res propria naturæ non sit, sed aduentitiū, nec ita necessarium, vt caro adhæreat: ideo & exercitandi, & perfricandi agitatio ventrem concalfaciens, liquefacit & macerat, alimentūq; quod inde redundet, membris cæteris dispergit: quamobrem sedile ventrem opimat, reliquum corpus extenuat. Motiones verò, perfrictionesque ventem extenuant, reliquum corpus implent & augent.

15 Cur peracto longo itinere aut cursu, si quis se super summos cōstiterit digitos, calces pedum conquatuntur, proniq; deorsum labuntur? An propter continuatum, vehementemq; motum cōcitati nerui nondum requiescunt. Fit enim sæpe, vt animus enincere corpus totum possit: membra autem singula inhibere non possit, vbi se quēdam in modum commouere: non enim cor, non penem excitum, residere animus cogere potest. Ratio autem rei quam quærimus est, quòd multum spiritus circa neruos deurit, quod non simulac substiteris, refrigerere potest. Is igitur spiritus concutiens, veluti

hæc subtrahendo suo motu deducit, facitque
vt pars remotissima minimè contineatur.
Itaque calces tremiscunt, quemadmodũ imũ
labrum hominis irati.

16 Qua de causa qui non concitatè admo-
dum currunt, numerosè respirant? Vtrum
quòd numerus omnis mensuram certo reci-
pit motu: talis autem motus est, qui per æ-
quas agitur portiones, quemadmodũ agunt,
qui currunt leuiter. Ergo simulatque age-
re cursum incœperint, respirant ita, vt cùm
spiratio per compares vices propter parem
metiendi motum reddatur, numerum siue
modulationem possit continuare. An quòd
omnis spirandi ratio compari vicissitudine
confici soleat, modo quis non retineat, sed
tenori trahendi à natura determinato vta-
tur. Igitur cùm sedemus, aut ambulamus,
quòd motus corporis mediocris est, nume-
rus palam non fieri potest: cùm item cur-
sum concitatè agimus, quòd sensus conse-
qui motum nequeat, numerum percipere
respirandi haudquã valemus. At cùm me-
diocriter nosipsi concitemus, motus ipse me-
diocris modum respirandi sensibilem præ-
stans, explicare numerum potest.

17 Quare inter currendum aer in flatum
conuerti nobis videatur? Vtrum quoniam
dum per cursum agitamur, aerem corpori-

g bus

bus nostris continentem excitamus, quòd non nisi flatum mouere profectò est: quocirca non solum videtur, sed etiam verò in flatum aer conuertitur. An quòd in currendo aerem impetu nostro violemus: quo facto, sensu aeris per motum magis afficiamur. Ergo rectè in flatum aer se conuertere videatur: hoc enim ratione impetus potest euenire.

18 Quamobrem currentes potius cadimus quàm ambulantes? An quòd magis quàm moueamur attollimus: hoc enim inter cursum & ambulationem interest.

19 Cur ascendentes genibus, descendentes femoribus elaboramus? An quoniam dum ascendimus, corpus sursum iactamus, distensionemque corporis genuumque mouemus, ex quo genibus laborandũ est. Procliuius autem locis, eò femoribus laboratur, quòd ijs ipsis enixi crura submouemus. Ad hæc omne quod præter naturam fit, laborem dolorémque mouet. Est autem secundum naturam, genibus vt antè flectantur: femoribus autem, vt retrò. At locis accliuus genua retro flectuntur, nam inuiti firmarique volumus: procliuius autem femora antè coguntur, corpus enim se pronum propensumque ita defert.

20 Cur in itinere media femoris parte potissimè

tissimum fatigari solemus? An quòd longi cuiusque atque continui pars potissimum media laborat, cum scilicet stabilitum fixumque manet: quamobrem hæc præcipuè rumpitur, semur autem tale est. Ergo partem potissimum mediam eius fatigare meritò solemus.

21 Quam ob causam qui humida constāt natura, facile à labore æstūque strangulantur? An quòd humor concalfactus transit in aera, itaque acrius vrit. Ergo cū ob nimietatem facultas submouendi non datur, refrigeratio nulla subsequitur, atque ita celeriter homo calore insito, & aduentitio exarde scit. Quapropter sudor spiritūque secessio eos iuvant, qui se exercent, qui denique laboribus se dederunt. Cū enim humor discernitur atque extenuatur, spiritum inde enasci necessarium est.

22 Quare corpora, quæ modicè cōstāt tēperatūq; sunt in morbū sæpius incidūt, & facilius curātur? An vtrūq; eadē de causa evenit: est enī æquabile, quod modicū est. Quod autē æquabile, id cōparibili⁹ est. Quāobré si quæ eius pars laboravit, p̄tinus totū collaborat. Immodicū autē cōtrā, vtpote quod seīūctius sit, partitū suarū vitia minus haurit, minusq; cōsentiens est. Ergo sæpius id in morbū hac de causa incidit, facili⁹ autē curatur, qm̄ malū

partium commune omnium est: eò nanque debilius redditur, quò se in plura digesserit, itaque curabilius est. Immodicum verò illud, vt quòd rem communem cum partibus non habeat, minus quidem ægrotat, sed diffi-
cilius curatur, quoniam malum vehemētius urget.

23 Cur æqualibus quàm inæqualibus locis magis fatigari solemus? ocyus aut iter equale quàm inæquale expeditus. An quòd minus laboris tum est, cùm non assiduè habitu eodem mouemur, quemadmodum ingressu æquabili potius agitur: ocyus verò ingredimur, cùm vbi minus pari tempore attollimus. Ergo per locum æqualem vsus attollēdi exiguus est atque frequēs: per inæqualem autem è contrario. Quod verò per singulos gradus paulum redditur, multum id per multos demum exultat.

24 Cur femora in descendendo, tibiæ in ascendendo laborant? An labor in ascendendo est, quia corpus attollitur: fit enim, vt totum corpus nobis oneri sit. Itaque cui totū incumbit, & quo totum attollitur, id præcipuè premitur atque laborat: hoc autem tibia est. Postremam enim hæc longitudinem renet, nec modo pedis latitudinem aliquam sortitur. Vnde fit, vt hoc minus se valeat stabilire: itaque vt humeris, ita tibijs pondus

us sustinemus, laborémque ob eā rem, quo humerus maximè affici solet, tibia quoque patiatur, necesse est. At in descendēdo, quoniam corpus deorsum se defert, propellitq; contra naturam, hinc labor & vexandi ratio prouenit. Itaque laborem huic præcipuè ad mouet, cui incumbit, quodque vexat. At qui tibia manet, thorax ponderi est, femur sustinet atque vacillat, eò quod & porrectum in longitudinem est, & supernè versatur, qua scilicet thorax procumbit.

25 Cur iter longius, tum esse videtur, cum ignari quantum sit ambulamus, quam cum gnari, si modò res cæteræ pares adsint? An quod nosse quantum sit, non nisi nosse eius numerum est, remque non determinatā pluris quàm determinatam esse perspectū est. Ergo quemadmodum, si nosti quantum sit, finitum id esse necesse est: sic etiam si ignoras, quasi reciprocetur, animus cauillatus oberrat, infinitumque id esse videtur, quod finitum est. Quamobrem si quantum quodlibet determinatum non esse putetur, velut infinitum id esse videbitur, eò quod aptum est, ut sit determinatum. At si determinatum non sit, infinitum est. Ergo id quoque infinitum quodammodo videri necesse est, quod determinatum esse nequaquam videtur.

26 Cur femora magis quàm tibiæ fatigan-
tur? Vtrum quòd propè absunt ab ea parte,
quæ excrementum continet: itaque vbi ea
pars agitata nimium recaluerit, femora ex-
peditius ac plenius attrahere possunt, quàm
tibiæ. An quòd femora continentiore con-
stant natura: laboratur enim præcipuè pro-
pter cōtinui distractionem: quippe cū cū
nullo excremento substante felsei sumus, ta-
men femoribus ac lumbis acrius laboramus.
An quo modo inguina per istum oriri no-
uimus, propter venarum & neruorum socie-
tatem: ita etiam lassitudo potius in femur in-
cumbit, quod quidem ab initio propius ab-
est. An quòd femur eadem habitus ratione
fungitur suo munere magis quàm tibia: quæ
quidem res laboriosior est. An quòd femo-
ra carnis copiam sustinent. Itaque res affa-
rim in his inest, quam naturæ rationi tribui-
mus.

27 Quam ob causam tubercula & vlcera
nonnullis ex labore proueniunt? An cor-
pore impuro motus concalfaciens, excremē-
ta alia etiam cum sudore vaporatim destrin-
git, quæ crassa & humore prauo, hoc est, acu-
to aut amaro, aut saiso contenta secerni pe-
nitius suam ob concretionem non queunt.
Itaque per carnem intumescunt, atque exul-
terantur propter amari humoris violentiā.

Cur

18 Cur non protinus ab exercitatione, aut à medicamento eporo cibus assumi debeat? An quòd adhuc corpus purgatur, necdum à labore quiescit, excrementaque excita redundant.

29 Quamobrè currere quàm ambulare difficilius est? An quòd plus oneris fert, qui currit: is enim elatus ac pendens, onus super se totum sustinet. At qui ambulat, parte inhiſtēte vicissim sustentatur, quasi pariete admotus requiescat.

30 Cur non protinus ab exercitatione esurire incipimus? Vtrum propter colliquefactionis residua, dum penitus concoquatur? An propter spiritum, quem labor ex humore subdito mouet. An propter sitim quàm laboris calor inducit: hæc enim accidunt omnia.

31 Cur genitura in somnis ijs profluere solet, qui aut labore lassescunt, aut tæbe consumuntur? An q̄ omnino ita incōtinētes sunt, qui natura calida & humida constant: semē em̄ tale natura est. Quod aut tale est, ex ijs qui tali habitu sunt, potissimum profluit, cum calor somni accessit: quippe cū corpora tantisper exiguū momentū desiderēt, idque intrinsecus, nō extrinsecus. Lassi autē & tabescētes ita affecti sunt: redūdāt em̄, & elassati colliquamētis calidis ppter fatigationē

& motum, & tabefacti propter destillationē
& calorem, quem inflammatio mouet.

32 Quam ob causam crus suum sinistrum
diutius perfricare cuiq; difficilius est quā
dextrum. An quòd parte dextra laborare
valemus: rebus autem præter naturam pro-
ficiscentibus, annumerāda cruris sinistri fric-
tio est: fit enim dextra transuersa in partē
obiectam. Quæ autem præter naturam sūt,
hæc factu sunt difficilia. Sinistra verò ma-
nu partem perfricando dextrā, nil tale per-
cipimus: quoniam hæc neutram in partem
apta potēsi que est.

33 Cur breues deambulationes laboriosio-
res sunt? An quòd crebrò subsistimus, neq;
æquabili incessu mouemur cūm flectimus:
quod certè laboriosum est.

34 Cur in sole cūm stamus, amplius reca-
lescimus, quā cūm mouemur: cūm tamen
motus omnis vim calfactoriam habeat? An
non omne mouendi genus calfacit, sed est
etiam quòd refrigeret. Quod etiam in ol-
lis feruentibus patet, quoties eas afflamus
aut versamus. An quia cūm flamus calor
permanet: is autem cūm permanet, amplius
calfacit, quā cūm mouetur. Corpus etenim
nostrum vaporem de se quendam mittit as-
siduè tepidum, qui proximum aerem tepe-
facit, quemadmodū titio. Cūm igitur quie-
scimus,

ſcimus, aer nos circumfundēs, calidus ob prædictam cauſam redditur. At cūm mouemur, flatus excitatur, qui refrigerare nos poteſt: flatus enim quiſq; frigidus eſt.

35 Quam ob cauſam qui equo currūt, quo contentius curſum arripit equus, eo magis lachrymas mittunt:& qui pedibus, eo magis quo intenderint vehementius? Vtrum quoniam aer occuſans frigidus eſt: frigus enim lachrymas mouet, quippe quòd contrahendo condenſandóq; carnem, humorem exprimat. An potius contrà, calor enim ſudorem elicit: lachryma autem ſudor quidam eſt.

Quapropter à concalſactione vtrunq; mouetur, & ſudor & lachryma, ſalſaq; pariter ambo ſentiuntur:: calorē autem efficere motus poteſt. An propter aeris iētum. Quomodo enim flatus aduerſi oculos perturbant, ita etiam aer qui ſe obiectat. Quo igitur quis contentius equum agitāt, aut ipſe currit, eo magis iētū quodam molli obuerberat & ferit: quò fit vt ſe lachrymæ promant, ſcilicet meatibus oculorum relaxatis appulſu eiufmodi. Omnis etenim iētus vim aut ſecandi habet, aut collidendi & contundendi.

36 Quamobrem qui curſum concitatē agunt, conuulſis maximè corripiantur, vbi quis inter currendum eis ſubſtiterit? An quòd ea potiſſimū diuelluntur, quæ in par-

tem contrariam vehementer trahimus atque mouemus. Cum igitur homini currenti, vehementerque membra ultra propellenti, quis obuiam factus obstitit, accidit ut in partem retorqueantur contrariam, quæ adhuc antè pertendunt, atque præripiunt. Itaque diuulsio eò vehementior incidit, quò cursus contentius agitur.

37 Cur ambulationes minus laboriosæ sunt, quæ inæquales, quàm quæ rectæ aguntur? An quòd elatio erecta secundum naturam corporis vniuersi est. Ideo ambulationes, quas loca æquabilia præstant, laboriosiores quàm inæquabiles sunt, quòd in eisdem partibus laborem admovent, quod inæquales illæ non faciunt: dispersiunt enim magis in omnes corporis partes. Calidis. verò temporibus, arctæ ambulationes plus valent quàm frigidis, quippe quæ partibus externis laboris plus afferant, & quidem sudorem ob eam rem euocando extenuent. Frigidis contrà carnem reddunt constantiorē, & stomachum excitant, ciborumque faciunt auidiorem. Partibus enim internis calorem augment, membrisque ad frigoris appulsum torpentibus. locum intimum calore amplificato efficacius purgant. Carnem verò solidiorem efficiunt, ut quæ per eam vniuersam nequeant superare. Accliuēs etiam
am

ambulationes laboriosiores sunt quàm declines, magisq; extenuant. Faciunt enim accliuēs, vt lumbi potissimum laborent, declines vt femora. Ponderis enim totum femoribus incumbens grauissimè premit: quod idem, cum præter naturam sursum efferri à calore cogatur, maiorem in modum calfacit. Itaq; efficitur, vt arduum ambulandi genus sudores moueat, spiritum suspendendo extenuet, lumbis dolorem infligat: crura enim magna cum difficultate se in sublime recipiunt, lumbos inflectunt, frangunt, & euellunt: quibus de causis labor præcipuus sequatur, necesse est. Locis autem duris, ac renitentibus habitæ ambulationes, musculos & neruos crurium effatigant, quippe quæ contentiones tam neruis quàm musculis moueant, cum enixu agantur violèto. Mollibus verò & cedentibus locis facta ambulatione, articuli potissimum sentiunt. Flexus enim articulorum percrebrescit, cum solum succumbat, dilabatur, & cedat: eadē autem quæstio est.

38 Cur locis arduis difficilior ambulem?
An quoniam omnis ingressus attollentia & positione conficitur: attollere igitur præter naturam est, ponere secundum naturam, proponere medium tenet. In ambulando autem locis arduis, multum sortis illius auerſe,

à na

à natura proculdubio est.

39 Quare qui cursum ex equo arripiunt minus decidunt? An quod magis cauent quam timent.

EORVM QVÆ AD SESSIONEM,

accubitum, & habitum corporis pertinent, Sectio sexta,

cuius quæstiones VII.

1 CVr fedile alios impleat, alios exco-
nuet? Vtrum habitus corporum distet
inter sese, vt alij calidi, alij frigidi sint. Ergo
si ita est, calidi implentur: cibum enim cor-
pus vi sui caloris exuperat. Frigidi autem
quod aduentitium calorem desiderant, quem
ex mouendi ratione potissimum corpus ac-
quirat, concoquere nequeunt, dum quiescunt?
An quod alij excrementis redundant, & ob
eam rem motum qui ea consumat desiderant,
alij non.

2 Cur partes corporis distendendæ sint?
quod qui se exercitant facere consueuerunt.
An quod meatus spiritu suo perpurgari
oporteat.

3 Cur inflexo corpore cubare melius est,
quod etiam medici plerique præcipiunt? An quod ve-
ter cum recalescit, concoquere celerius potest:
sic autem fit, vt recaleat. Ad hæc locum flati-
bus dare, in quæ incubant & innitatur opor-
tet: ita enim minimè infestabunt. Hinc enim

&

& varices, & cæteri abscessus iuuant, q̃ ventriculos continēt, in quibus flatum recipere queunt. Ergo corpore extento, cauerna nulla eiusmodi adigi potest: locū etenim omnē viscera occupant. Inflexo autem, singula laxantur & sinuantur.

4 Cur vertigo surgēti potius accidat quā sedenti? An quoniam quiescenti humor vniversus vnum in membrum se colligit: ex quo cruda etiam oua nequeunt circunuerti, sed protinus decidunt: mouenti autem, humor se æquē expandit. Surgimus igitur à quiete, qua ita affecti sumus: sedemus verò à motu, quo humor æquabili modo quaqueuersus se porrigit.

5 Quam ob causam cū parte corporis dextra cubamus, somnus magis accedit? Vtrum quòd vigilantes contrā quā dormientes habemus. Ergo cū vigilando parte accubemus sinistra, contrarium sequetur in dormiendi initio, cū id contrarium sit. An quòd somnus priuatio motionis est. Partes igitur, quarum mouere interest, quiescant oportet, dextrarum autem partiū mouere interest. Cū autem ita accubamus, velut initium quoddam resurgendi detentum, obligatūmq; habemus.

6 Cur torpeamus, & cur manus potissimum & pedes? An quòd torpor refrigeratio est:

est: fit enim propter sanguinis priuationem translationemq; . Manus autem & pedes, omnium maximè partium carnis inopes, nerui vberes sunt, sed præcipuè pedes: itaq; ad refrigerationem celerè sua natura nimirum habiles redduntur.

7 Cur libenter in latus accubamus sinistrum, in dextrum autem potius dormimus? Vtrum quoniam conuersi ad lucem, minus dormire possumus, somnus enim in tenebris ocyus obrepit . An quòd dum in latus accubamus sinistrum, vigilare magna ex parte consueuimus, & operum functio sic nobis expeditior est Itaq; ad contrarium opus, contrarius habitus, siue situs requiritur: inuitatur autem quisq; magis ad opus fungendum habitus sui ratione.

EORVM QVAE AD CON-
sensum naturæ animantium per-
tinent, Sectio septima,
cuius quæstiones v.

1 **C**Ur à morbis nonnullis ægrotāt, qui appropinquarent, à sanitate nemo sanari potest? An quoniā morbus motio est, sanitas autem quies: ergo ille mouere potest, hæc non potest. An quòd alterum non voluntariè, alterum voluntariè accidit: res autem non voluntariæ, à voluntarijs consultisque plu-

plurimum differunt.

2 Cur oscitanti sæpe in oscitando respon-
demus : & cùm mingentem quempiam vi-
demus, ad mingendum mouemur ? quod iu-
mentis præcipuè accidit . An propter me-
moriã: mouemur enim ea ipsa parte, quo-
ties meminerimus : hominibus tamen, quia
sensu præditi sunt faciliori, statim vbi vide-
runt, cuenit, vt moueãtur reminiscanturq;:
iumentis autem vidisse non satis est, sed alio
quoq; sensu opus est . Quamobrem addito
etiam olfactu, mouentur : quoniam sensus
hic in brutis mobilior est . Vnde fit vt eodẽ
in loco sequentia mingant omnia, quo pri-
mum emiſerit: tum enim præcipuè moue-
tur, cùm olfaciunt: olfaciunt autem postea-
quam appropinquarunt.

3 Quamobrem cùm secari quempiam, aut
vri, aut torqueri, aut aliqua re tetra affici vi-
demus, animo vicem eius doceamus ? An
quod omnium communis natura humana
est: Ignoscimus ergo, cùm tale quidpiam
inspeximus, propter naturæ confortionem
& familiaritatem . An quomodo nares &
aures delibationes quasdam rerum obda-
tarum pro sua facultate concipiunt, sic
etiam aspectus afficitur, & à re delectabili &
à tristi.

4 Cur à tabe & lippitudine & scabie capient,
qui

qui appropinquarent: ab aqua autem intercute, aut febre, aut stupore attonito, aut aliquo ex numero cæterorum malorum capi nequeunt? An à lippitudine, quoniam oculus pars nostri corporis mobilissima est, cætera rum maximè omnium rei sibi obiectæ similis reddi potest, quippe qui facile moueatur ab eo, quod moueat: itaq; fit, vt cùm perturbatum obspicit oculum, facile ipse etiam perturbetur. Talis autem contagio ideo fit, quoniam spiritum vitiat grauèmq; reddit. Celerrimè autem omnes morbis arripiuntur ijs, qui spiritu corrupto proueniunt, quale est omne pestilens genus: qui autem appropinquaret, talem profecto spiritum trahit, qualem æger ille reddiderit. Aegrotat igitur, quia morbiferum est, quod spiritu trahitur: ab vno autem morbum excipit, quoniam vnus ille sic spirat, cæteri secus: eundè verò, quia quò ægrotarit, hoc non aliter spirat, quàm fuerit affectus. Sed scabies magis quàm lepra, ceteraq; vitia generis eiusdè afficere potest: quoniam per summa corporis errat, & humore manat glutinoso: genus nanq; prurientium omne, tale est. Itaq; id ipsum quia per summa orit, glutinosumq; est, nimirum idcirco attingere potest: cætera nequeunt, vel quia non per summa proueniunt, vel quia persistere suam ob siccitatem

tem non possunt, quamuis per summam cutem oriantur.

5 Quid est, quod nonnulla ex ijs, quæ auditu tristitia nobis occurrunt, ut inhorrescamus, efficiant? ut serra cum exacuitur, & pumex cum secatur, lapis cum mola frangitur. Quæ autem notæ affectionum patent aspectui, hæc genera affectionum ipsa in nobis creant: dentes enim stupescunt, cum aliquos re acidam edentes aspicimus. Et plerique cum homines laqueo suspendi, vel aliter strangulari viderent, ipsi defecerunt. An quod vox omnis, genusque omne strependi spiritus est, qui nostrum subiectum sensum, mouere nos solet, cumque suum motum vel magnitudine, vel pulsu vehementiore amplificauit, aliquid ex ijs, quæ nostro in corpore latent, immutat, & sæpe iterum. Ergo spiritus, qui quauis magni, lenes tamen adierunt, in sedem ipsam commouent sentiendi, & lætitia ob eam rem nos afficiunt. Asperi autem, quoniam ictum inferunt vehementiorem, sedem utique illam concutiunt, longaque pro ictus sui facultate se porrigunt: quod idem res quoque frigida faciunt. Frigiditas enim vis quædam est: sed hanc horrorem inuehere posse, dictum iam est. Asperitas verò, quod pulsu frequente initium pilorum concutiens, in partem pellit aduersam, efficit ut pili tergantur: pulso namque initio, cacumen pilorum se transferat in partem aduersam, necesse est.

h Itaque

Itaq; fit, vt pili exurgant, omnes enim deorsum procumbunt. Et spiritus quoq; qui per aures corpori se infinuat, de summis ad ima se defert. Ergo cum soni, quos modo diximus, asperi sint, horror utiq; ob causam prædictam moueri potest. Sed euenit, vt cæteris partibus potius quàm in capite moueatur: quoniam vt pili partium cæterarum imbecilliores sunt, sic affectus hic imbecillus occurrit. Cum verò sensus audiendi quàm videndi obtusior sit, affectus quoq; hebetiores per summa errant, qui ab eo ipso proficiscuntur. Horror autem talis est, quamobrem multis ac varijs causis existit. Sensus videndi verò, cum omnium exquisitissimus certè fit, euenta quoq; ipsa pro sua præstantia solet ingerere: quocirca efficitur, vt ipsi veri affectus proficisci ex eo possint, quamuis verò leuiiores. At in sensu audiendi, vt ipsos minimè, sic eorum expectationem nimirum horremus: rei enim tristis & anxie expectatio existit.

EO RVN QVÆ AD RIGOREM,

atque horrorem pertinent, Sectio

octaua, cuius quæstiones XIX.

1 QVæ de causa liuidi, qui rigent, efficiuntur? An quoniam sanguis appulsu frigoris gelascit, gelatus autè nigrescit

pro

propter caloris inopiam: albedo nanq; igni tribuitur. Quapropter ijs maximè, qui etate processerunt, caro liuescit, eò quòd calorem minimum obtinent.

2 Cur extrema corporis maximè rigent? An propter angustiam: foramina enim quæ in his insunt angusta, parum obtinèt sanguinis, & ob eam rem parum caloris sortitur, sanguis enim calidus est.

3 Cur pedes magis tunc rigent, cū suspēsi tenentur? Vtrum q; frigus amplius ad eos aspirat. An q; sanguis in brachiorum se contrahit partem: itaq; reliquum frigori opportunius redditur, cū calor desit.

4 Cur tempore frigido maximè vis illa famis intolerabilis incidat, qui caninus appetitus vocatus est, & hyberno potius quàm æstiuo? An quòd vitium hoc ob inopiam alimenti fieri solet accidere. Tempore autem frigido & hyberno, cū calor in angusta se contrahit, ocyus interdum deficit alimentum: quòd cū defuerit, vitium id esuriendi accidere consentaneum est. At si in ea cibi vitiosa cupiditate, resolutio imbecillitasque secuta est, materia statim interna corporis à collecto calore colliquescit: quæ si ad locum cibo à natura destinatum influxerit, pro cibo seipsam corpori applicabit. Sed si spirandi sedem adiuverit,

h. 2. ob.

obmutescere atque languescere necesse est: obmutescere inquam, quoniam spirādi meatus intersepitur, atque obsidetur. Languescere autem est propter inediam, consumptionēque corporis. Celeriter tamen, paucisq; remedijs subuenitur, eò quòd eius mali ortus extrinsecus est. Frigus enim calorem corporis nostri intrò compellens ac contrahens, insatiabilem edendi illam cupiditatem iniicit atque intendit. Quamobrem quo modo, qui in metuendo tremebant pallebantque, periculo demum liberati, subito ad priorem redeunt statum. Sic etiam esurientes illi, ubi parum sumpserunt panis citissimè recreantur, ut qui vi paulò à naturæ ratione summoti aberrant, non qui penitus corrupti desciscant: quod enim naturæ tenorem in partem aduersam violat, idem suæ naturæ eundem restituit. Ergo dimisisse tantummodo sat est, quemadmodum cum aduersi inter se pueri funem enixi retrahunt, quippe qui fune dimisso, resupini protinus decidunt.

5 Cur homines pleni admodum rigent, cū tamen pingue omne calidum sit? An propter amplitudinem molis, ut longè à calore interiore distant partes extremæ corporis, sic propè ab extremo frigore absunt.

6 Cur exercitati frigus vehementius sentiunt

tlunt quàm inexercitati ? Vtrum quoniam pingue consumptum à laboribus est , quòd vtique teporem præstare potest : calidum enim opimum est . An & spiratoria solutio-
ráq; corpora eorum ideo sunt, quoniam pin-
gue excrementumque omne detractum est,
ita vt frigus arcere nequeant . An quòd mea-
ribus per sudationem patefactis veluti ostia
complura aperiuntur? habitũ autẽ non eun-
dem sanitati & robõri esse idoneum manife-
stum est: alteri nanq; pinguis, alteri laxus vi-
detur planè conuenire.

7 Cur vt aqua frigida, sic etiam calida in-
fusa horrescimus ? Res enim contrarias in-
ter se idem efficere posse absurdum est. An
frigida infusa, calor interior extinctus hor-
rorem mouet : calida autem frigus exter-
num circumobsistens in vnum, seq; profu-
gum intercolligens efficere idẽdem potest.
Quamobrem vtrunq; ab eodem agitur: ve-
rum alias ab interiore, alias ab exteriorẽ, vt
dictum iam est.

8 Cur pili in cute inhorrescunt ? An vbi
cutem contraxerunt, meritò eriguntur, con-
trahunt autem & rigore, & alijs plerisq; affe-
ctibus.

9 Cur ad extremã vrinæ missionẽ inhor-
rescere solemus? An dum humor calidus ille
inest, vesica & meatus qui circa eam positi

h 3 sunt

sunt, pleni experteque frigoris substāt: pōst verò, vbi effluxerit, aere frigido replentur: quippe cū inane nihil esse naturæ ratio patiatur, sed aut aeris aut corporis plenum esse vnumquodque necesse sit. Quod igitur aer se induxerit frigidus, rectè vt inhorrescamus, euenire solitum est.

10 Cur lingua rigentium quemadmodum vinolentorum errare soleat? Vtrum qu' d à frigore concrescit ac indurelcit, moueri difficilis redditur, itaque explanare non potest. An quia partes exteriores appulsu densantur frigoris, humor intus collapsus linguam madificat, ex quo suo fungi officio lingua nequit, vt de vinolentis etiam diximus. An quod per tremorem à rigore inductum motus temerè agitur, articulatè vocabula lingua ædere non potest, itaque oberrat & hæsitat.

11 Cur pili rigentium eriguntur? An quod ex refrigeratione calor in partē interiorem se colligit. Vbi autē carni caloris beneficium defuit, magis cogitur: quod cū fit, pili erectiores effici coguntur.

12 Cur hyeme cū currimus, magis rigemus quàm cū stamus? An qu' d aer nostra ambiens corpora, cū stamus, vbi semel cōcalescit est, nullā præterea molestiā infert: cū autē currimus, elius atq; alius subinde
frigid

frigidus occurrit, itaque facit ut magis rigeamus. Ad hæc, aer cum mouetur, frigidior redditur: quod quidem in currendo maximè incidit.

13 Cur tempore matutino frigus acrius est cum tamen sol proprius adsit? An quod plus temporis absentiae solis exultat: itaque terra magis refrigerata est. An quod die instante, ros & pruina cadere solent, quæ frigida sunt: an hæc etiam ideo cadunt, quoniam calor, qui sursum se exiit, ut frigoris superatur, idque non nisi solis absentia euenit. Quocirca cum longè distat, non cadunt, cum propius, tum cadunt atque gelantur, quod locus vehementius refrigeratus est, propter solis diuturniorem absentiam. An die instante potius flatus incitantur nocturni, qui gelidi admodum spirant. An nobis frigus acrius idcirco esse videtur, quod cibi concocti iam sunt. Inaniores autem cum sumus, frigus utique acrius sentimus: argumentum, quod à vomitu maximè frigere solemus.

14 Cur ubi sternuimus vel minximus, plerumque inhorremus? An quod ratione utraque ventis subtrahitur: quæ cum redditæ sint inaniores, aer ingreditur frigidus, qui rigorem cingere potest.

15 Qua de causa qui vehementer frigent, si statim copioso igne concalescant, indolescunt:

si paulatim verò tepeſiant, ſine magno dolore recreabuntur? An quòd omnino cùm ex contrarijs in contrariũ proficiſcitur, magna effici cõmmutatio ſolet: vt in arbore, ſi quis paulatim deſcendit, nihil eſt quòd ſtirps ipſa labore. At ſi vehementius corripit, nec ſenſim abducit, frangatur necesse eſt. Ergo ſi ſimile à ſuo ſimili affici nihil poteſt: vt autem calor hominis frigentis intus conſiſtit & ſe colligit, ſic humor & rigor parti exteriori relinquuntur, contrariũque ſui cõtrarij corrupens eſt: efficitur rectè, vt ſi ſenſim paulatimque tepeſiãt, calor prouocetur, & exeat itaque minus doleant? ſin ſubitò recaleſcant, amplius adducatur, & aſtringatur, itaque dolendum acrius ſit.

16 Cur refrigerati magis ab eodem calore urimur, atque dolemus? Vtrum caro ſuæ cauſa denſitatis calorem occurrentem ſibi tenacius ſuſcipit, ex quo plumbum calidius redditur quàm lana. An calor vi penetrat, eò quod foramina nimio frigore congelauerunt.

17 Quam ob cauſam non rigent, qui irascentur? An quòd ira & excandescencia timiditatis contrarij affectus ſunt. Eſt autè ira ex igne proficiſcens. Cùm enim intus copiam ignis retinemus, concaleſcimus: quod maximè in puerili ætate perſpicere licet. Pueri nanque primum ſpiritus copiam retrahunt, deinde rubef

rubescunt: calor enim cū intus affatim substat atque humificat, facit vt erubescant. Nā si quis largē aquam frigidam his infuderit, iram sedabit: sic enim calor extinguitur. Pāuidi autem & perterriti contrā: rigent enim, & frigidi pallidique redduntur. Calor nanque eorum se summis de partibus seuocat ad imas.

18 Quamobrem quoties inhorrescimus, pili eriguntur? An quod in humore occlusi continentur: humor enim à pili altitudine vincitur. Horror autem pulsu frigoris fieri solet. Frigus verò calidum humorem congelet: naturæ ratio vult. Ergo vbi commutatus congelatusque humor est, in quo pili inhærent, pilos ipsos mutari cōsentaneum est. Aut igitur in partem aduersam se transferent, aut in eadem manebunt, si rursus vincere humorem potuerint. At verisimile non est, vt humorem gelatum coactūque, pilus vincere suo pondusculo possit. Ergo si pilus vndiq; gelido humore obsessus, ne quò valeat inclinari, restat sanè vt erectus consistat. An quoniam calor pulsus frigore ad locum interiorē se colligit. Vbi autem calor se à carne dimouit, caro plenius cogitur, coactaque, pilos eminentius erigi cogit: quo modo si cū terræ festucam, aut aliud quodlibet infixeris construas, atque vndiq; terram colligas, ef-

h s fici

ficles, vt magis erigi possit quod infixū est, quàm si terra minus esse coactum siueris.

19 Quam ob causam qui rigent, maximè dormire non valeant? An quoniā qui riget, spiritum magis retinet quàm laxat: qui dormit, magis reddit quàm attrahit. Facit igitur rigor, vt contrā agatur, quàm cū dormitur.

DE ORVM QVÆ AD VIBICES

& ticitrices, & pelles pertinent,

sectio nona: cuius que-

stiones X III.

1 **C**Ur pelles recenter detractæ, maximèque arietum, verberum vulneribus, & vicibus admotæ, & oua super confracta prohibent vlcera, ne consistant? An ratione vtraque humor colligi intumerèque prohibetur? Pars enim collisa humorem trahit, intumescitque propter feruorem. Oua sua lentitia glutinant, atque ita intumescere nō sinunt, vt etiam in ambustis glutine agitur. Conglutinare possunt pelles quoque, ob suā lentitiam hærentes nimirum, simulque suo calore concoquunt, in inflammationemque sedant: neque enim detrahère eas solemus, nisi diebus aliquot pōst. Etiā qui ex sale acetōve perfricandum censent, in inflammationem tollere volunt.

Cur

2 Cur cicatrices reliquo quidem in corpore nigrae, oculis albae inducuntur? An quòd cicatrix colorem prioricontrarium trahit, scilicet quemadmodum omnia quae aegrotarint. Ulcera autem parte oculi nigra contrahi solent: veruntamen neque in corpore statim nigrescunt, sed principio albae sunt, neque in oculo semper nigrae, sed demum vel ex toto, vel magna ex parte redduntur.

3 Cur ferula oras siue ambitum plagae rubidum, medium album facit? Vtrum quòd sanguinem pellit ex medio, quod maximè ferit, quia in orbem se colligit, & rotunda est. An ea quidem de causa sanguinem deinde redire oporteret. Rubedo autem, non nisi concursus sanguinis est, isque in eum locum, qui ictus est.

4 Quare cum membra à ferula vehementius teriuntur, medium carnis album, orae rubrae redduntur: ligno autem contra medium amplius rubet? An quòd ferula suam ob leuitatem, ubi vehementer percussit, sanguinem residetem per summa dissipat. Itaque vnde sanguis defuerit, mox ea pars alba existit: quò autem plenius fluxit, hic rubor ambit. Cumque plaga intumuit, sanguis citò suam sedem repetere non potest, quoniam & exiguus est, & relatione per acclive agat necesse est: non enim nisi copia magna referri potest

potest contra naturam. At ictus, quos dura corpora inferant, affligunt, colliduntq; ponderis sui ratione ac robore. Afflictum itaq; medium cauum redditur, collisum autem rarum existit: collisio nanque dissectio, & distractio leuis est. Quòd cum cauum collisumque reddatur, sanguis ad id summus de oris vndique fertur: nam & aptus ferri deorsum est, & laxa expeditius subit, quòd ea cedunt facilius. Vbi autem sanguis eò ipse se collegit, efficitur meritò vt medium rubore tingatur: oræ autem, quas deseruit, albedine decolorentur.

5 Cur nigræ cicatrices hominum sunt, qui vitio lienis tenentur? An quòd sanguis eorū corruptus est, propter admistionem morborum dilutiq; sanguinis, qui à liene procedit. Cicatrix igitur cutè prætenui summæque consistit. Sanguis verò ille, quia vt dilutus & calidus sit, niger est: cicatricem nigram transpectus vtrique ostendit, & quidem sæpius. Hac eadem de causa cicatrix nigrior fit: sanguis etenim cutis imbecillitate frigescit, & calore euaporâte, atrior redditur. Senioribus etiam pari ratione cutis magis nigrescit, & natiuæ cicatrices atriores quàm iunioribus habentur: est enim quasi vibicatum corpus eorum totum, non ob aliquam cutis tenuitatem, sed quòd calor defecerit.

Vtru

6 Vtrum quæcunque rei eiusdem causam obtinent, vim habent eandem ad agendum, an nō? Verbi causa, cū vibices discuti, & ab ære, & à radícula, & à faba commanducata, & à pulmone, & ab argilla, & ab alijs huiusce-modi possint, singula ne vi eadem hoc efficiant, an diuersa? An æs ideo tollit, quoniam rubiginem præ se fert, quæ pro medicamento accipi potest. Faba verò & pulmo & argilla, eò quòd ad se attrahunt, propter sui corporis raritatem: cæteraque prædicta alijs ex causis idem faciunt. An vltimum quidem in his omnibus idem est. Quòd autem antecedit, hec discrimini fore, nihil est quòd prohibeat.

7 Cur cæteræ cicatrices nigrae, oculi albæ consistunt? An quòd cicatrices colorem contrahunt contrarium parti, in qua efficiuntur. At in parte oculi nigra fieri solent: ergo albæ efficiantur necesse est.

8 Cur ictus ferulæ dolorem amplius mouet quàm aliquod duriorum? Ita enim deprehendetur, si quis cū verberat, ratione considerat, cū tamen ictum durioris, vehementiorem esse ratio potior exigit: acrius enim ferit, quòd durius est. An quòd caro non solum cū percutitur, sed etiam cū reperi-
tit, dolet. Igitur à duris percuti tantum potest: cedit enim propter eorum duritiem. At
verò

verò à ferula vtrunq; sanè accidit, vt & percutiatur, & reperiatur, propter ponderis leuitatem, cùm scilicet non, sed renitatur, ita vt ictus possit duplicari.

9 Cur thapsia, & cyathus, quæ cōtrariâ planè inter se sunt, pariter vibices possint discutere, hic principiò, illa pòst? cyathus enim frigidus est, quòd etiâ poëta inquit Homerus: Et gelido dentes defixit in ære: thapsia verò calida & vrens. An quòd vt animo deficientibus aqua, sic cyathus vibicatis occurrit. Obuians enim refrigeratio, calorem prohibet e-
duci è sanguine, qui per ictum ad summa cōfluere corporis, atque concreescere solet, vbi calor decesserit. Fit enim, vt perinde ac si extra sit, congelentur, cùm sub cute est, propèq; abest, vt extra sit. At verò cùm calori exitus negatur, non concreescit, sed se rursus diffundit, & sedem vnde effluxit repetit. Quòd idè thapsia quoque præstare potest, quippe quæ caloris sui facultate prohibeat, ne sanguis gelascet.

10 Cur æneis quibusdam admotis, vt cyathis, alijsq; generis eiusdem, vibices reprimi resoluique possunt? An quoniam æs natura frigida est: ergo calorem effluere vetat è sanguine, quem ictus collegit. Eo nanq; per summa corporis exhausto, vibex existit itaque celeriter adinuendum, ut antequam gelatur.

letur. Et thapsia verò ex melle illita eadem de causa iuuat: quia enim calida est, sanguinem refrigerescere prohibet.

11 Cur si eodem in loco sæpius vlcus extiterit, cicatrix atra ducetur? An quacunque parte vlcus se ostenderit, hæc admodum debilitatur, eoque magis, quò vlceratum sæpius sit. Debile autem omne frigescit, humorisque plenum est: quo fit, vt nigrum quoque appareat? Et quidem vlcera magna & vetera, cicatrice atra obducta videmus. Sæpe autem vlcus cœpisse, non aliud est, nisi vlcus diu habuisse.

12 Cur vibicibus cyathos admoovere solemus? An quòd locus, quò icti fuerimus, refrigeratur, calorque inde omnis decessit. Cyathus itaque admotus, facit æris frigiditate, ne calor abeat.

13 Cur pili cicatricibus nequeunt exoriri? An quòd omnes meatus obcæcantur, & variant, à quibus pili se promouere solent.

14 Cur ictus tumorem liuoremque suscipiant? An quòd de loco percussio humores disiecti, in loca proxima ruunt, in quibus offendentes retorquentur. Itaque coniuncta cōglutinataque humorum copia, tumor per collectionem exurgit, & si quæ venulæ ruptæ sint, confluxum id humoris subcruentum fiat necesse est.

Eorum

EORVM QUAE AD RES NAT
urales pertinent, sectio deci
ma: cuius quaestiones LVII.

1 **C**Ur in animatiũ genere alia tussiuẽt,
 alia nõ? Verbi gratia, homo tussit,
 bos minimè. Vtrũ q̃ cæteris maxima ex par
 te incrementũ aliorsum se vertit: homini au
 tem eò conuerti natura voluit. An quod ho
 mo maximum humidissimũque cerebrum
 continet. Tussis autem pituita distillante fic
 ri solet.

2 Cur homini tantummodo ex omni ani
 mantium numero, sanguis è naribus defluit?
 An quoniam plurimum cerebri, idẽmq; hu
 midissimũ homo continet. Vnde venæ excre
 mentis per ora eadẽ tendentia nimĩũ reple
 tæ, profundere inde coguntur. Sanguis enim
 vitiatũ quisque, integro tenuior redditur.
 Talis autem est, qui se cerebri excrementis
 mixtus erit, & quasi in sanieĩ degenerat.

3 Cur alia ex animatibus sub cutẽ, alia intra
 carnẽ, alia vtroque modo pinguescere con
 sueuerunt? An quibus densa est caro, ijs inter
 cutem & carnẽ humor prætenuis cogitur:
 quod is semper suã naturã eminet atque re
 sidet, qui tandem concoctus, pingue effici so
 let. Quæ autem carnẽ sunt rariore, cutẽmq;
 gerunt obuiam, hæc opima intra carnẽ red
 dunt

duntur. Quæ verò utroque modo se habet, utroque etiam pinguescunt.

4 Cur vitiliginem pueri mulierésque minus habent quam viri, & in eo ipso foemini no sexu, quæ prouectæ ætate sunt magis habent quam minores? An quòd vitiligo exitus spiritus est. Corpora autem puerorum contextu denso, non facili expiratu constāt, & mulierum minus expirant quam virorū. Spiritus nanque in menstrua se auertit foemina: densitatem verò leuitas eiusdem satis declarat. Quæ autem corpora ætate procellerint, aut consenuerint, respiratoria euadunt: hæc enim modo ædificiū veteris, structuram suarum partium laxiorem iam habent.

5 Cur homo tantum habeat vitiliginem? Vtrum quòd tenuissimā is ex omnibus animalibus cutem habet, simulque flatibus redundat: indicium verò, quòd vitiligo partibus tenuissima cute obiectis, maximè primumque existit. An & his ipsis de causis, & præterea quòd homo vnus ex omnium animalium numero canescit: quippe cū in vitiligine pili canicie immutentur. Itaque fieri non potest, vt vitiliginem habeāt, quæ nunquam canescere soleant.

6 Cur capris & ouibus lac plurimum demulgetur, quæ corpore non maximo sunt:

i homi

que desciscunt. An quòd mares longo temporis spatio perficiuntur, fœminæ breui.

11 Cūr in animantium genere alia breui tempore pariunt, alia diu gestant? An longius perfici solent, quibus longiora sunt vitæ spatia. Sunt autem partu tardiora, quæ longo tempore viuunt: sed non vniuersaliter id est. Equus enim vt tardius maximè quàm homo parit, sic viuere minus potest: cuius rei causam, vuluæ siue yteri durities habet. Quomodo enim ager sitiens haud citò suas stirpes enutrit: sic durior vulua equarum, informando nutricandòq; suo fœtu remoratur.

12 Cūr proles cæterorum animantium magis quàm hominis suis parentibus similem gerit naturam? An quod homo vago, varioq; plurimū animo in coitu est: prout autem pater materque in conceptu affecti fuerūt, ita parius euariāt. Cætera verò animantia omnia, aut certè plurima, rei tantum ipsi intendunt, totaque sese veneri dedunt. Adde quòd ob eam auaritatem, minimè repleti magna ex parte patiuntur.

13 Cūr alibi tam homines quàm equi oculis magna ex parte cæsi sunt? An cùm oculi triplici coloris genere distinguantur, nigro, caprino, & cæcio, corporis totius colorem

oculi quoque color cōsequitur: itaque haud immeritò cæsius est.

14 Cur homines nana statura proueniunt? Vel potius quærendum in vniuersum, cur in animantiū genere alia paruo, alia magno consistant corpore? Causa duplex sanè reddi potest: aut enī locus, aut alimentum id facit. Locus, si angustus est: alimētum, si exiguum: quod etiam partu iam ædito nonnulli efficere conantur, vt qui catellos in caueolis oclusos educant. Quibus itaque causæ locus est, hi pomiliones reddūtur. Sūt enim latitudine quidem, profunditatēque pro magnitudine suorum parentum, breues tamen omnino: cuius rei causa est, quòd rectæ lineæ in aduncas se flectunt. Igitur quo modo tabernarum picturæ, quamuis breues, tamen distentæ in latitudinem profunditatēque cernuntur: ita pomiliones quoque formari ex loci angustia incidit. At verò qui ob alimenti inopiam perfici non potuerint, hos membris quoque puerilibus constare videmus. Fitque vt aliqui, quamuis breues admodum sint, modicè tamen coagmentatas omnes sui corporis partes habeant, vt Melitenses catelli. Ratio enim, quòd non vt locus, sic natura suum efficere opus soleat.

15 Cur in animantium genere alia maris

ac

ac foeminae coitu creantur, alia cōcretis quibusdam proueniunt, simulatque primus eorum ortus extiterit? Quemadmodum qui de natura docent, primum animantium ortum, mutatione, dimotioneque mundi, vniuersique orbis ingente differunt extitisse. Et quòd nunc si rursus ortus eiusmodi futurus sit, tales motiones aliquas præcessisse oportebit. Principium enim rei cuiusque maximum est, quippe quod rei dimidium sit. Semen autem genitale principium esse certum est. Ergo minutorum animalium quorumque ortus, nullo agi mutuo concubitu solet: causa cur ut principio extiterunt, creari nunc etiam possint, seminis exiguitas est. Rei nanque minoris, minus quoque principium esse conuenit. Quamobrem huius etiam seculi mutationes, semen animantium minutorum generi satis cōtrahere possunt, quòd sæpius usu euenit. Tum enim maxime oriuntur, cum mutationes temporum incesserunt. Maiorum autem genus, mutationes quoque pro sui magnitudine desiderat ampliores.

16 Cur animantium alia partu sunt numeroso, ut sus, canis, lepus: alia non, ut homo, ut leo? An quòd alia vuluas, siue uteros cōtinent multos, totidemque formandi locula menta, quibus impleri percipiunt, quibus q;

alia non moueant? An quòd quæ collo ca-
rent, ea caput mouere nequeunt; nonnulla
autem carent collo. 127

20 Cur in animantium genere homo ster-
nutare maximè solet? Vtrum quòd mea-
tus obtinet ampliores, per quos spiritus o-
dorque subeunt: his enim spiritu repletis, ster-
nuimus. Indicium verò datos esse, meatus
homini laxiores, quòd is, olfactu minimè o-
mniū valet. Quòd namque arctiores mea-
tus sunt, eò magis vim obtinent olfaciendi.
Quòd si in ampliores, plus humoris ingredi-
tur, quò inflato, sternutamentum fieri solet.
Tales autem genus hominum omnium ma-
ximè animantium obtinet, meritò homo so-
lus sternuere sepiusimè consuevit. An quòd
homo breuissimis naribus est, ita vt humor
concoctus, celeriter commutari in spiri-
tum possit, cum ceteris refrigescat præ lon-
gitudine prius, quàm mutetur.

21 Cur nullius animalis lingua est pin-
guis? An quoniam pingue vnumquodque
densum est. Lingua autem rara sua natu-
rà propterea est, vt percipere possit genera
saporum.

28 Cur foeminae intèto corpore mingunt,
mares minime? An quòd foeminarum vesica
remotius, tum profunditate, tum longitudi-
nis.

ne sita est: iacet enim vulua earum interius sedem atque vesicam. Itaque humor emit- tendus, vim propter spatium vuluæ deside- rat pleniorē, quæ per spiritum corpore in- xento acquiritur.

23 Cur lues hybernum pilum amittere nō solent, cū cæteræ quadrupedes solent? nam & canes, & boues certè amittere asso- lent. An quòd sus calidissimus omnium est, partique calenti eius pili adhærent, quippe cū pingue tale esse necesse sit. Cæteris ita- que, vel quia humor refrigeſcit, pili defluūt, vel quia suus calor alimentum concoquere non potest. Suibus verò non idem incidit, vel quia nihil humor interior affici potest, vel quia bene alimentum concoquitur: nam & si quando causa, cur defluant sit, tamē pin- guedo vetare potest. Oues ac homines pro- pter sui pili tum densitatem, tum copiam, nō ita affici pulsu frigoris possunt; nō enim altius refrigerationi subire licet, vt possit vel humorem gelare, vel calorem cōcoquen- do seuocare.

24 Cur ouibus expilatis mollior pilus sub nascitur, homini durior? An quòd ouium pili summæ cuti cohærent, euellique ob eam rem sine villo possunt labore, cū initium alimenti integrum maneat, quod carni iun- ctum

Etum est. Meatibus itaque patefactis, excre-
menta respirare melius possunt: vellus enim
proprio carnis vescitur alimento. Caro au-
tem molli dulci-que alitur pabulo. Homi-
num contra, quod altius pili inhaerent, per
vim, summoque cum dolore euelluntur. O-
stat id, quandoquidem sanguinem secum de-
trahunt. Corpore igitur saucio euenit, vt
tandem cicatrix obducatur: vnde fit, vt vel
finem pili amplius promendi faciant, qui
euulsi fuerint, vel quandiu praeterea prome-
re possint, duri extrudantur, eo quod omne
valens alimentum carnis exhaustum est, nec
nisi materia inutili & superuacua pilus pro-
uenit. Indicium, quod hominum omnium
plagam inhabitantium meridianam, pili du-
ritiem praeseferunt: quoniam calor exte-
rior altius corpus subiens, alimentum con-
coctu facile absumat in vaporem contra eo-
rum qui sub aquilonem incolunt, molles la-
sciuique funduntur, quod his sanguis dulcis-
que liquor per summam potius fluitat for-
mam: quamobrem his color quoque hila-
rior est.

25 Cur ouium pili eo duriores sunt, quo
prolixiores: hominum contra molliores, quo
profixiores: An quod ouium pili, qui qua-
le diximus capiunt alimentum, vbi procul se
ab suo deduxerunt initio, leuinius vescun-

i s tur:

tur, & alimentum quod inest, ut caloris, facile pro sua inconcoctione euaporatur. Ita que siccati duriores redduntur; molle namque humidum est. Hominum verò pili minus alimenti, sed plus suo initio hauriunt; concoquitur autem plenius, quoniam minus est. Concoctum autem pilum efficit molliorem; concocta etenim quæque molliora inconcoctis redduntur. Indicium, quod oves recentes vellera molliora gerunt, quam vetula; copia namque excrementi, pilum & equis & hominis procreat.

26. Cur hirti homines, & aues veneris sunt audiores? An quod natura humida & calida sunt, qua quidem utraque qualitate opus ad coitum est: calor enim excernit, humor excernitur. Hæc eadem ratio est, cur etiam claudi homines sint salaciores; his enim ut parum alimenti deorsum propter cruculum vitiationem labitur, sic multum loca petit superiora, seque in semen conuertit.

27. Cur homini nulla iuba data à natura est? An quoniam barba data est, ergo quod excrementitium alimentum cæteris animalibus in ceruicem se confert, id homini maxillas adire solitum est.

28. Cur pedes animalia pares habeant? An quod fieri non potest, ut aliquid moueatur, nisi parte aliqua sui consistat, dummodo non

profiliat. Cum igitur ex duobus illis, motu & statu confici ingressum necessum sit, paritatis iam inde ratio patet: bipes enim altero pede mouetur, altero stat. Et quadrupes quoq; cum duobus mouetur, reliquis duobus innititur. Pariq; modo de cæteris, quæ vel senis, vel etiam numerosioribus pedibus ingrediuntur, animaduertere licet.

29 Cur equis & asinis pili & cicatrice promere sese possunt, hominibus autem non possunt? An q̄ cæteris animalibus tergus pars per se corporis est: hominis autē cutis veluti affectus carnis exultat, quippe quæ summa illius forma refrigerante, solidiuscula existere videatur: quemadmodum crustæ in pulce su perducuntur, quas vetulas appellamus. Cum itaq; ille non nisi farina elixa sint, hominis quoq; cutis nominata, non nisi caro putanda est. Vbi igitur hæc vel vulnus acceperit, vel attrita fuerit, incidit vt hominis quidem caro condensetur. Quamobrem summa corporis parte immutata, vulnus non eandem compagem capit, qua corpus iam inde ab ortu nature exitit. Cum itaque hæc immutata sit, nihil profecto absurdum fuerit, si ex ea non idem præterea profellcatur. Sicut in areis quoque appellatis licet percipere: nam illas etiam corporis summi corruptionem immutationemq; esse

esse nouimus. At iumentis attritis, vbi ad sanitatem redierunt, partes vitiatæ corporibus denuò eisdem replentur, quanquam debilioribus quàm principio fuerint. Sed cum etiam cutis eorum pars sit, confici pili prouenireq; possunt: cute nanq; pilos enasci certum est. Sed candidi propterea oriuntur, quoniam vt secunda hæc cutis imbecillior quàm prima est, sic pilus candidus ille imbecillimus exit.

30 Cur in animalium cæterorum genere seruari æquè gemini possunt, quanquam sexus sunt vtriusque: in hominum autem non possunt? An quòd hominì maxime partus geminatio contra suæ naturæ legem accidit: singulos enim parere sancitum est, tum in geminis ipsis marem, ac foeminam creari natura omnino recusat. Ergo quòd maxime contra naturam est, id & imbecillū esse ratio postulat.

31 Cur equis & asinis pili è cicatricibus possunt euenire, hominibus autem non possunt? An quòd cicatrix vel suam ob densitatem impedimento est, vel quia deprauat nutrimentum hominibus. Itaq; ex toto propter pili infirmitatem impedimento est. Equis autem, ne pili exeant, nunquam est, sed deprauat, facitque ne prior intégritas seruetur.

Cur

32 Cur pares pedes natura animantibus dedit? An cuiq; cum mouetur, partem aliquam requiescere necesse est. Quod si pedes impares essent, ne hoc fieri posset, accideret: agitur enim motus situ obuersario pedum.

33 Cur animalia, ut minus temporis dormiunt quam vigilent, sic non continuè, sed vicissim modo vigilando, modo dormiendo, somnum suum perficiunt? An quod non simul omnis vacans materia coquitur, sed ubi pars aliqua est concocta, lenatum iam animal expergiscitur. Et verò sæpius illi expergiscuntur, quibus ea pars frigida est, quæ quidem excrementum domat, & concoquit. Fit enim ut celeriter sæpèque cessetur: cessatio autem non nisi expergefactio est. Suavis quoque res ea ipsa, quoniam requies est, non immeritò esse videtur: sed nihilo quidem plus temporis in munere naturalium actionum consumimus. Nam etsi esse suauius est quam non esse, non tamen plus temporis propterea edimus, quam à cibo abstinemus.

34 Cur animantium alia statim parentes sectantur, alia serò, ut homo, vel vix nunquam? An quod alia citò vim recipiunt cognoscendi, alia serò, & alia rei sibi commodæ

modis sensum obtinent, alia carent. Quare igitur hæc ambobus sensum dico rei commodæ, cuique corporis perfectionem sortiuntur, hæc parentem sectari protinus queunt. Quare non utrunque illorum habeant, hæc id facere ipsum nequeunt: opus enim est & viribus & sensu.

35 Cur genus vitiliginis quod leuca appellatur, quasi albam dixeris, ceteris animalibus contrariis nequeat? Vtrum quod hominibus morbo hæc est: ceteris autem animalibus tergora varia, pilique eodem modo albedine efficiuntur. Attamen ambigetur aliquis, quæ erit, cur non postea, sed statim ab ortu nature varietas illa existere soleat. An quod ceterorum animalium tergora dura sunt: homo autem & natura prætenue cute continetur. Vitiligo autem spiritus secretio est, qui ceteris animalibus excerni tergore denso prohibetur.

36 Cur ubi vitiligo, canities quoque est? reciprocari autem non licet, ut semper ubi canities, sit etiam vitiligo. An quod pili omnes cute proueniunt: canities autem putredo veluti quædam est. Cum itaque cutis morbo laborat, pilum etiam laborare inde necesse est, cum autem pilus, cutem male affici necesse non est.

37 Cur animalium alia post partum scire uire

uire solent, ut canis, ut ius: alia nihil effera-
tur, quod perspicuum sit, ut mulier, ut onis.
An quæ supernactia redundant materia, hæc
suam clementiam seruant. Quantum enim
coloris esset, secretum in partu est. Quibus
autem secretio non a vacantibus, sed inte-
gis fieri materij, solet, hæc exasperantur &
sæuiunt. Vnde fit, ut extenuatio quoque; ratio
ratione habitus moueat: ut etiam gallinae fu-
rient, non cum pepererint, sed cum incubant
ratione inedia.

38. Cur spadonibus cætera in sexum for-
mæ mutatur, vox enim tenuis
corpus inbællit. Denique ita homines co-
mutantur, ut etiam cæterorum apibrantium
quæcunque, castrata. Nam & tauri & vernæ
cæstra sua cornua contrahunt: quæ fer-
minæ quoque eorum contrahunt, quam mares ar-
mantur cornibus. Itaque alij maiora exci-
gerunt, alij minora; magnitudo verò tar-
tummodo, spadonibus dico; ad sexum viri-
lem commutatur: maiores namque redduntur.
Quæ quidē res maris sua profectio est, quæ
peculi femina minores maribus esse so-
leant. An ne id quidem ad marem, sed ad fe-
minam pertinet. Haud enim omne magni-
tudinis genus, sed longitudinis duraxat acqui-
ritur, cum maris profunditate etiam augea-
tur, & latitudine: sic enim perlici ipse assolet.

Ad

Ad hæc, ut fœmina ad marem, sic fœminæ ipsius virgo se habet ad mulierem: altera enim generosa iam est, altera nondum est. In eam igitur ipsam fœminæ magnitudinem mutantur: crescere namque in longitudinem corpus assolet fœminarum. Vnde carmen illud Homeri: Virgo Diana dedit prælongi corporis vsum. utpote cum rem, quam suam ob virginitatem haberet, largiri nimirum posset. Ergo non magnitudine in marem mutatur, cum non in magnitudinis genus perfectè commutetur. Spadones enim longitudine tantum in magnitudine proficiunt.

39 Cur spadones vel omnino varicibus vacant, vel minus habent quàm cæteri? An quoniam naturam suam dum castrarentur, in genus seminis infœcundum commutarent. Talis autem est puer, & mulier: quorum neutrum habere varices solitum est, præterquam si mulier raro.

40 Cur homo omnium maximè animalium oriri claudus potest? Vtrum quòd cæterorum crura robustiora sunt: osse namque & nervo, tam quadrupedum quàm avium constant, hominum carne redundant. Itaque facilius hæc ob suam mollitiem lædi possunt, cum se in utero mouent. An quòd

quòd solus ex omnium animantium genere varia generationis tempora obtinet : nam & septimo , & octauo , & decimo mense venire in lucem potest. Cæteris tempus vnum perficiendi sine mora statutum est : hominum generi temporis multum , pro varia ratione immorandi consumi necesse est. Itaque cum fœtus mouentur , extrema , quòd tenerrima sunt , faciliè infringuntur , & eò magis , quò plus temporis intercessit.

41 Cur spadones cruribus putridis vlcerosisque sunt ? Vtrum quòd etiam mulieres crura habent eiusmodi : spadones autem effœminati omnino sunt. An hoc accidit. Causam autem mulieribus quoque reddere illam debemus , quòd calor deorsum se vertit , quòd etiam menstrua declarant . Vnde fit etiam , vt præ nimio humore , neque spadones , neque mulieres pilis valeant redundare.

42 Cur nullum animal nisi homo calculosum fieri potest ? An quòd iumenta , & quæ vnguibz sunt numerosis , vesicæ meatus obtinent ampliores . Quæ autem non protinus , sed post parere intra se animal consueverunt , vt pisces nonnulli , ex his nullum vesicam habere nouimus . Sed humor subsidens , ille totus in aluum constringitur , sicut etiam in auibus fit : itaque celeriter exit per
x idem.

sedem . At homo vesicam habet, & ceruicem eius canali angusto pro magnitudine porrectam . Ergo quòd membrum id adest, quantum terreni humoris seuocatur, in vesicam contruditur, ex quo vasa quoque urinaria, id est matula, eo ipso tinguntur . Locis autem calore efficitur, vt amplius concrescere atq; crassescere possit. Retinetur verò, aut geturque propter canalis angustiam: cum enim terrena illa subsidentia prodire ex facili nequeant, reuersa cohærent inter sese, calculumq; ita conficiunt.

43 Cur non iumenta, non boues, aut omnino quæ cornua gerunt, non aues ructare soleant? An propter ventris siccitatem . Celeriter enim consumitur, percolaturque humor: qui dum immoratur inflaturque, ructionem mouere potest . Iumentis tamen, ob colli etiam prolixitatem, flatus deorsum se vertit: quamobrem his crepitus ventris maximè incitatur. Auium, cornigerorumq; genera neutrum faciunt . Quinetiam ruminantibus ructare negatum est, quoniam plures continent ventres: & quem reticulum appellamus: facultas etenim meandi tam super quam subter flatibus multifariam præstatur . Itaque humor consumitur antè quàm in flatum vertatur: qui flatus moueat vel ruptum, vel crepitum.

Cur

44 Cur in animalium genere quæcun-
que domestica, eadem etiam fera reperimus:
quæcunque autem fera, non utiq; eadem do-
mestica natura creauit? Etenim homines fieri
nonnulquam cernuntur, & canes apud In-
dos, & equi alibi: sed non leones, non pan-
theras, non viperas, non alia complura do-
mestica esse nouimus. An quod res praua,
& facilis ortu est, & mutari quodque expe-
ditè in eam rem potest. Naturam enim nõ
quæ prima, sed quæ vltima est¹, assequi sta-
tim perdifficile est. Quapropter omnia
etiam domestica, principio fera potiusquàm
domestica esse solent, vt puer feracior pro-
fecto quàm vir, quippe qui omnium edax,
& iræ deditus sit, quanquam infirmus. Ergo
quomodo in operibus artis, sic etiam in natu-
ræ licet perspicere. Nam in his quoq; prauè
omnia facta sunt, & plura sunt praua quàm
proba, vt leuiss, vestis, quoduis aliud: quodq;
probum est, id omne prauum etiam compe-
riri potest. Quod autem prauum, id non o-
mne probum quoq; reperies: vt si quis vetu-
stissimorum pictorum fictorumq; opera co-
gitet: nõdum enim peritè pingebatur, aut ex-
zere ducebatur, sed pingui minerua omnia
effigiabatur: Natura etia prauè omnia facit,
& plura praua quàm proba: proba verò pau-
ciora præstare, non omnia potest. At qui

domesticum omne melius est. Ferum autem atque syluestre prauum natura, scilicet non quæ initia ortusque continet, sed cui opinor factu difficile sit probum illud, urbanum atque domesticum. Contrarium verò, aut nunquam, aut rarò efficitur. Attamen vel temporum, locorumque conditione, temperamentoque vniuersi quodam fieri potest, vt urbana & mitia reddantur omnium animalium genera. Hoc idem in omni etiam stirpium genere intelligere licet. Quæcunque enim urbana sunt, eadem etiam comperiri syluestria possunt. At quæ syluestria exitere, eadem omnia mansuescere non possunt. Non tamen desunt, quæ suis locis quibusdam peculiariter ita se habeant, vt neglecta feræque prouenire præstantiora possint, & mitiora, quàm quæ alibi summo cum studio colantur.

45 Cur hominum vmbilici ampliores, cæterorum autem animantium exigui incertique fiunt? An cæteris, quoniam temporis multum gestentur, vmbilicus arefcit, inque directum porrigitur, denique vlceribus intumescit: quamobrem nonnulli vmbilici deformes sunt. At verò homo imperfectus prodit: itaque humidus atque sanguinolentus sequitur eius vmbilicus. Indicium verò cætera perfecta, hominem imperfectum

prodire, & illa statim inde ab ortu naturæ
vivere sua opera queunt: pueri curam deside-
rāt, nec servari nisi alieno beneficio possunt.
46 Cur animantium alia semel coeunt, alia
sæpe, & alia anni tempore certo, alia nullo
staturo tempore, sed prout inciderit? Homi-
ni semper concubitus opportunus est, feris
non sæpe: & quidem suæ agrestes semel con-
cumbunt, domestici sæpe? An propter pabu-
lum, calorem atque laborem: quippe cum ve-
nus comes satietatis sit: nam eadem alibi sæ-
mel, alibi sæpius pariunt, ut oves in Magna-
sia & Aphrica pariunt bis. Causam verò tē-
pus pariendi prolixius obtinet. Vbi enim se-
impleverunt, non amplius concupiscunt:
quomodo nec cibum affectant, quæ satiata
sunt. Quæ autem gravida iam esse incepe-
rint, minus avida veneris evadunt, quoniam
menstruæ purgationes nullæ præterea ve-
niant.

47 Cur homines, qui raris dentibus sunt,
magna ex parte brevioris sunt vitæ? An indi-
cium hoc est densum os esse capitis: ergo ce-
rebrum invalidum est, quia minus sit respi-
rationibus opportunum: itaque celeriter pu-
tret, ut quod sua natura humidum sit. Nam
& cætera: cum non moventur, neque exha-
lant, facile corrumpuntur: quo etiam fit, ut
homo capite piloso maxime sit, & mas quā
fœmina

foemina diutius viuit, futurarum sui capitis beneficio. An in cæteris quoque idem sit cogitandum.

48 Cur qui manus cæsuram per totam obtinent palmam, viuere diutius possint? An quoniam minus viuere possunt, quæ carent articulis, incompactæque sunt, quale genus omne aquatile est. Quod si quæ articulata non sunt, vitam breuiorem agere solent, constat contra sese habere quæ articulata. Cuius profecto generis illa etiam sunt, quæ cum sua natura omni articulo careant, existunt, tamen articulata nonnunquam quoad maximè licet, consistunt. Manus autem pars interior, penitus articulo vacat.

49 Cur animantium homini vel vni vel maxime oculi deprauantur? An quod homo vel solus, vel maxime morbo comitiali capiti in puerili ætate solet, cum certè deprauati omnibus accidunt.

50 Cur animantium homo maxime fumo affici potest? An quod homo lachrymam maxime emittit: fumatio autem non nisi cum lachryma est.

51 Cur equus equo, homo homini, atque omnino cognata cognatis, sibi que similibus gaudent atque cupiunt? non enim quia pulchrum videtur. Cupiditas autem formam

seq

sequitur elegantiores: nam si id esset, rem pulchram suaviorem esse oporteret. Nunc autem contra potius evenit, ut quia iucundum suavius est, ideo pulchrum esse videatur. Nec etiam omnibus res eadem voluptati est, nec pulchrum idem latitiae: alijs enim esse, aut bibere, alijs concumbere latibilius est. Sed causa cur unumquodque iunctum suo cognato maxime suavisimeque concumbat, in aliam cadit quaestionem. Pulcherrimum vero id etiam esse, nondum asseri verè potest: sed nobis quod ad concumbendum suavius est, pulchrum certè videtur: quoniam rei, quam cupimus, aspectu quoque nimirum delectemur. Et quidem in ceteris etiam cupiendi generibus, res pariter sese habet. Cum enim sibi detinemur, humorem suavius cernimus. Quod itaque ad usum aliquem pulchrum est, & quod idem maxime cupere soleimus, suavisimum id esse ipsum videtur. Quod autem per se tale est, non præterea sic esse videbitur. Argumentum, quod adolescentuli plerique formosi aptique nobis esse videbuntur, cum ad concumbendi usum respeximus. Numquid igitur ita, ut etiam plus gestiamus, quam si deformes quosdam intueamur? Non hercle, nisi eorum auidi sumus, quo modo potius quoque videtur pulchrior.

Nam si siti detinemur, humorem multo suatulus aspiciemus.

¶ 1. Cur hominis prior pars pilosior quam posterior est: quadrupedū contrā posterior quam prior setosior? An quod omne animal bipes partem priorem habet pilosiores: nā aues quoque eodē modo, quo homines se habent. An partes infirmiores, natura semper integere potius consuevit: infirmum autem vnumquodque, loco sui corporis aliquo est. Quadrupedum verō omnium partes posteriores, infirmiores loci causa sunt quam priores: afflicti nāque à frigore æstūque amplius possunt. Hominum priores infirmiores sunt incommodis que illis eisdem opportuniore.

¶ 3. Cur animantium homo maxime soleat sternutare? An quod etiam grauedine maxime homo tentatur: culus rei causa est, quod calor qui circa cor est, sursumque sua natura effertur, cæteris animantibus in arcos se effert, vnde per refractionem disiectus, partim ceruicem caputque petit, partim in spinam lumbosque desertur: hæc enim linea recta, iuxtaque basim sita oīa sunt. Quod cum equē corpus penē totum recalescat, humores quoque in sese pariter digerit, planēque partitur: humores enim calorem sequuntur. Ex quo fit, ut neque à grauedine admodum infestari, neque sternutare quadrupedes soleant.

Sternu

Sternutamētum enim, vel spīritus vniuersi
delatio est, humore scilicet plus aliquid exha-
lante, vel crudi humoris conatus, excursus-
que: quocirca destillationes solet præcedere,
quæ quidem animātibus cæteris minimè in-
cidūt, eò quòd caloris illa delatio, antè retrò
que portionibus æquis se digerit. Homīne
rò, quod erecta basi se in sublime modo str-
pium attollit, euenit, vt caloris elatio pluri-
ma & vehementissima caput adeat: elatusq;
eò calor, meatus concalfacit rarefacitque ca-
pitis: qui tales demum effecti, nimirum capa-
clores humorum, quàm meatus cordis infe-
riores redduntur. Quoties itaque accidit, vt
caput humescat refrigeretúrque extrinsecus
amplius quàm satis sit, efficitur vt calor, qui
& alimentum habet, & se in partem interio-
rem contrahit, nimirum crescat, crescens se-
se in caput, meatúsque capitis effert, quo hu-
mores prætenues crudi que sectātes, implent
meatus, destillationesque faciunt, & sternuta-
menta ratione simili mouent. Nam inter ini-
tia destillandi, calor humorem sursum præce-
dens, inflānsque meatus, sternutamēta ex-
pulsu spīritus, ductūque humoris tenuis a-
cris que incitat. Vnde fit, vt post grauedinis
sternutamētum, pituitam aquæ similem ab-
stergamus. Hæc cū omnia sese mouerint,
humores coacti crassique subsidunt, & fora-

mina capitis nasiq̃ue intersepiunt. Facta enim tumidiora distentioraq̃ue caput dolore infestant. Argumentum, quod nullus per eas spiritus foras mittitur: ex quo sequitur, vt neque sternuerẽ, neque olfacere possint, qui grauedine detinentur. Sternutamenta autem quæ sine grauedine mouentur, has quidẽ easdem ob causas veniunt, sed exiguis lenibûsq; initijs. Itaque vbi vi caloris collecti humores sunt, faciliẽ ab eodem calore pro sua exiguitate spirascentes, in nares iuterrumpunt. Strepitum verò spiritus, non minus violentia sese efferendi, quàm sua copia mouet. Cum enim calor directo tramite se ad cerebrum vsq̃ue extulerit, eiq̃ue ipsi impegerit, ad nares reflectitur, eò, quoniam meatus illac foras de cerebro pertendant. Quod cum illa foras reflectendi delatio spiritus, nares versus contra naturam agatur; vehemens vt fiat, nimirum euenit: itaque strepitum mouet. Cæterorum autem animantium, aues maximẽ grauedinem sentiunt, quod formã corporis maximẽ similem hominibus gerunt, verum minus quàm homines afficiuntur: quoniam caput magna ex parte deorsum tenent, vt quæ victum abs terra petere soleant.

54 Cur maris animalia maiora vegetioraq̃ue sunt quàm terræ? An quod vis solis consumen

sumendo quæ terram ambiunt, copiam detrahit nutrimenti: quamobrem quæ abdita vitam agunt, vegetiora sunt. His igitur omnibus incommodis cum genus maritimum sit immune, merito tum adolefcere potest corpore ampliori & vegetiori.

55 Cur cætera animalia cibum sæpius siccum quam humidum capiant, homo humidum sæpius quam siccum? An quod homo natura calidissima est, plus refrigerationis desiderat.

56 Cur spadones calui effici nequeant? An eo quod multum cerebri obtinet: quod sanè his contingit, quia rem veneream non agunt: semen enim labi per spinam è cerebro videtur. Quæ de causa boues quæque castrati cornua gerere maiora putantur: necnon & mulieres & pueri cur calui non sint, eadem ratio esse creditur.

57 Cur animantium alia, ubi primum in lucem ædita sunt, nutriri per seipsa possint, alia nequeant? An ea possunt, quæ in genere, quod memoriæ capax est, brevius viuunt: quocirca cæcis quoque morte eadem omnia occumbunt.

58 Cur homo plus excrementi humidum egerit quam siccus: equi & asini plus siccus quam humidus? An quod hæc animantium genera sicco pabulo largiori vtuntur: homo humidis

midis magis quàm aridis vefci folet. Ex cibo autem omne proficifcitur excrementum, & ex copiofiori copiofius. Igitur alia humido potius, alia ficco largiori vtuntur pabulo: quoniam alia ficca natura funt, alia humida. Itaque humidum potius capiunt quæ ficca conftant natura: huius nanque funt indigentia. Contra ficcum affectant, quæ humida funt natura, vt pote quæ qualitatis eius inopia magis teneantur.

59 Cur aues, & homines, & genus quodque animalantium forte, corpore funt duriori? An quòd animofitas cum calore eft: metus enim refrigeratio eft. Quorum igitur fanguis amplius feruet, hæc & robuftiora & animofiora funt: fanguis autem alimento corporibus eft. Et quæcunque verò ex ftirpibus terræ aqua tepida irrigaueris, omnia duriora euadent.

60 Cur monftra parvæ quadrupedes pariunt: homo autem grandesque animantes omnes minus, vt equi & afini? An quòd parvæ, vt canes, fues, capræ, oues, longè funt foecundiores quàm grandes: illarum enim aliæ omnino fingulos pariunt, aliæ magna ex parte. Monftra autem tum confici folent, cū plura femina inter fe coharefcunt confundunturque, vel cū prodeunt ex mare, vel cū fe in foemina permifcent: vnde aues etiam
mon

monstra ædere possunt. Oua nanque vitello pariunt geminato. Monstrum autem ex geminatis illis consistit, quorum vitelli nulla interiecta membrana distinguuntur.

61 Cur hominum caput pilosius quàm reliquum corpus, nec ex proportionem pilosum est: cæterorum autem contrà? An cætera vel in dentes exuperant præ nimia alimenti copia, vel in cornua, vel etiam in setâ. Quæ igitur in cornua, capite minus setoso hæc sunt: absumptum enim illam in rem est. Quæ autem in dentes, plus quidem pili quàm cornigera obtinent. capronarum enim nonnihil sortiuntur, sed minus quàm aues. His enim illud etiam, quòd homini genus integendi natura tribuit: sed quòd illis pro copia nutrimenti multis luxuriat locis, id in capite homini, abundat. Nec enim nullum habet, nec adeò multum, ut pilorum vndique excreseat congeries.

62 Cur vnus omniũ animatiũ homo canescit? An quòd pars animantiũ maxima pilum quotannis deciduum gerit, ut equus, ut bos: nonnulla deciduum non gerunt, tempus autem viuunt breue, ut oues & quædam alia quorum pilus utpote non senescens canescere non potest. At homo ne deciduum gerit pilum, & longam degit ætatem: itaque tempore consenescit, atque inueteratur.

Cur

63 Cur vita breui, imbecillisq; viribus sunt qui partem vmbilico subiectam maiorem, quàm superiorem habent pertinentē ad pectus? An quòd venter suam ob breuitatē frigidus est: itaque vt vim paruam obtinet cōcoquendi, sic excrementis redundare aptissimus est. Morbis autem nimirum patent, qui tali ventre constiterint.

64 Quam ob causam animantium alia nō solum coitu, sed etiam sponte naturæ procreantur, alia coitu duntaxat proueniunt, vt homo, vt equus? An quòd etsi non aliam ob causam, tamen quòd alijs gignendi tempus breue statutum est. Itaque fieri non potest, vt tempus, quod vim obtinet generandi, amplificetur, prorogeturque: sed temporum vicissitudine, cōmutationēque, vt procreentur cōtingit. Alijs multò generatio ampliari solet: etenim vel anno, vel decem mensium spatio confici assolet. Quapropter vel nullo pacto, vel ex coitu procreetur illa, necesse est.

65 Cur æthiopum dentes candidi, & candidiores quàm cæterorum, vngues autem non dentibus in candore respōdeant? An vngues ideo nigricant, quia cutis etiam nigra est, & nigrior quàm cæterorum: vngues autem ex cute proueniunt.

66 Sed cur dentes candeant, quænam ratio sit?

sit? An quòd albescere illa solent, quibus vis solis humorem detrahit, dummodo nihil superinficiatur, quo modo etiam ceram albescere nouimus. At cutem superinficit calor, dentes minimè: sed totus eorum humor in vaporem à calore conuertitur, atque exhalatur.

67 Cur animantium alia præciso capite vel protinus moriuntur, vel paulò post, alia minimè? An ita afficiantur quæ sanguine carent, exiguoque cibo contenta sunt: quippe quæ neq; continuò cibum desiderent, neque in humore calor eorum diffundatur, quibus rebus priuatum animal sanguine constans viuere nequit. Illa verò sine respiratione uiuere multo diutius possunt. Causam cur ita, alias abunde reddidimus.

EORVM QUÆ AD VOCIS

sonique rationem pertinent, Sectio undecima, cuius quæ-

stiones L X V.

1 C Vt sensuum auditus maximè ab ortu naturæ offendi potest? An quòd auditus & vox ab eodem initio proficisci videantur: atqui locutio ex facili posse deprauari videtur, quæ species vocis est, eademque perfici difficillimè potest. Indicium huius est, quòd posteaquam nati sumus, diu obmurescimus, deinde balbutire
tan

tandem incipimus. Principiò nanque nullũ proferre penitus verbũ valemus. Cũ itaque faciliè peruerſi locutio poſſit, idẽmque initium audiendi, loquendique ſit (vox enim quædam audiendi quoque primordium eſt) ſequitur vt quaſi per accidens, non per ſe omnium facillimè ſenſuum auditus interimi poſſit. Argumentum autem faciliè omnino loquendi principium deſtrui poſſe, vel ex cæteris animantibus erui licet; nullum enim loqui ex cæteris poteſt; ſed homini tantum facultas hæc data eſt, & hic tamen ſerò (vt dictum eſt) loqui incipit.

2 Cur omnes ſurdi vocem reddere per nares aſſolent? An quòd propè abſunt vt muti ſint: muti autem per nares vocẽ extrudunt: eò nanque ſpiritus illorum compellitur, quia ore compreſſo ſunt: quòd compreſſum ideo eſt, quoniam lingua his ad vocem reddendã vſui nullatenus eſt.

3 Cur omnes qui natura ſunt calida, magnã vocem emittere ſolent? An quòd multum in his aerem, ſeruidũque ineſſe neceſſe eſt: vis enim caloris faciliè ad ſe & ſpiritum trahit, & aerem, eòq; amplius id agit, quo amplior eſt. Vox autem magna, tum oritur, cũ aeris multum agitur; vtq; acuta, cũ celeriter ſic grauis, cũ tardè aer incitatur.

4 Cur omnes ſurdi per nares loquuntur?

rium

An quod surdi violentius spirant, quippe qui propè absunt ut muti sint. Meatus itaque narium ductu spiritus laxior redditur, ex quo fit, ut nisi per nares loqui non possunt.

5 Cur melius audiri quæque in nocte quam die possunt? An quod requies omnium noctu amplior est, quoniam calor abest: unde tranquilliora quoque magna ex parte omnia sunt: sol enim est, qui omnia mouet.

6 Cur voces à longinquo acutiores esse videntur? Itaque cum hominum procul admodum absentium clamorem imitatur, vocem acutè emittimus, & similem ijs, qui suam vocem in sonum astringunt tenuiorem. Et strepitus quoque resonandi acutior venit, quem procul abesse palàm est: non enim nisi per refractionem existere potest. Cum igitur in strepitus ratione, acutum quod velox sit, tardum autem quod graue, voces à longinquo delatas, tardiores videri oporteret, quæ enim feruntur, eò tardius omnia mouentur, quò longius à suo discesserunt principio, tãdemque collabuntur & decidunt. Vtrum igitur qui imitantur, voce exili simulant, & sono tenui agere tentant vocem, quæ se à longinquo defert: tenuis autem grauis non est, neque exiguis exilisque vocis proferendæ usus grauis est, sed acutus sit necesse est. An non modo qui imitatur, ea de causa ita simulat,

1 verum

verum etiā strepitus ipsi acutiores existūt. Causa verò cur ita sit, q̄ aer qui deferit, strepitū excitat, & quēadmodū primū illud ob-
 strepit, q̄ aerē mouerit: sic rursus aer subin-
 de mouēdo agat, oportet, vt partim moueat,
 partim moueatur: quò fit, vt cōtinuari stre-
 pitus possit, quippe cū perpetuē mouenti
 mouens succedat, donec omnis conatus mo-
 uendi emarcescat: quæ quidē res in corpori-
 bus non nisi cadere est, cū scilicet aer non
 amplius impellere vel telum, vel aerē potest.
 Vox enim cōtinua redditur, cū aer aerem
 propellit: telū autē fertur, cū corpus ab
 aere mouetur. Hic igitur corpus idem defer-
 tur assiduē, vsq; ad eum finem dū corruat.
 At ibi alius atq; alius aer perpetua vicissi-
 tudine profluit, præcedentēq; subsequēs mi-
 nor est. Itaq; velocius quidem mouetur, sed
 per minus subinde aeris: qua de causa voces
 acutiores ē longinquo tenuiores sentimus:
 est enim acutum, quod velocius est, vt ambi-
 gendo superius proposuimus. Hæc eadē cau-
 sa est, cur & pueri & egrotātes, acutē, viri au-
 rē & benevalētes grauitervocē emittāt. Cur
 verò propinquis auribus vox grauior acu-
 tiorue esse minimē pateat, & omnino cur si-
 milis protectis ponderibus nō sit, causa q̄ p-
 iectū illud cū vnū assiduē sit, identidē as-
 iduē fertur: strepitus autē, aer propulsus ab
 aere

aere est. Itaq; fit vt pondus vnū in locū cadere tantū modo possit: vox autem quoquo uersus spargat sese, nō secus ac si proiectum pondus dū fertur, in partes frangatur innumeras, atq; etiam se retrorsum disperiat.

7 Cur domus nuper illita magis resonat? An quōd maior refringēdi datur facultas, ppter leuitatē. Leuis autem ideo est, quoniā continens adhuc rimēq; immunis penitus extat. Non tamē admodū humidā volo intelligi: nulla enim refractione de limo effici potest. Hæc profectō causa est, cur etiam opus omne rectoriū magis resonet. Quinetiam aeris immobilitas fortasse aliquid facit: congestus enim, vniuersusq; cū sit, occurrentē illam retorquere vehementius potest.

8 Quam ob causam si quis dolium & lagenas, & cætera id genus figulina inania obruat operiatq; , domicilia resonare amplius possint: necnō si puteus, vel cisterna, vel aliqua fouea in domo sit, magis magis que ita fiat necesse est? An quōd ratio resonandi nō nisi refractione est. sic enim potissimū resonandi illa reciprocatio nascitur. Ergo puteus & quælibet fouea angustia obtinet, & aerē colligere potest. Dolia cæteraq; fistulia densitate quoq; suæ ambientis forinæ præ sese ferunt. Itaq; vtrq; de causa illud euenit. Cōcaua em̄ oia magis sonāt, & ars quoq; ob eā rē

sonitum præcipuè omnium reddit. Nec verò absurdum quòd obruta illud faciūt: vox enim non minus in ina se defert. Denique quoquo versus, atque etiam in orbem ferri putandum est.

9 Cur si vasa quis inania obruerit, faciet ut magis ædificium resonet? An quòd vasa soliditate, perpetuitatēque sua melius & cōcipiunt & cōtinēt aerem, simulque accidit, ut ictus vehementior effici possit.

10 Cur aqua frigida de eodem profluens vase acutius quàm calida obstreperit? An quod delatio aquæ frigidæ velocior est: grauior enim frigida est, acutiorem autem strepitū reddit, quæ velocior est. Calor verò & raritate alleuat, & elatione. Proximum illud est, quòd faces quoque ardentes ictū faciūt imbecilliores.

11 Cur homini qui vigilauerit vox asperior redditur? An quòd eius corpus ob cruditatē humescit, maximēque loco superiori, vnde caput quoque grauescit. Et cum fauces humore redundant, vocē asperiorē existere necesse est: asperitas enim ob inæqualitatem, grauitas propter obseptionem exultat, retardius enim fertur.

12 Cur cibo ingesto mox tenor frangitur vocis? An quòd membrum illud voci tributum crebro cibi occurso perclusum concalescit,

scit, concalescens humorem attrahit, qui ob assumpti cibi humefactionē & largior est & paratior.

13 Quare qui flent vocem mittunt acutiorē, qui rident grauiorem? An quòd alteri suam ob debilitatem parum spiritus mouēt, alteri vehementer intendunt, quòd facit vt spiritus velocius ferri possit: velox autem omnis acutus est, quippe qui ab intento proiectus corpore, feratur velociter: contrà qui ridet, resoluitur & debilitatur, itaque vocem grauius edit. Quanquam ægri acutam emittunt vocem, parum enim aeris mouent. At verò qui rident nō solum parum, sed etiam leuius mouent: ad hæc qui rident, spiritum calidiorem emittunt, qui flent frigidiorē. Dolor enim refrigeratio pectoris est. Calor itaque multum aeris mouet. ita vt tardè feratur: frigor autem parum ciet. Idem vel in tibijs fieri nouimus. Enimuerò qui spiritu inflant calidiori, multò tardius agunt.

14 Cur pueri cæteraque recens nata animalia vocem reddunt acutiorē, quàm quæ perfecta ætate sunt, cum tamen omne acumen vehementia sit? An quòd vox motio aeris est, & acutior quæ velocior: facilius autem & velocius parum, quàm multum aeris mouetur. Mouetur autem quoties vel à frigore cogitur, vel à calore discernitur. Sed

cum inspiratio frigida admissio sit, interior nimirum aer tantisper cogitur, cum spiritum capimus: cumque; expiratio caloris emissio sit, aere sanè à calore citato, vox effici potest: cum enim spiritum reddimus, non cura capimus, vocem formamus. Cum autem nouella calidiora sint quam vetusta, suosque meatus habeant arctiores, minus in se aeris possunt continere: cumque calor qui moueat, amplior in his insit, res autem quæ moueatur minor substat, velocius vtraque de causa aer moueri potest. At si velocius, vox certè acutior dabitur, ob ea ipsa quæ antè retulimus.

15 Cur vocem qui fient acutiorem emittunt, qui rideant grauiorem? An qui fient intendendo contrahendoque; os vociferantur: itaque properè aer interior corpore intento mouetur, cumque per os transeat angustum, ferri velocius potest: vtraque; igitur ratione fit, vt vox acuta edatur. Contrà qui rident, remisso corpore hiscentèque ore ridet. Cum igitur ob eam rem latè tardeque; profundant aerè meritò, vocè emittunt grauiorè.

16 Cur vocè reddunt acutà qui expertes seminis sunt, vt pueri, mulieres, decrepiti, spadones: grauem autè viri qui firmissima sunt ætate? An ea causa est, qualinea carerique; tenuia dimensionè vnà duntaxat sortiuntur:

tur, crassa autē plenaq; plures obtinēt: itaq; vox etiā tenuis vnā dimēſionem habuerit. Vnū autē & efficere & mouere, facilius eſt q̄ plura. Ergo cūm prædicta illa ſpiritu habeant imbecillū, non niſi parū aeris moueri ab illo ſpiritu poteſt. Minimū autē eſt, qui dimēſione vnica cōſtat, quē prædictis rationibus tenuē eſſe, vocēq; talem ab eo profici ſci neceſſum eſt: vox autē acuta quæ tenuis eſt. Igitur qui proliſco illo ſemine carent, vocē hinc meritō reddunt acutiore. Viri robuſti, quoniā ſpiritu valeant multū aeris incitare queunt: quod cū multū ſit, lentē mouetur, vocēq; efficit grauiore. Motu enim veloci & tenui, vocē reddit acutā iā cōſtitit, quorū neutrum, vt in viro poſſit exiſtere, accidit.

17 Cur voces noſtræ grauiore ſint tempore hyberno? An quēd aer interior tunc & exterior craſſior eſt: craſſior autē cūm ſit, tardius mouetur: itaq; vox grauior non immeritō ſit. Adde quōd ſomnolētiores hyberno tēpore ſumus quā eſtiuo, plūsq; tēporis obdormire ſolemus: ſomnus autem facit, vt membris grauioribus ſimus. Quo igitur tempore plus dormimus quā vigilamus (quod hybernū profeſſō eſt) hoc vocem effici grauiorem, quā qui e contrario agitur, ratio eſt. Cūm enim tempus vigilandi quod interuenit breue ſit, habit⁹ corporis q

inter dormiendum committitur, permanere
vsque ad somni repetitionē nimirū potest.

18 Cur ex potu, vomitu, atque frigore vo-
cem emittimus grauiorem? An faucibus in-
terseptis, quam rem pituita subsistendo cō-
mittit: quippe quæ aliquid fluxionis in eas
detrahat, alijs vomitus, aut potus, alijs præ-
sentis temporis qualitas per obstructionem
fauces reddit angustiores: itaque delatio spi-
ritus tardius agitur: quæ autem tarda dela-
tio est, grauem hæc efficii vocem.

19 Cur vox grauior è propinquo magis
quàm è longinquo sentiri potest? An quòd
grauior plus quidem aeris mouet, sed nequa
quam in longitudinem. Ergo à longè mi-
nus sentitur, quoniam per minus spatium se
deducit: è propinquo autem magis, quoniā
plus aeris sensorium ferit audiendi. Acuta
procul ideo audiri potest, quoniam tenuior
est: tenue autem omne augeri in longitudi-
nem potest. Dixerim etiam quòd motio,
quæ vocem reddat acutiorem, velocior est:
quod fieri potest, si vt densus, sic angustus
spiritus sit qui aerē mouet. Nam & exiguus
aer mobilior est, quippe qui ab angusto mo-
ueri queat: & densus plures efficit ictus, qui
strepitum reddant. Licet hoc in musicis per-
spicere instrumentis: fides nanque tenuio-
res cæteri, eisdem substantibus acotius con-

sonant.

20 Cur vox acutior illis esse videtur, qui longius absunt? cum tamen acuminis ratio sita in eo sit ut velocius feratur, & quod longius fertur, moueri tardius soleat. An quod vocis acumen non solum in velocitate mouendi, sed obstrependi etiam nimia tenuitate consistat. Qui autem longius absunt, vocem tenuiorem excipiunt ob aeris qui mouetur exiguitatem: motus enim ita marcescit, utque numerus emarcescens in unitate relabitur, sic corpus in unicam dimensionem extenuatur, quæ tam in corpore quam in voce tenuitas est.

21 Cur vocem acutam & exercitati reddunt & debiles? An debiles, quia parum aeris mouent: parum autem quam multum velocius fertur. Exercitati vero aerem excitant vehementius. Aer excitus vehementer velocius fertur: acutum autem in voce id est, quod velox in delatione.

22 Cur vox corrumpi his soleat, qui cibo ingesto clamitarunt? itaque omnes qui vocem exercent, ut histriones, saltatores, & cæteros generis eiusdem, mane ieiunioque ore exercitationem adire licet inspicere. An vocem corrumpi non aliud est, quam membrum quo spiritus transmeat corrumpi. Quocirca rauca quoque voce corrupta sunt, non quod

spiritus vitiatuſ eſt, qui vocē afformat, ſed quòd exaſperata arteria eſt, quæ vehemēte cōcalſaſtione exaſpirari maximē ſolita eſt. Quamobrē neq; qui februnt, neq; qui vehementer febrerūt, ſtatim cūm febris ceſſauerit, cātare queunt: ſunt enim aſperis nimio ex calore faucibus. Cibis autē ſpiritu & largum reddi, & feruidū conſentaneum eſt: qui talis autē eſt, exulceret arteriam tranſmean- do atque exaſperet, ratio eſt, quòd cūm inci- derit, meritò vox deſtrui poteſt.

23. Cur vox cūm aer quidam formatuſ ſit, & qui cūm fertur, formam ſepe illam amit- tat, echo, id eſt, reſonantia fiat? Cūm enim aer vehementius in aliquod ſolidum offen- derit, vox non diſſoluitur, ſed eadem expreſ- ſe reciprocantem audimus. An quòd refrac- tio eſt, non perfractio: ſic enim cūm totum permanet, tum partes ab eo duæ vniſormes proficiſcuntur, quippe cūm per ſimilem an- gulum refractio exiſtere ſoleat: itaq; vox re- ſonandi ſimilis primæ efficitur.

24. Cur cæterorum animalium nouella re- cēſque edita vocem mittunt acutorem, quàm quæ perfectæ ætate ſunt: vituli autē grauius mugiunt quàm boues perfecti? An quòd infans quoque in genere ſimilis fœmi- næ eiſdem generis eſt: bouem autem fœmi- nā grauius mugiunt quàm mares, cūm cæte-

ra e

ra è contrario agant: at vituli similliores foeminiis quàm maribus sunt, ergo vocè hi grauiorem emittere debent.

25 Quam ob causam paleis in orchestra sparsis, chori vox minor sentiatur? An propter asperitatem: vox enim paulmento minus læui occurrens, vt minus vna, ita minor exiit, quippe quæ minus continua sit: quomodo etiam lux amplior resplendet in læuibus, eò quod nihil impedimenti interuenit quo interpelletur.

26 Cur sal igni ingestus mouere crepitū solet? An quia sal parum humoris intra se continet, q. mox à calore ignis conuersum in spiritum, violentoq; exiliens impetu salem rumpit: omne autem quod rumpitur, mouere crepitum solet.

27 Cur pueri nonnulli antequam ætas veniat, qua vocabula suo tempore explanare possint, sari incipiant, & vbi aliquid expressè dixerint, rursus obmutescant, atque vt prius degant, quousque solitum tempus loquendi accedat? quæ quidem à plerisq; portenta esse putantur: iam aliquos etiam statim cum in lucem eueniunt, locutos esse proditum est. An magna quidem ex parte secundum naturam homines prodeunt, itaque illud paucis accidit, sed naturæ ratione simul hæc contingere ac perfici solent.

Quam

Quamobrem simul & audiunt & vocē emittunt, simul & intelligunt facultate audiendi, & loquuntur & explicant. Euenit tamē interdū ne hæc simul contingant, sed vt alij prius intelligāt, quàm membrum id absoluat quo loqui possumus: alij contrā, qui scilicet quæ loquantur intelligere nequeant. Quæ enim audierint, simulatē eadem reddunt: sed cū tempus affuerit, vtroq; iam munere naturæ fungi inciplant. Quibus autem prius sensa auditus in animo valeant, quàm membrum id absoluat quo primo vocem mouemus, orationēque condimus, ijs nonnunquam, vbi iam multa intellexerint, facultas quoque membri illius, & absolutio properē contingit, maxime quidem à somno. Cuius rei causa est, quòd somnus data requie tum corpora tota, tum membra singula facit segniora. Sed fieri potest, vt vel ob aliam huiuscemodi inutationem idem eueniat. Complura autem sunt, quæ vt efficere valeamus, breuissimi temporis adiumento opus est, & tamen eadem post modum æquē agere nequaquam possumus. Quoties itaque membrum illud ita se habet, vt liberū absolutūq; sit, efficitur vt q; per auditū intelligentiā mouit, idē cū pēdet, fluitatq; in sensu, remeet, verbūq; reddat. Hinc nobis & carmina, & vocabula sæpenuerò nō ex volūtate occurrūt: & quæ prius

prius voluntate petita diximus, eadē postea non voluntariē dicimus: hinc etiā sæpe quæ nouimus ore explicare non quimus: ita fieri potest vt pueri aliquid dicant, rursusq; membrum, cui sandi data potestas est. redeat ad suam naturā ac obmutescat, dum tēpus corroborandi absoluendiq; vltimum veniat.

18 Cur aliqua obstrepunt, mouenturque subito, vt arcæ quæ nullo mouente, quod sensus nouerit, cōcitantur & crepāt, cum tamē potentius esse debeat, quod mouet, quā qđ mouetur, quæ eadem quæstio etiā de corruptione ac senectute est: quippe cum à re insensibili omnia corrumpantur, quæ à tempore pereunt. An simile guttis hoc est. & lapidibus, quos plantæ emergentes attollunt atq; reijciunt: nō enim quod vltimū actionis est, id vel attollit vel mouet, sed hæc vniuersa cōtinuatio efficit: qua quidem re insensibili accidit, vt motus ille sensibilis nascatur. Sic etiam res contenta spatijs sensibilibus temporis mouetur, atque in partes digeritur insensibiles: vniuersi tamen & continui ratione exultat & motus & obitus. Continuum autem illud non in instanti temporis, sed in tempore, quod ab instanti determinatur, situm profectō est.

19 Qua de causa oscitantes minus audire possimus? An quod multum spiritus efflue-

tis

ris inter oscitandum aures etiam intrinsecus subit, vt motio vel sensu percipi possit, quã trudit ad aures, maximèq; post somnũ: strepitus autem vel aer, vel aeris affectio est. Igitur cùm interior renititur exteriori illi occurrenti, efficitur vt motus interioris strepitus, motũ exterioris retorqueat atq; offuscet.

30 Cur pueri magis quàm viri lingua hæsitant? An vt etiam manibus pedibûsq; pueri minus valemus, & infantes ambulandi omnino facultate caremus, sic etiam linguæ parũ compotes pueri sumus, & infantes verbum nullum referre possumus, sed more brutorũ animantium vociferamur, videlicet causa imbecillitatis, quæ non solum hæsitatem lingue sed etiam balbutiẽ balbutatẽq; faciat: quippe cùm balbutas sit literam quandam exprimere non posse, eamq; non quamlibet, sed certam: balbuties vel literam prætermittere, vel syllabam: hæsitas, alteram alteri syllabã ingerere properẽ non posse. Quæ quidem omnia imbecillitate eueniunt. Lingua enim subministrare intelligentiæ non potest: itidem etiam vinolenti, senesq; afficiuntur propter debilitatem: viris autem hæc minus vsu eueniunt.

31 Cur vox hominum tam metuentium quàm trepidantium obtremiscere soleat? An quòd emigrante calore cor contutitur. Nam
vtrisq;

utrisq; & trepidantibus & metuentibus accidit, ut ita afficiantur. Quum cor autem concutitur, ictus nequaquam effici vnus potest, sed plures proficiantur, ut & fidibus laxius inuentis necesse est.

32 Cur vocem homines trepidantes grauem; metuentes acutam reddant? An quò & metuentibus locus cordis refrigeratur, cum calor deorsum se defert, ita quòd parū aeris excitare possint: vires enim posite in calore sunt. Trepidantibus autem calor loca petit superiora, ut etiam pudore affectis effert idem sese ad faciem: cuius indicium est quòd plentius erubescunt. Resoluit igitur, multumq; aeris, quo loquimur, efficit: hic autem tardè propellitur: tardum verò non nisi graue in voce est.

33 Cur vox ad audiendum aptior est quàm dies? Vtrum (ut Anaxagoras ait) quòd aer interdū stridet, à sole concalfactus, & obstreperit, noctū requiescit, ut pote cum omnis calor absuerit. Tunc autem quæq; audiri melius possunt, cum nullus strepitus est. An quòd per inanius facultas audiendi amplior quàm plenius datur. Est autem aer interdū densus, ut qui luce radijsq; refertus sit: noctū autem rarior, quòd ex eo ignis & radij decesserūt, quæ corpora esse dixeris. An quòd corpora multifariam interdū vni intelligēdi dispersiūtur, inq;

inque res varias deducunt: itaq; clara audiē-
di eripitur sensio. Et eo quòd omnia die ma-
gis quàm noctu agimus, ipsa quoq; intelligē-
tia negocijs corporis impedita est. Sensus
autem vbi seiunctus ab intelligentia est, la-
borem velut insensibilem habet: vnde dictū,
mens videt, mens audit. At verò noctu cū
noster intuitus omni sit munere liberatus,
magisq; intelligentia requiescat, meatus au-
rium vel amplius patens, vel nihilo minus
quàm die, vt capax sonorum pariter est, sic
melius eosdem sonos referre ad intelligen-
tiam potest: quoniam nec ipsa intelligendi
vis quippiam agat, nec ab aspectu tentetur,
vt fieri interdū solet.

34 Cur omnes qui humore prolifico va-
cant, vt pueri, mulieres, decrepiti & spado-
nes, vocem reddunt acutam, vii i autem qui
firmaetate sunt, grauiorem? An propter mē-
bri imbecillitatē, quod mouere aerem solet.
Mouet enim exiguum aerem, quod imbecil-
lum est: exiguus velocius fertur: quod velo-
citer fertur, acutum est. An q; primus mea-
tus, qua vox permeare solet, omnibus semi-
ne vacuis pusillus est: itaq; exiguum profici
sci ab eo potest: quòd aera moueat: exiguum
verò cū sit, velociter per amplas superio-
res fauces fertur. At viris etate vigētibus hic
amplior habetur, vt etiam qui ad testiculos
per

pertinet : itaque acerrimus est , qui inde propellitur : tardior ergo cum transeat , meritorum grauior reddi potest .

35 Cur homines lingua hæsitantes loqui nequeant voce submissa ? An quod offensaculo quodam vox sistitur retineturq ; : Sed cum non pares requirantur vires , aut similis motus , cum quicquam non impedit motum , cumq ; impedit , enitendum omnino est , vox autem motus est , vocemq ; altiore solent emittere , qui pro viribus conantur . Ergo cum ad expellendum quod obstat enitendum sit , altius eos loqui necesse est , qui lingue huiusmodi vitio tenentur .

36 Cur iidem illi tripidantes magis quam vinolenti , hæcant lingua ? An quoniam affectus hic similis generi stuporis quam apoplexiam vocamus , parti interiori culpam tribuendus est , quam partem mouere nequeant impediens propter suam refrigerationem . Vinum igitur quod sua natura calidum est , refrigerationem tollit , trepidatio facit . Est enim trepidatio metus quidam , metus autem refrigeratio est .

37 Cur strepitus extrinsecus magis intus auditur quam intrinsecus foris ? An quod intrinsecus cum vasta , immensaq ; adeat spatia , dispersitur dissipaturq ; , ut pars eius vel minimum , vel minus sentiri possit . Extrinsecus vero
m cum

cùm vox sese in locum arctiorem stabilitiorinque aerem conferat, vniuersa ingreditur: itaque cùm maior sit, non inmerito melius potest audiri.

38. Quid ob causam qui lingua hæsitant, melancholico habitu constant? An quòd propter sequi imaginationem, non nisi esse melancholicum est. Hæsitantes autem illi tales proculdubio sunt: impetus nanque dicendi præruit, anteceditque facultatem corum, utpote cùm animus visa sequatur. Balbis etiam idè accidit, hos etenim omnes membra voci accommodata tardiora habere certum est. Indicium verò quòd tales vinolenti redduntur, cùm suas maximè imaginationes, non rationem sequuntur.

39. Cur porrù profit ad vocem sonoram? nam & per dici commodum eadem in re nominamus. An quod allium quoque elixum delinit: & quidè porrum lentitiam quandà obtinet, quæ fauces detergere possit.

40. Cur cætera animalia vocem, tum acutiorè emittunt, cùm validiora sunt: homo autem cùm inualidior est? An quòd homo inualidus exiguum aëra mouet, aër exiguus velociter permeat, velocitas strepitum reddit acutiorè.

41. Cur melius audimus cùm spiritum retinemus, quàm cùm reddimus? itaque minus

spirare in venatione præcipitur. Vtrum q̄
per venarum elationem in vis sentiendi locum
petit superiorem, cum enim dormimus de-
orlum se, desert, & crebrius tunc reddimus
quàm ducimus spiritum, minimèq; audire
valemus. An etia sanguis, cum reddimus spi-
ritum, ascēdit: itaq; pars superior impletur,
cum tamen, per inane audiamus. An q̄ effla-
tio strepitus, quidem est: hic autē expirando
eueniens vim obtundit audiendi.

42. Cur talis exiguus ocyus crepat, & exilit:
vehementius autem & crepat, & exilit, qui
plenior est? An quòd exiguus rumpi celeri-
us potest: haud enim multum id est, q̄ inbeat
ignis oportet, cum talis ipse totus exiguus sit.
Plenior autem ille lentius domatur, quòd
plus negotij est magnum dirupisse, quàm
paruum: crepat paruum parum, quia par-
uus inuoluitur istus: maior magis, quia ma-
gno agitur istu: crepitus autē iocius est: quod
etiam robustius est, magis exilit, quoniam
minus cedit.

43. Cur si salem eadem magnitudine, qua
modico igni ingestus crepet, nimio inieceris
igni, vel nihil vel minus crepabit? An q̄ pri-
us ab igne corrumpitur, quàm rumpi possit: cō-
buritur enim humor, q̄ consumptus est, cre-
pat quòd dilcissimū dicitur utriusq; est.

44. Cur oscitantes minus audire valemus?

m 2 An

An quodd spiritum intercludimus, qui se ad aures trumat: indicium q̄ strepitus in auribus nascitur, cū oscitamus. Circūuentus autem interclususq; illis spiritus facit vt minus audiamus: ad hęc vox oscitantibus quædam oritur, quæ vim audiēdi interpellare potest: & comprimi verò aures necesse est, quoniam corpus se distrahit atq; intendit.

45 Cūr vox cū apta sua natura sit in sublimē efferri, vt quæ aer quidem sit, non inferius sursum, sed superius deorsum melius audiri potest? An quodd vox aer quidam iunctus humori est, qui pondere humoris grauescens deorsum labitur, non sursum efferitur: humoris nanq; secundum naturam interest vt deorsum feratur, itaque ab imis sentiri plenius potest. An hoc voci duntaxat animalium reddi debeat, hęc enim non sine humore profluit. Illud verò accidere nimium vel in cæteris omnibus strependi generibus nonimus. Ergo vt visus si superius deorsum prociderit, sursum versus reflectetur, sed si inferius sursum pertenderit, deorsum se flectet: sic vox quæ sua natura cogitur sursum ferri, vbi aeri sibi aduerso occurrerit, cū per vim nequeat eum propellere, qui & amplior & grauior est, reflexa in partem aduersam deorsum se defert. Itaq; aer qui ore motus procurrerit, retorquetur, & ad ima colapsus

lapsus sentiri inferius magis potest. Tale etiam est quod in resonando fieri solet: vocis enim reflexus in partem contrariam agitur.

46 Cur vinolentis potius quàm sobrijs frangi vox soleat? An repletio facit, vt vox celeriter frangi possit: cuius rei argumentum, quod neque chori, neque ludiones statim à prandio, sed ieiuni vocem exercere consuevere: cū ^{inopis} ludiones.

igitur vinolēti impleti sint, meritò voces eorum potius frangi solent.

47 Cur vocem acutiorem longius audire possumus? An quòd vocis acumen veloxitas est, moueri autem ocyus solent quæ vehementius feruntur: quæ autem vehementius feruntur, hæc longius ferri possunt.

48 Cur spiritu retento melius audire valeamus? An quòd respiratio non nihil strepitus mouet. Meritò ergo tunc melius sentimus, cū strepitus minus est: minus autem strepitus tum est, cū spiritum retinemus.

49 Quamobrem lux quæ tenuior & velocior, & deductior est, corpora penetrare densa nō potest, strepitus autē potest? An quod lux directo itinere fertur: itaq; si quid rectæ illi profluentiæ lucis obuium sepiat, lucē penitus discladi necesse est. At strepitus quia spiritus est, ferri non rectè etiam potest: itaque efficitur vt strepitū sentire vndiq; liceat, nō eū tantū qd se rectè nostris auribus obtulerit.

50 Quare qui ridēt vocem grauiorē emit-
tunt, qui flent acutiorem? An qu' d corpore
intento vox acuta depromitur: infirmū au-
tem q' acutum est. Quæ vtraque in flentibus
inesse potius nouimus: sunt enim & intētio-
re corpore & infirmioris.

51 Quamobrem cū vox aer quidam for-
matus sit, & sæpius dissoluatur, cū fertur:
echo autem, id est, resonantia fiat, iēto eius-
modi aere in solidum quippiam, vox ipsa nō
dissoluatur, sed expressē eadem percipi pos-
sit? An qu' d aer refringitur, ideoque to-
tum à toto proficiscitur. Tum etiam affe-
ctus hic non nisi de re simili existit: quip-
pe cū aer reflecti de aere soleat in cauo,
non de cauo.

52 Quamobrem cū simul vocē multi emit-
tunt, vnūque tantum quantum singuli red-
dit, multorum vox illa neque parem voci v-
nius offert sese, neque lōgius prō ratione de-
ducit? An q' singuli proximum aerem propel-
lunt, non eundem, nisi paulō tenus: q' simile
euenit, ut si multi quidem proijciant lapidē,
sed singula, aut magna eorum pars mittat di-
uersum: neque enim ibi longius, aut prō ra-
tione longē lapis vllus deueniet, nequē hic
longius cunctorum, quā vnus vox pore-
rit audiri: vox etenim tanta nō vnus est, sed
multorū. Rectē igitur propinquō vox mul-

ta esse pro ratione videtur, quādoquidem lapides quoque illi multi ita videri, atq; idem assequi possunt: at è longinquo plus qui singula sint, sentiri non potest.

53 Cur trepidantes vocem reddimus grauiorem meuiētes autē acutiorē? quanquam etiā pudor genere metuēdi continetur. An multū inter se affectus hi distāt Quos enim puduit, erubescūt: trepidatio autem pudor quidam est. Qui verō metuunt, pallent. Cōstat igitur calorem in metu partem superiōrē de serere, vt parum aeris præ sua exilitate mouere spiritus possit: velociter autē ferri potest, quod exigūm est: vocis verō velocitas non nisi acumen est. Iis contrā, quos puduit calor partem superiorem, id est, pectus petere solet: cuius rei indicium erubescens facies affert: ampliorem autem aerem amplior potentia mouet. Tardius verō omne fertur, q̄ amplius est, tarditasque in vsu vocis non nisi grauitas est.

54 Quæ causa est vt lingua hæsitantes aliqui fiant. An membri quo loquimur, refrigere ratio causam habet, & tanquam stupens & attonitum membrum id est: itaq; vino, continētēque oratione cōcalfacti, verba facilius possunt copulare.

55 Cur homo solus, ex omnium animantium numero lingua hæsitans oritur? An quod

solus compos sermonis est, cætera vocem tantum obtinent. Qui autem lingua hæsitât, vocem quidem producant, sed verba copulare, sermonemque condere nequeunt.

56 Cur sobrij tempore hyberno vocem acutius mittimus, vinolenti autem æstiuo grauius? An vox acutior, quæ velocior est: velocior autem quæ corpore intento se promit. Sobriorum verò, hyemæque corpora magis constant quàm vinolentorum, æstatæque: calores enim teporésque corpora resoluunt, atque claxant.

57 Cur homo solus omnium animantium lingua hæsitans prouenire potest? Vtrum quod etiam mutus solus existit, linguæ autem hæsitatio mutitas quædam est: nec membrum, quo loquimur, absolutum habetur. An quod homo solus compos est sermonis, cætera autem vocem duntaxat sortiuntur: linguæ autem hæsitatio, vt nomen declarat, vnum non est, nec promptam continentemque parit orationem.

58 Cur homini vox serius perfici solet: quàm cæteris, quibus data est vocis proferendæ facultas? An quod vocis humanæ genera & discrimina quamplurima sunt: cætera enim animantia literas, vel nullas, vel paucas exprimere possunt. Quod autem summè varium, plurimisque distinguendum differen-

tijs est, id tempore longissimo perfici necessesse est.

59 Cur cæteræ speciei eiusdem animætes vocem fundunt eandem, homines autem variā & multiplicem agunt? An hominū etiam vox vna est, multa autem genera loquendi.

60 Sed cur communis hæc vna hominum varia est, cæterorum autem simplex? An homines multas proferre literas possunt, cætera vel nullā, vel duas, aut tres exprimunt insonas, quæ vocalibus iunctæ locutionem conficiunt. Oratio autem non voce, sed vocis affectionibus significando absoluitur: at vocis affectiones literæ sunt. Quinetiam pueri nō secus ac bestia suas exprimunt appetitiones, vtpote qui nōdum proferre literas possunt.

61 Cur aspectus corpora penetrare solida non potest, vox autem potest? An quod aspiendi delatio simplex est, quæ per directum profluere soleat ad lineam: cuius rei indicium solis radius est, & quod nisi è regione cernere non possimus: vox autem motu multiplici ferri potest, quippe cum vndiq; liceat audire. Quoties igitur aspectui directus ille impeditur progressus, eò scilicet, quod res obiecta meatuum incōdita, siue indisposita turba constipatur, transpicere nequit: at vox, quoniam quòquoversus profertur, omnia proreptat, penetrat, trāslapsa audiri vndiq;
m s potest,

potest, in humoribus tamen facultas transpi-
 ciendi oculis data est: voci autem nulla vel
 minima, quanquam homo tenuior quam ter-
 ra est: quoniam humoris meatus parui, den-
 si, continuatique sunt, ut minimè aspectus im-
 pediat, quò minus tramite directo ingredi
 possit. Hæc eadem causa est, cur etiã per vi-
 trum, quò densissimum est, transpicere li-
 ceat: per ferulam, quæ rara solutaque est, nò
 liceat: in altero enim meatus respondent in-
 ter sese, in altera variant. Nec quicquam iu-
 uat amplius esse meatus, nisi rectè ad lineam
 positi sint. Vox autem minimè in aqua senti-
 ri potest, quoniam minus aqua inanit, quã
 ut aerem capere, vocemque transmittere pos-
 sit: vox enim aer quidam est. Haud enim om-
 ne rarius permeari se patitur, nisi etiã mea-
 tus ei respondeant, quòd permeare conetur,
 & congruant, ut vis etiam colligendi & con-
 trahendi sese desit, nisi meatus capaces corpo-
 rum fiat: quanquam quòd rariū est, molle
 est, & tale ut in seipsum coire possit. Verum
 nonnulla præ nimia suorum meatuum angustia
 colligi impediuntur, ut vitrum: quippe ut fle-
 cti contrahiq; nò queat, quãuis rarius ferula
 est, ratione prædicta: ut etiã aqua, & quic-
 quid aliud generis eiusdem. Vnde illud quo-
 que palam fit, non quò rarius rarò, mollique
 vel eodem, vel proximo est, id magis in se-
 ipsum

Ipsum colligi posse, & adducti causa enim omnibus eandem reddenda est.

62. Cur vox quamuis minor reddatur adimendo, speciem tamen seruat eandem? An quod cum his ipsis miscetur, quæ dempseris. Res autem mixta non partim est, partim non est, sed vsquequaq; talis est: æquæ igitur quibusdam vndiq; detractis, æquæ contrahitur, vt necesse sit simul & minorem esse similem.

63. Quid est quod linguam faciat hæsitare? Vtrum calor efficiat vt procaciores sint: itaque offendendo adherent quasi in salebris, quomodo afficit iratos homines nouimus: incenduntur enim, incitantur, anhelitant, qui spiritu redundant: igitur præ nimio caloris feruore. Anhelant autem, quoniam frequens spiritus est, nec anticipat, quatenus se tempore respirandi promere possit. An potius contrà, vt loci quo vocem mittimus, refrigeratio causam det, tanquam membrum id attentum obitapeat: itaq; afficiatur, vt vel cōcassata vino, aut perpetua oratione verba expeditius possint copulare.

64. Cur tempore hyberno voces grauiores redduntur? An quod aer crassior est: talis autem cū sit, motus tardior prouenit, itaq; vox redditur grauior. An quod aer per pectus leuius permeat, fauces autē intersepiri, & contrahi à frigore, pituitaq; destillare cognitur.

Cur

65 Cur pueri, mulieres, spadones, senesque vocem reddant acutam? An quòd motus velocior, qui acutior est. Et cùm genus idem sit, motu facilius est quòd minus, quàm quòd plus est. Quamobrem qui firma ætate sunt, plus aeris trahere possunt: plus igitur illud tardius permeans vocem efficit grauiorem. Pueris & spadonibus contrà res euenit, quoniam minus aeris capiunt. Senes autem ideò tremunt, quoniam vocem continere nō possunt, quomodo imbecilibus, ac pueris vsu venit, cùm lignum prælongum parte extrema ceperint: alterum enim extremum quatitur, quia nequeunt superare quòd tenent, & vincere: quòd idem & trepidantibus hominibus, & metuentibus, & rigentibus causam vocis tremulæ afferre credendum est. Cùm enim qui vocem ita emittit, eius calor pulsus ab affectibus illis intrò se colligat maxima ex parte, reliquum quòd exiguum extat, vocem continere non potest: quapropter quatitur atque intremittit. Vnde artiũ liberalium professores, qui se solitos trepidare nouerunt, principio agunt voce submissa, dum resideant, & stabilantur: vocem enim exiguam vincere continereque facilius possunt.

Eorum

EORVM QVÆ AD RES BE

ne olidas pertinent, Sectio duode-

decima, cuius questio-

nes XIII.

1 C Vt suffimenta omnia minus è propinquo sentire possimus? Vtrum quod odoris delibatio aere temperata validior red datur, ut myrrha medicinalis suavior est. An contrà agitur, ut ignis vi sua cremandi tollit odorem, qui per suffitum effluat: & quidem apud carbones ipsos nihil redolent, longius verò purius, tenuissimùmque fertur quod oleat.

2 Cur odores tam suffimentorū quàm florum minus suaues è proximo sentiantur? Vtrum vnà cum odore terræ quoque particulæ prodeunt, quæ præ suo pōdere antè currunt, quàm ad sensum odor deueniat: itaque longius ille syncerum se offert. An neq; cùm principium proximum est, neque cùm admodum semotum odor abundè effluere potest. Nam si proximum, nondum largè emanat: si remotissimū, discerpitur,

3 Arbores reddi odoratas aiunt, in quas cœlestis arcus decubuit. Vtrum verum hoc sit an falsum? Et si verum, quam ob causam ita eueniat? ergo nec omnes arbores, nec semper aliquas odorem ita acquirere palàm est. Etenim sæpe arcus cœlestis constitit, & tamen

arbo

arbores nihil odoris spirarunt, quod quidem sensum mouere posset: cumq; odor contrahitur (accidit enim id aliquando, itaq; narratur) nō in quaq; materie cōtrahi potest. Causa verò per accidens ad arcum referenda est, præsertim si arcus ipse nulla natura sit, sed obuius refringendi tantum affectio. Prouenit autē odoris ille affectus, vt dictū iam est, non qualitercunq; se materies habeat: neq; enim in viridi, neq; in arida, sed in vtra post aquam, quæ arcui superuenit, incertam reddi suauitatem odoris pastores referūt, maximēq; vbi aspalathus, aut etiam rhamnus est & genus ex ijs aliquod, quorum sibs singuliter olet. Ratio autē odoris eadem est, quam etiā de terra animaduertimus: hæc enim cum feruet atque inurit, quod ediderit, principio bene olet. Enimuerò quæ parē humido quēdam in modum recaluerint, odorata recedunt: humor enim concoqui calore nimium potest. Qua de causa totius quoq; orbis terrarum, quæ ad solē orientē spectant, odoratio-
ra exurgunt quàm quæ ad aquilonem: & eorum ipsorū quæ ad ortum plus vergunt, quàm quæ ad meridem, eò quòd loca Syriæ & Arabiæ pleniora sunt, atque terrenosiora, Aphricæ verò arenosa siticulosaq; nec enim humore nimium itē sic oportet (cōcoqui nāq; nimium non potest), nec nullum: sic enim nullus va-

por inde extrinigi potest, & vel in ea materie solet accidere, quæ & nuper cōbusta sit, & tale habeat genus, vt secum odoris ferat suauitatem; quæ quidem res floribus declarari potest; odor enim in eos transmittitur. Sed fieri putant in ijs quibus cœlestis arcus institerit, quoniam nunquam id sine aqua effici potest. Cum enim materies immaduerit, calorēque interiori concoxerit, respirare iam incipit, vaporēmq; intra se conceptum emittit. Nec verò aquam nimiam accessisse oportet, eluit enim, atq; extinguit calorē ab igne iniectum, quæ nimia venerit. Quæ autem aquæ post arcum solent incidere, non multæ, sed semper penè mediocres adueniunt: & si plures cōstituerint arcus, aqua non largè, sed sæpe & parcè accedit. Quamobrem non immeritò, cum hoc ita fiat, qui rem insignē præter arcum nullam aspicerent, causam odoris illi attribuere.

4 Cur flores & suffimenta suauius è lōginquo olent, è propinquo autem herbam, alia potius redolent, alia fumū? An quia calor qui dam, natura odoris est, odorataque omnia calida sunt: calidum autem quodque laue est. Itaq; cum longius permeant, odorem deferunt suum secretiorem, vendicatumq; ab ceteris tū foliorū, tum fumi, qui vapor aqueus est, odoribus, qui comitentur eum ipsum.

An

An cū in propinquo sunt admista illa, cū
ijs vnā redolent quibus inhærent, atque ita
odorem deprauant.

5 Cur omnia plenius olent, cū mouen-
ἀπορροή tur? An quod excita plus aeris implent,
delibatio quā quiescentia : itaque ocyus ad sensum
nis diffu- nostrum odor transmittitur.
xionis.

6 Cur tempore hybernō minus olfacere
possumus, minimēque per gelu & glaciem?
An quod aer à frigore immobilior reddi-
tur, itaque motus non æquē proficisci à
corpore odorato potest, scilicet propter dif-
ficilem delibationis motum, & aeris, quo in-
uehitur.

7 Cur acrius aromata olent cinere suffi-
ta quā igne, & plenius ac diutius suū ser-
uant odorem, cū cinere suffiuntur? An
quod in cinere minus cōcoqui odor potest,
itaque plenior est : Ignis autem, quod cele-
riter vires eorum domat, & cōcoquit, odo-
rem cōmutat. Concoctio enim rei cōcoquē-
dæ commutatio est, siue alteratio.

8 Cur rosæ suauius olent quibus vmbili-
cus asper, quā quibus læuis? An quod sua-
uius olēt quæ modum cōsecuta sunt suæ na-
turæ. Rosa autem spinosa natura est: ergo
suauissimē ideo olent, quod magis secundū
naturam constiterunt.

9 Cur odores è proximo minus suauēs tā
suffi

suffimentorum quàm florum spirant? An q̃ portio terrena vnà cum odore se defert, quę vt in pròximo mista vim hebetat, sic in longinquo prona defertur ac decidit. Hinc etiã flores contusi suum amittunt odorem.

10 Vtrum odoris natura fumus sit, an aer, an vapor? Hęc enim inter se differunt, quã alterum ab igne, alterum & sine igne effici potest. Et vtrum à sensu aliquid in res odoratas proficiscatur, an ab illis in sensum, q̃ aera proximũ moueat. At si ab illis aliquid delibaretur, minora certè ob eam rem reddi oporteret: nunc autem quę odoratissima sunt, hęc potissimum eadem videmus educare.

11 Cur aromata cinere suffita acrius olent quàm igne? An quòd in cinere minus concoqui odor potest, itaque plenior est: multum ergo partis quoque terrenę respiratur, fumusque redditur. At ignis terrenum prope rē illud rapit: itaque odor purior, ac synce-rior sine vlllo fumo ad sensum deuenit. Vnde etiam fit, vt flores triti hebetius oleant: partem enim terrenam vt contritus mouere potest, sic lentus calor absorbere nō pōt.

12 Cur omnia odorata tam semina quàm plantę urinam ciere possint? An quòd calida & tenuia sunt: tale autem quodq; urinã citat: celeriter enim calor inditus ille exte-

n nuat:

nuat: nec odor ipse aliqua corpulentia concretus est. Nam & quæ non bene olent, velut allia, visui caloris urinam mouent, vel potius vim resoluendi, liquefaciendiq; obtinent. Calida verò semina, quæ bene olent, ideo sunt, quòd odor omnino calore efficitur: foetida sanè inconcocta sunt. Nec solum calida, verumetiam plenè esse concocta debent, quæ prouocatura urinã sint, vt vnà descédèdo humores possint extenuare.

13 Cur vinum dilutum olere ocysus desinit quàm merum? An quòd dilutum imbecillius mero est: quod autem imbecillius est, ocysus à quocunque mutatur, quàm quod validius. Tam etiam vinum dilutum facilius affici potest quàm merum: quod autem affici facilius potest, id & recipi à quouis, & recipere quoduis facilius potest: ita fit vt merum odorum, dilutum inodorum sit.

*E O R V M Q V A E A D R E S
malè olidas pertinent, sectio decima.*

tertia, cuius quæstiones XII.

1 C V R foetidior vrina redditur, quòd diutius in corpore manserit, stercus autem minus? An quòd stercus quòd diutius retentum sit, eò magis siccatur: quòd autem siccius est, minus id putredini patet: vrina contrà effici crassior solet, recénsque potio ni ingestæ similior est.

Cur

2 Cur esculenta malè olida minimè his olere videntur, qui illa ederunt? An quòd olfactum peruium ad palatum habemus, idcirco sensus hic properè impletur: itaque nec interiorem odorem æquè amplius percipere potest. Principiò enim omnes sentire queunt: vbi autem tetigerunt, non insuper possunt, quasi iam res consociata natiuàque reddatur, & exterior similis ille oblatu delitescit obrentu interioris.

3 Cur flores contusi deterius olent? An quia pars terrena, quæ flori inhæret, odori permiscens sese, vim hebetat odorandi.

4 Cur animantium nollum suauiter olet, excepta panthera? quæ etiam ipsa non nisi bestiis ita olet; ferunt enim suauem illis olètiā ab hac respirari. Stirpium autem multæ & integræ bene olent, & corruptæ ac aridæ magis magisque suauem reddunt odorem. Vtrum quòd mali odoris causa, cruditas quædam excrementi est: quamobrem sudores etiam aliqui, atque aliquando ita olent. Sed è morbo maximè vitiantur, quibus tales esse non solent: & flatus etiam rufusque crudorum foedius olent: quam candè causam de cæteris quoque, pportione animaduertisse oportet: proportionem inquam, quòd animalium carne vacantiū generi æstī mandū aliquid est, quòd carnis vice habeat:

n. 2. nam

nam excrementum crudum, vel in hoc esse nouimus. Hoc igitur & viuis causæ fœdi halitus est, & mortuis cùm putrescit. Quam ob rem pingue, os, pilus, fœdum nunquam redundunt odorem, scilicet illam ob causam, quòd pingue cōcoctum est, ossa & pili humore vacant. At genus plantarum nullum intra se contrahit excrementum. An etiam plantis aliquid inest: sed quia sicca & calida sunt natura, humor eorum non feculentus est, sed concoqui expeditius potest. Cōstat hoc etiā plagis terræ, quæ vt feruentiores, sic odorationes sunt, vt Syria, vt Arabia: & muneribus earundem regionum, quæ sicca & calida nouimus, hoc idem probari potest: nullam autem sentire putredinem possunt, quæ huiusmodi sunt. At animalium genus tale non est: itaque excrementa eius truda fœtidaque sunt, flatúsque itidem olent. Peremptis quoque animantibus humor putret, plantis minime: quippe cùm humore plātarum genus haudquaquam redundet.

3 Quam ob causam res malè olidæ graui⁹ olent cùm calent, quàm cùm frigent? An quæ natura odoris vapor quidam, & delatio est, quæ calore existunt: motus etenim quidam sunt, calor autem mouendi vim obtinet: frigus contrà efficit vt res consistat & contrahatur: deorsum etiam refrigerata omnia fe-

runtur. Calor autē odorēsq; omnes sursum feruntur, tum quia siti in aere sunt, tū quia sensorium eorum suprā non infrā habetur, quippe cū odor ad cerebrū penetrans mouere soleat sensationem.

6 Cur si quis allia ederit, vrinam redolentem allium reddet? cū tamen alia pleraq; odoris vehementioris ingesta, nihil in suā qualitatem vrinam possint cōuertere. Vtrū vt quibusdam scholæ Heracliteæ placet, q̄ si cut in vniuerso, ita etiam in corpore nostro expiratur, deinde vapor denuò concrescit, vtq; ibi humor, sic vrina hic est: exhalatio autē alimenti vbi reuertit vnde prodierat, odorē eundē non immeritò recipit, quippe quæ illud reddat, in quod sese cōmutarit. An si ita esset, cetera quoq; idem facere deberent, quæ vehementem spirant odorem. Nunc autem nullum hoc posse efficere nouimus: ad hæc vapor qui postea concrescit, non ad statum pristinum redit. Verbi causa, si vapor vini exhalarit, non postmodum in vinum cōcrescit, sed in aquam: ita falsum id etiam illi referunt. Ergo allium solum ex omnium numero, quæ odorem simul & vehementem, & vrinæ mouentem reddunt, inflare ventrem inferiorem potest: cetera enim vel sursum mouere spiritum solent, vt radícula, vel vrinam citare non queunt. Allium verò tria

nimirum hæc facit, vt & vrina augeatur, & spiritus excitetur, isque deorsum nō sursum quæ quidem situs vesicæ testicularumque ideo sentit, quod & in vicino est, & spiritui opportunior habetur, vt tētigo abundè declarat. Constat igitur vt excrementum alij omnium maximè huiuscemodi ad vesicā possit vnà cum spiritu deuenire, quod permiscens sese odorem plenè vrinæ cōmittat.

7 Quam ob causam ora hominum qui nihil ederint, sed ieiunarint, grauius olent, (quæ ieiunam graueolentiam appellant) eorum autem qui aliquid ederint non olent, cū tamen eorum magis olere debeant? An quod ventre inani, minúsque agitato aer factus calidior, spiritum excrementaque pituitosa sua immobilitate putrefacere potest: calidior rem autem effici argumentum est, quod vel sitim parere ieiuniū solet. At vbi ederimus, odor ciborum grauem illam olentiam offuscet, vt maior minorem: calor enim ciborum calorem præcedentem illum exuperat, ita vt nihil affici possit.

8 Cur alæ omnium maximè partium nostri corporis malè olent? Vtrum quæ omnium minimè respirare possunt: malus autē odor locis huiusmodi cōtrahi maximè solet, quoniam putredo quiete interioris qualitatis cōsistit. An ideo quæ immobiles inexercitataeque
ha

habentur.

9 Cur homines qui virus redolent hirci, fœdus oleant cū se odorificè vnguentarint? An hoc in multis accidere solet, velut cū acido dulce commistum est, dulcius totum exultat: tum etiam omnes postquam sudarunt, grauius olent: vnguentum autem concalfaciendi vim habet, itaque sudorem potest prouocare.

10 Cur hominum incuruorum gibborūque halitus grauior ac fœdior est? An quòd locus pulmoni accommodatus, conclusus deflexus, que à sua proceritate est: itaque spiritum transmittere expeditè nequit, sed euenit vt vapor ac spiritus amplius interclusus putrescat.

11 Cur vnguentorum magna pars sudor permixta malè olet, aliqua verò suauior redditur, aut nihil deterior? An quæ motu tractatūque commutari solent, hæc deteriora redduntur: quæ autem eadem persistere possunt, hæc suauius redolent. At sunt quæ resistere queunt, quomodo etiā florum, quibus odores cōficimus: alij contusi vel cōcalfacti, vel excitati exolescūt, vt violæ albæ: alij sibi similes, vt rosæ. Et vnguentorū igitur quæ ex floribus huiusmodi sunt, cōmutari vtiq; possunt: quæ non sunt, nequeunt: vnde rosaceum cōmutari minimè nouimus. Et quidē

quò sudores foedius olent, eò grauius vnguētum quoq; redolere videtur, quoniam rei fibi cōtrariæ se permiscet: vt mel cum sale nō magis, sed minus dulce sentimus.

12 Cur omnia plenius olent cū mouentur? An quòd aera implent, itaque odor citius ad sensum reducitur.

EORVM QVÆ AD REGIONUM habitus pertinent, sectio decima-quarta, cuius quæstiones XVI.

1 C V R efferis & moribus & aspectib⁹ sunt, qui in nimio vel æstu vel frigore colunt? An eadem causa est: optima enim temperies non corporis solum, verum etiam intelligentiæ hominis prodest: excessus autē omnes dimouent, & vt corporis, ita etiā mentis temperamentum peruertunt.

2 Cur frumentum in Ponto frigori expositum diu reſeruari integrū potest? An propterea quia humor alienus vnā cum calore euanescit, vt in vuis fieri nouimus: alia eī frigore, alia calore exhalant.

3 Cur potius in frigidissimis terris ardores febrium fiant? An quòd frigus calorem intus circumobsistit: cuius rei contrarium æstiuo tempore agitur: partes nanque internæ frigidiores redduntur: ardor autem febris est: ergo partibus refrigeratis exterioribus,

bus,caloris copia interiores redundant.

4 Cur blēfis pedibus Aethiopes sunt & Aegyptij? An quemadmodū ligna , ita etiā corpora animantium deprauari à calore solent:quòd etiam pili declarant, quos illi crispiores quàm ceteri gerunt:crispitudo nāq; veluti pilorum blēfitas est.

5 Cur temporibus austrinis initus fœminam potius generant? An quòd largior humor tardius crassescit : austrinis autem humor temperamenti facit,vt semen reddatur humidius.

6 Cur locis palustribus vlcera capitis curari celeriter possunt,crurium autem tardè? An quòd humor est grauis , quia terrenus est:omne autem graue tendit deorsum: ergo vlcera superiora concoctioni sunt opportuniora, quoniam humor delapsus ad ima est: inferiora autem ipsa multo excremento, putrefactūque facili redandant.

7 Cur qui loca edita apertaque colunt,tardius senescunt : qui autem caua & palustria ocysus? An senectus quædam putredo est: putret autem quod quiescit:nullo modo aut minus ita afficitur quod mouetur, vt aqua profluens & conclusa : igitur vt locis editis aer vndique afflante spiritu agitur,ita cauis manet immotus. Ad hæc locis apertis purus,ac diuersus assidue propter agitationem

n s aer

aer habetur, palustribus impurus,, idémq;
semper emarcescit.

8 Cur timidi sunt qui loca feruida incolunt, fortes qui gelida? An quòd natura cōtrà, quàm loca & tempora se habet, quoniã si se similem ageret, citò periret. Sunt autē fortes, qui calida sunt natura: timidi qui ex angues refrigeratīque sunt. Fit igitur, vt qui loca inhabitant calida, refrigerētur, qui frigida concalescant: vtrique tamen corpore magno adolescunt, eò quòd qui frigida colunt, insito calore abundant: qui calida, calore loci refouentur: quippe cū in calidis & à calore incrementū sequatur: frigus aut vim astringendi cōstipādīque habeat. Cū igitur alteri principium inter se vehemens augendi obtineant, alteri nullo extremo frigore impediātur, meritò vtrique augeri possunt plenius. Homīnes nostræ regionis augeri ideò minus possunt, quòd & principiū illud in se imbecillius continent, & frigore aliquantisper constipantur.

9 Cur diutius viuunt qui locis calidis suã degunt ætatem? An quia natura sunt siccior: firmitus autem diuturnitūsque, quod siccius est: mors autem putredo quædam est. An quòd mors caloris interioris refrigeratio est. Refrigerari autem omnia solent ambientis aeris qualitate, qui vt locis calidis
calet,

calet, sic frigidis friget: itaque interiorē calorem oculis magisq; corrumpit.

10 Quam ob causam qui calida loca habitant, viuere diutius possint? An quod humorem caloremque amplius seruant, quarum rerum interitus mors est.

11 Cur locis palustribus effici somnolentiores solemus? An quod magis in his ipsis refrigeramur: refrigeratio autem cum requies quædam sit, somnum nobis conciliat, qui inter quiescendum solet accidere.

12 Cur qui in nauibus degunt, quauis in aqua, coloratiores tamen sunt, quam qui in paludibus? An loca commodè aspirata coloris præbere hilaritatem possunt. Pallidos autem humor efficit cum putrescit, quod euenire immobilitatis causa solet: quā obrem subpallidi sunt, qui loca palustria colunt.

13 Cur locis hybernis æstus fieri vehementiores quàm tepidis soleant? Vtrum propter nimium aeris humorem. Enimuerò caloris opera eiusdem aqua reddi potest calidior quàm aer: ergo aer quoq; humidior acrius, quàm tepidus ille recalescere potest. An nō calidior aer locis huiusmodi est, sed esse ob vehementiam qualitatis contrariæ videtur, quomodo sol cum è nube illuxit, calidior esse ob contactum vmbre videtur.

Qua

14 Qua de causa qui meridiem versus habitant, nigris oculis potius nascuntur? An quòd vt oculi cæsij caloris interioris exuperantia redduntur, sic eiusdem absentia nigri efficiuntur, vt Empedocli etiam placet. Ergo quemadmodum qui aquilonem versus positi sunt, oculis cæsijs ideò nascuntur quòd calor interior effluere à frigore exteriori vetatur: ita qui ad meridiem vergunt, continent quidem suum humorem propter aeris circumfusi teporem obuium, sed calorem continere non queunt, quòd nihil extrinsecus est quod obsepiat atque arceat. Itaque humor qui relinquitur, nigrescit: lucis enim absentia omnia obfuscari, opacarique solent. An reliqui corporis colorem oculorum color imitatur: itaque qui aquilonem versus inhabitant, vt ipsi albo corpore sunt, sic oculos quoq; cæsijs habent: hic etenim color propè album est: & qui ad meridiem sunt, vt ipsi nigri, ita etiam oculos nigros fortiuntur.

15 Cur locis calidis homines sapientiores sunt quàm frigidis? Vtrum eadem de causa, qua etiam senes quàm iuuenes sapientiores: etenim qui sedes frigidas habent, frigore loci obfistente, longè calidiores quàm sua sint natura, redduntur: itaq; vinolentis admodum similes esse videntur, nec ingenio valent,

lent, quo prospiciant, rerumque rationes inquirant, sed fortes, fidentes, sperantesque sunt. Contrà qui loca calida habitant, sobrij propterea sunt, quia possunt satis refrigerari. Fit autem quaque in re, ut qui metuant magis, quam qui confidunt, velint inquirere: itaque magis valeant inuenire. An quòd antiquius genus hoc hominum est, ceteri enim eleuue perierunt, ita ut tanquam iuuenes sint ad senes, qui loca habitant frigida, ad eos qui calida colunt.

16 Cur timidi, qui loca habitant calida: fortes, qui frigida? An quòd natura contrà quam loca & tempora se habet: quoniam si se similem ageret, periret breui. Fortes autem sunt, qui natura calida constant: timidi qui frigidi sunt. Accidit ergo ut qui calida colunt, refrigerari nimirum possint. Cum enim solutum rarumque corpus eorum sit, calor foras profluere potest: qui autem in frigidis sedent, sua concalescunt natura, quod à frigore exteriori caro densetur, cuius densitate calor colligi intus potest.

*E O R U M Q V A E A D R E S M A
thematicas pertinent, & ad caelestia, sectio
decimaquinta, cuius quaestiones XII.*

I C V R linea de angulo ducta in angulū, sola ex oībus quæ figuras rectis constantes lineis bipartito secant, diameter

vocitata est? An & diameter, vt nomen designat, duas in partes figuram æquè dimetiendo digerit, nihilo destruens quod subiaceret mensurandū. Ergo quæ per commissuras, hoc est, angulos diuidit, appellanda diameter est, quoniam hæc figuram non destruat, sed diuidat: quomodo faciunt, qui vasa militaria partiuntur. At quæ per lineas secat, figuram compositam destruit: angulis etenim constant, quæ rectis lineis continentur.

2 Cur diameter appellata est? Vtrum quoniam sola bipartito figuram diuidat. An quod sola figuram secat per partes siue membra, quibus inflexa coarctatur, cum ceteræ per latera diuidant.

3 Cur homines omnes tam barbari quam græci ad decem vsque enumerare consueverint, non ad aliquem alium numerum, vt duo, tria, quatuor, quinque, tum repetendo, vnum quinque duo quinque, sicut vndecim, duodecim: nec verò ultra denarium numerum cessantes, inde replicare incipiunt? est enim numerus quisque, quod præcedit, ac vnum, aut duo, & deinceps quantitas aliqua: enumerant enim statuto termino denarii numeri. Haud enim fortè casuque id facere semper, omnibusque in rebus putari debent, cum non fortuna, sed naturalis res sit, quæ semper atque ubique effici soleat. Vtrum quod perfectius

Etus numerus denarius sit: continet enim omnia numerandi genera, vt par, impar, quadratum, quadrantale, longum, planum, primum compositum. An quòd denarius fons atque principium est, quippe qui ex vno, duobus, tribus, & quatuor constet. An quia corpora quę feruntur, numero nouenario continentur. An quoniam decem proportionibus, quatuor cubales numeri consumantur, è quibus numeris vniversum constare Pythagoreis placet. An quòd omnes homines digitis decem lege naturali creantur: itaque sui numeri calculos quasi adipiscentes, hac eadem multitudine cætera quoq; enumerāt. Vna gens quædā Thracum ad quatuor numerandi seriem terminat, eò quòd amplius meminisse modo puerorum non potest, neq; vsum habet rerum multarum.

4ª Quamobrem cùm sol eodem cum vigore feratur, non pari tempore idem incrementum, decrementumque vmbrearum exulet? An quòd anguli, quos radij sub æquis circumferentiæ spatijs ad res conspectas efficiunt, æquales inter se omnes consistunt: quod si illi æquales sunt, eductos quoq; inde æquales esse necesse est, scilicet quos radij faciant in triangulo, qui radio primo, & re conspecta, & vmbra continetur. At si anguli æquales inter se sint, radium ab re conspecta,
&

& prolapsus longius maiorem esse propin-
quorem necesse est: quod pro certo recipi-

mus. Igitur totam
circunferentiam in
partes quasuis æ-
quas inter se di-
geramus. Sitque
res conspectui ob-
uia G, cum itaque
sol in G ingruens
de A, umbram in
G I aliquam red-

det, radius in I prolabatur necesse est. Vbi
verò ad B deuenit, radius inde proficiscens
intra G I, radium decidet, ac rursus cùm idē
ad C se contulerit, pari modo suum radium
mitter: aliter efficiet profectò, vt linea recta
rectam partibus duabus contingat. Cùm
ergo A B circunferentia æqualis B C circun-
ferentiæ sit, anguli quoq; illis subiecti apud
D, æquales inter se constant, quippe qui ad
centrum se colligant. Qui autem in triangu-
lo habentur, æquales illis D angulis proue-
niunt, vrpote qui se per verticem illis iun-
gant. Ergo cùm totus angulus in æqua sece-
tur, angulus D E maior, quàm E F angulo D
G est. Pari modo vel cæteri anguli se habe-
bunt, quos radij à circunferentia profecti
reddiderint. Simulque etiam constat um-
bram

bram meridie minimam esse necessario , minimasque tum effici accessiones , quippe cum sol meridie maximè è perpendiculo sese nobis exhibeat . Aestus quoque meridie accenditur , tum ob eam , quam modo diximus causam , tum etiam , quòd omnis spiritus cessat : tunc enim spiritus excitari solet , cum sol aerem terræ familiarem discernit . Quòd si sol cum medium cœlum proreptat , minus id faciat , meritò noctes mediæ , atq; meridies à spiritu silent .

§ Cur sol per quadrilatera profluens , non rectis lineis figuram describit , sed circulum format , vt in cratibus patet ? An quòd aspectuum procidentia turbine agitur : turbinis autem basis in orbem se colligit : quatinus quocunque radij solis incurrerint , nimirum circulares apparent . An quòd solis quoque figuram rectis lineis contineri necesse est : siquidem radij recti proueniunt .

Cum enim rectè in rectam incidunt figuram , rectis contentam lineis formant : quod certè in radijs accidit : ad rectam enim cratium sese truduunt , aut ad quodlibet , per quod liceat transluere : ac ipsi recti proculdubio sunt , itaque procidere ad rectam debuerunt . Verum quia radij qui de aspectibus ad extrema linearum rectarum discinduntur , imbecilli admodum sunt , idcirco anguli concerni

o non

non possunt, sed quantum recti in turbine sit, hoc tantum rectam agere potest: reliquum non potest, sed conculcati aspectus, in discretique latitant: nec mirum, cum multa videre nullo pacto possimus, quamuis nostro attinguntur aspectu, ut ea quæ tenebræ opacant: proximum est, cum quadratum speciem multianguli repræsentat, atque etiam circuli, si amplius remoueatur. Cum enim aspectus procidentia turbinis specie figuretur, quoties figura ulterius seposita est, aspectus qui se in angulos spargunt, quoniam & imbecilli & pauci sunt, rem assequi nequeunt: qui autem mediam in partem concurrunt, hi nimirum persistere possunt, utpote vniuersi & validi. Ergo cum figura propè posita est, anguli quoque aspici possunt, aucto interuallo non possunt. Quamobrem circularis etiam linea remota recta esse videtur, & luna rectis contineri die octauo videtur, si aspectus non latitudinem, sed lineam circūdantem incant. Ut enim cum circumferentia propè posita est, quāto pars altera orbis quā altera propius sit, aspectus discernere potest: ita cum procul abest, rectè sentire non potest, sed ex æquo partium situ cernere sibi videtur: itaque rectam etiam iudicat.

6 Cur lunam quæ in sphaeræ faciem conglo

globatur, rectam cum semiplena est, cernimus? An quoniam eodem in plano aspectus noster versatur, & circuli ambitus, quem lunæ sol ingruens facit: quod cum agitur, sol recta linea videtur. Cum enim quod suum aspectum sphaeræ admouerit, orbem videre necesse sit, luna autem sphaeræ faciem gerat, eamq; sol aspiciat, orbis profecto id esse debet, quod à sole efficitur. Hic ergo cum è regione se nobis præbet, totus videtur: itaque plenilunium iam apparet. Cum autem mutatur, & præterit, propter solis discessum portio eius aspici potest: itaque fit, ut luna altera parte recta videatur, cum altera orbem colligat, quoniam hemisphaerium aspectui ex aduerso positum est, q̃ semicirculum repræsentarit. Semper enim aspectui obuia luna est: quoties tamen sol radios admouerit suos, aspici nequit. Repletur post diē octauū de medio, quia paulatim euadens, orbē nobis exhibet propēsiore. Cumq; ita circulus aspectui se opponit, sectionē turbinis imitatur, curtuatur in cornua iam sole dimoto. Vbi enim circumferētia solis ad puncta deuenierit vltima, per quā orbis æqua portione secari videtur, circumferentia ipsius orbis apparet. Non enim insuper ex aduerso oculis est, sed iam præterire incepit. Quod cum ita agatur, ac circulus siue orbis per eadē duca-

dit. Gnomon AB .

Sol vbi c & vbi

D . Radius igitur

ex c proficiscens,

CF exterius pro-

cidet, quā radius

DZ . At umbra B

E sole superiori

existit: umbra au-

tem BF inferiori.

Ergo quò sol su-

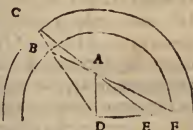
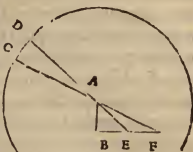
perior fuerit, eò

minor umbra ex-

ultabit, minimā-

que tūc erit, cū

sol super capita nostra versabitur.

9 Cur umbræ lunæ maiores, quā solis sint

cū eodem perueniant perpendiculari? An

quòd sol superior quā luna est: itaque ra-

dium qui de superiori prodierit, inferius ca-

dere necesse est. Gnomon AD , luna B , sol c ,

lunæ radius BF . Ergo umbra lunæ DF se-

quetur. Solis radius CE . Ergo umbram DE

fore necesse est.

10 Cur deficiente sole, si quis per cribrum,

aut frondes veluti platani, vel alicuius ex cē-

teris latifolijs, aut digitis manuum inuicem

perplexis inspiciat, splendores specie lunæ

nondum completæ incernat? An quòd quē-

o 3 admo

admodum cùm per angulatum foramen lux non angulata, sed orbiculata, turbinatâque prodit: cuius ratio, quòd gemino directèque commucronato turbine agitur, id est, eo qui de sole ad foramen deuenit, & qui de foramine ad terram: sic etiam in solis defectu, figura qua radij veniunt, vt diximus, innotescit. Ergo cùm pars orbi superiori detrahatur, quod ex aduerso super terram eluxerit, speciem illam lunatam gerat necesse est: quippe cùm prout orbis defecit, ita radij profuere debeant: digitis tamen, & cribris, pro foraminũ exiguitate, res certius explicatur, quàm cùm per foramina ampliora transmittitur. Luna autem idem percipi non potest, neque deficiente, neque crescente, neque decrescẽte: quia eius extrema non plenè splendent, sed medio potissimum lucet. Lunatam autem illam, minutamque faciem, medio astringi exiguo manifestum est.

II Cur sol nunquam cœlo in medio geminatur, nec supra se faciem illam ostendit secundam, sed ex lateribus tantum? An quòd tum geminari sol potest, cùm solem versus aspectus refringitur. Aeris autem conrescẽtis illa soliditas, cui aspectus incurrens refringitur, neq; prope solem, neque procul effici, ha potest: nam, si propè sit, resoluetur à sole: si
ea. procul, aspectus refringi nō poterit: cùm enim

nim longè de paruo speculo remeet, imbecillus reddetur: quamobrem aera quoq; fieri nō potest è regione. Quòd si suprà, & in propinquo inchoatur, à solis feruore dissoluitur sin procul, aspectus minor euadet: sed si in latere, tunc nimirum seruari integer poterit, dūmodo speculum ita distet, vt nec solis feruore absumi possit, & aspectus vniuersus recurrat. Nam si in terra sparsus feratur, deuenire ad solem non potest: sub sole etiam fieri non potest, quia si prope terrā extiterit, confumitur feruore: si autem suprà, cœlo in medio aspectus distrahetur, & euanescet. Denique nec è latere quidem effici illud potest, cū sol cœli vmbilicum perrepiat. Quoniam si aspectus admodum feratur in terrā, exiguus ad speculum veniet: itaque refractus omnino imbecillus recedet.

12 Cur solis vmbre extremum tremere videatur? Haud enim quia sol fertur, idcirco id obtremiscit: nam fieri non potest, vt sol in partes moueatur contrarias: tremore autem fieri ita manifestū est. Ad hæc, mutatio vmbre incerta est, quomodo etiam solis ipsius progressio latet. An ideò moueri videtur quod corpuscula contenta in aere agitantur, quæ vulgò ramenta nominantur, conspiciua in solis radijs, qui transmeant per fenestras: hæc enim moueri solent etiam sine vl-

lo spiritu. Ergo cùm vicissim, modo de vmbra in lucem, modo de luce in vmbra moueantur assiduè, terminus quoque lucis ac vmbrae communis continuò moueri videtur. Partim enim veluti vmbra, partim lucem sua ipsa mutatione efficiunt: itaque moueri vmbra videtur, cùm non hæc, sed illa hūc in modum soleant agitari.

DE ORVM QVÆ AD RES IN-
animatas pertinent, Sectio de-
cima sexta, cuius que-
stiones. XIII.

I C V R basis bullarū candida aquæ insidit, & si soli exposita est, nullam efficit vmbra? sed reliquum quidem vmbellæ corpus vmbra facit: basis autem sola non facit, sed circum à sole vndique cingitur. Et quod longè mirabilius est, nec si lignum per aquam in sole apposeris, vmbra ligni continua exultabit, sed iuxta basim bullæ à solis luce secabitur. Quòd si vmbra est quod à sole non aspicitur, sequetur porro vt moles bullæ circum tota aspici possit, quod nunquam fieri posse in opticis, id est, aspectuum rationibus, demonstratur: quippe cùm ne minimum quidem à maximo totum circum aspici possit.

Cur

2 Cur bullæ specie hemisphærij exurgere solent? An quòd tanquam de centro in aera fursum æqualiter circumvndique adnituntur: quo quidem modo hemisphærium exurgat necesse. Portio autem sphæræ inferior aquæ planitie abscinditur, in qua scilicet centrum situm est.

3 Cur in magnitudinibus, quæ profunditate sunt inæquali, accidit, vt si partem moueas leuiorem, circumferatur quod iacitur: vt in talis fieri opplumbatis videmus, si quis partem leuiorem ad se vertens projiciat? An q̃ fieri non potest, vt grāuius æquè ac leuius feratur, cū eisdem viribus iactum est: sed cū totum quidem moueri necesse sit: fieri verò non possit, vt æquè omni ex parte moueatur, sequitur prorsus, vt si parili celeritate ferantur, eandem lineam peragant: sin autem alterum altero feratur celerius, circulo ferri necesse sit, cū hoc solo in genere figuræ efficiatur, vt puncta eadem subalterna lineas inæquales possint eodem tempore permeare.

4 Cur ea quæ in terram cadunt atque resiliunt, angulos ad planitiem reddant similes vtraque ex parte puncti, quo planum tetigerint? An quòd omnia sua natura ad rectam lineam feruntur. Quæ igitur in locum æqualem deciderant, vbi ex perpendicularo diame-

tróque sese plano impegerint, pares angulos ideo faciunt suo resultu, quod æqua diameter diuidit. Quæ autem in latera corruunt, quoniam non perpendicularo, sed pñcto superiori locum feriant, accidit, vt repulsa à loco dicto contrariã in partem se conferant: rotunda quidẽm, q̃ delapsa protinus in aduersam sui appulsus sese euoluunt, siue quiescat eorum, medium, seu locum solcat permutare. Rectis verò compacta lineis, quòd perpendicularum eorum in partem priorem adductum retorquetur: vt his accidit, quibus aut

Λωλύθροι pars inferior raditur, aut colei violantur: hi
colei. nanque omnes aduersam in partem retrorsumque corruunt: quoniam eorum perpendicularum æquatur, p̃det, atque priorem in partem expellitur: contrarium enim in his retrò deorsumque his accidit. Cùm autem deorsum ferantur, grauiora esse fatendum est.

φωρὰ, λα- Quòd igitur his casus idem resultantibus la-
tus, dela- tus euenit, ergo in angulum rectum neutra
tio. eorum resultant, eò quòd perpendicularum pondere bipartito diuidit corpora quæ feruntur. Fieri autem non potest, vt plura perpendiculara idem ad planum existant, quibus illa secantur: quòd scilicet ita accideret, si perpendicularum dum resiliunt, oriretur, vbi rem delatam planum offendit, diuidendumque rursus secundo perpendicularo foret.

Quoc

Quocirca primo illo perpendiculo quo offerebatur, secare necesse est. Sed cum aduersam quidem in partem feratur, rectum verò in angulum non feratur reliquum est, ut acutus reddatur angulus parte altera puncti, quod plano incurrerit. Aduersorum enim inter sese angulorum terminus rectus angulus est.

5 Cur cylinder propulsus fertur in directum, suisque terminantibus orbibus lineas rectas describit: turbo verò suo manente mucrone circumfertur, atque in suo terminante orbe orbem describit? An quòd circum vterque fertur. Verum cylinder rectas lineas plano ducit: turbo orbes describit: eò quòd inæquales orbes turbinis inter se sunt, ferrique velocius potest, qui amplior circa idem centrum conuertitur. Qui cum simul omnes positi in turbine orbes inæquali ferantur spatio, euenit ut extimi, qui voluuntur, plurimum loci & lineæ tempore eodem decurrant. Vnde fit etiam, ut circum omnes agantur: quippe cum omnes eadem recta linea describantur, quæ cum conuertitur, non omnia sita in ea puncta, æqualem producere lineam eodem tempore possunt, quum æqualem non nisi ex directo agere soleant. Cylindri verò, quòd omnes orbes pares inter se sunt, centrumque idem ambiunt, euenit, ut
&

& simul suis omnibus punctis planum cōtingendo parili celeritate voluātur, cū nulla inæqualitate cylinder euariet, & rursus in planum simul omnes deueniant, vbi suā quifque conuersionem absoluerit. Vnde lineas quoque ductas per directum in plana, pares inter se esse necesse est. Sua nanque tactione orbes æqui, pariterque volubiles illas duxere. Atqui rectas confici patuit, quas linea eadem deferent sese in directū peregerit. Causa hæc est, cur cylinder recto deferri tramite possit. Nihil enim refert, vtrū qua linea prima cylinder planum tetigit, hanc firmo cylindro protrahas, an volubili circumagas. Sēper enim vt æqua linea, similisque illis in cylindro contentis planū attinget, siue protrahatur cylinder, siue prouoluatur.

6 Cur sectio chartarum, siue papyri, si quis æquē à basi plana rectaque dimetiēdo absceiderit, recta euoluetur: sin autem inclinarit, contorta exister? An euenit, vt cū orbes secturæ alterius eodem in plano positi sint, declinans illa cæsura non æquē opposita sit, sed partim plus distet, partim minus: itaque cū euolueris, orbes quidem qui plano eodem cōtinentur, suūmque initium in plano habent eodem, lineam explicabunt, quam suo ipsi cōficiunt ordine: quippe cū ea ipsa extenta lineā nō nisi profecta ex orbibus sit, qui plano
no

no eodem continentur : itaque vel rectam eam quoque esse necesse est , quæ eodem in plano se porrigat. At obliquæ illius secturæ linea , quoniam primæ non æquè appositæ est, sed partim plus distans, partim minus, ut pote cùm ipsa quoque sectura ita se habeat, hinc eodem esse in plano nequit : itaque nec recta hæc esse potest: etenim fieri nõ potest, ut rectæ lineæ pars alia in alio plano collocetur.

7 Cur omnis magnitudo diuisa minor esse suo toto videatur? An quòd omnia numerũ diuisa recipiunt: quanquam magnitudinis ratione minora quàm vnum illud existunt. Magnum enim , eò quòd continuum quantumque quoddam est, magnum dicimus: numerus verò partium omnis , omni suæ magnitudinis numero maior est. Quamobrem ut partibus diuisis maius appareat totũ, consentaneum est. Cùm enim partes totũque idem sint , totum naturam potius magnitudinis præ se fert, ut constans & continuum. Partes verò naturam numeri magis sortiuntur.

8 Quæ in vase eueniunt, quod clepsydram vocamus, omnino quidem referri ad causam debent, quã Anaxagoras explicat. Aer enim qui in ea excipitur, causæ est ne aqua ingredi possit, fistula scilicet obturata. Non tamẽ
simpli

simplici, absolutaque ratione aer causam habere putandus est. Nam si quis eam fistula apprehensa transuersam immergat, humorẽ admitteri nihil est quod prohibeat: quamobrem non satis autor ille exposuit, quemadmodum aer causam daret. Ergo causam aera quidem tenere fatendum est: sed hic siue impellitur, siue per se ipse fertur, nec quicquã cogitur, ferri per directum solitus est, vt etiã cætera elementa. Itaque clepsydra transuersè immersa, aer qui è directio situs est, pulsus à humore liberè effluit per ea foramina, quę demersis in aqua foraminibus opposita sunt eoque cedente humor subiens implet. At si erecta in aquam descendat, aer impotens sese efferendi per arduum, quoniam consepse sunt partes superiores, circa prima foramina arceatur, quippe qui supprimi in se contrahi quẽ nō possit. Argumentum verò aquam arceri posse ab aere immoto, quod in ipsa clepsydra deprehensum est: nam si alium eius aqua repletam ad fistulam obturatam inuerteris, humor per fistulam in os minimè defluere poterit: quippe cum ore patefacto non protinus, sed paulò post de fistula profluat, vt qui non in ipso ore fistulæ contineatur, sed postmodum in hoc per fistulam veniat, post quàm patefactum iam est. Plena autem erectaque clepsydra, fistula patefacta protinus

nus per colum, id est, foramina inferiora effluit, quia illud attingit: extremam verò fistulam non contingit. Clepsydram igitur humor ingredi ob prædictam causam nequit. Egreditur autem fistula patefacta, eò quòd aer contentus in fistula sursum deorsumque agitated, humoris contenti in clepsydra motum excitat pleniorē: cumque deorsum pellatur, eodemque ipse etiam sua natura propensior sit, merito effluit vim inferens aeri, qui clepsydram extrinsecus circumfundit, excitus quidem & compar potentia aeri superius impellenti, sed renixu infirmior: quoniam per angustam fistulam influens, ille ocyus ac vehementius labitur, urgetque humorem. Causa verò cur obturata fistula humor effluere non possit, quòd humor dum clepsydram subit, aera omnē per vim ab ea expellit. Cuius rei indicium spiritus ructusque murmurans dant, quos ingrediente humore nimis intus excitari sentimus. Cum igitur humor subiens vehementer aera cogit, sese ad clepsydram fistulam trudit, ac modo lignei cunei, aut ærei disiectu oppressus, astrictusque hæret sine ullo alio vinculo, quousque alia vi expellatur, quo modo præruptos clauos expellimus: quod sanè aperta fistula incidit ratione, quā superius exposuimus. Aut igitur ita effici potest, ut humor effluere nequeat,
aut

aut quòd aer exiens inflatur, emergítq; impetu violento, vt strepitus indicat: humor idcirco à spiritu sursum attrahitur, quemadmodum multis in rebus accidere certum est. Attractus autem humor, sibiq; continuus omni ex parte, constans manet, oppressus ab aere, donec pulsus ab eodé recedat. Cúmque initium ita retineatur humoris, reliquus & omnis humor vnitus, atq; continuus ex suo pendeat initio necesse est. Nec verò temerè ita agitur, quãd; quidem eiusdè interest rei, & dimouere quicquam suo de loco, & idè in eo continere ad què mouerit, idq; diutius facere si vel potètia quod tenet, quòdq; teneatur, simili inter se contendunt, vel quod teneat, potètius est, vt in re de qua agít, accidit. Spiritus enim potentior quàm aqua est.

9 Cur partes tam stirpium quàm animantium, quæ nullis instrumentarijs officijs deputata sunt: in orbè sese omnes colligāt? stirpium quidè caudex, & rami formari in orbè solent, & animantium crura, femora, pectus, lacertà ad hanc eandem speciem enituntur.

Triangulum verò, aut multiangulum nullū neq; ex toto, neq; parte aliqua est. An, vt Architas autor est, quoniã in motu naturali æqua proportio inest, moneri nanq; proportionem omnia cēset. Hanc autem solam in sese equaliter solui atq; reuerti, vt orbés, ro-

tun

tundâque afformare possit cùm constiterit.

10 Cur extrema formari in orbem soleât?

An quòd natura res optimas, & pulcherri-
mas creat, quo ad fieri potest. Figura autem
ea pulcherrima est, quæ eadem vndique est,
sibiq; ipsa simillima constar.

11 Cur si circulus proijciatur, primam li-
gneam rectam ducet, deinde cochleam siue
claviculam agat dum decidat? An princi-
pio rectam ideo agit, quòd equaliter ab aere
hinc inde dirigitur. Cùm igitur pari mo-
mẽto vtroque de latere pergat lineam quo-
que effici talem necesse est, quæ locum equa-
liter hinc atque inde possit diuidere: talis au-
tem recta est. At vbi in partem alterutram
vergere ob inæqualitatem circumfusi aeris
coepit, non amplius æqualem illam parte in-
teriore exterioréque ducit, sed circularem,
necessitate scilicet aeris diuersi & incompo-
siti.

12 Cur in magnitudinibus quæ profundo
sunt inæquali accidit, vt si partem moueris
leuiorem, circumferatur quòd iacitur? quæ ad
modũ in talis fieri opplũbatis videmus, quo-
ties quis partem leuiorẽ ad se vertẽs proij-
ciat. An quòd fieri non potest, vt quod gra-
uius est, æquẽ cum leuiori feratur, cùm pro-
iectum eisdem à viribus est: quòd commoue-
ri necesse sit, & tamẽ fieri nõ possit, vt æquẽ

P omni

omni ex parte directioq; tramite moueatur, circūferri necesse est, dum se introuertit: quemadmodum si quid medio eius immobīle suo pondere penitus esset, alterum profecto extremum vltra in partem moueretur priorem, alterum intra ad eum tēderet qui dimisit. Sed quoniam, cū totum moueri possit, pondus suo medio gerit, illud idem sequatur necesse est.

13 Quamobrem corpora quæ feruntur, vbi alicui occurrerunt, resilire partem in cōtrariam solent, quā suapte natura ferri cogantur, nec nisi ad similes angulos resultare soleant? An quod non solum eo feruntur impetu, quo pro sua parte ipsa ferri aptissima sunt, verumetiam illo, qui à mittente proficiscitur. Suus igitur cessat cuique impetus, cū suum ad locū peruenerint: omnia nāq; requiescere solent, vbi eam in sedem sese cōtulerunt, quā suapte natura desiderant. Sed externo illo quem habent impetu, necessitas oritur amplius mouendi: quod cū in partē priorem effici nequeat, quia re prohibetur obiecta, vel in latus, vel in rectum agi necesse est. Omnia autem in angulos resiliunt similes, quoniam eodem ferri cogantur, quod motus ducat, quem is dedit qui miserit: eō autem vt angulo vel acuto vel recto ferantur, omnino incidit. Cū ergo quod reterferit

ferit vetet, quo minus directè motus agatur, pariter & rem quæ fertur, & eius impetum nimirum prohibere potest. Vt igitur in speculis extremum lineæ rectæ quò se aspectus coniecerit idem refringitur: ita in ijs quæ feruntur, fieri ex aduerso solet, quippe cum angulo tanto retorqueantur, quanto vertex cõstiterit. Ita enim intelligendum est, vt trãsferri simul & angulus & delatio debeat: quo factò in angulos resultare similes, esse necesse palàm est.

E O R U M Q U Æ A D R E S

animatas pertinent, sectio deci-

mas prima, cuius quæ-

siones III.

I C V R homines qui corpore cõstant immodico, maiores tunc esse videntur, cum apppositi modicis inspiciuntur? An quòd res modica vnũ est, & moderatio vnũ quàm maximè. Vnum autem quod est, id indicium esse postulat, indiuiduum autem minus: res verò immodica, multa pro sui discriminis ratione ostendit. Quamobrem vt cum per sese magnitudines inspiciuntur quales nam sint, latere facilius possunt: ita cum collatæ in propinquo spectantur, latere non possunt. Ergo vnum esse apparet quod indiuiduum est, spectatúsque eius vnus modici ratione exultat: immodicum

p i por

porrò, vt quod plura fit, suspicionem plurium suggerit. Et maius propterea esse videtur, quod vnum cùm sit, plura esse videatur. Naturam enim & magnitudinis habet propter continentiam, & numeri propter partium inæqualitatem: itaque cùm vtrūq; obtineat incrementum, meritò maius tum esse apparet, cùm spectatur ad id quod simplex est atque vnum.

2 Cur animantia omnia, & ea quorum stirpes terra continentur, crescere potius in longitudinem soleant? An quòd ter longitudo augeat, bis latitudo, semel profunditas. Longitudo enim principio fit, primoq; principio existit, itaq; primò sola, secundò cū latitudine: tertio cum profunditate augetur. Latitudo autem bis, videlicet per se, & vnà cum latitudine crescit.

3 Quonam modo prius & posterius capi debeant? Vtrum quemadmodum qui tempore Troiano vixerunt nobis priores sunt, & his ipsis priores qui superiores: atque ad hunc modum in infinitum, vt qui superiores sunt, iidem priores habeantur. An si initium, & medium, & finis sint vniuersi, & cùm quis senescens ad finem peruenerit, rursus ad initium reuertatur, prioraq; sint quæ propius ab initio absunt, quid vetat nos ab initio minus distare? at si minus distamus esse

se quoque priores possumus, vt si cœli, syderisq; cuiusque delatio quædam agitur circularis. Qui non etiam rerum caducarum ortus sit talis atque interitus, vt eadem rursus oriantur ac pereant? veluti etiam vulgò dicitur, circulum res esse humanas. Igitur homines numero quidem eosdem semper esse censere, furor est: specie verò seruari eosdē, probari melius potest. Itaque vel priores nos esse possumus, talēque aliquis statuet seriem, vt eodem sit repetendum, vnde ortus extiterit, cogitandūque ordinem continuum, ac semper eodem constantem tenere. Homines enim idcirco perire Alcæon inquit, quòd suum initium fini coniungere non possunt. Scitè perhercle si quis non arctius recenseat, sed formula quadam eius verba accipiat. An si circulus sit, circulus autem vnâ & principio & fine careat, priores neque nos illis, neque illi nobis esse propinquitate initij possunt.

EORVM QVÆ AD LITERARVM STUDIA PERTINENT, SÆCULO decima octaua, cuius quæstiones x.

I C V R alios si legere cœperint somnus occupat, etiam nolentes: alios vigilare volētes liber susceptus reddere perui-giles potest? An in quibus motus spirituales sunt, scilicet ob frigiditatē vel naturę vel

materiæ melancholicæ, qua excrementũ spiritale crudum causa frigiditatis consistit, his cum intelligentia mouetur, insistentq;: alii cui intelligere nequit, repellitur motus alter qui refrigerandi vim habet: itaq; potius dormire incipiunt. At vbi aliqua in re suã intelligentiam firmarunt, quod lectio facere solet, nimirum à motu spiritali illo mouetur, cum nihil sit quodd eum repellat: itaque dormire non possunt. Quorum autem secũdam naturam habitus est, eorum virtus intelligendi cum aliqua in re consistit, nec variè se dispergit, cætera quoque sita eo in loco hærent, quorum requies somnus est. Vbi autem mens constitit, & quasi fatigata succubuerit, caput aggrauat, utpote quæ sita in eo sit, somnumq; inducit: at cum secundum naturam animus noster agitur, nullo tum somno premitur: tum enim maximè viuit: vigiliat autem quàm somnus causa potius est, cur viuere valeamus.

2 Cur contentiosa disputatio ingenia exercere possit? An quodd in eo disputandi genere accidit, ut crebrò quis aut vincat, aut vincatur: protinus ergo contentiosus hinc homo redditur, quando vel vincendo per lætitiã magis magisq; adducitur, ut in contendendo perseveret: vel victus enititur, ut quod amisit recuperet. Quodd idem vel in cæte

cæteris certandi generibus euenit. Quāobré sæpè inter pugnandum, quanquam quis inferior est, tamen cessare minimè patitur.

3 Cur homines in orando exemplis & fabulis potius gaudent quàm commentis? An gaudent, quia & discunt, & celeriter discunt: atqui per exempla & fabulas facilius discitur. Sunt enim quæ explorata habeantur, & particularia sint. Ratio autem commentadi demonstratio ex vniuersalibus est, quæ minus quàm partes nouimus: ad hæc ijs credere magis solemus, quæ plurium testimonio confirmantur. Exempla autem & fabellæ testimoniorum speciem gerunt: fides autem perfacilis est, quam testimonium fecerit: additur, quod verisimile quisque libentius discit: exemplum autem & fabellæ rem non nisi similem docent.

4 Cur oratorem, Imperatorem, & mercatorem callidum appellare solemus: tibicinem, hystrionem, hoc appellare nomine nō solemus? An quòd horum facultas sine cupiditate est: nititur enim tantūmodo ad oblectationem: illorum autem conatus omnis ad plus acquirendum sibi contendit: bonus enim orator, & imperator, & mercator est, *disertus,* qui plus sibi acquirere potest: calliditas *calliditas* autem in acquirendo maximè sita est. *vehemens*

5 Cur hominē philosophū differre ab oratore.

fore putemus? An quòd alter quidnam iustitia sit cogitat, alter qui iniustus sit aliquid spectat: & alter qualis nam tyrānicus tenor sit, alter tyrannum quempiam esse animaduertit.

6 Cur in ijs studijs quæ aliqui sibi delegerint, quanquam interdum prauis, libentius tamē quàm in honestioribus versantur? verbi gratia, præstigiatores aut mimos, aut tibicinem se potius esse quàm astronomum, aut oratorem velit, qui hæc sibi delegerit? An volunt quidem nonnulli res honestissimas tractare, sed quoniam minus sibi confidunt posse efficere, ideo non ita agunt. An quòd rem in qua sese quisq; posse præstare arbitratur, eam deligit sibi: quàm autem deligit, eidem operam dat, illi obsequens partem diu maximam, vt se ipse vincat, sequē sit præstantior. Quinetiam quæ principio aliqui sibi delegerint, quibusq; insueuerint, in ijs ne iudicare quidem possunt, quidnam melius sit: animus enim eorum corruptus iā est propter prauas delectationes.

7 Cur alios si legere cœperint somnus occupat, vel nolentes: alios vigilare volentes liber susceptus reddere peruigiles potest? An in quibus motus sunt spirituales, ob frigiditatem vel naturæ vel humoris, multipliciq; humore excrementum spiritale causa frigidita

ditatis consistit, ijs cū intelligentia mouetur, insistentēq; alicui intelligere nequit, expellitur motus alter: itaque potius dormire incipiunt, cū non multum sua intelligentia mutantur: motus enim spiritalis ille superatur & vincitur. At vbi aliqua in re suā intelligentiam firmarint, quod lectio facere solet, nimirum à motu illo spiritali mouentur, cū nihil sit quod illum repellat: itaque dormire non possunt. Quorum autē habitus secundum naturam est, eorum virtus intelligendi cū aliqua in re vnā consistit, nec variè se dispergit. Cætera quoque sita eodem in loco hærent, quorum requies somnus est: vbi enim pars vna, quæ potissima sit, institerit, cæteræ quoq; partes insistere solent, perinde ac in copijs quæ versæ in fugam fuerint, agitur. Natura enim sursum effertur quod leue est: deorsum autem deferitur quod graue est. Cū igitur anima secundum naturā mouetur, non dormit: ita enim se habet: at vbi constiterit, & quasi fatigata succubuerit, mens immutat, & vapores crassiores sursum sese efferentes ad caput, faciūt somnum. Lectio verò prohibere somnum videri sanè pōt: quod non ppter ea est, quia tantisper intelligimus (anima enim tūc magis definitur) sed quia mutatur, & ideo insomnia euenit: nam intellectiōnes illæ vigi-

p s les

les sunt, quibus anima quærat & dubitet, nō illæ quibus assidue contempletur: cū illæ faciant indefinitionē, hæ non faciant.

8 Cur in disputationibus contentio sit, nugatio nunquam incidat? An quòd apparēs syllogismus, id est, ratiocinatio est: ratiocinatio autē in paucis continetur: quinetiam si prolixius agatur, interposito tempore paralogismus, id est, peruersa ratiocinatio interea deprehendetur, & reuocare quòd dederit aduersarius poterit.

9 Quamobrem libentius eas historias audimus, quæ rem vnā exponunt, quàm quæ plures? An quòd rebus magis attendimus notioribus, easq; libentius audimus. Notius autem est quòd definitum: vnum itaque finitum est, plura autē infinito participant.

10 Cur nos rerum narratio oblectat, quæ nec nimium veteres sunt, nec admodum nouæ? An quòd rebus diffidere procul absentibus solemus: quibus verò diffidimus, nunquā ijs oblectamur: at quæ noua admodum sunt, adhuc quasi sentimus: itaque de his cū audimus, minimè oblectari possumus.

Eorum

· E O R V M Q V A E A D C O N ·
 · centum pertinent, Sectio decimanea
 cuius quaestiones L I.

1 C V R tā in laborando quā in fruē-
 do solatio tibiā adhibere solemus?
 An vt laborantes minus angamur, fruētes
 magis oblectemur.

2 Cur idem voce eadem, longius sentiri cū
 alijs cantans aut vociferans, quā solus po-
 test? An quia viribus vniuersis agere quip-
 piam, vel premere, vel impellere, non tantu-
 plum est, quantus singularum numerus est:
 sed quemadmodum linea bipedalis non du-
 plum, sed quadruplum quiddam describit, sic
 composita omnia plus valent, quā eadem
 diuisa. Ergo cū vniuerso agitur ore, vocis
 potentia constans, vnaque redditur, simulq;
 aera propellit, vt prodire multiplex valeat:
 quippe cū vox quæ à multis proficiscitur,
 multiplex sit, quā quæ à singulis.

	<i>Nete</i>	3 Cur maximè in can-
Tetra chor- dium.	{	<i>Paranete</i> tando parhypaten, vox
		<i>Parhypate</i> rumpi non minus soleat
		<i>Hypate.</i> quā in nete supremis
		que, quanquam cum in
		teruallo ampliori? An quod eius cantus &
		perdifficilis est, & cantandi primordium ob-
		tinet. Difficilis autem propter intentionē
		pressurāque vocis est, quibus in rebus ni-
		mirum

mirum vrget: corrumpi autem quæque maximè solent, quoties labore acrius opprimuntur.

4 Sed cur hac difficilè, hypathe facilè cantatur, cum nō nisi dieſi discrepāt? An q̄ hypate remiſſior eſt, atque etiā leuius à conſtitutione aſcenditur: hæc eadem cauſa eſt, quam obrem ad vnā cantari videantur, quæ ad hanc paranetēq; cantantur: agendum eſt enim cum intentione, conditionēq; aptiſſima moribus pro voluntate & inſtituto. At conſonantia, vt exiſtat, quænam cauſa ſit.

5 Cur ſuauius cantilenam quam nouimus audire ſolemus, quā eam quā ignoramus? Vtrum quia cum quòd cātatur agnoſcimus, tunc melius patet, quia veluti calcem quod ſpectat aſſequitur: id autem contēplatu ſuauē eſt. An quòd diſcere lætabile eſt: cuius ratio eſt vel in capiēda doctrina, vel in vtēda, agnoſcendāque verſatur: addo etiam quòd res ſolita ſuauior, quā inſolita auribus accidit.

6 Cur immutatio & varietas in cantando tragicū ſit? An ratione inæqualitatis hoc euenit: afficit nanque triſtitia, quod inæquale eſt, accommodatūrque magnitudini calamitatis, aut inœroris: contrā quod inæquale atque continens eſt, minus id flebile auribus accidit.

Cur

Hepta- chor- dum.	{	<u>Nete</u>	7 Cur veteres cū se
		<u>Paranete</u>	ptem fidibus concen-
		<u>Paramese</u>	tus disponerent, hypa-
		<u>Mese</u>	ten , non neten relin-
		<u>Lichanos</u>	quebāt? An falsò id di-
		<u>Parhypate</u>	citur : earum enim v-
		<u>Hypate.</u>	tranque seruauit, sed
			tritē adimere solebāt?

An non, sed quia grauior sonum potest acutioris, idcirco neten reliquerunt: ergo hypate magis antiphonum quā nete reddebat: nam vt acutum vim desiderat pleniorē, sic graue exprimi facilius potest.

8 Cur grauis sonum valeat acutē? An quia maius quod graue est: quippe tum vt graue obruso, sic acutum acuto angulo simile habeatur.

9 Cur solitarias cantilenas suauius audire solemus, si ad tibiam, aut ad lyram vnā cātantur, cū tamen ad fides, canticūque idē modo vtroque peragatur. Nam si idem ita amplius fit, plus ad plures tibias, atque etiā suauius esse oportet. An quoniam euidentius in assequendo quod spectatur est, cū ad vnā vel lyram vel tibiam cantatur: ad plures verò suauitas seruari non potest, cū cantilena offuscetur, totāq; penē deleatur.

10 Cur si vox hominis suauior est, non eius qui sine sermone cantat, suauior prouenit,
verbi

τρεῖς - verbi gratia teretantis, sed tibia lyrae suavis, tereuius sonat? An ne illa quidem, quæ vocabulariis, seu lis articulata emittitur, æquè suavis est, nisi lasciuèca per simulationem formetur. Cæterum operientis. re ipso efficitur, vt gratior sit: vox enim hominis suavior constat. Oris autem instrumenta pulsandi vim obtinent plenior, quam obrem suauius cantatur quàm teretatur.

11 Cur vox aut sonus desinens acutior sit?

An quia minor, vt quæ facta imbecillior sit.

12 Quamobrem quæ grauior è fidibus est, huic semper actus modulandi committitur?

Nam si proxima quoque à media pulsanda, sit media tatum, nihilominus reddi medium potest. At si media subiungenda est, per proximam à media idem reddi non potest. An quia magnum, quod graue est, itaque validum esse necesse est: & inest profectò in magno quod paruum est: & quidem duæ nete in hypate efficiuntur, si intercipiatur.

13 Cur in consonantia diapason graue quidem acuti antiphonum accipi potest, grauis verò acutum non potest? An maximè quòd in vtroque modulus vtriusq; contentus est: sed si minus, certè in graui acutum est, maius enim hoc est.

14 Cur antiphonum diapason consonantiæ ita latitat, vt vnisonum esse videatur, velut in punico, aut atropo? quæ namque posita in

In acutis sunt, non vnisona, sed ex proportionē sibi diapason concinentia respondent. An modus proportionis facit, vt sonus quasi idem esse appareat: proportio enim in sonis æqualitas est: æquale autem omne ad unitatem referendum est. Hoc idem in fistulis etiam euēnit, vt falli aures possint.

15 Cur genus cantilenæ, quod lex appellatum est, non per antistrophos olim agebatur, quum tamen cæteris chorearum canonicis antistrophivsus non deesset? An quod olim leges à magistris certandique peritis agebantur, qui quum iam egregiè simulare valentèrque pertendere possent, cantum & prolixum & varium conficiebant: itaque vt verba, ita etiam moduli numerique variè subinde simulationem insequabantur: imitari nanque modulamine potius quàm vocalibus necesse est. Quamobrem dithyrambi etiam postea quàm simulari cœperunt, antistrophis amplius non vtuntur, quam plurimum antè vterentur: cuius rei causa est, quod olim homines liberi atque ingenui ad choream adire solebant: itaque multos esse, qui fungi cantu certatèrio possent, erat difficile: quapropter illis in more fuerat, vt modulos enarmonios cantant *ἐναρμονί-
rent*. Vnus enim crebrò cantilenam mutare, *ἢ, con-*
variāque contexere facilius potest, quàm *κιννοσ.*
multi

multi:& qui certat, facilius quàm qui mores
conseruat: quocirca simplicius illi modulari
debuerant. Antistrophus autem simplex est,
quippe qui numerus sit, vnitatèque mensu-
retur. Hæc eadem causa est, cur in scena nul-
lus, in chorea plurimus antistrophus vsus sit.
Histrion nanq; simul & certator & simulator
est: chorus autem minus imitatur.

16 Qua de causa dissonantium copulatio,
quod antiphonum nominamus, suauior, quàm
consonum est? An quòd expressius ita conso-
nantia percipi potest, quàm cùm voce conso-
na addita cantatur: alteram enim vocem idè
sonare necesse est, itaque duas ad vnā reso-
nare, quæ tertiam offulcare faciliè possint.

17 Cur sola diapason consonantia cante-
tur? hanc enim magadare, nec vllā aliam con-
sueuerunt. An quòd hæc sola ex fidibus inter-
gadare, sese obsonis constat: atqui in obsonis etiam
vel fors- si alteram canis, idètidem efficit. Voces enim
san ma- ambarum vnā quodam modo illa continet.
gadissare Ergo in hoc consonandi genere cùm vel v-
pro ma- nā canitur, consonantia tota perfici potest:
gadide, & cùm ambæ, aut cùm altera canitur, altera
vti. quid tibia sonatur, vna quasi de duabus exultat.
magadis. Atque ita efficitur, vt sola hæc cantilenā pa-
Vide a- tiatur, cò scilicet quòd obsona vocem obti-
puè celiū nent nerui eiusdem.

18 Sed cur solis obsonis datum hoc est? An
quòd

quòd solæ pari interuallo distant à media: itaque medietas similitudinem quandã sonorum efficit, vt sensus aurium ambas, & eandẽ & extremas esse dijudicare videatur.

19 Cur in diapente & diatessaron consonantijs nunquam antiphonis cantatur? An quòd non eandem consonandi ratio in ijs est, quæ in diapason concinentia: quippe cùm in illa grauis eundem ad proportionem modum obtineat, quem acuta acuminis: itaque fit, vt & eadem quasi & diuersa vox oriatur: at verò in diapente atque diatessaron concinentijs non ita est: quamobrem sonus vocis oppositæ perpendi non potest, quoniam idem non est.

20 Cur si quis cæteris omnibus nervis concinnatis, medio verò inconcinno pulset instrumentum, non solum cùm ad medijs sonũ deuenierit, sed etiam cæteris modulandi partibus anget aures, modũque incompositũ dissipatũque eliciet: sed si lichanon, aut *Lichanò* quem sonum alium mouerit, tum discrimen *sonum ex* duntaxat apparebit, cùm eum pulsarit, quẽ *musices* mouerit? An ratione hoc euenit optimã, quã *arte de-* doquidem omnia egregia modulandi gene- *prehend* ra medio nervo sæpe vtuntur, omnesq; pro- *ris.*

bi fidicines crebrò ad medium veniant, & si discesserint, mox redeunt eodem, nec vllum alium toties repetunt. Ergo quemadmodum

ad eundem

ademptis ex oratione quibusdam coniunctio-
nibus, vt $\tau\epsilon$ & $\tau\omicron\iota$, oratio minus græca relin-
quitur: alijs verò quibusdam detractis, nihi-
lo insuauior accidit, eò quòd alijs sæpe in di-
cendo vti necesse est, alijs minimè: sic etiam
medius veluti coniunctio est sonorum, maxi-
mèque elegantiorum: quoniam eius sonus as-
sumi sæpissimè solet.

21 Qua de causa qui grauius cātant si abso-
nāt, deprehendi facilius possunt, quā qui can-
tant acutiùs? nec verò secus in numeris acci-
dit: euidētiores enim qui peccāt in grauiori.
Vtrum ϕ plus temperis graue obtinet, plus
autē plenius à sensu auriam percipi potest.
An ϕ in tempore ampliori agitur, hinc etiā
plus sensus adhibetur: velox autem & acutū,
facile suam ob velocitatem lateſcit.

22 Quam ob causam multi cū cātant me-
lius numeros seruant quā pauci? An quòd
multi melius vnū suūque ducem aspiciūt,
tardiùsque incipiunt: itaq; facilius assequi
idem possunt, quippe cū in accelerādo eue-
niat vt plus erroris committatur.

23 Cur nete duplo acutior est hypate? An
primum, quòd cū nervus parte sui dimidia
pulsatur, & totus diapason concinentia exul-
tat: quòd vel in fistulis æquè perspicere li-
cet: vox enim quæ per medium foramē emer-
git, diapason resonat, cū ea quæ per totam
fistul

fistulam promitur. Quin etiam in cæteris duplo intervallo capi diapason cōsonantia nominamus: nam & qui tibias perforant, ita disponere solent: & qui fistulas aptè concinnant, extrema tantum cæram marginant foraminis principalis: nec enim verò ad dimidium implēt. Et in triquetris nervi, quorum alter longitudine dupla, alter subdupla est, æquè intenti diapason cōsonantiam reddunt. Genus autem concinendi quod diapente nominatur, sesquialtera constat: quod verò diatessaron vocamus, intervallo sesquitercio continetur.

24 Cur si quis neten

pulsatam apprehende-

rit, hypate sola resona-

re videbitur? An quòd

tinnitus, qui ex hac p-

fici solet, sono illius

maximè conciliatur &

cōgruit, utpote qui cō-

sonus sit. Ergo quia suo

consimili concrevit, so-

lus apparet: cæteri verò inerti suam ob exiguitatem occultantur.

25 Cur nervum medianum in contentibus appellamus, cum inter octo nullum medium sit?

An quòd olim cōcentus septem nervis cōstabant, septem autem medium obtinent.

26 Cur i acutum magna ex parte vox aberrare

q 2 con

confuevit? Vtrum quòd facilius acutum quàm graue cantatur. An quòd acutum graui deterius est: peccare autem non aliud est, quàm rem agere deteriore.

27 Cur inter omnia quæ sensum patiuntur solum id mores obtinet, quod obuiam auribus esse potest? Nam & si quid sine sermone modulamur, mores tamen præ se ipsa modulatio fert, quos non color, non odor, non sapor gerere potest. An quòd motum solum hoc obtinet, non dico quem strepitus reddit (talis enim vel cæteris adest, quippe cum etiam color nostrum mouere aspectum possit) sed eum intelligi volo, quem genus id strepitus subsequenter sentimus: hic enim similitudinem gerit, tum in numeris, tum in sonorum ordine acutorum & grauium, non in mixtione, quod esse in cæteris sensibilibus non potest. Atqui motum eiusmodi sibi actio vendicat, quæ morum index proculdubio est.

28 Cur leges pleræque cætilenæ appellantur? An quòd homines prius quàm literas scirent, leges cantabant, ne eas obliuioni mandarēt: quòd etiam nostra ætate Agathyrsis in morem est. Ergo primas quoque posteriorum cantilenarum eodem appellauerunt nomine quo omnes superiores vocabantur.

29 Cur numeri musici & modi qui voces sunt, moribus similes sese exhibent: saporibus
verò

verò aut colores, aut odores, nullam eiusmodi similitudinem gerūt? An quòd numeri musici & moduli motibus continentur, quo modo etiam actiones. At omnis efficientia moralis res est, morēsque condere potest. Sapores verò aut colores hoc idem æquè conficere non queunt.

30 Cur neque subdorium, neque subphrygium genus in tragœdijs choricū habeatur? An quoniam antistropho carēt, vtpote quæ scenica sint; imitationiq; accommodata.

31 Cur Phrynicus, cæteri q; eius ætatis musici, modulandi potius scientiam exercebāt? An q̃tum in tragœdijs carminis vsus modalinum longè amplior erat.

32 Cur diapason consonantiam dicimus non ratione numeri diaocto, vt diatessaron, vt diapente? An quòd priscis nō pluribus vti neruis quàm septem fuit in morem : deinde Terpander tertia exempta neten adiunxit, ac eius temporibus diapason hæc appellata est consonantia, non diaocto, quippe quæ septem, non octo constaret.

33 Quamobrem aptius de acuto in graue canitur, quàm de graui in acutum? Vtrū quòd ita fit, vt à suo inchoetur principio. Nervus enim qui medius & dux est, acutissimus primi tetrachordi habetur: illo autem modo nō à principio, sed à fine exordiretur. An quòd

grane generosius sonantiūsq; ab acuto oriri potest.

34 Cur bis diapente, aut bis diatessarōn consonantia cōponi non potest, bis autē diapason potest? An quōd non bis diapēte, neq; bis diatessarōn instrui potest, sed diatessarō ac diapentē proportionēs aptē in vnam diapason continentiam copulantur.

35 Cur diapason cōsonantia omnium pulcherrima est? An quōd integris terminis huius proportionēs continentur, ceterarum autem non integris. Cū enim nete dupla ad hypaten sit, quocūque in genere nete duo tenuerit, hypate vnum habebit: & vbi hypate duo, nete quatuor resonabit, ac ita deinceps. At verō eadem nete mediæ sesquialtera est: proportio nanque sesquialtera, qua consonantia diapente concluditur, non integris numeris posita est: maior enim minorem intra se cōtinet totum, & partem eius dimidiam: quamobrem non integri cum integris comparantur, sed partes supersunt. Consonantia quoque diatessarōn proportionē sesquiltertia continetur, quæ terminis constat, quorum maior minorem intra se totum continet, & insuper tertiam eius partem. An quod ex ambabus consistit perfectissima est. Et quoniam modulandi mensuram hæc tenet, meritō omnium elegantissi

tiffima constat:

36 Cur si nervus medius ex suo intentionis modo dimotus sit. cæteri quoq; omnes sonos incompósitos reddent: sed si integrè illo manente aliquis ex cæteris sit dimotus, solus hic aberrabit qui modo suo caruerit? An quæ ratio concinendi nervis omnibus apta intentione continetur, quæ non nisi per habitudinem quandam ad medium accommodanda omnibus est, ordóque ratione illius disponi singulis debet: ergo sublata continendi concinendique causa, concentus æquè custodiri præterea non potest. Cum tamen nervo medio sibi constante vnus ex cæteris aliquis discreparit, meritò illius pars dūtaxat deest: cæteri nanq; omnes modum suæ concinentiæ servant integrum.

37 Quare cum vocis acumen effici momento possit exiguo, grauitas autem non nisi magno proueniat? Vt enim graue ob multitudinem graue est, ita acutū ob velocitatē acutum existit. Cur inquam, si ita est, maius negotium canticum cecinisse acutum, quàm graue sit? & quidem pauci reperiuntur, qui superna cantare valeant. Leges quoq; acutæ & arduæ, difficilè idcirco cantantur, quia intentæ vehementius sunt, quanquā minus negotij sit mouisse quod exiguū, quàm quod multū est. Itaq; vel in aere hoc idē accidere

oporteret. An vocem è natura mittere acutam, non idem est quòd acutum cantare: sed mittunt quidem acutam vocem omnia quæ natura sunt imbecilla, eò scilicet quòd aeris parum, non multum ciere possunt: parum autem aeris velociter fertur. Vnde hectici, id est, qui consumpto corporis habitu emarcuerint, acutam proferunt vocem. At verò acutum, nisi viribus valeant, cantare nō possunt. Cuius certè indicium, quod velociter ferri solet, quod vehementer fertur. Ita bonarum virium index acutum est, cum superna cantare admodum difficile sit: graua autem locum tenent inferiorem.

38 Cur numeris, modulis, canticis denique omnibus concinendi generibus oblectari omnes consueuerent? An quòd motibus naturalibus oblectari datum à natura omnibus est. Indicium, quòd pueri adeò nuper æditi his ipsis moueri oblectarique possunt: modis tamen adiecticijs canticorum vt delectemur, efficere assuescendi ratio potest. Sed enim numeri propterea mulcent, quia raturum ordinatumque computandi numerum habent, mouentq; nos pro sua æquabili serie ordinate. Motus enim familiarior naturæ est ordinatus, quàm inordinatus: itaq; secundum naturam hic magis esse probatur. Argumentum quod estum ordinate & laboramus & bibimus & ce
medi

medimus, naturam virēsq; nostras & serua-
mus & augemus . Contrā , inordinatè cūm
agimus, deprauamus naturam , atque de suo
statu dimouemus: morbos enim naturalis or-
dinis corporum esse motiones nullum du-
bium est. Consonantia verò demulcere ideo
potest, quòd mistio siue temperatio contra-
riorum est iunctorum aptè inter sese, portio
nēmque inuicem custodientium . Portio
igitur ordo est , quem modo natura suauem
esse proposuimus . Et temperatum quoque
omne suauius quàm intemperatum est, præ-
sertim si cūm sensibile sit , pariter vim ha-
beat vtriusq; extremi, quemadmodum cōso-
nantia ex portionibus temperatur . Et pro-
portio ipsa amborum extremorum poten-
tiam æquè in consonantia tenet.

39 Cur suauius antiphonum æquisono est?
An quòd obsonum quoq; consonum diapa-
son est, quippe cūm ex adulescētibus virisq;
cōsistat, qui ita distant inter se tonis, vt nete
& hypate. At omnis consonantia sono sim-
plici suauior est. Cur autem ita, dictum iam
est: atq; omnium suauissimè diapasōn perso-
nat: æquisonum autem illud simplici conti-
neri sono conspectum est.

Forsan

40 Cur sola in diapasōn consonantia ma-
gadari solitum est? An quia vt pedes carmi-
num portionem , aut paris ad par, aut dupli-

legendū,

magadis

sari.

q s ad

ad subduplum}, aut aliquam aliam inter se obtinent: ita soni quibus consonantia continetur, motus portionem inter se aliquam seruant, & rationem clausulæ. Cæterarum igitur consonantiarum alterius termini imperfecti sunt, cum finiant ad partem: quamobrem fieri non potest, ut pari sint facultate. Cumque dispare sint, discrimen auribus accidit, quo modo in choreis, cum ad finem deuentum est, differentia ex ampliore voce aliquorum exultat. Adde quod hypate accidit, ut exitum soni circuitalis habeat cum nete: vltimus enim à nete factus aeris factus, hypate est: quod cum finiant in idem, quatenus non idem fecerint, euenit ut opus absolui vnum communèque possit, non secus ac illis accidit, qui sub postreinam cantilenam pulsent. Nam etsi cætera operis non adhibita tibia peregerunt, tamen quod in idem deserint, eo ipso fine magis delectant, quàm discrimine agunt, quo ante finem discreparint. Cum igitur in diapason consonantia ex diuersis, quod commune exaltet suauissimum sit, magadare autem ex contrarijs vocibus consistat, hinc magadare consonantia diapason consueuerunt.

41 Cur suauius cantum audimus què scimus, quàm què ignoramus? Vtrum quonià cum cantilenam agnoscimus, melius patet,

qui

qui veluti calcem quod spectant assequitur. Hoc autem contemplationem facit spauionem. An incidit, vt auditor vnà cum eo afficiatur, qui notam illam exprimit cantilenā, quippe qui aliquid succinat, sociūmq; sese præbeat cantanti. Solet autem quisq; hilari securūq; animo cantare, nisi aliqua coactus necessitate id faciat.

42 Cur non bis diapente, aut bis diatessa-
ron reddi consonantia potest, vt bis diapa-
son coaptari solet? An quòd diapente conso-
nantia posita in proportione sesquialtera
est: diatessaron verò in sesquitertia. Quòd si
tres sesquialteri, aut sesquitertij numeri or-
dine disponantur, extremi nullam inuicem
portionem habebunt. Neq; enim super par-
ticulares, neq; multiplices esse poterunt. At
diapason concinentia, quoniam duplari pro-
portionem consistit, hac geminata quadruplā
inuicem proportionem extremi tenebunt:
itaq; cū consonantia sonorum inuicē pro-
portionem obtinēriū sit, proportionemq;
inuicem soni habeant, quibus diapason inter-
uallum continetur: penitus verò careant qui
diatessaron, aut diapente habitudine copulā-
tur: idcirco soni bis diapason esse cōsoni pos-
sunt, ceteri non possunt, ob eam quam reddi
dimus causam.

43 Cur si qs neten cū pulsauerit apprehē-
dat,

dat, sola hypate subsönare videatur? An q̃
nete cüm definit elanguescitque, in hypaten
transit. Indicium quöd post hypaten protin-
nus neten canere aptissimè licet: etenim qua-
si neten præ se ipsa ferat, similitudo ex ea pe-
titur. Cüm autè echo quoq; ipsa cantus qui-
dam esse probetur (est enim vocis nete iam
definentis tactio) tinnitúsq; ipse sono respõ-
deat hypate, meritò ob suam affinitatè nete
mouere hypaten posse videtur. Nete enim;
vbi se moueat apprehensa certò nouimus, at
hypaten cüm videamus in apprehensam; &
tamen eius sonum percipiamus, ipsam sona-
re credimus: quod in multis accidere solet, in
quibus scilicet neq; sensu, neq; cogitatione
perpendere veritatè possumus. Ad hæc si ne-
te iñtu intentè accadat vt iugum moueatur,
nihil sanè mirum fuerit: eius autè motu ner-
uos omnes cõmoneri, sonúmq; reddere ali-
quem probabile est. Sonus igitur nete alie-
nus ab cæteris est, & cüm definit & cüm inci-
pit: cum hypate verò cüm definit, idem exi-
stit. Quöd si eius propriæ motioni adiunctus
ipse totus esse illius videatur, absurdū haud
quicquam haberi debet. Amplior autè quàm
sonus reliquorum nervorum promiscuus hic
exultat: quoniam illi quidem à nete quasi
impulsi, submissè vel lentè, & leniter ac mol-
liter sonant, Nete autem ipsa fidium omniũ

vehementissima sua tota potentia sonum reddit . Itaque secundaria eiusdem actio meritò superior esse quàm cæterarum potest , præsertim cùm leuissimo motu ipsa moueatur .

44 Cur suauius cantilenam audimus cùm ad tibiam,quàm cùm ad lyram cantatur? An omne suaue quod mistum cum suauiori est, suauius redditur. Atqui tibia quàm lyra suauior est : ergo cantilena quoque mista cum tibia quàm lyra suauior fit , quoniam quod mistum est, non misto est suauius, modò quis sensum amborum percipiat . Vinum enim aceto mulso suauius est, quoniam quæ natura permiscet , longè amplius temperantur, quàm quæ à nobis miscentur . Vinum quippe ex acido ac dulci sapore mistum est. Probari hoc idem potest vel malis punicis , quæ vinolenta appellamus . Ergo cantilena & tibia misceri sibi met admodum suam ob similitudinem possunt: spiritu nanq; vtraq; conficitur . Sonus autem lyræ, quoniam non spiritu fit, aut minus sensibili quàm tibiærũ, minus voci immiscere se potest: q̃ cùm ad sensum discrimen pariant, non immeritò minus demulcent : quomodo dictum de saporibus est . Adde q̃ tibia sonitu, cognationeq; sua errores multos cantilenæ occultat. Sonus lyræ cùm tenuis, vocique commisceri minus

multi:& qui certat, facilius quàm qui mores
conseruat: quocirca simplicius illi modulari
debuerant. Antistrophus autem simplex est,
quippe qui numerus sit, vnitatèque mensu-
retur. Hæc eadem causa est, cur in scena nul-
lus, in chorea plurimus antistrophus vsus sit.
Histrio nanq; simul & certator & simulator
est: chorus autem minus imitatur.

16 Qua de causa dissonantium copulatio,
quod antiphonum nominamus, suauior, quàm
consonum est? An quòd expressius ita conso-
nantia percipi potest, quàm cùm voce conso-
na addita cantatur: alteram enim vocem idẽ
sonare necesse est; itaque duas ad vnam reso-
nare, quæ tertiam offuscare faciliè possint.

17 Cur sola diapason consonantia cante-
tur? hanc enim magadare, nec vllā aliam con-
fueuerunt. An quòd hæc sola ex fidibus inter
gadare, sese obsonis constat: atqui in obsonis etiam
vel for- si alteram canis, idẽtidem efficis. Voces enim
san ma- ambarum vnā quodam modo illa continet.
gadissare Ergo in hoc consonandi genere cùm vel v-
pro ma- nā canitur, consonantia tota perfici potest:
gadide, & cùm ambæ, aut cùm altera canitur, altera
vti quid tibia sonatur, vna quasi de duabus exultat.
magadis. Atque ita efficitur, vt sola hæc cantilenā pa-
Vide a- tiatur, eò scilicet quòd obsona vocem obti-
pud celiū nent nerui eiusdem.

18 Sed cur solis obsonis datum hoc est? An
quòd

quòd solæ pari intervallo distant à media: itaque medietas similitudinem quandā sonorum efficit, vt sensus aurium ambas, & eandē & extremas esse dijudicare videatur.

19 Cur in diapente & diatessaron consonantijs nunquam antiphonis cantatur? An quòd non eandem consonandi ratio in ijs est, quæ in diapason concinentia: quippe cùm in illa grauis eundem ad proportionem modum obtineat, quem acuta acuminis: itaque fit, vt & eadem quasi & diuersa vox oriatur: at verò in diapente atque diatessaron concinentijs non ita est: quamobrem sonus vocis oppositæ perpendi non potest, quoniam idem non est.

20 Cur si quis cæteris omnibus nervis concinnatis, medio verò inconcinno pulset instrumentum, non solum cùm ad medijs sonū deuenit, sed etiam cæteris modulandi partibus anget aures, modumque incompositū dissipatumque eliciet: sed si lichanon, aut *Lichanō* quem sonum alium mouerit, tum discrimen *sonum ex* duntaxat apparebit, cùm eum pulsarit, quæ *musices* mouerit? An ratione hoc euenit optima, quā *arte de-* do quidem omnia egregia modulandi generā *prehend-* ra medio nervo sæpe vtuntur, omnesq; pro- *ris.*

bi fidicines crebrò ad medium veniant, & si discesserint, mox redeunt eodem, nec vllum alium toties repetunt. Ergo quemadmodum

ad eundem

ademptis ex oratione quibusdam coniunctio-
nibus, vt $\tau\epsilon$ & $\tau\omicron\iota$, oratio minus græca relin-
quitur: alijs verò quibusdam detractis, nihi-
lo insuauior accidit, eò quòd alijs sæpe in di-
cendo vti necesse est, alijs minimè: sic etiam
medius veluti coniunctio est sonorum, maxi-
mèque elegantiorum: quoniam eius sonus as-
sumi sapissimè soleat.

21 Qua de causa qui grauius cātant si abso-
nāt, deprehendi facilius possunt, quā qui can-
tant acutius? nec verò secus in numeris acci-
dit: euidentiores enim qui peccāt in grauiori.
Vtrum ϕ plus temporis graue obtinet, plus
autē plenius à sensu aurium percipi potest.
An ϕ in tempore ampliori agitur, hinc etiā
plus sensus adhibetur: velox autem & acutū,
facilè suam ob velocitatem lateſcit.

22 Quam ob causam multi cū cātant me-
lius numeros seruant quā pauci? An quòd
multi melius vnū suūque ducem aspiciūt,
tardiusque incipiunt: itaq; facilius assequi
idem possunt, quippe cū in accelerādo eue-
niat vt plus erroris committatur.

23 Cur nete duplo acutior est hypate? An
primum, quòd cū nervus parte sui dimidia
pulsatur, & totus diapason concinentia exul-
tat: quòd vel in fistulis æquè perspicere li-
cet: vox enim quæ per medium foramē emer-
git, diapason resonat, cū ea quæ per totam
fistul

fistulam promittitur. Quinetiam in cæteris duplo intervallo capi diapason cōsonantia nominamus: nam & qui tibias perforant, ita disponere solent: & qui fistulas aptè concinnant, extrema tantum cæram marginant foraminis principalis: necen verò ad dimidium implēt. Et in triquetris nervi, quorum alter longitudine dupla, alter subdupla est, æquè intenti diapason consonantiam reddunt. Genus autem concinendi quod diapente nominatur, sesquialtera constat: quod verò diatessaron vocamus, intervallo sesquitercio continetur.

	Nete	24	Cur si quis necen
	Paranete		pulsatam apprehende-
	Trite		rit, hypate sola resona-
			re videbitur? An quòd
Octa-	Paramese		tinnitus, qui ex hac p-
chor-	Mese		ficiſci solet, sono illius
dum.	Liban. s		maximè conciliatur &
	Parhypate		cōgruit, utpote qui cō-
	Hypate.		sonus sit. Ergo quia suo
			consimili concrescit, so-

lus apparet: cæteri verò inæerti suam ob exiguitatem occultantur.

25 Cur nervum medium in concentibus appellamus, cum inter octo nullū medium sit? An quòd olim cōcentus septem nervis cōstabant, septem autem medium obtinent.

26 Cur i acutū magna ex parte vox aberrare

confuevit? Vtrum quòd facilius acutum quàm graue cantatur. An quòd acutum graui deterius est: peccare autem non aliud est, quàm rem agere deteriore.

27 Cur inter omnia quæ sensum patiuntur solum id mores obtinet, quod obuiam auri- bus esse potest? Nam & si quid sine sermone modulamur, mores tamen præ se ipsa modu- latio fert, quos non color, non odor, non sa- por gerere potest. An quòd motum solum hoc obtinet, non dico quem strepitus reddit (ta- lis enim vel cæteris adest, quippe cum etiam color nostrum mouere aspectum possit) sed eum intelligi volo, quem genus id strepitus subsequenter sentimus: hic enim similitudi- nem gerit, tum in numeris, tum in sonorum ordine acutorum & grauium, non in mistio- ne, quod esse in cæteris sensibilibus non po- test. Atqui motum eiusmodi sibi actio vendi- cat, quæ morum index proculdubio est.

28 Cur leges pleræq; cætilenæ appellentur? An quòd homines prius quàm literas scirēt, leges cantabant, ne eas obliuioni mandarēt: quòd etiam nostra ætate Agathyrsis in mo- rem est. Ergo primas quoque posteriorum cantilenarum eodem appellauerunt nomine quo omnes superiores vocabantur.

29 Cur numeri musici & modi qui voces sunt, moribus similes sese exhibent: sapores
verò

verò aut colores, aut odores, nullam eiusmodi similitudinem gerūt? An quòd numeri musici & moduli motibus continentur, quo modo etiam actiones. At omnis efficientia moralis res est, morésque condere potest. Sapo- res verò aut colores hoc idem æquè conficere non queunt.

30 Cur neque subdorium, neque subphrygium genus in tragædijs choricū habeatur? An quoniam antistropho carēt, vtpote quæ scenica sint; imitationiq; accommodata.

31 Cur Phrynicus, cæteri q; eius ætatis musici, modulandi potius scientiam exercebāt? An q̄ tum in tragædijs carminis vsus modulinum longè amplior erat.

32 Cur diapason consonantiam dicimus non ratione numeri diaocto, vt diatessaron, vt diapente? An quòd priscis nō pluribus vti neruis quàm septem fuit in morem: deinde Terpander tertia exempta neten adiunxit, ac eius temporibus diapason hæc appellata est consonantia, non diaocto, quippe quæ septem, non octo constaret.

33 Quamobrem aptius de acuto in graue canitur, quàm de graui in acutum? Vtrū quòd ita fit, vt à suo inchoetur principio. Neruis enim qui medius & dux est, acutissimus primi tetrachordi habetur: illo autem modo nō à principio, sed à fine exordiretur. An quòd

grate generosius sonantiúsque ab acuto oriri potest.

34 Cur his diapente, aut bis diatessarón consonantia cõponi non potest, bis autẽ diapason potest? An quòd non bis diapẽte, neque bis diatessarón instrui potest, sed diatessarõ ac diapentẽ proportionẽ aptẽ in vnam diapason continentiam copulantur.

35 Cur diapason cõsonantia omnium pulcherrima est? An quòd integris terminis huius proportionẽ continentur, ceterarum autem non integris. Cũ enim nete dupla ad hypaten sit, quocunq; in genere nete duo tenuerit, hypate vnum habebit: & vbi hypate duo, nete quatuor resonabit, ac ita deinceps. At verò eadem nete mediæ sesquialtera est: proportio nanque sesquialtera, qua consonantia diapente concluditur, non integris numeris posita est: maior enim minorem intra se cõtinet totum, & partem eius dimidiam: quamobrem non integrum cum integris comparantur, sed partes supersunt. Consonantia quoque diatessarón proportionẽ sesquitertiã continetur, quæ tertius in his constat, quorum maior minorem intra se totum continet, & insuper tertiam eius partem. An quod ex ambabus consistit perfectissima est. Et quoniam modulandi mensuram hæc tenet, meritò omnium elegantissim

tissima constat:

36 Cur si nervus medius ex suo intentionis modo dimotus sit. ceteri quoq; omnes sonos incompósitos reddent: sed si integrè illo manente aliquis ex ceteris sit dimotus, solus hic aberrabit qui modo suo caruerit? An quæ ratio concinendi nervis omnibus apta intentione continetur, quæ non nisi per habitudinem quandam ad medium accommodanda omnibus est, ordóque ratione illius disponi singulis debet: ergo sublata continendi concinendique causa, concentus æquè custodiri præterea non potest. Cum tamen nervo medio sibi constante vnus ex ceteris aliquis discreparit, meritò illius pars dūtaxat deest: ceteri nanq; omnes modum suæ concinentiæ servant integrum.

37 Quare cum vocis acumen effici momèto possit exiguó, grauitas autem non nisi magno proueniat? Vt enim graue ob multitudinem graue est, ita acutū ob velocitatē acutum existit. Cur inquam, si ita est, maius negotium canticum cecinisse acutum, quàm graue sit? & quidem pauci reperiuntur, qui superna cantare valeant. Leges quoq; acutæ & arduæ, difficilè idcirco cantantur, quia intentæ vehementius sunt, quanquā minus negotij sit mouisse quod exiguū, quàm quod multū est. Itaq; vel in aere hoc idē accidere

oporteret. An vocem è natura mittere acutam, non idem est quòd acutum cantare: sed mittunt quidem acutam vocem omnia quæ natura sunt imbecilla, eò scilicet quòd aeris parum, non multum ciere possunt: parum autem aeris velociter fertur. Vnde hæstici, id est, qui consumpto corporis habitu emarcuerint, acutam proferunt vocem. At verò acutum, nisi viribus valeant, cantare nō possunt. Cuius certè indicium, quod velociter ferri solet, quod vehementer fertur. Ita bonarum virium index acutum est, cum superna cantare admodum difficile sit: grauiam autem locum tenent inferiorem.

38 Cur numeris, modulis, canticis denique omnibus concinendi generibus oblectari omnes consuevere? An quòd motibus naturalibus oblectari datum à natura omnibus est. Inditium, quòd pueri adeò nuper æditi his ipsis moueri oblectarique possunt: modis tamen adiecticijs canticorum vt delectemur, efficere assuescendi ratio potest. Sed enim numeri propterea mulcent, quia raturum ordinatumque computandi numerum habent, mouentq; nos pro sua æquabili serie ordinatè. Motus enim familiarior naturæ est ordinatus, quàm inordinatus: itaq; secundum naturam hic magis esse probatur. Argumentum quod ælum ordinatè & laboramus & bibimus & cetera
medi

medimus, naturam virésq; nostras & seruamus & augemus . Contrá , inordinatè cum agimus, deprauamus naturam , atque de suo statu dimouemus: morbos enim naturalis ordinis corporum esse motiones nullum dubium est. Consonantia verò demulcere ideo potest, quòd mistio siue temperatio contrariorum est iunctorum aptè inter sese, portionemque inuicem custodientium . Portio igitur ordo est , quem modo natura suauem esse proposuimus . Et temperatum quoque omne suauius quàm intemperatum est, præfertim si cùm sensibile sit , pariter vim habeat vtriusq; extremi, quemadmodum cōsonantia ex portionibus temperatur . Et proportio ipsa amborum extremorum potentiam æquè in consonantia tenet.

39 Cur suauius antiphonum æquisono est? An quòd obsonum quoq; consonum diapason est, quippe cùm ex adulescētibus virisq; cōsistat, qui ita distant inter se tonis, vt nete & hypate. At omnis consonantia sono simplici suauior est. Cur autem ita, dictum iam est: atq; omnium suauissimè diapason personat: æquisonum autem illud simplici contineri sono conspectum est.

40 Cur sola in diapason consonantia magadari solitum est? An quia vt pedes carminum portionem , aut paris ad par, aut dupli

Forſan

legendū,

magadis

fari.

q s ad

qui veluti calcem quod spectant assequitur. Hoc autem contemplationem facit spauio-
rem. An incidit, vt auditor vnà cum eo affi-
ciatur, qui notam illam exprimit cantilenā,
quippe qui aliquid succinat, sociūmq; sese
præbeat cantanti. Solet autem quisq; hilari
securōq; animo cantare, nisi aliqua coactus
necessitate id faciat.

42 Cur non bis diapente, aut bis diatessa-
ron reddi consonantia potest, vt bis diapa-
son coaptari solet. An quod diapente conso-
nantia posita in proportione sesquialtera
est: diatessaron verò in sesquitercia. Quod si
tres sesquialteri, aut sesquitercij numeri or-
dine disponantur, extremi nullam inuicem
portionem habebunt. Neq; enim super par-
ticulares, neq; multiplices esse poterunt. At
diapason concinentia, quoniam duplari pro-
portionem consistit, hac geminata quadrupla
inuicem proportionem extremi tenebunt:
itaq; cum consonantia sonorum inuicé pro-
portionem obtinerium sit, proportionemq;
inuicem soni habeant, quibus diapason inter-
uallum continetur: penitus verò careant qui
diatessaron, aut diapente habitudine copula-
tur: idcirco soni bis diapason esse cōsoni pos-
sunt, ceteri non possunt, ob eam quam reddi
dimus causam.

43. Cur si q̄s neten cū pulsaucrit apprehē
dat.

vehementissima sua tota potentia sonum reddit . Itaque secundaria eiusdem actio meritò superior esse quàm cæterarum potest , præsertim cùm leuissimo motu ipsa moueatur .

44 Cur suauius cantilenam audimus cùm ad tibiā,quàm cùm ad lyram cantatur? An omne suaue quod mistum cum suauiori est, suauius redditur. Atqui tibiā quàm lyra suauior est : ergo cantilena quoque mista cum tibiā quàm lyra suauior sit , quoniam quod mistum est, non misto est suauius, modò quis sensum amborum percipiat . Vinum enim aceto mulso suauius est, quoniam quæ natura permiscet , longè amplius temperantur, quàm quæ à nobis miscentur . Vinum quippe ex acido ac dulci sapore mistum est. Probari hoc idem potest vel malis puniceis , quæ vinolenta appellamus . Ergo cantilena & tibiā misceri sibi met admodum suam ob similitudinem possunt : spiritu nanq; vtraq; conficitur . Sonus autem lyræ, quoniam non spiritu fit, aut minus sensibili quàm tibiārū, minus voci immiscere se potest : q̃ cùm ad sensum discrimen pariant, non immeritò minus demulcent : quomodo dictum de saporibus est . Adde q̃ tibiā sonitu, cognationeq; sua errores multos cantilenæ occultat . Sonus lyræ cùm tenuis , vocique commisceri minus

idoneus sit, ipse per sese patens, suumq; genus syncerum custodiens, omnes cantilenæ errores posita quasi regula patefacit. Cum verò multa perperam in cantando agantur, quod promiscuum ex erratis, recteque actis prouenit, deterius esse necesse est.

45 Cur neruum mediū inter septem vocamus, cum inter octo nullum medium sit? An quòd olim concentus neruis septem constabat, quorum medium est. Eorum item quæ inter extrema continentur, solū medium principium quoddā est: quod enim in medio situm est: eorū quæ in aliquo intervallo ad utrumq; vergant, extremū hoc principium & medium est. Cum autē extrema concentus nete & hypate sint, hisq; interiaceat reliqui soni, quorū medius nominatus, solus principium alterius tetrachordi est, iure medij nomen habuerat: principium enim idem est duntaxat patuit, quod medium est eorum quæ inter aliqua clauduntur extrema.

46 Cur melius multi quàm cantant, seruare numeros possint quàm pauci? An quòd multi magis vnum ducemq; respiciūt, tardiusq; incipiūt: itaq; facilius illiqui idem possunt: plus enim erroris solet committi in celeritate. Accidit autem, ut suo duci multi quàm pauci sint attētiore. Segrēgans verò sese, ne mo eorū exuperata multitudine claresco po-

tue

ruerit, quanquā inter paucos facilius procul dubio poterit. Quamobrē inter sese ipsi per se potius quā cum principe certant.

47 Cur vox in partem acutam cantus magna ex parte degenerat? An quòd acutum facilius quā graue cantatur. Acutum igitur crebrius cantant: dūmq; id faciunt errorem crebrius committunt.

48 Cur veteres cū neruis septem cōcentus disponent, hypaten non neten reliquerunt? An non hypaten, sed eam quæ paramese nostra tempestate vocatur, toniq; interuallū reliquerunt. Ultima verò densi in acutum pro media vsi sunt, quamobrem mediā quoq; eam appellarunt. An qu' d superioris tetrachordi finis principium erat inferioris, & medium tono proportionem extremorum tenebat.

49 Cur tragœdiarum choris neq; subdorior, neq; subphrygio cātandi genere vti mos est? An quòd modulum præstare concētus hi nequeunt, quo certè choris magnopere opus est. Mores verò subphrygium obtinet vsul rerum deputatos. Quamobrem in Geryone excursus & arma eo ipso concentur aguntur. Subdorium verò magnificum, constans, grauēque est: quocirca omnium maximè concentuum citharæ accommodandum. Sed hæc ambo vi choris minimè congruunt,
sic

fic scenis esse familiariora probatur: etenim scena heroum facta dictaque simulat. Vterum autem solos duces fuisse heroas constat: populi homines sunt, quibus chori consistunt. Quapropter choro competunt mores, modulique tranquilli & flebiles: hæc enim humana potius sunt, quæ minus cæteri concentus præstare queunt, minimèque ipse subphrygius: hic enim animos lymphatis similes reddit, cogitque debacchari. At verò mixolydius nimirum illa præstare potest: itaque eo ipso affici possumus. Sunt autem patibiliores qui inualidiores, quàm qui validiores sunt: quamobrem id genus choro tribuim⁹: subdorio verò atq; subphrygio agimus, quod choro non conuenit. Est enim chorus cliens quidam curatorq; ociosus: quippe qui beneuolentiam duntaxat his exhibeat, quibus adest.

50 Cur sono grauiori mollior modulatio contineatur? An quòd modulus sua quidem natura mollis est & quietus, sed admisti numeri ratione asperior redditur, & mouetior. Cùm igitur grauis sonus mollis quietusq; sit, acutus contra mouens & irritans, prorsus eorum quoq; qui eundem modulum habent, mollior esse debet, qui grauior eodem modulo continetur. Modulum nanq; mollem esse eorum dictum iam est.

Cur

37. Cur parium similiūque doliorum, si alterum inane, alterum dimidiatum sit, echo diapason consonantia resultabit? An quod echo dupla dimidiati ad inanis existit. Quid enim in istis potius quā in fistulis res euariet: motum nanque eundem acutiorem putamus, quem velociorem. Amplioribus vero aentardius occurrit; ut duplis duplo, & cæteris ad proportionem. Vtris quoque duplex diapason ad subduplum consonat.

FORVM QVÆ AE ADSTIR:
pium genus, & oleracea pertinent,
sectio vicesima, cuius qua-
stiones xxxvi.

1. C V R aquam falsam aptum recipit, porrum recusat? An quod alterius radix imbecilla, alterius valida est. Impatiibilis autem quod validius.

2. Cur in prouerbio est, Menthā belli tempore neque edito, neque serito? An quia mentha refrigerare corpora potest, ut corruptio ne constet seminis genitalis; id autem ipsum aduersum omnino est ad fortitudinem, atque animositatem, quamuis genere sit idem.

3. Cur aliqua fructu vacent, cum florem habeant, ut cucumer, cucurbita, malus punica? An his fructus non deest, sed ipsa pro fructibus habentur, quibus flos insidet. Fru-

r. Cuius.

Etus enim id est, quod florem gerit. Cucum
ri autem florem inhærere perspicuum est.

4 Cur eorum quæ terra gignit, alia cocta,
alia cruda sunt cibo idonea? An quibus suc
cus esculentus non protinus est, ijs decoctis
dulcior redditur à calore: quibus autem sa
por vel protinus gratus consistit, hæc etiam
cruda esitantur.

5 Cur alia elixa, alia assa melius edi pos
sint? An quod humidiora non eatenus hu
mectari, sicciora non amplius exiccari opor
ret: elixa autè humidiora mollioraq; omnia
redduntur: quæ verò minus humida sunt, hæc
igne confecta sicciora prorsus euadunt.

6 Cur alia esculenta, alia inesculenta expe
riamur? An causæ succus est. Quod enim &
ignis expers succum continet immitem, &
igne confectum, nihilo minus redditur, hoc
cibo ineptum penitus est: quod autem succo
esculento quidem, sed vehemētiusculo con
stat, hoc pro condimento recipimus: quod
enim exiguo corpore vim magnam obtinet,
id naturam condire potest ampliorum escu
lentorum.

7. Quam ob causam stirpium aliarum ad se
men vique viuere tantūmodo possint, deinde
cū semen tulerunt exarescant, vt genus
herbarum, & quæ olera nominamus: aliarum nō, sed
sepius fructificare solitarum sint. Ipsarū etiam
viuen

viuentium ad semen vsque ferendum, cū magna pars annua sit, genus apij, quod ab equo hipposelinum appellatum est, quasi equapium dixeris, anno postero fructum affert, cūque attulit, exarescit: cur ita? An omnia eatenus vigent ætate, quatenus semine quoque valeant: nam & homines ad annū tricesimum vsque proficiunt, aut copia aut crassitudine. Vbi autem semen ferre non amplius possunt, modo stirpium obarescunt, atque senescunt: quanquam alia ocyus, alia serius occidunt, idque portione. Sed quam ob causam alijs longum vitæ spatium, alijs breue datum est, porro alterius interest disputationis declarare: sed cū omnibus finis ac terminus sit perfectio seminis, quibus vita breui tempore continetur, hæc semel aut certè non sæpe. Quæ autem esse longæua natura voluit, hæc sæpe fructificare necesse est. Quamobrem quæ imbecillima sunt, ferre non plus valeant quàm semel, tum exarescant necesse est: ac eorum ipsorum alia anno primo simul & sen. en reddere, & vitam explere naturæ ratio sancit: alia postero, vt equapij. Quæ verò præualida surgunt, hæc annis plurculis post fructificare incipiunt, diūque vitam agere possunt, fructificareque sæpius, vt arbores.

8 Cur si quis apiū radice terus circūfodiat,

x 2 par

partique imæ panicum vndiq, ingerat, dein de terram accumulet, itaque irriget, radices mira magnitudine adolescent? An quòd natura panici fungosa & calida pabulum attrahit, conceptumque non sursum transmitti patitur. Sed inter radicem contentum calore sibi indito concoquit, vt radiceis amplissimum sequi incrementum necesse sit.

9 Cur si quis cucumeres, aut cucurbitas paruas paruulas condiderit in terram, maiores multò efficiet? An q̃ spiritus & sol exiccando incrementum impediunt, molemque tum minorem, tum crispiorē reddūt: quēadmodum & arbores, quæ loca vento soli q̃; exposita tenent, quæq̃; in cauis manent & riguis: alteræ enim magnæ fungosæq̃, fiunt, alteræ parvæ & spissæ. Ast verò inter terram occulta, quoniam contrà afficiantur, contrà euadant necesse est. Quinetiam quæ vasis includim⁹, vt cucumeres in ferulis cauis aut tegulis, & mala punica, aut quæuis mala in ollis, ampla redduntur & fungosa: cōtrà quæ detecta sunt, parua, solidaque augeſcunt nullo ambiente operculo, quòd alimoniam faciat largiorem: id enim obiectū facit, ne pabulum aut euaneſcat, aut arescat.

10 Cur plantarum acrium semina acriora sunt quàm radices & folia? An quòd semina omnia oriuntur, inq̃; cæteras omnes par-

tes ex eo veluti fonte quodam (vt quidam aiunt) & sapes & odores deriuari necesse est: nam etiam odores omnium vnà cum seminibus esse suaues incipiunt. Quod si acritudo cæteris ex semine proficisci solita est, semen ipsum maximè esse tale ratio exigit.

11 Cur tenues radiculae acriores sunt? An quòd ampliores illae spatio temporis longiori plenius concoctae mitescunt.

12 Cur capparidis locis puenire cultis haud facile potest? multi nanque tentarunt & radice translata, & semine sparso, cum apud nonnullos commodior capparidis sit quam rosa, sed tamen efficere nihil potuerunt. Quid ergo causae sit, vt cultis ne sciat hospitari, in culta & auia persequatur, & maximè sepulchris adhæreat? Igitur de hoc cæterisq; generis eiuldem accepisse illud oportet, quòd non omnia eadem ex materia consistere solent, aut augeri: sed sunt quae ex aliorum corruptione & principio consistant, & post augeatur, vt pedunculi, & pili corrupto alimentò, aut qua labe alia corporis prodeunt. Ergo vt in corpore nonnulla excremento proueniunt alimenti, quod certè cruditas est, & vbi naturae vires superare non queunt, abscedunt quidem in vesicam & aluum, quae in promptu maximè sunt: aliqua verò animal producant, itaq; in senectute & morbis hæc

augentur: sic in terra alia concocto alimento & consistunt & augentur, alia excrementis aduersaque concretionem oriuntur. Culturæ autem officij est, vt concoquat reddatque efficax alimentum, quo genus mite vrbaniū que fructuum consistit. Quæ igitur mitigatione, informationeque huiusmodi creantur, hæc vrbani vocabulo significamus, eò quòd solertia hominis educata quasi eruditæque meliora euadant. Quæ autem cura adhibita mitescere nequeunt, aut etiam aduerso habitu loci sui generis prodeunt, hæc syluestria sunt & rustica, cultisque vivere nolunt. Cultus enim dum ea melioribus instituere moribus contendit, deprauat atque peruertit: quippe cum à sua natura desciscere nequeant, quæ orta sunt ex corruptione: quo in genere capparis quoque profectò est.

13. Cur si quis radicularum folia tempore
ἐὰν γὰρ - hyberno, cum maximè vigent, absciderit, &
ἀπο, ra- terram pedibus complanarit conculcaritq;
dicularū. vt imbrem nullum admittere possit, radicu-
 læ ipsæ per æstatem amplitudine mira incre-
 scent? An propterea quia ne corrumpantur, causa conculcandi soliditas est, quæ humorem putrefacere prohibet: alimentum vero quod aliter ad germen sursum transmittetur, radix sibi ipsa totum dispensat: itaque vel amplior fiat necesse est, vel suo de la-

tere

tere radices alias mittat geminans modo ceparum: has enim multiplices effici nouimus, si quis annuas non euellat, sed tempore hyberno relinquat. At cum vim istam procreandi, ut lateri ceparum natura dedit, sic radicularum negarit, necesse profecto est ipsas illas crassescere nimiam ob copiam alimenti.

14 Cur si quis cucurbitas aut cucumeres apud puteum sitos in ipsum dimiserit puteum tempestiuos, beneque operuerit, virides per annum totum seruabit? An quod vapor aquæ refrigerans efficit ne assiccantur, seruatque virides & vegetiores: & obturatio illa & spiritus satis alere possunt, quæ iam in plenum creuerunt: permanendi verò facultas propterea datur, quod relictis radicibus suppetit alimentum. Nam si quis cum fructificauerunt, detractis sarmentis, præcisâque planta tertiam aggerarit, conculcaritque circum radices, cucumeres faciet præcoques utpote cum radix valeat conseruari. Haud enim cucumer annuam sortitur naturam, sed viuere ulterius potest. Ferent autem isti fructuum maturius, quam qui semine prodierunt: quoniam radix bona pars scilicet operis præcõdita iam naturæ habetur, quod illis seminatibus prius confici necesse est. Terræ autem aggregatio & constipatio, tempore inducit, quo radix & seruari, & germine mittere

inip
r 4 cele

celerius queat. Vnde etiam fit, vt si quis per
ἐν ἁλάρκῃ hyemem cucumeris semen in quallis situm
κῆρῃ, in aqua irriget tepida, & modo soli exponat,
quallis, modo collocet apud ignem, præcoques ad-
κεν calla modum cucumeres faciat, si tēpore congruo
thulis. ad ipsum cūm quallis in terram demittet.

15 Cur non meridie, sed mane noctūue ir-
 rigare consueuerunt? Vtrum ne solis feruor
 humorem absumat: an quòd si aqua calida
 fit, necabit quæ irrigantur.

16 Cur omne odoratum genus tam semi-
 num quàm stipulum mouere vrinā potest?
 An quia calidum est, concoctūque facilè: eu-
 lus sanè, generis sunt, quæ vrinam ciere va-
 lent. Calor nanque interior citò extenuat,
 nec aliqua corpulentia odor cōtinetur. Nā
 & ea quæ minimè odorata sunt, vt allia, ca-
 loris sui ratione vim mouendi vrinam ha-
 bent, vel potius colliquandi. Seminum autē
 genus omne odoratum, calidum esse procul-
 dubio nouimus; odoris enim natura calore
 aliquo omnino creatur. At verò quæ malè
 olent, haudquaquam apta cōcoctioni sunt.
 Esse autem non calida solum, sed etiam con-
 coctū facilia debēt, quæ sint prouocatura vri-
 nam, vt scilicet vnā descendendo humores
 extenuent.

17 Cur ocyus olus excaulescat, quòd semi-
 ne vetustiori, vt trimo, aut bimo prodierit,
 quàm

quàm quod nouo? An quòd sicut in animantium genere semen id celerius affert quod uiget: ita etiam seminum, quæ uetusta admodum sunt, vim suam omnè exhalant: quæ recentissima, imbecilliora propterea sunt, quòd excrementum adhuc procreationi minime conueniens continent: quæ media tempore, hæc humore inutili omni exacto, validissima esse probantur. Celerius igitur semē profundunt. Id autē ipsum non nisi ex caule scire est: quippe cū semen ex caule pueniat.

18 Quam ob causam ruta insita in ficum pulcherrima plurimāque proueniat? Insuper uerò inter corticem, limoq; obducto fouetur. An quòd rutæ radix fomentum teporemque desiderat: itaque cinere quoq; circumdata iuuatur: ficus autem calida est, & eius succus omnium acerrimus docet, & fumus quem multum emittit. Habet igitur calorem atque humorem talem, qualem etiam cinis. Quamobrem si ille iuuare possit, ficus porro copiam ac vigorem eò magis præstabit, quòd humor cineris quidem non perpetuè affluit: fici uerò irrequieto confluuiomanat, utpote cū arboris succus consumi ex toto non possit.

19 Cur stirpium nonnullæ caulem semper edant inanem? An illis, quarum natura imbecillior est, has raram inanēque emitte-

re caulem necesse est.

20 Cur in terra Attica fructus cæteri dulcissimi fiunt, thymum verò acerrimum est, cum id etiam ipsum fructus quidē existat? An quòd ager ille tenuis siccusque est: quāobrem non multum humoris cōtinent, quæ in eo nascuntur. Ergo quæ dulcia sua constant natura, hæc ob humoris contenti mediocritatem, ubi sol partem consumpsit maximam, facile reliqua cōcoquuntur: etenim multum concoqui negotium magnum est, mediocre expeditus cōfici potest. Vnde fit, ut fructus, qui lege suæ naturæ dulces creantur, dulciores euadant: qui sicci è natura, minimeque dulces proneniūt. suam ob inopiā tantum humoris retinent, quantum suo conueniat generi, quod dulce nequaquam est. Sol autem quantum dulcissimum sit & leuissimum, eximit. Itaque acerrimi relinquantur, qui humore superuacuo carēt, quæ fructus cæteri obtinent.

21 Cur pulegium & liriū, & cepe, suspensa florent solstitij tempore? An inest crudū in his alimentum, quod ut hyeme concoqui ex frigore nequit, sic solstitio ex calore concoquens auget. Vtrum quia influxu carent assiduo, breui marcescunt. Etenim quæ nullum alendi initium, nullum influxum assiduum habent, intereunt exiccanturque.

Qua

Quia de causa accidit apud Scytas, ut frumentum diu in terra maneat, propter copiam niuis: & ubi emerſerit, celeriter creſcat.

22. Cur cepe vnum tam acriter mordere oculos poteſt? unde nomen quoq; à Græcis crommyon impoſitum putant, perinde quaſi pupillam comprimi cogeret. Origanus, verò nihil huiuſcemodi facit, nec aliud quippiam ex cæteris, quanquam acre: neq; enim naſturtium, quod mordacius eſt, oblatum oculis efficit æquè ut lachrymæ profluunt: at cepe & cùm oculis adinouetur, & cùm comeditur, lachrymas mouet. An quòd acrium genus discrimine euariat numeroſo, quo ſua cuique vis conſiſtit, ratàque habetur. Naſturtium ergo, quia calidius eſt, reſiccare quod colliquauerit, amplius poteſt: nam extrudere lachrymam cùm editur poteſt: admotum tamen ad oculos, nil propterea mouet, quia nullum mittit vaporem: eſt enim id & ſiccus & calidus. Origanus, cæteràq; id genus calida ſunt leniter & ſicca: quòd lachrymas autem moueat, mordax id eſſe debet, & humidum & lentum. Quas ob res oleum quoque lachrymam excutit, quamuis leniter mordeat: ſubiens enim irreptansq; ſuam ob lentitiam atque tenuitatem dolorem mouet, ac proinde humorem tabificat.

At

At cepe vim eiusmodi sanè habet, vt quòd & humore & vapore sit calido, tenui & lento: itaque oculis admotum, eo quòd vapor eiusmodi est, humórq; tenuis commear, lachrymas mouet: cùmq; editur, itidem transmissa respiratione facere potest. Allium calidum quidem est & acre, & humoris aliquid continens: sed lentum non est: itaq; lachrymam mouere non potest.

23 Quam ob causam myrta collisa in manu dulciora sentimus quàm integra? An què admodum racemorum acini vindemiati dulciores sunt quàm non vindemiati. Etenim multo quod natura suaue est, excerpti acini quasi condiuntur: quippe qui vel extrinsecus mustum resudent, at qui in racemo cohærent, vtique inconditiores constant. Ergo myrta quoq; natura dulcia, intúsq; suam dulcedinem acinorum in modum vix continétia, vbi manu compressa conficitatq; sunt, diffusa intestina dulcedine, parte quoq; exteriori inopplentur: itaq; dulciora non immeritò sentiuntur.

24 Cur myrta enucleatiora sunt quæ minora, & palmulæ nucleo penè vacāt quæ minutæ adolcuerunt, & vuarum acini, qui passim constititerunt, exigui vinacea vel nulla continent, vel pauciora minoráq;? An quia minus perfecta sunt quæ minora: idcirco semē

con

cōtinent indiscretum, cui perinde vt fini nucleus deputatus est : quamobrem & minora sunt, vtpote furculi quidem agnati exteriores, partúsq; imperfecti, & minus dulcia, quā quæ iustum continent nucleum : sunt enim minus concocta . Concoctio autem non nisi perfectio est.

25 Quam ob causam fructuū alijs partem radici proximam habent amariorē, vt cucumeres: alijs postremam superiorē, vt glandes? An q̄ alijs pars ista radici proxima crudo vescitur alimento, quoniam escae confluuium per radicē frequentat: alijs quia sicci ē natura sunt, postrema pars succo dulci concoctóq; inde absumpto iam plenius siccatur amarescitq; modo salis. Redditur enim vnūquodque amarum, cū amplius exiccatur: vt oliuæ, vt glandes inueteratæ efficiuntur amaræ.

26 Cur aliqua germinare non terra contenta, sed abscissa aut euulsa, vel recondita possint, vt caules liliorum, vt allia, vt cepæ? An q̄ omnes alimentū intra se cōtinent, nec certo definitóq; loco omnes oriuntur. Crescere autem vnumquodq; potest, non eo q̄ in se continet alimentum, sed quod decoctū iam & digestum illud pabulum est. Continent igitur vel antehac alimentum, sed augeri tum duntaxat incipiunt, cū tempus
ad

ad id adest, cuius opera res illa effici potest: velut etiam oua crocodilorum tempus tutè operiri sibi commodum nouimus: incrementum tamen continuari non licet, quoniam aliud non suppetat alimentum.

27 Cur allia & cepe quò sicciora serantur, eò meliora possint euadere: cætera autem deteriora? An quòd omnia istiusmodi maximè plena humoris conficiuntur: itaq; terræ cōmissa sicciora temperamento cominodo germinare incipient. Adde quòd minus putrèt, cùm sicciora seruntur.

28 Cur allia & cepæ solæ ex plantis recoditæ germinare possint? An quòd humore alimentoque sunt refertæ. Copia igitur alimenti est, quæ germen efficere queat: idque constat argumento tum squillarum, tum etiam bulborum, qui idem facere possunt. Crescere autem quoq; solet, cùm tempus venerit.

29 Quam ob causam quæ aqua frigida irrigamus, dulciora, quàm quæ tepida euadant? An quòd sic interclusum calidum falsus est, vt calidius, quod falsius: dulce autem ita contrarium, vt frigidum est, & alimento oleribus humor est, vnde saporum genera oriuntur.

30 Cur allia cùm excaulescunt, plenius quàm recens ædita olent? An quòd recens ita
hu

humoris multum adhuc extranei continent, quò fit vt vim suā integrā habere nequeāt. Cū autem decocta iam sunt, secreto humore illo inutili, tum suum odorem sincere adipiscuntur, qui scilicet acer est. Quinetiam cæteri nuper æditi fructus dilutiores sunt & cepas recentiores ob eam causam minus acres sentimus.

31. Cur fructus myrtorum non conditarū magis quā folia defluant, conditarū autem reseruatorūq; alga, vt fit, folia defluāt, fructus adhæreant? An ita euenit non conditis: quoniam natura sancitū est, vt fructus perfecta decoctione flaccescant ac decidant: quæ quidem decoctio repositis agi nō potest, sed eatenus tantū efficitur, vt algæ vapor prohibeat, ne humor fructus immutetur: folia contrā cū siccent, decidunt. Algæ autem, vt salsa exiccandi vim habent. Ergo non idē folijs accidit arbori adherentibus, & conditis, modo quo dictum est.

32. Quam ob causam cucumeres, cognomento pepones, optimi palustribus plantis, id est, humidis fieri soleant, vt apud Orchomenum, & in Aegypto: aquarum etenim vberem terram esse Aegyptū putamus. Cur ergo cucumeres qui humidi sunt, & ob id hortenses ac rigui minimè laudati, locis palustribus quæ madida sunt, egregiè fiant?

Vtrum

Vtrum quòd ob terræ duritiā altius cogū-
tur descendere. Solum nanq; limosum ac
planum maximè indurescit: qui autē altius
innituntur, meliores euadunt. An quòd ter-
rā siccam esse oportet, quoniam cucumeres
natura humidi sūt: ita enī sequetur, vt per-
retractum in medium veniant. Palustris ve-
rò si plana altāq; sit, alimentum nec exigū
præbet propter soli altitudinem, locūque
ipsum: neque nimium, quoniam solum resic-
cari necesse est.

33 Quam ob causam rutā & nonnulla pi-
gmēta odōra sudōrum faciant foeditatē? An
quorum in odōre grauitas est atq; acritudo,
ea cum excrementitijs mista humoribus de-
prauare odores possunt.

34 Qua de causa rutā fascinationis reme-
dium esse aiunt? An propterea, quia tum effa-
scinari se credunt, cū aut voraciter edunt,
aut incommoditatum aliquarum tenentur
suspicionē, aut cibum habent suspectum quē
capiunt: itaq; cū de mensa eadē quid pri-
uatē sibi assumunt, participem intuentem
quempiam faciunt, affanturq; cū imper-
tiant, ne me fascinoes: ergo cibum cum per-
turbatione sument, nec quid bibent aut edēt
sine turbatione & flatu, qui vnā hauriatur
& ingeratur. Quamobrem flatu ipso vel cū
extrudendus effertur, cibus quoque vnā ela-
tus

tus eiicitur, vel cū interclusus per humorem tenetur, tormina mouetur & cruciatus. Igitur ruta præsitata vi sua & potestate calfactoria, vas quod recipit cibos, elaxat, & reliquum corpus itidem afficit: ex quo fit, vt flatus ille interclusus, transmitti atque secedere possit.

35 Quænam causa sit, vt origanus musto iniecta vinū dulce efficiat? duas enim in amphorā inieciisse heminas satis est. An quòd tollit quātū in musto est, aqua abundū & feculentū sua siccitate in seipsa recipiēs, quibus scilicet saporē confici austerū censemus: argumēto quòd vina, si quid aquæ habeāt, sibi illatū, minus mollia redduntur: atq; & si diutius stare in fece sinantur, itidē fiet: & cū vinum dulce molimur, vas multum temporis soli exponimus, vt sol quantum sit dilutum auferat, & reliquum decoquat: hoc autem idem facere vel origanus potest, quippe quæ sit & sicca & calida.

36 Cur nigræ myrti fronde sunt frequentiore quàm albæ? An q̄ nigræ generis sunt syluestrioris, cuius indicium, q̄ locis rusticis istæ proueniunt, minimēq; ex cultu mutantur: humida autem omnia fronde crebriore conduntur. Quòd enim minus suos fructus decoquere possunt, idcirco ad frondem alimentum se vertit.

EORVM QVÆ AE. AD FARINAM
nam & massam; ceteraque id genus
pertinent, seclio uicesima prima
cuius quæstiones xxvi.

1. C V R præsana & farina triticea oleo
instillato reddi possint candidiora,
cum rufum oleum sit? An quòd spumare so-
let, dum cum humore miscetur, quod nō nisi
albescere est. Mistio verò versatu agita-
tūque fit, & cum corpulentis humor com-
mitti melius potest: quod sanè in ijs acci-
dit, quæ aqua decoquit, atque ita candidiora
efficiuntur.

2. Cur cibus triticeus maximè corporibus
nostris competentior atque vescentior est,
quàm ordeaceus? An quòd hic mediocrem
habet lentitiā, quàm cibus habeat, & opor-
tet, quippe qui adhærere conglutinarique
corpori debeat: quæ res non nisi lentore effi-
ci potest. Ordeum verò rigidius est: itaque
massa eius longè pertritavalidius alit, quàm
parum attrectata.

3. Cur farinæ triticeæ primum, ordeaceæ
vltimum candidius est? An alterum ut du-
rius eircunfrangitur, idque agitur, cum plu-
rimum temporis molitur: alterum ut mol-
lius atque tenuius, quam primum exprimi-
tur: candidius autem in vtrisque quòd inte-
rius est.

Cur

4ª Cur panes frigidi albiores cernuntur
quàm calidi? An eadem quodammodo causa
est, cur inueteratum quoq; oleum candidius
sit quàm recēs? causa nanq; nigros humor
est: hic autem in fillee vtrifq; , vt recensibus
vberius continetur; sic tēpore prouectis par-
cius in superficie residet, propter euapora-
tionem. Euaporatur prorsus oleum vel tem-
pore vel sole: panis autem calore inde egre-
diente per refrigerationem: humor itaq; fri-
gidis iam euanuit, calidis adhuc inest.

5ª Cur panes non saliti plus ponderent
quàm saliti, modò cetera omnia pari habeā-
tur mensura? Contrarium nanq; verifimi-
lius dixeris, cum sal adijciatur, & grauior sit
quàm aqua. An quia sal exiccare potest, ex
quo incorrupta seruantur, quæ confecta sa-
le reponimus. Abstulitur enim à sale, resicca-
turq; humor, qui ex calore putrescit: & in
pane igitur humor à sale cōsumitur, extrāq;
afflatur: quocirca panes pridie facti leuiore
quàm calidi sunt, utpote frigidiores, contrā
ijs qui sale vacant, humor largior insidens
efficit grauiore.

6ª Cur panes frigidi humefacti, si inulcem
tangant non cohareant, calidi cohæreant?
An quòd frigidi lentorem suam cum vapo-
re vnū miserunt, quo exacto conglutina-
ri non amplius queunt: humor enim quò

maduere rigidus est : Calidi contrà lentoris aliquid continent:ex quo fit,vt cùm madefactis vapor emigrat, calor ob suam tenuitatem respiretur & euanescat . Glutinosum autem illud cum calore egrediens, seque cum humore permiscens , facit vt inter se panes cohaereant.

7 Cur farinæ triticeæ primùm, ordeaceæ vltimùm candidius prodeat? An q̃ ordeū vt rigidius,protinus obfrangi diffundiq; aptū est , quod maximè fit cùm diu contunditur. Triticum mollius est,atq; ob eam rem parte exteriorē leuiter diducta,interior quæ cādidior est expressa, primū cōtunditur:est autem in vtrisq; candidius,quod interior est.

8 Cur massa ordeacea,quò plenius tractetur teraturq;, eò minus aluum subducere læuigaréq; potest:triticea cōtrà quò plenius, eò magis? An quodd triticea maiorem in modum contrita minuitur:lentū etenim quodque affici ita solet : tum ignis humorem panis vndique eximit,itaque rigidiusculum humore sublato relinquit. Deniq; quanto plenius contrectatur & teritur, tanto frigidior redditur:partes enim singulas deminui adeò agitata,extenuariq; necesse est. Rigidius autem omne cōcoqui facilius potest.Ordeacea contrà quò amplius pressatur & teritur , eò lentior & tenacior humore imbibito euadit.

Tenax autem omne ac lentum diuidi sanè haud facillè potest: qua quidem diuidendi facultate fit, vt ægrè concoquatur: quod enim concoctionem recepturum est, digeri in minima debet.

9 Cur massa ordei contrita minor, tritici amplior reddi potest? An quòd ordei farina massata contritâque compescitur atque confidet, scilicet glutinamento humoris, quia rara & crassiuscula est: triticeâ quoniam spissa admodum est, colleuatur atque extollitur: spissa etenim omnia subacta pertritâque incalescunt, & incalescèdo inflantur ac extolluntur: quomodo etiam caro perfricata extollitur.

10 Sed cur massa triticea in igne amplior quàm ordeacea reddatur? An quòd humorem triticea continet indiscretum, qui cùm calfactus egredi nequeat, scilicet ex pertritionis cōpressu, mox spiritus de eò concalfacto humore nascitur: largior autem humor largiorem pariat spiritum necesse est.

11 Quam ob causam cùm mel tenacius quàm aqua sit, farina mulso subacta rigidior reddatur, vbi decocta est, quàm aqua subacta? An quia aqua feruore ignis cogitur atque consistit: mel cōtrahit quidem, sed non sine assicatione: itaque rem facit rigidiorē: causa nanque rigoris in siccitate est.

12. Cur biscoctus panis refrigeratus minus duritiem præ se ferat? An quod triticum dulcem quendam ac lentum succum in se continet, qui veluti anima eius est: indicium quòd cum siccat, omnino exinanitur: cum autè vaporis aliquid sentit, mox erūpit & coalescit. Ergo cum humor hic in farina quoque tritici insit, maximeq; in ea quæ purissima est, efficitur, vt in massa ex ea ipsa farina confecta idem feruetur: argumentum quòd decocta in puluem redditur, lentior. Vbi igitur panis primò igni commissus est, portio rigidi & leuis cum humore euaporatur, & quantum in farina furfureum maximè est, totum deditur: mox pane educto cum denuò massa retritatur pressaturque, pars farine tenuissima & humoris leuissima, quæ solæ supersunt, miscentur amplius sibi, tum quia tales amplius euaserūt, tumque propter ignitionem: fit enim mixtura eorum tincturæ consimilis, vt massa post trita similis farine illi elix efficiatur, quippe quæ per trita iam prima, relictaque parte farine tenuissima, & humoris lentissima, glutinosa & resiccabilis redditur, vbi igne præsensit: nā & disiungi facillè quod lentum est nequit, & humorem nullum per se ipsum emittit quod spissum est. Hac igitur eadē re panis quoq; biscoctus ob causas prædictas efficitur, itaq; minus durefcit, cū semper

per inter se humiditatem contineat.

13 Cur nonnullis de genere cibi, tum humidi, tum sicci, multum temporis sine fastidio uti possimus, ut cibo quem triticea ex farina ordeaceaue conficimus, & vinis austeris, & aqua: alijs verò quamvis suavioribus, non tamen sine fastidio toties uti possimus? An quòd eorum quæ in cibo assumimus alia validius alunt, sunt quæ ad inundandum aptiora: itaque vel ubi cibo priore consumpto vacui sumus, inest præterea facultas multa in corpore, quæ ut ad priorem corporis perfectionem decocta est, sic ad finem, & ad succedentem coquendi vicem cruda animadvertitur. Cuius sanè generis pars plurima suavius est: quæ enim pinguis & dulcia & opima sunt, ea nobis gustu suavisima sunt, eademque omnia validè nutriunt, & decoqui possunt, tolerantque inundare quocumque inter se ipsa discrimine distent. Vnde efficitur, si quis sese impleat, ut facultas eorum diutius immoretur, nec brevi sensus deficiat: non enim solum pleno ventriculo satietas oritur, sed digesta quoque alimonia cæteras in partes identidem usu euenit. An non id solum ipsum causæ est, verumetiam quòd nonnulla perquam modicè naturæ usui sunt, nobisque familiarissimè conueniunt. Hæc enim omnia quia secundum naturam sunt.

idcirco melius à corpore quàm dulcia recipiuntur, vt quæ præter naturæ rationem facile respiciuntur. Alia verò alijs temperationibus congruunt: vt mel apibus secundum naturam sic suppetit, vt eo vesci tantummodo possint, quanquam viribus sunt imbecillis. Itaque relinquendum quidem est quantum absumatur, sed id ex proportionem ad vires hominis. Quæ igitur è suauibus ita sese habent, ea quoniam naturæ minus propria conueniunt, suauia quidem sentiuntur, sed parum temporis moram faciunt, & fastidiũ pariunt. Quæ autem secundum naturam pro cibo deputata homini sunt, ea semper appetimus: itaque fit ratione naturæ, vt usu quoque eorum assiduo minus quàm suauium fastidiri possimus.

14 Cur eadem ex assuescentibus suauia, & admodum crebrò vrentibus insuauia sentiantur, cum tamen assuescere, sit sæpe & crebrò quicquam facere? An quia consuetudo habitum rei cuiuspiam capientem in nobis efficit, non satietatem. Frequens autem vsio desiderium explet: & ipsum quasi causa quædam est. Habitus ergo cum exercitantur, augentur, atque proficiunt. Concepracula verò infarcta nihilo ampliora redduntur. Quæ obrem consuetudo cum exercitatio sit, auget habitum illum capientem. Quod autem usu
crebro

crebro in cibo assumitur, infarcit quidem expletque desiderium, quo expleto, non amplius escam recipimus: sed augere illud idem non potest, ob eam scilicet rem quam modò de infarctione retulimus. Ad hæc, nō ideo suavius consuetudo est, quia semper delectet: nā res etiā solitæ molestæ sunt, si usu quis agit crebriori, sed eo certè suavius agitur, quoniam operis principium libèter adimus, & diutius rem facere eandem assueti, quàm non assueti valemus. Qua igitur re molestum hoc est, quanquam suaue sit, hac eadem cætera quoque suavia efficere possunt: vtraque enim cū crebrò vel fiunt, vel pro cibo sumuntur, tædio nos certè afficiunt: cuius sanè causa est, quòd nos vires siue virtutes vel recipientes vel agentes, nō infinitas, sed finitas habemus: quæ ubi quidem sibi quod modicè competat obtinuerint (id enim est, quod continuè amplificari sentiat) alteræ satis expleantur, alteræ agere nequeunt.

15 Cur panes, vt parum triti, sic nimium triti rumpantur? An quòd parum triti, quoniam partibus minus connexis inter sese continentur, idcirco rumpi facilè queunt: tritatio enim partes copulat & coniungit: ergo suo ipsi discrimine ad diruptionem paratiōres reguntur. Adde quòd multum humoris & impromiscuum continent qui minus tritu-

f 5 ram

ram pressuramque recepere: at quos nimium tritos igni mandauimus, ij licci admodum sunt, quoniam humoris parum immodica agitatio tritandi reliquerit, idque decoctis totum exactum est. Igitur rumpi utrosque necessum est, quoniam humoris multum educitur: multum enim, ut absolute in his continetur, quos parum tritaueris: sic reliqui comparatione in ijs est, quos immodice agitaris.

16 Cur massa triticea candidior pertrita efficiatur, ordeacea nigrior? Vtrum quod per summa ordeacea nimium assiccatur: calor autem humori permixtus, candorem gignit. An quia cum calfacta est, humorem ad seipsam trahit, ut quæ partibus maiusculis constet.

17 Quam ob causam farina aqua subacta melius cocat quam oleo subacta, quod tenacius est, quanquam glutinatius quod lentius est: oleum autem lentius quam aqua? An quod aqua tenuior est, ut visque quaque subire mollireque valeat. Cohæret item & comprimitur inter se melius farina aqua subacta, quanquam etiam sine contritu comprimiqueat.

18 Cur massa tota leuior sit, quam seorsum humor & farina? Vtrum quia cum miscentur, spiritus intercluditur. An quia pars aque

à calore farinæ indito euaporatur: itaq; minus id redditur, quod ex utroq; mistum con-
stituerit. Aer autem aquæ tametsi miscetur, ni-
hilo tamen leuiorem facit: nam ipse quoque
aer cum aere pondus auget.

19 Quam ob causam lac vinumque dulce
quoties cum farina ordei bibitur, dulcius sen-
titur? Vtrum quòd ad non dulce dulciora
istæ esse videntur: farina enim dulcis non
est: aliter quia humor dulcis mistus cum fa-
rina diutius immoratur. An propterea quia
farina quæ dulcedinem in se habet, ali-
quandiu immoratur: itaque diutius sensio,
habetur.

20 Cur eadem potio minus mera appareat
si farina ordei inspersa bibatur? Vtrum quòd
diuersa sibi miscentur, & temperantur. An
quoniam farina humori obducta in sese re-
trahens abolet qualitatem.

21 Cur alica plus aquæ recipiat, quàm tri-
ticum, vnde cōfecta est? An propterea, quòd
alica farina quodammodo est: farina autem
plus aquæ imbibit: moles enim amplior e-
ius quàm tritici est. Pressius nanque & con-
stipatius triticum est. At quod amplius est,
plus id capere potest. An non solum ea ipsa
de causa ita fit, sed etiam calore, quem in-
tra se continet & farina & alica, efficitur,
vt bibacius hauriant: quod enim calidum
est,

est, humorem id & efficacius ad se trahit, & expeditius in vaporem consumit.

22. Cur farina tritici massata pertritâq; longè amplior reddatur, quàm ordei, scilicet ex proportione? An quòd altera multum humoris sibi admittit, altera parum. Sed qua de causa plus admittat? Cògruens enim potius dixeris, vt ordeacea bibatior sit: quippe cùm ordeum tostum, triticum non tostum sit.

An propterea ita sit, quia trituram pleniorè triticea patitur: cuius causa est, quòd partibus minutioribus constat. Fit igitur quasi vt quantuplo partibus contineri potest minoribus, tantuplo humorem sibi largiorem admittat, quippe quæ ipsum humorem pro glutine sibi capiat, vt Empedocles quoque suis in Persicis diuèrticulo quodam ait: Munus vbi larga cæteris coniunxerit vnda, multumque humoris proinde absumere queat.

23. Cur etiam igni mādâta massa tritici amplius angeatur, quàm ordei? An quòd humorem in se continet indiscretum, qui recalcensens extrudi nequeat: hic ergo cùm in spiritum transeat, nec sese promere pariter, atq; ex massa ordei possit, videlicet propter tritici spissitudinem (spissius enim est quod partibus constat minutioribus) idcirco extollit, molèmq; agit ampliorem. Ad hæc plus ista humo

humoris continet, quo recalescente spiritus
prouenire solitus est. Ex quaq; re autem plu-
ri plus proficiscatur necessum est.

24 Cur pistorum, cæterorûmque officio
fungentium frumentario, qui ordem attrahant
imbecilli efficiantur, & destillationibus
infestentur: qui autem triticum, corpore
sint bene habito? An quòd facilius triticum
concoqui, quàm ordem potest, atque ea re
delibamenta inde manantia esse faciliora ne-
cesse est.

25 Cur panis tostus durior, tepefactus hu-
midior reddi aliquantisper possit? An quo-
niam cùm torréfit humor extruditur, itaque
panis relinquitur durior. Leniter autem cū
recalescit, humor consistens ab igne diffundi-
tur, humidiorque proinde existit.

26 Cur farina tritici resiccata minus consti-
petur, quàm ordeï? An quòd intercapedine
vacant, quæ ex partibus constant minutissi-
mis: & plura quæ grauiora sunt, compressa
suapte pondere tantundem occupant, quan-
tum pauciora. Sed farina ordeï crassiuscula
est, itaque siccata compesci, atque in minus
contrahi potest, vt quod minus est suo com-
pressu, plus illud constipet in seipsum, capes-
catque: triticea porrò particulis minutissi-
mis iam constat. Itaque non ideo resiccatur,
vt partes reddantur minores, sed vt leniores
effici

efficiantur, minúsq; constipentur suo com-
pressu, & natura: natura enim grauior farina
triticea, quam ordeacea est.

EO RVM Q^{ue} AE AD FRV-
Etus arl orum pertinent, sectioni
cesti n: secunda, cuius qua-
stiones XIII.

1 **Q**Uam ob causam pomá nō ita prius
vt pōst esitata in repletionis mole
respondeāt? An quoniā cæteris esculentis ge-
nus pomorum longè grauius est: quod argu-
mento ficuum constat, quæ nouissimè esita-
tæ, vltimæ tamen euomuntur. Poma igitur
antè ingesta suo pondere in simum delapsa,
spatij amplitudinem relinquunt superius, vt
cibum sequentem adinitti faciliè liceat. At
si è contrario sumantur, vsu eueniet, vt quo-
niam deorsum ferri expeditè non queant,
innatent, & partem totam ferè occupent
inanem.

2 **Q**uamobrem cum dulcia nobis similia
quā acria sint, ocyus à dulcibus impleamur?
Congruum enim vt contrā eueniant, quan-
doquidem à similibus minus satiari consen-
taneum est. An quoniam non æquè præma-
turæ conceptaculum ex quo haufimus, & cor-
pus quod vescitur, impletur: sed venter qui
dem repletus aliquando est, vt eorum qui si-
stunt:

riunt: sitis autem nihilominus superest. Non enim ea de causa sitis cessat. quia venter plenus humoris est, sed quia membra corporis omnia humorem commodum sibi attraxerint: quod ubi illa satis suum desiderium expleuerunt, tunc sitire cessamus: ita etiam fames, nec aliter tolli potest.

3 Cur ocyus à dulcibus, quàm acribus sariemur? An quia ocyus dulce, quàm acre appetere desistimus: sed an perinde, vt venter impletur, nos quoque dulcibus satiari possimus, confessum non est. Cùm igitur desiderium celerius his ipsis expleri possit, docendum est. Alimenti desiderium, siue cupiditas, vt simpliciter loquar, indigentia est, cùm cibum vel nullum, vel pauculum habemus.

Quòd cùm acuta nō validè nutrire queāt, sed parum alimonix, multum habeant excrementi, meritò amplius hæc appetimus, parumque eorum cupiditatem explemus, quoniam in alimento item indigemus, quo ipsa careāt. An dulcia tota ipsa cibus idoneus sunt, atque ex paruis quibusdam eiusmodi escam corpus capit vberiore. Quòd cùm se abundè referat, nihil edere præterea potest: Plus enim tolerare non potest: atque ita efficitur, vt ocyus à dulcibus sariemur.

4 Cur fructus arborum, & carnes, & cætera id genus, vtribus vehemēter inflatis cōtenta valeant

valeant incorrupta edurare: nec minus quæ diligentissimè p̄scata, obturataque circūundiq; fuerint? An quoniam corrumpi omnia solent cū mouentur: quæ autē plena sunt, iminota persistunt. Haud enim fieri potest, vt motus sine inani spatio agatur. At qui isthæc, quæ ita inclusa sunt, plena vndique: constat ergo incorrupta seruari ratione.

5 Cur vinum post pomum putre epotum amarum sentiat? An amarorem putredo habet. Itaque quod de pomo per summa infidet, linguæ humori qui bibitur permissū, diffusūmq;, amaram efficit potionē. Ipsum autem pomum per se esitātū, minus deprehendi propterea potest, quia saporis id genus multa attingat, inq; exigua discernatur.

6 Cur edenda bellaria sint, vsusque secundarum mensarum adijci debeat? An vt satis bibamus. Non enim sitis gratia solum, quæ per mensam primam nos teneat, bibendum, sed etiam post hausisse aliquid iuuat.

7 Cur nuces tostæ refrigeratæ deteriores redduntur, & panis quoque, & glandes, & multa id genus alia, rursusque calfacta eadē meliora euadant? An propterea quòd refrigeratis succus concrescit, & constat: repesactis rursus dilabitur. Suauitas autem non nisi per succum percipi potest.

8 Cur fructuum esitationem, vt ficuum,

ceterorumque generis eiusdem, vel vinum merum, vel aquam superbibere debemus, quæ quidem aduersa inter se sunt? An quia genus pomorum, & calidum & humidum causa suæ generationis est: habet enim tum ignis copiam, tum humoris: frangit factus pomi veluti feruorem intus per ignem excitat, quò modo mustum foris efferuet, vi tamen hebetiore: humor autem nimius cruditatem committit. Aqua igitur suo frigore feruorem illum frangit, atque extinguit: & vinum suo calore idem plerunque efficere potest, quippe quod perinde atque ignis igni multus pauco vires subtrahat: amplius tamen humoris copiam suo calore emollit, & concoquit, suoque pondere innatantem illum feruorem vincit ac reprimat.

9. Quam ob causam carica bifida tantum dulcissimæ sint, nec multifidæ: aut omnino infissæ dulcedinem præstent? An quòd ex multifidis respirant, euaporantque cum humore pars dulcedinis plurima. In ijs autem quæ infissæ cogerint, humoris diluti copia est, quòd nihil ferè inde exactum fuerit: At quæ fissæ quidem, sed tamen fissura multiplices sunt, immunes utroque isto incommodo caruerunt.

10. Cur si ficus in furno siccantur, duriores efficiuntur, quàm si exemptæ foris refrige-

t ren

rentur? An quoniam in furno humor totus ex nimio calore euaporatur, foris aer circumfundens humorem contrahi, emanareque prohibet; ita enim vt leuiter euaporetur potius accidit. Sunt autem quæ siccant dura, quæ humant mollia.

11. Cur ab acerbis vinum, aut aqua epota dulcior sentiatur; exempli gratia, si quis glâdes, aut myrta, aut tale quid ori mādauerit? An merito ita fiat, quemadmodum vel in cæteris agitur: omnia namque plenius eadem apud sua contraria innotescunt. Contrariorum autem saporos oppositi formæ inter se sunt. An vt res in his est, quæ colore inficimus: ita enim lingua acerbis cōficitur illis, meatûsque suos patefieri patitur, vt dulce subire amplius possit. Res enim quasque inficiendas humoribus quibusdam acerbis ante immergimus, vt inde affectu infici colore plenius atque ineluibilius possint.

12. Cur dulcia, minus dulcia sentiantur calida, quàm refrigerata? Verum propterea quod simul sensus duo existunt, id est, calidi, & dulcis: itaq; calidi sensus, reliquum depellit, atque obfuscet. An quod etiam succus dulcis calidus est, itaque ignis igni adijcitur: ergo calor est qui impediat. An quod ignis vires omnium minuit, quia vim obtinet commutandi: calida igitur propiora mu-

tationi sunt, refrigerata resident, sibiq; iterum constant.

13 Cur paleæ fructus duros atque inconcoctos emolliunt, in maturitatēque adducunt: mites autem & concoctos non putrefaciunt? An quòd palea calida, & attrahēs est. Suo igitur calore concoquit, & per vim illam attrahendi saniem omnem seuocat, atque imputridos seruat.

14 Quare de causa ficus cū molles, dulcēsque sint, dentes offendant? An quia gingivis sua lentitate adhærent, seque præmolles inter dentes insinuant, & putredinem per suum calorem citò conficiunt. Forsitan & ob granorum suorum duritiam dentes celeriter effatigant, cū manducentur, conficiunturque.

EORUM QUAE AD MARE
salsamque omnem aquam pertinent,
sectio vicesimatertia, cuius
questiones XL I.

1 CUR fluctus præalti pelagi supfrangi non soleant, sed parui tantum & brevis? An quia parum humoris cū fertur, discerni à spiritu facilius potest, quàm multum.

2 CUR nauigia onustiora in portu, quàm in alto esse videntur? Celerius etiā de alto in

terram veniunt, quàm de terra in altum pro-
uehuntur. An quòd plus aquæ quàm minus
reniti validius potest: pauca enim oppressa
onere cedit, vt demergi necesse sit: multa è
contrario repellit, ac sustinet. Vis enim
ea est aquæ, vt sursum versus compellat in-
ferius: ergo vt in portu maris parè, sic mul-
tum in alto est. Itaque plus oneris conuehi
in portu videbitur, etià mouebitur ægrius,
quia magis immergitur, & aqua minus reni-
ti potest. At verò in alto res contrà vsu
euenit.

3. Cur fluctus interdum prius eueniant,
quàm venti? An quoniam primo spiritus
ortu maris pars prima impulsæ, partem sibi
continuam ipsa compellit, itidemque deinceps
vice pari, seriè que agitur perpetua.
Quamobrem cùm mare ipsum continuum
sit, efficitur, vt quasi vnus ictus continuus ex
his omnibus exultet, idq; fieri vno in tem-
pore possit. Itaque euenit vt prima & vlti-
ma pars simul moueantur: quod acri nun-
quam accidit: quia corpore vno cōtinuo hic
esse non potest, cò quòd multiplici vndiq;
repulsu retorquetur, atque conquatitur, vt
primus validissimisque mouendi impetus
refringatur, impediaturque. Quod mari ac-
cidere propterea nequit, quia grauius aere,
motùque difficilius est.

Quã

4 Quam ob causam cū aliquid in mare vndabundū & æstuans iactum est, vt anchora, vnda residet, & quiescit? An quòd mare pōderi cedit, quòd defertur, quo cū aer delabatur: qui cū per directum in imum defertur, atque attrahitur, secum eodem id trahit, quod mare de latere concitat: æstus autē maris nō desuper tendit ad ima, sed per summa versatur, quo sedato tranquillitas oritur. Ad hæc, cū mare in ea spatia coit, quæ ponderi descendenti cesserint, vertiginē mouet, quæ non nisi circulo agitatur: at cū linea recta circulum per punctum attingat, fluctusque ad lineam rectam obliquè ferantur, fieri potest vt fluctus ipsi per punctum horas vertiginis attingant, nec prædictam ob causam tantum, sed etiam quòd ipsa vertigo accedens, suo impetu circū vndiq; illos depellit. Quòd cū itaque fluctibus pars ea vertiginosa careat, meritò vnda iacta anchora residet, tranquillaturque. Adde quòd aer, qui cum pondere illo delapso descendit, mox sese referens, vndamque sursum compellās, bullas excitat: quippe cū bulla humore cōsistat, qui de imis ad supera pulsus ab aere efferatur. Omnis autem bulla lenis, serenaq; est. Indiciū verò quòd vnda, qua pondus in imū corruit, submissa in caui paulò post resurgit, & mari circumdati æquiparā.

§ Cur interdum nauigia, dū cursum agūt,
 in mari quiescente repente absorbentur, tota q;
 ita percunt, vt ne naufragium quidem flui-
 tans vsquā appareat? An cū locus cauer-
 nosus terræ subditę mari disrumpitur, simul
 in mare nauigia introrūpuntur, introrsūm-
 que spiritus impetu trahuntur: cūque im-
 pulsu pari circumundique agitentur, deor-
 sum ferantur necesse est. Hoc idem apud Me-
 saniam quodque in freto fluctu reciproco eue-
 nit. Fiunt enī eo ipso vertigines quę in imū
 absorbent, tum ob eam quam diximus cau-
 sam, tum etiā quod mare illud præaltum
 est, terrāque ad longinquum vsque subhiat
 cauernosa. Vertigines igit̃ eousq; p vim du-
 titant: itaque efficitur, vt inibi fragmenta
 nulla valeant fluitare. Fluxus autem ille fie-
 ri solet, cum flatu desistente priore, mari itē
 fluēte, flatus aduersus primo occurrit, maxi-
 meque cū auster. Cū enim vnde inuicē
 cursitant, inflictu prætereunt mutuò, quo sci-
 licet modo in fluminibus fieri nouimus: atq;
 ita mare in gyrū vertitur, quę vertigo, aut
 vertex, vocata est. Fertur autem vnda in an-
 fractum initio motus valido desuper irruen-
 te. Igitur cū vndas vrgerē in latus non
 liceat (impulsu nanque repellūtur mutuo)
 compelli prorsus in imum necessarium est.
 Quamobrem id quoque deferri eodem vnā
 cogi

cogitur, quod vertigo prehēderit: eadēmq; causa est, cur etiam nauigia relinuntur, repandāque deferantur, cū denoratur à vertigine. Iam enim aliqua erecta ex toto descendisse memoriæ proditum est.

6 Cur mare Ponti candidius, quàm Aegæi est? Vtrum propter visus refractionem factam de mari in aerem. Est enim aer Ponti crassius, & albidus: itaque fit vt etiā maris pars summa talis esse videatur. Aegæi verò quoniam à longinquis vsque purus & liquidus est, cœruleus cernitur: quocirca mare quoque aeri renitens, colorem eundē repræsentat. An quod lacus omnes, quā mare candidiores sunt. Pontus autem in lacus specie propemodum transit, eò quod multi in eum fluij effluunt: nec verò mari solū candidior lacus est, verū etiam fluijs. Vnde pictores flumina pallida, mare cœruleum, lacum candidum pingere non ineptè consueuerūt. An quia per aquam bibi idoneam visus penetrare facile potest, aerem versus reflectitur: è mari autem nec sursum reflecti potest, quoniam levis aqua non est, & deorsum progrediens fatigatur, itaque fit vt mare nigrum esse videatur. Atqui mari quod lacum simulat, pars dulcis per summa innatat: sal-sa verò in imo est. Quamobrem ob id penetrare aspectus nequit, sed ad lucem refle-

ctitur, albedinem per summa ostendit.

7. Cur mare minus quàm aqua bibi idonea, frigidum est, omnesque falsi humores non vt dulces frigidi sunt? Vtrum quòd mare spissius & corpulentius est: tale autè quodque minus refrigerari potest: sicut etià amplius incalescere aptum est, quippe quòd calorem seruare suà ob densitatè melius possit. An quia mare pinguius est, quocirca flammà æquè extinguere atque cætere aque nō potest: calidius autem quod pinguius est. An quoniam multum terræ in se continet, propterea siccior est: & quod autem siccior, idem calidius est.

8. Qua de causa qui mari se lauerint, ocyus resiccent, cùm mare grauius sit quàm aqua dulcis? An quia crassius & terrosius est: ergo cùm parum humoris habeat, meritò siccaripotest: celerius.

9. Cur perflante aquilone mare perspectius atque trās lucidius sit quàm austro? An quia mare cùm serenum est, colorem trahere sibi assolet: inest enim aliquid pinguius in succo falso: indicium, quod die tepidior oleosum quiddam secerni uidemus. Ergo tranquillo tepidioriq; mari succus iste sua leuitate per summa penditur, quod aquilone fieri minus potest causa frigoris. Est autem aqua trās

luci:

lucidior quàm oleum, id enim colore obducitur. Aqua verò expers coloris visu obuia, apertionem sui præstat suspensionem.

10 Cur fluctus ventum præ se omnes ferant? An quia flatus futuri indices sunt: flatus enim impulsus aeris est. An quia vice propellendi successiua consistunt. Propellit autem flatus nondum continuus, sed exoricens. Primus igitur quasi emarcuit, mox autem hunc alter propellit factaque altera densitate elanguescit: quare cum hoc propulsum iam adest, propellens quoque illud venturum esse parum fit: facit enim id ipsum cum incipit.

11 Cur fluctus ante quàm flatus erumpit? An quia non simul flatus desistit, & mare undabundum sedatur: sed mare postea, ideo fieri potest, ut qui mouerit spiritus, ante occidat quàm sensu obuius fit: itaque non fluctus spiritu prior est, sed ille latet, hic patet. An flatus non undique simul spiret, sed primū vnde exortus sit: simul autem spirat & mare sibi proximum agitat, quod exitum subinde proximum mouet: atque ita fieri potest, ut fluctus flatum possit antecire. Motus enim ille velocior à mari, non à flatu principium ducit.

12 Cur in mari melius quàm fluuijs natare possumus? An quòd qui natat sedulo aqua adnitendo natat: adniti autem firmius

ad id possumus: quod corpulentius est: at aqua marina fluuiali corpulentior est: / crassior enim, & ad renitendum validior.

13. Cur mare deuri potest, aqua non potest? An & aqua deurit: sed mare minus ignem extinguit, quoniam pinguius est. Cuius rei indicium oleum facit, quod ex sale depro-mi potest. An etiam, meatus maris minus congruant igni, ut qui crassiores sint, & eo magis quod salis ratio non deest. Vt igitur quod siccum est, minus extinguere, quam quod humidum potest, ita etiam quod amplius siccum est, idem ex ratione vrentius esse debet, & alterum magis altero: quod enim siccius, eo calidius est: mari autem istae ambo inesse plenius palam est.

14. Quam ob causam demersi in mare plus temporis valeant tolerare, quam in fluuio? An quia fluuiialis humor tenuior, subiectus igitur copiosius strangulat.

15. Cur mare perspectius & dilucidius est quam aqua potu idonea, cum crassius sit? dulcis enim salsa tenuior est. An tenuitas causa non est cur mare dilucidius sit, sed directi meatus id faciunt, quos tum plurimos, tum amplissimos continet: ergo illa potu idonea spissa ex tenuitate suarum partium est, salsa amplioribus interstitiis inanit. An quia mare purius & syncerius est: terra enim nulla in eo perma-

net:

net:arena suo pondere delapsa,in imum sub
fidet. At humor dulcis mistus cum terra est,
quæ interueniens facit vt citò perturbetur.

16 Quam ob causam inane aura frigida de
mari non spirat, de fluminibus spirat? An
quoniam mare locis patulis spatiosisque di
latatur, flumina angustissimis concludun
tur. Aura igitur maris per multavastaque spatia
dispalata redditur imbecillis: fluminum au
tem vniuersa exringuitur, itaque amplius va
let, & frigidiuscula meritò occurrere potest.
An causa non in eo est, sed vt flumina sua
natura frigida sunt, sic mare nec frigidum
neque calidum est: aura autem omnisque
respiratio, humore vel calescente vel fri
gescente excuti solet. Vtrum enim ex his
fuerit, humor arescit, quo arescente, aer
qui inde ortus spirat, aura est: qui si à frigi
dis proficiscitur, frigidus meritò spirat: si à
valde calidis, citò refrigeratur. Fluuios igi
tur frigidos comperire omnes possumus: ma
re autem neque frigidum, neque calidum val
de est: itaque nec frigidum esse id potest quod
ex eo respirat, cum scilicet mare frigidum
ipsum non sit, nec citò refrigeratur, quia ca
lidum valde non est.

17 Cur fluctus altioris pelagi tardius desi
stant, quam breuioris? An quia res omnis se
rius ex motione multa, quam pauca recalescit:
æstus

æstus autem magni pelâgi amplior quàm parui est, ergo nihil temerè agitur, si tardius quietatur.

18 Cur aqua salsa frigida bibi non potest, calida refrigerataue postquam calfacta est, melius potest? An propterea, q̃ de contrario in contrarium res quæq; mutari solita est. Aqua autem salsa dulci opposita est, & cùm calefcit, portio salis decoquitur, cùm refrigetur, in imum defertur & subsidet.

19 Cur aquæ posite prope mare, dulces magna ex parte, nō salæ comperiantur? An quia percolatæ potu aptiores redduntur: percolari autē id melius potest, quod mari propius situm est.

20 Cur aqua salsa profluere nequeat? An quia stabile quod graue est. Salsa autem aqua grauis est, quapropter calidæ tantummodo ex salis profluere possunt: habent enim sibi leuitatem quæ pondus salisuginis superat: calidum nanq; leuius est. Adde quòd aquæ profluente per terram nimirum percolari queunt: itaq; quantum crassius & grauius est, id assidue magis magisq; defertur & subsidet, quantum leuius atque syncerius id seuocatur & profluit. Vt enim salsum graue, ita dulce leue est: atq; ita efficitur vt sint dulces, quæ profluunt. Hæc eadem causa est, & cur aqua salsa cùm mouetur mutaturque
dul

dulcior fiat: leuior enim per motum atq; syn-
cerior redditur.

21 Cur si quis in Affrica propter mare in-
foderit, aquam principio dulcem, post breui
falsam eandem comperiet, cum cæteris in lo-
cis minus idipsum eueniat? An prima loci
illius aqua concocta sub terra est, quæ cum
diutius manserit, falsior à mari transmissio
efficitur, vt quæ nuper constitit: cæteris
autem locis aqua vel nulla est, vel plurima
nulla prohibente siccitate est.

22 Cur sal eliquari ocys aqua salsa quã
dulci possit? An quod eliquari non aliud est,
nisi ab humore caloræue subeunte resolui &
dirimi ita vt liquidũ sit: eliquare autem ne-
queunt quæ vel subire omnino non possunt,
vel quæ ita subeunt vt tangere nequeant.
Vix illa verò eliquant quæ facile transmeant:
contra celerrimè dirimunt, quæ per vim se
intrudunt. Subire autem nequeunt, quæ
amplius admodum partibus constant, quip-
pe quæ meatus rei subeundæ excedant, con-
tra quæ minutioribus constant, transeunt
sine tactione. Atqui vt dulcis aqua tenuior,
ita salsa castior est: ergo altera suã tenuitate
facile penetrans vix liquefacit, altera subit
quidem, sed minus propter suarum partium
magnitudinem: itaq; cogere & proinde diri-
mere celerius potest.

Cur

23 Cur aqua minus candeat si moueatur? quod vel maris æstu inspicere potest. Vnde Homerus, flatu oriente, inquit, & flatu nigrescit pontus eodem. An duabus de causis: nam si ex propinquo contuimur, causa est, quod visio magis transmeat aqua manente quam mouente: eripitur namque trames omnis directus cum mouetur. Candidum autem id esse videtur, quod perspicuum atque perlucidum est: per quod enim visus transire nequeat, id atrum esse affirmant: quamobrem aerem quoque nigrum est longinquo, candidum ex propinquo videmus: & maris ut quod propè adest, candidum: ita quod procul, cœruleum & nigrum: sed si est longinquo spectatur, causa est motus quidam, quo aspectus mouetur, cum se ad elongatiora deducit. Quin etiam cum aqua quiescit, aspectus vniuersus in lucem reflectitur: quod fieri nequit, cum illa mouetur.

24 Cur fluctus præalti pelagi nequeant superfringi, quemadmodum parui? An quoniam aqua parua distrahi ab ære magis potest quam multa, propterea percussa facilius frangitur. Atqui in alto multa, in breui pauca est, quæ in fluctus compellitur.

25 Cur loca austrum versus spectantia aquas continent saliores? An propterea quod mare in terram sub aëstio interrumpit, dulces

ces cum salis miscentur.

26 Cur aqua salia vino dulci magis quàm austero supernatat? Vtrum quòd dulce plus terræ continet, sicuti uua passa. An quia grauius & lentius dulce est, itaq; minus miscetur, immixtumq; residet atq; innatat.

27 Sed cur omnino possit innatare cùm terrena sit: namq; delatio huius deorsum est. Vtrum propter calorem modo salis: excremento namq; per summa erumpenti res similis est. An alia causa sit: nam si non propterea ita fiet, vel dulci innatare minus incredibile erit: calidissimum enim est.

28 Cur fluctus antè interdū veniant, quàm venti? An ea de causa, qua etiam postea desistūt. Primus etenim flatus prius quàm languescit quàm fluctus ille impulsus: deuenit autem in terram, non ea vnda quæ prima impulsæ est, sed id vice pari subinde impellitur, quod proximum deinceps exceperit.

29 Cur littora fluctuosiora solida sæpe efficiantur, adeò vt planè pavimentata videantur: & vt solida sunt, quæ frequentia fluctuū concalluerunt, ita pars remotior soluta sit admodum & cedens? An propterea quòd fluctus arenam non minutissimam, sed masculeniam procul eijcit, vt & manus non quod minimum est, id maximè longè iacere

potest . Tum etiam cū permulta & varia promiscuè conquatiantur versenturq; pars minimorum interlapsa spissat, atque consolidat : mox fluctus residentis motio nihil propterea protrudit, sed opprimit, pauimentatque : ergo quod exigua procul exilire non queunt, incidit vt ex paruulis moles coagmentetur, quæ quoniam motu frequenti agitatum est: continua redditur, arena scilicet interlapsante prætenui, dūm compages contentione perpetua consistat, cū fluctu vltimo pauimentatur, & humor leniter, sensimq; irrorans conglutinēt . At pars seposita oræ arida, disgregatur & finditur : ta pillis etiam constat maiusculis, minusq; cōplanata est .

30 Cur superius mare salius & calidius sit quàm inferius: & puteis quoq; potu idoneis pars superna falsior sit quàm ima? quanquā esse è contrario debuit: grauius enim quod falsum est. An quia sol & aer partem humorum leuissimam assidue detrahunt: dulcissimum autem quod leuissimum est; potissimumque de propioribus locis hauriunt. Et maris igitur & aquarum dulcium summa, vis solis exercet, itaque salius id esse necesse est, quod his residuum extat, vnde humor dulcis exactus est, quàm vnde nihil vel minus abiit: propterea calidior quoque pars eadem
fu

superior est : falsum enim quàm dulce calidius est. Quapropter quibusdam ex ijs qui à disciplina Heracliti sunt, placet, vt dulci ex aqua siccata, conëretaque lapides terraque creentur: mare autem sit, vnde sol exhalationes eliciat.

31 Cur maris pars terræ proxima dulciore est? An quia frequentius mouetur: falsus autem humor cum mouetur dulciore redditur. An quoniam aqua in profundo falsior est: minus autem alta, quæ proximè terram est: Quamobrem quæ statim à terrâ præcipiti altitudine descendit, falsa est: nec dulcedinis tantundem reddere potest, cuius rei causa est, quòd falsa suo pondere in imum potius deferatur.

32 Cur mare solum omnium aquarum deuri potest? Non enim pluuia, non fluuialis, non aliqua potu idonea. Vtrum quia multum continet terræ, quod salis argumento ipsius constat? An quoniam pinguiusculum est, quod oleum demonstrat, quod in sale refudetur.

33 Cur lacus arenam vel nullam faciat, vel minus quàm mare, & fluuius? An quia saxa in mari consistunt, & terra deusta maximè est, arena autem saxum in parua minimaq; perfractum est, quod ictu fluctuum frangitur. At in lacu saxa non æquè consistunt pu-

ra synceraq; neq; frangi itidem possunt, eò quòd fluctus non pari modo excitantur. Sed in fluuijs cõfici arenam potius dixerim, quoniam etiam terram hi detrahunt, saxaq; suo fractu perfrangunt.

34 Quam ob causam cùm lacus vel diminutus vel exiccatus est, frumentum in campo acrius gelu deurit? Vtrum quòd humor lacus aerem suo vapore tepescit, vt minus atque imbecillius congelascat, quàm locis palustribus & cauis. An de terra, vt vulgò dicitur, frigus incipiat, & subeat sensim. Lacu igitur absumpto, frigus per terræ spacia ampliora plenus innadens gelu instringit, deuritque amplius. Locis autem cauis atque palustribus frigora de imis aspirant, quòd etiam vulgò creditur: & quāquam terra caleat tempore hyberno, tamen quia humida est, calor per summa insidens, refrigeratur & perit. Humor enim nec adeò procul est vt refrigerari caloris interioris beneficio nequeat: nec adeò paucus, vt nihil madeat: madet enim terra vbertim. Fit igitur eo ipso congelascente, vt quasi super glaciem & ambuletur & habitetur.

35 Cur mare simul salsum & amarum est? An plures esse in mari sapes nil prohibeat quippe cùm genus salsum amaro coniungi, esseq; simul latissimè pateat.

Cur

36. Cur lapides & testæ in mari rotunda reddantur? An quia extrema compari ademptu circumfracta, in rotundam se colligunt speciem: hæc enim sola simili extremo clauditur, mare autem quoquo versus agitando pariter circum undique frangit, atque obtundit.

37. Quamobrem nonnusquam si quis circa mare infodiat, aqua dulcis principio emanet, post, verò salsa efficiatur? An propterea quod mare ipsum dulce illum humorem sub terra transmittit percolatq; meritò principio dulcis est: leuior enim dulcis, quàm salus est, itaque prior occurrit: & mare dulcis aliquid humoris in se habet, quod terræ permistum facilius innatare potest. Salsum verò, quoniã & grauius est, & aptius, ad secandum inimum defertur. Siue igitur ita est, siue per venas ex continente in mare dulcis profluat humor, non immeritò per maris summa extare possit, quã se cum eo committat: ergo meatibus, postea patefactis humor salus copiarum suarum ratione vincendo, salugine totam afficit aquam. Accidit enim, ut superis obseptis meatibus, confluxum salis humoris iter aliud faciat, contrãq; patefactis totum istuc perferatur, quomodo in corporis venis fieri nouimus,

38. Cur mare, cum grauius quàm aqua potu.

idonea sit, clarius atq; perspectius est? Vtrū
 quia pinguius est: nam si oleum affusum effi-
 cere potest, vt melius per aquam incernere
 sit, meritò cū ipsum mare in se pingui⁹ ali-
 quid habeat perspectius & dilucidius sit:
 ipsum enim oleum aqua leuius est, quamuis
 non perspectius. An mare nō perspectius est
 sed esse tale videtur: quippe cū aqua dulcis,
 aut fontis, aut fluminis sit, fons suam aquam
 non sine terrā emittit, vt purissima esse ne-
 queat, flumen tū terram, tū fecerit detra-
 hat. Causa igitur hæc sit, cur dulcia minus
 perlucida appareant.

39 Qua de causa qui mari natant, ventre
 salubriter euacuantur? haud enim quia labo-
 rant: nam qui curriculo eunt, vehementius
 elaborant, sed tamen non ita euacuantur. An
 non omnis labor id faciat, sed solus qui nul-
 lam dat causam tabescendi intestinorum: ma-
 ris autem mora vel omnino edaciorē, &
 ventris inanitate adustiorē hominem red-
 di videmus: est etenim vapor maris calidus
 & siccus.

40 Cur lacus Pæsa, qui potu idoneus est,
 lauat simul & purgat vestimenta? humor e-
 nim dulcis lauare potest, amarus purgare
 atq; abstergere, quæ quidē haberi simul non
 possunt. An null⁹ humor vestimēta suo ama-
 rore possit purgare, sed lentore tantū modo:
 quam

quamobrem trunculi, & quæcunque mucosa, vim abstersoriam obtinent. Igitur & amara quæ ferme lentescunt, purgare queunt, cetera nequeunt. In hoc autem lacu accidit, ut nitrosæ virtutis amarum totum deustum sit, pingue & lentum remaneat. Hoc igitur abstergit & purgat, lauat autem suo dulci humore.

41 Cur maris undæ ubi quod defluerit, albicat: quod prouoluitur, nigricat? An quia quod minus cernimus, nigrius id esse videtur: minus autem cernimus quod mouetur, quam quod quiescit. An quoniam cædet, quod transpicitur: nigrescit, quod aspectu peruium non est: minus autem id transpicitur, quod mouetur.

E O R U M   Q U A E   A D   A -
quas calidas pertinent, Sectio uicesi-

ma quarta cuius questio-

bonæ XIX.

1 C V R aqua perfusi calida, minus calorem percipimus, cum peruncti oleo sumus? An propter corporis leuitatem facile aqua dilabitur, minusque immoratur, quam ut calor subire valeat.

2 Cur puteorum aquæ tepidæ à meridie æstate reddantur? An quia tunc frigiditate aeris iam superata, calor plenè inualuerit: ante autem frigor calore soluitur & cessat. Nō

v 3 enim

enim simul alter cessat, alter inualescit, sed spatio temporis.

3 Cur aqua interdum facta calidior, quàm flamma, ligna deurere nequeat, flāma queat? An quia flamma prætenuis est, spiritusque ex ea proficiscens partibus tenuissimis constat: aqua profecto crassiuscula est, itaq; subire non potest. At verò flamma, carbonumque Ignitamentum suam ob tenuitatem facile subeunt, atque resoluunt.

4 Cur aqua feruens liquefacere nequeat, venter queat? Vtrum ventris calor sua tenuitate subire potest, aqua sua crassitudine nequit. An quòd cætera quòque liquefieri humor prohibet. Nulla enim res est, quæ inter humorem dilabi, & tabescere possit. At in vètre humore in vesicam secluso, facultas resolendi acquiritur.

5 Cur fundus vasorum non vrit, quæ aquā feruentissimam continent, sed plerique fundo sustinentes deportant: aqua verò ipsa exempta vrere potest? An eò quòd calor in fundum vasis contractus, extinguī ab aqua potest. Quò fit etiam, vt eliquari res nequeat, eliquabilis si quid humoris admittatur.

6 Cur aqua non perinde hyberno tempore vt æstiuo efferveat, non solum pari concalsa cta igni, sed etiam pleniori, & tantundem calens,

lens, atque etiam vehemētius? An propterea quòd aquæ efferuentia bullarum elatio est: aqua igitur ipsa non minus hyeme, quàm æstate calefieri potest: sed bullas efferri frigus ambientis aeris prohibet, itaque minores, paucioresque consistunt: at æstate contrarium inno est. Ille autem efferuendi æstus non nisi frequentia, magnitudinēque spumæ exultat.

7. Cur calida aqua rugare potest, ignis qui tam calidus est, non potest? An quia ignis spiritum agit, ut ruñefacere valeat: circum enim cutis obtenditur: ruga autem cutis, contractiuncula est.

8. Cur fundi vasorum, quibus calfacimus aquam, tandiu calidiores sunt, dum aqua ipsa frigidiuscula est? An quoniā aqua adhuc frigida calor concludatur circum, obsistatque intus, cum ei exitus omnis denegetur. At verò aqua concalsa, quòd nihil præterea calor arcetur, sed liberè respiret, diminuatürque: fundus frigidior redditur, non secus ac balneæ: has enim hyeme quàm æstate calidiores experimur, quoniam calor hyberno potius quàm æstiuo tempore aeris circumfundētis frigore intercluditur.

9. Cur aqua feruens nunquam expansat: frustum omne, atque lenticula solida expansantur? quanquam his lenior aqua est: leuius

autem procul proijci facilius potest. *Quine-
 ἡπαρλά* riam argentum cum decoquitur, idem hoc
34. more facit. Itaque qui in officinis argentarijs dese-
bullarum candi funguntur officio, argēti reliquias col-
exilit. ligunt lucro. An quia expastationem calor
 agit euaporando, cogendōque ea quæ suo na-
 turali impetu obstant. Aqua igitur quoniam
 leuis & pratenuis est, nihil per vim reljcit:
 itaque nimis calor colligi non potest, sed
 ante quàm contrahatur, reprimatur omne,
 atque excititur, quod subinde accessit. At
 verò quæ corpulentiora sunt, ut polenta,
 ut argentum, hæc ut per sui corporis gra-
 uitatem arcent, repelluntque, ita ut per
 renixum erumpunt, ut calor quā vicerit, exi-
 liat vehemens. Facit enim corpulentia spis-
 sitas ne transeat, sed arceatur, dum ictu calo-
 ris superfluentis extrusus sit atque eiacula-
 tus. Fit ergo ictus nō impulsus, utpote cum
 calor inferius sursum versus efferatur cele-
 riter.

ro Quæ de causa quæ parum temporis cali-
 do in humore maduerē, tumēt: quæ multum,
 hæc collabuntur & rugant? An quoniam ca-
 lor, ut ex concretis humorem elicit, ita ex hu-
 more spiritum creat, densaque omnia laxat.
 Principiò igitur cōcreta tepesaciēs, facit hu-
 midiora, cum spiritum ex humidis ducēs dis-
 fundit, & tumefacit. Cumq; amplius calfacit
 par

partē summā elaxat, vt vapor inde respiret:
humorque exiccatus facit, vt moles concidat:
qua collapsa, cutis omnium summa rugatur:
quò autem magis cōtractione inæquali flac-
cescunt, eò rugosa multiplici asperitate effi-
ciuntur.

11 Cur aquis calidis potius quàm frigidis
lapides concrecant atque coagmententur?
Vtrum q̄ lapis defectu humoris consistit, ca-
lorēque potius quàm frigore humor deficit,
& lapidescit calore? vt etiam Empedocles,
Lapides, inquit, & saxa feruentium aquarum
opera conficit. An non solum calor elapidas,
sed frigus etiam humorem nimio gelu absum-
endo indurat, facitque lapidem. Quod ni-
mium frigus ita agit, simpliciter quoque ita
agi posse certum est.

12 Cur si inter aquam pedem quis teneat
calidam, pede quiescente aquam minus cali-
dam sentiat, mouentē calidiorem? An idem q̄
vel in toto corpore accidat. Si quis enim cur-
riculo it, aerem qui subinde obuiā fuerit sen-
tit frigidiorē, eoque magis, quo cursum a-
git prolixiorē.

13 Cur amplius in soleres calidæ, quàm in
umbra refrigerantur? Vtrum quia minor ca-
lor à maiori absumitur. An q̄ in umbra fri-
gor circumfundens, calorē interiorem repri-
mit, nec effluere finit: quod idem moribun-

dis aqua offusa frigida aduchit, quippe quæ calorem concludat & arceat, ne foras se promat. Deniq; per hyemem omnibus accidit, calidiorem suam esse partē interiorem. At in sole vi nulla arcente calor effluit, atq; ocyus euanescit.

14 Cur aqua minus salubris balneo sit, quā sol tepescerit? Vtrum quia corpori adhuc insidens refrigeratur, horrorēque mouet. An est etiam istud: veruntamen & si quis ea sæpe vtatur, valetudini fiat obnoxius. Res enim calida, omnino vim coquendi, siccandi, que obtinet: frigida compescere, atque cōtra here potest. Itaq; vtraq; aliquid boni affert: quapropter aqua & frigida & calida ex igne balneum præstat commodum. At quæ sub sole tepuerit, ob sui caloris imbecillitatem, præbere illorum neutrum habet, sed humificat tantum perinde ac luna.

15 Cur aqua sole calfacta parum salubris sit? An quia rigorem aduchit, vbi refrigeratum est.

16 Cur aqua Magnesiæ & Artanæ feruidæ satis sint potu idoneæ? An quoniam aquæ copia dulcis ad profluentem calida sese applicat, eo tum modo, vt salugo tollatur, & calor eduret.

17 Cur aquæ Magnesiæ feruidæ feruere quidem aliquando desierunt, salæ tamen nihilo esse

esse defierunt? An quòd aquæ copîa frigida aliunde fusa in fontes feruidos calorem omnem exinxis. Itaque terra tametsi salsa persistere potuit, calida tamé esse propter aquæ adiunctæ copiam non potuit. Proximum igitur id accidit aquæ quam per cinerem transmissam colamus: hæc enim transmissa per calidum cinerem, nec ipsa suum frigorem amittit, & cinerem frigidum reddit: salsa tamen, amarâque per cinerem est. Sed cum aqua quæ frigida accesserat, alienigena esset calor vernaculus terræ frigorem illum pauciorum euincere vice versa potuit: atque ita suum calorem aquæ receperunt.

18 Cur aquæ feruidæ salis magna ex parte proueniant? An quòd pleræque omnes per terram aluminosam percolantur: quod odore earum constat: exustorum autem omnium cinis salis est, sulfúrque redolet: quæ propter feruida omnia modo fulminis vrût, & quidem plura fulminis tactu calida extiterunt.

19 Cur calidæ balneæ sacræ habeantur? An propterea quòd sulfure atq; fulmine, rebus ingenuè sacris proueniant.

Eor

EORVM QVÆ AD AEREM
 pertinent, Sectio viceſima quinta, cuius
 quæſtiones X. X. I. I.

I. C. V. R. mēbra corporis noſtri in vtrū-
 bus obtenta inflatis doleant? Vtrum
 propter preſſuram aeris. Vt enim extrinſe-
 cus vtrē prementi aer non cedit, ſed repel-
 lit: ſic etiam quæ intus tenentur, aer compri-
 mit, atque afflictat. An quia per vim aer reti-
 netur, ſtipatūque, foras verſus ſuapte natu-
 ra vndiq; impetens: nimirum ad id corpus
 enititur, quod medium continet.

2. Cur paludibus iuxta fluuios poſitis fieri
 ſoleant, qui bomugi appellantur, quos tau-
 ros numinis religioſos fabulæ narrant? eſt id
 ſanè fremitus mugitui tauri adeò ſimilis, vt
 qui voces audiunt, non ſecus afficiantur, quā
 ſi taurum ſenſerint mugientem. An cū aut
 fluuij in paludes ſe fundunt, aut paludes re-
 ſtagnant, & vel à mari offenſæ retorquētur,
 vel flatum vniuerſum emittunt, tum fremitus
 ille excitatur. Cauſa verò quòd terræ ca-
 uernæ infodiuntur, in quas aqua interrumpens,
 quoniam fluctus in eiufmodi redunda-
 tione mouetur, aerē per anguſtias, ceu ſi quis
 in amphoram inanem ſtrepitum per oſculū
 mouerit, mugimento ſimilis ſontis exultabit
 mugitus etenim bobus per idipſum figuræ
 genus

genus profertur. Multas autem, mirasque voces informate figuræ canernarū variæ possunt: nam & amphoræ fundum si quis detracto obperculo vicissim modo intus attrahens, modo extra depellens perterat; sonum per intercapedinem tam ingenuū reddet, ut belluæ pertimescant, & fugiant, quod pomariorum custodes emolliri consuevere.

3 Cur aer cum aquam tangit, non humescit? nihil enim de cæteris est, quod si tetigerit humidum nec reddatur. An ira eorum extrema coeunt, ut simul sine ullo interstitio sint, nec plano diuerso distinguantur? Igitur cætera quoniam grauiora sunt, subsidunt, itaque humorem sibi admittunt. Aer ut leuior nihilo inferius vergit, quam extremum limitet. Tangit ergo, quia nihil interiacet: remanet expers humoris, quia semper super aquam extat.

4 Cur nocte media & meridie maxime cælum soleat tranquillari? An quia venti tranquillitas aeris statio & requies est, qui tum constare maxime assolet, cum aut vincit, aut vincitur: etenim quandiu pugnat, inouetur atque inquietatur. Vincit autem maxime nocte dimidiata, vincitur meridie: ut enim medio noctis sol remotissimus, sic meridie proximus est. Ad hæc, flatus vel ortu solis, vel obitu incipit, cessat qui ortu coeperit, cum

victus est : qui vespera , cū parva victoria desinit. Itaque fit vt alij meridie , alij noctis medio cessent.

5. Cur prima luce & iam mane frigus sit amplius quā nocte , cū sol à nobis propius absit? An quoniam cū dies instat, ros cadit, atque pruina, quæ frigida sunt: ergo inspersis locis omnibus frigido humore, meritò acrius refrigeratur.

6. Cur in Ponto intentius & æstus & frigora fiant? An aer regionis illius sua crassitudine nec hyeme tepescere, nec æstate refrigerari potest. An propter varium solis cursum: recedit enim per hyemem, accedit per æstatem.

7. Cur noctu potius quā interdiu serenum sit? An quòd & flatus & perturbationis causa solis vis est. Istæ enim motu accito quodam oriuntur. Calor igitur cause est, ob eamque rem quum is adest, quiescunt omnia, & sole abeunte magis quā veniente, & quòd dici solet: Nauibus hyberno ventos dat terra secundos, Tunc mare fert sæuos: calidi sed mensibus anni,

Terra dabit sæuos, Ponti feret vnda secundos. hoc sibi vult, quòd vbi motus maximus est, ibi minimè quicquam vel seruari, vel consistere potest: æquabili namque statu, viribusque efficacioribus esse

id

id debet quod consistendum , conseruan-
dumque sit : Mare autem hybernis tempo-
ribus, terra æstiuis scire illum in modum
solita est.

8 Quam ob causam humor pleno conten-
tus in dolio , diffusus in vtres , non solum
cum vtribus recipi ab eodem dolio possit,
sed etiam locum relinquere , quo etiam plus
humoris capiatur ? An quoniam aer in
humore inest , qui dum in dolio est, excer-
ni propter dolij magnitudinem non po-
test : sic enim vt exprimi de maiori vel hu-
mor, vel spiritus difficilior possit : quem-
admodum etiam de spongijs amplioribus
minus exprimitur . At cum in parua di-
geritur , extrudi iam de vtribus expeditius
potest . Itaque dolium , & vtres , & hu-
morem etiam alium capit , magisque in vi-
no id accidit , quia plus in vino aeris in-
est , quam in aqua . Huic sanè proxi-
mum, cineris & aquæ tantundem simul vas
idem capere posse, quātum plurimum vtri-
usque seorsum infusi capiat . Cineris enim
completa caua & inania esse videntur , qui-
bus aqua sese insinuat, vt quæ tenuior sit : &
constipat verò, spissatque arctissimè , quo-
niam particulatim constipatio agitur. Den-
santur enim adductanturq; omnia plenius,
cum paulatim constipantur, quā cū vniuersa:
quodd

quod cum ita fiat, cinis collabitur, & subfi-
det, simulque humorem in se per cauorum
suorum opportunitatem admittit. At si ci-
nis qui in aquam immittitur, calidus est,
aquam dirimit, vertitque in aerem. Idem
illud agetur etiam, si primum aqua infun-
datur, post cinis iniiciatur: unde aquam
etiam ipsa caua quædam & hiantia in se cõ-
tinere putaueris. An non aqua cinerem
sibi admittat, sed cinis aquam. Quod e-
nim tenuius est, subire id posse congruum
est. Constat item experimento: cum enim
cinis inspergitur, eodem reliqua aqua con-
fluit, quo loco inspersum est. Cuius con-
trarium certè fieri debuit, si aqua cineris
esset capiens. An si prius aqua vas ex to-
to impleuerit, nihil præterea capiet, sed ad-
dito quolibet effunderetur. Sin autem ubi
semel aliquid aquæ infusum est, cinis descen-
derit, iam tunc quod dixi eneniet: quippe
cum cinis sit ipse, qui capere valeat. Hæc
eadem ratio est, cur foueæ terram exemptâ
recipere nequeant. Locus enim ab aere oc-
cupari videtur: itaque fieri non posse, ut tan-
tundem recipiatur.

9. Cur aer, qui luce crassior est, solida va-
leat permeare, lux ipsa non valeat? An quia
lux per directum tantummodo fertur, ob-
scuroq; rem oculus, qui transpicere per rara
non

non possit, vt per pumicem, quia meatus euariant, per vitrum facile possit, quia meatus positi è directio sunt. At aer impedimento nullo arcetur, quoniam quâ transit, tendere è directio non soleat.

10 Cur aer per aquæ tactionem frigidus reddi possit, humidus non possit, etiâ si quis in aqua vehementer insiarit, vt fluctus inde moueatur, & inundetur. Frigidum autem reddi constat, eò quòd qui ex aquis aspirat, refrigerat? An frigidus esse, calidusue naturæ suæ habilitate potest, vt rei tactu immutetur, quam tetigit: humidus esse idcirco non potest, quia leuior est, neque ima humoris vnquam sua ipse perit natura, sed summa semper planumque attingit: & si deorsum cogatur, humor quoque feretur inferius, ita vt nunquam in profundum sese ire patiatur.

11 Cur aer bullis contentus, aut de imis aquæ ascendens, haud vnquã madidus emergat? An quia humor non insidet, sed dilabatur: qui tamen cõtinet bullas, vel minor est, quàm humefacere valeat.

12 Cur aer madere non possit, aqua autem queat, quippe quæ etiam translata in aerem madeat? An eadem causa sit, qua & lapidis madere nequeat. Haud enim madendi omnibus vis data est: sed ijs tantum quæ len

ta sunt & humida.

13 Cur vtres inflati valeant fluitare? An propterea, quod aer sursum effertur. Vtres enim vt inanes deorsum feruntur: sic inflati supra ideo resident, quod ab aere sustinentur. Sed si aer eleuet, atque prohibeat quò minus deorsum ferantur, cur inflati grauiorres efficiantur? & qui fieri potest, vt cū grauior sit, emineat: cū lenior, deferatur?

14 Cur aer non sursum feratur? Nam si ex motu caloris spiritus excitari debeat, ignisque sublimia petere natus sit, spiritus eodē currere debuit. Siquidem mouens illud sursum versus impellit, quòdque mouetur, eodem ferri aptissimum est. Hunc enim tramite ferri obliquo latissimè patet.

15 Cur aurora frigidior, quàm vespera est? An quoniam altera noctis medio propior est, altera meridiei. Est autem, vt dici medium calidissimum, quia soli proximum est: sic noctis medium frigidissimum, quia remotissimum.

16 Cur temporis feruidi noctes molestiores, quàm dies sunt? An quia flatu omnes tunc consulescunt: anniuersarij nanque illi & præuij minus nocte, quàm interdiu spirant.

17 Cur incorrupta durare possint, quæ vtribus continentur inflatis, aut vasis bene
oper

opertis? An quia putrent omnia, cum mouentur: immotaque omnia sunt, quæ plena: istæ autem plena.

18. Quam ob causam aere sudo apertoque frigus fit acrius, quàm nubilo, cū stellæ sint calidæ, & cœlum? An quia nihil tunc est qđ vaporem arcere, cōtinereque valeat, sed diffusidatur necesse est: at cœlo nubilo arcetur & aquilone magis quàm austro, eadem illa de causa: auster enim nubes colligit, aquilo dispellit: & quidem aquilone magis quàm austro euaporari videmus, & hyeme potius quàm æstate, aut propter dissimilitudinem, aut quia vapor non nisi refrigerato humore calido depromi potest.

19. Cur minus, quàm plus aeris calidius fit, cum angusta omnia sint calidiora? An quia magis mouetur, qui pluris est: motus autem frigorem accipere potest: cuius in discina, quod calida cum mouentur, refrigerantur.

20. Cur aqua & terra putreant, aer & ignis non putreant? An quoniam omne quod putret calidissimum fiat necesse est: igne autem calidius nihil est. An quia refrigerari prius oportet quod putredinem cōcepturum est: ignis autem calidissimus semper est, aer vero igne refertus est: nihil autē putret, cum

calidum est, sed refrigeretur antè oportet, quàm putreat. At aqua & terra vicissim modo calida; modo frigida effici possunt.

21 Cur cœlum nubilum tepidius sit, quàm apertum, & placidum? Vtrum vt veteres autores dixerunt, quia stellæ frigidæ sint.

An id absurdum admodum est, sed quia cœlo sereno vapor extrinigi melius potest: indicium, quòd vento silente ros & pruina consistunt. Cùm igitur serenum est, calor diffiatur, quo humor eruitur, atque effertur, ita que aer frigidior fit: qua de causa humor à calore demissus irrorat: at cùm nubilum est, arcetur, & cōstat, quocirca nec ros, nec pruina contrahi potest, cùm nubilum est: ergo calor ad terram remanens, facit vt tepor amplior esse possit.

22 Cur altis ædibus aer soleat ventilari, reciprocariq;,, præsertim cùm tēpus quietum est? An quòd aer prælaxo quodā cōtextu, & hiatu lento est: ergo cùm hic extrinsecus introire incœperit, cedit & cōtrahitur aer, quē domus continet: quo collapsio adductoq; inerior redditur, qui foris est, & spatia multò laxiora capescit: quæ in spatia aer domesticus relabitur, ferturque expeditè eodem, quoniam & ipse pendeat, & natura inanis repleti nequeat: quòd cùm per multa eius membra

bra eueniat, proximus hunc aer sectatur adductus propulsione primoris. Tum eo largè foras iam profuente, locus internus inanis redditur & vacuus, externus contrà repletur, spissescit quæ: ac deinde in hunc modum reciproco fluxu actiratur.

*E O R V N Q V A E A D V E N T O S
pertinent, Sectio vicefimasexta, cuius
questiones L X I I I I .*

I V R ventus cæcias solus ex omnium ventorum numero, nubes ducere ad se possit? Vtrum quòd ventus aduersus re fiat eodem tempore. An quoniam de locis eminentioribus spirat: sunt enim partes, quæ ad solem orientem vergunt eminentiores, quàm quæ ad occasum: indicium maris occidui magnitudo facit, & latitudo. Quòd cum desuper in aduersum spiret, lineam suâ dilatione ista terram versus conuexam agit, regionem quæ inuadens, vt dixi occiduam, nubesque per lineæ suæ figuram contrahens, ad se suo inde reflexu eas vocat, atque impellit: quod solus hic propterea facit, quia cæteris loca vel æditiora sunt, vel submissiora, quæ versus, vt aut de imo, aut è directo flatus feratur deuexus, terram versus necessum sit, ita vt ad postremum reflexus effi-

ci nullus queat, eò quòd flatus non ad terram subditam aeris amplitudini finem protrahendi faciat, nec vbi aer cogi in nubes possit. Subsolanus ac cæteri minus caui, quoniam humidi non sunt, nubes non cogunt: itaque vel nullatenus, vel minus idipsum facere possunt.

2 Cur aquilones anniuersarij fiant, austri non fiant? An austri quoque fieri possunt, sed continui, quia initium austri longè à nobis est, aquilonis in vicino est, quippe cum sub aquilone habitemus. Item aquilones anniuersarij tranquillo aere spirant, quippe qui per æstatem moueri soleant: austri uerò oriuntur, cum æther munitis quiescit: addo etiam quòd auster humidus est, humido autem superior locus alienus. Quamobrem humores qui eo in loco consistunt, citò resoluntur, & euanescent: & cum humores erratici vagabundique sint, accidit vt aer quoque eodem ducatur, quòd humores ipsi variè dilabantur. Qui cum non loco eodem agitetur, efficitur porro vt flatus diuersi orientur: flatus enim non nisi motus aeris est.

3 Cur auster post pruina[m] spirare soleat? An quia pruina nisi facta decoctione haud vnquam consistere potest: mutatio autem post cōcoctionem purgationemque fieri in

con

contrarium solet: aquiloni autem contrarius auster est. Hæc eadem causa est, cur post niuem auster spiraret: omnino enim & nix, & grando, & imber, & omnis id genus purgatio concoctionis indicium est. Vnde fit etiam, ut post imbres, cæterasque eiusdem generis tempestates, flatus desistant & conserpentur.

4 Cur procellæ, hoc est venti, qui excussis nubibus sæuiunt, imbre superueniente pcyus cessant? An quoniam aqua expressa ventres nubium confident, unde flatus origo est.

5 Cur non iidem venti imbrem ubique afferant? An quia non iidem montibus ubique occurrunt, sed alijs partes aliæ sunt obiectæ. Nubes enim ibi magis consistunt, ubi ventus vix quasi loca ardua superans depellere præterea nequit: cum autem consistant, *næβαρὰ* premuntur, *ἀόρατα* rumpuntur, imbrémque demittunt. *καὶ τὸ καθαρόν*

6 Quam ob causam cælum purum & placidum, serenum indicat, tempus turbulentum hyemem prænunciat? An propterea, *καὶ τὸ καθαρόν* quod hyems acré consistente, spissescens, *καὶ τὸ καθαρόν* teque fieri solet; ergo cum sol euincit, discernit, illustratque aerem: cum euincitur hyemem, nubibus, obfuscatur atq; incrassatur. Quod si cōstitu tes.

stitutio valida, hyems continuo luce prima
 crumpit: sed si imbecillior sit, nec tamen ex
 toto succumbens, occasum versus depelli-
 tur, quod consistit, ac inibi manet, eò quòd
 aer terræ proximus hyeme instante crassif-
 fimus est: & mox reliquus quoque consistit,
 quoniam initium, firmamentumque obtinet
 stabilitatis, quòd suscipere, atque colligere
 possit, quantum subinde accesserit. Vt enim
 in acie conuersa in fugam vno resistente, cæ-
 teri quoque omnes insistent: sic in aeris ra-
 tione fieri solitum est. Quainobrem citò, imò
 repente interdum fit, vt cœlum nubilū red-
 datur. Cùm igitur occasus est perturbatus,
 constitutionem minimè victam esse à sole
 diu pugnante firmissimè indicatur: itaque
 plus item posse consistere cōsentaneum est.
 Et quidem minus timendum, cū hyeme præ-
 gressa, quàm cū post serenum id accidit:
 quippe cū illa ratione veluti reliquias
 quasdam restare, ac initium consistendi ori-
 ri videatur.

7 Quid est qđ fiat⁹ moueat tropæos, id est,
 quos versarios aut reciprocos appellamus?
 An eadē ratio est, qua curipi mari reciproca
 te agitant: nā & mare, & aer eaten⁹ ferī qua
 tenus profluere licet. Deinde cū obice qua-
 dam amplius prograffandi licentia his tol-
 litur, qui terra pergunt ob eam scilicet rem,
 quòd

quòd suæ motionis, delationisq̃ue primordia parum habeant valida, tunc reciprocantur, & redeunt.

8 Cur ijdem illi tropæi de mari spirare soleant? Vtrum quia mare vicinum est. An quia tropæus apogææ, id est, flatui abterrano contrarius est. Versarius enim tanquã reuersio abterranei est: quippe cùm abterraneus flatus ex terra in mare profluens sit, cuius reciprocatio versarius est: itaque de mari terram versus spirare necessum est. An venire inde putandum quoniam aer collectus in mari est, qui illo fluxerat. Sed ratio cur nec in terram consistat, & reflectatur, cū profluit, quòd mare in cauo est. Aer autem modo aquæ ad id fluit, quod cauiissimum est.

9 Cur dici solet, Tertia lux nunquam nocturno aquilone laborat? An quòd flatus septentrionis imbecilli sunt, cùm nocte spirare incipiunt: argumentum enim non multum aeris esse motum, quòd eo tempore spirare exorsus est, quo caloris exiguum est: exiguum nanque caloris, exiguum aeris mouet: atqui flatus minimi omnes intra triduum finiuntur: ergo nec is diuturnior esse debet.

10 Cur aquilo crebrius quàm auster spirat? An quoniam aquilo parti orbis terrarum habitatæ vicinus est, idcirco latere nō potest. Simul enim ex sui temporis breui-

tate & spirat, & adest: at auster quia è lōginquo admodum, nisi vehemens sit, ventre nō potest.

11 Cur auster minus hybernis noctibus quàm diebus spirat? An est quidem sol noctis etiā tempore australi regioni propinquus, & noctes ibi tepidiores quā dies aquilonem versus: itaque aeris multū mouetur, & nihil minus quàm interdiu. Sed calor dierum vehementior omnem absūmēdo humorem, efficit vt minus spiretur.

12 Cur auster canicula oriente moueatur, idq; lege naturæ certissima fieri soleat? An propterea, quod regio inferior orbis sole scilicet remoto minus calida est: itaq; vapor inde largè emigrat, & multi profectò austri spirarent, nisi anniuersarij prohiberent.

13 An omnibus astris tum orientibus, tum occidentibus, aer soleat commutari, sed canē præcipuè? quod quidem flatibus latissimè constat, qui eius ortu, & post ortum sequuntur. Quod cū æstus tunc vigeant, spiritus calidissimos per idem tempus oriri cōgruū est. Auster autem calidus est, & cū ex contrarijs in contrarium maximè commutari solitum sit, ortūque canis præuij nūcupati antecedant, qui aquilones sunt, meritò post, cū auster spirat: quādoquidē assigari necesse est, idq; austris fieri orientibus: hūc

autem verbo cū assignari dicimus, subiecta notio est aerē insigniter cōmutari: & quidē mutari flatuum omnia genera in ventos aduersos, aut dextros solent. Quōd cūm aquilo non transeat in latus dextrum, reliquum est vt in aduersum, hoc est, vt in austrum transeat. Quinetiam diēs post brumam quintusdecimus, austrum prę se fert, eō quōd bruma initium quoddam est, moueturq; à sole is potissimū aer qui brumę vicinus est: solem autem tunc ad austrum vergere certum est. Vt igitur elim ortum perreptat, flatus excitat subsolanus: ita cū meridie adit, austrōs euocat: nec tamen statim à bruma id facit, quoniam breuissimas tunc agit distantias, sed quintodecimo, quia tempus id modicē se habeat ad primam discessus sensationem. Totum enim id tempus pars cōspiciua est.

14. *V*Quid de causā orionis exortu diēs maxime varient, flatusque importuni inoueantur? An quoniam in mutatione variā maxime omnia sūt, quę non vno certoque tempore, motiue describuntur: atqui oritur orion ineunte autumno, occidit hycine: ergo quia non vno tempore constat, sed alio incipit, alio cessat, flatus etiam inconstantes esse necesse est, vtpote cū ancipiti conditione proueniant, quos sibi tempus vtrunque sortitum

titum est. Et quidem difficilem esse orionem & cum oritur, & cum occidit, ex temporis varietate rectè affirmat: turbulentum enim, atque inæquabilem esse necessum est.

15 Cur aquilo nocte exorsus die tertia cessat? Vtrum quia ex paruo, imbecillique initio prodit: tertius autem dies decretorius est. An quoniam vniuersus modo *ixvii* *φίωρ*, id est, procellarum, & nubibus excussorum flatuum funditur, idcirco compendio cessat.

16 Cur plurimi aquilones spirant? An quoniam pars orbis terræ habitata septentrionibus subdita, est eminentior, & extra solstitiū posita, & niuis plena, quæ nix montibus nonnullis nunquam deest. Cum igitur concreti humores tabescunt, flatus magna ex parte oriuntur: is autem aquilo est, qui à septentrionibus mittitur.

17 Cur austri hyeme, atq; inenante vere, atq; autumno cessante spirare soleant, vnda bundiq; sint, & contortuosi, atq; Africæ non minus frigidi, quàm regioni nostrati aquilones? An propterea, quòd solè propinquo spiritum moveri necesse est: sol autem per hyemem austrum versus perfertur, & incun te vere, desinentèq; autumno iam calfacere incipit: æstate contrà septentriones petit, & loca relinquit meridiana. Calidus autem

pro-

propterea est, quia spiritus aer Africæ miscetur, qui calidus est: hinc etiã in mare corrumpens ingentes excitat fluctus, facitq; australem æstatem.

18 Cur auster foetidi halitus causæ sit?

An quoniam humida & calida corpora reddit, quæ maximè putredini opportuna sunt.

19 Cur auster profectus ex mari inmodus ijs sit, quorum stirpes terra cõtinentur? Nam & Thriasio cãpo terræ Atticæ auster de mari occurrit. An quoniam refrigeratus accedit, rubigo autem per humorem calidum alienumq; consistere solet.

20 Cur ventus magna ex parte ante lunę defectus excitetur initio noctis, cū defectus medio incipit noctis, medio verò cū mane? An quoniam calor lunæ propterea hebetatur, quia cursus iam proximè est, quòd defectus exultet. Remisso itaque calore, quo retentus aer quiescit, rursus moueri, ac spiritus reddi incipit.

21 Cur auster non incipiens, sed desinens imbrem afferat? Vtrum quòd aerem cogit è longinquo, quo coacto aqua exprimitur: cogitur autem postea, quàm coëptum est. An quoniam incipiente calidus adhuc aer est, quippe qui profectus à calido sit: processu autem temporis refrigeratus, in aquam melius consistere potest.

Quam

22. Quam ob causam cum minor auster est, nubes nullas obducit: maior, nubilus, & diuturnior est? Vtrum, vt quidam aiunt, initij causa ita accadat. Nam si ex minori proficiantur, liquidus, siccusq; est: si ex ampliori, nubilus & crassus. An quia minor cum incipit est, itaq; non multum aeris compellere potest, sed ad postremum amplificari consuevit. Vnde illud proverbium, Cum cessat boreas, eumque auster surgere coepit.

23. Cur tempore hyberno flatus parte veniunt exortiva, æstiuo occidua? An vbi sol amplius non euincit, aer liberè profluit: eum igitur nobis occidit, nubes relinquit, quibus fauonij prodeunt: cumq; incolis inferioris hemisphærij oritur, spiritum illis parte exortiva producit: contra cum parti inferiori occidit, fauonios illis, subsolanos nobis confectante aere facit. Vnde fit, vt si quem alium vërum occupauerit, augeat, eò scilicet, quod non nihil adiunxerit.

24. Cur afflante fauonio canes vestigia minus valeant comperire? An quia plurimum hic ventus confundit, quoniam ventorum omnium continentissimus est, maximèque terram attingit.

25. Quam ob causam cum stellæ profiliunt, venti indicium datur? An propterea quod à statu feriuntur, priusq; ibi quàm apud nos

flatus excurrit. Quo fit etiam vt vnde stelle
feruntur, huc flatus accedat.

26 Cur nubes maximas fauonius agit? An
quia de alto spirat, regioneq; maritima nu-
bes per ampla spatia colligit ampliores.

27 Cur venti ad postremum vehementis-
sime spirant? An quia vbi vniuersi efflarunt,
caloris parum relinquitur.

28 Cur si circa æquinoctium africanus spi-
rauit, aqua fiat necesse sit? An quo loco orbis
sol fuerit, inde soleat spiritus excitari: itaq;
pro solis discursu vicissitudo spirituum agar.
Quòd cum æquinoctiū hyemis atq; æstatis
confinium sit, dum sol nobis conspectū æqui-
noctium agit, aut iustum transgressus limi-
tem regioni se dedit hybernæ, accidit vt ven-
ti partis illius vernaculi spirent, quorū pri-
mus africanus est natura humidus: & cum sol
partē orbis terrarum hybernā perlustrat,
flatusque regionis eiusdem mouet, cūenit vt
hyems suis fungatur muneribus: cuius ge-
neris imber est. Ad hæc cum æquinoctium,
tanquam paribus examinatis viribus hye-
mis atque æstatis, constet, si alterutris quic-
quam additum sit, obitus momentum exul-
tabit conspicuum, vt in æquilibrio pondus
lanci adiunctum alteri efficit. Quòd cum
africanus hyberni ordinis sit, naturaq; humi-
dus, æquinoctio additus, hyemē imbremque
mo

merito affert: imber enim hyems est flatibus familiarissima.

29 Cur auster atq; eurus, cum flatibus sibi obiectis calidiores sint, alter aquilone, alter fauonio, aquæ fertiliores sint? quanquam frigor est, qui humorem ex aere depromat: haud enim q̃ aquilo nubes hinc pellit, idcirco aqua non prouenit. Nam & fauonius & eurus nubes abigit, quippe qui ex altero pari modo proueniat: quinetiã ceteri omnes vnde spirant, inde depellunt. Vtrum quia frigor amplius introrsum circũobsistit, cum calor extrorsum amplius vrget. An etiã regio facit vnde spirant, vt sereni illustrésque veniant. Euris nanq; ex ortu, fauonius ex occasu aduentat. Quinetiam ratio sit, q̃ aer præcalsactus celerrimè ac plenissimè refrigeratur, quomodo etiam aqua: igitur euri aer de ortu calidus, austri de meridie fertur: cumq; frigidissimum locum adiere, compendio cōcrescunt, atque in aquam consistunt: magisq; eurus aquam agit, quoniam aerem de solis parte nec minus calidum ducit. Auster aquam mittit, cum cessat: quoniam aer qui primus ex mari accedit, frigidus est: vltimus autem tepidus ex terra occurrit. An nō id solum causa sit, sed etiam, quòd ad postremum auster crescit. Vnde illud prouerbum. Cumque auster surgere cœpit. Atqui
fri

frigidiores qui vehementius spirant : igitur merito in nubes aerem postea cogit . An ea ipsa ratio sit, cur post, quàm principio, fer-
tillior aquæ occurrat.

30 Cur venti siccant, cū frigidi sint? An quoniam qui frigidissimi sunt, vaporē eliciunt.

31 Sed cur amplius siccant, quàm sol? An quia vaporem non solū euocant, verum etiā abducūt, sol autem relinquit: itaq; vt magis humificat, sic minus assiccat.

32 Cur vnus ventorum cæcias nubes ad se vocat? quòd etiam prouerblum illud declarat: Vt cæcias nubes, sic ille opes trahens. Ceteri nanq; vnde spirant, inde tantūmodo expellunt. Vtrum ventus aduersus eodem in tēpore spirans, id facit. An si hoc esset, haud vnquam latere potuisset: etenim spiritus hic suapte natura circulari linea fertur: ergo ceteri per terram vagantur, hic cælum versus suæ lineæ cauum erigens non ad terram resupinans, suam originem repetit: itaque nubes facile ad se ducit.

33 Cur fauonius serenus, ac iucundissimus ventorum omnium est? & qualem Homerus flare per campos Elysios carmine illo dixit: Sed zephyri assiduè spirant, auræ quæ salubres . An primum, quòd aeris temperiem plenè obtinet: neq; enim calidus est, vt qui de meridie, ortūque spirant: neque frigidus,

y vt

ut qui de septentrionibus eueniunt: sed medium frigidiorū, & calidiorum flatuum tenet. Quod cum utriusque vicinū sit, particeps utrarumque virium euadit: itaque temperatissimus est, & vere maximè spirat. Ad hæc flatus omnes transire, vel in sibi aduersos, vel in dextros consueuerunt: itaque cum post aquilonem fauonius spiret (dexter enim hic est) efficitur adeò tanquam mitis ad immitem, & simul ubi destitit hyems, serenum magna ex parte subsequi solitum est. atqui flatus hybernus aquilo est. Subsolanus quamuis inter calidos & frigidos situs, minus qualitatē eorum particeps est: hic enim cum spirat, flatus vergentes ad austrum motitat quidem (istuc enim transferre assolet) sed misceri tamen cum his minimè patitur. At verò fauonius & mouetur ab austro, & ipse cum spirat mouet aquilonem: huc enim usque progrediens, vicissitudo spirituum finem sui circuitus facit. Quod cum vnus facit, alterius finē, alterius initium secum habeat, meritò suauius & est, & esse videtur.

34. Cum fauonius horis post meridianis spirare, non manere soleat? An & sol magna ex parte vel oriens, vel occidens, auctor spirituum est: quoties enim aerem humidum reperfando percoquit, atque discernit, in spiritum sanè illum extenuat, quod si tantisper acciderit,

ut aer spirantiuſculus ſit, magis magisque à ſole vertetur in ſpiritum. Quoties igitur ſol in exortu eſt, pcul à fauonio abeſt: hic enim ab occaſu ſe promit: & cum iam occidere proximus eſt, aer omnino extenuat^{ur} discretuſq; fluit: at dum coſectio meridię pergat ad poſt meridianum, tantisper ad aerem tepefaciendum diſcernendumq; modicè admodum habet. Subſolanus quoq; ob eam rem mane ſpirare incipit: aerem enim qui ſupra terram ſublimis impendens nocte humefactus, ſolo ſui ponderis ratione appropinquat, ſol mane diſcernens proximum ſibi excitat primū: qui autem ex ſole oriente ſpirat, ſubſolanus hic appellatus eſt.

35 Cur ſole ſe attolente ſpiritus & ſternuntur & augentur? An quia ſpiritus vel aeris, vel redundantis humoris commotio eſt: que ut cum parua eſt, compendio à ſole conſumitur: itaq; nullus ſpiritus inde exiſtit: ita cum magna eſt, ſolis exortu amplior redditur: ſol enim autor & parens motuum eſt.

36 Cur fauonius horis poſtmeridianis ſpirare ſoleat? An q̄ ſpiritus omnes ſole humorem diſſundante proueniunt: humor enim qui antehac concreſcebat, tabeſcit, cum viſ caloris in propinquo eſt: itaque ſpiritum mouet: atqui fauonius de occaſu ſpirat. Rectè igitur poſtmeridianis exoritur: tunc

y 2 enim

enim sol eius ad locum accedit.

37 Cur aquilo & auster sapissimè spirāt?
An quia contrarium à suo cōtrario ē directo
scilicet oppugnatū minimè edurare potest,
sed ex latere potius aduersam vim tolerat:
auster verò & aquilo ex cursus solis laterib⁹
spirant, cæteri aduersi potius occurrunt.

38 Vtrum spiritus fonte quodā emergat,
quemadmodū aqua, supra quem fontē effer
ri nequeat, an non? & utrū vno ex puncto,
an ex loco profluat ampliori? Sunt certè nō
nulla in aere, quæ vel in aqua accidere pari
ratione videmus: quippe cū aqua per pro
na ocyus fluat, quàm cū in planis atq; æqua
lib. stagnat: hoc enim & spiritus faciūt: nam
locis editis atq; excelsis aer assiduè mouetur
cauis ē contrario sæpè quiescit, & cōfilescit.
Ad hæc, super excelsissimos montes spiritus
nulli excitātur, vt super Athon, ac reliquos
generis eiusdē: indicium, q̃ quæ reliquerint,
qui anno superiori sacrificarunt, posteriori
incorrupta comperire affirmant. Cōstat igi
tur spiritus quoq; prolationē veluti ex fon
te quodam acūtari, super quem nihil præter
ea efferre se potest. Vnde fit, vt locis excelsis,
quod modo diximus, accidat: quod idem da
tum etiam aquæ putauerim. Nec enim aqua
vehementem, nec spiritum rapidum locis ex
celsis fieri nouimus.

Cur

39 Cur austro spirante cœruleum mare fiat aquilone obscurius attriusque? An propterea quod aquilo minus mare perturbat. Omne autem quod tranquillius est, atrum esse videtur.

40 Quā ob causam austri cū leuiter spirant, nequeant nubilare: cū intentē, nimirum queant? An quoniam cū leuiter frequentiam nubium agere nequeant. Itaq; breue sit, quod obduci nubibus possit: at verò vbi excreuerunt, multas depellunt: itaque amplius obnubilare videntur.

41 Cur aquilo vt magnus incipit, ita paruus desistat: auster contrā, vt paruus incipit, ita magnus cessare soleat? An quia nobis aquilo in vicino est, auster longē abest. Alter igitur vbi primum exortus est, nos occupat: alter suo disperso principio, vtpote diu pertracto, exiguus ad nos primum deuenit: at finem alterius sentimus, alterius minimē. Itaque meritò alter imbecillus cū cessat, est, (omnium nanque finis imbecillus est) alter validus. Finem enim istius; nihil præterea sentimus.

42 Cur versarij, quā mare sinuatur, reflare soleant: quā porrecta pansaque maria sunt, reflare non possint? An quoniam flatus in finem interrompens nihil distrahitur, imò magna parte vniuersus perfertur: at in dispa

latis porrectis que abterranei, & protius magis distrahuntur, & inter profluendum hac eadem re patiuntur: quoniam nihil obstitit quò minus multas in partes proruant. Versarius enim nò nisi reflexus abterraneus est,

43 Cur dici solet, Cum cessat boreas, cumque auster surgere cœpit? An quoniam boreas, quod nos ei subditi sumus, parsque habitata terræ vergit ad septentriones, intensus protinus accidit: quippe qui statim cum ortus est, adest: auster, quod ex longinquo ad nos devenit, non primum, sed post intencior est.

44 Cur spirantibus austris homines grauiiores, inualidioresque sese redduntur? An propterea quod humor corporis, flatus eius calore rabeiscens, multus ex paucò redundat, atque humor grauis leui ex spirita consistit: quas ob res vires hominis debilitari necesse est.

45 Cur spirantibus aquilonibus cibi auidio res sumus, quàm austris? An propterea quod aquilones frigidiores sunt.

46 Cur auster oris terræ Aegypti non afflat, nec interius iter diei ac noctis: super Mèphim verò vel iter diei ac noctis ingenuus spirat: nec verò occasum versus iter duum dierum, totidemque noctium adit: exortum autem versus africæ incitantur? An quoniam

terra

terra Aegyptus: caua secundū partes suas interiores est, superiores semotioresq; eminentior: hinc enim auster, vt caua intacta supergredi sic excipi ab eminentioribus potest.

47. Cur auster paruus oritur, magnus desistit, aequilo contrā? Vnde prouerbum illud, Secundæ navigationi delegatū est, Cūm cessat boreas, cūmque auster surgere cœpit. An quōdā septentriones posui, quā ad meridiem posui sumus: aequilo autem ex septentrionibus spirat, auster ex meridie, meritō alter frātis in quā portus est, vehemens proxima sibi loca inuadit, post deinde suam vehementiam in loca transfert remotiora: alter ē contrario homines meridie incolas inter initia vrget, post vbi præterijt, ingenuus ad nos venit.

48. Cur dici soleat: Fit glacialis hyems boream si duxerit auster? An quōd auster talis est, vt nubes largē, & aquam colligat. Cūm igitur borea tali temporis conditioni superuenit, gelu indurat, hyemēque efficit. Vnde celeberrimum illud est: Offendente Iurū borea, mox terra gelascit. Lutum enim, & omnino aquam ab austro vel maximē, vel sæpissimē fieri palam est.

49. Cur post austrū citō aequilo spirat, post aquilonem non citō auster? An quoniam alteri ex propinquo, alteri ex longinquo venien-

dum est, quippe cùm sedes nostra aquilonē
versus posita sit.

50 Cur flatus frigidi veniunt, cùm caloris
commotione oriantur? An motionem à calo
re profectam calidam esse necessum non sit,
nisi modo quodam prodierit. Nam si yniver
sa interrupt, calida est: sin per angustum,
paulatimq; extringitur, nec ipsa calida pro
uenit: & aer, qui inde commotus est, talem ef
ficat motum, qualis ipse præfuerit: quomodo
etiam eodem de corpore modo calidum; mo
do frigidum posse spirari inquiunt. Sed id
verum nequaquam est. Semper enim quod
exit, calidum est: cuius indicium, quòd tale
propius admoventi percipitur: sed interest,
quo prodierit modo. Nam si multò post hiā
te ore emisimus, calidū Idcirco videtur, quo
niam sentire id possumus: sed si per angustū
extrudamus, calidius profectò extrictum ae
rem sibi proximum impellit, atque ille sibi
continuum. Sed quòd aer frigidus est, motio
eius quoque frigida profuit. Nunquid igi
tur in flatuum quoque ratione hoc idem eue
niat, sitq; per angustum prima eorum mo
tio, cùm aere priore prolato subinde alius
affluat? Quapropter hyeme frigidi, æstate ca
lidi oriuntur, eò scilicet quòd talis eorum tē
porum aer præest: nec enim à se ipsum aere
moveri, neque à calore conuictum eo motu
profer

proferri constat, non solum quòd calore ampliori contento spiritus calfaciant, verum quòd sursum etiam efferuntur. Ignis enim natura huiusmodi est: frigidum contrà deorsum ferri aptissimum est. Spiritus autem merito in latus se vertunt. Cum enim alterum sursum, alterum deorsum versus nitatur, & neutrum alterum superet, nec fieri possit ut maneat, oblique perferri necesse est.

§ 1 Cur austrī frigidi in Africa sint, ut apud nos aquilones? Primum, quia ut nobis aquilonum origo, sic Africæ austrorum propior est. Nam si, ut dictum est, flatus per angustum extrudi soleant, propioribus certè frigidiores occurrent, propter vehementiam sui motus, quam diffundi, hebetarique necesse est, cum se longius protrahit: qua de causa aquilones frigidi apud nos sunt: colimus enim propius, imò iuxta ipsos septentriones.

§ 2 Cur austrī sicci, & aquæ omnino expertes, febres contrahant? An quoniam humorē calidum alienum in corporibus creant, quippe qui natura humidi, & calidi sint: quæ quidem qualitates febrificæ sunt: febris enim earum consistit exuperantia. Quoties igitur per solis ardorem omni viduati humore spirant, habitu planè huiusmodi sunt: at cum una veniunt cum aqua, refrigerari nimirum aquæ ipsius beneficio possunt.

y s Cur

53. Cur flatus anniuersarii eodẽ tempore atque modo afflare semper soleant: & cur de finente diẽ desinunt, noctũque non spirant? An id quidem ipsum, quoniam nix liquefieri cessat à sole, cùm vesperscit, totamq; noctem manet indomita: omnino autem spirandi tempus tunc est, cùm sol vincere, atque resoluerẽ glaciẽ ad aquilonem posita mœripit: cùm igitur incipit, præuij appellati spirant: cùm iam amplius resolutum est, anniuersarii.

54. Cur fauonius ventorum omnium lenissimus, & frigidissimus est, duobusque temporibus maxime spirat, vere ac autumno, cùmque vesperscit: potissimumque terram attingit? Au lenis, quia ex mari, campisque planissimis spirat, frigidus tamen minus quàm aquilo est: quoniam aqua inflata non niue spirat: ceteris, tamen frigidior est, quia vel post hyemem sole adeò nuper reuigente vel autumno, cùm sol amplius non viget, spirare incipit: vicinus hic maxime terræ afflat quod è directo, nullaq; aduersante vi ex mari ad terram transit: haud enim vt per terram materia obsistẽte arcetur, sed liberẽ quoquo uersus vagatur, quoniam humore perreptat, & aquabili quoq; discursu hac eadem de causa profluit. Non enim ex montibus, neque niue per vim tabescente, sed tanquam per fauces

fauces expeditè profunditur: pars quippe ad
 aquilonem, aut ad austrum vergens, monto-
 sa est: occasum versus nullus mons, nulla ter-
 ra est, sed mare Atlanticum spatietur: itaque
 efficitur, ut terræ proximus, atque sibi æqua-
 lis permanet. Spirat, cum vespere propè
 est loci ipsius ratione: tunc enim sol, proxi-
 mè ad locum accedit, unde fauonius oritur.
 Noctu quiescit, quoniam tunc solis mo-
 tio deest. *25. Ut illi cap. 5. de meteoris ed.*
 55. Cur euro spirante omnia maiora videan-
 tur? An quoniam eo flatu aer obscurior, cali-
 ginosissimusque reddatur. *Idem ibi cap. 5. de meteoris ed.*
 56. Cur tempore hyberno flatus de ortu spi-
 rare mane, æstiuo de occasu post meridiem
 consuevit? An propterea quod flatus qui no-
 bis æstiuo veniunt, hyberno his spirant, qui
 oppositum terræ hemisphærium tenet. No-
 bis autem hyberno mane, atque de ortu spi-
 ritus veniunt, quod præ humidus, noctis aer
 discernitur, moueturque mane à sole: atque is
 primus, qui proximè solem est: quod etiam
 ante suum exortum sol agere potest, ex quo
 auræ spirare non minus ante solis exortum
 solent. Ergo cum sol humores ad se attrahat,
 moueatque ante suum ortum aëra, qui per hye-
 mē humidus apud nos est, constat vel ad se pos-
 se attrahere, cum inferius hemisphærium inspicit
 et non paritè tractum habet, ut autem solis idque

Idq; post meridiem ibi efficere, quòd tempus nobis antelucanum est. Quamobrem accidit vt aer qui ante ortum hinc à sole attrahitur, fauonius inferis sit, aspirétque horis postmeridianis: itaque flatus hyemis nostræ exortiuus nobis, postmeridianus illis est: & nostræ æstatis nobis postmeridianus, illis exortiuus accedit: æstas enim apud illos est, cum apud nos hyems: nostrumque postmeridianum, illis antelucanum est, quo illis auras exortiuas, nobis fauonios aspirare prædicta euenit ratione. Nihil de ortu per æstatem spirare solet, eò quòd sol ad aera sedis nostræ sicciorem exoritur: parum enim temporis abfuit. Fauonij post meridiem nulli per hyemē aspirant, quòd exortiuui eodem tēpore nulli inferiori hemisphærio flare ob eam quam modo diximus causam possunt: sol enim humores inde ad se attrahens, nobis fauonios præstat.

§ 7. Cur fauonius illustris, serenus, atq; gratissimus ventorum omnium est? An quia medium calidorum & frigidorum flatuum tenet, vicinúsque illis oriens parriceps qualitatum generis vtriusque euadit, temperatúsque proinde accedit. Subsolanus quamuis inter eosdem positus sit, minus tamen communem se exhibet: hic enim mouet quidem cum spirat flatus, qui austrū versus spectant: eò nāq; trāsire solitus est, sed misceri his nescit. At

verò fauonius & mouetur ab austris, & spirans ipse agit aquilones. Istuc enim ultimus spirandi circuitus ducitur: vnde cū idē in se alterorum finem, alterorum initium cōtineat, iure gratissimus & est, & esse videtur.

58 Cur venti alij locis alijs imbrem afferant? verbi causa, hellespontias terræ atticæ, insulisque vicinis: aquilo Hellesponto, atque Cyrenæ, auster Lesbo: An vbi frequentia nubium, inibi imbrem obuenire necesse est: ibi enim frequentia cogitur, vbi assidere nubes, accersique est: itaque montibus magis, quàm planis pluit: ergo apud Hellespontum aquilo multas desuper nubes compellit: quod idem ad Atticam, insulasque vicinas hellespontias, quasi iam conditam nactus materiem efficit: quippe cū copia larga cōgesta ab aquilone sit. Lesbo curus atque auster nubes affatim ex alto adducunt, atque in hūc modū vel de cæteris cogitare par est.

59 Cur dici solet, Nauibus hyberno ventos dat terra. secundos, Tunc mare fert sæuos: calidi sub mensibus anni Terra dabit sæuos, ponti feret vnda secundos. An quoniam mare per hyemem calidius est: itaque si quid in eo constitit, initio constitisse validiori certum est: nam si inualidum esset, facile maris tepore absumeretur. At per æstatē mare frigidū est, spiritusque maritimi omnes

frig

EOVM QVÆ AD METVM:

& fortitudinem pertinent, se-

ctio uicesima septima cuius.

quaestiones: x i.

1. **C**V R tremunt, qui metuant? An propter refrigerationem: deficit enim calor, atque contrahitur, ex qua alius quoque plerisque ob timorem effundi solitus est.

2. Cur metuētes nōnulli sitiunt, ut qui sunt tormenta adituri? Cū enim per timorē refrigerentur, sitive minimē debeant: An non eodem loco refrigerentur, & caleant, sed refrigerentur per summa corporis, unde calor discedit: caleat per intima, calor scilicet introrsum contracti efficientia: cū rei indicium alui quoque solutio facit. Sitis autem parte quadam interiore siccata, solet accidere: nec aliter agi videtur, quā in ijs quos epiala exercet, qui simul & frigent, & sitiūt. Nec enim illis pars eadem corporis inalgescit, & concalescit.

3. Cur homines cū excādescunt, calore scilicet introrsum collecto, feruidi furibundi que redduntur: cū metuunt, contrā efficiuntur? An non eundem in locum calor se colligat, sed homini irascenti cor calore circumfusum efferuet, ex quo fidibundus, rubicundus, spirabundus efficitur, cū calor sursum versus se efferat, metuenti sanguis & calor in imum perflu

perfugiunt: vnde fit etiā vt alius fundatur. Nam & cordis compulsio non similis agitur sed metuenti, vtpote ex caloris inopia frequens ac feriens est: irascenti è contrario, vt pote cū calor collectus sit copiosior. Quāobrem effervescente animo; excitari, perturbari; cæteraque id genus verba non ineptè, sed accommodatè dicuntur. Nunquid igitur sitis ea de causa obueniat: nam & siccum expuere, & linguam hæerere, & reliqua huius spiritus elatio facit, & sanguis. Sitim quoq; excalescente corpore nasci certum est: sed quemadmodum pars eadē corporis, qua sitis lateat, resiccati vtrique metuenti & irascenti possit. Metum enim sitim posse afferre constat militum argumento, qui superati fugam rapuerint: nunquam enim tam grauius sitibundōs sese fuisse fatentur. Et verò qui in dicēdo conturbantur, sitire vehementer consueverunt: itaque eluunt, & non nihil suborbent, vt Ptarmenon histrio facit. An hosce conturbatos non sitis, sed siccitas pulso sanguine teneat: vnde etiā accidit vt palecant: indicium verò, quòd non multū ebibunt, sed interdum desorbuisse tantum satis est: at qui se in fugam verterunt, laborant, itaque sitiunt: & quibus tormenta instant, eadem ipsa efficiendī ratio est. Nec mirum quicquam id est: sit enim in re bellica, vt nō-

z   nul

nulli etiam viri fortes, ac strenui, vbi structa acie hostes sunt petitori, obtemiscant, non perterriti, sed fidentes, qui etiam sua corpora verberare lata ferula, aut suis manibus assolent, vt vndique vorsum pari calore inferueant: quidam enim inæqualis ac tumultuarius motus in eorum corporibus per acumen, & nimium impetum caloris oriri ferme animaduertitur.

4 Cur homines fortes magna ex parte vinosi sunt? An quia fortes calidi sunt: calor autem in pectore conditus est. Ibidem enim metum quoque refrigeratione quadam effici nouimus, vt cor fortibus caloris copia fultum persistat, timidis refrigeratum infiliat. Ergo qui sanguinolentum habent pulmonem, calidum hunc modo vinolentorum gerunt, ita vt rei aduersæ suspicionem refrigerari non queant. Atqui ita se habent, bibendi atridi esse consueuerunt: nam & bibendi cupiditas mē bri eius calore oritur, vt aliàs dictum est: & cupiditas ipsa, non nisi rei vim sedandi habētis desideratio est. Vinum autem, etsi natura calidum est, sitim tamen amplius quam aqua extinguere potest, maximèque id genus hominum: quam ob causam dictū aliàs est, ex quo & qui spirandi difficultate laborant, aut insania vexantur, vinum admodū cupiunt: quanquam alteris ex instructione
alte

alteris ex perturbatione pulmo efferueat, Cum igitur magna ex parte homines eosdē sitibundos ac fortes esse obueniat. vini autem auidi, qui sitibūdi, talēsque gestiunt, naturas vicissim inter se consecrari necesse est: vnde fit etiam, vt vinolenti, quā sobrii fortiores sint.

5 Cur fortitudinem maximē honore prosequuntur respublicæ, quæ tamen virtutum præcipua non est? An quia semper vel ipse bellum alijs inferunt, vel ab alijs sibi illatū patiuntur: hæc autem virtus perutilis vtrāq; in partem est: honorant verò non quæ optima sunt, sed quæ optima sibi existiment.

6 Cur voce, & manibus, & labro inferiori tremant, qui metunt? An quoniam hic affectus caloris defectio ex locis superioribus est, ex quo vt palleant accidit. Quod igitur calor pectus deserit, vox obtremit: id enim refrigeratur, quod vocem mouet, & manus quoque pari ratione sunt, sed quæ optima, vt pote quæ ex pectore pendeant. Inferius, tamen non superius labrum quatitur, quia superius eò pendet, quò suapte natura vergit. Inferius sursum caloris beneficio stabilitur, atque quiescit, quo sublato inalgescit, & tremit: & verò in excandescendo imum labrum eadem de causa laxatur, & pēdet: quod latè in pueris patet: calor

etenim in cordis sedem conferre se cōsuevit.

7 Cur homines metuentes tremunt, maximeque vocem, & manus, & imum labrum? An vocem, quia calor hinc deficit, quo in loco vox posita est: labrū verò & manus, quoniam partes istæ nobiliores sunt, minimèq; sanguinolentæ, bilē quoque iidem deiiciūt, & testiculos contrahunt: deiiciunt, quia calor descendens diffundit, & liquefacit: cōtrahunt, quia metus inuectus extrinsecus est, ut fugam in aduersum agi oporteat.

8 Cur homines metuentes, & algent, & sitiunt, quæ quidem affectiones aduersæ inter se sunt? An algent refrigerati, sitiunt calfacti. Calor enim in metuendo superiora deserit loca, quod facie, aluóque constat: facies enim pallet, aluus interdum funditur: ergo quòd calor locis superioribus deficit, algor oritur: quòd humor deficit, sitis exultat.

9 Quam ob causam, cum & metus & dolor quædam sit ægritudo, qui dolēt clamāt, qui metuunt silent? An qui dolent, suum retinent spiritum: itaque is vniuersus erumpens, cum clamore emittitur: metuentibus corpus refrigeratur, calorque ima petit, qui spiritum mouet. Quò igitur hic se contulerit, ibidem spiritum potissimum excitabit: quapropter venter eorum qui metuunt, obcrepare solitus est. Vox aut spiritus sursum

versus elatus est, partibus quibusdā veluti in
 stramentis conficiendus absolvendusq;. Cau-
 sa verò cur homines dolentes suum retineāt
 spiritum, est, quòd omnes inditis à natura
 nobis præsidijs, aliquo detrimento affecti, si
 ne vlla cogitatione vti solemus, vt etiam ce-
 teræ omnes animantes: aliæ nanque corni-
 bus, aliæ dentibus, aliæ vnguibus repugnāt,
 seseque defendunt: atqui ad dolores vel o-
 mnes certè, vel plurimos calor adiuuat, quē
 profectò is auget, qui suum cohibet. Cal-
 facit enim doloris incitabula, contracto in-
 trorsus calore per spiritum, atque excoquit.
 10 Cur metuentibus alui fundantur, libi-
 doque vrinæ laceſſat? An quia calor insi-
 tus nobis quasi animans est: hic ergo rē quā
 cunque timuerit, defugit: quòd cū extrin-
 secus, tum conturbandi, tum cæterorum me-
 tuendi generum ratio inuehatur, atque in
 ima de superis defluat, & è summis ad inti-
 ma sese penetret, efficitur vt alui, vesicæq;
 fundantur, facilesque reddantur. Nam &
 † anethum, & absinthium, & quæcūque vri † aliū a-
 nam moueant, eadem calida esse manifestū *nifum.*
 est. Quinetiam medicamenta aluo accom-
 modata calorifica esse nouimus, & partim eo-
 rum soluendi vim tantum obtinent, partim
 vel aliter tabefacere queunt, vt allium vri-
 næ tabificum est. Hoc igitur idem quòd ea
 z 3 ipsa

ipsa calor quoq; efficere potest, qui de summis in hæc loca sese cogit & contrahit.

II Cur homines metuentes suos testiculos contrahunt? Contrarium enim, vt remittantur & flacceant, congruū dixeris, cum calor metuentium in eum locum se colligat. An metuentes omnes ferè similes frigentibus sint. Cum igitur calor summa corporis deseruit, retrahendum sanè est: quamobrè ventris quoque murmur citatur, cum timor vehemens detinet. Cutem quoque algentium summam videmus contrahi, vtpote cū calor inde destituerit omnis, ex quo subsequi horror consuevit. Scortum ergo sursum conuellitur, atque eo contracto, vnà testiculi contrahuntur: quod melius in coitu venero patet. Metus enim excernit, multisque conturbatis, aut perterritis, genituræ mouetur profluvium.

EORVM QVÆ AD TEMPERANTIÆ & intemperantiā, & continentiā & incontinentiam pertinent, sectio nicefima cetera, cuius questiones VI II.

I CVR aliqui ægrotent, vbi vitam luxuriosam vivere assueti, agere luxuriosè cessarunt? vt Dionysius tyrānus, quod in

In vrbis suæ obfessione aliquantum (tempo-
 ris à potu solito destitit, tabe protinus inter
 ea laborauit. An consuetudo res magna
 cuique sit. Iam enim in naturæ habitum fet
 mè absoluitur. Ergo vt pisces inter aerem,
 aut homo in aqua degens malè habeant ne-
 cesse est: ita qui morem mutarint solitum,
 ægrè atque moleste ex consuetis discedunt:
 & eodem rediisse sibi saluberrimum habent:
 perinde quasi ad suæ naturæ statum redie-
 rint. Tabescunt item alimento carentes,
 quo antehac copioso suauissimoque vii so-
 lebant. Quod enim cibo solito non vescun-
 tur, perinde afficiuntur, ac si nullum peni-
 tus capiant. Quinetiam materia excrescēs
 atque inutilis multa cum alimonix copia, he-
 betascit, exolefcitque: immista autem ipsa
 ininatat, ferturque in oculos, aut in pulmo-
 nem. Quapropter cibo deinde ingesto so-
 lito temperatur, dilutaque & innoxia reddi-
 tur. Redundat præterea vacans illa mate-
 ria homini inmoderatè, luxurioseque viuē-
 ti, vbi luxuriari aliquantisper desijt, eò quòd
 multā in se materiam continet indigestam,
 vitæ scilicet superioris congeriem, qua ta-
 bescente, calore genuino ac intimo efficitur,
 vt fluentia vberius veluti copia nimis lique-
 facta inducantur.

21 Cur duorum tantummodo sensuum ra-

z 4 tione

dum est, quippe cùm sedes nostra aquilonē
versus posita sit.

50 Cur flatus frigidi veniunt, cùm caloris
commotione oriantur? An motionem à calo
re profectam calidam esse necessum non sit,
nisi modo quodam prodierit. Nam si yniver
sa interrupt, calida est: sin per angustum,
paulatimq; extringitur; nec ipsa calida pro
uenit: & aer, qui inde commotus est, talem ef
ficat motum, qualis ipse præfuerit: quomodo
etiam eodem de corpore modo calidum; mo
do frigidum posse spirari inquiunt. Sed id
verum nequaquam est. Semper enim quod
exit, calidum est: cuius indicium, quòd tale
propius admouenti percipitur: sed interest,
quo prodierit modo. Nam si multò post hiā
te ore emisimus, calidū idcirco videtur, quo
niam sentire id possumus: sed si per angustū
extrudamus, calidius profectò extrictum ae
rem sibi proximum impellit, atque ille sibi
continuum. Sed quòd aer frigidus est, motio
eius quoque frigida profuit. Nunquid igi
tur in flatuum quoque ratione hoc idem eue
niat, sitq; per angustum prima eorum mo
tio, cùm aere priore prolato subinde alius
affluat? Quapropter hyeme frigidi, æstate ca
lidi oriuntur, eò scilicet quòd talis eorum tē
porum aer præest: nec enim à se ipsum aerē
moueri, neque à calore conuictum, eo motu
profer

proferri constat, non solum quòd calore ampliori contento spiritus calfaciant, verum quòd sursum etiam efferuntur. Ignis enim natura huiuscemodi est: frigidũ contrà deorsum ferri aptissimum est. Spiritus autẽ meritò in latus se vertunt. Cũ enim alterum sursum, alterum deorsum versus nitatur, & neutrum alterum superet, nec fieri possit vt maneat, obliquè perferri necesse est.

§ 1. Cur austri frigidi in Africa sint, vt apud nos aquilones? Primum, quia vt nobis aquilonum origo, sic Africæ austrorum propior est. Nam si, vt dictum est, flatus per angustũ extrudi soleant, propioribus certè frigidiores occurrent, propter vehementiam sui motus, quam diffundi, hebetarique necesse est, cũ se longius protrahit: qua de causã aquilones frigidi apud nos sunt: colimus enim propius, imò iuxta ipsos septentriones.

§ 2. Cur austri sicci, & aquæ omnino expertes, febres contrahant? An quoniam humorẽ calidum alienum in corporibus creant, quippe qui natura humidi, & calidi sint: quæ quidem qualitates febrificæ sunt: febris enim earum consistit exuperantia. Quoties igitur per solis ardorem omni viduatũ humore spirant, habitu planè huiuscemodi sunt: at cũ vnã veniunt cum aqua, refrigerari nimirum aquæ ipsius beneficio possunt.

y s Cur

53. Cur flatus annuversarij eodem tempore atque modo afflare semper soleant: & cur deficiente die definunt, noctūque non spirant? An id quidem ipsum, quoniam nix liquefieri cessat à sole, cum vesperscit, totamque noctem manet indomita: omnino autem spirandi tempus tunc est, cum sol vincere, atque resoluere glaciem ad aquilonem positam coepit: cum igitur incipit, præuij appellati spirant: cum iam amplius resolutum est, annuversarij,

54. Cur fauonius ventorum omnium lenissimus, & frigidissimus est, duobusque temporibus maxime spirat, vero ac autumno, cumque vesperscit: potissimumque terram attingit? Auleis, quia ex mari, campisque planissimis spirat, frigidus tamen minus quam aquilo est: quoniam aqua resata non niue spirat: ceteris tamen frigidior est, quia vel post hyemem sole adeo nuper reuigente vel autumno, cum sol amplius non viget, spirare incipit: vicinus hic maxime terræ afflat quod è directo, nullaque aduersante vi ex mari ad terram transit: haud enim ut per terram materia obfistēte arcetur, sed liberè quoquo uersus vagatur, quoniam humorē perreptat, & aquabili quoque discursu hac eadem de causa profluit. Non enim ex montibus, neque niue per vim tabescente, sed tanquam per fauces

fauces expedit; profunditur: pars quippe ad
aquilonem, aut ad austrum vergens, monto-
sa est: occasum versus nullus mons, nulla ter-
ra est, sed in æte Atlantici spatia: itaque
efficitur, ut terræ proximus, atque sibi æqua-
lis, permanet. Spirat, cum vespere propè
est loci ipsius ratione: tunc enim sol, proxi-
mè ad locum accedit, unde fauonius oritur.
Noctu quiescit, quoniam tunc solis mo-
tus deest. Cuiusmodi illi spiritus sunt, quos ad
55. Cuiusmodi spirante omnia maiora videan-
tur? An quoniam ex flatu aer obscurior, cali-
ginosissimusque reddatur. Cur tempore hyberno flatus de ortu spi-
rare mane, æstiu de occasu post meridiem
consuevit? An propterea quod flatus qui no-
bis æstiu veniunt, hyberno his spirant, qui
oppositum terræ hemisphærium tenet. No-
bis autem hyberno mane, atque de ortu spi-
ritus veniunt, quod præ humidus, noctis aer
discernitur, moueturque mane à sole: atque is
primus, qui proximè solem est: quod etiam
ante suum exortum sol agere potest, ex quo
auræ spirare non minus ante solis exortum
solent. Ergo cum sol humores ad se attrahat,
moueatque ante suum ortum aëra, qui per hye-
mè humidus apud nos est, constat vel ad se pos-
se attrahere, cum inferius hemisphærium inspicit
67. Cuiusmodi illi spiritus sunt, quos ad

idq; post meridiem ibi efficere, quòd tempus nobis antelucanum est. Quamobrem accidit ut aer qui ante ortum hinc à sole attrahitur, fauonius inferis sit, aspirétque horis postmeridianis: itaque flatus hyemis nostræ exortiuus nobis, postmeridianus illis est: & nostræ æstatis nobis postmeridianus, illis exortiuus accedit: æstas enim apud illos est, cum apud nos hyems: nostrumque postmeridianum, illis antelucanum est, quo illis auras exortiuas, nobis fauonios aspirare prædicta euenit ratione. Nihil de ortu per æstatem spirare solet, eò quòd sol ad aera sedis nostræ sicciorē exortitur: parum enim temporis abfuit. Fauonij post meridiem nulli per hyemē aspirant, quòd exortiuū eodem tēpore nulli inferiori hemisphærio flare ob eam quam modo diximus causam possunt: sol enim humores inde ad se attrahens, nobis fauonios præstat.

57. Cur fauonius illustris, serenus, atq; gratissimus ventorum omnium est? An quia medium calidorum & frigidorum flatuum tenet, vicinūque illis oriens particeps qualitatum generis vtriusque euadit, temperatūsq; proinde accedit. Subsolanus quamuis inter eosdem positus sit, minus tamen communem se exhibet: hic enim mouet quidem cum spirat flatus, qui austrū versus spectant: eò nāq; trāfire solitus est, sed misceri his nescit. At
ve

verò fauonius & mouetur ab austris, & spirans ipse agit aquilones. Istuc enim vltimus spirandi circuitus ducitur: vnde cū idē in se alterorum finem, alterorum initium cōtineat, iure gratissimus & est, & esse videtur.

58 Cur venti alij locis alijs imbrem afferant? verbi causa, hellespontias terræ atticæ, insulisque vicinis: aquilo Hellesponto, atque Cyrenæ, auster Lesbo. An vbi frequentia nubium, inibi imbrem obuēire necesse est: ibi enim frequentia cogitur, vbi assidere nubes, accersique est: itaque montibus magis, quā planis pluit: ergo apud Hellespontum aquilo multas desuper nubes compellit: quod idem ad Atticam, insulasque vicinas hellespontias, quasi iam conditam nactus materiem efficit: quippe cū copia larga cōgesta ab aquilone sit. Lesbo curus atque auster nubes affatim ex alto adducunt, atque in hūc modū vel de cæteris cogitare par est.

59 Cur dici solet, Nauibus hyberno ventos dat terra secundos, Tunc mare fert sæuos: calidi sub mensibus anni. Terra dabit sæuos, ponti feret vnda secundos. An quoniam mare per hyemem calidius est: itaque si quid in eo constitit, initio constitisse validiori certum est: nam si inualidum esset, facile maris tepore absumeretur. At per æstatē mare frigidū est, spiritusque maritimi omnes
frīg

frigent. Terra è contrario tunc calida est: quare si quid ex terra tunc fertur, primordio id constiterit ampliori. Nam si exigui imbecillumque esset, facile solueretur, & evanesceret.

60. Cur apud Archadium, qui locus excelsus est, flatus nihilo frigidiores, quam ceteris locis sentiantur? & cum flatus silet, cœlumque nubilum est, frigus perinde, atque in planis palustribus oritur? An quod Archadia non dissimilis palustribus est: aquarum enim confluentium nullos in mare exitus habet. Quapropter fauces, hiatusque precipites ea in terra numero ampliores sunt. Cum igitur ventus spirat, vaporem ortum ex terra frigidum auertit, & reijcit: flatus autem ipsi frigidi propterea esse nequeunt, quia ex mari deueniunt. Spiritu tamen fiescente, vapor de aqua stagnante, liberè ascendit, atque refrigerat.

61. Cur si ventus mane inceperit, edurare amplius possit? An quoniam sole oriente imptus sit vehementissimus, idcirco protrahi longius potest? Iudiciū quod constitutio facta praeualida est.

62. Cur aquilo interdum spirat ingenuus, noctu desistit? An quod imbre gignitur congelatio, cum solis calore respirandum est: ergo sternitur noctu, quia sol abest, qui gignendi

di causa est.

63. Cur flatus futuri indicium datur, cum per aerem multæ feruntur araneæ? Vtrum quod aranea suo fungitur opere, cum coelum serenum est: feruntur autem filia; quoniam refrigeratus aer in terram corruit: refrigeratio verò hyemis primordium est, itaque indicium fit illa aranearum perlatio. An quod post imbres atque hyemes araneæ vniuersim feruntur: opus enim suum araneus tunc exequitur, cum coelum serenum est, & occulte se impatiens frigoris, cum hyems viret, tractusque à flatu nimium, eruit filium: post imbrem autem flatus magnus parte oriri solitum est.

64. Cur locis frigidis aquilo per hyemem vehemens spirat, & ut proximè nubilus, sic transuersum liquidus fertur, atque illustris? An ratione qua frigidus, eadem etiam vehemens fit. Quod tamè è propinquo frigidiore est, occupat, priusque nubes gelu indurat, quæ repellat: quæ induratque pōdere suo obsistunt, & manent. Transuersum autem vehemens inuicem sua potius quam frigore agit.

EOVM QV AE AD METVM:

& fortitudinem pertinent, Se-

ctio vicesima septima cuius.

quaestiones. x i.

1. **C**V. R. tremunt, qui metuant? An propter refrigerationem: deficit enim calor, atque contrahitur, ex qua alius quoque plerisque ob timorem effundi solitus est.

2. Cur metuētes nonnulli sitiunt, vt qui sunt tormenta aditurū? Cū enim per timorē refrigerentur, sitire minimē debeant. An non eodem loco refrigerentur, & caleant, sed refrigerentur per summa corporis, vnde calor discedit: caleāt per intima, caloris scilicet introrsum contracti efficientia: culus rei indicium alui quoque solutio facit. Sitis autem parte quadam interiore siccata, solet accidere: nec aliter agi videtur, quā in ijs quos epiala exercet, qui simul & frigent, & sitiūt. Nec enim illis pars eadem corporis inalescit, & concalescit.

3. Cur homines cū excādescunt, calore scilicet introrsum collecto, feruidi furibundique redduntur: cū metuunt, contrā efficiuntur? An non eundem in locum calor se colligat, sed homini irascenti cor calore circumfusum efferuet, ex quo fidibundus, rubicundus, spirabundus efficitur, cū calor sursum versus se efferat, metuenti sanguis & calor in imum perflu

perfugiunt: vnde fit etiā vt alius fundatur. Nam & cordis compulsio non similis agitur sed metuenti; vtpote ex caloris inopia frequens ac feriens est: irascenti è contrario, vtpote cū calor collectus sit copiosior. Quāobrem effervescente animo; excitari, perturbari, ceteraque id genus verba non ineptè, sed accommodatè dicuntur. Nunquid igitur sitis ea de causa obueniat: nam & siccum expuere, & linguam hærere, & reliqua huius spiritus elatio facit, & sanguis. Sitim quoq; excalescente corpore nasci certum est: sed quemadmodum pars eadē corporis, qua sitis latebit, resiccati vtriq; metuenti & irascenti possit. Metum enim sitim posse afferre constat militum argumento, qui superati fugam rapuerint: nunquam enim tam grauius sitibundos sese fuisse fatentur. Et verò qui in discēdo conturbantur, sitire vehementer consueverunt: itaque eluunt, & non nihil suborbent, vt Ptarmenon histrio facit. An hosce conturbatos non sitis, sed siccitas pulso sanguine teneat: vnde etiā accidit vt pallescant: indicium verò, quòd non multū ebibunt, sed interdum desorbuisse tantum satis est: at qui se in fugam verterunt, laborant, itaque sitiunt: & quibus tormenta instant, eadem ipsa efficiendi ratio est. Nec mirum quicquam id est: sit enim in re bellica, vt nō-

z   nul

nulli etiam viri fortes, ac strenui, vbi structa acie hostes sunt petituri, obtemiscant, non perterriti, sed fidentes, qui etiam sua corpora verberare lata ferula, aut suis manibus assolent, vt vndique vorsum pari calore inferueant: quidam enim inæqualis ac tumultuarius motus in eorum corporibus per acumen, & nimium impetum caloris oriri ferme animaduertitur.

4 Cur homines fortes magna ex parte vinosi sunt? An quia fortes calidi sunt: calor autem in pectore conditus est. Ibidem enim metum quoque refrigeratione quadam effici nouimus, vt cor fortibus caloris copia fultum persistat, timidis refrigeratum infiliat. Ergo qui sanguinolentum habent pulmonem, calidum hunc modo vinolentorum gerunt, ita vt rei aduersæ suspitione refrigerari non queant. Atqui ita se habent, bibendi auidi esse consueuerunt: nam & bibendi cupiditas membri eius calore oritur, vt aliàs dictum est: & cupiditas ipsa, non nisi rei vim sedandi habetis desideratio est. Vinum autem, etsi natura calidum est, fitim tamen amplius quam aqua extinguere potest, maximeque id genus hominum: quam ob causam dictum aliàs est, ex quo & qui spirandi difficultate laborant, aut insania vexantur, vinum admodum cupiunt: quanquam alteris ex instructione
alte

alteris ex perturbatione pulmo efferueat, Cum igitur magna ex parte homines eosdē sitibundos ac fortes esse obueniat. vini autem auidi, qui sitibūdi, talesque gestiunt, naturas vicissim inter se confectari necesse est: vnde fit etiam, vt vinolenti, quā sobrii, fortiores sint.

5 Cur fortitudinem maximē honore prosequuntur respublicæ, quæ tamen virtutum præcipua non est? An quia semper vel ipse bellum alijs inferunt, vel ab alijs sibi illatū patiuntur: hæc autem virtus perutilis vtrāq; in partem est: honorant verò non quæ optima sunt, sed quæ optima sibi existiment.

6 Cur voce, & manibus, & labro inferioritremant, qui metiunt? An quoniam hic affectus caloris defectio ex locis superioribus est, ex quo vt palleant accidit. Quod igitur calor pectus deserit, vox obtremit: id enim refrigeratur, quod vocem mouet, & manus quoque pari ratione sunt, sed quæ optima, vtpote quæ ex pectore pendeant. Inferius tamen non superius labrum quaeritur, quia superius eò pendet, quò suapte natura vergit. Inferius sursum caloris beneficio stabilitur, atque quiescit, quo sublato inalgescit, & tremit: & verò in excandescendo imum labrum eadem de causa laxatur, & pædet: quod latè in pueris patet: calor

etenim in cordis sedem conferre se cōsuevit.

7 Cur homines metuentes tremunt, maximéque vocem, & manus, & imum labrum? An vocem, quia calor hinc deficit, quo in loco vox posita est: labrū verò & manus, quoniam partes istæ nobiliores sunt, miniméque sanguinolentæ, bilé quoque ijdem deijciūt, & testiculos contrahunt: deijciunt, quia calor descendens diffundit, & liquefacit: cōtrahunt, quia metus inuectus extrinsecus est, vt fugam in aduersum agi oporteat.

8 Cur homines metuentes, & algent, & sitiunt, quæ quidem affectiones aduersæ inter se sunt? An algent refrigerati, sitiunt calfacti. Calor enim in metuendo superiora deserit loca, quod facie, aluóque constat: facies enim pallet, aluus interdum funditur: ergo quòd calor locis superioribus deficit, algor oritur: quòd humor deficit, sitis exultat.

9 Quam ob causam, cum & metus & dolor quædam sit ægritudo, qui dolét clamāt, qui metuunt silent? An qui dolent, suum retinent spiritum: itaque is vniuersus erumpens, cum clamore emittitur: metuentibus corpus refrigeratur, calorque ima petit, qui spiritum mouet. Quò igitur hic se contulerit, ibidem spiritum potissimum excitabit: quapropter venter eorum qui metuunt, obcrepare solitus est. Vox aut spiritus sursum

ver

versus elatus est, partibus quibusdā veluti in
 stramētis conficiendus absolūdusq;. Cau-
 sa verò cur homines dolentes suum retineāt
 spiritum, est, quòd omnes inditis à natura
 nobis præsidijs, aliquo detrimento affecti, si
 ne vlla cogitatione vti solemus, vt etiam cē
 teræ omnes animantes: aliæ nanque corni-
 bus, aliæ dentibus, aliæ vnguibus repugnāt,
 seseque defendunt: atqui ad dolores vel o-
 mnes certè, vel plurimos calor adiuuat, quē
 profectò is auget, qui suum cohibet. Cal-
 facit enim doloris incitabula, contracto in-
 trorsus calore per spiritum, atque excoquit.
 ro Cur metuentibus alui fundantur, libi-
 doque vrinæ lacessat? An quia calor insi-
 tus nobis quasi animans est: hic ergo rē quā
 cunque timuerit, defugit: quòd cū extrin-
 secus, tum conturbandi, tum cæterorum me-
 tuendi generum ratio inuehatur, atque in
 ima de superis defluat, & è summis ad inti-
 ma sese penetret, efficitur vt alui, vesicæq;
 fundantur, facilésque reddantur. Nam &
 † anethum, & absinthium, & quæcūque vri † alij a-
 nam moueant, eadem calida esse manifestū *nifum.*
 est. Quinetiam medicamenta aluo accom-
 modata calorifica esse nouimus, & partim co-
 rum soluendi vim tantum obtinent, partim
 vel aliter tabefacere queunt, vt allium vri-
 næ tabificum est. Hoc igitur idem quòd ea
 z 3 ipsa

ipsa calor quoq; efficere potest, qui de summis in hæc loca sese cogit & contrahit.

II. Cur homines metuentes suos testiculos contrahunt? Contrarium enim, vt remittantur & flacceant, congruū dixeris, cum calor metuentium in eum locum se colligat. An metuentes omnes ferè similes frigentibus sint. Cum igitur calor summa corporis deseruit, retrahendum sanè est: quamobrè ventris quoque murmur citatur, cum timor vehemens detinet. Cutem quoque algeatium summam videmus contrahi, vtpote cū calor inde destituerit omnis, ex quo subsequi horror consuevit. Scortum ergo sursum conuellit, atque eo contracto, vnà testiculi contrahuntur: quod melius in coitu venerco patet. Metus enim excernit, multisque conturbatis, aut perterritis, genituræ mouetur profluvium.

EORVM QVÆ AD TEMPERANTIAM & intemperantiā, & continētiā & incontinentiam pertinent, sectio nicefima octaua, cuius quæstiones VI I I.

I. CUR aliqui agrotent, vbi vitam luxuriosam viuere affuerit, agere luxuriosè cessarunt? vt Dionysius tyrānus, quod in

In vr̄bis suæ obfessione aliquantunꝫ tempo-
ris à potu solito destitit, tunc protinus inter
ea laborauit. An consuetudo res magna
cuique sit. Iam enim in naturæ habitum fer-
mè absolutur. Ergo vt pisces inter aerem,
aut homo in aqua degens malè habeant ne-
cesse est: ita qui morem mutarint solitum,
ægrè atque molestè ex consuetis discedunt:
& eodem rediisse sibi saluberrimum habent:
perinde quasi ad suæ naturæ statum redie-
rint. Tabescunt item alimento carentes,
quo antehac copioso suauissimèque vti so-
lebant. Quòd enim cibo solito non vescun-
tur, perinde afficiuntur, ac si nullum peni-
tus capiant. Quinetiam materia excresecens
atque inutilis mista cum alimonix copia, he-
betascit, exolefcitque: immista autem ipsa
inflat, ferturque in oculos, aut in pulmo-
nem. Quapropter cibo deinde ingesto so-
lito temperatur, dilutaque & innoxia reddi-
tur. Redundat præterea vacans illa matè-
ria homini inmoderatè, luxurioseque viuèn-
ti, vbi luxuriari aliquantisper desijt, eò quòd
multa in se materiam continet indigestam,
vitæ scilicet superioris congeriem, qua ta-
bescente, calore genuino ac intimo efficitur,
vt fluentia vberius veluti copia niuis lique-
facta inducantur.

2. Cur duorum tantummodò sensuum ra-

gione homines incōtinentes vocamus. id est, tactus, & gustus? An propter voluptates, quæ pariter nobis, ac cæteris animantibus omnibus per hosce sensus administrantur. Quid igitur communes eas cum bestiis habemus spernimus, & solas omnium, aut maximè vitio, probròque damus. Itaque hominem eis addictum vituperamus, etiam incontinentem, atque intemperantem appellamus, quoniam à teterrimo voluptatum genere ducatur.

3 Cur homines incontinentes, ratione tantum cupiditatis dicimus, cum etiam in irascendo incontinentia sit? An quia incontinens est, qui contra rationem aliquid agit, & incontinentia est assuetudo rationi contraria. Sunt autem cupiditates ferè omnes contra rationem, iræ verò cum ratione, non tamen ita cum ratione, ut ratio iubeat, sed innectam contumeliam, causamue significet.

4 Cur continentiam & temperantiam in iuuenibus, atque ditibus maximè recensemus: iustitiam verò in pauperibus? An quia si quis re abstinet, cuius maximè indiget, laudabilior est, quàm si è contrario: pauper igitur facultatibus indiget, iuuenis & diues fructione.

5 Cur minus sitim quàm famem tolerare possimus? Vtrum quia sitis res magis anxiosa est:

est: cuius indicium, quòd suauius sitientes bibimus, quàm esurientes comedimus: tristius autem quod suauiori aduersum est. An quia color, quo viuimus, humidum magis, quàm ficcum desiderat. An quia sitis rerum duarũ libido est, potionis inquam, & cibi: fames vnus cibi tantummodo est.

6 Cur minus sitim, quàm famem patiamur? An quia siti amplius contristamur, quàm fame: cuius indicium voluptas sanè facit, quam inter bibendum capimus vehementiorem. Tum etiam qui sitit, res duas desiderat, cibum atque refrigeratione: isthæc enim ambo potio exhibet. At qui esurit, aliterius tantum appetens est.

7 Cur incontinentes eos appellare solemus, qui voluptate contrectandi, aut gustandi exuberarunt? Nam qui immodicè re vtuntur venerea, & qui luxu delectantur cibori, incontinentes vocamus. Ciborum tamen non eadem ratio est, sed partim linguã, partim gulam sua mouent suauitate: vnde Philoxenus gruis collum à dijs immortalibus sibi dari optabat. At verò qui in videndo, audiendoue modum excedunt, non eodem vocabulo significamus. An quoniam voluptates sensibus hiice accommodatas, communes cum cæteris animantibus habemus: ergo vt communes spernimus, notamus, solasque

z s omniũ

omnium, aut maximè probro damus: atque hominem hi, deditum reprehendimus, & incontinentem, intemperantemque appellamus, quòd victus à teterrimo voluptatù genere ducitur. Sed cùm sentiendi genera quinque sint, cætera animalia duobus tantum, quæ modò dixi, voluptatem sibi acquirunt, cæteris vel nihil omnino delectatur, vel per accidens ita afficiuntur. Quòd enim videt aut olfacit, tantisper gaudet, quoad gustus, tactusque officio fruiscatur. Cùm genus id ipsum concupiscendi expleat, illorum quoque suauitas desijt, vt etiam nobis balsamenti odor cùm indigemus, suavis est: vbi satiati, repletique sumus amplius suavis non est. Rosæ autem odor semper suavis est.

8 Cur minus risum retinere possimus, cū amicos nostros, familiaresque videmus? An volubilius, quod elarius, atque suspensius sit? Atqui benenolentia fermè huiusmodi est, ergo meritò tunc ad surridendum mouemur.

EO RVM QVÆ AD IVSTI-
tiam pertinent, Sectio vicesima-
nona, cuius questio-

nes XVI.

I QVAM ob causam cùm maior iniuria sit offensa, quæ maius in bonum accepta est, honorque maius sit bonū,

ma

maior iniuria pecuniæ æstimetur, quàm honoris : & homines iniusti potius in re pecuniaria esse videantur ? An quia multitudini pecuniæ honori anteponuntur , omnibûsque communes maximè habentur : honor autem paucis , raroque usu contingit.

2 Cur depositum denegare iniquius sit, quàm mutuum ? An quòd amico iniuriam facere turpe est . Depositum igitur qui negat , amico iniuriam facit : nullus enim quisquam deponit, nisi credens, confidensq; . At is cui debetur, amicus non est : non enim mutuatur , sed dat , qui amicus est . An quia maior iniuria committitur. Præter damnum enim fides negligitur : cuius gratia quamvis nil aliud cogat, abstinendum ab iniuria est. Ad hæc , non par pari reddere vitio datur : hic igitur rem suam credidit tanquam amico , ille denegat tanquam inimico . At qui mutuauit , non dedit ut amico . Item qui deposuit , custodiendi , reddendique gratia dedit : qui mutuauit , fructus etiam sui gratia dedit : minus autè ægrè ferimus iacturâ, si quæstû, emolumentumq; nobis petimus, ut piscatores factam iacturâ retium æquo animo ferunt : periculum enim exploratum sibi habebant . Addo etiam, quòd qui suum deponunt, hominum vitæ

per

perfidiam, fortunâq; laborantes, aduersa plerunq; id faciunt: qui verò mutuât, pecunijs abundant, fortunatêq; degunt. Iniquius autem est iniuriam homini infortunato, quàm fortunato intulisse.

3 Quamobrem in foris nonnullis familiæ potius, quàm testamenti ratione sententiam fieri solitum sit? An propterea quòd de familia e mentiri non licet, sed vera fateri necesse est. Testamēta autem multa iam falsa esse redargui potuerunt.

4 Cur paupertas apud homines bonos potius esse, quàm apud prauos soleat? An quia omnibus odio habetur, atque expellitur, ad probos perfugit, rata maximè apud eos salutem, permanendique locum se posse assequi: è contrario, si ad prauos venerit, nunquam eos fortuna ista fore contentos, sed vel furta, vel latrocinia adituros: quibus rebus futurum, ut ipsa amplius apud illos manere nequeat. An quia homines probos optimè se vsuros existimat, nec sibi petulanter contumeliosèque quippiam facturos.

Itaque ut nos pecuniarum deposita tutè hominibus bonis credimus, sic etiam hæc sibi dispensat, & statuit. An libenter se ad viros optimos cōfert, quia scēmina est, inopsque proinde & virium, & consilij, ut eiusmodi hominibus commendatam se esse magno-

perere

pere velit, atque desideret. An quia mala est, nunquam se malis iungere velit. Nam si ita maluerit, omnino malum irremediabile ipsa reddetur.

5 Cur non quemadmodum amplificantur iniuriæ in pecunijs, ita cæteris etiam in rebus valeant augeri? verbi causa, qui leue aliquid dixerit, non propterea rem quoque reticendam aperiet, neque qui vnum prodiderit, vel totam rempublicam prodere propterea velit: sicut qui obolum abstulerit, etiam talentum auferet. An quia sunt, quæ parcius quidem per impotentiam, sed voluntate amplius iniquè committantur.

6 Cur depositum etiam paruum denegare turpius est, quàm debitum magnum? An qui depositum negat, hominem fraudat, à quo bonus ipse existimatus est. An quoniam qui hoc facit, illud etiam facere velit.

7 Cur homo qui adeò cruditione præditus est, animantium omnium iniustissimus sit? An quia ingenio cogitationeq; plurimum valet. Voluptates igitur, & felicitatem rimatur maximè, atq; perpensat, quæ nisi cum iniuria nemo assequi potest.

8 Cur diuitiæ magna ex parte ab hominibus prauis potius, quàm bonis habeantur? An quia fortuna cæca est, discernere sibi atq; seligere quod melius non potest.

Cur

9 Cur iustius habitum est hominibus vita functis opem ferre, quàm viuis? An quia vini sibi præsidio esse possunt, illi defuncti nihil præterea possunt.

10 Quam ob causam qui moram cum homine sano traxerit, nihilo reddi integriori corpore possit: neq; qui cum robustiori, aut pulchriori versatur: quicquam in eiusmodi habitus proficiat: iusto autem & temperato & bono qui se iunxerit, melior in his ipsis bonis animi euadet? An quoniam bona corporis animo imitari non possumus, bona animi possumus: est autem quisque bonus virtute animi, sanus virtute corporis. Assuescit igitur exemplo mellioris rectè modò letari, modò contristari: quòd is assuescere nequit, qui cum sano est: haud enim quisquam sanus in eo est, vt lætetur, quibus rebus letandum: tristetur, quibus tristandum sit: nihil enim ex his sanitatem creare potest.

11 Cur mulierem interfecisse iniquius sit, quàm virum? quanquàm naturæ ratione, mas foemina præstantior est. An quia mulier imbecillior est, minusq; proinde facere iniuriâ potest. Item eniti aduersus id quod longè infirmius est, nihil virile, imò stolidum, atque iniquissimum est.

12 Quam ob causam reo dexter apud iudi

cum locus datur? An ut ratio compensandi habeatur. Cum igitur res faciat accusatorem superiorem reo, status conceditur melior, ut se aduersario possit equare. Tum etiam reus magna ex parte cauere consuevit, quod melius facere ita possit, si locum dextrum obtineat.

13 Cur si suffragia pari numero accusatori & reo fuerint, reum vincere sancitum est? An quia quum agitur causa, tunc primum ea audit reus, atque respondere, testesque adhibere debet, aut aliquid facere aliud, unde sibi praesidium erueri possit: facile autem nemini est diuinare quae sibi praemolienda praeparandaque sint, ut testes, aut aliquam fidem aliam, qua se innocentem ostendere valeat. At vero accusator, & antequam in iudicium vocet, rem disponere, atque statuere potest, prout sibi libitum est, & cum iam accersuit, fictis veri quibusdam similibus agere: quibus rebus cum legum auctor minui partes rei videret, fauendum censuit ei, quoties sententiae iudicum pares inter se fiant. Quinetiam hoc in ijs maxime intelligere licet, quos metus terruerit. Multa enim praetermittunt, quae vel dictu, vel factu sibi necessaria statuerunt. Atqui reus periculo semper ferè utitur grauiori, ut amplius metuat: ergo si ea praetermittere

cogitur, quibus possit suam augere defensionem, dubium nullū est, quin nisi prætermitteret, vincere aduersarium posset: quando illis prætermisissis, potuit tamen sui iuris præsidio æquiparare. Ad hæc, nostrum vnusquisque nocentem potius velit liberare, quā innocentem condemnare: vt si de assertionē libertatis, aut homicidij agitur, reum liberare potius velimus nocentem, quā condemnare innocentem: cū enim quis ambigit, errorem suscipere debet leuiorē. Nam etsi iniquum etiam est liberum asseruisse, qui seruus est: longè tamen iniquius seruum sanxisse, qui liber est. Item quemadmodum si Q. inuehit crimen: C. litigat, non protinus rem criminanti restituendam censemus, sed possidenti tenendam vsquequo iudicatum sit: ita etiam de pluribus par esse putamus, cū scilicet iudicum asserentium iniuriam, & negantium parem numerum esse constat. Vt enim in principio cū alter criminatur, alter inficias it, legum auctorem non criminanti fauere, sed reum iubere dominum rei esse tantisper debere, dum accusator superet, oportere existimamus: itidem cū pari suffragiorum iudicatur examine, reum suorum compotem esse censemus, cū sententijs paribus nihil exuperantiæ legum autor accusatori reliquerit.

Ma

Magnis item delictis, magna supplicia statuta sunt. Itaque si iudices iniusta sententia hominem capite damnarint, post suum errorem emendare nullam temporis facultatem nanciscuntur: sed si minus integrè liberarint, si hoc ita cautè tutèque fecerint, ut nihil præterea delinquere ille vellet, quid quæso errauerint iudices, quòd hominem usque eò emandatum liberarint? Sed si post-hac etiam delictum idem commiserit, morte tum utriusque delicti causa mulctandum lex præcepit. Item hominis est profectò iniquioris ea committere, quæ crimini assignari iniquè minus consentaneum est. Iniuria enim vel per iram, per metum, per libidinem, per multas alias huiusmodi causas aduchi potest, non tantummodo ex consulto: crimen autem ex consulto magna ex parte iniuste obijcitur: quamobrem cum sententiæ accusatorem iniuste agere, pariter & reum deliquisse affirmant, Improbúsque habitus sit qui iniuste accusat, victoriam lex iure optimo reo impertit. Item nos etiã ipsis nostris cum familiaribus ita agimus, ut cū eos deliquisse aliquid suspicamur, & tamè nihil certi habemus, sed pariter culpa vacare existimamus, nō protinus ad plectendū veniamus: atque si nihilo rem amplius per censere possimus, culpa eos omnino absolvimus. Item gra

uiorem his facit iniuriam, qui ex consulto, quàm qui non ex consulto iniuriatur. At qui planus, atq; calumnians semper ex consulto laceſsit: qui autem iniuste aliquid fecit, aut per necessitatem, aut per imprudentiam, aut prout aliter fors tulerit, delinquit. cùmq; pares sententiæ sint, accusator iam ex consulto iniuriam facere dimidio iudicatur sententiarum: reum autem facere quidem iniuriam reliquo sententiarum dimidio asseritur, sed facere tamen ex consulto non constat: ergo cū grauiorem accusator quàm reus facere iniuriam iudicetur, meritò legum autor cum vincere censuit, qui iniuriam fecit leuiorem. Ad do etiam quòd semper iniustior est qui se latere non putat, & tamen facit iniuriã, quam qui se latere existimat. At qui iniuste crimẽ cuiquam obijcit, eum quidem ipsum quem suis vexat calumnijs, haud vnquam latere se posse arbitratur. Cæteri qui iniuriam faciunt, latere sese plerique omnes cum existimant, in quem iniuriam animaduertunt: ergo iudicari iniustiores accusatores debent, quàm rei.

14 Quam ob causam qui ex balneis furatus est, aut ex palæstra, aut ex foro, aut ex aliquo eiusmodi loco, morte mulctatur: qui autem ex domo priuata, furti precium duplum exoluit? An quia in domibus rem custodire

melius possumus : nam & paries firmus , & clavis est , & familiaribus res domesticæ curæ omnibus sunt , vt tutò seruentur . At in balneis , cæterisque publicis locis facilis cuique facinoris perpetratio est : nil enim ad custodiam satis qui sua posuerit , habet , præter oculos . Itaque facultas datur furandi , etiã si aspectum paulisper diuerterit . Quamobrè legum antor rarus sua ipsos custodire satia non posse , legem adhibuit minitantem acerbitate , vitam futuram nemini , qui furtum publicis locis commiserit . Item in domo penes dominum ipsum est , quem velit recipere , & cui minus credat , cauere . At ei qui in balneis quicquam posuit , prohibere neminè licet , nec ingredi , nec ingressum vestem suã ibi deponere , vnde surrepturus sit , sed prout libitum est , eodem in loco surrepturi & amissuri amacula promiscuè iacent . Quapropter legum antor hominis rebus , qui sua sponte furem suam in domum exceperit , sibi quo errauerit , non magnis admodum supplicijs censuit consulendum , ijs verò qui communè balnearum aditum conuersationemq ; habeant necesse est , supplicium furti grauissimum præsidio statuit . Item qui locis , quorum aditus omnibus patet , furtum committunt , omnibus patent eo animo esse , vt & viæ seruari ne sui quidem commodi gratia

A   r   probi

probi esse vnquam videri velint, vtpote qui frustra se probos apud eos emendantur, qui rem norunt. Iam ergo palam suam nequitiam, prauitatemq; exercere incipiet. At qui vni tantum palam fuerint, dissuadere vel pecunia, vel re aliqua conantur, ne facinus patrefaciat: quocirca non tota vita hi prauiperfecerunt. Itaq; legum conditor damna his leniora praescripsit. Item ea potissimum delicta dedecus reipublicae afferunt, quae in conuentibus, collegijsq; publicis committuntur, vt e contrario honorem comparant summum ea maxime, quae integre publice aguntur. Ita enim fit, vt ciues & sibi, & ceteris conspici sint virtutem praese ferre & colere. At qui eiusmodi furtis, non solum priuatim, qui suum amisit, detrimento afficitur, verum etiam tota respublica conuitijs lacescit, & maledictis. Igitur damnis merito grauioribus is punitur, qui locis publicis, quam qui priuatis in aedibus furtum egit. Item qui ex domo priuata rem suam amiserit, sine vlla contumeliosa affectione domi manens, suum perferat casum. At qui in balneis, aut alio id genus loco amittere, aegre inde nudi discedunt, & plerique omnes iridentur: quod longe molestius, quam rei iactura est. Quae de causa legumlator damna his statuit grauioribus. Quinetiam alia complura simili ratione leges

leges præcipiunt: vt qui homini magistratu prædito maledixerit, grauiter mulctari: qui priuato, nullo affici detrimento; & rectè quidem: sic enim non tantum in magistratum deliquisse; qui maledixit, iudicatur, sed in re-publicam etiam contumeliosè egisse. Pari sane ratione, & qui in portu furatus est, nō solum priuatim offendisse, verum etiam reipublicæ dedecus aduexisse putatur. Hæc eadem vel in cæteris reddenda ratio est, vbi aliquis sit publicus conuentus & compitum.

15 Cur si iudicum sententiæ pares aduersarij fiant, reum vincere solitum est? An quòd reus nullo ab aduersario detrimento affectus sit, sed suffragijs paribus victor euaserit.

16 Cur super furto damnum capitale statutum est: super contumelia, quæ grauior iactura est, æstimatur quòd pati suo corpore, aut quantum soluere debeat, qui deliquerit? An propterea, quòd agere contumeliosè, humana quædam affectio est, omnesque homines plus minúsue eius participes sumus: at furari nulla necessitate humana cogimur.

Adde quòd qui furtum cōmiserit, idem agere quoq;
maluerit contumeliosè.

A 3 Eorum

FORVM QVÆ AD PRV-
dentiam, & mentem, & sapientiam
pertinent, sectio tricesima,
cuius questiones XIII.

I. CVR homines qui ingenuo claruerūt
vel in studijs philosophiæ, vel in re-
publica administranda, vel in carmine pan-
gendo, vel in artibus exercendis melancholi-
cos omnes fuisse videamus? & alios ita, vt e-
tiam vitij atrabilis infestarentur, ceu inter
heroas de Hercule fertur: hic enim ea ipsa
fuisse natura putatur, & morbum comitalē
sacrum ab illo, & Herculeum prisca nomina-
ti n̄ π̄fi uere. Puerorum quoque motio mentis idem
τὸν πᾶν hoc explicat, & eruptio vlcerum quæ mortē
δὲς ἐκτα interdum antecedit. Id enim plerisque atra-
sis, id est bile cōsistit. Et Lysandro Lacedæmonio pro
in pueris ximē ante obitum genus id vlcerum emerfit.
quoq; mo Aëde Aiacem, & Bellerophontem, quorum
tio men- alter penitus ad insaniam prorupit, alter lo-
tiū. ca persequabatur deserta. Vnde illud Home-
ri, Ast hic quando etiam grauior dijs om-
nibus errat, In campos solus latos, in quæ
auiā rura, Ipse suum cor edens, hominum
vestigia vitās. Quinetiam plerosque alios
ex heroum ordine morbo eodem laborasse
compertum est. Annis verò posterioribus
Empedoclem, Socratem, Platonem, & alios
complures viros insignes hoc fuisse habitu
nouim

nouimus, atque etiam partem ordinis poetarum amplio-rem. Nam & multos id genus hominum morbi ob eiusmodi habitum corporis exercent, & aliqui suapte natura in eos ipsos affectus perspicuè vergunt: omnes tamè ferè, vt dictum iam est, natura huiusmodi exitere. Ergo causam prinũ exemplo haud sanè incommodo vini capiemus. Vinum enim immodicum tales maximè homines reddere videtur, quales melancholicos esse affirmamus: morèsq; varios id condit, cùm bibitur, vt iracundos, humanos, misericordes, audaces: quorum nihil mel, aut aqua, aut lac, aut eiusmodi aliquid efficere potest. Intelligi planè, quàm varios reddat homines licet, si quis potantes ipsum animaduertat, vt gradatim euariat. Vbi enim vnum hominem frigentem, taciturnumque à sobrietate accepit, paulò liberaliori poculo refouet, excitatque ad verba, tum largiori potu verborum vberem, eloquentem fidentemq; reddit: posthac processu potandi ampliori, audacem, propensumque facit ad agendum: deinde plenius amplificato, in contumeliam, & petulantiam vertit: mox ad insaniam prope modum accedit: postremo nimio ex potu resoluit, stultumque agit in modum eorum, qui à pueris morbo laborant comitiali, aut etiã eorum, qui vitij atræ bilis maiore in mo-

dum continentur. Igitur vt homo idem inter bibendum moribus immutatur varijs, vniq̃ue mensura quadam idem crebrò à se discrepat, ita sunt qui singulis morum generibus adeò inualuerint, vt aliorum nequeant commutari: qualis enim vinolentus hic est, talis quisquam alius factus à natura est, scilicet alius loquax, alius mète commodus, alius lachrymabundus: nam tales vinum quoque informat. Ex quo illud Homeri, Me victum Baccho lachrymas effundere dicunt. Quippe misericordes interdum redduntur, & aliàs efferi, aliàs taciturni. Sunt enim qui rursus taceant, & maximè qui ex melancholicis mète fermè summoti, cogitabundi esse soliti sunt. Quinetiam ad amandum propensiores vinum facere idoneum esse indicium, quòd sæpè qui potat, vel osculari eos adducitur, quibus nemo sobrius dare osculum velit, vel quia deformes sunt, vel quia ætate prouecti: vinum tamen non longo hæc auget tempore sed breui. Natura sanè, dum vita eduret, assiduus incrementis amplificat. Alij nanque audaces, & temerarij, alij taciturni, alij misericordes, alij timidi per naturam & instituuntur, & augentur: quas ob res eandem esse causam constat, qua vel vinum, vel natura mores cuique inseminare possit, & augere: confici nanque indies vi caloris omnia solent: habitui

bitul igitur, naturæque atræ bilis flatus ciere datum est. Quocirca vitia corporis, quæ flatum præ se ferunt, iliūque dolores, atræ bili medici tribuunt: & vinum verè flatus mouere nimirum potest: quāobrem similem ambo istæ sortiuntur naturam, atræ bilis, & vinum. Constat vinum eam habere vim è spuma quam excitat. Oleum enim quamuis calidum, nihil spumat: vinum largè, ampliùsque nigrum, quàm albū, quia calidius, & corpulentius est: vnde fit, vt cupiditatem veneris accendere vinum possit. Quare non ineptè Venerem iunctam Baccho autumant. Et melancholici quoque magna ex parte libidine affluentius concitantur: concubitus enim flatus copia agitur, cuius indicium, quòd penis ex paruo citissimè in molè augetur insignem: nisi enim flatus, non ita extumescere potest: atque etiam prius, quàm tempus promendi seminis sit, voluptas quædam gestiēs pueris adhuc oritur, cū iam pubi propinqui, testiculos per libidinem pruriunt: quod scilicet ob idipsum fit, quia flatus per meatus transit, quā postea humor perfertur. Et seminis quoque in concumbendo profusionem eiectionemque, à spiritu impellente fieri perspicuum est: igitur vel in esculentorum, potulentorum ordine meritò ea libidinem movent, quæ locum genitalem flatu implēt. Ex

A 5 quo

quo fit etiam, vt vinum atrii coloris talem hominem reddat, qualis melancholicus flatu lentus est: quod latè in nonnullis patescit: sunt enim magna ex parte duri venisque tumidi, quibus atra bilis redundat. Cuius sanè causa est non sanguinis, sed flatus copia. Sed cur non omnibus melancholicis, aut fuscis, colore inuecta duritas est, sed ijs tantum, quibus vitium amplius inualuerit, alia ratio est. Nunc de eo, quod principiò explicare malui mus, agendum est. Humoris id genus, quam atram bilem vocamus, protinus sese constan-
 —————
 tiæ, naturæq; vniuersi corporis intermiscet, confunditque. Temperamentum enim omne calidi & frigidi est: quippe cū ex his duobus natura & feruetur, & constet: quamobrè atra etiam bilis, & calidissima, & frigidissima reddi potest. Pati nanque istæ ambo eadem aptissima suapte natura est: vt etiam aqua, tametsi frigida est, tamen si satis concalfacta est, velut quæ feruet, calidior, quam flamma ipsa sentitur: & lapis quoque, & fer-
 rum ignita, carbone calidiora euadunt, quæ quidem natura frigida esse nullum dubium est. Sed de his dictū planius est, vbi de ignis natura & opera docuimus. Atra autem bilis non per summa, sed natura penitus frigida omnino ita se habet, vt dictū iam est. Si modum excedit, hominem facit attonitum, aut
 obtorp

obtorpētem, aut anxium, aut formidolosum:
sed si admodum incalescit, securitatem ani-
mi, cantilenāsque parit, & mentis alienatio-
nem & ulcerum eruptionem, & alia pleraq;
generis eiusdem. Partim igitur hominum ma-
ximè victu quotidiano redundans, mores ni-
hilo immutat, sed morbum melancholicum
tantūmodo creat: at quibus habitu natura ta-
li constitit, mox his multa & varia morum
genera exoriuntur, prout scilicet alius aliam
habitus intemperiem sortitus est. Exēpli gra-
tia, in quibus multa & frigida bilis est atra,
hi stolidi sunt, & ignavi: in quibus per multa
& calida, ij perciti, & ingeniosi, amasij, propēsi
ad omnem excandescētiā, & cupiditatem,
nonnulli etiam loquaciores. Multi etiā pro-
pterea quod ille calor sedi mentis in vicino
est, morbis vesaniæ implicantur, aut instin-
ctu lymphatico inferuescunt, ex quo sibyl-
læ efficiuntur, & bacchæ, & omnes qui di-
uino spiraculo instigari creduntur, quum
scilicet id non morbo, sed naturali intempe-
rie accidit. Maracus cinis syracusanus, poe-
ta etiam præstantior erat, dum mente alie-
naretur: at quibus minus ille calor remissus
ad mediocritatem sit, ij prorsus melanco-
lici quidem, sed longè prudentiores: & quan-
quam aliqua in parte minus excedant, mul-
tis tamen in rebus ceteris sunt omnibus
præst

præstantiores, alij in studijs literarum, alij in artibus, alij in republica. Magnum etiam ad subeunda pericula discrimen hic habitus affert: quippe cum multi metu variè moueantur, ob eam scilicet rem, quòd ita à se ipsi differunt, prout incidit, ut vices eius habitus gererent, habitus enim melancholicus, ut morbos varios creat, ita etiam ipse in æquabilis est, quippe qui aliàs frigidus in modum aquæ aliàs calidus sit. Quamobrem cum formidolosum quicquam denunciatum est, si habitus iusto frigidior sit, timidum reddet: iam enim metui aditum patefacit, & metus ipse refrigerat, ut ex ijs constat, qui metu perculsi obtremiscunt. Sed si amplius caleat, metus inuectus ad mediocritatem reducet, temperabit, intrepidumque proinde hominem seruabit. Quinetiam cum sponte molestijs animus tabescit, quod frequenter usu evenit, ratio perquam similis est. Fit enim se penumerò, ut angamur, & animo succumbamus: sed cur ita nullam reddere causam habemus: aliàs contrà, ut securitate animi gestiamus: sed quamobrem, minime constat. Affectus igitur tam isti, quàm illi superius explicati, paulisper quidem consistere in omnibus solent: omnes enim aliquid illius materiæ facultatisque sibi intermixtum proculdubio continet: sed quibus aliè, ampliterque cõstiterint,

ij iā morū qualitate quadā notescūt, & nomi-
nātur: vt enim specie inter se distāt, nō quia
faciem habēt, sed quia faciē talem, id est, alij
pulchram, alij turpem, & qui nihil superua-
cui gerunt, ij stata sunt forma: sic etiam qui
leuiter habitu illo constant: ij medium tenēt
qui plenē, ij iam dissimiles multitudini eua-
dant. Nam si omnino merus bilis atræ habi-
tus sit, melancholicos admodū esse necessū
est: sin autem quendam in modum tempere-
tur, egregij, singularēsque instituuntur: hi ta-
men si parum suæ valetudini consulunt, faci-
le in vitia bilis atræ labuntur, alij parte alia
sui corporis: alij nanque in morbum comitia-
lē incidunt, alij attoniti fiunt, alij vehemētis-
simē anxij, aut formidolosi reddūtur, alij ma-
iorē in modū sibi cōfidūt, & sperāt: quod etiā
Archelao regi Macedoniæ vsu euenisse acce-
ptūmus. Causam verò tam variæ potestatis
ipse habitus dat, scilicet prout frigidus, cali-
dusue constitierit. Nam si vltra modum fri-
gidus sit, molestiæ, anxietatēsque sponte si-
ne vlla ratione nascentur, ex quo mortem la-
queo sibi consciscunt, maximē quidē iunio-
res, interdum tamen & seniores. Multi etiam
vinolenti sese interimunt. Nonnulli verò
ex melancholicis vbi abundē potarunt, do-
lent, & animo vehementer succumbunt:
calor etenim naturalis à calore vini extin-
guitur

præstantiores, alij in studijs literarum, alij in artibus, alij in republica. Magnum etiam ad subeunda pericula discrimen hic habitus affert: quippe cum multi metu variè moueantur, ob eam scilicet rem, quòd ita à se ipsi differunt, prout incidit, vt vices eius habitus gererent, habitus enim melancholicus, vt morbos varios creat, ita etiam ipse in æquabilis est, quippe qui aliàs frigidus in modum aquæ aliàs calidus sit. Quamobrem cum formidolosum quicquam denunciatur est, si habitus iusto frigidior sit, timidum reddet: tam enim metui aditum patefacit, & metus ipse refrigerat, vt ex ijs constat, qui metu perculsi obtremiscunt. Sed si amplius caleat, metus inuectus ad mediocritatem reducet, temperabit, intrepidumque proinde hominem seruiabit. Quinetiam cum sponte molestijs animus tabescit, quod frequenter vsu ouenit, ratio perquam similis est. Fit enim se penumerò, vt angamur, & animo succumbamus: sed cur ita nullam reddere causam habemus: aliàs contrà, vt securitate animi gestiamus: sed quamobrem, minimè constat. Affectus igitur tam isti, quàm illi superius explicati, paulisper quidem consistere in omnibus solent: omnes enim aliquid illius materiæ facultatisque sibi intermixtum proculdubio continet: sed quibus aliè, ampliterque cōstiterint,

ij lā morū qualitate quadā notescūt, & nomi-
nātur: vt enim specie inter se distāt, nō quia
faciem habēt, sed quia faciē talem, id est, alij
pulchram, alij turpem, & qui nihil superua-
cui gerunt, ij statā sunt forma: sic etiam qui
leuiter habitu illo constant: ij medium tenēt
qui plenē, ij iam dissimiles multitudini eua-
dunt. Nam si omnino merus bilis atræ habi-
tus sit, melancholicos admodū esse necessum
est: sin autem quendam in modum tempere-
tur, egregij, singularēsque instituuntur: hi ta-
men si parum suæ valetudini consulunt, faci-
le in vitia bilis atræ labuntur, alij parte alia
sui corporis: alij nanque in morbum comitia-
lē incidunt, alij attoniti fiunt, alij vehemētis-
simē anxij, aut formidolosi reddūtur, alij ma-
iorē in modū sibi cōfidūt, & sperāt: quod etiā
Archelao regi Macedoniæ vsu euenisse acce-
ptūms. Causam verò tam variæ potestatis
ipse habitus dat, scilicet prout frigidus, cali-
dusue constiterit. Nam si ultra modum fri-
gidus sit, molestiæ, anxietatēsque sponte si-
ne vlla ratione nascentur, ex quo mortem la-
queo sibi consciscunt, maximē quidē iunio-
res, interdum tamen & seniores. Multi etiam
vinolenti sese interimunt. Nonnulli verò
ex melancholicis vbi abundē potarunt, do-
lent, & animo vehementer succumbunt:
calor etenim naturalis à calore vini extin-
guitur

guitur: calor autem qui eam continet sedem qua speramus, & sapimus, facit vt securo animo simus: qua de causa, omnes ad vinolentiã vsque prompto animo bibimus. Omnes animi spe bona vini copia afficit, quemadmodum iuuentus adulescētulos. Senectus enim parum sperare potest, iuētus spe plena est. Non desunt quos angor inter potandum eadem illa de causa comprehendat, qua etiam post potum nonnullos occupat. Quibus igitur calore natiuo emarcescente oriur ægritudo, ij sibi laqueum potius petunt: quare iuuenes potius quàm senes laqueo se interficiunt: alteris enim calor per ætatem marcescit, quod naturæ agitur ordine: alteris per vium ipsius affectus, quod cōtra naturam est. Quibus autem calor, extinctus subito est, ij repenti se interficiunt, vt omnes mirrentur, eò quòd nullum indicium præcesserit. Cùm igitur atrabilis perfriget, (vt dictum est) varias animi molestias, anxietatesque gignit: calidior autem cùm est, securitatem & letitiam præstat: quocirca pueri lætiores, senes tristiores esse consueuerunt: alteri enim calidi, alteri frigidi sunt, quippe cū non nisi refrigeratio quædam sit ipsa senectus. Accidit verò vt calor subito causis quoque externis extinguatur, quemadmodum quæ præter suam naturam candent, ceteri carbones

bones aqua superinfusa extinguuntur: vnde fit etiam, vt sedata ebrietate nonnulli seipsos enecent. Calor enim ex vino adiectus est, quo extincto vsu euenit illa perniciofa affectio. Et post coitum quoque venerum animo plerique omnes succumbunt, reddunturque tristiores: qui tamen copiam excrementi suo cum semine effuderint, ij lætiores, hilarioresque euadunt: quippe qui sic excremento & flatu, atque calore nimio leuentur: ceteros tristiores, demissioresque sæpe Venus reliquit, eò quòd parti necessariæ aliquo subtracto refrigerantur: quòd humoris eius paucitate qui effluxerit, patet. Summam igitur rationum colligamus. Homines melancholici varij, inæqualesque propterea sunt, quia vis atræ bilis varia, & inæqualis est: quippe quæ vehementer, tum frigida, tum calida reddi eadem possit: & quoniam vitæ eandem morum obtinet instituendorum (mores enim calidum condit & frigidum, omnium maximè quæ nostro in corpore habentur) idcirco nos morum qualitate afficit quadā, informâtq;, vt vinum, quod prout plus, minúsue corpori intermixtum, infusumque est, varios reddit: flatuosum autem vtrunque est, & vinū & atræ bilis: cūmq; ratio sit, vt portio quoque aliqua tēperata illius inæquabilis ordinis habeatur, flatúsque modo quodam acquiratur

ipse

integrè, habitúsque respondere calidior frigidiorque possint ob exuperantiam qualitatis, hinc efficitur porro vt melancholici omnes non per morbum, sed per naturã sint ingenio singulari.

2 Cur per aliquas scientias habitum nos habere censeamus, per aliquas non? An habitum non nisi per eas tantum adipisci putamur, quibus vim inueniendi acquirimus: Inuentio enim ex habitu est.

3 Cur omnium animantium homo prudētissimus est? Vtrum quia capite minimo est, scilicet ad sui corporis proportionem. An quia variè minimo est: ob id eĩ ipsum, capitis quoque minutio accidit, & inter homines ipsos qui minori sunt capite, prudentiores nascuntur, quàm qui sunt grandiori.

4 Cur seniores amplius mente valeamus, iuniores ocysus discimus? Quia natura parens & autor omnium, instrumenta nobis duo inseruit, quorum opera instrumentis extraneis vti valeremus: manum inquam corpori dedit, animo mentem. Est enim mens quoque rebus à natura nobis impertitis annumeranda, vicem sanè gerens instrumenti. Cæteræ omnes scientiæ, artésque nostra opera sunt: mentem ipsam opus esse naturæ fatendum est. Vt igitur manu non iam inde ab ortu naturæ vtī possumus, sed cū eā

natu

natura absoluit, perfecitque (procedente
nanque ætate, manus suum opus maximè ef-
ficere potest) ita etiam mens quæ res natu-
ralis est, non protinus, sed in senectute ma-
ximè nobis contingit, atque tunc porissimū
consummatur, atque absoluitur, nisi detri-
mento aliquo lacera, læsaque sit, quemadmo-
dum cætera quoque opera naturæ: mens ve-
rò posterior, quàm manuum facultas acce-
dit: quoniam instrumenta etiam mentis po-
steriora sunt, quàm manuum instrumenta:
est enim mentis instrumentum scientia: mē-
ti nanque utilis scientia est, vt tibicini tibia.
Manuum instrumenta, res pleræque natura-
les sunt: natura autem ipsa, eiusq; res omnes
prioris sunt quàm scientia. Quorum autē
instrumenta priora sunt, facultates quoque
eorundem prius contingere congruum est:
his enim crebrò vtentes, conficere habitum
solémus: & ista sic reciprocatur, vt quam vi-
cem hæc inter se gerunt, quorum instrumenta
sunt, eandem instrumenta quoque ipsa in-
ter se habeant, vicissimque quàm instrumē-
ta inter se, eandem illa quorum sunt instru-
menta. Mens igitur ea de causa nobis senio-
ribus potius contingit: discimus autē ocyus
iuniores, quia rem fermè nullam tenemus:
cū enim res plerasq; scimus, nō æquè præ-
terea capere alias possumus: quomodo etiā

meminisse melius ea valemus, quæ mane primum percipimus; deinde procedente die memoria hebetamus: quoniam multa iam perceptauimus.

5 Cur homini potius, quam cuiquam ex cæteris animantibus credendum est? Vtrum ut Plato Neocli respondit, quia homo solus omnium animantium nouit enumerare. An quia solus deos veneratur, & colit. An quia omnium maximè vim obtinet imitandi: hinc enim discere tam multa & varia potest.

6 Cur nihil in eo delectamur, quòd triangulum duobus rectis pares angulos internos vel habere spectamus, vel habiturum speramus: neque in aliquo generis eiusdem, nisi fortè in speculatione ipsa delectandum sit? hæc tamè æquo modo iucunda sanè sit, etià si tribus rectis, aut etiam pluribus pares angulos habeat: sed nimirum tunc delectari est, cùm aut ludis Olympiæ nos vicisse meminimus aut apud Salamina nauali pugna hostes superasse, aut tale quid futurum speramus, nō cū his ipsis contraria expectamus. An in rebus istiusmodi delectemur, quòd vel fuerunt, vel sunt consilio nostro, aut omnino humano, & opera. Quæ autem natura lege incommutabili ita esse voluerat, hæc suæ tantummodo rationis contemplatu nos alliciunt, & oblectant: sed cū rerum gestarum per

perquam aduersa ratio sit, efficitur porro
 ut quae inde profecta sint; in parte latabilia;
 in parte tristia veniant. Quae autem latitudo, tri-
 stitiaeque ratione, aut vitiosus; aut plegmura
 700. Cur medicus ad sanitatem usque tantum-
 modo suam operant praestaret. Primum enim
 corpus extenuat, dehinc siccat, tum sanita-
 tem inducit; posthaec nil vltius agit. Vtrum
 quod fieri non potest, ut ex sanitate aliud
 quicquam efficiatur. An si quid fieri pos-
 sit; ad aliam specietem sententiam, afferri quoque pra-
 terea ex sanitate aliquid licebit. Ergo si eo-
 rum fieri, vel ex contrariis, vel ex medijs
 soleant, constat ut illud aegrotet quod vel sic-
 cus, vel humidus, vel tale aliquod est: tunc
 fit ex nimis frigido in minus frigidum, &
 postremo in iustam vicem caloris, vel sicci-
 tatis, vel humoris medicus adducit, transfe-
 rens sese ex contrariis, aut medijs, dum ad eum
 deveniat habitum qui sanitati accommoda-
 tus est: ex quo quidem nihil esse natura fert;
 nisi quid medium. Ergo aliquid praeterea fa-
 cere potest: ut enim eatenus venit, sic rursus
 abire potest. Sed ars non istuc proficetur: semper
 enim quod melius est, id artis ratio & spectat &
 facit: itaque nec ulla alia, nec ipsa medendi ra-
 tio de sanitate quicquam aliud faciet: cum
 vel nihil effici necesse sit, vel rei destinan-
 da contrarium: quandoquidem eadem est

scientia contrariorum. Itaque vel in ædificandi ratione nihil est quod contrarium faciat. Nec verò vlla ars alia est, quæ ex hoc quicquam faciat, nisi veluti ex parte quemadmodum suendi ratio ex proscisso calceum reddit: fieri namque bifariam aliquid ex aliquo ita potest, vt vel cùm illud cõponitur, vel cùm hoc destruitur, consistat.

8 Cur hominem philosophum differre ab oratore putamus? An quia philosophus in rerum speciminibus agitandis, exquirendisque suum studium posuit: orator his rebus versatur, quæ consortes illorum speciminũ sunt: verbi causa, alter quid iniustitia sit nouit, alter quis iniustus est: & alter quid tenor tyrannidis sit, cognitum habet, alter qualis ipse tyrannus sit.

9 Cur genus id hominum, quod Dionysiacos technitas, id est, artifices bacchanales, aut histriones appellamus, improbis esse moribus magna ex parte cõsueuerunt? An quia minimè sese studio sapientiæ dedunt, eò scilicet, quod in artibus necessarijs magnã ætatis suæ partem consumunt, vitamque plurimum traducunt incontinẽtem, partim etiã cum inopia, quod quidem vtrunque vitia & gignit & auget.

10 Cur veteres præmia certaminibus corporum posuerunt, sapientiæ nullus quicquã statu

statuerit? An quia iudices, quod ad ingenium attinet, vel præstatiores, vel nihilo deteriores nimirum esse ijs debent, qui inter se se certant. Quod si homines sapientia excellentiores certare deberent, præponereturque præmium, arbitris sanè sibi carerēt: at verò in certaminibus gymnics, quisq; suo tantū aspectu iudicare integrè potest. Item autor ille præmiorum tale suis hominibus certamen proponere noluit, vnde inimicitia, seditiõesque maximæ exorirentur: homines enim cū in re sui corporis aliquā improbantur, non molestè omnino ferunt, neque ijs infesti redduntur, qui ita iudicarint: at si stolidiores iudicati sunt, iudicibus admodum ipsis succensent, ægrèque vehementissimè ferunt: quæ quidem res seditiosa, & stolidi est: ad hæc, præmium præstantius esse suo certamine decet: itaque certaminum gymnicsorum præmium optatius & præstantius, quàm ipsa cōcertatio: est prudētiaverò quodnam præmium præstātius esse possit?

11 Cur homo maxime aliud intelligat, aliud faciat? An quia contrariorum eadem scientia est. An quia inentis officium plura contingit, appetitus in vnum tantummodo profluit: at qui homo mente magna ex parte viuit, & ratione: bestię appetitū, ira, cupiditatēque ducuntur.

12. Cur nonnulli pecunias acquirere, non
 impendere consueverint? Vtrum quod suis
 moribus, utique hanc oblectamine, quod in
 se positum est, alliciuntur? **O**mnino
 13. Quam ob causam, qui graviter & su-
 uissimè dormiunt, nihil somniant? An quia
 & sensus, & intelligentia hominis tunc suo
 fungi officio potest, cum animus tranquil-
 lus, & requiescit: qua quidem requie, vel
 ipsa sciendi ratio constare videtur, quippe
 quæ animum sistat, atque ex temeraria agi-
 tatione in tranquillitatem adducat, cum enim
 animus inquietus, vagaturque, feruendo po-
 test, ut aliquid vel sentiat, vel intelliga-
 tur: ex quo fit etiam, ut amens, sint pueri,
 & ebrii, & infanti facit etenim calor, qui ni-
 mius in his est, ut motu plurimo, vehementi-
 tissimoque inquietentur, quo motu desi-
 stente, prouideres esse incipiunt: cum enim
 vis illa intelligendi sedata est, facilius sisti-
 tur, rerumque rationibus adfuit. Et qui-
 dam qui inter dormiendum sonant, non alia
 de causa videre sibi, illa videntur, quam in-
 telligentia constante, requiescenteque, quod
 quidem somno contingit, leuiori tactatur
 enim animus noster maxime in somnis, ca-
 lore scilicet, qui vndique in partem se col-
 ligit interiorem: atque ita efficitur, ut plu-
 rima vehementissimaque illa obstante ra-

Etatione, nullum interuenire somnium pos-
 sit. Nec putandum, ut animus tunc con-
 quiescat, & per se maxime sit, cum nullum
 somnium trahitur, ut nulliudicium opinio
 est. Sed contrarium omnino incedit, ut qui in
 motu plurimo est, nec paulisper quiescit, hic
 intelligere nequeat. Plurimus autem mo-
 tus cum suauissimè quis obdormiscit, meri-
 to propriè est, quod tunc maxime larga
 caloris copia in partem contrahitur interio-
 rem. Animum verò concitatum non solum
 inter vigilandum, sed ne per quietem qui-
 dem intelligere possit, arguendum illud etià
 est, quod in somnis, quos cibo ingesto pri-
 mos agimus, nulla facultas videndi somnij
 datur, cum maxime accedit, ut animus pro-
 predictam ingestum concitetur: somnium
 verò ipsam occurrat, cum cogitantibus no-
 bis, & non oculis rursus ponentibus, somnus
 accedit. Quod propter ea maxime somnia-
 mus, quæ agimus, aut ætati sumus, aut volu-
 mus: de his enim maxime cogitantibus, ima-
 ginesque obducunt, de quibus structi
 virtutibus sunt, meliora somnia vident, quæ
 etià vigilantes meliora animaduertunt: qui de-
 terius, vel animo vel corpore sunt affecti, de-
 teriora concipiunt, quippe cum etià affectus
 corporis faciat ad somni visionem: hominis

in somniis, autem B. 4. enim

enim morbo laborantis, proposita quoque animi vitiosa sunt, atque etiam propter corporis perturbationem animus quiescere nequit. Melancholici idcirco in somnis crebro excitari consueverunt, quòd calore largiore urgète, animus moueri æquò amplius cogitur: quòd cùm motus vehementior sit, meritò dormire minimè possunt.

EO R V M Q V AE A D, O C V-

los pertinent, Sectio tricesima

prima, cuius questio-

nes

x x x.

1 **C** V R oculo pfricato sternutare cessamus? An ob eam rem humoris respiratio moueatur. Lachrymam enim oculus pfricatus emittit: sternutamentum humoris copia excitatur. An quia plus caloris minus corrumpit, absumentque. Oculus autem pfricatus plus caloris sibi acquirit, quàm nares contineant: quamobrem etiam si quis nasum pfricauerit, ipsum sternutamentum desistet.

2 Cur vno oculo exquisitus cernitur, quàm duobus? An quia plures motus duobus, quàm vno excitantur: quemadmodum oculis peruersis multiplicem agitari motum certum est. Ergo duorum vnus motus nō est, vnus vnus & simplex est: itaq; efficitur, vt exquisitus vno, quàm duobus cernatur.

Cur

3 Cur homines irati oculis maxime erubescunt, pudefacti auribus? An quoniam oculi refrigerantur eorum quos puduit. Pudor enim in oculis est: nec respicere valent quos pudor tenet: & timor quoque refrigeratio loci eiusdem est: calor autem in partem transit aduersam, quæ posterior est: aures verò satis ex aduerso positæ sunt: itaque pudore maxime erubescunt. Iratis porro præsidium in eam partem tanquam violatam transmittitur, quæ & sensu, & motu facilius est: nam & in metuendo calor eam ipsam maxime deserit.

4 Cur altero oculo apprehenso, alter constantius cernat? An quia oculorum initia ex eodem dependent. Cum igitur alter mouetur, commune quoque illud mouetur initium, quo mouente, alter etiam oculus moueatur necesse est: quamobrem altero apprehenso, vis illa communis tota alterum mouebit: itaque plenius contendere poterit.

5 Quam ob causam qui cæci ab ortu naturæ sunt, calui nunquam efficiantur? An quia humor cum redundat in capite, oculos vehementer infestat: qua de causa quibus fluctiones oculos urgent, venas temporum ferro candente medici tangunt, quo humoris foramina obcæcentur, atque spissescant, & caput quoque dissecta cute obscalpere consuevere.

B 5 Cum

Cum igitur humor excrefcens, vacansque in capite, oculis detrimentofus fieri potest, utrinusque humoris in caluaria, ob id ipsum confiftat, quia magna parte lapfus in oculos est: & cum excrementis humorum, materiaque inutili capillus procrentur (quæ quidem in capite ex eorum ab ortu naturæ largi-
gā redundant.) merito nunquam isti calui efficiuntur. *611.* Cur homines qui oculis prominentioribus sunt, magis à fumo infestantur? An quia fumus citissime oculis protendentibus incur-
curat.

710. Quam ob causam utrimque aspectum sinistrali diuertere dextro, sinistrali que versum dextrum ad nates demittere, atque etiam alterum dextrorsum, sinistorsumque deducere possimus, utrumque verò seorsum, alterum sinistorsum, alterum dextrorsum simul distrahere nunquam possimus? Quia etiam deorsum, sursumque haudquaquam ita conuertere licet, quamuis facilitas simul dimittendi in idem detur, ut dictum est. An propterea, quod quantumquam duplex aspectus sit, ex eadem ratione origine, æquo modo nexus, aptis que dependet. Vbi autem ita est, quoties alterum extremum mouetur, reliquum consequatur eodem necesse sit, alterius quippe extremi principium, extremum reliquum est. Quod si

res vna singulae, eodem in tempore nunquam
 in partes aduersas moueri, quod si necesse est, aliquid
 eorum moueri poterit, quod possumus ita com-
 mittatur, ut extremitas in partes praeueantur
 aduersas; si quidem alter sursum, alter deor-
 sum movebitur, in utrumque sequi, utrumque
 necesse sit, quod impossibile est. Oculorum
 verò limitas euenit, quia globi continentur
 principio, quo & sursum, & deorsum, & la-
 tera versus lubido sese vertens potest ire. Cum
 igitur ita positi sunt, ut si in utrumque simili-
 ter respondeant, atque impediri teneant, moueri
 diste sursum deorsum, latusque versus ten-
 dem quod in puncto sibi pupillam habeant, nec
 sunt integerrime conplati, praecipue quo im-
 biles circumaguntur, ut quod eodem in pun-
 cto pupillas continent, huius quidem non sunt.
 Discrepare quoque inter se possunt, & alijs
 parte alba retrahit, nigrae non nihil occurrunt.
 tunc modo adunum quod si ardeant, sunt alijs
 in angulum exteriolem nigra conueniunt,
 ut si in alijs in interiolem nates, versus
 in eum, ut in tragicis & larvis, hominibus scilicet
 quod acris, & solutis quod sunt, enim in eorum
 tunc graui, & cogitabundo quod. Quoties ve-
 rò si in simili globi positi sunt, sed pun-
 cto, eodem, radij proficiunt, aut situs simi-
 lis est, sed punctum non idem, limis oculis
 hominem esse necesse est: itaque hic suspi-
 cit,

cit, & oculos cōtrahit: globum enim eundē in habitum collocare conatur, atq; alterum firmum continet, alterum agit. Haud enim fieri potest, quin limus sit qui non eodem de puncto radios depromat, quippe qui dimotū cōtuendi principium habeat, perinde ac ille, cui res vna geminari oculo suppresso videretur. Ergo si oculus sursum dimotus est, terminus inspiciendi, deorsum est: sed si oculus lapsus, deorsum est, terminus sursum habetur. Oculo tamen vno situ suo dimoto moueri quidem res visa sursum, deorsumue ob id ipsum videtur, quia pupilla ita se mouet: sed geminari haud vnquam videri potest, nisi duplex conspectus sit, peruertatūque ratio videndi: ita fit vt strabonibus res eadem geminari videatur. Causam situs habet, eō scilicet, quod oculus non suo medio nexus, locatusq; est.

8. Quamobrem qui cognomen lusciosi habuerunt, literas minutas scribere consueverunt? Mirum enim vt qui obtusis sunt oculis, rem faciant, quam eorum facere interest, qui acuminis valeant oculorum. Vtrum quia proximē posita magna esse videntur: illi autem oculis proximē admotis scribere solent. An quia contractis palpebris scribant: fit enim per imbecillitatem, vt si laxatus, diductisq; oculis scribant, aspectus distra-

ctus

ctus, passusq; hebetescat : si adductis & con-
nudentibus, vniuersum depromptus acutius
videat . Quod tamen angulum informat
exiguum, efficit necessario, vt exiguae literæ
scribantur.

9. Cur nonnulli post lippitudinem, acutius
videant? An quia purificati oculi sunt: fit e-
nim sæpe, vt exterior dēstas pupillæ aciem
arceat, quæ lachryma emissâ laxatur, atque
resoluitur : quamobrem profunt interdum
quæ mordent, lachrymam euocant, vt cepe:
ob sunt quæ tantummodo assiccant, vt ori-
ganum.

10. Cur vno videre oculo. Impatibilis sit?
An quia minus animo, qui ita cernit affici-
tur: quò fit, vt minus affectionis cōtrahatur.

11. Cur distracta conspectuum societate,
res vna geminari videatur? An propterea
quòd oculi vtriusque radius non ad punctū
idem deuenit : ergo quod bis noster, animus
inspexit, inde geminum se inspexisse existi-
mat? Proximum euenit, cū digitos muta-
tis vicibus implicamus, itaque aliquid tangi-
mus: duo namque sentimus, eò quòd vnum
bis tangimus.

12. Cur sensus dextri nihilo sinistris præ-
stantiores sint, cū in cæteris omnibus dex-
tra sinistris commodiora habeamus? Vtrum
ex consuetudine ita fiat. Statim enim cū
nati

nati sumus, vtrunq; sensum exercere incipimus. Pars autem dextra exercitatione infuscescit, inq; rugem euadere meliorem videtur: effici namq; vtrunq; dextri per consuetudinem possunt. An quia sentire affici est? Pars autem dextra praestantior propterea est, quod efficacior: & affici peruiacior, quam sinistra est.

13 Cur in ceteris dextra suis sinistris, praestantiora sunt, sensus nullus dexter suo sinistro interest? An quia parte sentiendi vtraque pariter vti a primo natali die consuecimus. Adde tamen quod ratio sentiendi affectio quaedam est: dextrarum autem partium differentia in efficiendo, non patiendō fita est.

14 Cur exercitatio corporis incommoda oculorum acumini est? An quia exercitatio sanguinem efficiat sicciorē, sicut etiā reliquum corpus. Siccitas autem coram eundem indurat, ergo vel eam qua pupilla integratur: quapropter homines natū iam grandes obfusius vident: oculi namq; senum tunica dura, simulq; rugosa teguntur: itaq; vis illa conspiciendi cooperitur, & delitescit.

15 Cur homines luscij cognominati, qui obtuse vident, literas scribere minutissimas possint, cum rem minutam perspicere illi valeant, qui acuminē oculorum praestant? An
quia

quia conspectu sunt imbecilli, palpebras contrahant in angustum. Cum enim radius profuit vniuersis, acutius explorare potest: contra laxo diductoque oculo diffunditur, ob eamque rem hebetascat. Ergo imbecillitas facit, ut palpebras contrahant in angustum: quod cum ex angusto inspiciant, exiguam magnitudinem videant, quantaque vident, tanta perscribant necesse est.

16. Sed cur iidem illi contractis palpebris videant? An propter sui conspectus imbecillitatem? Ut enim manum recus se positis admovent, sic palpebras iuxta positis perinde quasi manum adijciunt: quod sane faciunt, ut radius per locum sese deprimens angustiores, congestior profuat, ne protinus ex patulo proficiens distrahatur: videt autem is acutius, qui frequentior collectiorque prodierit.

17. Cur non res vna geminari videtur, cum in latus oculum vertimus? An quia conspiciendi primordium eadem item in linea fitum est: tunc enim res geminari videtur, cum illud mutatum sursum deorsumue est: in latus vero nil refert, nisi vna etiam sursum moueat.

18. Cur in ratione videndi ratum fieri possit, ut res vna geminata videatur, si quodammodo inuicem oculi locentur: in cæteris sen

sentlendi generibus fieri. idētidē nequeat? An etiam in ratione tangendi, cūm digitos muratis vicibus implicauimus, fit vt res vna duæ sentjatur: in cæteris hoc idem fieri nequit, quia cætera membra, quibus sensio administratur, neque foras versus deducta, neque bina tam inter se apta, colligataque suo funguntur officio: fit ita in ratione videndi eadē de causa, qua in tangendo perplexis, vt dictum est, digitis. Tactus enim visum æmulatur & sequitur.

19. Cur oculus sinister nihilo imbecillior est, sed æquo modo atque dexter videre potest, cūm reliquæ corporis partes omnes sinistra inualidiores, quā dextræ sint? An quia pars dextra in eo discrepat à sinistra, quod efficacior est, non in eo, quod affici aptior. Vidēdi autem vires non vt afficerent, sed vt afficerentur comparatum à natura est.

20. Quam ob causam cūm cæteras intulmur, res, conspectus noster fatiscit, atque deterior redditur: cūm ad virides, & herbescētes inspicimus, vt olera, cæteraque his similia, recreatur, meliorque euadit? An conspectum in alba, nigraue intendere minimè possumus, propterea quod vtrunque id genus coloris vidēdi viribus officit: colores autem illi, quibus oculi acquiescunt, medium albi,
nigri

nigriue obtinent: itaque aspectus cū mediocri lenique obuiō afficiatur, nihil debilitatur, imō verō corroboratur, atque reficitur. Et forsā quemadmodum cū corpora nostra vehementer laborant, deterius habent, cū mediocriter, optimē afficiuntur: ita etiam oculi, cū ad res solidas contendunt, laborant, lassanturque; cū ad humidas, mollesq; , quōd nil sibi obstat, passim oberrant, & licentia perliquescant: cū ad virides, quōd istæ vt solidæ mediocriter sunt, ita satis humoris continent, neque vllō detrimento afficiuntur, & ad immorandum in hisce amplius innituntur, eō quōd coloris huiusmodi habitus modicē se conspectui offert.

21. Cur cætera melius vtroq; oculo cernimus, rectam versus virgulam vni literis admouētes inspicimus exquisitius? An quia radij oculi vtriusque non sine perturbatione in idem concidunt, vt autores conspiciendi rationum affirmant: itaque cū vno inspicimus, ad rectum conspectum tanquam regulam melius quod rectum est deprehendere, iudicareque habemus.

22. Cur fumus oculos potius infestat? An quia infirmissimi sunt: infirmissima nanque omnia quæ corpori interserta occuluntur: indicium, quōd acetum, & quōdque acre carnē non exteriorem, sed interiorem demordet.

C Ad

An quia laxiores, refertiq; meatibus sunt. Conspetus enim per quosdam meatus protruduntur, & excidunt: itaq; quod his mordacissimum est, ceteris corporis partibus obuium subire densiora non potest, sed perreptat, & decedit: æquo modo & cepe, & quæcunq; talia oculos mordent. Oleum omnium maxime humorum id facit, quia tenuissimum est, ob eamq; rem meatibus se expedite insinuat: acetum reliquis partibus corporis pro medicamento est.

23 Cur oculus solus omnium membrorum non rigeat, cum infirmissimus sit? An quia optimus est, nec carnis quicquam in se continet. Quod autem tale est, securum manere a frigore potest. Haud enim audiendi sunt illi, qui propterea rigere oculos negant, quia vis illa conspiciendi ignis est: non enim talis in oculo ignis est, ut calfacere valeat.

24 Cur lachrymæ quas incedendo emitimus, calidæ sunt: quas oculis laborando, frigidæ? An quia frigidum quod incoctum, crudumq; est: calidum, quod concoctum. Languiorem autem omnem ex cruditate proficisci, nullum dubium est. Quod cum lachryma cruda eorum sit, qui valetudine oculorum laborant, non immerito frigida est: hinc medici sudorem frigidum argumentum grauis esse morbi existimant: calidum contra decretorium

rium esse, & salutare. Cum enim vacans materia multa est, satis à calore interiori concoqui minimè potest; itaque frigidam esse necesse est; cum pausa est, plenè à calore victa concoquitur: morbos autem copia vacantis materię confici certum est.

Quare cum partes corporis nostri dextræ mobiliiores sint, oculus sinister expeditius quàm dexter contrahitur? An propterea, quod omnia sinistra dextris humidiora sunt, humidiora autè contrahi plenius possunt. An dexter amplius efficere possit: sinister vel ex se, ut humidior obsequentior sit.

Quam ob causam cum & senex, & luscus per imbecillitatem, parum oculis valeant, alter proximè admouet, si quid inspicere vult, alter procul abducit? An quia dissimilis eorum imbecillitas est. Senex enim quia videre non potest, ubi minus radij coeunt, rem videndam, abducit, ubi videri maxime est: procul enim coire radij solent. Inciosus ille videre quidem rem isthinc potest, sed quænam rei conspectus caua sint, quæque excedant, discernere nequit, itaque in his fallitur: caua quippe, & excedentia splendore discerni maxime possunt: quem quoniam procul percipere, quemadmodum rei obuiæ ingruat, nequeant, proximè adducunt.

27 Cur homo solus, aut certè maximè animantium omnium oculis depræuetur per limitatem? An quia vel solus, vel maxime comitiali morbo in tenera ætate laborat, cùm depræuari omnibus accidit.

28 Cur vni animantium hominì transuerſi, depræuariq; per limitatem oculi possint? Virum quòd oculos minimo interſtitio discretos, è directòque positos homo habet, perſpici idcirco menda in eo maxime possit. An quia cæterorum animantium oculi unicolors maximè sunt? Nec deprauatio ſequeretur, si vno quolibet colore præditus oculus eſſet. An quia solus ex omnium animantium genere morbo comitiali rapitur: quod genus morbi transvertere oculos ſicut cætera etiam membra, poteſt. Nonnullis tamen, vt ſerò eo morbo vexari incœpere, ſic lumina ſerò deprauantur.

29 Quam ob cauſam manu præ lucerna, aut ſole obiecta melius inſpicere poſſumus? An quia lucernæ, ſolîſue lux noſtris occurrès luminibus reddit ſuam ob nimietatem infirmiora, quippe quæ rem etiam ſibi cognatam interimere præ ſua poſſit exuperantia: at verò manu ita arcente, nec luminum acies offici poteſt, & res viſui obuia nihilominus in luce poſita eſt: vnde fit, vt & acies plenius agat & res inſpectanda nihilominus videatur.

Cur

30 Cur manus dextra & pes dexter à suis
sinistris differunt, oculus & auditus nullo dis-
crimine distant? An quia immista, synce-
raque elementa súsque deque sunt. Discri-
men verò situm in his est, quæ elemētorum
coitu constant. Sunt autem sensus isti è syn-
ceris illis, immistisquæ: visus scilicet ex igne,
auditus ex aere.

EO RUM QUI VAE AD AV-

res pertinent, sectio tricesima

secunda, cuius questio

III.

CVR aures quæ omnium maximè par-
tium nostræ faciei exangues sunt, tu *Forsan le-*
bore magis afficiuntur, vbi nos pudor appre- *gendū hu-*
henderit? Vtrū quod peregrinus humor par- *mor,*
tem adire inanem aptus natus est: itaq; cū *nō calor.*
calore per pudorem orto resoluitur, statim
se in aures colligit. An quia temporibus ap-
positæ sunt, quò versus maximè humor con-
fluit. Cū enim hominem pudet, calor se in
faciem recipit, itaq; ruborem adducit: aures
verò mínimo in ea profundo extāt, naturaq;
calidissimæ sunt, & coloratæ, nisi longè frigo-
ris rigore obtorpuerunt: ideo hæc particula
omnium faciei particularum coloris est opti-
mi. Quamobrem passus dispersusque calor,
quod per summa res tenet, rubicūdas red-

dere potest.

2. Cur vrinantibus aures, dum inter mare sunt, rumpi soleant? Vtrū quia retentus spiritus impetu cogit vehementiori. An si causam hoc haberet, idem vel in aere fieri posset. An quod non cedit, disrumpi ocyus potest, & à duriori, quā molliori facilius. Quod itaque inflatum est, minus cedit: aures vero, ut dictum iam est, spiritu retento inflantur: itaque ab aqua, quæ aere durior est, obtunduntur offensæ, atque rumpuntur.

3. Cur vrinantes spongas alligare auribus consuevere? An ne mare per vim occurrens, aures rumpat: haud enim ista stipitæ impleri, ut inanes, exemptis spongijs, possunt.

4. Cur sordes ærium amaræ? An quia putri sudore contrahuntur, qui salus, amarus est.

6. Cur spongiarum suas dissecant aures & nares? An ut spiritum commodius reddant: hæc enim esse spirandi itinera videntur. Laborare quippe difficultate spirandi eos afficiant, dum foras emittere animam non possunt, leuati hinc, cum propellentes extrudunt. Mirum tamen si respirandi assequi facultatem refrigerationis gratia nequeant, sed esse id necessarium magis videatur. An merito plus in retinendo laboris sit, cum corpus ex-

rob

ε ο

tunc

Cum igitur humor excreſcens, vacansque in capite, oculis detrimento ſit, fieri poteſt, ut minus humoris in caluaria, ob id ipſum conſiſtat, quia magna parte lapſus in oculos eſt: & cum excrementis humorum, materiaque inutili capillus procreſcat (quæ quidem in capite ex eorum ab ortu natæ largè redundant), merito nunquam iſti calui efficiuntur. *6to Cur homines qui oculis prominentioribus ſunt, magis à fumo infeſtantur? An quia ſumus ciuiſſimè oculis protendentibus incurſat.*

7no Quam ob cauſam utrinque aſpectum ſineſt diuertere dextro, ſiniſtroque verſus, & ad nares demittere, atque etiam alterum dextrorſus, ſiniſtrorſusque deducere poſſimus? utrunque verò ſeorſum, alterum ſiniſtrorſus, alterum dextrorſus ſimul diſtrahere nūquam poſſimus? Quinetiam deorsum, ſurſumque haudquaquam ita conuertere licet, quamuis ſacilitas ſimul dimittendi in idem deorsum, ut dictum eſt. An propterea, quòd quantum duplex aſpectus ſit, ex eadem ratione origine, æquò modo nexus, aptis que dependet. Vbi autem ita eſt, quoties alterutrum extremum mouetur, reliquum conſequatur eodè necesse ſit; alterius quippe extremi principium, extremum reliquum eſt. Quòd ſi p

res una singulae eode in ite mpor e n u n q u a
 in partes plures moueri quales nec aliter
 et una moueri possunt quippe posita ita con-
 mittatur, ut extremae in partes, inueantur
 aduersas; siquidem alter sursum, alter deorsum
 sum mouebitur, in utrunque sequi utrunque
 necesse sit, quid impossibile est. Oculorum
 uero limitas euenit, quia globi continentur
 principio, quo & sursum, & deorsum, & la-
 tera uersus lubet se se uertere potest. Quae
 igitur ita positi sunt, ut si inuicem simili-
 ter respondeant, atque mediam teneant, moueri
 diste sursum deorsum, latusque uersus ten-
 dem quae in pupilla sibi pupillam habeant tunc
 sunt integerrime constant, praecipueque mo-
 biles circumaguntur: ut qui eodem in pun-
 cto pupillas continent, tamen quidem non sunt.
 Discrepare quoque inter se possunt, & alijs
 parte alba retracta, nigra non nihil occu-
 rus modo adunum quod sit uenturum sunt alijs
 in angulum exterio rem nigra conuallitur,
 ut sursum alijs in interiore mares uersus
 in uentum, ut in tragis & laniis & hominibus
 quae acerbis solentis quae sunt enim copu-
 lantur graui, & gubandoque. Quoties uero
 si in simili globi positi sunt, sed pue-
 lo eodem radij profuunt, aut situs simi-
 lis est, sed punctum non idem, limis oculis
 hominem esse necesse est: itaque hic suspi-
 cit,

cit, & oculos cōtrahit: globum enim eundē in habitum collocare conatur, atq; alterum firmum continet, alterum agit. Haud enim fieri potest, quin limus sit qui non eodem de puncto radios depromat, quippe qui dimotū cōtuendi principium habeat, perinde ac ille, cui res vna geminari oculo suppresso videtur. Ergo si oculus sursum dimotus est, terminus inspiciendi, deorsum est: sed si oculus lapsus, deorsum est, terminus sursum habetur. Oculo tamen vno situ suo dimoto moueri quidem res visa sursum, deorsumue ob id ipsum videtur, quia pupilla ita se mouet: sed geminari haud vnquam videri potest, nisi duplex conspectus sit, peruertaturque ratio videndi: ita fit vt strabonibus res eadem geminari videatur. Causam situs habet, eò scilicet, quod oculus non suo medio nexus, locatusq; est.

8. Quamobrem qui cognomen lusciosi habuerunt, literas minutas scribere consueverunt? Mirum enim vt qui obtusis sunt oculis, rem faciant, quam eorum facere interest, qui acuminis valeant oculorum. Vtrum quia proximè posita magnā esse videntur: illi autem oculis proximè admotis scribere solent. An quia contractis palpebris scribant: fit enim per imbecillitatem, vt si laxatis, diductisq; oculis scribant, aspectus distra-

ctus

ctus, passusq; hebetescat : si adductis & con-
nudentibus, vniuersum depromptus acutius
videat . . Quod tamen angulum informat
exiguum, efficit necessario, vt exiguae literæ
scribantur.

9. Cur nonnulli post lippitudinem, acutius
videant? An quia purificati oculi sunt: fit e-
nim sæpe, vt exterior dēstas pupillæ aciem
arceat, quæ lachryma emissa laxatur, atque
resoluitur : quamobrem profunt interdum
quæ mordent, lachrymam euocant, vt cepe:
ob sunt quæ tantummodo assiccant, vt ori-
ganum.

10. Cur vno videre oculo impatibilis sit?
An quia minus animo, qui ita cernit afficit-
tur: quò fit, vt minus affectionis cōtrahatur.

11. Cur distracta conspectuum societate,
res vna geminari videatur? An, propterea
quòd oculi vtriusque radius non ad punctū
idem deuenit : ergo quod bis noster, animus
inspexit, inde geminum se inspexisse existi-
mat? Proximum euenit, cū digitos muta-
tis vicibus implicamus, itaque aliquid tangi-
mus: duo namque sentimus, eò quòd vnum
bis tangimus.

12. Cur sensus dextri nihilo sinistris præ-
stantiores sint, cū in cæteris omnibus dex-
tra sinistris commodiora habeamus? Vtrum
ex consuetudine ita fiat. Statim enim cū
nati

nati sumus, utrunq; sensum exercere incipimus. Pars autem dextra exercitatione infuescere, inq; frugem euadere meliorem videtur: efficit namq; utrunq; dextri per consuetudinem possunt. An quia sentire affici est? Pars autem dextra præstantior propterea est, quod efficacior: & affici peruiacior, quàm sinistra est.

13 Cur in cæteris dextra suis sinistris præstantiora sunt, sensus nullus dexter suo sinistro interest? An quia parte sentiendi utraq; pariter uti à primo natali die consuecimus. Adde tamen quod ratio sentiendi affectio quædam est: dextrarum autem partium differentia in efficiendo, non patièdo tracta est.

14 Cur exercitatio corporis incommoda oculorum acumini est? An quia exercitatio sanguinem efficiat sicciorē, sicut etiā reliquum corpus. Siccitas autem coram curen induratur, ergo vel eam quæ pupilla integrior: quapropter homines natū iam grandes obtusius vident: oculi namq; senum tunica dura, simulq; rugosa teguntur: itaq; vis illa conspiciendi cooperitur, & delitescit.

15 Cur homines luscij cognominati, qui obtusè vident, literas scribere minutissimas possint, cum rem minutam perspicere illi valeant, qui acuminè oculorum præstant? An

quia

quia conspectu sunt imbecilli, palpebras contrahant in angustum. Cum enim in radiis profuerit vniuerses, acutius explorare potest: contra laxo diductoq; oculo diffunditur, ob eamque rem hebetascat. Ergo imbecillitas facit, ut palpebras contrahant in angustum: quod cum ex angusto inspiciant, exiguam magnitudinem videant, quantaq; vident, tanta perscribant necesse est.

16. Sed cur idem illi contractis palpebris videant? An propter sui conspectus imbecillitatem? Ut enim manum rebus se positis admovent, sic palpebras iuxta positis perinde quasi manum adiiciunt: quod sanè faciunt, ut radius per locum sese deprimens angustiores, congestior profuatur, ne protinus ex patulo proficiens distrahatur: videt autem is acutius, qui frequentior collectiorq; prodierit.

17. Cur non res vna geminari videtur, cum in latus oculum vertimus? An quia conspiciendi primordium eadem item in linea situm est: tunc enim res geminari videtur, cum illud mutatum sursum deorsumue est: in latus vero nil refert, nisi vna etiam sursum moueat.

18. Cur in ratione videndi ratum fieri possit, ut res vna geminata videatur, si quodammodo inuicem oculi locentur: in cæteris sen

sentlendi generibus fieri. Idētidem nequeat?
 An etiam in ratione tangendi, cū digitos
 mutatis vicibus implicauimus, fit vt res vna
 duæ sentjatur: in cæteris hoc idem fieri ne-
 quit, quia cætera membra, quibus sensio ad-
 ministratur, neque foras versus deducta, ne-
 que bina tam inter se apta, colligataque suo
 funguntur officio: fit ita in ratione videndi
 eadē de causa, qua in tangendo perplexis,
 vt dictum est, digitis. Tactus enim visum
 æmulatur & sequitur.

19. Cur oculus sinister nihilo imbecillior
 est, sed æquo modo atque dexter videre po-
 test, cū reliquæ corporis partes omnes sini-
 stræ inuvalidiores, quā dextræ sint? An
 quia pars dextra in eo discrepat à sinistra,
 quòd efficacior est, non in eo, quòd affici a-
 ptior. Videndi autem vires non vt affice-
 rent, sed vt afficerentur comparatum à natu-
 ra est.

20. Quam ob causam cū cæteras intul-
 mur, res, conspectus noster fatiscit, atque de-
 terior redditur: cū ad virides, & herbescen-
 tes inspicimus, vt olera, cæteraque his simi-
 lia, recreatur, meliorque euadit? An conspe-
 ctum in alba, nigraue intendere minimè pos-
 sumus, propterea quòd vtrunque id genus
 coloris videndi viribus officit: colores autem
 illi, quibus oculi acquiescunt, medium albi,
 nigri

nigritie obtinent: itaque aspectus cum mediocri lenique obuiio afficiatur, nihil debilitatur, imò verò corroboratur, atque reficitur. Et forsan quemadmodum cum corpora nostra vehementer laborant, deterius habent, cum mediocriter, optimè afficiuntur: ita etiam oculi, cum ad res solidas contendunt, laborant, lassantur quæ; cum ad humidas, mollesq; , quòd nil sibi obstat, passim oberrant, & licentia perliquescant: cum ad virides, quòd istæ vt solidæ mediocriter sunt, ita satis humoris continent, neque vllò detrimento afficiuntur, & ad immorandum in hisce amplius innituntur, eò quòd coloris huiusmodi habitus modicè se conspectui offert.

21 Cur cætera melius utroq; oculo cernimus, rectam versus virgulam vni literis admouètes inspicimus exquisitius? An quia radij oculi vtriusque non sine perturbatione in idem concidunt, vt autores conspiciendi rationum affirmant: itaque cum vno inspicimus, ad rectum conspectum tanquam regulam, melius quòd rectum est deprehendere, iudicareque habemus.

22 Cur fumus oculos potius infestat? An quia infirmissimi sunt: infirmissima nanque omnia quæ corpori interserta occuluntur: indicium, quòd acetum, & quòdque acre carnè non exteriorem, sed interiorem demordet.

C An

An quia laxiores, referti que, meatibus sunt. Conspicui enim per quosdam meatus protruduntur, & excidunt: itaque quod his mordacissimum est, ceteris corporis partibus obuium subire densiora non potest, sed perreptat, & decedit: e quo modo & cepe, & quaecumque talia oculos mordent. Oleum omnium maxime humorum id facit, quia tenuissimum est, ob eamque rem meatibus se expedite insinuat: acetum reliquis partibus corporis pro medicamento est.

23 Cur oculus solus omnium membrorum non rigeat, cum infirmissimus sit? An quia opimus est, nec carnis quicquam in se continet. Quod autem tale est, securum manere a frigore potest. Haud enim audiendi sunt illi, qui propterea rigere oculos negant, quia vis illa conspiciendi ignis est: non enim talis in oculo ignis est, ut calfacere valeat.

24 Cur lachrymæ quas moerendo emitimus, calidæ sunt: quas oculis laborando, frigidæ? An quia frigidum quod incoctum, crudumque est: calidum, quod concoctum. Languiorem autem omnem ex cruditate proficisci, nullum dubium est. Quod cum lachryma cruda eorum sit, qui valetudine oculorum laborant, non immerito frigida est: hinc medici sudorem frigidum argumentum grauis esse morbi existimant: calidum contra decretorium

rium esse, & salutarem. Cum enim vacās materia multa est, satis à calore interiori concoqui minimè potest; itaq; frigidam esse necesse est; cum pauca est, plenè à calore victa concoquitur: morbos autem copia vacantis materiae confici certum est.

25. Quare cum partes corporis nostri dextrae mobiliiores sint, oculus sinister expeditius quàm dexter contrahitur? An propterea, quod omnia sinistra dextris humidiora sunt, huiusmodi autem contrahi plenius possunt. An dexter amplius efficere possit: sinister vel esse, ut humidior obsequentior sit.

26. Quam ob causam cum & senex, & luscus per imbecillitatem parum oculis valeant, alter proximè admouet, si quid inspicere vult, alter procul abducit? An quia dissimilis eorum imbecillitas est? Senex enim quia videre non potest, ubi minus radij coeunt, rem videndam eò abducit, ubi videri maxime est: procul enim coire radij solent. Lusciosus ille videre quidem rem isthuc potest, sed quoniam rei conspectus caua sint, quae excedant, discernere nequit, itaque in his fallitur: caua quippe, & excedentia splendore discerni maxime possunt: quem quoniam procul percipere, quoadmodum rei obuiæ ingruat, nequeant, proximè adducunt.

27 Cur homo solus, aut certè maxime animantium omnium oculis deprauetur per limitatem? An quia vel solus, vel maxime comitiali morbo in tenera ætate laborat, cum depruari omnibus accidit.

28 Cur vni animantium homini transfueri, depruariq; per limitatem oculi possint? Vtrum quod oculos minimo interstitio discretos, è directoque positos homo habet, per spici idcirco menda in eo maxime possit. An quia cæterorum animantium oculi unicolores maxime sunt? Nec deprauatio sequeretur, si vno quolibet colore præditus oculus esset. An quia solus ex omnium animantium genere morbo comitiali rapitur: quod genus morbi transferrere oculos sicut cætera etiam membra, potest. Nonnullis tamen, vt serò eo morbo vexari incœpere, sic lumina serò deprauantur.

29 Quam ob causam manu præ lucerna, aut sole obiecta melius inspicere possumus? An quia lucernæ, solisue lux nostris occurrēs luminibus reddit suam ob nimietatem infirmiora, quippe quæ rem etiam sibi cognatam interimere præ sua possit exuperantia: at verò manu ita arcente, nec luminum acies officii potest, & res visui obuia nihilominus in luce posita est: vnde fit, vt & acies plenius agat & res inspectanda nihilominus videatur.

Cur

30 Cur manus dextra & pes dexter à suis
sinistris differunt, oculus & auditus nullo dis-
crimine distant? An quia immista; synce-
ràque elementa fúsque deque sunt. Discrimen
verò situm in his est, quæ elemétorum
coitu constant. Sunt autem sensus isti è syn-
ceris illis, immistisquæ: visus scilicet ex igne,
auditus ex aère.

EO RUM QV AE AD AV-

res pertinent, sectio tricesima

secunda, cuiusque stio

invenies. FI I.

CV R aures quæ omnium maximè par-
tium nostræ faciei exangues sunt, ru- *Forfanle-*
bore magis afficiuntur, ubi nos pudor appre- *gendū hu-*
henderit? Vtrū quodd peregrinus humor par- *mor, &*
tem adire inanem aptus natus est: itaq; cū nō calor.
calore per pudorem orto resolvitur, statim
se in aures colligit. An quia temporibus ap-
positæ sunt, quò versus maximè humor con-
fluit. Cū enim hominem pudet, calor se in
faciem recipit, itaq; ruborem adducit: aures
verò minimo in ea profundo extāt, naturaq;
calidissimæ sunt, & coloratæ, nisi longè frigo-
ris rigore obtorpuerunt: ideo hæc particula
omnium faciei particularum coloris est opti-
mi. Quamobrem passus dispersusque calor,
quod per summa res tenet, rubicūdas red-

tumeat, distendaturque: spiritus verò foras
sponte efferri posse videtur. An intus etiam
tendere ita possit, cogitandum tamen æque
videatur. Plerique verò lebetē demisso, respi-
randi viam, & rinatoribus moluntur: haud e-
linna aquæ lebes impletur, sed æra feruapad
desiderant hominem vique: quippe quæ ere-
ctus per viam mittatur, ut vinctus æ quali
humili descendat: nam si quantum libet inclina-
tū, humore profusus interpretum penite implea-
tur necesse est.

Cur non in auribus, ut in scapulis, aut in
tullis? An quia sensus audiendi foramen
cum pulmone, canalique ab asperitudine co-
gnominato sortitur: indicium, quod his ipsis
repletis, obseptisq; homo surdescit. Humoris
itaque aliquid è frictione ista aurium lique-
scit, atque in canalē, quem modo diximus,
per foramen illabitur, quod tullim move-
re potest.

Cur sinistra auris cecius magna ex parte
perforata consolidari, quam dextera potest?
quæ circa mulieres alteram marem vocant,
alteram feminam. An quia partes sinistrae
humidiores, calidioresque sint: quæ autem
habitu huiusmodi sunt, consolidari possint
facilius. Vade in plantis etiam fenellis, atq;
vulnibus, & totis contorporadique vnlis faci-
lius agitur. Et vero vlcera iuniorū proptius

compaginantur, quàm seniorum. Argumentum partes sinistras esse humidiores, quòd molliores sunt, atque effœminatiores.

8. Quam-ob causam pudefactis aures summe rubescant, iratis oculi? An quia pudor in oculis refrigeratio quædam cum timore est: itaq; calor iure oculos deserit: quòd cùm inde secedendum sit, locum sui capacissimũ perat necesse est, quales certò summæ sunt aures. Cætera nanque partes longæ ossibus omnes compactæ sunt. Iratis contra calor in oculos, totamque faciem reuocatur: sed conspectior in oculis est, videlicet albi eorum coloris ratione.

9. Cur aurium sonitus accito strepitu cesset? An quia minorem strepitus amplior pellit & eruit.

10. Cur si aqua lapsa in aurem sit, oleũ, quo humor effluat, instillamus? nullo nanque humore alio effluere potest. Vtrum, vt quoniã oleum per summa aquæ innatat, eique aqua præ lentitate adhæret, effluente oleo aqua etiam ipsa effluat. An vt per lubricam aurem labens aqua excurrat: oleum enim vtpote leue, facit vt properè labescere possit.

11. Cur minus aures vrinantibus rumpantur, si oleum sibi instillatum habentes, in mare interrumpant? An ratio cur rumpi aures possint, antè exposita est. Oleum verò in au-

res instillatum, facit vt mare superueniens relabi facilius possit: quomodo in parte corporis exteriori peruncta fieri nouimus. Labens autem ictum parti interiori auris nulum inuehit, itaque dirumpere non potest.

12. Quam ob causam aures cum exangues adeo sint, pudore erubescere possint? An res quæque ferri in eum soleat locum, qui sui vacuus est. Cum ergo sanguis efferri sursum calidus videatur, aures maximè, partemq; inanimissimam adit: itaque rubore inibi afficitur.

Quod idem intelligendum de genis etià est. Adde, quod tenuissima cutis quæ distenta est, ita fit, vt rubor percipi in auribus præcipuè possit.

13. Cur nemo oscitans aurem in scalpere suâ audeat? An quia membrana etiam, per quam audimus, inflatur cum oscitamus: indicium, quod audiendi facultas tollitur, cum oscitamus: spiritus enim vt in os, ita etiam in aures interrumpens, membranam expellit, ac prohibet, quò minus somnus ingrediatur.

Quòd cum ita sit si sedem audiendi, cum oscitamus, auriscalpio tetigerimus, plurimùm membranam lædemus. Ictus enim ad obliquentem, renitentemq; spiritum, non ad cedentem inferetur, & membranâ abiunctam. solidis esse certum est: quare dolor ita moueri, vulnusq; excipi facile potest.

C 5 Eorum

EORVM quae in VENTRE, CAPITE, IN A-
-ribus res pertinent quae sectione trahi possunt
-I. cum in ventris, cuius quae sectione trahi possunt
-in capite, in venter, in venter, in venter, in venter
-in venter, in venter, in venter, in venter, in venter

CVR singultus sternutamento fedat-
-ur? Cur queat, ructus nequeat? An quia non
-partis eiusdem vtraque ista affectio est; sed
-ructus ventriculi, singultus vero refrigeratio,
-cruditasque spiritus, atque humoris pulmo-
-ni coniunctissimi est: sedes autem cerebri re-
-cum pulmone commune, in sortita est, quod
-quidem ratione constat aurium: interdum e-
-nim surditas accidit, simul & morbus ipse au-
-rium, in pulmonis vitium transit; & nonnul-
-lis ructus statim mouetur suas scalpetibus au-
-res, locum autem sternutandi remanentibus el-
-so cum pulmone communem respiratis dedit,
-quae communis vtraque est: sternutamentum itaq;
-loco eo ipso calidior: calorem autem prius te-
-tus sentit inferior, calius singultus est: calor ve-
-ro vim obtinet & concoquendi, quam obrem
-aetate etiam, retentio nequilo spiritus finit. Sin-
-gultus lenior potest: spiritus enim retentus
-satis concalfact. Vnde fit etiam inter sternu-
-tandum, vt spirandi retentio idem obdu-
-cta efficiat; & conuenienter quoque expi-
-rantia superiori dei loco educitur, quippe
-cum fieri nequeat vt quis sternuat, nisi ex-
-muni

piret: impetus itaq; spiritui interclusum tul-
 pit, dispellitque, qui singultus cieri potest.
 20 Cur si quis sternutaturus oculum perfr-
 cauerit, minus sternuter? An propter ea quod
 sternutamentum à quodam excitatur calore:
 fricatio autem calore cieri potest, quia calor,
 quoniam locus quo sternutamus oculis in pro-
 pinquo est, alterum sternuquid calorem tolli-
 lit, quemadmodum minor ignis ad ampliari
 emarcescit, atque absumitur, sub quo non qui H
 31 Cur bis sternuere magna ex parte sole-
 mus; non semel, aut sæpius? An quia hinc na-
 ribus sumus: per utramque itaque viam ve-
 nula partita discurrit, quæ spiritus solet per-
 manare.

4 Quam ob causam qui solem aspexerint,
 sternutare magis consueverunt? An quia sol
 calfaciens inouet perinde atque qui narès pé-
 na sollicitant. Idem enim utriusque agunt, qui p-
 pé qui per motum calfacientes ocyus spiritum
 ex humore eliciant, cuius excursio spiritus
 sternutatio est.

50 Cur singultus sternutamento finitur, & re-
 tentione spiritus, & aceto? An sternutamen-
 to, quia spiritus cohibetur inferior, atq; cir-
 cumobstitit: quemadmodum in medicina parti
 superiori adhibita alius sentit ac immuta-
 tur, spiritus retentione leuiore tolluntur sin-
 gultus, eo quod exiguus spirandi impetus
 si

si paulisper retinuiſmus, vt in tuſſi deſiſtit, ſic etiam in ſingultu reſſimitur, cogitur, ſtran-
gulatur. Aceto idcirco ſedatur, quia humor
circunſtans, ac prohibens eructandi licentiã,
in ſpiritum per vim aceti calfactoriam exte-
nuatur. Fit enim ruſtus, cum ventriculi hu-
mor recalcſcens inflatur, atque cõcoquitur:
ſingultus verò, quoties ſpiritus vacans ab hu-
more in loco ſpiritui deputato retinetur.

Hinc enim dum enititur, nec erumpere po-
teſt, diſtentionem inducit, quæ diſtentio ap-
pellata ſingultus eſt. Inde fit, vt ſingultus v-
bi in alguimus, oriatur. Frigus enim humio-
rem ſpiritui obduſtum coangit, ſpiritus cir-
cunuentus exilit, cuius commotio, non niſi
ſingultus eſt.

6 Cur aquam nonnullis frigidam in faciem
fundimus, cum è naribus ſanguis effluit?

An ita calor intus ſe colligit, atque circum-
obſiſtit, qui ſanguinem ſummum reddit li-
quidiorem.

7 Cur ſternutamentum pro numine habe-
tur, non tuſſis, neque grauedo? An quia de ca-
pite membrorum præcipuè omnium diuino
vnde cogitatio eſt, ſuum ducit principium:
An quia cæteri illi affectus ratione morbi e-
ueniant, hic ſecus exulter.

8 Cur oculo perfricato ſternutamenta deſi-
ſtunt? An quia humor ſic reſpirat: lachrymã
quippe

quippe oculus post frictionem emittit: sternutamentum autem humoris copia excitatur. An quia minor calor corrumpi ab ampliori consumique potest. Oculus autem perfrictus, plus caloris sibi acquirit, quam sit quem nasus complectitur. Hinc etiam fit, ut si nasum quis perfricat, ipsum sternutamentum desistat.

9 Cur eruptio cæterorū, ut flatus, ut ructus sacra haudquaquam habetur, sternutamenti sacra habita est? Vtrum quoniam cum tres partes principes sint nostri corporis, caput, thorax, & alvus, flatusque alui expiratio sit, ructus vetriculi, sternutamentum capitis, quæ pars sacra præcipue est, spiritum hinc exeuntem, ut sacrum veneramur, & adoramus. An quia spiritus omnis eruptio, partes quas modo dixi, melius sese habere significat. Cum enim minus sternuere queunt, spiritus erumpens lenat ac mitigat. Ergo sternutamentum quoque bene caput valere, posseque concoquere, indicio est. Cum enim capitis calor humorem, spiritumque conuincit, tunc moueri sternutamentum solitum est. Quamobrem moribundos interdum sternutatorio excitamus, tanquam si hoc affici nequeant, spes nulla salutis sit. Perinde igitur quasi bonæ indictum valetudinis partis optimæ, atque facerrimæ, sternutamentum adorant, benèque augur

augurantur.
 10. Cur homo omnium maximè animantium sternutare solitus est. An quia foramina sui corporis obtinet latiora, per quæ spiritus interruptum potest: his enim spiritu impletis sternuimus: latiora autem esse indicium, quod omnium minimè animantium homo olfactu valet: foramina quippe tenuiora sentiunt exquisitius. Quod si latiores meatus, plus humoris, ac sæpius subeat, necesse est, quo inflatu sternutamentum moueri solet, taleq; homo maximè animantium habet, merito sæpius sternutat, præsertim qui naribus breuissimis est. Sic enim humor conuulsus celerius effluere conuersus in spiritum potest. Cæteris verò præ longitudine narium antè refrigeratur, quàm effluat.

11. Cur sternutamēta, quæ de medio noctis ad meridiem vsque moueantur, damnemus, quæ de meridie ad noctis medium approbemus? An quia cum rem aliquam exordimur, tunc sternutamentum potius obseruandum sit. Itaque cum rem agere pergitur, atq; inter initia sternuisse acciderit, amouemur, reque inceptram prosequi temperandum censemus. Dies igitur & aurora, & de medio vsque noctis quasi initium quoddam est: itaq; omino sum tantisper sternutamentū esse putamus, temperamurq; sternutare, ne perge-

tem

tem quempiam ad opus remocemus: post
meridiem vero, atq; mediu vsq; noctis/finis
veluti quidam est, tempusq; illa contrarium
itaq; contra tunc, & existimatur, & agitur.

12. Cur senes laboriosis sternutant? Vtrū
quod his foramina, per quæ spiritus perma-
nere solet, adducta atq; coniuncta sunt. An
quia senes facile eleuare nequeunt, per vim
demittunt, atq; concassant.

13. Cur si spiritum quis retineat, singultus
desistat? An quia refrigeratio est, quæ singul-
tum inducat: quamobrem & qui timent, & qui
algent, singultiunt. Spiritus vero retentus,
partem corporis calfacit interiorem.

14. Cur homines surdi è naribus magnali
parte loqui consueuerunt? An quia pulmo
eorum vitiatu est. Surditas enim detri-
mentum pulmonis est: vox itaque ferri ex-
pedite non potest: sed quemadmodum qui
spirandi laborent difficultate, spiritum vnuer-
sum suam ob imbecillitatē reddunt, sic vocē
illi emittunt. Nuntur itaq; naribus, etiam
dum loquuntur, quæ vox protrudens sese, so-
no per auritum, rancido illo profertur: fit e-
nim, vt verba per nares afformentur, cum
pars nasi superior, quæ per palatum forami-
na patent, caua est: resonat enim tintinabuli
instar, ob clauſtri inferioris angustiam.

15. Cur sternutamentū solū non dormien-
tib

ribus; sed propè dixerim semper vigilātibz
 fiat? An quia fieri sternutamentum non po-
 test: nisi à calore, qui partem meam commo-
 ueat, qua effici solet: ex quo faciem soli obij-
 cimus, cum sternuere placet. Dormientibus
 autem calor intus circumobsistit. Quamob-
 rem imæ dormientium partes calidiores red-
 duntur, spiritusque abūdat: quæ quidem res
 causam habet, cur genitura in somnis præ li-
 bidine profluat. Merito igitur dormientes
 nō sternutamus. Cum enim calor secedat ca-
 pitis, qui eius partis humorem natus moue-
 re aptus est, quo in aera extenuato, sternuta-
 mentum exultat, affectionem consequentem
 illam obuenire non posse consentaneū est.
 Crepitus tamē inferius, ructusque superius
 dormientes magis quam vigilantes extrudi-
 mus. Quod enim vēter inflari in somnis am-
 plius solet, accidit, vt eius inflati humores lo-
 ca sibi proxima adeant: eò nanque vel à spi-
 ritu per quietem excito compelluntur. Reti-
 nere enim potius quam emittere potest, qui
 sopitus est: itaque intus calorem contrahit: at
 qui spiritū retinet, deorsum impellat neces-
 se est, quippe cum inum deferri spiritū præ-
 ter suam naturam sit. Vnde fit etiam, vt per
 difficile sit spiritum retinere. Quinetiam cur
 dormiamus, hæc eadem ratio est: cum enim
 vigilia motus sit, qui membra sentiendi offi-
 cio

elo accommodata magis cum vigilamus exercet, constat somnum posse accedere, cum eadem illa membra quiescunt. Cum vero vis ignea sit, quæ membra corporis nostri mouere possit, & hæc intus se contrahat, circumfistatque, in somnis caput relinquens, quod sensus retinet omnes, tunc maximè sensuum sedes quiescere possint, quæ quidem res causam afferat dormiendi.

16 Quam ob causam ubi sternutauimus, aut minximus, membra nostra inhorrescere solent? An quia utraque re illa venæ aeris inanes redduntur, quem calidum ante continebant. Inanes aer extrinsecus alius subit illo frigidior, qui antè in venis fuerat quam sternutarem, aut mingeremus. quod cum talis subeat aer, meritò facit ut membra inhorrescant.

17 Cur singultus sternutamento desistere potest? An propterea quod singultus non quemadmodum ructus à ventre, qui cibi conceptaculum est, sed à pulmone proficiscuntur, quod maximè refrigeratione, aut rigore, aut dolore, aut medicatione superiore accidere solet: quod enim membrum id calidum sua natura est, quoties refrigeratum sit, totum admittere spiritum non potest, sed bullas quodammodo excitat: quamobrem retentus etiam spiritu, singultus finitur. Sic enim

D. pars

pars ista recalescere incipit, & aceto quoque hausto desistit, quoniā vis aceti calefactoria est. Cum itaque calidum quodq; concalfactum reddetur, sedesq; cerebri foraminibus peruia pulmoni respondeat, efficitur, vt re-
tentio spiritus quæ sternutationi antecessit, repressusq; desuper illatus, affectionē istam pulmonis membri calidi abigere valeant.

18 Cur homines capillo crispo & tortili magna ex parte resimiores sint? An si crispitudo sita in crassitudine est, & crassitudo nō sine duritia cōstat, & durus sanguis calidior est, & calor materiā excrescere inutilem minus patitur, & os ex vacante materia consistit, & cartilago non nisi os est, meritō diminutio nasi consequatur. Indicium ætas adhibet puerilis: sunt enim pueri omnes naso resimato.

*EO RVM QUAE AD OS ET
ad ea quæ in eo sunt pertinent, Sectio
tricesima quarta, cuius quæ-
stiones. XII.*

1 C V R homines qui raris dentibus sunt, vitam longè agere nequeant? An quia longè animantia viuunt, quæ dentium ordine prædita sunt numerosiore: vt mares, quàm fœminæ longius: viri nanque diutius quàm mulieres: atq; in pecudū genere, cæterorumque animalium perspicere idem

tidem licet. Qui itaq; raris dentibus sunt, habere quasi pauciores indicantur.

2 Cur dentes, qui longè solidiores quàm caro sunt, frigus amplius sentiant, quàm caro? An quia meatibus nituntur infixi tenuibus, quorum exiguus calor celeriter à frigore vincitur, mouetque dolorem.

3 Cur dentes frigidum amplius quàm calidum sentiant, caro è cōtrario? Vtrum propterea quòd caro mediocri, temperatòque habitu est: dentes verò perfrigidi sunt, itaq; rem frigidam sentire plenius possunt. An quoniam meatibus continentur tenuibus, quibus calor inditus exiguus est: itaque re aduersa potius patiuntur: caro quia calida est, vt nihil affici à frigido potest, ita calidū compendio sentit. Ignis enim quasi igni adijcitur.

4 Cur lingua rerū index pluriū esse potest? Nam & febris ardētioris, & grandinū, si quæ insunt, & pecoris versicoloris varia est. An quia humoris capiens est, & super pulmone posita, vnde febriū principium ducitur: versicolorum autem ratio referri ad humorum varietatē debet. Inficitur tamē id primū, p quod humor primū manat, colaturq; cuius generis lingua est. Grandines verò lingua ppter cōtrahit, q inanis, spongiolac, est: quippe cū grādo veluti panis incōcōct, cru-

D 2 dusq;

duſq; , parte interiore corporis naſci ſoleat.

5 Cur lingua amara, ſalfa, & acida fieri po-
teſt, dulcis non poteſt? An quòd naturæ
corruptiones iſthæ ſunt. Conſtantiam ve-
rò ipſam, naturamque ſentire nequaquam
fieri poteſt.

6 Cur totidem coloribus lingua euariat,
quot cutis? Vtrum quòd ea quoque in mē-
brorum numero exteriorum recipitur, quā-
quam in ore abdita eſt. Verum quia præ-
tenui cute integitur, vel minima in ea varie-
taſ deprehendi poteſt. An quòd aquæ ra-
tio eſt, quæ facit vt colores mutantur: lin-
gua autem laſſici ex potione maximè poteſt.

7 Cur alitum ex ore tum calidum, tum fri-
gidū reddere poſſumus? quippe qui frigi-
dum efflemus, calidum verò exhalemus: indi-
cium, quòd manus ori admota exhalanti cal-
fieri poteſt. An vtroque modo aer cōmotus
calidus eſt. Sed quoniam qui efflat, nō vni-
verſum aera mouet, ſed ore anguſtiori ex-
tringit: paucum expirat, quod multum ex-
terni aeris excitat. Itaq; calor ore pfectus,
paſſus in eo ſuam ob exiguitatem deliteſcit:
at qui exhalat, vniuerſum, ob eamque rem
calidiorẽ expirat. Eſt enim efflatio ſpiri-
tus ſtrictim protruſus: exhalatio verò ſpiri-
tus vniuerſim profuſus.

8 Cur ſi vehementer, vniuerſumque expli-

rari

rarimus, iterum expirare nequeamus? quòd idem in respirando etiam accidit: bis enim ex ordine id facere nequimus. An quoniam alterum dilatatio, alterum contractio loci est: idcirco quadantenus non vsquequaque possunt. Constat igitur ambo vicissim fieri esse necessum: bis verò ex ordine posse neutrum.

9 Quam ob causam cū alius locus sit, quā cibus, potusque transeunt, alius quā spiramus, vbi grandiorembucellā deuorauimus, strangulemur? An nihil absurdum id est: nō modo enim si alicuius interuentu locus spirandi stipatus sit, verum et si adductus sit extrinsecus, æquè imò magis abstrangulamur. Istæ verò proxima inter sese posita sunt, quo cibum excipimus, & quo spiramus: quare vbi iusto amplius frustum incidit, locum spirandi proximum adducit, instringitque, vt via spiritui omnis denegetur.

10 Cur homines qui virgulam suæ palmæ ductam per totam latitudinem habent, vitæ longissimæ esse possunt? An quia brevis ætatis imbecillaque sunt, quæ artuum beneficio carent. Imbecillitatis indicium ætas prima, atque tenerrima affert: vitæ autem brevis testimonium dat genus omne aquatile: quæ cū ita sint, coarctata, cōpactaq; omnia cōtrà sese habere liquidò est: quo in genere illa

etiam sunt, quæ cùm ex natura artubus maximè careant, articulari tamen cōtigerit: palmæ autem partem interiorem penitus care re articulo certum est.

11. Quam ob causam dum longè spiramus, venter trahentibus adducitur, reddētibus diducitur, atq; repletur? Veri enim simile dixeris esse, vt contrà eueniat. An quia cùm respiramus, venter adductis costis in imum comprimitur: idcirco distendi in ampliorē molem follium instar appareat.

12. Quam ob causam spirare necesse habemus? An quemadmodum humor dissolui in spiritum potest, sic spiritus transire potest in ignem. Calor itaque naturalis, vbi bonam spiritus partem in ignem conuertit, dolorē admouet, atque etiam meatus diducit & ampliat. Quamobrem ignem cum spiritu expellere cogimur: quibus extrusis, meatus cōtrahūtur atque refrigerantur: itaque dolor iterum tentat. Rursum igitur aerem trahimus, atq; vbi posthac spirandi meatus patefecimus, vocemq; reddidimus, ignis iterum oritur, atq; iterum præ dolore spiritū reddimus, idq; vicissim ordine perpetuo agimus, sicuti etiā palpebras agitare solemus, vt corpus oculorū refrigeretur, assicceturq;. Et verò cùm ambulamus, ingressui nostro attendimus, scilicet ex ordine gubernandi, atq; regē di,

di, quem vis nostra intelligendi percōmodè
astruit. Hunc ergo in modum spirādi quoq;
vsum exequimur: ingenio quippe trahendi
aeris reddim^o, atq; illico rursū attrahimus.

E O R K M   Q V A E A D T A

*Etum pertinent, sectio tricesimaquin-
ta, cuius questiones x.*

1 **C** V R inhorrescere magis solemus,
cū alijs modo quodam nos tan-
git, quā cū nos ipsi tangimus? An quia
tangendi sedes rem plenius externam: quā
suam sentit: quod enim natūm, atq; insitū
est, id sensum effugit, Quinetiam quod clan-
culō atq; subitō fit, terribilius certē occur-
rit. Metus autem refrigeratio quādam est:
at verō tactus extraneus prae suo vtrunque
id habet. Deniq; affici vnumquodq; ab alio
vel tantundem, vel magis aptum natura est:
quod etiam in titillando constat accidere.

2 Cur in alis, & pedum vestigijs titilla-
mur? An propter cutis tenuitatē. An quia ta-
ctus earum partiū insolens est, vt etiā auris.

3 Cur non eisdem in rebus inhorrescere
omnes soleamus? An quemadmodum nec in
eisdem omnes delectamur, nec in eisdem an-
gimur omnes, ita nec in eisdem omnes hor-
rescimus. Quādam enim refrigeratio æqua
omnibus ratione inuehitur. Sed alij tamen
cū vestis rumpitur, inhorrescunt: alij cū

ferra vel acuitur, vel trahitur: alij cū pumex secatur, alij cū lapillus mola perfrangitur.

4 Quam ob causam cū æstas calida, hyems frigidissima sit corpora tactu frigidiora per æstatem sint, quàm per hyemem? Vtrum quoniam à sudore refrigerari corpora possint, qui, vt fieri per æstatem solet, sic ab hyeme alienus est. An quia in contrarium tempori tum frigor, tum calor circumobstet, intrusque per æstatem calor refugit: itaque sudorem potest exprimere: per hyemem verò vis frigoris arcet, & corpus perinde quasi terra euaporat.

5 Quænam causa pilos inhorrescere faciat? An meritò cute cōtracta exurgāt, quæ contrahi tum à frigore, tum à plerisq; alijs affectionibus potest.

6 Cur nemo seipsum valeat titillare? An ne ab alio quidem titilletur, si rem præsensit, vel potius si ipsum videat titillantem: ergo minimè titillari quis possit, si quæ tactio affertur, non lateat. Risus verò lapsus quidam, & fraudario est, quia cū in sede precordiorum quis verberatur, ridet. Haud locus quilibet est quo ridemus: clandestinum autem omne fraudulentum est. Qna de causa fit, vt illa eadem res & moueat risum, & non moueat.

Cur

7 Cur labris maximè intitillamur? An quia membrũ, quod titillari possit, nõ longè à se de potissimũ sentiēdi abesse debet: labra autē eo maximè in loco posita sunt: sed omniũ maximè locorum capitis propterea titillantur, quòd carne ex toto constant, quare mobilissima esse possint.

8 Cur si quis locum nostrarum alarũ moueat, in risum continuò labamur, si quam aliam moueat partem, nullam possit ridendi causam afferre? Et quænam ratio est, cur naribus penna tentatis sternutamentũ moueatur? An quia loca quædam venularum habemus, quibus vel refrigeratis, vel contrà affectis, venulæ ipsæ aut humectantur, aut in spiritum ex humore dissoluuntur, quemadmodum si venas ceruicis dormienti quis premat: letitia itaque gestiens cōcalfactio quædam est: spiritum autem cū redundarit, foras mittimus vniuersum. Sternutamētī quoque ratio illa eadē est: cū enim penna mouemus, atq; tepescimus nares humor in spiritum soluitur, quem mox redundantem expellimus.

9 Cur sæpenuerò vsu euenit, vt ingesto cibo inhorrescamus? An quòd cibus frigidiusculus admissus, vincit principio magis naturalem calorem, quàm vincitur.

10 Quam ob causam quòd digitis vice mu

tata implicatis circumagitur, duo esse videatur? An quia duplici sentiendi parte attingimus. Nunquā enim fieri potest, ut lateribus digitorum exterioribus vtrūq; idem cōplectamur, & agitemus, dum manus ordinē suū obtinet naturalem.

EORVM QVÆ AD FACI-

ciem pertinent, Sectio tricesimasexta,

cuius quæstiones III.

1. **C**VR faciē effigiare consueverunt? **V**trum quoddā qualescūq; simus, ea ipsa corporis parte intelligi possit. An quoddā ea præcipuē qui simus agnosci potest.

2. Cur faciem maximē sudare solemus, quæ carnis omnino expers, atq; gracilis est? An quoddā ea propensiora sunt ad sudorem, quæ humida laxaq; sunt. Caput autem tale est, quippe quoddā humorē suum plurimum habeat, quem venæ tendentes inde declarant, & destillationes, quæ à capite ventre solent. Cerebrum item humidum est, & foramina capitis permulta. Capilli profectō foraminū multitudinē foras vsq; productā latissimē indicant. Sudor igitur nō ex parte inferiore, sed ex capite oritur: quāobrem frons prima & maximē sudat. Prima enim subiecta vertici est. Humor autem deorsum, non sursum fluit.

3. Cur in facie maximē tubercula oriri solent,

lent, quos varos vocamus? An quia locus iste rarus, atq; humidus est: indicium pilorum eruptio, & sentiendi potentia faciunt. Tuberculorum autem genus id veluti pustula, minutusque abscessus cuiusdam inconcocti humoris est.

EORVM QVAE AD TOTVM corpus pertinent, Sectio tricesima septima, cuius quaestiones VI.

1. **Q**UAM ob causam cum corpus assidue fluat, defluxusq; ab excrementis proficiat, leuari non potest, nisi exudet? An quia non satis secerni sic potest, diutius tamen secernitur. Cum enim ex humore mutatur in aera, plus certe oritur ex minori. Plus namq; quod secernitur est: quare tempore ampliori secerni necesse est.

2. Sed cur ita fiat? An quia foraminibus longe angustioribus effluit. Pars enim humoris lenta, glutinosaq; ut excerni permista cum liquida potest, ita cum spiritu nequit: quae quidem res maxime infestat. Quapropter vomitus magis, quam sudores leuare queunt: quoniam in partem illam lentam secum educunt, ut qui crassiores, corpulentioresq; sint. An etiam quod locus, qui partem humoris lentam glutinosamq; continet, semotus a carne est: ventri autem in propinquo manet. Aut enim in eo, aut in vicino lentum illud contrahitur: unde

Vnde fit, vt aliter educi vix possit.

3 Quam ob causam frictiones carnem au-
geant? An quia vim præcipuam obtinent au-
gendi ea, quæ nostro in corpore calida habe-
mus: molem quidem adipiscitur ampliorem
quod assidue ipsum in motu est, sursumque
effertur, & in spiritum humores extenuat in
testinos, quæ certè fieri in perfricando vide-
mus: quare vbi vsus defuit perfricandi, cor-
pus decrescit, atq; minuitur. An ita fieri pos-
sit, vt vel per alimentum auctior caro redda-
tur, concalfaciendi scilicet beneficio. Calidum
enim omne humoris detrahens est: alimentum
autem quod in carnem digeritur, humidum
est: plus quoq; alimenti caro ex laxitate sibi
admittit, quippe quæ laxior copiosius cape-
re instar spongiæ possit. Frictio autem nimi-
rum carnem elaxat, & spiritibus reddit op-
portunior, & prohibet quo minus inuti-
les coitiones in corpore contrahantur: quæ
si absunt, tabes nulla consequitur: vitiosum
enim illud ieiunium corporis, & tabes nasci

ai & xpo - ex materia solet, quæ inutilis congesta est.
fixi, ui- Quod si caro spiratior, laxior, atq; æquabi-
tiosum il lior sit, molem capiat ampliorem consenta-
lud ieiun- neum est. Nam & alimenti capacior, & excre-
nium. mentorum secernentior redditur.

4 Quam ob causam vbi perfriximus, eo-
dem à calore vehementius vrимur, atq; do-
leimus?

lemus? Vtrum quòd caro sua densitate calorem interrumpentem coercet: quare plumbum calidius, quàm lana est. An quia caloris transitio per vim agitur, quoniam corpus strictum à frigore constat.

5 Cur siccae fricationes carnis soliditatem moliantur? An quia caro per frictione recalescit, humor consumitur. Adde quòd caro per fricata densatur. Quæ autem frictionem attritumq; pleniorum experiuntur, omnia maiorem in modum densari reddiq; solida consueverunt: quod multis in rebus planè intelligi potest. Nam & farina & terra, & reliqua generis eiusdem, si aqua infusa trahas, humida titubabunt, & fluida: sed si plenius atteras, longioremq; tractationem adhibeas, spissescunt, solidescunt, lantescuntq; celeriter.

6 Cur amplius frictio, quàm cursus corpus implere potest? An quia cursus carnem refrigerat, nec alimenti reddit capaciorum, sed pars in imum conuertitur, pars à naturali calore penitus extenuata, transit in spiritum: at manus carnem permulcet, laxat, capacem alimonie facit. Et verò exterior ista intentio premendo stipandòq; refringit interiorum impetum, obstitensq; arctius continet, & carnem attollit.

Et

EORVM QVÆ AD COLO-
rem pertinent, Sectio tricesima octa
na, cuius quæstiones x.

1 CVR oleum & cera solis calore cande-
sunt, caro nigrescit? An illa sol pro-
pterea candefacere possit, quòd humorem
nimium eximit: nigricat enim per naturam,
quod præhumidum est, propter humoris ter-
reni missionem Carnem verò, quèd nullam
inde humoris copiam detrahit, adurit, atq;
afficit colore.

2 Quam ob causam piscatores, & purpura-
rij, & omnino qui rem exercent marinam,
ruffo sunt omnes colore? Vtrum quòd ma-
re sua salugine calidum, & squalidum est,
tale autem quodque pilos conficere ruffos
potest, vt lixiuia, vt auripigmentum. An
parte exteriori calidiores, interiore frigidio-
res reddantur, eò quòd summa corporis vieif-
sim modò madefiunt, modò à sole resiccantur,
idq; perpetuò agitur. Itaq; pili assic-
cati extenuantur, & rutilantur: & omnes qui
dem incolæ plagæ septentrionalis ruffo sunt
pilo, & tenui.

3 Quade causa cursus, quem induti agi-
mus, & olei sub vestem perunctio pallidulos
reddat? An propterea quòd vt spiratio com-
moda gratum affert colorem, sic obseptio, &
fran-

frangulatio cōtrā afficiat necesse est. Quēd itaq; humor passus per summa corporis cū incaluerit, refrigerari non quit, pallorem facile trahit. Quod idem vtrunq; illud sudor & oleum sub amictum committit; calor enim introcluditur, atq; arcetur. Cursus verò quē nudo corpore agimus, colorē præstat amœniorem, scilicet ratione contraria: delibamenta quippe excrementitia, quæ subsistunt, aer refrigerat, corpusq; ita diffiat, euaporaturq; commodius. Ad hæc oleum cū tenue, atq; humidum sit, subter perunctū, meatūq; corporis intersepiens, neq; humorem, ac spiritū è corpore profluere sinit, neq; spiritū exteriorem admitti patitur. Quapropter materia vacans in corpore humida, putrescens pallorem inducere potest.

4 Quade causa spiratio commoda calorem parit amœniorem? An quia pallor putredo quēdam per summa corporis est. Cū itaq; humor summum obtinens corpus, calidus est, vt palleat accidit, nisi refrigeretur diffleturque.

5 Quare qui mediocriter insudarint, statim ab exercitio colore hilarantur amœno, athletæ verò pallidi longè euadunt? An quia labor mediocris colorem leuiter prouocat, & ad corporis summa inuitat. Nimius verò cū sudore, & spiritu extrudit, dum corpus
inter

inter laborandū rarefcit, atq; laxatur. Cū igitur calor per ſumma reſidet corporis, color ille exultat, quemadmodum calfactis, aut pudefactis euenire ſolitus eſt. Vbi verò inde euahuit, pallor continuo ſuccedit. Cæteri ita quæ mediocriter ſe exercent, athletæ prorſus vehementer laborant.

6 Quam ob cauſam qui ſe exercent, amplius à ſole vruntur cū ſedent quàm cū mouentur? An cū in motu ſunt, aër agitant: itaq; ſpiritu quaſi ventilantur: cū verò ſedent, quia aër immotus eſt, vim ſolis acriorem experiuntur.

7 Cur ſolis calor ſummū adurere poteſt, ignis non poteſt? An quia ſol tenuior eſt, carnem ſubire amplius poteſt: ignis verò etiam ſi adurat, per ſumma tantum colorem inducit nigrum, quas phœdas nominant: interius autem ſubire minimè poteſt.

8 Cur ignis hominem nigrum non reddit, fictile reddit: ſol contra hominem nigrore afficere poteſt, fictile non poteſt? An non eadem vterq; ratione agit, ſed ſol adurendo nigrificat, ignis fictile replet, obducitq; fulgine, quæ ſauilla prætenui dum carbonēs franguntur ſimul & flagrant, contrahitur: hominem nigrum ſol reddit, ignis minimè: quoniam ſolis calor lenis, mollisq; eſt, & præ ſua tenuitate cutē ipſam leniter per ſumma adurit.

rit. Quoniam itaq; carnem non attingat, do-
lorem nullum potest infligere: quoniā vrat,
nigrorem inuehit: ignis profectò vel nihil
tangit, vel intrò irrumpt: nam arbuſta quo-
que igni atra redduntur. Verum hic non ea-
tenus tantummodo vrit, quatenus color ater
ſe pandit, & auget.

9 Cur homines cū ſeneſcunt; nigriores
reddantur? An quia res omnes, excepto ſitu,
nigriores cū putreſcunt euadant: ſeneſcius
autem non niſi quædam putredo eſt. Ad hæc
cū ſanguis ſicceſcens nigrior reddi ſoleat,
merito ſenes ſunt nigriores: ſanguis etenim
eſt, qui noſtra corpora colore intringere va-
leat naturali.

10 Quam ob cauſam oleum ſol candefacit,
carnem nigriſicat? An quia olei terrenam
eximit partem, quæ nigroris cauſa eſt, vt
etiam vinum ſortis ratione terrene ni-
grum eſt. Carnem verò nigram pro-
pterea reddit, quoniam vrit:

terrenum nanq; omne

cū vritur, ni-

grū effici ſo-

litum eſt.

PROBLEMATVM ARISTOTELIS
F I N I S .

E Theo

THEODORIGAZAE
 T H E S S A L O N I C E N S I S
 I N P R O B L E M A T A A L E -
 xandri Aphrodisieci, Ad Ni-
 colaum V. Pont. Max.

Præfatio.

N M agrè interim feras Pater san-
 ctissime, si ego falsam deprehendam
 libri descriptionem, an libros tan-
 tum illos de Hierarchia auctoris esse
 Dionysij Atheniensis viri doctissimi uelis, ne
 quid religi ni derogetur. cetera autè sint, nec
 ne, quorum uolumina esse inscribuntur, parum
 referre censeas, modo fructus ex his aliquis ca-
 piatur. Equidem ita censere te arbitror, nec ue-
 reor, & ne quod hætenus per tam longū tempus
 crediderint homines, à me reprobari uideatur.
 Multa enim docti interdum per incuriam, indo-
 cti saepe per ignorantia improbè credūt, & quòd
 Thucydides auctor grauissimus inquit, abditam
 rerum ueritatem nullo cū labore multitudo in-
 nestigare consuevit: labitur in ea potius, quæ in-
 promptu, & in propatulo habetur. Problemata
 igitur quæ tanquam Alexandri Aphrodisieci
 opus cōuertere me in Latinam linguā iussisti,
 conuerti quidē, & eò hercle libentius, quòd non
 tantū mōrem me tibi gerere, uerum etiā plera-
 que in his quoque scitè discuti intelligebam: sed
 Alexandri illius hæc, uiri facunda sapientia
 præ

præditi, & ueri atq; germani opinionum Aristotelis speculatoris, nullo pacto equidem credere possum. Nam & doctrina auctoris illius cum in plerisq; alijs, tñ in ijs quæ de animo isthac differant. Problemata, omnino desiderantur, & ab elocutione illius adeò longè hæc dissenant, ut facile quisq; lectione ueterum literarum Græcarum exercitatus intelligere possit, nō id opus ad Alexandram Aphrodisieum, sed ad aliquem multò recentiorum aut erè referri oportere. Doctrina iudex nullus te melior esse poterit. Elocutionis uerò, quoniam id per interpretationem patere satis non possit, si meo parum confidis iudicio; sint illi arbitri uelini, qui neq; per malignitatem ementiantur, neque per ignorantiam literarum gentis Græcæ bonarum aberrant. Sed quanquā Alexandri Aphrodisiei Problemata hæc esse non putē, utilia tamē, legendaq; ita iudico, ut nec tibi conuerti iussisse displiceat, nec me munus hoc unquā peniteat suscepisse. Quamobrem hæc illis Aristotelis Problematibus, quæ superiori anno conuerti, tuq; dedici uini, adiungenda, si placet, iubebis, ut copia largæ Problematum eodem codice contineretur, fructumq; sic capere ex uicino liceat amplius. Nā & sermonis faciem eādem noscitis amētis huius recētis, parūq; linguae periti auctoris possumus, ut ex eadē officina interpretis, ex qua illa Aristotelis, hæc quoq; exisse uiderentur. Vale.

ALEXANDRI APHRO-
DISII IN PROBLEMAT A
Præcæmium.

QUÆSTIONVM natura-
lum ratio partim certa ex se, cõspe-
ctaque est omni ambiguitate, dis-
cussioneq; abiuncta. Quis enim, me-
do mentis sit compo, quærat, quam ob causam
natura pennas uolucrum generi largita est? cū
tam longè omnibus pateat, pennas primum fo-
uendi gratia, perinde atque amiculum genus
animantium illud induisse: deinde ornatus etiā
causa eum in modū extitisse, scilicet eadem illa
ratione, qua pilis natura ingenio teguntur, que
ingressu utuntur animantes, qua cortice serpē-
tes, qua squamis, aut testis bestia incolæ aqua-
rum. Cur item natura alijs animātibus cornua
dederit, alijs a culees, alijs ungues acutos, aut
rostra, aut quid tale quis quærere debeat? Con-
stat enim naturā his ipsis ueluti quibusdā hastis
natiuæ bestias suas munuisse, quò se defendere
ab his possint, quæ detrimentū inueherent. Con-
stat item fructuū ac seminum genera, quæ ad
ortum uitāque succedendi perpetuam natura
molita est, tunicis, aut corpusculis aliquibus hu-
midis, aridisue, aut corio uestiri, ut secura tum
à frigore, tum ab aestu, tum etiam ab animan-
tium iniuria præseruentur. In multis certè ne
ipsum

ipsum quidem tegumentum penitus esse inutile naturæ solertia passa est, sed cibo idoneum suis provida animantibus astruxit. Stirpes iam ipsas frondibus, libro, cortice, reliquis id genus pennarum, pilorumque uice obduxit: quippe quæ ferè nocit, ut uel à nimio frigore, uel ab aestu in medico offendi, interireq; possent, nisi ita operata, conceptaque manerēt, nonnulla etiam spinæ, tanquam spiculis contra animantium morsus armanit. Flores præterea uarios præstitit, ut exornaret, formosumq; genus stirpium liberalissimè redderet, utq; nuncios quasi statueret, qui mortalibus fructuum infantiam mox prædicerent emersuram. Hæc tã dilucida, tã certa, qui discutienda in mediũ affert, mēte proculdubio uacat. At qui ambigat an calor igni insitus sit; hic tãgēdi sensu orbatuſ degit. Qui querit utrũ natura, & ratio provida rebus oriendis, occidendisq; cōsultet, decernatque ordinem; motũ, positum, speciem, colorem, cætera generis eiusdem, hoc porro criminis teterrimi reus est, grauiſſimisq; pœnis obnoxius. Quæstio num igitur ratio, quod proposui, partim ex se certa, manifesta que est, partim inexplicabilis, modumq; penitus humani ingenij excedēs, Deo duntaxat cognita immortalis, qui rerum omnium parens, atque autor est. Opus quidem solertissimi cuiusdam ratione artifex qui extruxit, integrè tenet: ceteri uerò qui artis sint illius ignari, ra-

tionem nullam reddere queunt, sed tantummodo rem inspecant, & demirantur. *Q*uestiones quas inexplicabiles dixi, huiusmodi sunt: *Q*uam ob causam ridere hi soleant, quos in alis, & caestis, aut plantis titillamus. Cur nonnulli cum mutuum marmorum attritum, sectioneue, aut ferri stridorem, limarumue sentiunt, dentibus obtorpescunt. *Q*ui fieri potest, ut stupori detibus à frigidis fructibus iniecto portulaca herba, quæ frigida est, medeatur, cum non res similes, sed contrariæ remedio contrarijs esse debeant. *Q*ua de causa lapis, qui magnetis uocatus est, ferrum solus attrahere, ramentisq; ferri inuari ualeat: electrum, siue succinum floccos, festuculasque sibi ita coniungit, ut haerentes possit attrahere. Unde fit, ut leo gallum tantummodo extimescat. *Q*uid est quod gallina adito oue, festuca aliqua se & ouem lustrat. *Q*uare ueratro cetur-nices, cicuta sturni uescuntur, quæ toxica hominibus esse certum est. *Q*uamobrem scammonia bilem ducat: cucurbita agrestis, agaricum, ueratrum candidum, euphorbium, granum cniidium pituitam: ueratrum autem atram, ac empisthyrium bilem atram. Cur alius nonnullorum rebus astringitur, quæ alium resolvere consueuerunt: contraque his resoluitur potius, quæ astringere possunt. *Q*uamobrem alius alio cibo delectetur, eundemq; alius facilius, alius difficilius concoquere ualeat, cum nulla ratio, uel caloris, uel alio-

cuius rei iusmodi intelligatur. Nemo sanè uel torpedinem piscem torporem per funiculum no-
 stro inuehere corpori, uel triglam obtentam ui-
 ditæ, idtium à torpedine accitum tollere ignorat. Per-
 est, pro- multa id genus licet enumerare, quæ nosci tan-
 tum experimento potuerūt: unde apud medicos occultæ.
 abdite illæ delitescentesq; causæ huius in rebus ha-
 bentur, quarum nulla ratio reddi poterit: quocir-
 ca temerè sanè agunt, qui genus id quæstrionum
 solutionibus mandare contendunt, nec dici im-
 probabilius quicquam potest, quàm rationes,
 quas illi adducunt: quippe medicamenta, quibus
 purgandi uis data est, idcirco materias ducere
 posse inquirunt, quoniam habitu sunt calidiori:
 quod error est. Nam si iure calori causa daretur,
 calida omnia uim illam purificam sortiri utiq;
 oporteret: nunc uerò piper, quod longè calidius,
 uim non trahendi, sed concequendi, cerrobran-
 diq; perfidit: cuius etiam generis mastichen, &
 aloen esse nulli dubium est: itaq; reciprocari ista
 nequaquam censendum. Nam etsi omne quod
 ducere potest, calidum est, haud tamen uicissim
 ita consequitur, ut quod calidum est, idem etiā
 ducere possit. Volunt item struthi camelum uis
 sui caloris ferrum concoquere, quod absurdū pe-
 nitus. Leo enim qui longè quàm struthiocame-
 lus calidior est, ferrū concoquere nō potest. Nec
 uerò medicine artis autores tantum rerū sta-
 tuere proprietates coguntur, sed philosophi etiā

Grammaticici eodem persæpe ueniunt etenim
 quæ pathe, id est, affectus appellant, usuq; com-
 probata obseruant, non nisi uicē complent pro-
 prietatum. Querenda igitur illa sunt, quæ lo-
 cum obtinent medium, hoc est, non quæ perspi-
 cua ex se sunt, uel tam occulta, ut percipi à ne-
 mine possint, sed quæ quamuis difficilia & ob-
 scura, explicari tamen, lucemq; recipere ratio-
 num, & d. Et in a hominis, atque ingenio pos-
 sint. solutionem autem quæstionis cuiusque pe-
 tendam ex rei uel habitus, uel speciei, uel actio-
 ne, uel ex rei simili consensu, uel ex colore, uel
 ex deceptione sensus, uel ex equiuocatione, uel
 ex uiribus, quæ magis, minusue efficere possint
 uel ex eo quod res durior, aut solutior, aut ma-
 ior, uel minor, uel ex tempore, aut atate, aut mo-
 re, uel parte essentiali, aut euentitia, uel ex re-
 rum similium conditione, quorum exempla ex
 quæstionibus, tum à nobis, tum ab alijs expla-
 uatis colligi possunt. His igitur normis ac metu
 omne quod queritur, probationi potest solutio-
 niq; mandari. sed cum non solum ratione, quæ
 in uniuersum doceat, uerum etiam singularum
 rerum tractatione animus auditoris regendus sit,
 hac propugnanda, soluendaq; censuimus.

Alexan

ALEXANDRI APHRODITI

SIVE PROBLEMATVM LIB-

ber Primus, cuius quæstio-

nes CXLVII.

I C V R Homerus homines à canitie tē-
 porum πολιορκήζους cognomina-
 uit? quòd ea maximè parte capitis canities
 oritur, ob eam scilicet rem, quòd pars capitis
 prior humidior, quàm posterior, & pituito-
 sior est: & parte priore capitis sola, caluesce-
 re solemus, quòd mollis, & laxa est. Cùm ita
 que pilus ob naturalem siccitatem vacat ali-
 mento, facillè defluit, vt qui nō ita solidè par-
 te innitatur priore, sicut posteriore, quæ sic-
 cior atque spissior est; Caluitium ex siccita-
 te oriri solitum est: quamobrem quibus cri-
 spus capillus est, citius caluescunt, canescunt
 autè serius, vtpote qui capite sint sicciori: sic-
 citas enim pituitosam illā materiā totā ab-
 sumit. Sunt iidem præterea vigilēs plus quā
 cæteri: somnus enim humore cōsistit. Quod
 quidē argumento cōstat infantiū, qui vt hu-
 midī excrementosiq; sunt, sic somniculosi esse
 consueuerunt. Patet idē vel ex humidis cor-
 porum affectionibus, atq; ex ijs qui vel vi-
 no sese inebriarunt, vel crebro balneo vsi
 sunt. Quinetiam minus excrementi mittere
 iidem solent per partes, quæ secessui vacan-

E s tis

tis materiæ deputatæ sunt, os inquam, nares, oculos. At qui capillo sunt promisso, & simplici, capitis humore abundant, itaque cōtra afficiuntur, quippe qui aut nunquam, aut lentius caluitium sentiant. Fieri tamē potest, ut vel vitio sui generis quis caluescat, sicut & articulorum dolores, & plerique alij corporis affectus de parentibus ad prolem descendere consueverunt, ut non desint, quos morbos liceat hæreditarios appellare. Ergo vel ea ipsa de causa, vel celerius caluescere, vel excrementosus, somniculosusq; esse quis potest: canos autē candidos esse propterea necesse est, quia pituitæ, ex qua orti sunt, calorem imitantur: nonnunquā etiam ad colorem penè auri vergunt, videlicet ubi se cum pituita bilis vitellina permiscuit.

2 Cur excrementis abundare, ac vigiles esse senes consueverunt? Excrementis certè abundāt quia frigidiores, atque debiliores, atq; ad concoquendum ineptiores longi temporis spatium reddidit: hinc enim excrementis foramina, meatusque corporis redundant. Vigiles verò, quia sicciores parte corporis solida efficiuntur. Infantes prorsus, quia ex contextu foraminum, & parte solida corporis sunt humidiores, non tantum excrementosos, sed somniculosos quoque esse necesse est.

3 Cur pueri nō canescunt, cū humidi excrementis

crementosiq; esse soleāt? Quia humidi & calidi sunt: pituita autē, vnde canicies, humida & frigida est: adde q̄ puerorū caluaria molli saxāque est instar cutis: itaq; vacans materia & inutilis diffuari potest, atque euaporari: seniorum prædura est: tempore nanque obdurescit, ac densa; solida, ossēa redditur, unde rimas in ea natura perduxit, quibus vapores excrementitij effuari, atque euanescere possent.

4 Cur mulieres & spadones canescere celeriter soleant? An mulieres, quia natura frigida sunt, atque ex ocij causa sic enim plus materia inutilis cōtrahi potest, præsertim si mēstrua defuerunt. Spadones, quia nō amplius semen excernunt, sed excrementum illud seminis genitale, quod pituitosum est, per totum corpus mistum cum sanguine digerunt.

5 Cur item careant pilis? Mulieres quidem quia frigide sunt, foramina sui corporis spissiora habent, atq; coarctiora: vis enim frigoris contrahere, constipareque aptissima est: itaq; exitus pilis denegatur. Spadones verò, quia iusto humidiores sunt, excrementis que admodum redundant: hæc enim ratio est, cur loca, neque præhumida, neq; præsicca, saxosaq; herbas ardere valeant.

6 Cur pedes spadonum magna ex parte solent deprauari? Quoniam præ nimio, quem
dix

dixi, humore membra admodum madefacta,
 & emollita, & proinde debilitata gerūt: fit e-
 nim vt pondere superimpōsito corporis, cu-
 ra parum ad iustinendum valida, peruertan-
 tur quo modo harundinem pōdere super an-
 nexo, flexi necesse est. Rem autem duram &
 ficcā esse validiorem, inque suo officio sta-
 biliorem. Humidam verò & mollem imbecil-
 lam, parumque efficacem extare, argumento
 sunt ligna, pelles, funes, atque etiā homines:
 quippe si qui per luxū à balneo poculo im-
 modicè vti sunt, imbecilliores redduntur: sed
 si per frugalitatem modicè sese reficcarunt,
 robusti efficaciores euadunt. Vnde fit, vt spa-
 dones quidem effœminati, imbecilli que sint,
 forsitan & vinosi: cū enim habitu sint frigi-
 diori, auidos esse rei contrariæ verisimile est.
 Vinum autem natura est calidum. Aethiopes
 verò, utpote sicciotes, crispi macilēti, muscu-
 losi, robustique constant. *et. in. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.*

7. Cur iidem vocem reddunt acutiorem?
 Quoniam humor ille immodicus fauces ca-
 nalem asperum cognominatū obtrahens,
 atque infarciens, longè reddit angustiores: &
 cū spiritus per angustia se promat, vocem
 agat acutiorem, quā in integris fiat homi-
 nibus, necesse est. His enim vox ampla per
 meatus laxitudines informatur, & ducitur. ar-
 gumētū ex tibiariū foraminibus accipi aptis
 simè

finè potest. Humor autem nimius spadonũ vel ex eo constat, quod percrassari, & mammas fœmineas explere, & genas habere tumidiusculas, & pilis esse promissioribus, & canescere faciliè consuerere.

8 Cur è spadonibus nonnulli rem aliquantisper veneream appetant, & amore interdũ teneantur? Quoniam sunt, qui cùm pubescerent, castrati, collisiue fuerunt, itaque veluti semispadones sunt: adde quibus iecur ferneritius, & seminis conceptacula ampliora, hi veneris vsu sæpe imaginantur & appetunt, agere tamèn quod cupiunt, non possunt, quoniam coles eorũ mox emarcescat, & lægucat. Spiritus enim qui diutius tumefacit, deest: quippe cùm semen non adsit, vnde spiritus ortus per meatus semini attributos deferri ex parte coxarum consuevit. Quamobrè fit, vt meatus illi collapsi perinde atq; in puerili ætate possint excæcari.

9. Cur cæteris omnibus nostri corporis partibus, quas pili integunt, canescere consueuimus alijs verò nequaquã? Quoniam locus iste calidior est, quippe qui conceptaculis, tũ spiritus naturalis, tũ sanguinis sit refertus: qui etiam, quia laxior, atque solutior est, idcirco excrementa pituitæ digerere, atque diffiare assiduè potest: quod quidem argumento constat sudoris assidui alarum.

Cur

10. Cur nonnulli pudore affecti, alis insudare coguntur? Quia pars ista corporis laxior est. Natura quippe ab eo recedit, quod vel reuerendum, vel cauendum est, atque paulisper sese cum sanguine colligit, recipitque in venas, atque arterias ampliores, quæ ubi expletæ fuerunt, extillare incoeperunt: quod idem etiam euenire ijs nouimus, qui affecti lætitiæ sunt: ob eam scilicet rem, quod claxari, resoluiq; corpus totū, maximèq; alias necesse est.

11. Quam ob causam pallidi qui metuerūt, efficiuntur? Quod natura humana; visq; interior quæ corporibus nostris cōsultat, ne quid extrinsecus capiat detrimēti, continuo fugit, & se ad loca confert penitiora custodiæ gra-

Florē, id est, roseū & purpureū colore - rem. tia: quemadmodum nos quoq; domum eade causa petere solemus: quò cū properat, sanguinem secum trahit, quo solo vehiculo, alimentòq; uti consueuit. Sanguis autem est qui florem nostro largiri corpori potest.

12. Cur ijdē illi cōtremiscere consueuerunt? Quoniam vis etiam animalis per cōsensum utique naturalem diffugiens, neruos relinquit imbecillos, qui suo robore membra sustinent, firmāq; tuentur. Hæ eadē ratio est, cur & aluo fundantur, & mingant incōsultè: rautuli nanque, quorum interest meatus excrementorum claudere, debilitati retinere amplius nequeunt.

Quam.

13 Quam ob causam rubescere solent qui gaudent? Quoniam natura sponte rei occurrat, quæ grata extrinsecus accessit: quemadmodum nos amicis, aut liberis obuiam vltro festinamus. Naturam autem sanguis comitatur, quem suo colore cuti florem posse largiri, pallorémq; ob eius orbitatem oriri proposuimus.

14 Cur erubescere consueverunt, quos puduit? Quoniam natura sua naturali quadam non arbitrari conscientia verecundatur, ac reueretur quod honorandum, colendumq; senserit. Itaq; more pudicæ, nobilissq; puellæ cōpescitur, & se ad loca penitiora corporis recipit, atq; occultit: q̄ cū agitur, sanguis concitus liberalius fluitat, cutémq; suo colore pertingit. Sunt tamen qui naturam sese protegere copia sanguinis asseuerent: quomodo & manum naturali ingenio tantisper faciei ad mouere solemus, dum pudore afficimur.

15 Cur nonnulli à vita præ nimio metu discesserūt? Quoniam vis naturalis admodū interiorem subiens partem sanguine calore insitum, atq; vitalem solitum de corde oriri, obruit vniuersum, atq; extinguit, qua ratione oleū quoq; multū, vniuersumq; lucernæ infusū flammā potest extinguere: calor q̄ppe corporis ille peraptè flāmulæ lucernæ respōdet. Et verò qui dolore vexantur nimio,
eadem

eadem ipsa de causa discessere è vita : interit enim motus interior natiui caloris, quemadmodum ignis quoq; obturatus extinguitur.

16 Cur multi ebriati vino obierunt? Quoniam vini copia naturalem animalémq; vim omnem suo calore opprimit, maximéque id sentiunt, qui calorem insitum exiguum continent, atque imbecillum. Qui enim multus ac validus est, resistere amplius, ac spatio temporis copiam omnem illatam cōcoquere potest. Quemadmodum plus olei infusi flamma tolerat, quæ largior est.

17 Quam ob causam membra senum obtrimentiunt? Quoniam nerui membrorum, & musculi vi sua mouendi priuati non amplius eque partes continere, firmare, stabiliréque possunt: fit etenim tremor, cum pōdus quidém membrorum corporis trahit deorsum, animé autem vis sursum eleuat, idque vicissim, atq; assidue agitur. Hinc enim incurui senes in terram corruunt, & ne id fiat, baculis sese sustinent, & tanquam caducos parietes lignorum adminiculo cōtinent erectiores. Hæc eadem virium imbecillitas facit, vt & vrina, & alia excrementa prodeant inconsulte.

18 Quam ob rem pallefcere solent, qui ægritudine succumbant? Quoniam rem tristem naturá sentiens, paulatim descendit ad loca sibi penitiora cum sanguine, qui coloris

autor

autor est: minus tamen illi, quàm qui metuunt, palleſcunt.

19 Quam ob cauſam qui lætitia exultant, vementer reſoluuntur? Quoniam vitalis vis, & inſitus calor foras ad rem lætabilẽ immodicè profluens diſpalatur, ac interit. Vnde fit, vt & ſudent, & rubcant ſanguinis aduentu: calorẽ enim natiuum, ignemq; ipſum, vt per loci ſui appetitionem ſurſum efferri, ſic per alimẽti deſideriũ ima petere neceſſe eſt. Igitur vtralibet mouẽdi ratione perempta, calor inſitus interit, & vis omnis vitalis euaneſcit.

20 Quam ob cauſam qui vel anguntur, vel irascuntur, vel amant, frequẽter ampliterq; ſuſpirare cõſueuerunt? Quoniam qui anguntur, animũ totum ad rem quæ dolori eſt, cõuerterunt: qui irascuntur, rei qua cõciti fuerẽ intendunt: qui amant, rei tantum incumbunt cuius deſiderio detinentur. Itaq; animus conuerſus ad id quo ſollicitatur, negligit, & quaſi officij ſui obliuiſcitur, videlicet vt muſculis thoracis vim mouendi ſuppediet. Cor igitur cùm neq; per intentionem pectoris aerem capiat, quo ventilari, refrigerariq; poſſit, neq; per remiſſionem ſeuocet, quæ ſanguinis ardor fauillacea excrementa cõmiſit, ne ſtranguletur, animam cogit, & ad deſertum officiũ reuocat & hortatur, pluri-

F man.

nam musculis præstet rationem, & inspirationem, expirationemq; ampliorē efficiat, ut & copiam aeris frigidi capiat, & excrementorum largam eijciat copiam, ita ut quod vices minutæ, crebræq; spirandi essent facturæ, hoc una amplior respiratio subministret. Quam rem *σπυαζεν* hoc est, suspirare veteres ab angustia corporis dixerunt: & quidam ad quoddā tempus latē suspirant, idq; sæpius faciunt: quoniā animus quidē (ut dictum iam est) rem à qua excitatur, assidue dispicit: natura verò aliquando cordis gratia cogit vim mouendi transmittere thoracis musculis ampliorem. Quod autem in thorace respiratio est, hoc in reliquo corpore seductio spiritus per arterias habetur, ac inspirationi intentio, expirationi remissio respondet. Sphygmus autem, id est, pulsus, ipse intentio meatus, & remissio in corde, & in arteria est.

21 Cur ægrè id genus carnis concoquitur, *ι σικ* , quod insitiū appellatū est? Quoniā sua leuitate fluitat in vētriculo per cibi humidi medium, nec eius corpus attingit, quo tactu fieri cōcoctio potest: sed iuxta gulā redundat, cuius officiū cibus nō coquendis, sed appetēdis delegatū est. Quinetiā foris aquæ iniectum nō subsidet, sed innatat: quoniā dū carnes teruntur, spiritus admittitur præleuis, qui corpus

pus eleuet, & in humore fluitare aptissimū reddat: hinc etiam mellis, solutusq; fortè talis spiritus, euadat necesse est.

22. Cur aqua perferuida grata prurientib. est? Quoniam causa cur membra pruriant pituita crassa, & perfrigida est: hæc autem facit, vt cutis hebetior sit, atq; stupentior.

23. Cur iisdē balneis delectatur calidis? Quoniam pituita calior digerit, vngues excutit.

24. Cur terga amplius quàm cæteræ corporis partes pruriant? Quoniam plus pituitæ continent, vt pote quæ frigidiora sint: quam obrem senes pruritus magis exercent, quia frigidiores sint.

25. Cur homines qui breui sunt corpore, prudentiores magna ex parte sunt, quàm qui longo? Quoniam animus toto in corpore coactius & cōptius manet, si breue est: si longum, passus per longitudinem exoluitur, & hebetascit. Vnde Homerus Vlyssē breuē, ac prudentissimum refert, Aiace longum, & stultissimum prodidit.

26. Cur pleriq; stulti liberos prudentissimos procreauerunt? Quod homines stultiores cum concumbunt, totos libidini sese dedunt: Itaq; animo penitus in corporis cōcreationem demerso, astrictoq; rei tantū veneret, semen vires optimas tū rationales, tū naturales adeptum perfluit, creatq; proinde

hominem prudentiorem: at homines prudentes, & docti, semper aliquid vel honesti, vel utilis animo complectuntur, ne in ipso quidem venereo coitu omnino à rerum studio desistunt: itaq; animo remissiori profluens semen, expers longè facultatis illius animalis incumbit. Hinc etiam deduci ratio potest, cur homines stulti, atque indocti, filios robustos maximè procreant, prudentes & docti imbecillos.

27 Cur ferarum animantium stercus minus, quàm urbanarum foeteat: & damarum, & aliorum quorundã excrementa paulisper aroma redoleant? Quoniam ferè cibo ficciori, simplicioriq; vescantur, laborantq; vehementius. Hominum verò stercus omnium maximè animantium foetet, quòd vario, humidoq; cibo magis ceteris utitur, atq; plus q̃ sit satis, importunè, prius quàm egcamus, gulæ ingerimus, atq; minus nos per laborè exercemus, atque minus calore abundamus. Cùm igitur cibus, vel plenè concoqui, vel satis difflari non queat, putrescit aliquantulū, itaq; grauius foetet.

28 Cur sinapi & piper, & acrilum omne genus cuti superimpositum nostri corporis ulcerare nimirum potest: deuoratum ventrè ulcerare non poterit? Quoniam antè immutatur, atq; concoquitur, quàm incipiat agere:

re: adde quòd eius vehementia hebetascit nimio ventris humore: quinetiam cutis suam ob densitatem tempus ad agendum rebus ad motis acribus satis adhibet, & quoniam imbecilla est, facillè sentit: at pars intestina vna & laxior, & humidior est.

29 Cur & præ nimio dolore, & præ nimia lætitia æquè lachrymæ excutiantur? Quoniam qui dolent, spissitudine meatuum, qui positi oculis sunt, humorem quem oculi continent exprimunt: dolor enim meatus refrigerat, atq; astringit, at qui lætantur & gestunt, humorem ex laxitate meatuū effundūt: oculi tamen quicunq; arctioribus constant meatibus, lachrymam, neutra de causa mittere consuevere.

30 Quam ob causam qui dolēt, summa corporis parte pallescere consuevere? Quoniā vires naturæ cū sanguine partes interiores corporis subeant, sicut superius dictum est: sanguis autem est, qui summam corporis partem calfacere possit, & laxare.

31 Cur sæpenumero euenit, vt qui mingūt etiam flatum ventris extrudant? Quoniam vesica plena vrinæ intumescat, & premat, at que adducat rectum intestinum. Itaq; vrina dum egeritur, intestinum illud relaxatur, & flatibus intestinis inclusis libertatē effluēdi cōcedit. Sunt tamen qui, dum vrina secer-

F 3 nitur,

nitur, consensum quendā membrorum effici omnium censeant.

32 Quamobrem qui oscitantem viderint, oscitare incipiant? Quoniam natura animantium consentiens inter se, afficiq; mutuò aptissima est, maximeque brutorū. Hinc ubi è grege asinorum meiere vnus adorsus est, ceteri quoque omnes identidem faciunt.

33 Cur sanum lippiens sua aduersa valitudine afficiat, sanus verò lippientem sua bona valitudine emendare non queat. Quoniam oculi humidi, molles, affectuique opportuni sint: adde q̃ sanita: téperies quædā sit corporis, morbus autem intemperies: faciliusq; modicus habitus ab immodico mutetur, vertaturq; , quàm contrario meritò lippitudo, quæ habitus quidē immodicus est, sanitatem, habitum laudabilem celerius mutat: omnem mutationem autem ob naturale consensum corporum fieri certum est.

34 Cur numus, aut pomum in aqua demersum amplius seipso videatur? Quoniā aqua submerso adhærens corpori, eadem afficitur qualitate, coloremq; proinde trahit eūdem, quo fallere oculum possit, quasi corpus amplius sit, cum vndique aqua continetur. Hac enim eadē ratione sol quoq; & luna, & errores omnes cum vel exoriuntur, vel occidunt, corpore esse ampliori videntur, quippe cum

ita

ita proximum cœlum recipiat eādem qualitatē, afformeturq; consimilius.

35 Cur quadrata ē longinquò rotunda esse videantur? An quia quadrati angulos ē longinquo percipere oculus nequeat, quibus de tractis, rotundū videtur quod relinquitur.

36 Quam ob causam cū aliquid procul percutitur, ictum statim cernamus, strepitū lentius audiamus, quanquā vnā cū ictu strepitus oriatur? quia visum tenuiorem atque acutiorem quā auditū habemus. Visus igitur anticipare vtpote acutior potest, auditus vt crassior, lentius suo fungitur munere. Eadem hæc ratio est, cur in attritu cōfrictuq; nubium, ictum, quod tonitruū appellamus, & ardorem cui nomen fulgur inditum est, non ex æquo percipiamus, sed fulgur primum videamus, post tonitruum audiamus: quanquam ictus vel prius tonitruum, quā fulgur efficiat, vel vtrunq; simul cōmittat. Ergo vel hac in re visus vtpote agilior, & tenuior præcurrit, atq; anticipat: auditus: vt crassior & retardior postmodum sentit.

37 Quam obrem ex frigoris vehemētia partes nostri corporis ceteræ rigeant omnes, facies minimè, cū hæc vna detecta frigori pateat? An propter consuetudinē, facies enim quod semper detecta est: aeris mutationibus insucit: iuuat autem plurimū ad resistendū

consuetudo, atque exercitatio.

38 Quam ob causam bilis suæ cōceptaculo affectu admodum facili complexa nunquam id corrodat: vbi verò in dentem corpus solidissimum paulisper decubuit, illū corrodat atque interimat? Dixerim, quia natura, vt in illo vno corpore bilis cōtineatur, statuit: vis enim naturæ plurimū ad prohibendum ne quid officiat valet. Constat hoc etiam rebus alijs: fœtus enim decem ferè menses in vtero permanens, nullum ponderis sensum gerenti fœminæ mouet: at si quis flatus eodem ruat, tormēto protinus excitatur, & pōdus sentitur, & distentio rapit intolerabilis. Arteria item aspera spiritus vnus conceptaculum est, ita, vt si quid cibi, aut humoris in eam delapsum sit, strangulatio sequatur, & rufsis subita: natura enim non cibo, sed spiri-
tui viam hanc vni vendicauit.

39 Cur alij balneas sitibundi ingressi, extincta siti egrediantur, alij contrā? Qui habitu sunt sicciore, siti balneo humefacti absoluuntur, præsertim si non penitus tabeant siccitate. At qui humidiores sunt, & siti omni vacantes, ijs humor per sudorem absumitur, itaq; sitis creatur, quippe quæ siccitate oriri solita sit.

radicem 40 Quam ob causam radice per cibū inge-
reddit. sta, alij frædè eructant, alij nō? Quorū ventri-
culus

culus non vitiosis excrementis, maximèque pituitosis redūdat, horū eructus purior est: quorū autem illis redundat, impurus, & malè olens: radix enim vim calfaciendi, incidēdi, extenuādiq; materias obtinet, flatusq; ex humoribus mouet, quos per ructum retrudit, ac reijcit. Ita feces quoq; diri odoris si immotæ manent, fœtorem non spirant: si mouentur, ampliter spirant. Haud enim audiendi sunt illi, qui radicem ipsam vitiosam natura, & fœtido constare genere censent: argumento, quòd etiam foris tam marcida malè olet: nam si id esset, omnes qui eā ediscent, fœtidum eructarent.

41 Cur summi frigoris digiti & omnino extrema corporis nigrescant, & decidāt? Quia vis summi frgoris, calorem insitum ad corporis profunda impellit, & claudit: itaq; extrema, quoniam vires animales nequeant adipisci, primum liuent, deinde nigrescunt, & moriuntur: decidūt verò propterea, quòd natura reliquo suo corpori cōsulens, astringit ad se quod integrū est: relinquit, atque reijcit, quod mortuū vacat. Extrema ita affici possunt, eò quòd parum carnis, calorisq; obtinēt: hinc enim & in genere stirpiū, quæ infirma laxioraq; & minus calida sunt, frondes hyeme incunte amittant. Errāt enim qui principiò calorē innatū, vim aduersam, fri-

goris aufugere introrsum existimēt: proinde coactū, & quasi recreatū proficisci vniuersum larga cū copia omnibus auxilio mēbris itaq; feruore nimio extrema posse exuere: nam dum intus manet, cogi melius potest.

42 Quamobrem qui extremis perfrixere, si membra igni admoucant, doleant vehementer? Hoc vniuersum & ad subitam qualitatis mutationem accidere arbitrandum est: fit enim vt ex multo frigoris, repente trāseant ad multum caloris. Omne autē quod immodicē vniuersumq; malo agitur habitu, dolorem naturæ infligere potest: sicut quod per habitū bonū modicē, atq; ad naturalē conditionē vniuersum mutatur: naturā verò vehementer pmulcet, atq; oblectat: corpus enim humanū habitu temperatiori, quàm cætera animalia constat.

43 Quam ob causam qui piper, aut panis incisum grandiusculum deuorarint, singultiant? Qui ventriculū mundū, & lentientē, & calidū habēt, hi celeriter piperis acritudine mordētur: quo mōrsu stomachus ad repellendā rē, q̄ id efficit, excitatur: itaq; oritur, qui singultus vocatus est. Atqui ventriculo sunt frigidiori, pituitoso, atq; hebetiori, hi lentius singultiūt. Quinetiā q̄ panē incisum iusto amplius deuorarint, oppressi magnitudine panis, singultire cogūtur mēbrorū enim

natu

natura nequit quiescere, quoties aliquo detrimento infestatur. Piper igitur qualitatibus sue acritudine facit, quod singultus obueniat: quomodo bilis quoque interior pungit & concitat. Panis verò sua opprimens quantitate, idem committit more pituitæ, quæ singultum aggrauando ciere potest: respondet enim piper bili, panis pituitæ: vtraque verò proxima rebus extrinsecus infestantibus dixerim, spinis & lapidi. Piper enim & bilis acumi spinarum respondent, pituita & panis lapidum ponderi.

44 Quamobrem vitia, quæ in vnguibus digitorum constiterint, dolore afficiant vehementi? Quoniam nerui ad extremos vsque porrecti, digitos suis ipsis excrementis vngues cōficiunt: sicut etiā dentes in gingiuis. Cū igit vis quæ per neruos autor sentiendi præstat, profluens extremis insistat digitis, eò se colligēs augeatur aquæ modo, quæ in cōpita cōfluit, cōstat eò magis dolorē posse amplificare, quoniam plus sensus vitij augetur.

45 Quamobrem ijs qui panem incisum grādiusculum deuorant, & ob eam rem singultire incipiunt, retentio spiritus singultū sedare possit? An quia stomachus ad asperam arteriam positus est, idcirco premitur ab ipsa arteria, & instringitur, ita vt panis intrusus in vētriculū excutiat: quo excusso, pō
dus

452 dus tollitur quod singultum ciere potest.

46 Quam ob causam qui ex pane singultuunt, soluantur singultu cum triste aliquid audierint? Quoniā sunt intenti ad hoc quod ægritudinem attulit. Cum enim vis animalis aliorum conuersa, mouere thoracem desinat, spiritus parum tantisper affluit: itaque coactus singultum præ sua copia sedat, ut dictum iam est.

47 Quam ob causam cum picturas intuemur, si propè astamus, colores plano contineri omnes videamus: si procul, partim cauo, partim de uexo repræsentari necesse est?

Quoniam vis conspiciendi, quoties per longum extenditur interuallum, languescit, atque ita colorum profunda diligentius nequit explorare, sed partem albiorem de uexam videt, nigriorem cauam. Album enim quoniā lucido proximum, foras versus elucet: nigrū utpote obscurum, introrsus nitet. Hic adijci illa congruum iudico: Artium aliæ materiā transformare solent: ut cum fictor æneum equum, bouem, aut quod aliud animal conficiendo, aut ducendo hominē, aut vas aliquod affingat, videlicet materia æris à forma in formam immutata: alię per adiectionē agunt, ut quæ cera, aut luto effigiant: aliæ per demptionem, ut quæ animal sculpendo afformant: aliæ per compositionem atque appositionem, atque

atq; conglutinationē, vt ars ædificandarum
 ædium, aut nauium, aut ars textoria, aut ligna-
 ria Sunt præterea quæ per habitus alteratio-
 nem, penitiorēq; immutationē fiant, quē-
 modum natura genus animalium ex semine
 creare solita est. Non desunt quæ per habi-
 tus mutationem, atq; additionem prodeant
 corporis, quomodo natura membra enutriē-
 do augere vtiq; consuevit: addo etiam quæ
 per colorum mitionem, atq; adiectionē cor-
 porum conficiantur, vt artem pingendi suo
 fungi officio nouimus.

48 Cur aqua frigida neruis officiat, calida
 non proſit, ſed talis quoq; aduerſa ſit? Nam
 ſi quid noxiū eſt, contrariū eius commodum
 eſſe neceſſe eſt: haud enim fieri poteſt, vt cō-
 traria modo cōſimili efficiāt. Dixerim aquā
 non quā eſt calida, poſſe officere, ſed quā ca-
 lida & humida: neruorum etenim iſtus, quo-
 niam ſumma in neruis ſenſio eſt, contendit,
 aſtringiq; deſiderant: quod humor præſtare
 nequit, Imò neruos emollit, laxat, ad cariem
 ducit. Calorem verò neruis haudquaquam
 eſſe incommodū conſtat, argumento olei, cu-
 ius perfuſiōe iuuari neruos palām eſt, cō ſci-
 licet, quòd aliquid obtinet acerbitatis.

τὸ ψῆτος, α

49 Cur poma obeſſe ſua frigida, humidāq; natura poſſint: aqua quæ frigida, & humida
 eſt, non tantundem officiat? An quòd aqua

αſtriſτῆς

nis.

po

pomis tenuior est, ac digeri celerius potest, idcirco nō ex æquo offendit, præsertim cū membra firmare aliquantulum valeat.

50 Quam ob causam pleriq; cibos crassos atq; difficiles concoquere facilius possint, ut carnes bubulas: faciles, & succi compotes laudabilis ægrè concoquant, ut pisces saxatiles? Rationem alij ad consuetudinem referunt, alij ad habitum quendam naturalem ingenio humano inexplicabilē, alij ventris calore immodico cibos cōcoctū faciles ultra modū pro sua facilitate cōcoqui, itaque perfringi, corrūpique cēsent: difficilē verò, & quod modicē immutatur, concoqui tantū, nō præterea quicquā vitari: nam & paleæ, quoniā perquam facilē afficiuntur, in cinerem vertuntur ab igne largo, & rapido: quod ligno querno accidere non potest.

51 Cur farina ordeacea extinguere inflammationes possit, cū frigidū omne cogendi, densandique, non digerendi vim habeat? Dicendum, non vi refrigerandi, sed tergendī, discutiendique farinā posse digerere ordeaceā: scindit enim, & dirimit. Et verò pleraq; alia rem sibi contrariam efficere queunt, videlicet non ratione primaria, & per se, sed secundaria, & per accidens. Exempli gratia: apium quod calidum est, febrem minuit, nō eò quod calidum, sed quod materias infestantes discuti-
tere

tere atque detergere potest, & vim mouendi
vrinam habet. Iris item & hyssopum herbæ,
quamuis calidiores, profunt tamen ad late-
rum dolores, quoniam materias incidunt, quæ
inflammationem membranæ costis subditæ
excitant. Quinetiam aquæ perfusione frigi-
dæ nervorum distentionem ex materia or-
tam, frigida sedatam aduertimus, per accidēs
scilicet caloris interuētū interioris. Quoties
igitur ex se nullo interueniēte medio quic-
quā agit, propriè, rationēque primaria rē ef-
fici dicimus: at si non ex se, sed per aliquod
mediū agat actionē, per accidēs, rationēque
secūdaria proficisci dicere cōsueuimus.

§ 2. Cur antè quàm balneas introeamus, te-
pidam egeramus vrinam: cū diutius intus
manserimus, frigidam? Dixerim quasi per
comparationem alterius ad solitum euenire:
vrina enim cū tepida effluat verè foras, quo-
niam nostrū corpus iam frigidū est, tepidū
quod emingimus, corporis cōparatione sen-
titur: at verò intus, quoniā plus quàm vrina
corpus, recaleat, frigida esse videtur, quan-
quam aliquantulo calidior est. Constat
hoc etiam, quòd si Balneas ingressus, prius
quàm recaleas te recipias in labrum, aqua
quæ calida leuiter est, feruens admodum sen-
tietur: sed si postquam concalfactus es labrū
adieris, nō ex æquo seruire eandē percipies.

Cur

53 Cur aqua interdum locis effosis maritimis dulcis comperiatur? Causa, quòd pars maris tenuior dulcis est, crassior salsa. Quantum igitur tenuius est, dulcéq; est, hoc per terræ foramina transmissum, liquatúmq; in ipsam se condit tellurem, quòd ea effossa cõperitur. Hæc eadem pars maris tenuior efferri quoq; in cœlum, atq; in humorem dulcē, ac in pluuiam euadere solita est. Crassa illa resiccata, cocta transit in salem. Quæ igitur littore laxiori cõtinetur, salsa propterea est, quia crassior quoq; humor terrâ subire per meatuum amplitudinē potest, qui falsus est.

54 Cur aqua puteorum per hyemem calida, per æstatem frigida est? Quoniam contrarium omne suum vitare contrarium semper solitum est. Cùm igitur frigidum, quod calido contrarium est, atq; exitiosum, fugiat per æstatem, cùm cœlum recalet, se ad ima telluris recipiat necesse est, quoq; euenit, vt aqua frigida efficiatur. Contrà per hyemem quoniam extrinsecus frigus vergit, calor ad ima fugiens, aquam tepefacit: cõtaria enim per idem loci & temporis simul manere natura noluerat.

55 Cur in Aegypto, quæ terra calidissima est, vinum frigidum nasci soleat? Ratio eadē illa est, quàm superiori reddimus quæstioni: calor etenim facit, vt frigida omnis qualitas de se.

deferat se ad radices vitium, itaq; illas refrigerat: quod cū stirpibus commune eueniat omnibus, vites amplius sentiūt, quia molliores, atq; affici opportuniore sunt.

56 Quam ob causam aqua, quæ feruida demissa in puteum est, frigidissima fiat? Quoniam frigor putei calori pugnans, aquæ demissæ, facileq; præ suâ frigidissima copia superans, calorem vniuersum expellit, magnaq; cū vi permeat per aquam, atq; ita vehementer eam refrigerat.

57 Quamobrem cū bestiola oculo incidit aliqua, cōprimi alterum prodest? Quoniam spiritus visui à natura delegatus, non præterea adfluit, sed se colligens, copia larga redundat: itaque ad apertum oculum suâ copia deriuatus, implet illum, & tumefacit, & in priorem partem reddit propensiolem: vnde fit, vt quod incidit infirmum ac leuius expellatur. Fortasse spiritus quoq; ipse vniuersus occurrens, per foramina oculi bestiolam reijcere potest.

58 Quam ob causam qui in faciem percutiuntur, ignem videant? Quod spiritus visui accommodatus, extenuatus per ictum ardet, profectusq; in aerem talis videtur, qualis per ictum redditus est. Sic enim & duobus lapidibus, aut ferris mutuò attritis, aer interueniens ictus extenuatusque matrem in modum in

G ignem

ignem conuertitur: quod idem & in nubibus
cuenire certum est.

59 Cur non lapides omnes per mutuum at-
tritum ignem excutiant? Quoniam sunt qui
corpore soluto, leui & laxo consent: haud e-
nim, æquè per attritum aer extenuatur, cum
nullo vehementiori afficiatur ictu propter
corporis leuitatem: & cedens quoq;, & se in
foramina laxioris cōtextus recipiens, non o-
mnis pari modo percussus recalescere po-
test. Hoc etiam per attritum lignorum mu-
tuum accidit. Ignis verò què de sole & aqua
excipimus, reflexu radiorum solis ad vitru,
ac inde reditu ad planu contrahitur: fit enim
ita vt aer amplius concalfactus ignescat, quo
modo etiam in speculis agitur.

60 Cur scalas facilius descendamus, quàm
ascendamus? Quoniam in descendendo pen-
dus nostri corporis iuuat, vt pronius defera-
mur: at in ascendendo, vires dum pondus cor-
poris sustinent, atque efferunt, laborant: sic
enim & lapis facilius deorsum, quàm sursum
fertur: nam graue omne deorsum ferri aptis-
simum est.

61 Cur pueri statim vt ex vtero parentis
in lucem venerunt, plorare incipiant? Quo-
niam sensum iam & naturam alienam sibi
experiuntur: quippe qui ex corpore calido
& molli, quo continebātur, ad aerem frigidu

pro

prodeant: fortasse vel luce ipsa perculsi, contristari, vociferariq; incipiunt. Haud enim illi audiendi sunt, qui animum dicant, quòd amisso cœlesti domicilio corpus inhabitare terrenum cocepit, idcirco infantem cogere dolere atq; plorare.

62 Cur apes, formicæ, muscæ, atq; ad summa animalia insecta oleo percant? Quia spirandi meatus continent angustissimos. Oleum enim, quoniam lentum est, inter se pit, & claudit iter, ita ut via spiritui omnis denegetur: quòd elum accadat, interitum sequi necesse est.

63 Cur flando calida refrigerare, frigida tepescere possimus? Quoniam nostra respiratio calida est: spiritus qui ore profuit, qualitatem abolere contrariam potest. Calida verò refrigeramus, eò quod calidam etiam qualitatem mouerimus, atq; digesserimus.

64 Quam ob causam carnes, quæ lunæ plenæ expositæ pernoctarunt, putrescant, & percant? Quoniam aer orbe lunæ completo calidus reddi solet, & humidus: quæ quidem qualitates putredinem contrahunt: ita enim à natura sancitum est, ut si calor & humor modicè adfuerint, concoctionem efficiant: si humor paulò exuperat calorem, putredinem moueat: si nimium, extinctionem committeret: si calor valde humorem vincit, deustionem adduci necesse esset. Luna

verò cū quadriformi notetur habitu, primò cū aqua portione diuisa est, humida & aliquantulum calida regit: secundò pleniter orbe calida, & quodammodo siccior est: tertio cū senescit, sicca & frigida redditur: quarto cū luce omni exhausta silet, frigida, humidaque euadit. Tum enim expers est radiorum solis, quos calidos esse nemini ambiguum est.

65 Cur piper & sinapi, si solida deuorētur, calfacere nequeant, si cōtusa nimirū queant? Quoniam quæcunq; non actu, sed potentia suas continent qualitates, aliquod extrinsecus desiderant auxilium, quo suam potentiā ad actionem promant. Cū enim per contusionem tenuiora reddantur, meatūsque corporis altius subeant, atque à calore moueantur natiuo, meritò iam suam exercere potentiā valent. Hæc eadem ratio cæteris quoque qualitatibus afferēda est. Rerum autem quæ sua qualitate agant, aliæ actu proferunt qualitatem, vt aqua, ptisana, lac: sunt enim hæc humida ex se, atque frigida, præsidij nullius indigentia exterioris quo refrigerent, atque humefaciant. Consimili modo & sal, & terra, & reliqua generis eiusdem: sicca enim cōstant natura tam potentiā quā actu, & facie. At mare & feruida naturæ fluenta, faciem quidem humidam præ se ferunt

ferunt: sicca verò potentia intelliguntur. Cōtrā panis & semen lini, cū siccam præferant speciem, humidam potentiam fortiuntur.

66 Quamobrem plerāque omnia animalia videre interdū queant, noctū nequeant? Quoniam spiritum vsui visus accommodatum, habent crassiore, quā ut aerem permeare ad rem vsque videndam valeat: crasse scit enim per noctem, cū solis absentia refrigeretur: extenuatur interdū beneficio aeris, qui tenuis, & calidus est. Feles tamen & hyænæ, & vespertiones contrā se habent: cū enim interdū nihil ferè videant, acutè omnia per noctem conspiciunt: spiritū quidem illum visorium, & tenuissimum, & dilucidissimum habet, ita ut per noctem hic modicè incrassescens, idoneus ad rerum conspectum reddatur: per diem luce præclara supra modum extenuatus expēdatur, & evanescat. Quamobrem leones quoq; per solem ingredi acriorem nō patiuntur: sunt enim acie oculorum acutiuscula, & ignem interdū ijdē ob eam rem fugiunt, constant talem leonis aciem esse argumento pupillæ, quæ præfulget, atque etiam partis humidæ oculorū dilucidissima est.

67 Quare cū per noctem inter dormiendum oculos reperate aperiāmus, lucem percl-

pimus? Quia spiritus videndi coactus, ampliusque in dormiendo vniuersus larga copia erumpit per tenebras, atque elucet: itaque speciem quandam lucis merito potest conspiciari.

68 Quare quos puduit oculos deorsum vertere soleant? Quoniam oculos speculum plane animi natura extruserat: quippe cum ceteras quoque affectiones animi per oculos intelligamus, videlicet cum angitur, cum irascitur, cum verecundatur. Quod cum animus personam quampiam reuerendam respicere libere, atque alloqui audentius temperet, palpebras trahi deorsum a musculis cogit, quasi oculens partem qua facultas conspiciendi ad ministrari solita est.

69 Cur sedes audiendi humorem omnem inoffense preterquam aquam patiatur? Quod aqua pro sua frigiditate nervum illico audiendi ministrum subit: frigus autem omne nervus inimicissimum est.

70. Quam ob causam cum ventus futurus vehemens est, splendores quidam tanquam stellæ discursent, aut tanquam fulgura coruscant, potissimum per cælum serenum & sudum? Dicendum iam moveri ventum incœpisse: verum nobis, ut corpore constantibus crassiori, atque ad sentiendum hebetiori, non dum patet: aerem tamen superiorem ut tenuior

nulorem, ac ætheri proximiorē mouendo incendit, atq; ita nos partes illius morē scintillarum duci cernimus: pōst vbi ventus inualuit, aerem quoque familiarem hunc terræ, & crassiorē mouet, cuius agitationem percipimus.

71 Cur ventus vehementius per loca spirret angusta, quàm per ampliora? Quoniam vnū in locum coactus, vires auget, roburque pro suo profundo accipit amplius: at verò expansus, diffususque per spatia laxiora infirmus redditur, atque imbecillus: hinc ignis quoque & aqua, & qualitas omnis coacta validior, quàm expansa est eadem ratione.

72 Quamobrem nonnulli cum magna perita procul videre nō possunt, parua in propinquo cernere queāt, quos myopas ideo cognominamus, quoniam non nisi conuiuendo respiciant? Dicendum spiritum, cui videndi officium deputatum est, tenuem, syncerumque in his esset itaque longè deductum, vt rem apprehendere non possit: propinqua tamē, vel parua explorare suam ob tenuitatem, sinceritatemq; non immeritò potest. At qui etiā minima è longinquo cernūt, vt senes quoq; aliqui faciunt: his causa contraria reddi debet, quod spiritum oculorum crassum, largūque habent, opusq; est ob eā rem moueri longō itineris spatio, videlicet vt attenuetur, &

ad rem percipiendam reddatur idoneus.

73 Quam ob causam canes soli ex omnium animantium numero colligari post coitū venerum soleāt? Quoniam & ceruix vuluæ caninæ angusta est, & coles in vsu veneræ rei inflatur ac intumescit, nec protinus retrahi potest: adde quòd semen lentū glutinosumq; est: vtrunq; verò per immodicam siccitatē accidere intelligimus: nam & indensare, arctiusque colligere membra, & humores stringere, atque durare siccitas potest.

74 Cur soli animantium canes rabiant per æstatem? Censendum id fieri propter habitus amplificationem. Canes enim cū semper suapte natura habitu sicciori constant, tum per æstum magis resiccantur, & tabent: humor enim contentus in his, totusque habitus concalfactus, resiccatusque supra modum incenditur: itaq; ritu hominum per febrem insanientium furiunt, & saluam siccissimam rubiginosissimamque emittunt, incendi totum habitum constat, eò quòd & frequentiore ore anhelant, & oculos habet igneos, & fauces reserant, oréq; hiscente vagantur, vt refrigeretur. Cauda item præ nimia siccitate horret, tabescit, extenuatur, nec inter eos quilibet rabit, sed qui siccissimus est. Placet quibusdam sydus quoque canticulæ rabiem canibus per delibationem quandam cœlestē atq; influ

influentiam emoliri.

75 Cūr qui rapidè, inconsultèque inciduntur, minus doleant quàm qui consultò? Quoniam alteri animo sunt occupato cuique negotio, vt ex æquo sentire præterea non possint: alteri suum animum ad mēbrum id vertunt, quod secandum est, atq; ita, vt amplius sentiunt, sic vehementius doleant.

76 Quam ob causam qui onera portant, aut trahunt, cū cantu ambulare consueuerūt? Quoniam dum animus modulis permulcetur, attenditq; numerorum suauitati, minus sentire potest: itaque minus ab onere angitur. Hæc eadem ratio est, cur lugentibus tibias atque tympana adhibeamus, & cur ad eos qui vel morte suorum anguntur, & mœrent, vel morbo laborant, homines congregari, variòque vti sermone solitum sit: animus enim cū se ad verba transferat, minus rem sentit aduersam: vnde veteres varia scenarū oblectamina sibi excogitarunt, vt animum solatijs, modò his, modò illis exceptum angore sengerent.

77 Cur Aethlopes magna ex parte cū febricitant, intereant, & cū lippiuerint exulcerentur? Quoniam calidi sunt nimium, & sicci: fit enim per febrem, vt omnis elementorum destruat constantia: quandoquidem humor qui est in his exiguus, absumptus at-

G 5 que

que abditus, facit ut tota elementorum constructio resoluatur: calorem enim deleri per alimenti inopiam necesse est: qui cum defuerit, frigus oriri nulli dubium est. Quinetiam siccitas humore intercepto exuperat, quapropter mortua corpora, sicca & frigida sunt.

Vnde Homerus cum ex elementis duo quæ tenuissima & leuissima sunt, abire, & euanescere, duo reliqua manere corporibus mortuis nosset, deprecatus in hunc modum est: Sed Diij vos omnes faciant vnamque, solumque, videlicet gelidos & siccos. Exulcerantur per lippitudinem oculi, quoniam sanguis bilis ex inflammatione accipiens, oculos præ nimia acritudine exedit, & lacerat.

78. Cur in conuiujs poculis modo contrario utamur? Cum enim comedere incipimus minuto bibimus poculo: cum satiati sumus, amplo iam agendum censemus: hoc etsi contemnendum potius quam discutiendum videtur, habet tamen causam non ineptam. Ut enim epularum gratia crebrius bibamus, à minutis incipimus poculis, atque ad ampliora finimus: quippe cum minuta implere satis, ubi potare liberalissime libuit, non queant. At si ab amplioribus incipiamus, ocyus expleri necesse est: itaque frequentius, quod epulantes decet, haurire non possumus: adde quod natura largo protinus, vniuersoque haustu

excep

excepta, rem molestè fert alienam, & copiam omnem successiuam aspernatur. At verò minutis exorsa, paulatim amplioribus assucta, copiam quoq; familiarius demum admittit, & patitur.

79 Quam ob causam qui aqua intercute laborant, assiduè sitiant cùm aqua sint pleni? Quoniam humor qui in his nō digeritur, sed putrescit, salsus quoque efficitur, atq; ita stomachum reficcare potest, præsertim cùm febriculæ adsunt: ad hæc quantò venter amplius intumescit, tantò reliquum corpus minus ad portionem capiens alimentum reficcatur: vnde etiam extenuari consueverunt: maxima enim pars cibi conuersa in aquam, ortum, amplificationemque vitij exhibet.

80 Cur per conuiuia, vt inter initia cibi, & antè quàm impleamur, angustia premimur: sic post satietatem, atque ad finem cœnæ relaxamur, neque villo accubandi cœtu adduci præterea consueuimus? Quoniam principib; omnes præ nimia edēdi auiditate ad partem lectisterniorum exteriorem tendimus: hinc euenit porrò, vt non mediocri premamur angustia. At post satietatem, alius in partem potius vergit inferiorē, alius in latus discumbit, alius trè erectius sedet, alius vel priorem in partem inclinatur, vel in posteriorem paulò

paulò resupinātur, atque ita efficitur, vt post satietatem relaxemur: adde quòd omnes inter edendi initia in pectus propensi, & in lata enixi corporis accubamus, itaque euenit, vt angustia preinamur necesse sit.

81 Quam ob causam cùm tres corporis nostri materię simplices, vniformesque sint, nō tres quoq; morbi vniformes, atque simplices veniāt, sed plures? Duplex enim in qualibet materia genus est ægrotandi, videlicet continens, atque intermittens. Censendum propterea id accidere, quoniam non tantum ex materijs inorborum discrimina oriuntur, verum etiam ex locis: calida enim tenuisq; materia febrem acutam, breuem, ardentemq; efficit: frigida & crassa, hebetem & longam: sic enim & ligna quæ calida & siccissima sunt, vt tedæ, & laurus, ingētem excitant flammā, atque ocysus absumentur: at quæ humida & viridia, ignem humilem reddūt, & fumosum & lentius deuruntur. Locus item si amplius latiusque sit, celerius pleniusque accendit materiam, ob eam scilicet causam, quòd quantum materię vitiatum est, coactum eodem in loco substāt, perpetuāque via accensum vitat. Sed si angustus, exiguisque sit, vt nō totam putrefacta - sed particulatim materiam capere totā posset accē sit, febrem imbecillam. creat, & diuturnam. Ergo si materiæ naturam & locum coniun-

xeris

xeris, numerum omnem comperies febrium, quas putrens materia contrahere potest. Nā si in amplis conceptaculis, id est venis atque arterijs flaua bilis putrescit, quoniam calida est, febrem accendit ardentem, acutam, breuem, qui ardor vocatus est. Sed si pituita frigida in paruis venis & arterijs cuti propinquans putreat, febrem imbecillam, & longā mouet, cui nomen quotidianæ inditū est. Itē si flaua bilis paruis in cōceptaculis putret, febrē creat breuē, diuturniorem tamen quā ardor sit, quam tertianam, vel acutam simplicius nominamus. Sed si pituita in amplis putret conceptaculis, febrem excitat quotidiana aliquantulo breuiorem. Pari modo & atra bilis, si amplioribus venis putrescat, quoniā tota vno tempore incendatur, breuem agit quartanam: at si in paruis, diuturnā: accidit enim vt simul & materia frigida, crassa, immutarique difficilis sit, & locus arctior obstat, ne bilis tota simul deuri possit, & absumi.

82 Cur febris quartana diuturnior sit quā quotidiana, cūm pituita, quæ frigida, crassa, lentāque sit? quomodo etiam atra bilis, quæ quartanam agit, frigida, crassa, atque etiā longē minor, quā pituita contineatur. Quoniam pituita, quamuis frigida & crassa, tamē humida est: humidum autem quodque facile
Immu

immutari potest. Atrabilis sicca & frigida est: siccum autem omne difficile immutatur. Captiosè igitur agunt, qui missa, & quasi operata reliqua aduersaque qualitate frigidit, vnius affinitate, & pituitæ copia ratiocinantur: adde quòd pituita naturæ accommodatior est, quàm atrabilis: vnde per esuritionem pituita pro alimento natura vti consuevit. Febre igitur quotidiana urgente, natura quantum pituitæ utile comperit, totum id ad corpus alendum cōcoquit, atque dispensat: quantum autem inutile est, id putrescens, accendere potest febrem.

83. Quamobrem materiæ nostri corporis cum quatuor sint, putrescantque omnes, genera febriendi non quatuor, sed tria cōstant? Quoniam sanguis naturæ familiarior est, alimentumque suppeditat corpori: hic enim si abundat, plethoram, id est, repletionem tantummodo creat: si putreat, non sanguis præterea esse potest, quippe qui recalescens flavam in bilem trāseat. At reliquæ omnes materiæ, si superent, vitia percutē maximè pariunt, vt vlcera, quæ à serpendo herpes appellamus, vt tæcros, vitilignes: sed si putrēt, febrem excitare consueverunt.

84. Cur si per parietes inulcem obiectos fenestræ sint, accídat, vt altera clausa, nō præterea multus ac vehemēs ventus irrumpere

per alteram possit? Censendū hoc propterea
euenire, quoniam aer excitus, id est, ventus
non nisi corpore stat: ergo altera clausa, aer
qui ingressus per alteram est, domum replet:
& quoniam corpus est, nihil amplius aeris su-
per ingredi patitur, ne corpus in corpus ad-
mittatur. At si fenestra aperiatur, aer qui do-
mum præoccuparit, pulsus per eam extrudi-
tur, itaque locum exteriori dat aeri, & cedit,
vt liberè ingredi valeat: qui etiam ipse per
obiectam fenestrā cursu consimilis effluēs, fa-
cit vt alius per alteram admittatur: quod cū
assiduè agatur, impetus aeris, & agitatio ve-
hementior excitetur necesse est.

85 Cur hominū qui amoribus detinentur,
partes postremæ aliās frigidae, aliās calidæ ef-
ficiuntur? Censendum id propterea fieri, quia
quoties angitur, desperantq; potiri se posse,
quam ardēt calor insitus in profundū se cō-
trahit cū natura, itaq; extrema omnino refri-
gerantur: & pallent verò ob eam rē, & tristi
vultu demissioq; redduntur. At verò quoties
contrā vel spem obtinent bonam, vel admo-
dum excādescunt, calor ille natiuus idem ad
cutem cum natura effunditur: itaque calidio-
res, rubentioresq; redduntur. Quam ob rē pi-
ctores cupidinē aliās tristē, anxiiū, iacētēq;
pingū, aliās hilarē, subridētē, volitantē:
puerū item eundem repræsentant: quoniam
cupi

cupido vehemens quidem est, sed nō diuturna & stabilis. Amor enim honestus perpetuò vel inter bonos amicos est, vel inter parētes, & liberos, vel inter maritum & vxorem: inhonestus ille parum edurat, magnāq; ex parte inter externos, parumq; cognitos oritur: honestus item moderatus, ac sobrius est: inhonestus vehemens, furibundusq;. Tenet funale, atque pennatus est, quod animantiū videlicet animi efferri, mutariq; facile consueuerunt, & calor eorum natiuus propter vehementem, assiduamq; solitudinem marcescit, & vritur. Ensis parte dextera pendet, leua pharetra sagittis referta pluribus: quoniam principio amor per radiū oritur vnū oculorum: statim quippe vt aspexit, amauit post, frequentes ad rem amatam radios mittit, quasi tela iaciat, & capere illā conetur: sagittæ abditæ in pharetra sunt, quoniam qui amant, occultè radios mittunt oculorū. Accedit ad hæc consuetudo, quæ amorem ita accendit, vt ignem auget afflatus: quanquam ortus amoris non ad consuetudinem, sed existere subito arbitrands est. Nudus præterea fingitur, quod & palam fit animus amanti, & sine vllō interuentu rei prodit cupiditas: haud enim per alium amare quis potest, neque ita occultè, vt intelligi a nemine possit. Vnde statuarum quoque artifices deos

ac reges nudos sæpenumero causa honoris, & laudis effingunt, scilicet vt perspicua eorum potestas, & animo synceri, nulloque vitio protecti, per coporis nuditatẽ indicentur. Plures cupidines facimus, vel quia varia libido est, (aliud enim alius cupit: vnde Plato cupidinem multiplicẽ belluam appellat) vel quia sæpius euenit, vt idem pluribus se cupiditatibus dedat. Matrem omnes Venerem habere vnam dicuntur, id est, libidinem: Venus enim libidinis effigies est. Ferunt cupidinem furiam arsisse infernã, quoniam sunt qui in amores turpes, detestãdos, illicitos irruant, vt libro secundo allegiarum de dijs abundẽ docuimus.

86. Cur per statum aeris pestilentem alij intereant, alij resistere possint? Censendum id habitus ratione accidere: etenim qui corpore malè habito sunt, ijs aer vitiatuſ exiguum quoque materiæ, quod integrum extat corrumpit: atque ita materiæ corporis omnes deprauatæ, morbos plures, & insanabiles creant, vt moriendũ sit: at qui corpore bene habito est, hunc pestilens aer aut nihil offendere, aut parum potest. Habilitatem verò corporis esse, quæ causam illã efficiendi euocet ad agendũ, constat argumẽto materialium externarum. Quercus enim difficilis passus, ignis aspernatrix est: harũdo facilius ignem

H reci

recipit, longè facilius stuppa: verum si stup-
pam madefeceris, & harundinem ceperis vi-
ridem, quercum, verò siccam, aut etiam sul-
phure illitam igni mādaueris, hæc facilè cor-
ripitur, flagrat q̄; stuppa & harundo nul-
lum penitus ignem excipient. Hoc eodē ex-
emplo reddenda ratio est, cū queritur quā
ob causam labor febrem ephemeram, ex tem-
pore diei vnus appellatā, potius quā pu-
tridam facit, aut hecticam ex firmitate habi-
tus nominatam: quoniam si corpus spiritū
integrum habet naturalem, nullisq; materia
ruin recrementis vitiatum sit, aptum iam cō-
stat ad genus morbi eiusmodi cōcipiendum:
quò enim solidius, eò siccus, & perinde lan-
guori id genus opportunius est. Cur item so-
lis feruor alijs somnum afferat, alijs remo-
ueat, eadē illa ratio est: quorum enim caput
plurimū pituitæ cōtinet, ijs ea ipsa humoris
copia per solis ardorē resoluta, diffusaq; , ce-
rebrū humefacit, itaq; adducere somnū po-
test: at quorū caput humore vacat immodi-
co, ijs amplius resiccatur, vigiliam auget.

87 Quæ de causa sol hominem nigrum red-
dat, linteum candidius faciat: & ceram emol-
liat, lutum induret? Causam prædicta habet
patientis materiæ aptitudo: materiæ nanq;
nostri corporis, excepta pituita, quoties ni-
miū recalescunt, per cutem nigrent: at lin-
teum

teum nitro, aut falsugine purgatum, sole deterfas maculas absumente, merito candidius redditur. Sol item humorem ex cera penitiorē euocans omnem, emollit: luti nimiū, summūque humorem exhaustiens, siccat, atque indurat. Quod si præter rem patientem atque efficientem aptitudo quoque rei patientis causam affectus adhibeat, fieri potest ut nos quoque, si animum pietate muniamus, si corpus victu sobrio tueamur, si præteritis opibus magnis, contenti paucis degamus, labe humana immaunes, quoad humanis viribus licet, euadamus, dum scilicet occasionem rei efficienti nullā suggerimus, qua agere quicquā valeat in rem patientem, siue demon infestus sit, siue sydus, siue quodlibet aliud, quod extrinsecus causam afferat nostri erroris, vel virij.

88 Cur qui morbo laborant regio, astricta sint aluo, excrementaq; admodum alba egerunt? Quoniam flaua bilis per totū corpus eorum effusa est: quod & oculorū, & cutis colore indicatur: neq; ad intestina præterea ita cōfluit, ut tingere possit excrementa, neq; per suā acritudinē vim excrementariam intestinorū excitat ad feces eiiciendas. Quamobrem ars medicinalis, quemadmodum cætera quoq; artes, naturā sequēs pro viribus, quoties valetudo urget aduersa, virib⁹ infirmis,

& languidis corporis auxiliatur. Cū enim stercus excerni bilis beneficio incitatis, purgatisq; solcat, videlicet ita, vt & intestina cū musculis ad ea ipsa pellenda enitatur, & stercus ipsum molle ac lubricum per humores lentos intestinis appositos contineatur, ars perquā aptè clysterem adhibuit, qui mel vice bilis continet: nitrum verò, quia purgat, & morfu incitat intestina, & musculos ad expellendum: aquam atq; oleum, vt humefaciat, emolliatq; feces, quę febre exaruerūt.

*Hydrela-
um, aquā
atq; oleū.* Constat enim aliàs naturam solam sine ope
ra medici posse agere, vt cū iudicatur de morbis, & materia quę concoquitur: tunc enim natura veluti aduersariorum duorum arbitra, morbi & naturalis potentix, adest, & de ægro decernit, ac iudicat: aliàs medicū solum sine naturę auxilio subuenire, vt cū mēbra quę suis semota sedibus sunt, medicus ipse reponit, & collocat: aliàs naturam simul & medicū opitulari, vt cū medicus quidem sordida vlcera purgat, & obstrusa foramina reserans, liberos meatus sanguini præbet: natura verò per inuisibilia foramina vlceris sanguinem sincerū transmittit, quem per alimentorū immutationē ad eū finē cōfecit, vt carnē crearet: medicus item carnem recens conditā atq; infirmā, medicamētis de ficcantibus stringit, atq; consolidat: natura
colo

colorem ad postremū adducit, & quoad maximè licet, expolit & ornat.

89 Quain ob causam multi, cū febre synocha, & feruore continua appellata laborassent, cutem aliquandiu nigram post decretorium diem habuerunt? Quoniam febris bili cōmissa, est flaua, quæ morbo inualescente deusta, atrum sibi colorē hausit: itaq; cū iudicaretur, pulsa in cutē ab natura, summa corporis tinxit, quo modo per albugines cutem reddi albidā nouimus: crassitudine verò materiæ accidit, vt difficulter color is deleatur.

90 Cur atra bilis, si in mammā decumbat, aut in crus, exesionem faciat: si in cerebrum, nihil excedat, sed insantiā tantū excitet? Censendum propterea id fieri, quoniā in mammam venæ amplæ, permultæq; propter lactis originem coeunt: itaq; atræ bilis copia illò confluit: & verò in crus bilis dilabitur largior, quoniā grauiora quæq; ad ima tendunt facilius. At verò in cerebrū, quia & venæ tenues, & assensus difficilis, parum bilis effertur, ita vt pungere illic possit, exedere nequeat: adde quòd cū cerebrū nō modo frigidū, verū humidū etiā sit, pungit aliqua ex parte bilis atræ naturæ, & mitigat. Quæ igitur bilis atra vehemens est, cancerū esitantem in māmā gignit, vlcus diuturnum depascens

in crure insaniam feram in cerebro: quæ autem flauior est, fluctionē tantummodo agit, & tumorem cancro similem sine exesitatione creat, & ad insaniam vertit leuiorem.

91. Quamobrem ubi alius suppressa nihil reddit, papyrus proposita conuoluta in longum, intrusaq; in sedē? Quoniā musculos sedis collapsos, cōpressosq; diducit humefacta & excitat: quod idem etiā in viceribus facit, quorum oræ importunē contrahunt, & cōnuiunt: diductis autem musculis foras excidunt, & quicquid affligit reijcitur.

92. Cur vasa quæ bucalia nominamus strepitū quendam, dum aqua implentur, reddere soleant: unde nomen his inditū est: quo modo & murmur, & susurrus, & reliqua factitia nomina dici incœperunt? Censendū id propterea fieri, quoniā vas, cū nullā continet aquam, plenum aeris est, corporis longē tenuioris: itaq; cū aqua in id vniuersum irrumpit, aerem tenuem faciliē pro sua gravitate extrudit: simul eodem in vase contineri aquam & aerem, fieri nō potest. Demonstratum quippe habemus, nunquā duo corpora locū eundem per idem tempus posse occupare. Quod cū aer sursum vniuersus per locum expellatur, cōpressiorem strepitū excitari illū necesse est, neq; vnū, sed plures: agitur enim veluti pugna inter humorē & aerē, cū

cū deorsum aerem humor premat, aer sursum humorem compellat: hoc enim cū viciissim crebrū agatur, meritò accidit vt etiam strepitus percrebrescat.

93. Cur vasa quæ harpagia nominamus, si digito admoto foramen corū superius obturetur, aquā nullam per foramen sui fundi emitant: sed si apertum sit, liberè emittere possint? Censendū hoc propterea fieri, quoniā ore aperto aer ingrediens, aquā deorsum compellit: Cū etiam humor ipse labi deorsum aptissimus sit, ita efficitur, vt aqua, quæ ore per digitū clauso effluere nequit, reuerato liberè effluat. Hinc omnē ferè fabricam machinalē per aerem atq; humorem construimus, vt horologia, clepsydras; vt sonus simulacrorum, ceteraq; generis eiusdem.

94. Cur tam vinū quā aqua delirium, atque insanīā faciat, si inopportunè febriētibus datur, cū hæc contrariā inter se sint? frigida enim aqua, vinum calidum est. Quoniā vini calor efferens sese ad partem superiorem, cerebrū cū febre deurit: itaq; primū illud animi instrumentū, quod spiritus gerens, specimen ætheris est, cōmotū, vexatūq; vim qua sapiamus, delirare, atq; improbè agere cogit. Cōstat hoc argumēto multorū, qui cū corpore & animo essent integro, suæ mentis esse per usum meri frequētē atq; immodicū desierūt,

H 4 Aqua

Aqua sanè, quoniā obtrudit foramina, & iter claudit, quo putris materia possit exhalare, putredinem febresq; auget: itaque facit, vt mens de suo statu moueatur, Sæpe etiā feruore nimio corporis aqua iniecta pro alimēto febribus est, quemadmodū & fabri ferrarij non nihil humoris conspergere consueverunt, vt carbones ardentius candeant.

95 Cur mulieres, spadones, & pueri vocem reddunt acutā? Quoniam eorum arteria propter humoris copiam se dilatare nequit: deducere enim amplificareque meatus caloris vnus interest. Vt enim angusta tibia sonū reddit acutū, ita etiā canalis spirandi quæ arteria nōminata est aspera, vocem pro sua angustia extringit acutiorem: haud enim audiendi sunt, qui mulieres ppter ea vocē acutiorē emittere censeant, quoniam in parturiendo vociferare iuuat ad partus facilitatē.

96 Cur infantes destillatio p̄exercet, quæ siriasis appellata est? Aestu tantisper detineri infantes multitudo dicere consuevit: febriunt enim parte interiori febre tenui, oculis subsidentibus redduntur, vigilant omnino, debilitantur. Censendum propterea hoc fieri, quia infantes per quā faciliē affici possunt, & pituitā largiorē suo in capite continent: ergo per æstus pituita recalescens, putrescensq; febrē accēdit, & mēbranas cerebri
fer

feruefacit, vt insomnia augeantur: feruor deinde per arterias descendens ad sedem cordis, & spiritum animale feruefaciens, febre sine putredine accedit. Et verò bilis augeri per febre solet, quæ mouere profluuium potest; aluum mordens & intestina. Causam atq; originem mali esse in cerebro intelligimus, eò quod capiti admota quæcunq; refrigerant, prosunt, quasi feruor extinguatur, qui inde ortus corpus totum infestat. Accidit hoc idem etiam firmæ ætati, cum pituita redundat in capite, aut flaua bilis vel colligitur, vel etiã putrescit. Quinetiam per aerem, quem feruidum trahimus, membra spiritalia recalescunt, & febrem per feruorem nimium excitant.

97 Cur difficulter vlcera rotunda curetur? Quoniã per bilem acrem, atq; exedentem consistunt: exulceratur quippe in orbem quoties bilis guttatim confluit, & exedit: itaq; fit, vt medicamenta quæ admodum sicca, & propè deurendi vim habent, afferre necesse sit. medici ita volunt. Naturæ verò & sapientiæ studiosi curari hæc difficilior propterea dicunt, quoniã principium nullum est, vnde cicatrix adduci incipiat: circulus enim & principio caret, & fine: vnde figuram hanc vlceris ferramento immutandam censent in angulos, vt pars idonea sit, vnde cicatrix oriatur.

98 Cur sæpe eueniat, vt locum quem statui-

H 5 mus

mus petere prætereamus? Quoniã noster sensu penumero animus rebus alijs occupatus, diuersus ita est, vt sensibus non planè insistat, ad ea ipsa percipienda, quæ sua singulis sensibus habentur. Fit igitur, vt quasi videntes non videamus: quoniam illa vis non aduertit, quæ iudex rerum sensibilibus est.

99 Cur mel, quod omnibus dulcissimũ est, amarum ab ijs sentiatur, qui morbo laborant regio? Quoniam eorum lingua bile amara redundat: sic etiam quæque pars alia corporis. Vel igitur materiam excitat quiescentẽ, & gustus bilem amariorem percipiens, falsam affert imaginationem, quasi mel sit amarum, quod dulce est.

100 Cur hominũ admodũ irascentiũ oculi rufi efficiantur? Quoniã ira sanguinis cordi suffusi, & spiritus calidi feruor est: hic igitur vt tenuis ad caput effertur, atq; ad oculos, quoniam perlucidi sunt, se ostendit, & vapores ascēdunt sanguinei: vnde facies quoque rubicūda existit. Hoc & Homerus cūm, ita fieri aduertisset, Ex ritu ardenti candebant lumina flammæ; Retulit.

101 Cur serpētes aqua aspersi infestentur, & fugiant? Quoniã natura sunt frigida, sicca, neruosa, exanguis: hinc enim refrigeratione immodicā fugiant necesse est. Habitu verò serpētes esse eiusmodi cōstat, eo quod per hyemem

hyemem latebras, & terræ profunda, quæ per id tempus calidiora sunt, petunt contraque per æstatem quod terræ ima refrigescunt, inde discedunt, & loca poscunt tepidiora: quinetiam sole occidente, aerem sæpenu-mero fugiunt, vt frigidiorē.

102 Cur ouum non quemadmodum cū affatur, sic etiam cū in aqua feruenti decoquitur, rumpi possit? Quoniam ignem sine aqua ex peritur, humor contentus in eo immodicè recalciscens, copiam spirituum parit largiorem, quæ cū per angusta exire cogatur, disrupto oni tegumento exiliat necesse est. Quod idem fit etiā in dolijs, cæterisque fictilibus, si prius quā mustum efferueat, obturentur: adde quod flamma nimia testā cui corripuens rumpit: quod etiam vasis fictilibus euenit, cū vltra modum torrentur: quapropter ouū pleriq; antè quā igni admo-ueāt, aqua diluunt: at verò aqua ebulliē, paulatim p sua mollitudine humores effundit, absūmitq; relaxādo nō subito corrūpit.

103 Cur per venereū coitū oculi paulisper cōiueāt? Censendū id ppter ea fieri, quoniā in cōcumbēdo itā voluptati nos dedimus, toriq; dilabamur, vt erigere oculos, animūq;, & sensum in sublime euehere neq̃amus: quod fit, vt anim' in corpore as sentiat affectiōes

104 Cur nonnulla ex medicamētis simplicibus

cibus vires contrarias simul contineant, vt
 ὅμοι - experimento latissimè patet? Mastiche enim
 ἀσπρονθι & abstergit, & digerit, & firmat: acetum cal-
 μάτορ, facit, & frigefacit. Dixerim vires illas con-
 medica - trarias propterea contineri, quoniam eorū
 mētorum particulæ indiuiduæ per appositionem, non
 simpliciū per confusionem coeunt: vt arena, si lento co
 & unifor glutinetur humore, inq; vnū corpus coagmē
 mium. tetur, non per confusionem corpusculorum
 suorum in corpus, quod vnum videtur, con-
 crescit, sed per cōiunctionem, contractūq;
 consistit: ergo si ita est, contrarias qualitates
 diuersis particulis mastichæ, aut aceto indi-
 tas, confundi; inuicē recusantes, existimasse
 absurdum non est.

105 Cur per offensionem digiti pedis, in-
 guen intumescere soleat? Quoniam natura
 subuenire parti cuique dolenti soleat: & cū
 materia, quæ esculēta, cognata, & benignior
 est, sanguine inquam pro vehiculō vtatur,
 cū in digitos pedis descendit cū sangui-
 ne, venas amplissimas inguinis impleri, &
 Politia - perinde adenes, quæ corpuscula rotunda sunt
 nus cōsti posita inter sanguinis conceptacula, necesse
 pationē, est: ergo per immodicam sanguinis rarefa-
 & nō ra ctionē inflammatio excitatur, & tumor: quæ
 refactio - quidem res inguen à parte qua oritur corpo-
 nem σφί ris, nomen acceperat.

υωσιμ. 106 Cur auium generi vesicam, & renes na-
 tura

tura dare noluerit? Quoniam larga humoris copia opus erat ad pennarum ortum, & incrementum: quinetiam continens volandi cuibratio potest absumere humorem. Aues igitur hac de causa vſu mingendi caruerunt: cū tamen bibunt, ſtercus larga cū copia humoris eiſciunt.

107 Cur pueris calculi in veſica naſcuntur, ſenibus verò in renibus? Quoniam renes puerorum meatus continent præanguloſos: hinc enim terrena, craſſaq; permanens materia per renes, vi arctioris meatus ab vrina, & renibus, canaliculatiſq; cōceptaculis propellitur ad veſicam: hæc locum præ ſua amplitudine dat tum excernendi quā affluat vrina, tum conſiſtendi, quā materia ſubſideat calculi. At ſeniorum renes, quoniam meatu ſunt ampliori, locum & vrinæ effluendi præbere poſſint, & terrenæ materiæ ſubſidendi, & cōcreſcendi: colore autem calculi quænam materia ſit quæ peperit, noſci poteſt.

108 Quam ob cauſam cū calculus per calorem conſiſtat (pueri nāq; calidi ſunt) & in ſenibus non niſi per illam eandē cauſam concreſcit? Haud enim tantā refrigerationē eſſe in illis putandū, quantam nix & gelu contrahunt: quippe cū ſummū frigus renes omni no interimere poſſit. Cur inquam, ſi ita eſt, non medicamentis contrarijs ad reſoluendā
cal

calculi concretionē vtamur, sed similibus, id est, calidis, vt saxapio, vt feniculo, & eiūsmodi cæteris. Ipsum per nimiam vstionē, exactio nemq; accidit, vt calculus in arenā frāgatur modo pulueris, qui ex fistilibus immodicē torrefactis dilabitur: itaq; minuti calculi facillē cū arena minguntur. Fieri tamē potest, vt etiam per frigidā potionem calculus expellatur, videlicet cū renes ita corroborentur, vt bonis admodū viribus per vim excernendi eijciant, necnon renū feruorem immodicum, qui calculorum concrescendorū causa est, frigida potio exstringit.

109 Cur vlcera tam renū, quā vesicæ difficulter curentur? Quia vrina per suā acritudinem recētē cicatricem relacerat: vnde fit, vt & difficilior curentur quā in vesicā cōstituerint: manet enim in ea vrina, transit verò tantummodo per renes.

110 Cur aquam ingressi balnei calidiorē postmodum sentiamus, si moueatur? Quoniā vbi ingressi sumus, aqua quæ calida nobis obducta est, non solum egit, verum affecta etiā est, quippe quæ & corpus calfecerit nostrū, & refrigerata ex eo aliquantulū sit: res enim omnes quæ sub ortum atq; interitū veniūt, dum efficiūt, affici etiam ipsas demonstratū planē habemus. Quoniā igitur aqua refrigerata parumper, nō ex æquo præterea calfa-

ciat

ciat, minus pòst, quàm principio calida sentiatur necesse est, præsertim cū nec assuescēdi ratio desit. Quòd si aquā mouerimus, partem quæ obducta nostro corpori, & proinde moderata iam est, diuertimus, calidiorēq; aliam quæ nō effecit, affectāq; est, allicimus: quam suū itē immodicum seruantem calorem, meritò calidiorē, & meritò propè vrētem tantisper experimur, donec etiam hæc efficiat, atq; afficiatur, itaq; suo in calore frāgatur: quòd vice partī facere licet per successionē: quandiu enim aquam mouemus, tandiu calida, vt est quæ accedit, percipitur: vnde qui amplius sese cal fieri velint, aquam assidue mouent, quandiu libeat cal fieri.

211 Si omnē cūm moueatur calidi⁹ seipso effici solet, præsertim si in acre atq; loco feruentiore moueatur, cur aer agitated, ventilatusq; frigidior sentiatur, & quidem per astitem cum solis calore feruescit ardentiori?

Hoc enim rationi pugnare videtur superiori: quando quidē aqua si mouetur, calidior reddatur: aer autē si vētilatur, frigidior occurrīt. Censendū hoc fieri propterea, quoniā quod qualitate, aut viribus superat, quanquā euincere id potest, quod eodem in genere minus est, tamen ita euincit, vt etiam ipsum mutuo aliquantulum afficiatur à minori.

Aqua igitur, quæ admodum calida corporis
no

nostri cōparatione est, dum calfacit refrigetur, nec eandem seruire qualitatē præterea potest : at circumfusus aer cū per æstatem mediocriter calidus, videlicet aquæ illius feruentis cōparatione, nostris obducatur corporibus, quæ statu cœli calidiori referuent, calfit, itaq; nos mutuò calfacit. Quod idē linea quoq; faciunt vestimenta: frigida enim primum calore nostri corporis obtepescent, deinde nos mutuò calfaciunt. Ergo cū aer, qui iam calfactus à nobis est, per ventilationem è nostro semoueatur corpore, atq; alius non calfactus accedit, meritò is sentitur. fridior qui subinde atcessit.

112 Cur vlcerum cicatrices quę in pupilla oculi constiterunt albæ videantur, cū extra pupillam, parte inquam oculi nigra, cicatrix nulla alba induci possit? Quoniam liquidus ac perlucidus ille spiritus, cui videndi vis data est, per pupillam tantum permanat: idcirco euenit, vt vbi cicatrix meatus tunicæ cornæ obcæcauit, spiritus ille transmeare præterea nequeat, itaq; coactus cicatricem pro sua copia maiorem in modū illustrando reddere albam potest: & facultas quoq; videndi propterea tollitur, quoniam per condensationem ocelli spiritus non emanet.

113 Cur vt paleæ aquam seruare calidam, ita niuem continere integram possint, cū

ad

aduersæ sint istæ inter se qualitates? Naturâ palearum certa explorataq; qualitate vacare censeo: quâ ob rem nonnulli paleas apteas, quasi sequales nominarunt. Cum igitur media, & ut ita dixerim, dubia temperatione cõ *Sequales* stent, qualitatem eorû quibus obductæ sunt, *qualita-* celeriter capiunt: itaq; seruare modo calida, *tis ex per-* modo frigida possunt. *tes.*

114 Cur ubi per hyemem imber desijt, stellæ illustriores videantur? Quoniam tam aer superior, quàm inferior per agitationem extenuatur; & quasi per imbrẽ deterius conspectum synceriores corporum cœlestium præstat, & transitû liberiores oculis præbet, & ampliorem: constat hoc argumento eorû corporum quæ aquis demersa puris atq; dilucidis, clara & nitida percipiuntur: turbulenti verò & seculenti, aut nullo modo videri possint, aut obscure & dubiè.

115 Cur sæpenumero accidat, ut inter mingendum inhorrescamus? Quoniã bilis acrior confluens, & mordens vesicam, totû excitat corpus ad consentiendum, protendendumq; paulisper suas excernendi vires: horror enim talis excitatio est: quod quidem pueris potissimum accidit, quoniam illa ætas largiore excrementorum copia redundat, propter nimium edendi vsum, & varium.

216 Cur dolores per noctem magis soleant

I au

augeri? Quoniam per id tēpus animus oclusus est, nullis videndi, aut audiendi, aut gustandi, aut cuiuslibet sensus negotijs occupatus: tractusq; ad exteriora, hac de causa corporis affectiones per sensum tangēdi amplius percipit: actiones enim paucae per noctem animales seruantur, spiratio inquam, & cogitatio. Animum verò ductū per actiones ad exteriora, minus corporis affectiones percipere constat, eò quòd cū aut lugemus, aut agramus, aut alia qualibet molestia angimur, amicorum praesentia & sermo leuat nostrū malum, & mitigat. Neque verò ignorare debemus naturam suis actionibus minus interdiu fungi solitam, coctione inquam ciborum, materialium mutatione, sanguificatione, digestionē, munificatione, agglutinatione, assimilatione, ceterisque generis eiusdem: animum autem suas per id tempus exequi potius actiones ad vsum moruendi, sentiendi, imaginandi, cogitandi, reminiscendi, & quicquid eiusmodi, cōtrāq; per noctē naturam magis, animum minus agere cōsueuisse.

117 Cur vitra per hyemem, si quid vehementer calidum immittatur, rumpi soleant? Quoniā frigoris multū ex aere ambiente gelido auxerunt. Quoties igitur antequā vitrū tepescimus, aquā feruentē indimus, caliditas contrariam sibi frigiditatē persequitur.

tum illa derepente fugiens vnà cum ipso spiritu distrahit corpus. cōtinens vitri, atq; dirumpit: foramina quippe corporis vitri, etsi visum, sensumq; nullū patiuntur, tamen nō nihil aeris tenuioris contineāt naturæ ratio. exigit. Sunt qui per nimium rigorem frigoris exiccati, indurariq; corpus vitri existiment, quoniā quantū in eo est tenue, vel humoris, vel aeris exprimai, inde & euanescat: itaq; ruptioni, fractioniq; reddere opportunū, cū lignū exaruerit. Hinc enim Hippocrate quoq; medicū venas rumpi à frigido scriptū esse affirmant. Ergo si ita est, cū nimius calor amplius vitrū resiccet, q̄ sicciusculum occuparit, merito id irrumperere potest: si tamen prius quā subeat calor, molliter tepescat, ac moderetur, nullum penitus sentiet detrimentū: quemadmodū athletæ cū perlustrādi certamē adituri sunt, olea sese permulcent, ac redeūt ad flexus, tractūsq; obediētiores: etenim qui modulorū sunt, studiosi, ante quam ad rem veniant, promere nonnihil cōsueuerunt, quo spiraculi meatus relaxēt, & mēbra emolliant ad vocem eliciendā elegantior: fit enim vt relaxatis meatibus, rigor facile cum spiritu obeat, & mollior constantia vitri relinquatur, quæ cedens calori superuenienti immunis ruptioni omni p̄sistere valeat. Vitrum autē foramina continere inuisi

bilia, vel vasorum fictilium argumento probari potest: nam si pice intus crustetur, aquā largē per æstatem resudant, quam continēt. Quinetiam vitrum ipsum per æstatem aqua admissa frigida, resudare per hyemē, si aquā continet feruidā: fumigare vidimus. Et corticem verò mali medici, si vitrum admotum extinsecus collidas, humor contentus qualita-
tem corticis recipit, vt possit eundem red-
dere odorem.

xi8. Cur pueri, præsertim infantes, in ter-
ram non facile, quemadmodū viri infringā-
tur? Censendū corpora puerorū propter suā
mollitiem sic duritiæ soli cedere, vt eius vi-
res intentas, rigidūmq; ictum resoluant, & he-
betent, adeò vt parum affici possint. At viri
quoniā duro sunt corpore, soli duritati, aut
lapidis cuiuspiā renituntur, itaq; amplius ictū
intendūt, vt lapis pro sua acriori duritia age-
re efficacius possit. Hæc eadem ratione spō-
gia quoq; frangi non potest: vitrum autē &
fictile, & aliud quodlibet generis eiusdē cum
ceciderit, frangitur. Hinc etiam causam du-
ces; cur vehemens venti impetus quercū cuer-
tat, harundinem illæsam prætereat: quercus
enim vt prædura, valida, ampla, excelsa, ven-
to renititur, itaq; facit, vt impetus plenius in-
tendatur, atq; fortescat: harundo vt mollis,
levis, tenuis, brevis, huc & illuc flatui cedens

aduerso vires noxias tutò transmittit & hebetat. hinc & athleta cū suo resistit, atq; renititur aduersario, vires sibi cōtrarias auget: cū aliquantulum cedit, & huc & illuc circū agit magis, resoluit facilius, & prostermit.

119 Cur infantes cū modulos audiant, primū vagitu cessent, deinde dormire incipiant? Quoniam modulandi ratio, quæ musica nominatur, essentiaē nostri animi indita à natura est, vt etiā ceteras omnes scientias haberi infitas opinio fert, non aliter quàm in igne calor insitus sit, neq; per doctrinā quicquam acquiri, sed per reminiscentiam, atque recordationem omnia sciri Plato autor est.

Igitur quoties animus concentum aliquem, modulūq; comptiorem sentiat, primū reminiscens ac repetēs cogit infantem quiescere, tum permultus in somnū vertit: sic enim intelligendum, vt artes omnes habitu syncretò promptōq; in animo insint, quandiu immixtis luceat sordibus corporis: demerso autem in corpus, pollutōq;, omnia obliuioni mandentur, & delitescant.

120 Cur nutrices cū in somnum velint puerulos vertere, mouere eos consueuerunt? Vt humores delapsi per agitationem cerebrū moueāt, quòd homines ætatis perfectæ nunquam patiuntur.

121 Cur aliqui ex vinolentis gemina videant?

deant? Quoniam muscoli oculorum variè humore completi, facti q; proni & languidi, oculos deprauāt, vertunt q; alterum sursum, alterū deorsum: itaq; radij oculorum non eundem in locum præterea concucire possunt, sed diuersas partes eiusdem corporis addeunt, vt cū radij seorsum mittantur, conspectum rei geminari necesse sit. Cōstat hoc etiam eò, quòd qui alterum oculum premit, sursum q; impellit, gemina omnia videt.

122 Cur q ab ortu naturæ strabones sunt, gemina non conspiciunt? Quoniam oculos non sursum deorsum q; habent deprauatos, sed dextrorsum, ac sinistorsum: quòd enim oculi suum obtinent situm, id est, directum, radij eundem in locum profluant, atq; identidem referant necesse est.

123 Cur pubescentes adulescentuli videlicet annum ætatis circiter quartumdecimum vocem reddere asperiores incipiant, quòd tragescere à vocis hircinæ asperitate dici solet? Quoniam per id tempus natura parens & gubernatrix humani corporis, magnam, vniuersam q; agit mutationem: argumētum quòd sceminarum mammas tum ampliari solitum est; vt lactis idonea sint conceptacula, & sedes quoque augetur coxarum, vt capax sit foetus futuri: virorum pectus & dorsa amplificantur, vt onera sustinere valeant

deant grauiora: testes item ampliores reddū
tur, vt semen satis gignant, & teneant, & co-
les insignē accipit magnitudinē, vt per am-
pliorē meatū genitura expeditius profluat:
quinetiam totum corpus ijsdem ipsis am-
pliari solitum sit, quòd vel morborū muta-
tiones, abolitionesq; indicant. Et vocis ergo
asperitas, qua de re agimus, per spiritalis mē-
bri immutationem tunc evenit, Cū enim
arteria aspera dilatetur, accidit vt partim
plus, partim minus incrementi precueniat,
eiusq; pars interior inæquabili structura ad
guttur vsq; ascēdat. Igitur spiritus cū per
eas partes emanet, quasi per itineris inæqua-
litate impingat, vocem etiam inæqualem,
asperam, & raucam agit: quòd idem etiam ac-
cidit ijs, quorum arteria destillatione infe-
stante affecta per ductionē est: delapso nan-
que humore leuis interior mēbrana facta in-
æqualis. exitum etiā spiritus prestat inæqua-
lem. Talis hircorū quoq; arteria est, & gut-
tur, ob nimium humorem: & qui immodicē
oleo vtuntur, illo eodem vitio non carent:
qui cū per intentos, frequentesq; clamo-
res raucē proferāt, hi deniq; siccitate arterie
vocem reddunt inæquale & asperā. At verò
gruū arteria, cæterarūq; auiū quæ raucē vo-
ciferant, facta est à natura omni ex parte a-
spera, qm̄ ita esset ad id commodior, q̄ autor

illa, & parens omnia spectabat. Post pubē verò adulescentes tragescere desinunt, q̄ iam in plenum arteria tota sit dilatata, suamq; naturalem æqualitatem receperit.

124 Cur oleum epotum vomitum moueat, & potissimum bilis flauæ? Quia vt leue, & superiorum appetens, cibos ad stomachum inuitat, & effert: quibus stomachus ipse oppressus aggranatusque, vim excernēdi incitat ad euomēdum: sed maximè bilem reijcit flauā, quia leuis hæc, & tenuis est, & facilius petens superiora. Oleum verò factum sic esse à natura, vt semper ad locum tendat superiorem, perspicuum est; quoties enim cuiquā miscetur humori, recipit se ad sedem superiorem, & innatat.

125 Cur oleum humidis nullis se permiscere patiatur? Quia cū lētum suiq; pertinax sit, in particulas secari indiuiduas, cæterisq; humoribus cōmisceri nescit: hinc dilapsum quidem in humū, non potest celeriter subire.

126 Cur oleum & aqua, sæpe & facilè geludurentur: vinum, acetum, garum, aut nunquam aut rarerer congelascant? Quoniam oleū nulla exuperat qualitate, sed medio potius constat temperamento, refrigerari ob eam rē citò potest, atque adeò vehemēter, vt stringatur, & consistat: aqua quia frigida est facilius seipsa frigidior redditur, itaq; gelascit.

scit. At garum, quia tenue & calidum est, idcirco minus perriget, & vinū quoq; eadē illa de causa potest resistere. Acetū verò quia partibus tenuissimis constat, incongelabile est.

127 Cur quæ contraria sunt qualitate, efficere identidem valeant? Nam vt frigus, ita etiam calor humorem stringit: aqua enim gelu cogitur, calculus calore in vesica cōcrescit: per diuersas id effici vires censendum est. Calor enim quia nimium absomit, humore indurat: gelu quia cogit, cōstipatq;, humorem omnem squalidiusculum exprimit: sicut spōgia manu compressa, humorem quem suis in foraminibus continet, emittit.

128 Cur sæpe contingat, vt frigus ægrotū affligens se remittat, si strepitus, aut aliud quodlibet terrificum per id accadat tempus, quo frigus vrget, aut si aquæ copia in ægrotum vniuersa iaciatur? Quoniam sæpenumero materijs iam per temporis spatium cōcoctis, attenuatisque, calor naturalis ex cute ad partem corporis interiorem vniuersus irrūpens, materiam morbi digerit & absomit.

Quòd idem etiam facere theriaca potest, & pars magna generis calidi & ficci, modo opportunè post concoctionem sumantur.

129 Quam ob causam in speculis, atq; aquis dilucidis nostram speciem conspiciere valeamus? Quoniam oculorum radij profecti in

corpora, quæ nobis splendida obducta sunt,
 refringantur, ac suam repetant sedem: speciem
 enim nostram iam sibi habet obductam post-
 quam refracti sunt, itaque illam conspiciunt.
 130 Cur vastæ, sinceræque speluncae, & lo-
 ca excelsa, puraque soleant resonare? Quoniam
 loca eiusmodi, ubi aerem ictum, quæ vox est,
 exceperunt, refringunt, nobisque reddunt eun-
 dem aerem quem nos percussimus, afformauimusque;
 in vocem: vox enim aerem, aer locum
 ferit: & quod plenius percussus hic percutit,
 eò vehementius resonare necesse est: loca hu-
 mida, utpote molliora, illato ictui cedunt, ita
 que omnis impetus elanguescit, ut nulla effi-
 ci possit reciprocatio. Errore igitur vulgus
 echo reueretur & collit: errore Panadeum il-
 lam arsisse credidit. Pan enim homo doctus
 causam resonantiae primus indagauit, ductusque
 auiditate noscendi, cum aliquandiu in-
 scrutando elaboraret, molestè ferebat, more
 eorum qui puella quam arserint, potiri non
 queunt. Ut etiam Endymion, homo celestium
 cursum studiosus, cum lunæ cursus, faciesque
 varias quæreret, nocteque vigilaret interdum
 dormiret, deliciae lunæ fuisse, somnoque dor-
 miuisse inexpugnabili, edoctusque ab ea ut
 philosophus causæ ipsius solutionem fingitur.
 Illum etiam pastorem fuisse ferunt, quod in
 solitudinibus ac excelsis montibus lunæ mo-
 tum

rum specularetur, Citharam verò habuisse, quia quæ alta sunt, à ventis magis efflentur, siue quòd concentum cœlestium figurarum indagauerit. Quinetiam Prometheus, quòd studio rerum cœlestium flagrarit, naturamque & situm & causam sydereæ aquilæ indagando elaborarit, libidineque pernoscedi tabuerit, dum beneficio Herculis hominis doctioris rem didicerit, quam desiderauit, fabulam de se præbuit, cruciatibus liberari opera Herculis, qui aquilam iecur lacerantem, exedentemque amouerat.

131 Cur aqua manens, parūq; alta, iacto in eam lapide orbes agat permultos? Censendum lapidem per sui iactus vehementiā vndiq; aquā à se propellere, atque ita orbē agere primū pleniorē: sed cū ad terram vsque lapis deferatur, suaq; mole aquam deinceps fecet, dispellatq;, meritò non vnum, sed plures orbes conficere potest. Primū enim aquā per summa feriens dirimit, inde suo continenti delapsu depellendo aliū atque alium orbē ducit, idq; tantisper vice agitur successiua, dum lapis stet, atque quiescat. Quòd tamen se lapidis contentio paulatim remittit, idcirco orbem posteriorem eo qui proximè antecessit minorem obduci necesse est: quando etiam aqua variè hunc scilicet in modum lapidis iactu depelli consuevit.

Cur

132 Cur mixtæ parere nequeant? Quoniam ex animalibus constant specie diuersis: mistio enim seminum, quæ tam habitu quàm natura inter se discrepât, aliud quippiam præter vires suorum simplicium cōficit, & naturam eorum penitus abolet: quemadmodum albi & nigri mistio, abolitis extremis coloribus alium parit colorem fuscum nominatum, qui neuter extremorum est: igitur habitus generalis aboletur, & specierūabilitas omnis destruitur, quæ creatrix certi indiuidui est.

133 Quamobrem qui surdi ab ortu naturæ sunt, iidem & muti viuant? Quoniam quæ nunquam audierunt, hæc fieri nequeunt. Medicis tamen placet, vt par idem neruorum sit cuius pars altera ad linguam, altera ad aures vsque porrigatur, atque ita necesse sit communem accidere affectionem. Verum mutos fieri, qui ex morbo surdesunt, negant. Præterea quod pars altera tantum, quæ scilicet audiendi officio delegata est, suas vires amiserit. Et mutos quoque eadem ex causa, non etiam surdos reddi affirmant, videlicet quod alterius nerui lingue accommodati læsio est.

134 Cur plerique postquam ieiunarunt, cibo ingesto frigere incipiant? Quoniam vsu solito cibi prætermisso bilescunt, & materiam aggregant acriorem: post enim cibo ingesto membris iam cōfirmatis, bilis cutem versus expell

expellitur, itaque fit, vt rigor oriatur, cū bilis membra remordeat, excitētque ad repellendum.

135 Cur sues, cū sursum videre cogantur, fileant? Quoniam genus id animantium vnū semper pronum in terram est, cibi auidum & rebus gaudens foedis ac sordidis, idcirco subita mutatione conspectus stupescit, lucisque copia perculsum vocem emittere nullam potest. Sunt tamen qui asperam huius animalis arteriam comprimi per angustiam velint, cū in sublime erigitur.

136 Cur stercorebus sues gaudeant? Medicationem reddunt, quod iecur habeant maximum, quod quidem membrum sedes cupiditatis, siue libidinis est. Aristoteles philosophus aliter docuit: quod enim sues naribus crassiss, interceptisque sunt, idcirco vim hebetem olfaciendi habere, itaque foetorem nequire percipere scripserat.

137 Cur vlceribus sanescentibus inflammationēque cessante, prurigo soleat excitari? Quoniam membrum iam corroboratum reliquias materiae noxiae, quam vlcus commiserit, expellit: cū enim per cutem illae digerantur atque excutiantur, pruriginem pariunt.

138 Cur alterius oculi morbus grauior, multoque diuturnior esse, quā vtriusque consuevit? Ratio bifariam reddi potest. Aut enim
quia

quia fluxio in alterum tantum oculum tota decumbit: redditur nanque infirmius, quod diuiditur, eoque magis hebetatur, quò lectū numerōsi⁹ est: aut quia cū alter integer oculus frequenter se moueat, cogit etiam ægrū toties moueri, quòd noxium est: quietem enim summum esse remedium membri affe-
cti nouimus.

139 Cur homo amplius, & crebrius, & vehementius, quàm cetera animalia soleat ster-
nutare? Quoniam cibo & portione largius, magisq; variè vritur, & sæpenumero ultra
satietatem repletur: hinc enim cū cibos sa-
tis concoquere nequeat, multum spiritus ob
humoris copiam mouet: spiritus verò præ
sua tenuitate efferens se ad cerebrum, cogit
id crebrò ad se expellendum incitari. Strep-
tus itaq; mouetur, quoniam per nares me-
tus denique arctiores spiritus extrudat vni-
uersus: quemadmodum etiam ad partes in-
feriores spiritus idem euolutus murmur per
intestina excitat, & per sedem insigni cum
sono excedit: atque etiam ad superiora eni-
xus, ructum per stomachum agit, & vocem
per guttur, & sonitum, ac tinnitum, per
aures.

140 Cur defunctorum pili, & yngues auge-
ri aliquandiu soleant? An non augeri censē-
dū, sed carne emacerata cōsumptaq; partes
imas,

imas, quæ antè opertæ latebāt, detegi, atq; patere: itaq; fallere, quāsi per adiectionē auctū quicquā sit. An, q̄ nōnulli volunt, augeri vngues vel mortuo homine propterea possunt, quoniam per excrementa, vacantēq; materiam oriantur: mortua autem corpora in excrementa per cariem resolvuntur, quæ cū per foramina, extremāq; corporis effluent, meritō pilos argent, & vngues.

141. Cur digitis manuum potius quā pedū nascantur, quæ albugines appellatæ sunt, & per puerilem magis quā per firmā ætatem? Quoniam pituitæ excremento oriuntur, quæ in pueris potius, vt edacioribus, atque ociosioribus superat. Vnguibus autem pedū minus propterea hoc accidit vitium, quoniam pedes per ambulationem frequentem & agitationem amplius exercētur: itaq; vacantem illam materiam digerunt melius, atque absumunt.

142. Cur pili pedū non cū barba, aut capillis, sed lentius canescere soleāt? Eadē illa reddenda ratio est: pedes enim per continentē, contentioremq; ambulationē excrementum pituitosum, quod canos efficit, digerunt atq; consumunt. Et pubes quoq; serō canescit, quia pars calidior est, & pituitam absumere per coitum venereum potest.

143. Cur homini vox atq; sermo lētē perficiat

ciatur, cætera animalium genera aut statim, aut paulò post vocem suam reddere plenè incipiant? Quoniam vox hominũ multiplicior & artificiosior est, & doctrinam magis desiderat: bestiarum simplicior, & naturalis potius est quam animalis.

144 Cur plurima ex animalibus suas perui-
brare caudas soleant, cùm notos sibi agnos-
cāt, & cur leo iratus costas per caudam ver-
beret, atque etiam taurus? Quoniã dorsi me-
dullam ad caudam vsque habent porrectam,
quæ vim continet animalem, & motionis au-
torem: igitur cùm animal notum sibi agno-
scat, per caudam quasi per manum ritu homi-
num excipit, & partẽ sui corporis mouet quæ
agilior & promptior est. Leonũ verò & tau-
rorum anima, vt per iram affici potest cum
natura, sic eandem naturam propterea moue-
ri vehementius cogit, vt etiam homines sæpe
manus, aut aliquam sui corporis partem per
iram percutere nouimus. Cùm enim ilico
vlcisci animus nequeat, alio quodam modo
feruorem suum extinguit, id est, ictu, aut stre-
pitu, aut alio quolibet generis eiusdem re-
medio.

145 Quam ob causam ordeum tostum, re-
ductumque in puluerem cicatricibus equo-
rum conspersum, faciat, vt pili non albi, sed
cæteris unicolores oriantur? Quoniam vim
discuti

discutiendi, purgandiq; obtinens, detergit atq; absumit excrementum pituitæ, atq; materiam omnem vitiosam, quā vlcus per membri infirmitatem collegerat.

146 Cur hominibus pili per cicatrices oriri nequeāt, equis verò queant? Quoniā cutis hominum spissior est: quod pili indicant ipsi, qui molles, ac tenues sunt: & cicatrix verò, quod longè quā cutis spissior foramina omnino adducit, & excecat. At verò equis laxior cutis est: quod pilis eorum percipitur, qui duri, crassi q; exeunt, quare cutis foramina claudi ex toto per cicatricem nō possunt. Ergo cū subiecta, collectaq; excrementa per meatus tenuēs, qui relictī sunt, exeant, & concreſcant, pilos gignunt & augent.

147 Cur hominibus morsis à dipsadē, siti q; ob eam rem intolerabili detentis, theriaca, quæ calida & sicca est, sitim epota extinguat non augeat? Censendam nō sui habitus ratione theriacam sitim posse extinguere, sed auxilio, quod mēbris afferre offensis potest, & suæ penitioris naturæ ratione: constat eū ex pluribus herbis, quæ singulæ mēbris principalibus subueniunt singulis. Dietamnium enim cordi accommodatur: quippe quod misce cor firmet, atq; conseruet. Eupatorium iecur adiuvet, scolopendriū lienē, petrapiū os ventriculi, hyssopus transversum septum.

X. atque

atque pulmonem: inula campana renes, tu-
ta laxum intestinum, gentiana cerebrum, se-
felt vesicam. His omnibus viperarum carnes
miscentur, quæ vi suæ naturæ contra vene-
nata omnia generâ, omnemq; illatam iniu-
riam auxiliantur. Igitur cum mellea omnia
præsidium sibi ex thoriacæ trahant, meritis
malum sedatur, quod sitim creât, atque ita
extingui sitim congruum est.

ALEXANDRI ASPHRODI

SI EI PROBLEMATUM

ber. secundus, Theodoro Gaza

interprete, cuius que-

stiones, CXXX.

I QVAM ob causam qui per arduâ
febrem insaniunt, ut laxius, sic ple-
nitus soléant respirare? Animam per nervos
ac mûsculos fungi suis muneribus certum
est. Pectus igitur totusque thorax per ea
ipsa mouetur media: sed quoniam virtus ani-
mæ læsc sunt, deserunt suum officium, nec
neruis & mûsculis ex æquo præterea impê-
rant: itaque merito fit ut spiritus inter stasid-
ne reddatur laxior. Plenius tamen eius gra-
tia rei effunditur, ut cor satis possit refrige-
rari: vis enim vitalis exurgit, & vim anima-
lem stimulat, interitum planè minitans, ni-
si suum ad munus redeat, spiritumque red-
dat

dat, & trahat. Ergo quod anima exequi assi-
duè propter morbum nequirit, hoc vires cor-
dis ob sui vsus necessitatem amplitudine spi-
randi compensare consueverunt.

Quam ob causam æstuosos esse necesse
sit, quorum guttur inflammatione laborat?
Quoniam eorum pulmo humoris copiam
continens calorem excipit aduentitium: fa-
ctus enim sit est, ut assidue moueretur: hinc
vapores quoque exsurgunt, qui suam ob le-
uitatem sese ad sedem cerebri efferunt, qua
obnatae sunt, & in naturam suam originis trans-
eunt. Quod idem etiam in balneis, atque ope-
tis lebetibus esse videntur: vapores enim
surgunt, & in calorem amittunt, reddun-
turque ex natura cerebri longe ortu suo fri-
gidiores, & que ita morbum creare aliquem
possunt.

Cur tamen hi consumantur, quibus gar-
gar penitus abscessum est? Quoniam quan-
diu gargar tegumotum gurgulis laxet, & aer
qui per os trahitur recalescit, & antequam
adeat pulmonem, desistit à suo in modico fri-
gore: contra vero ille de terra & aëre prius ad
pulmonem defertur, quam moderetur, itaque
supra modum refrigerat, & sanguinem conté-
tum in conceptaculis indurat, & pulmonem
facit tardiorē: quod cum per vim pulmo mo-
ueri enitatur, rumpuntur conceptacula san-

guinis, quamobrem tabem oriri necesse est. Hic addidiſſe non ab re forſitan ſit, quid gargar, quid columella, quid vua oris ſignificet. Gargar illa carnicula eſt, quā gutturi pro tegumēto natura addidit, nomine ab ſoni genere indito, vt etiā ſufurrū, & murmur, & reliqua huiuſcemodi noſtri maiores nominarunt. Columella vitium gargaris eſt, cū ſcilicet in longum per fluxionem adducitur. Et vuam quoq; gargar idem per morbū appellare ſolemus, quosies per inflammationē ſpeciem accipit vuc acinī. Sunt qui fundibulum gargar ipſum appellent, cō quod ſuprà amplius, infrā arctius eſt.

4 Cur hominū malæ rubcant, quorū pulmo inflammationē laborat? Quoniam ſanguis cū in pulmone ebulliat, vaporem ſibi ſimilem emittit: quod enim oritur, ſimilitudinem ſuæ originis præſerat eſſe necesse perpetuum eſt. Hic igitur vapor, cū præ ſua leuitate ad malas ſe extulit, conſiſtit, atq; ita per cutis tenuitatem, veluti per vitrum colorem ſuum oſtendit.

5 Cur pituitā per hyemem naſci, augeriq; ſolitum eſt, cū per id tempus parte interiore corporis ſimus calidiores, vt Hippocrates medicus libro Aphoriſmorū ſcribit? Quoniam cibos, quos per hyemem largius ſumimus, venter minus concoquere poteſt. Ergo

lar

Iarga ista ciborum copia pressus, calore insito quasi extincto, pituitam per refrigerationem gignit: quæ sanguis imperfectus quidam non perperam potest appellari.

6 Cur in terra Aegypto, quæ calidissima est, vinum fieri frigidum soleat: contra in Scythia, quæ frigidissima est, calidum fiat? Vinum omne calidum est: verum quoniam aliud magis minusue alio hanc obtinet qualitatem, nomen illud contrarij habitus accipit, frigidumque vocatur, quia longe minus calidum est. Terra autem Aegyptus vina frigidiora cæterorum scilicet cõparatione affert, quoniam calor illius cœli immodicus ita humum elaxat, vt calorem omnem soli intestinum euocet, atque absumat. Scythia, quod frigida est, calorem ad ima terræ cõpellit, atque includit, itaque vina efficit calida, & validiora: quod idem etiam incolis terræ Scythiæ, & Aethiopiæ accidit. Aethiopes enim loca inhabitantes feruentissima, timidi sunt, & effœminati, & nigri. Scytharum gens sedem gelidam tenens, animosa, fortis & candida est: quippe cum calor Aethiopibus eductus ad summa corporis sit, quod atro cutis colore indicatur: Scythi interiora teneat, situsque in sedibus sit principibus, id est, corde, & iecore, quod coloris candor planè ostendit.

7 Cur ex febre ardua pulmonis inflama-

tio excitetur? Inflammatione pulmonis febrā oriri arduam haudquaquam necesse sit, quoniam ardor ex bili proficiscitur flava, quæ ad ventriculū & pulmonē ē suū, refluerē conceptaculis solita est. Igitur natura cū varē materiam noxiā reiicere tentet, si tenuis materia sit, & vires suppetant, & tempus calidum iunet, per sudorem causam morbi exhaustit. Si ē contrariū, per alium educit, aut per os euomit, quod magna ex parte facere solita est: quoniam & oris habitus in propinquo est, & bilis flava efferri aptior est quā deferri, quā d cū, se bilis pulmōni infuset, membrū ē; id impleat totū, excitat in inflammationē, quā peripneumoniā nominamus. Ardor tamen nullus oritur, quoniam prius extinguitur, quā ut possit cōmittere ardorem.

Cur febris tertiana quæ ex bili materia calida, agili, efficaci creatur, die vno prætermisso accedat: quotidiana, quæ ex pituita prouenit materia frigida, graui, hebetē, nullū intermistat die: quartana diebus duobus intermissis cōflictare incipiat? Quartana cū exiguū materiæ habeat, statim à sudore, aut vomitu potest digeri; itaque accessio ad tertium vsq; diē protollitur, donec tantum materiæ moueatur, quantum valeat infestare. Quotidiana, quod ex larga, crassaq; materia oritur, frequens est: morbum verò

per copiam augeri materia constat ex febre
 continente; hæc enim quia sanguine abundā
 te provenit, nullam obtinet intermissione.
 Quotidiana, tamē quia minus quā conti
 nens habet materia, nō nihil intermissionis,
 quod vel sensu percipi potest, ostēdit: multo
 quē amplius tertiana, quā materia calida &
 tenuis cōdidinat pectus: hinc atque plurimū
 tana: quō etiam materies subest, cōlen
 tius viciat accessio. Quin & quinta, & ter
 tiana, & nona, cōmitti potest, proque mi
 nus, minusque materia vitium est, sic enim
 natura statuit, ut sangui. q. nostra aleret cor
 pora, ceteris omnib. materijs esset largior, pl
 tuita locum teneret secundum: nā hæc quo
 que alere potest, bilis flava tertio loco habet
 retur: hæc etiam suā ob acritudinem usum
 nullū prestat alendi, atra bilis fortis esset, po
 stremū, quoniam natura est inimica, quippe
 quæ mēbra excedat, atq; interimat. De feb. interm. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.
 9. Cur ubi altera gena resoluta est, non ei
 remedia admoueamus, sed alteri. Quoniam
 cum duo musculi obiecti inter sese genas
 moucant, si accidat, ut eorum alteruter, resol
 uatur, reliquus suam vim, integram præ
 terea obtinet, trahitque ad se alterum, lan
 guentem, ita ut pars sana rugetur, egra dis
 danur, trahaturque. Hoc idem etiam cerni
 re oculis nouimus: nam si pupilla in angulū

vergat ampliorē, minoris anguli facta resolutio est: si ad minorem, ē contrario.

10 Cur si pes offendatur, inguen intumescere soleat? Quoniam vis animalis ad postremas vsq; corporis partes per nervos se porrigit, atq; ita cum oblaesus pes sit, crus quidē totū perreptat, sed nihil agit, quoniā locum nullū idoneū inuenit: post verò ubi in inguen ipsum decubuit, naeta iā sedē aptiorem subleuit, aggressa q; adenem, vitiat eius habitū, inq; tumore excitat cōtrarium naturæ. Adenes corpora sunt parua, rotunda, laxa, inter amplas venas & arterias posita modo cuncolorū, ne conceptacula ipsa humida ex copia sanguinis mutuo putrescent adesu: & equidem eo ipso venarum humore nutriuntur, & inflammati inguina faciunt, concalescentes scrofulas committunt.

11 Cur capitis pars anterior calueat, vnde caluaria nominata est, tēpora hirtiora reddantur? Quoniā partes capitis eminentiores humoris indigent: quāobré suos cōtinere pilos non queunt: inferiores autē, vtpote humidiores, pilorum copiam & gignunt, & seruant: quomodo etiam telluris loca excelsa, atque saxosa parum fructificant, submissa & humida fecundiora sanē experimur.

12 Quam ob causam, cum ex quatuor elementis constemus, id est, igne, aere, aqua, &

ter

terra, non quatuor, sed tria illa cōtineamus genera, humidū, solidum, animale, siue spirabile? Quoniam, vt aliquibus placet, ignis in aeris transit naturā, quemadmodū & aerem concoctū extenuatūq; ignem gignere nouimus. Sunt tamen qui vel igneam ipsam naturam actu esse opinentur, vt non tria, sed quatuor enumerent genera ignium, animale, humidum, terrenum.

13 Cur in abscessum doloribus frigus præcedere, febrem sequi solitum sit? Quoniā calor naturalis vehementia doloris conflictus cedit, ac recipit se ad loca interiora: quā de causa corporis summa refrigerantur, & sanguinis conceptacula cōcrescunt: post tamē ubi calor se recollegerit, expulsusq; bonis viribus, partes sui corporis omnes aduersus iniuriā frigoris occupat, sanguis concretus recalescit, atque diffunditur: itaq; conceptacula vaporis repleta, accendere febrem possunt: adde quod cum membro affecto ceteræ omnes partes cōsentiant, iniuriā collectionis quasi propulsando, vires excernendo intendunt, ac excitant. Horror itaque frigusq; exultat: febrem verò posthac sanguis putridus accendit, & auget.

14 Cur ex fructibus alij partem inutilem intus cōtineant, vt palmulæ, pruna persica: alij extrinsecus ea ipsa contineant, vt nuces,

ut mala punica? Quoniam natura cum ortum æternum, vices quæ succedendi perperuas impleretur, prætegenda, occultandaque semina, quæ ortum præstarent, censuit: hic tamen ne pulpam quidem suorum fructuum audā relinqueret.

15. Quāobrem aut semen & pulpā eodem tegumento munivit, aut semen ligao inclusit, clusit: pulpā autē membrana, aut corio, aut alio quolibet eiusmodi, quāvis satis esse oportuit; denique variè de custodia fructuum, prout res exigebat & patiebatur curavit.

16. Cur fieri potest, ut qui carnes bubulas concoquunt, pisces saxatiles concoquere nequeant? Carnes bubulæ, quoniā duræ sunt, ut magna caloris perficiuntur, & cōcoquantur; materiam enim patientem caulæ respondere efficienti convenit: aliter fieri non potest, ut effectus is prodeat, quem vel natura, vel hominis ingenium spectet. Quod si venter supra modum calidus sit, piscis non paulatim concoquetur, sed subito corripietur, deuretur, fumigabitur, ut cruditatem, penè quod accidit imitetur.

17. Cur homines qui tabe laborant, vnguibus reddi aduncis videntur? Vngues quia corpore constant solido, tabescere acquirunt, quippe cum affici difficulter possit quod solidū sit: verū carnes vndeque tabefacta, speciem

aduncam illam emetuntur, sensumq; recipiunt. Licet hic de tabe illa adijcere. Vlcus, quod ex hoc vitio in pulmone committitur, insanabile propterea est, quoniam nunquam pulmo quiescit: natura enim ita construxerat, ut per motum cordis perennem pulmo assidue moueretur, atq; agitaretur. Quinetiam cum pus per tussim efferatur, vlcus amplius lacerari necesse est. *Malum quod ex illis morbis*
 18. Cur in febriendo carnes minuantur, piluli augeantur, & vaguescunt? In conualescendo piluli defluunt, corpus aligeatur. Quoniam alimenta pilis per excrementa administrari natura voluit, quae quidem excrementa reddere in febriendo solent per adustionem. Ergo ut corpus propter habitum malum contrahi non potest, sic pilus abunde iam habet, quo nutriatur. Nemo enim cum viget, suam colligere corpus, incipiat consumptis iam materijs omnibus, reddatque quasi in puluerem, vapores deficiunt, atq; ita per alimentum inopia piluli defluunt, corpus tamen effectum cibos avidius trahit, liberaliusq; repleta laetatur, & viget. *citon M. morbus si*
 19. Cur si quod in vrina subsidet, album sit, bonum dari indicium existimemus? Quoniam partes solidiores, firmioresq; nostri corporis, id est, ossa, nervos, venas, arterias, colorem habere huiusmodi contrarium est. Coloris enim

enim similitudo naturales iam vires reconciliari, corroborariq; indicat: quippe cū natura partibus solidis & firmis sedem suā crediderit: fit enim vt cū materia in cōceptaculis cōcoquatur, & per vrinā quod cōcoctū inutile est, excernatur, color quoq; rei cōcoquētis, qui albus est, destingatur, atq; vt ita loquar, delibetur. Quamobrē cū vires per febrem debilitatæ paulatim materiā concoquant vtiuosam, principio parū agunt, itaq; exiguum admodū cum vrina mittunt, quod pro sua leuitate sublime specie aranæ super natat, facitq; quod enæorema, id est, sublimitamentum vocatū est: deinde cū proficiāt, ampliūsq; possint cōcoquere, plus excernūt, q̄ in medio vrinæ consistens, facit quod nubeculam appellamus: eò nanq; magis delabitur, quò factū grauius est. Pōst, vbi per materiæ morbosæ omnis cōcoctionē plenē excernitur, iam quod antē leue pēdebat, graue pro sua copia subsidet, fundoq; vasis cōiungitur, redditq; quod hypostasīn, id est, subsidens, siue substantiam nominamus, quod planē sanitatis est indicium. Materiam enim vitiatā, quæ integro permista sanguini est, demū natura ex toto per concoctionē secernere, atq; reijcere potest. Albedo igitur subsidētis colorem solidiorū membrorū, hoc est, sedis viriū seruari significat. Leuiras materiæ concoctæ
æqua

æqualitatē ostendit: quod partim enim crassius, partim tenuius est; inæqualitatē concoctæ materiæ indicat, cōtinētia talis videlicet, vt nihil distractū, discussūmuc sit, plenā vixum efficiētiā præfert. Respondet pus in collectionibus subsidenti in vrinis: verū pus foetidum est, quoniam in angusto arcetur, quod putret, vt neq; diffari, neq; misceri possit cum sanguine, quippe quod per summa corporis cutis subitare solitum sit: subsidens illud vriae, quoniam è contrario se habeat, merito foetore immune est.

10. Quam ob causam febrē bilis & faciat, & tollat: facit cūm exercitata acrior reddatur, vt putreat: tollit, cūm viribus naturæ intentis ad id expellendum, quod detrimento est: ea quòq; foras versus concurrat, atq; itaeducta, causa morbi per suam detractionem aboleat.

21. Cur oculi subsident eorum quos angor detinet: Quoniam per angorem anima intus vergit, itaq; corpus confidet, atque tabescit: cuius rei contrarium illis euenit, qui vehementer irati sunt: oculis enim redduntur propensioribus, videlicet ob animæ impetum ad exteriora: sit enim vt quocunq; vis animæ tendat, eodem etiam instrumenta, materiæ q; moueantur.

22. Cur ossa quæ validiora sunt ex lapsu, ca

casuq; frangantur, caso quæ mollior & mobilior est, ætus iniuriâ euadit? Quoniam quæ validiora sunt, rei noxam inuehenti resistunt, tum itaq; sua persistendi contentione cōrumpuntur: Quæ autem infirma, & mollia sunt, loquū rei dant vocē, & cedunt: itaq; tātius subterfugiūt. Licet hoc etiā in stirpibus, & in quibusvis alijs rebus conspiciari.

23. Quid est quod spadores proceros, blasfosq; faciat? Proceros humoris cōpiti reddi, & caloris inopia, blasfos imbecillitas facit. Cū enim corū partes inferiores nequeant sustinere superiorē, facile peruertuntur. Itaq; vtrumquid blasiti cōpeditū vocamus, cōmūtur: quidem illam rē dī filijs acceperunt, siue pletor moles fundamentis respondet, hīs autem

24. Cur partes corporis ad ista postrema rigere maxime soleant? Quoniam renuē, nervosa, vel angues, atq; ob eam rem frigida sunt, ut in istis inuadunt illud.

25. Cur por metum, aut horrorē pili erigi solent? Quoniam affectus omnes refrigerant: refrigeratio autem foramina cutis adducit, & cōdensat: pilis quippe cūm vadiq; asserigatur, intenditur atq; erigitur.

26. Cur homines melācholici munera quiddam naturæ exequi valeant? quippe qui cibos concoquant, atq; in sanguinem vertant: animi nullum munus integrē exequi queāt.

haud

haud enim recte hi cogitare possunt, quibus
 mirabilis redundat quoniam virtuosus hic ha-
 bitus sedem animi, qua sapimus, id est, cere-
 brum occupat, & depravat. 311. 10. 11. 12. 13.
 27. Cur morbi qui crebrius veniunt, curari
 possunt facilius, quā qui rari? Quanta quod
 sepius egerit, solet, minus naturā infestat,
 videlicet ratio assuetudinis adde q̄ prebito-
 res committere parua depravatio habitus po-
 test: graues magna induit: curatur autē faci-
 lius, quod ex causa prodit leuiore. 312. 10. 11. 12. 13.
 28. Quā ob causam qui febrisit, plus siti
 quā fame affligatur? qui conualecunt, plus
 famescant, quā sitiant? Quanta sitis ex ni-
 mio calore febris consistit, quemadmodum
 etiam ijs qui bene valent, si multū mori ha-
 serint, sitis oritur: necesse est: sit enim sitis
 ex nimio calore, ut modo dixi, aut asiccitate,
 videlicet humore absumpto: quod ijs accidit
 qui ieiunauerunt: verū famem non sentiunt,
 quoniam multū virtuosae materiae suo in sto-
 macho continent. Contra qui conualecunt, pro-
 pterea famem, q̄ febris late humores cōsum-
 pserit, sitis non infestatur, q̄ febre sublata
 corpus refrigeratur, & rehumescit. 313. 10. 11. 12. 13.
 29. Quā ob causam caudae quorundā ani-
 malium abscessus magis quā reliquum cor-
 pus inflantur? Quoniam propter meatuū
 suorum angustia, magis seruant naturalem
ca

calorem, quo vis mouendi, & sentiendi continetur: unde fit, vt etiam si quiescant, rursus moueantur, si tangas.

30 Cur medicina epota, oculi primū perturbentur, & caligent, pōst purgatione peracta, emendentur, atq; acutius videant? Quoniam principio materias medicina mouet, trahitq; ad ventrē, quare vaporum copiam excitat; quæ ad caput effertur, perturbatq; cerebrū, vt neq; sensus, neq; cogitatio cōstare integrē possit: pōst ubi materię excesserūt, extinctusq; est omnis vapor, nihil præterea est, q; vel sensum, vel rationem impediat.

31 Cur tabidis & purulētis copia interdū pediculorum oriatur? Quoniam pus humores corrumpit: humores deniq; vitiat: calore naturali concalfacti, animalia creant: sicut etiam in coeno, aut quibuslibet fecibus enasci vermes consueuerunt.

32 Cur vehementius per lctum testium doleamus? Quoniam appendices testium sentire maxime omnium mēbrorum possunt: adde quod natura summā voluptatem ex pene oriari voluit, vt propensiores essemus ad rem veneream, qua vna genus humanū seruari potest: atqui testibus cum pene, & cognatio & sedes cōmunis est, ergo cōmunem etiam affectionē, sensationēq; sortiantur necesse est. At ubi magna sensio est, in idē etiam magna

voluptas exultat: vbi autem magnavoluptas est, dolor etiam indidem vehementior: bono enim maiori, malum obijci maioris certum est. Hic subiungere illa non incongruum censeo. Consensus rerum, atq; affectus communis trifariâ fieri solitus est: aut enim per cognationem, vt cerebri, & stomachi: habent enim communem copiam neruorum: aut per situs propinquitatem, vt cordis, & stomachi: sic enim cor sentit, quoties materia acrior stomachum mordet, moueturq; ad id expellendum quod molestum est. aut per imbecillitatem, & transitionem, vt cum pedis digito offenso inguen tumescit. Num chim vis naturæ cum sanguine ad partem læsam festinat, adenes inguinis sanguine implentur, & contumescunt. Accommodari vel moribus, ac vitæ hominum tripartita hæc diuisio potest: dolemus enim vicem cuiusplam, vel quia parentela coniuncti sumus, vel quia vicini habitamus, vel quia casum audimus miserabilem: atque ita efficitur, vt affectio tum propria quædam, tum communis obueniat.

33 Cur super lippitudine caput rotondif-
sc ad cutem iuuat? Quoniam melius ca-
put difflatur, liberiúsque per suos meatus
digerit materiam vacantem & fluitantem.

34 Cur vbi ex tenebris ad lucem, aut ex

luce ad tenebras venimus, non statim cernere valeamus? An quòd tenebræ crassiori, frigidiori; cōstant aere, itaq; diducunt, cōsumduntq; spiritū, cui cernēdi inunus accommodatum est, lux yērò quòd clara, candida, & calida est, spiritū illum digerit, atq; dispergit: cū autem per temporis aliquantulū spatīū assuescat, cernere integrè potest: adde quòd ex contrario subito in contrarium traducti, rei novitate turbamur, vt minus cernere ex æquo præterea valeamus.

35. Cur in bestijs febres, omnesq; abditī affectus difficilīus curentur, periculosioresque sint, quàm in homine? An quoniam naturā, sentiendiq; potestātē parte intima sui corporis gerunt immersam, nō ad exteriora per rationem euocandā, quemadmodū homines habent: ergo si ita est, meritò sensus calorē percipit vehementiorem, virēsque omnes naturę prostermit, immergitq;: adde quòd bestię vt affici min⁹ aptæ quàm homines sunt, sic etiā curari difficilīus, possunt: causam enim mali vehementiorem vrgere necesse est, quando, quidem id ægrotat, quod in morbum difficilē incidit.

36. Cur bullæ, quas imber excitat, indicīū afferant imbris vehementioris? Quoniam aquæ copia & vaporis spiritum multū gignit & crassum: qui cū vndique aquā subeat, erigatq;

gatque in deuexum. Inflat, & facile vesicæ af-
format: quomodo etiam vitrum inflari po-
test, & genus omne humoris cum ebulliat,
conueriti in spiritum, atque intumescere so-
litum est.

37 Cur minus doloris per sectionem cutis
caput integrentis percipiamus, quam cū quæ-
libet alia pars secatur? Quoniam, minus car-
nis musculosæ in capite, quam cæteris corpo-
ris partibus est.

38 Quam ob causam ex conualescentium
pedibus itaquæ magna ex parte destingan-
tur, atque etiam ex manibus, quanquam ra-
rò? Propterea quia materia ferri deorsum
aptissima est: & verò pedes à sede cordis po-
siti longius, & ob eam rem frigidiores, minus
excrementa concoquere, atque digerere pos-
sunt.

39 Quis tabes, scabies, lippitudo, mela & cõ-
tagiosa sint aqua intereuntis, & stupor totius
corporis, cui nomen apoplexia, transire in
aliū nunquā soleant? Quoniam oculus qui-
dem, ut humida, affectionibus opportunus,
facile morbo sis deprauatur radijs, qui cum
spiritu à lippientis oculo proficiscuntur: tabes
autem putrem aerem reddit, qui tractus ab
homine sano, pulmonem membrum affectu
facile vitiat, & corrumpit. Scabies quoq; cū
per summa corporis sit, lentamque saniem

emittat, facile sese propagare, cutemq; integri corporis vitare potest. Ceteri sanè morbi, aut positi intus cutem attingere nequeunt, nullamue reddunt delibationem, vt aqua intercutis, vt stupor attonitus: aut cū per summa corporis natet, nihil tamen humoris præ nimia sua lentitate, & siccitate, & corpulètia emittunt, vt albugo, vt lepra: aut positi quidem parte interiori sunt, sed quoniam nihil pestilens, atq; putrefaciens mittat, suū aliorum transmittere vitium non possunt, vt febres crebriores, & solitæ.

40 Cur nonnullis febre laborantibus lienes augeantur? An quoniam affluèntius aqua hauriunt: est enim membrum id laxius, atq; fungosius. An quia debile est, materias illuc affluentes facilius excipit.

42 Cur senes & pueri magis, quā qui ætate sunt firmiore, calculosi sunt? Pueri vt edaciores, senes vt frigidiores, & imbecilliores, multa per cruditatem colligunt excremēta, quæ calculum contrahunt.

42 Cur titillatio & fricatio plantarū somnum afferre possunt? Quoniam extrema neruorū cō concurrunt, & coeunt: his enim vehiculis, pertractatio illa leuis ad cerebrū vsq; transmissa permulcet animum, atque ad requiem, somnūq; inuitat. Sunt qui excrementis causam tribuāt, quæ tum sua pronio

re natura, tum motione pedum frequentiore ad palmas delabantur; rursusque per medio-
crem fricandi motum remeant, nervisque a-
liquantisper ad cerebrum peruehantur, itaq;
sede illa superinre oppleta, somnū cōciliant.
43. Cur ampliores, crebriorēque lunæ defe-
ctus fiant, quā solis? Quoniam luna tam in-
terminos deficiendi coituum, quā in turbi-
ne vmbrae ex terra per solis diametrum ortū
incurrit: & quidem crebrius lunam eō denēni-
re propter sui orbis celeriore absoluteōe
necesse est. Sol per coitus tantum defectioni
deputatos obūbratur, cū scilicet luna cur-
sum per eos agat, occultetq; faciem superio-
rem. quōd tamen sol longē maior quā lu-
na est, totus abscondi nō potest, luna saepius
tota occultitur. Mouere & ferrūque multi-
tudo, quoties luna aut sol deficit, consuevit,
quali spiritus quosdam vitiosos velint depel-
lere: haud enim per id tēpus lumina benignē
terrā aspiciunt, neq; benefica delibatio in-
de manat, quā mali infestique spiritus repe-
lli possint, & coerceri.

44. Cur infantes, qui septimo mense in lu-
cem venerint, viuere possint: qui octauo, nō
possint? Quoniam septenarius perfectus nu-
merus est, & vt Pythagoras censet, & omnes
scientiæ numerorū professores autūmant, oc-
tonarius imperfectus est. Itaque quod tunc

prodiit, imperfectum minus, quàm aptū ad vitam est: quā ratione etiam monstra vivere nequeunt: quippe quæ non ex consilio naturæ orta sint, sed imperfecta, vel per inopiam, vel per superantiam & temeritatem materiæ, formā diversā contra naturæ legem perveniunt: nihil enim imperfectum vel tempore vel formā à natura creari solet: quāobrem si quid tale erumpat, id educare non solet. Nasci infantes mense septimo possunt, quoties vis affirmandi validissima est, & sanguinē sibi obtinet commodum: sic enimocyus rem perficere potest. Sed si è contrario est, decimo exeat, necesse est. Numicum tam septenarium quàm denarium esse perfectum varte constat: orbem namque terrarum septem insignibus stellis regendum novimus. Homo septimo mense dentire incipit: anno septimo dentes permutat: quatuordecimo, id est, bis septem annis peractis, pubescere incipit: vicissimoprimum firmā aggreditur ætatem: quod tempus sex septimanarum, consummatur: morbi numero septenario iudicantur. Luna per septenarium suum accipit formas menses septenis constantibus: vocales licet septem sunt. Et denarius quinque numerus oritur omnē, atque interitum rerum complectitur: auctor Aristoteles est: & nūmerus omnis ex denario oritur per repetitionē. Undecim enim & duo

decim

decim; & reliqui omnes sequentes vnitates, quibus denarius constat, repetunt. Et homines prisci non tabulis, sed dextris suis rem de qua agerent confirmare solebant, videlicet numeri denarii caula, quem digiti explet.

45 Cur ouum pressum vtroque extremo ambabus manibus frangi nequeat: pressum latere facile frangitur? Quonia per angulos tantum modo tuos manibus renittitur opprimetibus: effunditur angulus, quod quaque in structura validius consistit adde quid pressum per extrema & parte minima sentit: pressum per latera parte ampla conficitur, vt facile possit delectari.

46 Cur in tinnitu aurium digito in aurem indito meatus diutius moueamus? Quoniam meatus sic ampliatur, & spiritum qui solum excitat, digerit atque transmittit. Quinetiam spiritus ipse qui per confitentialem digiti motum attenuatur, secerit meatus potest.

47 Cur feminae omnes calculum sua in vesica longe concipiant? Quonia in ceruicem vesicae ampliore quam in ares habeat: hinc enim fieri potest, vt cum vrina excrementum quoque eiciatur, quod calculum contrahit.

48 Cur genus syluestrium validius & laetius esse soleat, quam urbanum, vnde

dicti solet, tellurem esse matrem syluestrium, nouercam autem vrbanoꝝ. Quoniam solertia nature, nō humani ingenij creatur: caret enim humoris nimia copia, quæ satiuas stirpes elaxat, atque effœminat.

49 Cur musculi trāsuersè insecti difficiliter vniantur & curentur? Quoniam fibræ, filæq; nervosa affatim ita inciduntur: natura enim æruium carpsit, in quo fila discreuit per multa, quibus carnem vndiq; veluti deducto, porrectoque stamine texuit, fecitque musculum nomine à similitudine muris animalis traosulato: cui sanè, oppositum neruū condidit, qui tendo à tendendo vocatus est, cuius extremū artubus partium mouendarum annexuit: cū que rem mollem duræ contingere vilius inscruentu nequireret (sunt enim contraria) per ossa, medullamque membrum quoddam nerveum adidit, quod copulam nominamus, eoque tēdonis partem postremam alligauit, ex quo usu nomen copulæ accepit. Musculū solers nature ingenium alibi in globi specie collegit, alibi in membrana plantæ attenuauit: denique pro usu mēbri mouendi musculum quoque aptissimè accommodauit. Nam vbi membrum magnum, ac validum trahi deberet, vt crus, coactiorem, pleniorēq; musculum afformauit: talem enim res postulabat, vt mouendi vim ampliorem contineret.

Vbi

Vbi parum aut inualidum esset regendum, vt palpebra, aut ligula, musculum membranae similem addidit: quoniam membra eiusmodi parum potētiae mouentiae desiderarēt. so Cur aliqui fascinari possint, praesertimque pueri? Quoniam talem sortiuntur naturam, vt affici perquam facile possint, & immutari. Genus id vitij tale est: qui summa animi nequitia perpolluti liberalem aliquam exosculandamque formam conspicati mouentur, radios sui conspectus vitiatos transmittunt, quasi veneno quodam vitio sui animi radios veluti telum illinant, iaciuntque in re culus inuidia tenetur, & desiderio. Prodit igitur de pupilla radius exitialis, qui per oculos obducti hominis subit, vertitque quam aggressus naturam est, maloque habitu deprauat, vt mox corpus languescat, morboque laboret. Quam verò aditus per oculos pateat contagioni, constat etiam ex ijs qui mortua hominum corpora contueri recusant, ne radij sui conspectus aliquam sibi lucem, pestemque referant. Sed omnium maximè pueri vitio illo capiuntur: quoniam natura tenerrima sunt, facillimèque affici à quolibet possunt.

51 Quamobrem nonnullis tussientibus, aut euometibus, splendorum quaedam imagines ante oculos obuersari appareant? Quoniam

L 5 abducti

abductio vehemens pectoris & ventris humores sursum compellit, & spiritus: qui cum ad oculos veniant, spiritum conspiciendi perturbant, atque depravant, ita ut foris illas imagines emententur. Quod si vapor ductu oblongiori est, imagines etiam hac eadem forma apparent: itein si bilis ex vitello cognominata vaporem excitat, aurum imagines imitantur: si pituita mouet, albi suspicio incurrit. Ad summam, pro figura, coloreque cause visa quoque imaginantur: qui tamen per febrem arduam delirant, atque insanunt, ipsi de cerebro ipso vapores ad conspectum spiritum funduntur: & vero qui oculorum suffusione infestantur, easdem illas sibi videntur videre imagines.

32. Cur qui aquam bibere consueverunt, acutius videant? Quod vini copia, flatu nistilum excitans, spiritum conspectuum, sensusque omnes perturbat & viat.

33. Cur qui oculis cecis sunt, vehementius ex lippitudine doleant, nec pati possint acerbitatem medicamentorum? Quoniam genulorum humorem omne, & a crystallo illi cognominatum, propensionem ad partem exteriorem, patentiorēque sensui continent: at qui nigris sunt oculis, minus ob causam contrariam sentiunt.

34. Cur qui leuiter euomunt, pituitam egerant

rant: qui plenius, bilem: qui supra modum, etiam sanguinem? Quoniam qui vehementer intendunt, materias quoque imis infixas possunt euellere: pituita verò ut crassa illinitur, atque ob eam rem vel à leuiore excitatione moueri, ac reijci potest: quòd si bilis quoque per ventrem inuadat, ocius mouebitur quàm pituita. Verum materiae, quae in venis continentur, egeri per medicamentum hoc modo consueverunt. Natura cum corpus malè habitum purgatione indigere animaduerteret, postrema venarum ad ventriculum finis, quemadmodum ad vultum alias duxerat venas propter menstruam purgationem, atque ad nares etià alias, & ad sedè contexit, ut inde morbis remedia per purgationem pateret: quae quidem ora venarum coniuncta lex tandem continet naturalis, dum aperiendi necessitas fit. Haec igitur quoties febres virgent acutae, sponte sua naturae per vim excretoriam patefacta, materiam amplius in venis atque arterijs concoctam egerunt, aut per os, aut per aluum: at cum medicina epota sit, per viam ampliantur, permittuntque ex conceptaculis materias attrahit. Piper enim, & scamonea, & cetera generis eiusdem suo naturali calore ora aperiunt: deinde sibi quodque conuenientem materiam attrahere naturali quadam proprietate potest, ut dictum inter initia est.

Sang

Sanguis tamen quoniam amplexus est à natura, charusque habetur, non nisi tractus per vim nouissimè exit, cum scilicet ultra modum exinanitur.

35. Cur p[er]d[er]a facilius parte læua ferre possimus, cum hæc infirmior sit, quam dextra?

Quoniam dextra ut validior læuæ subuenit, leuatque aliquantulum onus: quod quidè officium læua præstare dextræ suam ob imbecillitatem non potest.

36. Quam ob causam vinum, aut quemlibet alium humorem per fistulam exugendo attrahere valeamus? Censendum per vim inan[is] humorem posse efferri, non per oris attractionem: fistulæ nanque meatus plenus aeris videlicet corporis prætenuis est: & cum fieri non possit ut duo corpora per idem tempus eodè in loco maneant, atque etiam eum locum esse inanem, id est, corpore omni vacantem, natura omnino recuset, necesse est dum aer canal[is] interior per oris suctionem detrahitur, humorem tantisper consequi, ut inane spatium non relinquatur: quod idem etiam per id agitur instrumentum, quo admissio vrinam eliciamus: lana enim obturante detracta, spiritus etiam internus educitur, atque ita ne inane sit, vrina attrahitur. Quinetiam medicinales cucurbitæ eadem illa ratione sanguinem attrahunt: ignis enim admissus ubi

extin

extinctus est, facit vt tantū sanguinis attra-
hatur, quantum loci ipse occupabat, ne inane
sit à quo penitus natura abhorret: deniq; o-
mnia, quibus hunc in modum quicquā attra-
himus, ad rationē inanis referre omnino de-
bemus: neque enim calor, neque oris attra-
ctio causæ potissimæ est, vt latè in vrinaria
illa fistula patet, quæ neutro eorū attrahit v-
rinam. Sunt tamen alia quæ sui caloris ratio-
ne possint attrahere, vt thapsia illitæ: nec nō
& invalidū à valido trahitur, & proprietate
quadam occulta pleraque attrahunt, vt fer-
rum magnēs, sanguinem membra.

57 Cur naturales potentia natiuæ, atq; in-
sitæ sint, animales, aduentitiæ omnes habeā-
tur? Quoniam naturales, id est, attractoria, re-
tentoria, imitatoria, secretoria ad ipsam tā-
tum viuendi pertinent rationem, neque plus
quicquam obtinent, quàm necessum sit: ani-
males verò & sensales & motales ad bene vi-
uendum commodæ planè adsunt: membra e-
nim nisi alantur, interire necesse est: ut si
non, vel moveantur, vel sentiant, non id-
circo intereunt: quanquam pulmo, quo-
niam vires habet trahendi, reddendique spiri-
tus, idq; assiduè ex periculo strangulandi
exercet, insitam sibi simulet motionem. Na-
turales verò potentia ordine atq; numero il-
lo ob hanc causam habentur. Cibus & sanguis,
quoni

quoniā vacant abina, non ex sese possunt ag-
glutinari, quo ali debet, quā hō rē vim adesse
oportet trahēdi, quæ fungi officio possit. Itē
cū corpus omne, quod mutatur, nō sine vl-
lo tempore, sed per temporis spatium muta-
tionem patiatur ab re quæ agit atque immu-
tat, vim secundam adesse necesse est, quæ con-
tineat, subministrētque ad tempus, quantum
satis sit immutandi potentie. Vnde etiā ter-
tiam quoque vim esse oportet, cuius officiū
sit immutare. Sed cū vis hæc immutatoria
concoquendo partem quidem sanguinis vi-
lem membris adiungat coherendam, inutile
autē relinquat, quæ cū permaneat, uō itē
tantūmodo claudat & foramina per quæ san-
guis alimentūque permeet, verum etiā pu-
treat: constat vim quandam subungi quæ
tam esse necesse, quæ partim per inuisibilem
exhalationem, partim per sudorē ceterasq;
vias sensibiles excrementum seorsat. Ordo
hic est, & numerus naturalium potentiarum.
Membra autem non omnia ex æquā poten-
tias quas enumerāimus, omnes fortia sunt,
sed ea dūtātaxat quæ sibi tantum operantur, ut
neruū, vena, os. Nā quæ nō modo sibi, sed et-
riā ceteris omnibus mēbris viciū emolūtur,
monereq; funguntur publico, hæc vnam ha-
bent potentiam, intentam, & potiore, verbi
gratia, vter & lēur vim amplissimē iuuat.

toriam obtinent: licet, stomacho, felle folliculo, renibus, atria fortia potius data est: intestina atq; vesica excretoria plurimum valent: volua insignis per retentoriam est. Proximè sane quod de sensibus animaduertimus est: haud enim pro compari modo genera animalium omnia sensibus prædita omnibus sunt, sed olfactu canes præcellunt, visu aquila, gustu protogeustæ animalia Indica, vnde & nomen acceperunt, ita tu serpentes, & quædam aures, auditu anseres. *ἰσχυροὶ ἀκουστικὰ* cō, 8. Cur sensus quisq; tantum, non plures, neq; pauciores habeamus? Quoniam pro rerum natura sensibilibus, atq; numero, sensus quoque incondi debuerūt. Facilius enim asperum, laue, durum, molle, atque cæteras qualitates, quæ posita in solidis sunt, percipit: gustus dulce, amarum, salsum, cætera saporis genera, quæ in humoribus succisue constant, olfactus bene, malæue olentia, quæ vaporibus tribuuntur: auditus sonosus, & strepitus, quæ ictui aeris efficiuntur: visus colores, qui tenuissimo, ætherique finitimo spiritui continentur: quippe res solida, resoluta, diffusaque humor redditur: humor in vaporem transit, vapor in aerem, aer in æthera atq; spiritum tenuissimum, ita vt quasi series quædam ex terra ad cælum vsq; deducatur perpetua. Licet hic quid spiritus aëri intersit subtingere,

Discre

Discrepat aer & spiritu tenuitate, & motus spiritus enim aer concitatus est, qui cum concitetur, etiam extenuetur necesse est.

39 Quā ob causam caro corrupto ossi supposita, laxa sit, fungosa, & liuida? Quoniam ossis corruptio non nisi per habitum vitiosum fit, qui mutandi potentiam deprauat: qua deprauata, fieri non potest ut caro integra, solida, colorataque gignatur: sanguis enim mutari præterea ex naturæ ratione non potest.

60 Cur acetum conspersum vuluæ dolorem inuehiat vehementem? Quoniam vuluæ nervosa admodum est: nervis enim sentimus, & acetum ipsam per suam acridinem mordet, ac percutit: sicut etiam pectus aceto offendi novimus, quoniam membranis & musculis constat numerosis. Nervosam vuluæ esse texturam natura voluit, ut sentiret præcipue, voluptatēque ob eam rem summam ex coitu venereo caperet seminis gratia concipiendo: Sunt qui per discordiam quandam naturalem acetum vuluæ aduersari existiment. Nonnulli strangulationibus vuluæ, res bene olidas infra, malè olidas supra per nares afferunt, rati esse animal, & propterea malè olida fugere, accurrere verò ad bene olentia, atque ita ad propriam sedem redire. Mihi verò videntur bene olida, cum vim habeant tenuiorem, & calidam, lentam materiem concidere

clere, & digerere, quæ infestat: malè autem olida, cùm viribus sint crassioribus, foramina intersepire, vt vulua retrahi nequeat. Sed quatenus malè olida vnluis prosunt, tamè comitialibus auertenda omnino sunt: faciūt enim vt qui eo morbo capi solitus est, collabatur, & æstuet. Ergo vitandū pennas igni iniectas, lapidem gagaten, bitumen, cornu omne, lucernas, lapidem thraciam, qui aqua vritur, oleo extinguitur: deniq; omnia quæ crassos reddunt humores: quippe cùm tracti vapores eiusmodi crassent spiritum animalē, & cogant, præsertim cùm iam aliquid ex se ipse habeat crassitudinis, & frigiditatis: atq; ita efficitur, vt anima apto careat spiritu ad munerum suorum perfunctionē, corpusque suum spiritali orbatum vehiculo premi, collabi, prosterni patiatur.

61 Qui fieri potest, vt quæ qualitatum contrariarum sunt, affectum eundem possint aduehere? rigorem enim & calor concitat, & frigus. Censendum hoc causis agi diuersis: oritur enim rigor ex flaua bile ratione acritudinis, quæ membra pungit, & mordet: excitatur enim corpus ad id repellendum, quod tenet: cùmque id ipsum frequenter faciat, vicissim què modo bilis superfluat, & impungat, modo membra concitentur, atq; repugnent, rigor exultat. Oritur item ex refrigeratio-

Muc

ne quoties natura per immodicam mutationem conflictatur, siquē; membra rursus frequenter excitat ad rem expellendam inimicam: modica enim refrigeratio chara, & ac-
comoda naturæ membrorum est: immodica abhorrenda, & noxia: membra prituū obtorpescunt, deinde inhorrescūt, tum inalgescūt, & rigent, vario scilicet refrigerationis incremento.

62 Quam ob causam cū vinum cum pane febrientiū imbecillitati concesserimus, febris nihilo per calorem vini aucta est, inō minor esse incipit? Quoniam exiguum atq; inualidum dedimus, hinc enim facile concoctum, digestūque in omnes partes membrorum est: membra autem recreata, assumpti beneficio alimenti firmiora ad concoquēdam morbi materiam efficiūtur: habet enim panis, & vinum ex proprietate quadam plus virium, quā cæteri cibi ad alendum, firmādumq; mēbra humani corporis, modo quis modicē assumat. Ex quo illud Homeri, Et Cererē & Bacchum, nanque hinc vires, animiq; Quinetiam odore suo hæc reficere, firmareque hominem possunt, & malum quoque sui odoris qualitate recreat, atq; firmat, longēque magis si edatur. Et verō capreoli vitium, & myricæ, & rosæ, & his similia olfacta in febriendo recreare possunt, atque firma

mare.

63 Cur oleum nullo cum humore misceri patiatur? Quoniam lentum, crassum, & continens est, neque vllas in partes tenues consecandum, idcirco nullum humoribus locum dat subeundi, miscendiq̃e. Iunguntur autem quæque, aut per confusionem, vt elementa, quæ primas suas qualitates omnino amittunt, cùm cocant, corpusq̃e vnum augmentant: quanquam resolui à natura, restitutiq̃e possint ad pristinam conditionem: aut per adiectionem, vt aqua iungi cum oleo solita est: aut per misionem, vt ordeum cum tritico: aut per agglutinationem, vt lapis cum lapide: aut per agnationem, intimationem, & assimilationem, vt sanguis cum carne, vel cum medulla, vel cum osse: aut per affixionem, vt lignū cum ligno clauo adacto: aut per mutuam retentionem complexionemq̃e, vt ansæ ostiales. In ijs verò quæ animata sunt, vt qui per luctum suas manus conseruerunt, quonam modo animus coniungatur corpori, nondum expostum est: nullus enim ex prædictis modis cōuenit animo, sed per habilitatem potius censendum iungi cum corpore animum, medio quodam interueniente, quod aliqua ex parte naturam continens vtriusque, atque familiare vtrique se exhibens, atque vtrūque in-

genuè simulans miscet naturam incorporeā
 cum natura corporea, immortalem cū mor-
 tali, puram cum impura, diuinam cum terre-
 na, videlicet hunc in modum. Oritur spiri-
 tus quidam vaporis propè speciem gerēs in
 iecore per calorem, humoremq; qui ea in
 parte modicè habentur: qui cū per venā
 cauam cognominatam, ad sedem cordis ascē-
 dat cum sanguine, atque amplius recaleat, &
 extenuetur, in speciem propè aeris transiit,
 rursusq; per arterias carotides ab aggraua-
 tione cognominatas ad basim, id est, partem
 subditam cerebro effertur, qua in parte fri-
 giditate cerebri moderatur, naturaliq; qua-
 dam proprietate afficitur, transformaturq;
 in spiritum æthera planè imitātem, quo ani-
 mus instrumento aptissimo vtitur actionū
 suarum. Quinetiam aer qui naribus trahi-
 tur extenuatus in corde, ascendit ad cerebrū
 per arterias, alimētumq; offert sese spiritui
 æthereo illi, & animali: hic igitur spiritus vt
 non incorporeus accommodari corpori po-
 test, vt tenuior, syncerior, atque clarior, quā
 natura vulgaris corporis patiatur, iungi cū
 animo potest. Deniq; vinculum perquam
 idoneū corporis atq; animi hic accendit, na-
 turasq; oppositas copulat, & suo familiari
 interuentu conciliat, atque cōtinet: hic quā-
 diu constans atq; integer sit, facultatē rectè
 cogi

cogitandi, agendiq; omnia animo præstat: at cum à sua natura desciscat, si leuiter refrigeretur, indensetur, crassetur, ineptum denique reddatur ad intentas animi actiones. committit vt animus retardius, segnius atq; ueternosius agat: sed si nimium refrigeretur, factusq; sit corpulentus, efficit vt animus suas penitus deserat actiones: quod his planè cennire videmus, quibus sedes memorię torpet, vitioq; tenetur lethargo, aut ijs qui toxica hauserunt. Contrà si immodicè recalcet, moueaturq; se, sœuere, insanireq; cogit vt tantisper animus disiungi à corpore per sui vinculi deprauationem videatur.

64 Cùm animantium alia parere plura, alia pauciora consueuerunt? Censendum naturam sic statuisse, vt quæ breui tempore uiuerent, hæc partu essent numerosiori, uidelicet ea de causa, vt uitæ breuitas partus copiâ compensaretur. Genera eiusmodi sunt sues, canes, aues complures, pisces omnes. Quæ autem diu uiuerent, hæc pauca procrearent: quippe cùm temporis amplitudo posset rei, quam natura spectaret, satisfacere. Sunt hoc in genere elephanti, serpentes, cornices, cerui. Quæ uerò mediocriter uiuerent, hæc etiâ partu essent mediocri. Stirpes quoq; modo eodē illo fructificent: annua enim omnia, quoniam uitâ breuē sortita sunt, largâ seminis copiâ

effundunt, vt triticum, ordeum, milium. Arbores parcius ferunt, eò quòd vitam agunt diuturniorè. Mammæ quoq; animantibus pro partuū numero datæ sunt. Quadrupedibus item intra sese foetificare, atque vterū ferre natura voluit, ob eam scilicet causam, quoniam & corpore sunt ampliori, robustiorique, & terram pro sede sortuntur, gradiq; non magno cum labore consueuerunt. Volucris partus foris cōficiendos censuit, vt eo immenes essent onere & labore, quoniā & corpore sunt imbecillo, & per aerē agitātur.

65 Cur febriū accessiones certo venire ordine soleant? Quoniā tantum materiæ putret, quātū à natura cōcoqui potest: quòd cū materia concoquenda certa sit, potentiam quoque certā, tempusq; certum esse necesse est. Subiungendū hic illa, quodque materiæ genus suum habet vaporem. Sanguis enim vaporis humidum & calidū reddit more aque fermentis: quod in lebetū tegminibus patet, atq; in balnearum rectis, & in aere: sic enim nubes cōsistunt, & quēadmodū vapor aquæ in rorē concrefcit, rursusq; specie aquæ recipit, sic etiā sanguis stringitur, & sanguis iterū fit. Bilis flaua veluti fuliginē agit calidā & siccā, ritu lapidis ignē, sentiētis. Atra bilis quasi fauillā emittit modo lignorū, quæ deusta in cinerem aridum vertuntur. Pituita fu-

humum humidum, crassum, mordacemq; reddit inftar lignorum viridium, cum vrantur: est enim quodq; ortum eadem essentia, qua sua origo est.

66 Qua de causa mel inueteratū, aut supra modum coctum, amarum euadat necesse est? Quia suum omnem humorē amittit, qui calorem temperare immodicum potest: quem admodum etiam quilibet humor alius dulcis affici solitus est, vt vinum, vt defrutū: unde fit vt etiam temporis spatio crassescat, & minuat: & quemadmodum vinū quatuor illa continet, florem, qui leuissimus innatat: fecem, quæ corpulenta subsidet: humorem, qui temporis absumitur spatio: partēque illam vinaceam, atq; idoneam alimento: sic etiam mel ex quatuor constat, eiusq; humidum recrementum illud vim quandam obtinet deterioriam: quapropter incoctum tergit & purgat: coctum alere tantum potest, eò scilicet quod tors superuacua omnis igne absumitur. Vt verò mel in vetustate amarescit, sic pingua omnia & oleosa rancida efficiuntur, vt butyrum, oleum, adeps. Hic de saporibus illa addidisse non ineptum fortasse sit. Dulcedinem plus caloris, minus humoris parit: acritudinem caloris & siccitatis copia producit: salsuginem plus siccitatis, minus frigiditatis committit: acorem

frigiditatis, humiditatisq; copia gignit: au-
steritatem siccitas: largior & frigiditas dant:
amarorē siccitas & calor plenior creant: pin-
guitudinē ex humore pluri, & calore exiguo
oriri censendum est.

67 Cur hominibus admodum vinolentis
circumuerti omnia videantur? Quoniā lar-
ga copia vini exhalationem spiritus vaporo-
si ad cerebrum mittit nimiam: qui spiritus
cūm digeri, atq; cōsumi nequeat prius, quā
temporis spatium concoctionem exhibeat,
per cerebrum voluitur, & quaq; versus per-
currit, atq; ita perturbatus profluit per ner-
uum conspectiuum, pupillamq; ad res con-
spectui obuias, facitq; vt tales videātur, qua-
lis ipse est. Affectum etenim interiorem fo-
ris esse imaginantur: quocirca efficitur, vt
etiam caligent, & vertigine tantisper tenen-
tur: cuius vitij nomen à conuolutione aqua-
rum deductum est. Neque verò ex vino tan-
tum, sed ex materijs etiam corporis accide-
re illud potest; quoties vaporem ad cerebrum
nimium efferant, affectumque moueāt quæ
caligo vocata est.

68 Quam ob causam cūm nerui iidem à ce-
rebro, & dorsi medulla in partes mēbrorum
omnes transmittantur non eadē actio, sed va-
ria soleat prouenire? Quoniam non modo
ratione essentiae, verum etiam structuræ eua-

riat actio: alia enim strues & effigies nerui
cōspectiui est, alia auditorij, alia gustatorij,
alia eius qui in ore ventris positus est: ner-
uus enim conspectorius ille perforatus por-
rigit, auditorius explicatior tendit, atq; etiā
magis gustatorius simplici ducitur serie: qui
stomacho deputatus est, voluitur in anfra-
ctum. Porro ampliorem in orbem se agit,
qui ventrem perficit: quemadmodum & ci-
thara, quæ fidibus variè concinnatur: quip-
pe quæ crassioribus, tenuioribus, intentiori-
bus, remissioribus constet: aliter enim nun-
quam illa concinendi amenitas reddi po-
test. Quinetiam in reliquis membris, quo-
rum aliquod officium est, varium perspicere
artificium licet. Iecur enim & lien carne
quadam crispa, atque tortitia constat, quam
& materiaceam, quod materiæ similis est, no-
minemus. Renum quoq; & cordis caro suis
generis est: stomachi verò fila, quæ in dire-
ctum porrecta sunt, attrahunt: quæ transper-
sa ducuntur, impellunt. Vulua profecto, &
reliqua membra, quæ vim obtinent continē-
di, non nisi per obliquum filorum tractum
suo funguntur officio: Venæ, & arteriæ, &
membrae membris omnibus vsui sunt, mini-
striq; publici habentur. Membra autem ipsa
suis quæq; distribuuntur muneribus, & singu-
lis singula actionibus delegantur, ut perspi-

cum sit, cui præcipue tribuere actionem debeamus.

69. Cur mulieres, quæ uterum gerunt, secundo aut tertio mense gustare aliquid improbè appetant? quapropter picare tantisper dicuntur; à pica, quæ terræ glebas suaviter elitat. Natura sanguinem omnem menstruum colligere in matricem necessariae foetus afformationis gratia consuevit, qui sanguis si vitiatum est, suum vitium ad os vètris transmittit, atque ita stomachus ipse improba motus qualitate materiæ, cibos alienos atque incommodos appetit, idq; ipsum variè peccat pro materiæ subditæ conditione. Nā si atra sit bilis: carbonēs, aut lateres, & genus quodlibet fistile appetit: si pituita acida, saporēs acidos concupiscit: si bilis vitellina, pinguis quærit: si alia miscella quælibet sit, aviditas quoq; gustandi ratione illius oritur insolens. Veram hanc esse causam constat, eò quòd nō omnibus prægnantibus hoc idè usu eveniat. Sed cum plures sobrio appetitu degant; quibus scilicet sanguis ille collectus integer est, & vacuus excremento, vitium id ultra mensem tertium non protrahitur: foetus enim iam perfectior copiam absumere sanguinis potest, ut nihil præterea sit quòd ad stomachum efferatur. Hoc idem etiā aliquibus esurientibus vi famis illa intolerabile

lerabili, quam bulimū appellamus, atq; etiā morbo maioris intestini laborantibus accidit, scilicet eadem illa de causa, quod stomachus materijs vitiosis refertus est: ex quo fit, vt his summopere proffit purgatio.

70 Cur autumnus inæquabilis sit? habet enim eodem in die frigus, & calorem. De hoc varia sententia est: alij enim ad abditam atq; inexplicabilem causam illud referunt: alij vëtos per id tempus varios, & inæquales afflare aiunt: alij quod terra nimio æstatis æstu deusta, refrigeratur per autumnū: hinc calore adhuc extante, vicissim agi modò frigore, modò calore opinantur. Haud enim illi audiendi sunt, qui propterea inæquabile esse autumnum existimant, quoniam medius inter hyemē & æstatem positus est: nam & ver mediū est, quod non ita euariat. Hic adijcere illa non alienū est, dici & noctis spatū quatuor anni tempora planē imitatur: prima enim dici pars vsq; ad meridiem veri similis est: meridies ipsa æstatem simulat: hinc ad vespēram species agitur autumnī. Nox deinde hyemem præfert, vt quæ humida & gelida sit, propter solis absentiam.

71 Cur somnū lassitudo afferre possit, cū hæc siccet, siccitas vigiliam pariat? Censendum non internē à lassitudine somnum proficisci, sed per mediam frigiditatem, atque
hu

humoris consumptionem: quippe cum lassitudo ex se siccitatem creet, siccitas calorem aboleat (humor enim caloris est nutrimentum) abolitio caloris frigus augeat. Igitur natura humido alimento consumpto, vitali quoque spiritu diminuto quiescit, ut acquirat, rependatque quod amiserit.

72 Cur lapis, aut ferrum, aut quid tale proiectum in aquam sine aliquo ligni sustentamento demergatur, ligno susceptum descendere nequeat? Censendum aerem per ligni meatus admissum lignum eleuare, ac facere ut innatet, quanquam pondus sustineat: at vero lapis, & ferrum, quia solidiora sunt corpora, praedens quoque meatuum contentum stringuntur, nullum sibi admitti spiritum patiuntur, atque ob eam rem nequeunt innatare.

Sic enim & qui per undas interierunt, primum ad imum delabuntur, post aliquot diebus emergunt, & fluitant: cum enim corpus putret & tabet, spiritus oritur, quo pulmo, meatusque omnes implentur, corpusque eleuant, ita ut facultas sit innatandi. Vnde piratas quosdam, homines quos enecassent, pulmone exempto in altum proijcere, ne efferrentur, proditum est. Haec eadem ratio est, cur oua integra dimissa in aqua demergi soleant, urina & corrupta sustineantur, & supernatent: tabet enim humor eorum.

&

& inflatur.

73 Cur testes gallorum gallinaceorū quos lacte saginant, amplissimi, & concoctu facilissimi efficiantur? Quoniam sanguis non modo serum in se continet, quod renes trahunt, sed etiam lentorem, quem sibi testes pro alimento hauriunt, crassioresq; vrina, tenuiorem sanguine, cuius speciem propè imitatur. Sed quandiu natura copia alimenti indigeat, quod quidem in ætate accidit puerili, lentorem etiam illum ad totum enutriendum corpus dispensare solita est: ubi autem multus desijt alimenti vsus, videlicet tempore pubescendi, colligit hunc ad testes: quæ quidem res testium ipsorum amplificatione, pilorumque pubertatis ortu palam fit. Testes enim per id tempus augentur, & pubes pilo integitur. Sed cum iterum sanguine natura indigeat largiori, scilicet posteaquam foemina concepit, vt & foetum nutriat, & lac moliatur, lentorem illum à testibus reuocat, rursumque cum sanguine miscet, atque ita lac efficit: sanguis etenim albens, lac ferè est. Ergo quod testes gallinaceorum plus lactis hauriunt, scilicet blandimento lentoris, quem suum in lacte comperiunt, plenius augentur, & alentiores, facilioresq; redduntur.

74 Cur mel illud eōntendimus, qđ acrius
fen

sentitur, & mediocriter hoc idem calidū esse existimemus, cū acritudo non nisi per calorem immodicum cōsistere soleat? Censendū non acre mel, sed temperatū id esse, verū linguam suo calore plenius calefaciendo in acritudinem vertere: dulce etenim omne acre primum, post nimium incalescens, amarū redditur. Quod autē sacchar Indi appellant, mellis coagulum est, sole cogente rores, conuertentēq; ad mellis dulcedinem: quod idē monte etiam libano fieri certum est: Fit sacchar id proximū salis glebulis candidum, fragile: vim id quoq; tergendi, purgandiq; melli similem habet, & coctum ritu mellis nostratis non æquē atque incoctum purgare potest: cibo tamen ita assumptum, aptius ad alendum est. Mel item quod galbanarium cognominamus, discrimen tertium mellis explet, pastu scilicet apum, quem galbana vitiat: prodest hoc illitum ad oculorum claritatem. Quinetiam quod thymum redolet, vētreū iuvat frigidiorē, Aegyptium verō humidum, dilutūq; est, videlicet ea de causa, quod flores tractus illius immodicē hument, ex larga Nili amnis irrigatione. Omnium optimū insule ferūt, & loca maritima: quippe quæ sicciora sint, & synceriora. Melli montis Hymeti terræ Atticæ laus præcipua datur, propter florum singularem præstantiā.

Cur

75 Cur lac frigidum fit, & cur facile conco-
quatur, probeque nutriat, cum habitu sit fri-
gidiori? Censendum lac propterea facile
transire posse in sanguinem, quoniam è san-
guine factum est, & ferè sanguis albefacius
est. Album verò atq; frigidiusculum fit per
mammarum adenes, qui albi sunt, & sangui-
ne vacui, cum tamen suo in fonte aliquid ha-
beat caloris, longè frigidius à mulctra expo-
situm acri euadit, quemadmodū etiam semē.
Cogendum non coagulo animalis, sed succo
ficulno est, aut gutture gallinæ, aut enico: sic
enim caseus concoqui, digerique expeditius
potest.

76 Cur vlcera pulmonis curari non que-
ant? Quia quod curatum iterum est, quiesce-
re debet: vnde illud Hippocratis medici, Pe-
dis remedium quies est: motus enim conflu-
uium agit materiæ superuacuae, quæ excita-
re potest inflammationē. Pulmo autē ob re-
spirandi necessitatē in motu assiduo est: adde
quod purulenta pulmonis repurgari nō nisi
per tussim possunt, quæ suo intento motu
vlcus lacerat, & dilatat. Quinetiam quod mē-
brum illud humidum, calidum, laxum, putre-
dini opportunum spiritus conceptaculum
est, refici propterea nequit, nisi à natura vna
primordio seminis.

77 Quam ob causam homines qui ex ar-
dua

dua febre insaniunt, robustissimi; quandiu insaniunt, sint soluti infania admodum debilitentur, & langueant? Quoniam siccitas per cerebrum & nervos agitur, immodica: robur enim ex siccitate nervis acquiri certum est: sedata autem infania, lassitudinem sentiunt, quod iam sensus integrior est, & nervi molliores redduntur, & laxiores.

78. Cur pisces saxatiles concoctu faciliores sint? Quoniam aqua saxi vicina movetur, etiam cum serenum est consuevit: durum enim ac molle, quoniam contraria inter se sint, quiescere nequeunt cum invicem tangant: at quod movetur, tenuius reddi solet, quam quod quiescit. Ergo pisces quoque agitati per aquam synceriores, puriores, & inde concoctu faciliores evadant, necesse est. Hec eadem ratio est, cur avium alas concoqui faciliores, quam reliquas corporis partes experiamur.

79. Cur ijs balneum non precipiamus, qui febre continua iam laborare desinunt? Quoniam materiae noxae, crudae, crassaeque adhuc constant, corporeque absolui nondum patiuntur, quantum materiae autem utilis sit, id tenue, atque liquidum substat. Ne igitur calor balnei prius utilem partem ut tenuiorem, quam inutilem trahat, abstinendum a balneo est: neque per id tempus tantum, quo morbus minuitur, verum

rum etiam quo incipit, & omnino quo materia minus concocta est.

80. Cur medici hominibus febre laborantibus hectica, ab habitu nominata, parū aque bibendū ante cibum præcipiūt? Ut membra solida quæ perficcent, humefiant, reddāturq; aptiora ad solidioris alimentī agglutinationem, agnationemq;. Hinc artifices quoq; tectorij operis, prius quā admoueant calcem aqua parietem aspergere soliti sunt, ut tenacius incrustetur, & firmitus.

81. Cur omnia dulcia lienē & iecur augēt? Iecur per sui habitus similitudinem, facilius rem dulcem attrahere potest: calidum enim, atque humidum est: lien verò cum pariet āguinis seculentam de iecore trahat, sanguinem quoque elicit largiorem, videlicet pro copia, quæ posita in iecore est: quod quidem tantisper agit, quādiu inualeat vis eliciēdi, vnde nomen sortitus est.

82. Quamobrem vehementer percussī parte capitis quæ tempora appellātur, intereūdū sit? Quoniam musculus, qui eā cōtinet partē ex cerebro oritur, vicinusq; illi positus est. Consentiēs igitur cerebrum, ictumq; communē accipiens: dolet, atq; contrahitur: & spiritus quoque animalis vnā cum eo constipatur, atq; crassescit: itaq; animus cum idoneo careat instrumento, a corpore conestim

discedit:vinculi enim corruptio,solutionem
afferat rerum conuinciendarū necesse est.

83 Cur homines,quos ingēs tonitruī stre-
pitus attonitos fecerit,intercā, aut certē a-
mentes degant? Eadē illa ratio est,quā proxi-
mē diximus:ictus enim immodicus aeris,ce-
rebrum atq; spiritū animale per aures su-
bit:quā ob rem spiritus ille cōtrahitur eras-
fescitq;:deniq; ineptus ad animi actiones red-
ditur:& cū immodicē incrassescat,etiā disces-
sum animi à corpore agit,quæ mors est.

84 Quam ob causam oui vitellus conco-
ctu facilis,albumen difficile est? Quontiam
vitellus calidus,albumen humidum,& frigi-
dum est. Ouum quippe qualitates elemento-
rum omnes complectitur,& quatuor illa re-
rum primordia planē in se fita ostendit:re-
gimentum enim testaceum terræ proximum
est:siccum nanque& frigidum:albumē aque
conditionem gerit:humidum enim & frigi-
dum: spiritus in albumine contentus pro
aere est:calidus enim,& humidus: vitellus
ignem repræsentat: plus enim calidus,mi-
nus siccus, neque colore igneo vacat.Deni-
que orbis vniuersi,quem mūdum vocamus,
speciem in ovo dixeris demonstrari: nam &
ex quatuor constat elementis,& in sphæræ
faciem conglobatur,& vitalem potentiam
obtinet.

Cur

85. Cur stercus hominum, qui morbo maioris intestini laborant, speciem gerat bubuli? Quoniam morbus hic ex pituita magna ex parte oriri solitus est: pituitæ autem copia putrescens spiritum agit, qui feces subita, inflat, tumefacit, atq; ita similes bubulis reddit: vnde fit sæpius, vt vel in aqua valeat innatare. Bubulum autem inflari propterea arbitrandum, quoniam plurimum bouum pabulum palea est & scenum, plurimûsq; proinde spiritus mouetur.

86. Cur membrana cerebri plenior vulnerata, oriri per secturam soleant, quæ fungorum nomine appellamus? Quia vapores qui ex cerebro assiduè proficisci, digeritq; per rimas consueuerunt, dissecio iam osse, amploque patefacto itinere, effluunt vniuersi, ossi que gelido occurrentes concreescunt, & speciem fungi capiunt: quippe qui suprà ampliusculi, infrà prætenuis videlicet loci ratione perficiantur.

87. Cur pituita, quæ crassa & frigida est, & inde apta ferri deorsum, sæpe ad caput expedibus ascendat? Censendum non ex se pituitam posse ascendere, sed per vim secer- nendi, quæ indita membro cuique est: hæc enim quamuis in pede nocens illa materia sit, tamen depellere sursum potest: quòd cum membra omnia faciant, tandem ea in partē

consistit materia, quæ minus depellere potest, quàm satis sit.

88. Cur per statum aeris pestilentem, homines multi & inæquales malo eodẽ intereant, quæ quidem res tollere fatum videtur, id est, necessariam rerũ consequentiã, quàm stellarum ordini, & motioni tribuimus. Censendum illos homines rapti conditione cœlli pestifera, qui concepti natiq; sunt tali motu stellarum, vt longinquo tempore viuere nequirent: quemadmodum enim ædificium vetus atq; infirmum facilius impetu venti corruit, quàm nouũ, & validum, sic etiã homines qui ex fato vitam sortiti sunt breuiorẽ, expeditius ab æris vitio mouentur, & capiuntur. Malum autẽ cõmune propterea est, quoniã aer, qui syderum pestilenti defluuio vitiatum est, idem continet omnes, atque ab omnibus trahitur.

89. Cur multitudo per crapulam vino vini molestiam leuari dicere soleat? Hoc etsi vulgare est, verè tamen asseritur: quippe cũ membra per nimium vini calorem resoluta, vini adiectione recreentur, firmetũr q; vt spiritus coactos, tentantesq; caput discutiant & depellant, præsertim si temperatum est, quod secundo hauritur. De vino hæc annotare non alienum hic est. Vinum si exiguum bibatur, salubritatem largitur: si modicum, fa

facundiam parit: si immodicum, & mēti ob-
 est & corpori, vt Theagēnes quoque poeta
 inquit: Meri copia noxia est: at si quis co-
 recte vtratur, non noxium, sed percommodum
 est. Liberum patrē in bacchis comitatum non
 inepte effingunt: choream enim quam vini
 hilaritas extruit, baccharum cœtus designat,
 Satyros eidem coniungunt ratione agilita-
 tis, facilitatisque. Lydian etiam addunt, quo-
 nam per immodicum vsum vini; hominem
 resolui necesse est. Quam etiam pardi sectan-
 tur ob eam causam, quod multa & varia ima-
 ginantur, qui multum vini hauserint: animal
 enim hoc varia integitur pelle. Vnā ex bac-
 chis Agavē matrem Pēthēi suum discerp-
 sis se filium narrant, eò quod multi per vinolen-
 tiam facile in homicidium ruunt. Nudus fin-
 gitur Saccus, quoniam vinum mentem atq;
 animū deregit, & paterfacit. Arsit Venerem
 Bacchus, arsit Ariadnam: vino enim inebria-
 tis, libido maxima oritur. Neque caluus qui-
 dē Bacchi comitatu deest, scilicet propter ce-
 rebri detrimentum, quod vsum vini immodi-
 cus inuehit: amittit enim vires suas sedes hæc
 animi, atq; marcescit: vnde vinū maronem à
 marcōre pleriq; nomināt. Necnō & Pana his
 ce adesse volūt, videlicet ob summā vini po-
 tentiā, aut ob varii elus feruorē, virēsque va-
 rias. Tāgitur Bacchus à fulmine prius quā

veniat ad lucē eximitur vtero matris, conle-
ctus in femur patris clauditur, quoniam vi-
num per sepe fictilibus contentam soli expo-
nitur, atque ita vires in plenum accipit, & sa-
porem. Sorores quatuor Bacchus habet, quo-
niam vinum mutationes quatuor recipit. Sā-
guis ex materijs nostri corporis vinum in
habitu, tum in natura respōdet. Quemadmo-
dum enim ex quatuor vinum constare parti-
bus exposuknus, sic sanguis quadripartitus
est, quippe qui partem habeat dilatissimam,
quam renes hauriunt: & tenuem quandā ve-
luti florem, quam fellis folliculus trahit: &
crassam ac feculentam, quam lien capit: & pu-
ram atque synceram, quæ digesta in mēbra
alere potest modo vini, quod sua tantum par-
te syncera alimoniam potest præstare.

90 Quam ob causam præputium & gena-
rum partes tenuiores discissæ, coniungi, ag-
glutinarique nequeant? Omnino quæ ex se-
mine natura creauit, hæc destructa recreari
non queunt: non enim nervus, non vena, non
membrana, non reliqua generis eiusdem suā
possunt recipere integritatem: ergo non im-
merito ista quoque refici nequeunt, cum se-
mine orta sint: at quæ principio sanguis con-
stituit, hæc de nouo gigni recrearique possunt
eò quod sanguis nulla in parte ætatis deef-
se potest.

Cur

91. Cur vinacea, & zizania, & grana ficulna integra, vt ingessimus per aluum egeri soleant? Vtrum quia parua admodum sunt, & sicca, ideo concoqui nequeant. An quia seminata sunt, & generandi perfecte obtinent facultatem, resolui non patiantur, sed peruicacius ad eum finem edurant, cui sunt destinata à natura: hac enim de causa specie quoque globi formata sunt, quæ omnium figurarum perfectissima est.

92. Quam ob causam parte iecoris gibba intersepta, iugale collo subiectum grauescat, & dilabatur? Quoniam vena à trunco cognominata, quæ ex parte iecoris gibba ad collum usque ascendit, amplificata per interseptionem infarctionemque grauius ponderat, tenditque deorsum: quemadmodum Intestinum quoque carnibus, aut quolibet alio corpore infartum deferri cogitur, atque collabi. Sic enim vena illa detraeta iugalis, interiora secum trahit, mouetque dolorem. Tulsi quoque iidem arida infestantur: malus enim iecoris habitus efficiens sese ad membra spiritui deputata, excitat illa ad rem depellendam quam vrget, atque inde tussis exultat.

93. Cur vulua vna omnium membrorum aspera parte interiore est? Habet enim quosdam excessus, quos caliculos, siue acetabula appellamus, vt semen humidum possit

retinere: humor etenim omnis facile per locum corporis faciem labitur: hinc enim & artifices rectorij operis sculptis parietibus calcem admouent, vt per caua & summa asperiora crusta contineatur, & hæreat. Hac verò de causa semen quoque ipsum lentum, glutinosumq; factum à natura est, videlicet vt tenacius incidere possit, & firmitus.

94 Cur multi, cum suam vrinam exitum appetentem retinuissent, resoluti sint, atque destillatione vrinæ laborarint? Quoniam vesica nimium plena, extumescensq; vltra modum, humorem ex natura membranæ indurum omnem expressit, atque ita sicciior facta est, vt præterea contrahi nequiret more pellis, quæ exsecata extendi nõ potest, nisi aqua mista cum oleo diluatur. Fieri autem vrinæ destillatio solet vel per musculi resolutionem, qui ceruicem vrinæ claudit, vel per exulcerationem ipsius vesicæ, vel per iniuriam calculi: mordetur enim vesica, aut aggrauatur: itaque excernere incitatur, quantum vrinæ receperit minimum. Difficultas verò vrinæ nomen generalius quàm destillatio est, sicut & coquendi, aut audiendi, aut spirandi difficultas.

95 Cur vehementer ij sitiant, quorum ventrem inferiorem fluctio exercet? Quoniam humoribus deorsum collapsis stomachus reficitur:

catur: sitis autem non nisi per siccitatem oriri solita est.

96. Quid est quod lachrymas moueat, cum angamur? Spiritus qui per angorem affectus est: hic enim ad cerebri membranam effertur atque humorem ibi positum exprimit: quod idem vel præ nimia lætitiâ potest euenire.

97. Cur barba spadones careant? Quoniam calore vacant, quo pili & oriuntur & augentur.

98. Quamobrem qui pueri exæsti sunt, vocem reddunt acutiores, quam qui adultiores, quos gallos nominamus? Quoniam per id tempus exæsti sunt, quo meatus sunt arctiores: spiritus autem eo tenuius sonat, quo per angustiora extruditur.

99. Cur cibo tam humido, quam sicco ingesto eructemus? Quia spiritus vel cum cibo admittitur, vel post exconcoctionem mouetur: qui cum tenuior sit, petit superiora: itaque per os extruditur, quam rem ructum appellamus.

100. Cur alij magis, alij minus concumbere valeant? Quod alij alij sunt calidiores.

101. Quare qui ex luce amplissima ad mediocrem venerunt, cernere protinus nequeant? Quoniam lux mediocri propius ad tenebras, quam amplissima illa accedit: tenebrę autem suam ob crassitudinem vim conspiciendi

obfuscant.

102 Cur mulieres vulua malè affecta mente labantur, & delirèt? Quoniam membrū id natura constat neruosa, suaque primordia è stomacho, atq; mèbranis cerebri ducit, quod vel ipso contextu palàm est.

103 Cur mulierum menstrua colligantur? Quoniam per vitam, quam ociosiores degunt, amplius materia superuacua redundat: at sanguis largior in homine, quàm cætera materialium genera est: ergo meritò ijs, cum amplius vacet, egeri leuandi corporis gratia solitus est.

104 Cur pestem lippitudo magna ex parte præcedere soleat? Quoniam pestis spiritus affectio est: quòd cum spiritus motus, vitiatúsque efferatur ad caput, oculos perturbat, eosque prius quàm cætera vitiat, utpote qui tenuior atque mobilior sedem adeat oculorum.

105 Cur homines tremuli cum bibant, circumferri soleant? Quia vini calor immodicus nervos subit, & spiritum contentū in his perturbat, qui ex sede cerebri ducitur.

106 Cur bestię statim ab ortu naturę ambulare queāt, homines nequeant? Quoniam bestię calorē omni ex parte sui corporis parem continent: homines plus caloris habent in capite: itaque non antè erigi, ambulareq; possunt

possunt, quàm modo æquali calor in omnes partes corporis digeratur.

107 Cur qui neruorū distentione laborant, si arduè febriant, liberari distentione possunt? Quoniam ex refrigeratione afflictionē quoque spiritus contenti in neruis distentio oritur, & ex calefactione aboletur: febris autem calida est.

108 Quare qui bilem atram euomuerūt, periculo pateant? Quoniam nulla præterea bile substante, sanguis ex lecore trahatur necesse est.

109 Cur à mixtu spiritus alio excedere soleat? Quoniam quādiu plena vesica est, rectū intestinum, quod sibi subditum habet, premit: egesta autē vrina relaxatur, atq; ita spiritus in intestino illo detētus labitur, atq; effluit cum sono.

110 Cur ubi eminximus aut oscitati sumus, inhorrescere consueuimus? Quoniā aliquid spiritus calidi excurrit, cuius detractioe corpus refrigerari congruum est.

111 Cur albugines aut vitiligines acu adacta nullum sanguinem emittant? Quoniā calor omnis summis ex meatibus, vel recessit, vel difflatus, exactusque est.

112 Cur pleræque omnes mulieres cum conceperunt, *Maliciā* picare, id est, appetere sapores *nocat plē* nus convenientes soleant? Quoniam con- *nium.*

ceptus

ceptus præter naturam est, affectus autē stomachi, vitium id est quod picam vocamus; quemadmodum auiditas, & fastidium. 113 Cur febres quartanæ diuturniores extēris p̄nibus esse solēant? Quoniam in ea materia peccatur, quæ terrenā maximè est: terrenum autem omne grane est: quocirca merito quartanæ & lentius repetunt, & longius tenent.

114 Cur vlcera articulorum reduci in cicatrē necquāquam, quod in plerisque aduertimus? Vtrum quod plus materię in articulis est? Ergo cum materia huius illuc confluat, acriter redditur, itaque inaperta siccat. An quoniam articulum post remum cartilaginosa est? Vnde coactrix firmari nequit, sed labitur.

115 Cur aqua pluuia leuior sit, cum ex mari hæritat, quod densius est? Respondetur quāuis ex mari hæritat, ipsa tamen agitata remorem efficit, & leuem.

116 Cur res frigida omni ostibus dentibus neruisque inimica est? Quoniam hæc natura constantiter tenet terrenum: aut in omne frigidum est: ergo quod frigida qualitas augeatur, merito accidere detrimentum potest.

117 Cur qui per febres ardorem insaniunt, pulsus arteriarum habeant lentiorē: qui per lethargum vigiliam memoria obtorpescunt, plenio

pleniorē reddant? Quoniam alteri spiritus relaxato cerebri delirant, alteri eodē illo spiritu crassescēte, grauescentēque premuntur & infestantur. 118 Cur febribus quibusdam per sudorū leuatis cordis periculosa affectiones sedari soleant? Quoniam materia vitiosa partim diffatur, partim resoluitur.

119 Cur per hyemē plus cibi assumere, pleniusque concoquere possimus? Quoniam calor nostri corporis pulsus exterioris frigoris vehementia, ad sedem interiorem se recipit itaq; facit, vt cibū plenius & concoquatur, & assumatur.

120 Cur qui nimis concubuerunt, si præterea coeant, sanguinem vice seminis emittant? Quoniam semine omni exhausto, nullus humor promptius sanguine rei venereæ se offert.

121 Cur nerui non quemadmodum puncti, ita etiam præcisi excitent inflammationem? Quoniam spiritus inæquabili punctiōis se gmento occurrēs, retorquetur, atq; in se coactus stipatur & recalescit: ac præciso penitus neruo, spiritus effluit omnis, & abit.

122 Cur sudores qui ante accessiōem venerint, graues sint & molesti? Quoniam qui febrem sequuntur per relaxationem, remissionemque effluant: qui antecedant, per expressionem

tionem utique violentiorem extringantur.

123 Cur os ieiunum grauius oleat? Quoniam stomachi acritudo nisi cibo recenti temperetur insuauem reddit exhalationem.

124 Cur nullus in corde morbus possit consistere? Quoniam per membri opportunitatem ante mors rapit, quam morbus pateat.

125 Cur scrobe iuxta mare effossa dulcis aqua comperiatur? Quoniam in mare transmissum, liquatumque per terram, suam crassitudinem omnem amittit, inque humorem dulcem extenuatur.

126 Cur ambusta difficulter cicatricem recipiant? Quoniam per ignem meatus corporis omnes extruduntur, obliteranturque, ut caro propemodum mortua sit: sit enim ut materia in hisce inclusa, perquam difficulter educatur.

127 Cur homines natu maiores vinosi esse consueuerunt? Quoniam per aetatem refrigerati, calorem desiderant. Vinum autem caloricum est.

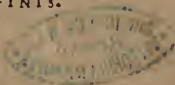
128 Cur pondus facilius parte leua quam dextra efferre valeamus? Quoniam materia partis leuæ oppressa plus edurare, patitur quam dextra potest: quippe cum altera difficilior, altera facilius moueatur.

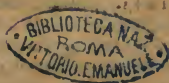
129 Cur pars dextera sanabilior sit quam leua? Quoniam per exercitationem ampliorē

materiæ compescuntur, reddunturque sanitati opportuniores.

130 Cur mel vlceribus acre, gustui dulce sentiatur? Quoniam vlceribus horridis, resiccatisque mellis tenuitas occurrit: tenue autē omne acre est. At gustus quia humidus est, mellis percipere potest lenitatem.

SECVNDI ET VLTIMI PROBLE-
MATVM ALEXANDRI A-
PHRODISIEI LIBRI
FINIS.

IN PROBLEMAT A- RISTOTELIS INDEX,

DVPLICI NUMERO COMPO-

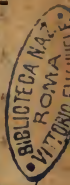
situs: quorum prior sectionem,

alter quaestionem, siue Pro-

blema demonstrat.

A

- A** Bortus quo tempo re saepe fiat. 1.9
 Abscessus qui medican- di. 1.34. & qui vrendi, & qui incidendi. ibid.
 Abscessus sit ne purulen- tus nec ne quo argu- mento. 1.31
 Abscessus quomodo iu- uant. 6.3
 Absentes longius, cur vo- cem audiunt tenuio- rem. 11.20
 Absinthium urinam mo- uet, & calidū est. 27.10
 Abstergerendi vim quē ha- bent. 23.40
 Abterranei venti, vide Venti apogaei.
 Accubamus cur labo- riosius in planis quā- in cauis. 5.11
 Accusatori & reo si pari numero suffragia fue- rint, cur reum vincere est sancitum. 29.13
 Accusatores iniustiores reis. ibidem
 Acerbitas quare medica- menti comes. 1.43
 Aceti vis calfactoria. 33.17
 Acetum cur carnem inte- riorem demordet, exte- riorem non. 31.22
 Aceto singultus leuior potest finire. 33.1. & quare. 33.5. & 33.17
 Aceto qui perfricandum censent, inflammatio- nem.

- nem tollere volūt. 9.1
 Acetum quibus partibus
 est medicamēto. 31.22
 Aceto mulso cur suavius
 vinum. 19.44
 Acor quorū medicamen-
 torum comes. L.43
 Acie in fugam conuersa,
 vno resistēte ceteri quo
 que oēs insistūt. 16.6
 Acquirere cur nonnulli
 malūt quā vti. 30.11
 Acria cur amplius appe-
 rimus. 22.3
 Acumē omne in voce ve-
 hementia est 11.14
 Acutum in voce quodve
 lox in delatione. 11.24.
 & 11.13. & 11.6
 Acutum facilius eātatur.
 quā graue. 19.47. &
 quare. 19.37
 Acutum iudex viriū bo-
 narum. 19.37
 Acutū vinū desiderat ple-
 niolem. 19.7
 Acuti morbi quare poti⁹
 per hyemē vrgēt. 1.6
 Acuti morbi extorquent
 densos corpore hyeme
 post imbres & austos.
 1.20
 Acuti morbi febribus co-
 mitati, quia violēti. 1.6
 Acutæ febres quando, &
 quibus. 1.12
 ¶ Adulescētibus interdū
 cessare possunt tentigi-
 nes nullo secreto humo-
 re. 4.27
 Adulescētuli quare odio
 habēt puellas cū qui-
 bus primo concubue-
 runt. 4.11
 ¶ Aegæi aer qualis. 23.6
 Aegyptus qualis secun-
 dum suas partes. 26.46
 Aegypti oris cur auster
 non afflat. ibid.
 Aegyptus ferax aqua-
 rum. 20.32
 In Aegypto cur pepo-
 nes optimi. ibid.
 Aegyptij, cur blæsis pedi-
 bus. 14.4. & cur pilo
 crispo. ibid.
 Aequale quod modicū &
 compatibilius. 5.22
 Aequa

- Aequalis concentus mi-
 nus flebilis auribus ac-
 cedit. 10.6
 Aequale omne in cōcen-
 tu ad vnitatem est refe-
 rendum, 19.14
 Aequisonum quid. 19.39
 Aerem concernentia pro-
 blemata. 25. per totam,
 Aer corpori nullo se ex-
 hibet alimento. 1.13
 Aer quādo mouet. 11.14
 Aer cur non sursum fera-
 tur. 25.14 & quo fertur
 tramite. ibid.
 Aeris minus quā plus
 cur calidius, 25.19
 Aeris mutatio quare nō
 ita grauis yt aquarum,
 1.13
 Aer bullis contentus, aut
 de imis aquæ ascēdens,
 cur nunquam madidus
 emergat, 25.11
 Aerē ampliorē amplior
 potētia mouet. 11.33
 Aeris exiguum velocius
 fertur. 11.14. & 11.34
 Aer cur madescere non
 possit, aqua possit. 25.12
 Aer & ignis cur non per-
 treant, 25.19
 Aer interdū densus, no-
 tū rarior quare. 11.33
 Aer luce crassior, cur soli
 da valeat permeare, lux
 ipsa non valeat. 25.9
 Aerem nigrum ē longin-
 quo, ē propinquo can-
 didū cur videmus. 23.23
 Aerem cur in flatum con-
 uerti nobis videtur cū
 currimus, 5.17
 Aer locorum æditorum
 purus & diuersus. 14.7
 Aeris sudo cur frig^a acri^o
 quā nubilo, 25.18
 Aer cur mouetur, frigi-
 dior redditur. 8.12
 Aer quomodo aquā tan-
 git, 25.3
 Aer cū aquam tangit,
 cur non humescit. 25.3
 Aer cur per aquæ tactio-
 nem frigidus, humidus,
 reddi non possit. 25.10
 Aer hyeme crassior. 11.
 64.

- Aer corpore vno contituit. 11.8
 nuo esse nō potest. 23.3
 Aer ē directo transire nō solet. 25.9
 Aer cur altis ædibus soleat ventilari, reciproca riq; , præsertim tempore quieto. 25.22
 Aeris plus in vino, quàm in aqua. 25.8
 Aer an soleat commutari astris omnibus, tum orientibus, tum occidentibus, & præcipuè cane. 26.13
 Aer frigore immobilior. 12.6
 Aer nos circundans calidus. 5.24
 Aer comparatur aciei in fugam cōuersæ. 26.6
 Aer locis palustribus im purus. 14.7
 Aer locis calidis calet, frigidis friget. 14.9
 Aerugo vnde in arboribus. 1.23
 Aer quare præcipuè omnium sonitum red-
- dit. 11.8
 Aes quare tollit vibicē. 9.6. & 9.10
 Aes an vim purgandi habeat. 1.43
 Aes natura frigida. 9.10
 Aes incidens vim habet medicamenti. 1.35
 Aere ambusta sanescunt facilius. 1. 36. & quare. 1.35
 Aestate an sudor potius mouendus. 2.21. & 2.23.
 Aestate vigores maxime fiunt. 1.29
 Aestate quare magis sudamus, cum corpora sicciora sint, quàm hyeme. 2.40
 Aestate cur magis laboretur, hyeme magis qui laborāt emoriantur. 1.25
 Aestate morbi praua ex causa fiunt. 1.28
 Aestate quando corpora morbi exercent, & quare. 1.9
 Aestate calidi & sicci morbi hoīes male habēt. 1.6

Aestas

- Aestas quando grauis tā
febris, quā lippitū
dinibus. 1.8
- Aestate cibus parcus, &
potio liberalis. 1.40
- Aestate maximè putre-
do sentitur. 2.33
- Aestate multū humoris
haurimus. 2.40
- Aestas est nobis, cū apud
Antipodas hyems. 26.56
- Aestiuo tēpore parres in
ternæ frigidiores, hye-
mali calidiores. 14.3
- Aestus meridie quare ac-
cenditur. 15.4
- Aestus magni pelagi am-
plior quā parui. 23.12
- Aestus & frigora cur in-
tētius fiāt in Pōto. 25.8
- Aestus cur vehemētiores
locis hybernis, quā te-
pidis. 14.13
- Aestuantes vehementer
cur insōnia tenēt. 3.24
- Aetatis mutatio facilis.
1.15
- Aetatū mutatio pro tē-
poris cuiusdā mutatio-
ne accipi debet. 1.3
- Aetarib⁹ mutari solēt ani-
mātes in cōtrariū. 4.4
- Aethiopes cur blāsis pe-
dibus. 14.4. & cur pilo
crispo. ibidem
- Aethiopū dātes cur cādi
di, vngues verò in cādo
re nō respōdeāt. 10.65
- ¶ Affectionū notæ aspe-
ctui patētes, nobis hęc
gñā affectionū creāt. 7.5
- Africus vētus si circa æq-
noctiū spirauit, cur aq̃
fiat necessariò. 26.28
- Africus natura humidus,
& hyberni ordīs. 26.28
- Africi qua Aegypti par-
te excitantur. 26.46
- Africae loca arenosa & si-
ticulosa. 12.3
- Africae cur, si quis ppter
mare ifoderit, aquā pri-
mo dulcē, pōst breui sal-
sam eādē cōpiet. 23.21
- ¶ Agathyrsis in morem
est leges cantare. 19.28
- ¶ Ajax ex atra bile in in-
saniam prorupit. 30.1

- ¶ Alæ omnium maxime 27.10
 partium nostri corporis
 cur male oleant. 13.8. &
 4.13
 Allis cur stillatur: 15.1
 Alarū abcessus medica-
 mentis potius curadi. 134
 Alæ cur citissime resi-
 dent. 2.14
 Alas nostras si quis mo-
 neat, cur in risum cōti-
 nuò labamur. 35.8
 Albedo igni tribuit. 8.1
 Alga exicat. 20.31
 Alienum esse, & suū esse,
 haud idem. 4.14
 Altea quid. 21.21
 Alica cur plus aquæ reci-
 plat, quam triticū unde
 est cōfecta. ibid.
 Alimentum quid appel-
 latur. 1.43
 Alimentū siccū nō nutrit,
 nisi quātū dilutū. 1.13
 Alimentū desiderium in-
 digentia. 12.3
 Alimentum; vide etiam
 Cibus.
 Allū urinat tabificum.

Allium quōmodo urina
 mouet. 10.16. & 12.11
 Allia urinam mouet sua
 caliditate. 1149
 Allium si quis ederit, cur
 urina alij odorem red-
 det. 13.8
 Allij operationes quales ibi
 Allium infāre, & nērem
 inferiorem potest. ibi.
 Allia cur quo sicciora se
 rantur, eo meliora pos-
 sint euadere. 20.17
 Allia cum excaulecunt,
 cur plenius olet, quā
 recens nata. 10.30
 Allia cur euulsa germina-
 ri possint. 20.26. & 20.28
 Allū elixū delinire pot
 fauces asperas. 11.39
 Allium quare lachrymas
 mouere nō pot. 20.21
 Aluus conceptaculum ei
 bi consumpti. 4.17
 Alu^s pars corporis prin-
 cep. 4.17
 Aluū q̄ fūdere quētur me-
 dicamentis. 1.42. & 1.41
 Allu

- Alui faciles spadōib⁹. 4.3
 Aluus amara secedit qui
 bus natura calida, si mo
 do robusti & pleni, nisi
 concumbant. 4.30
 Aluus cur funditur me-
 tuētibus. 27.10. & 27.
 8. & 2.26. & 4.8. & 27.
 1. & 27.2. & 27.3
 Alui deiectiono exercet me-
 ro deditos. 3.5
 Alui deiectionibus vehe-
 mentib. medici brassica
 vtuntur. 3.27
 Alui exspiratio cur ma-
 gis dormiētibus. 33.15
 ¶ Amara purgare que-
 unt. 2.34. & q̄re. 1.48
 Amarū quodq; quomo-
 do redditur. 20.25
 Ambidextri per cōluetu-
 dinē fieri possunt. 31.12
 Ambulatiōes accliuēs la-
 boriosiores. 5.37
 Ambulatiōis à cursu dif-
 ferentia. 5.18
 Ambulationes arctē tem-
 poribus calidis plus va-
 lent. 5.37
 Ambulationum secundū
 tempora virtutes. ibid.
 Ambulatiōes; cur minus
 laboriosæ quæ inæqua-
 les, quā quæ rectæ. 5.37
 Ambulatiōes breues cur
 laboriosiores. 5.33
 Ambulatiōes prolixæ p̄
 plana cur laboriosiores
 quā per incōpta, bre-
 ues, leuiiores. 5.1
 Ambulationes breuiiores
 cur magis fatigāt. 5.12
 Ambulantium nimium,
 crura implentur. 5.9
 Ambulandi genus arduū
 sudores mouet, & quæ
 alia. 5.17
 Ambulatio genus omnē
 excrementi ad ima de-
 trahere putatur. 5.9
 Ambulamus cur diffici-
 lis locis arduis. 5.38
 Ambulandū q̄re minimē
 in sole nudo corpe. 1.54
 Ambusta quare calor fa-
 cit & tollit. 1.56
 Amylum ex farina. 4.22
 Amphoræ sonū q̄lē pti-
 me
 Am
 A 4 me

- mescant beluæ. 15.2
 ¶ Anaxagoræ opinio cur
 nocte melius audimus
 quàm die. 11.33
 Anaxagoras quas affert
 causas eorum quæ acci-
 dunt clepsydra. 16.8
 Anchora in mare æstuas
 iacta, cur aqua residet &
 quiescit. 11.23.4
 Anethum urina mouet,
 & calidum est. 127.10
 Angimur non in eisdem
 omnes. 35.3
 Anhelamus frequentia spi-
 ritus. 11.63
 Animalia cur pedes ha-
 beant pares. 10.28
 Animal gignere nihil po-
 test nisi semen genita-
 le. 4.14
 Animal semine nostro p-
 creatum, cur prole no-
 stram vocamus. ibid.
 Animalia cur alia mutan-
 tur colore, alia nō. 10.8
 Animalium cur alia parua
 alia magna. 10.14
 Animalium alia cur partu
 numero, alia nō. 10.16
 Animalium coitus cur ita
 diuersus. 10.46
 Animalium cur alia pa-
 rentes statim secutentur,
 alia sero. 10.34
 Animalia domestica pri-
 ncipio fera, fera potius
 quàm domestica. 10.44
 Animalia fera quō reddi
 possunt mitia. ibid.
 Animalia nouella omnia
 præter vitulos cur vo-
 cem reddunt acutiore.
 11.24. & 11.14.
 Animalia cætera cur vo-
 cem mittunt acutiorem
 cum validiora sunt, ho-
 mo cū inuolidior. 11.40
 Animal omne bipes par-
 tem priorem habet pi-
 losiorem. 10.52
 Animalibus perceptis cur
 humor putret. 13.4
 Animalium minorum
 quæ generantur sine cō-
 cubitu, causa creationis
 in principio mudi. 10.15
 Animalia minuta tū ge-
 nerant

- neratur cū mutationes tēporū incesſerūt. 10.15
- Animalia minus tēporis dormiunt q̄ vigilant, & nō cōtinuē somnū suū p̄ficiūt, & quare. 10.33
- Animalium cur alia tuffiunt, alia non. 10.1
- Animalia marina quare maiora q̄ terræ. 10.54
- Animantiū alia p̄tinus præciso capite moriuntur, vel paulopōst: alia non, & quare. 10.67
- Animantium partes non officiales, cur in orbem formari soleant. 16.9
- Animātes mutātur in cōtrariū per ætates. 4.4
- Animantiū cur alia vbi primū in lucē sunt, edita, nutriri p̄ seip̄ia possint, alia neq̄ant. 10.57.
- Animātia omnia cur potius augeri in longitudinem soleant. 17.2
- Animārium nullum cur suauiter olet. 13.4
- Animantium genus forte cur corpore duriori. 10.59
- Animantium pars maxima pilum gerit deciduum. 10.62
- Animantiū in genere cur alia maris & fœminæ coitu creantur, alia concretis quibusdā. 10.15
- Animantiū cur alia post partum sœuire solent, alia non. 10.37
- Animantium alia quare & coitu & spōte nascūt alia solū coitu. 10.64
- Animantiū cur alia breui tempore pariunt, alia diu gestant. 10.11
- Animantium arma varia. 27.9
- Animantium corpora ut ligna deprauari à calore possunt. 14.4
- Animantiū quare quacūq; domestica, eadem etiā fera reperimus, & non contrā. 10.44
- Animantia cæterā ab homine cur p̄spiciunt in

- latus. 10.17 cantatur in diapente &
 Animus noster maximè diatessaron. 19.19
 lactatur in somnis. 30.13 Antiphonum quare sua-
 Animo deficientibus quò uis consona. 19.16
 modo occurrit aqua fri- Antiphonum quid. ibid.
 gida. 9.9 Antistropho carent gene-
 Animo deficientes cur mo- ra modulandi quæ. 19.30
 le corporis cōtractiore, Antistrophus simplex, &
 vocemq; acutiore redde- quid. 19.15
 re putantur. 5.1 Antistrophis successerūt
 Animum concitatū intel- dirhyambi. ibid.
 ligere non posse quo ar- Antistrophus cur in sce-
 gumento. 30.13 na nullus, in chorea plu-
 Animosiora quæ sunt. rimus. ibid.
 10.59. Antistrophī vsus in cho-
 Animositas cū calore est. rearum canticis. ibid.
 ibidem. Apium si quis radice te-
 Animo securo quid nos fa- nus circūfodiet, partiq;
 cit. 30.1 ime panicum vndiq; in-
 Annus pluuioſus & humid⁹ gerat, deinde terram ac-
 pestilens. 1.11. & 1.22 cumulet, cur radices mi-
 Annus pestilens quando ra magnitudine adule-
 itē accidit, & quare. 1.11 ſcent. 20.3
 Annus quare est grauis, Apium cur aquā salīam
 cū est copia rubeta- recipit. 10.1
 rum. 1.22 Apibus mel secundum na-
 Antiphonū cur suauius turam competit. 21.13
 æquisono. 19.39 Apogæ, vide Venti apo-
 Antiphonis cur nunquā gæ.

- Apoplexiæ quando acci-
 dunt senioribus. 1.9
 Appetitus quomodo dif-
 fert à mente. 30.11
 Non Appetētes eū. dura
 & tristitia sentiunt. 3.19
 Aqua translucidior o-
 leo. 23.9
 Aqua cur thinitis candeat
 si moueatur. 23.23
 Aqua cur madere possit,
 aer non. 25.12
 Aqua per pronā ocys
 fluit. 26.38
 Aqua quæ liquefacere nō
 potest. 4.15
 Aqua & terra cur putreāt
 ignis & aer non. 25.20
 Aqua corporibus alimen-
 to est. 1.13
 Aqua est alimentū quā
 siccum valentius. 1.15
 Aqua cur multum tempo-
 ris sine fastidio vti pos-
 sumus. 21.13
 Aqua quomodo aīo defi-
 cientibus subuenit. 9.9
 Aqua in Africa propter
 mare infossa cur primò
 dulcis, post breuē salia
 eadem cōperitur. 23.12
 Aquæ propter mare posi-
 tæ cur dulces magna ex
 parte, & nō salæ. 23.19
 Aqua dulcis ī mari in va-
 sis colligitur. 2.1
 Aqua dulcis tenuior, salia
 crassior. 23.22. & 23.15
 Aquam vel vinum merū
 cur superbibere debem?
 post fructuum citatio-
 nem. 22.8
 Aqua ab acerbis epota
 cur dulcior sentit. 22.11
 Aqua quæ balneum præ-
 stat commodum. 24.14
 Aquæ vis vt sursum ver-
 sus compellat inferius.
 23.2
 Aqua cur vomitum non
 prouocat. 3.18
 Aqua cur minus salubris
 q̄ sol tepescerit. 24.14
 Aquæ plus quā minus
 validius reniri pōt. 13.2
 Aqua per cinerē collata
 cuius naturæ. 24.17
 Aquæ mutatio cur pedicu-
 los

- los parit. I.16
- Aquæ & cibi mutatio
quare grauis. I.13. & I.
15
- Aquæ mutatione cur ani-
malia nonnulla colorem
mutant, hō nunq̃. 10.7
- Aqua calidissima feruet.
I.8
- Aqua calida cur rugare
potest, ignis non. 4.7
- Aqua calida licet scire
non finit. 2.2
- Aquis calidis ar potius
quàm frigidis lapides
cōcrescant. 24.11
- Aqua interdum facta ca-
lidior quā flamma, cur
ligna deurere nequeat,
flamina queat. 24.13
- Aquæ feruidæ cur vt plu-
rimum falsæ. 24.18
- Aqua feruens cur nun-
quam expastat. 24.9
- Aqua quàm flamma cali-
dior sentitur. 30.1
- Aqua sole calfacta, cur
parum salubris. 24.15
- Aqua in calida si quis pe-
de teneat, cur pede quie-
scente aquā minus cali-
dam sentiat, mouente
calidiorē. 24.12
- Aqua feruens cur liquefa-
cere nequeat, venter
queat. 24.4
- Aqua cur nō p̃inde hye-
me vt æsta ferueat. 14.6
- Aquæ efferuescentia, bul-
larum elatio est. ibid.
- Aqua p̃fusi calida cur ca-
lorē minus p̃cipimus cū
puncti oleo sumus. 24.1
- Aqua vt frigida sic & ca-
lida cur horrescim⁹. 8.7
- Aqua frigida irā sedat cō-
piosē intusa. 8.17
- Aquā frigidā cur fundi-
mus sanguine è narib⁹
fluente. 33.6
- Aqua frigida grauior ca-
lida. 11.10
- Aqua frigida cur dulcio-
ra efficit irrigata quàm
tepida. 20.29
- Aqua frigida cur qui tē-
pore hyēmis sese ablue-
rint aliquādiu frigue-
runt,

- runt, & reliquo toto die
 tuti à frigore sunt: qui
 calida, frigus diutius ex
 periantur. 1.29
 Aqua frigida de eodē p-
 fluēs vate, cur magis ob
 strepit calida. 11.10
 Aqua tam frigida quā ca
 lida quare profit per-
 nionibus, & frigore am-
 bustis. 1.55
 Aqua falsa grauis. 23.20
 Aqua falsa cur vino dul-
 ci magis supnatat quā
 austero. 23.26
 & cur vino possit inna-
 tare. 23.27
 Aquas quare continent
 saliores loca versus au-
 strum. 23.25
 Aqua falsa frigida cur bi-
 bi non potest, calida re-
 frigerata meli⁹ p̄t. 23.18
 Aqua falsa cur profluere
 queat. 23.20
 Aquā falsam q̄ recipiūt,
 & quē recusant. 20.1
 Aqua falsa dulci opposi-
 ta. 23.18
 Aqua falsa cū mouet mu-
 tai q̄; dulcior fit. 23.20
 Aquæ Magnesiæ cur fer-
 uere quidē aliqñ defie-
 runt, falsæ tamen remā-
 serunt. 24.17
 Aquæ Magnesiæ & Arta-
 næ seruidē satis, cur po-
 tu idoneæ. 24.16
 Aquæ aluminosæ. 24.18
 Aquę puteorum, vide Pu-
 teorum aquæ.
 Aqua intercus cur nō cō-
 tagiosa. 7.4
 Aqua intercus exercet
 mero deditos. 3.5
 Aquatilia quare minus
 viuere possunt. 10.48
 Aquatile omne vitæ bre-
 uis dat testioniū. 34.10
 Aquilo ex septentrione.
 25.47. & 26.16
 Aquilones cur plurimi
 spirant. 26.16
 Aquilo nocte exorsus cur
 tertia die cessat. 26.15
 Aquilo cur mare atrius
 reddit. 26.39
 Aquilo cur crebrius quā
 auster

- auster spirat. 26.10 Aquilonem habitantes al-
 Aquilo & auster cur spi- bo sunt corpore. 14.14
 rissimè spirant, 26.37 ¶ Arabia vt feruētior. sic
 Aquilones cur anniuersa odoratio. 13.4
 rij fiant, austeri nō. 26.2 Arabiē loca pleniora. 12.3
 Aquilo cur citò post au- Araneā suo fungitur ope-
 strum spirat, 26.49 re cœlo sereno. 26.63
 Aquiloni contrarius au- Araneæ multæ per aerē
 ster. 26.3 late, cur indicium flatus
 Aquilonibus spirantibus futuri, 26.63
 cur sibi audipres su- Arbores an reddāt odora-
 mus, 26.43 te, vbi iris decubuit, 12.3
 Aquilo cur magnus orit, Arborum magnitudines
 paruus desistit, 26.41 variæ. 20.9
 & 26.47 Arbor si paulatim defle-
 Aquilo cur locis frigidis ctū, nihil laborat, 8.15
 per hyemem vehemens Arcæ & similia cur nullo
 spirat. 26.54 mouente concitantur &
 Aquilo flatus hybernus, crepant, 11.28
 26.33 Archadia non dissimilis
 Aquilone nocturno nun- palustribus. 26.60
 quam tertia lux labo- Apud Archadiā locū ex-
 rat. 26.9 celsum cur flatus nihilo
 Aquilo cur Hellesponto frigidiores, q̄ cæteris lo-
 & Cyrenæ imbrem affe- cis sentiantur, ibid,
 rat. 26.58 Apud Archadiā, cū vêtus
 Aquilo cur interdū spi- silet, cœlum nubilū est,
 rat ingentius, noctū defi- cur frigus perinde atq;
 nit. 26.62 planis palustribus oria-
 tur.

INDEX;

tur.	ibidem	Ars plura facit praua;
Archelaus rex Macedo-		quàm proba. 10.44
niae vnde sibi tantũ cõfi-		Artium liberaliũ profes-
debat & sperabat. 30.1		sores cùm trepidãt, quõ
Architas oĩa porportioe		agere soleant, 11.61
moueri censer. 16.9		Arteria omnibus semine
Arcturi ortus morbos tol-		vacuis pusilla. 11.34
lit vel parit, iudicat vel		Arteria trachea quõ ex-
intendit, 1.3		asperari potest. 11.22
Ardor quomodo effici po-		Articuli laxantur flatib ⁹
test, 1.20		austrinis. 1.24
Ardor, febris est. 14.9		Articulata diu viuere pos-
Area, Hædo, vbi fieri po-		sunt. 10.48
test in sole, 15.11		¶ Ascendẽtes cur genib ⁹
Area corporis qualis. 10.29		laboramus, descendẽtes
Arenam fluxij conficere		cruribus. 5.19
possunt, 23.33		Asini cur minus monstra
Arena quid. ibid.		pariant, 10.60
Argentum cùm decoqui-		Asinis cur pili è cicatriceo
tur expasfat. 24.9		se promant, hominĩ nẽ,
Argentum an purgandi		10.29. & 10.31
vim habeat. 1.43		Asini quare plus ficei ha-
Argilla cur tollit vibicẽ,		bent excrementi. 10.58
9.6		Aspalatus redditur odorã
Arietũ pelles, vide Pelles.		tior iri de cœlesti. 12.3
Aromata cinere suffita		Aspiẽendi delatio sim-
cur acius olent quàm		plex. 11.61
igne. 11.11. & 12.7		Aspectus quõ afflictitur à
Artes cõs opera nĩa. 30.4		tristi vel delectabili. 7.3
		Aspe

- Aspectib⁹ efferis cur sunt laborant, aut celeriter & vita decedunt, si prematur, & quare. 1.28
- qui in nimio vel æstu, vel calore habitāt. 14.1
- Aspectuum in rationibus ne minimū quidē à maximo totū circumaspicipoteft. 16.1
- Aspectuum procidentia turbine agitur. 15.5
- Atra bili flatus ciere est datum. 30.1
- Affa cur alia; alia elixa melius edi possunt. 20.5
- Atra bilis natura quę generat. ibid.
- Assuescere quid. 21.14
- Atra bilis natura. ibid.
- Assueti diutius rem facere eandem quā nō assueti valemus. 21.14
- Atra bilis effectus. 30.1
- Assuescēdi ratio vacat fatigatione. 5.12
- Atra bilis & vinum similem sortiuntur naturā. 30.1
- Astris omnibus tum oriētib⁹, tum occidentibus an aer soleat cōmutari. 26.35
- Atra bilis victu quotidiana no redundans, morbum melancholicum tātummodo creat. ibid.
- Super Athon nulli excitantur venti. 26.38
- Atra bilis quibus frigida & multa, stolidi & ignavi: quibus calida, perciti, ingeniosi, & amasij. ibidem
- ¶ Atomī, vide Corpuscula aeris.
- Atra bilis calidissima & frigidissima reddi potest. ibid.
- Athletæ cur pallidi evadunt, cū insudarint statim ab exercitio. 38.5
- Atra bilis si perfriget, anxietates gignit: calidior securitatē animi. ibid.
- Athletæ aut nullo morbo

Atro.

- Atrophia vnde. 37.3
 Atropo in concentu cur - initio. ibid.
 dipason antiphonũ ita Audimus cur melius cũ
 latitat, vt vnisonum es- spiritũ retinemus, quã
 se videatur. 19.14 cũ reddimus. 11.41.&
 Attica in terra cur fructi⁹ 11.48
 ceteri dulcissimi, thymũ Audiendi facultas amplior
 vero acerrimum. 10.20 per inanius quã per pla
 Attolleadi omnis vsus vi - nius. 11.33
 fit. 9.10 Auditus dexter cur non
 Attollere præter naturã. differt à sinistro, vt pes
 5.38 & manus. 31.30
 ¶ Auditus quã visus ob- Auditus oĩm sensuũ facil
 rufior. 7.5 linẽ interimi põt. 11.1
 Auditus quare syncerior Aura frigida cur mane de
 in nocte quã in die 11. mari non spirat, de flu-
 5.& 11.33 minibus spirat. 23.16
 Auditus è synceris elemẽ Auræ ante solis ortũ spi
 ris. 31.30 rare solent. 26.56
 Audiendi facultas tollitur Aura omnis quo excuti
 cũ oscitamus. 32.13 solet. 23.16
 Audiendi sensus foramen Aurora cur frigidior q̃
 cũ arteria & pulmone vespera. 25.15
 habet. 32.6 Auribus cutis tenuissima
 Auditus cur maximẽ ab 32.12
 ortu naturæ offendi po Aurium natura calidissi-
 test. 11.1 ma & colorata. 32.1
 Audiendi principium vox Aures cur rubescũt pude
 quedam. ibid. factis. 31.3. & 32.8. & 32.1.

- r. & 32.11
 Aurium sordes cur amara.
 32.4
 In Aurē aqua elapsa, cur
 oleū instillamus. 32.10
 Auris sinistra cur ocyus
 perforata consolidari q̄
 dextra potest. 32.7
 Aures delibationes quas-
 dam rerum obductarū
 cōciunt pro sua facul-
 tate. 7.3
 Auribus propinquis vox
 qualis. 11.6
 Aurib⁹ res solita suavior
 insolita. 19.5
 Aures scalpētibus cur ius-
 sis mouetur. 32.6. & 33.1
 Auriū strepitus cur acci-
 to strepitu cesset. 32.9
 Aures cur vrinātibus dū
 in mari sunt, rumpi so-
 leant. 32.2. & cur minus
 rumpantur, si oleum in-
 stillatum habeant. 32.11
 Auriū morbus cur in pul-
 monis vitiū transit. 33.1
 Auri pigmentum rufos ef-
 ficat pilos. 38.2
- Austri calidi & humid. 1.
 23. humidus. 26.2. calid⁹
 27.13
 Auster ex meridie. 26.47
 Austri cur frigidi in Afri-
 ca. 26.51
 Auster cur parvus oritur.
 magnus desistit. 26.
 47. & 26.41
 Auster cur certissima le-
 genatur & canicula oriē-
 te moueatur. 26.12
 Austri cur non fiant anni-
 uersarij. 26.2
 Auster cur non tā crebrē
 spirat quā aquilo. 26.10.
 Austri quare tardiora &
 debiliora efficiunt cor-
 pora. 1.24. & 26.44
 Auster imbres & aquā lar-
 gē colligit. 26.48
 Auster si minor, quare
 nubes nullas obdu-
 cit: si minor, nubilus &
 diuturnior. 26.22. &
 quare. 26.40
 Auster nubes colligit, a-
 quilo dispellit. 25.18
 Auster quare aquam mit-
 tit.

- sit cū cessat. 26.29. Auster atq; curus cū sing-
 & 2.21. calidiores flatibus obie-
 Auster cur post pruina-
 spirare soleant. 2.63. & cur
 niuem. ibidem tiliores sint. 26.19
 Auster decimoquinto die Auster cur oris Aegypti
 post brumam. 26.13 non affiat. 26.46
 Auster cur nō cito spirat Australia loca cur aquas
 post aquilonem. 27.49 cōtineant saliores. 23.25
 Auster & aquilo cur sēpis Austrino flatu cur poti-
 simē spirant. 26.37 fœminē generātur. 14.5
 Austri cur hyeme, incūre Austri euocantur cū sol
 vere atq; autumno ces-
 sante spirare soleant, vn-
 dabundiq; sint & cōtor-
 tuosi, atque Africę non
 minus frigidi, quā hic
 aquilones. 26.17 Auster cur mare cœrulē
 reddit. 26.39
 Auster cur minus hyper-
 nis noctibus spirat, quā
 diebus. 26.11 Autumno & vere quare
 morbi infestent. 1.17. &
 Auster cur Lesbo imbrē quare autūnus vere gra-
 afferat. 26.58 uior. ibid.
 Auster cur fœtidi halit⁹ Autumnus quādo perni-
 causa. 26.18 closus omnibus, & præ-
 fertim pueris. 1.19
 Auster cōglatinata remit-
 tit. 1.24 Autumno & hyeme qua-
 re febres ardētes potius
 Austri à mari cur stirpi-
 bus p̄sunt. 1.23. & 26.29 oriātur, æstate rigores.
 1.29

Aues vesica carent. 10.42	habeantur. 24.19
& quare. 10.8	Balneum quæ agit. 3.16
Auiũ natura calida & hu- mida. 10.26	Balneæ hyeme quam æ- state calidiores. 24.8
Aues cur vehemēter libi- dine agantur. 4.32. & 10.26. & 4.32	¶ Bellaria cur edēda. 22.6
Aues cur corpore durio- ri. 10.59	Bellerophon ex atra bile laborauit. 30.1
Aues eo modo quo homi- nes se habent. 10.52	Beneuolentia cuiusmodi. 28.8
Aues quare maximè gra- uedines sentiunt. 10.53	¶ Bibaces cur multo me- ro hausto sicci efficiun- tur. 3.22
Aues monstra ædere pos- sunt, & quare, & quo- modo. 10.60	Bibendi cupiditas pulmo- nis calore oritur. 27.4
B	Bilis calida. 1.29
	Bilis deijcitur metuenti- bus. 27.7
Baccho nō ineptè Ve- nus coniuncta. 30.1	Bilis proficit quibus na- tura calida, si modò ro- busti & pleni, nisi eoeāt. 4.30
Bacchæ naturalī intempe- rie fiunt tales. 30.1	Bilis syncera acutas mo- uet febres. 1.12
Balbis impetus dicēdi cur 11.38	Biliosi morbi per æstatē contrahi debent. 1.6
Balbi cur vinolenti fiunt. ibidem	Biliosi quādo morbo ma- ximè infestantur. 1.12
Balbuties quid. 11.30	Biliosis quādo accidit lip- pitudo arida. 1.9
Balbutiem efficit imbecil- litas. ibid.	Bilis
Balneæ calidæ cur sacræ	

- Bilis atra, vide Atra bilis. 10.1
- ¶ Blæsis pedibus cur Aethyopes & ægyptij. 14.4
- Blæsitatem efficit imbecillitas & quid sit. 11.30
- ¶ Bomugi bi fieri solent & quid sit. 25.2
- Bonus euadit, qui cū bonis habitat. 29.10
- Bonorum cōsuetudo bonos reddit. 29.10
- Borea offendente lutum mox fra gelascit. 26.48
- Boreas cū cessat, cūq; auster surgere cœpit, cur dici solet. 26.43. & 26.47
- Boream si duxerit auster cur sit glacialis hyems. 16.48
- Bones cur non ructare soleant. 10.43
- Bos pilum gerit deciduū. 10.62
- Boues fœminæ grauius mugiunt, q̃ mares. 11.24
- Boui cur lac minus demulgetur proportionē corporis. 10.6
- Bos cur minimè russit.
- Boues pilum hybernum emittere solent. 10.23
- Boues castrati maiora gerunt cornua. 10.6
- ¶ Bracchio cur laboriosius manum iactasse inanem, quàm cum lapide. 5.8
- Brassica cur sedat crapulam. 3.17. & est frigida. ibid. & qua vtuntur medici ad vehementes alui deiectiones. ibid.
- Bruma initium quoddā austru. 26.13
- Post brumā dies decimus quintus austrū habet.
- Brutis sensus mobilior olfactus. 7.2
- Bruta duobus tantū sensibus voluptatem sibi acquirunt. 28.7
- ¶ Buccellam grandiorē vbi deuorauim⁹ cur strāgulemur. 34.9
- Bulbi reconditi germina repossunt. 20.28
- Bulimiaquare accidit ma
- B 3 ximè

ximè tēpore frigido. 3.

4. & cur celeriter & paucis remedijs succurritur ibid. & qđ remediū. ibi.

Bullarum cur basis candida aquæ insidit: & si soli est expōita, nullam efficit vītoriam. 16.1

Bullarū cōsideratio. 23.3

Bullę specie hemisphęrij exurgere solent. 16.1

C

Adentia in terram atq; resiliētia cur angulos reddāt similes. 16.4

16.4

Cadim⁹ quare potius cur rētes q̃ ambulātes. 5.18

Cadunt retrorsum, quib⁹ colei sunt violati, & crura rafa. 16.4

Calces pedum quibus tremiscunt. 5.15

Calculosus quare sol⁹ homo. 10.42

Caldarijs magis sudamus quā propē tantūdem ignis. 2.11

Caldarijs cur igne per in-

crementa continua oblato magis sudemus. 2.32

Caldarijs quare magis sudemus tēpore frigido. 2.29

Calicibus amplis & foveūdis arcerur ebrietas. 3.12

Calidum leuius. 23.20

Calidum lachrymā ciet. 5.13. & omne humoris detrahens. 7.3. concoquit & ficeat. 24.14

Calida cū mouētur, refrigerantur. 15.19

Calida p̃piora mutationi. 22.12

Calidi natura vocem magnā emittere solēt. 11.3

Calida omnia modo fulminis vrunt. 24.18

Calida amplius in sole, q̃ in vmbra refrigerātur. 24.13

Calidi qui sunt natura, si modò robusti & pleni, nisi coeant que patiuntur. 4.10

Calidos natura sedile implet. 6.1

Calidi

- Calidi & humidi inconti-
nentes. 5.31
- Calida & humida putre-
dini opportuna. 26.18
- Calida & sicca nullā sen-
tiunt putredinem. 13.4
- Calidum & humidū qua-
litates febrificæ. 26.52
- Calidum opimum. 8.6
- Calidis locis habitātes ge-
nus hominū antiquius.
14.15
- Calidis locis cur diutius
viuitur. 14.10. & 14.9
- Calores corpora relol-
uunt. 11.56
- Calor dēsa omnia laxat.
24.10. & concoquit.
33.1
- Calor quare ambusta fa-
cit & tollit. 1.56
- Calor sursum fertur. 13.5
- Calorē ab eodem cur vri-
mur, & dolemus refrige-
rari. 8.16
- Calor minor à maiore ab-
sumitur. 24.13
- Calorem sequuntur hu-
mores. 10.53
- Calor mero deditorum
quare imbecillus. 3.5
- Calor mouendi vim ha-
bet. 13.5
- Calor causa motus in ani-
mantibus. 3.25
- Calor humori permistus
candorem gignit. 21.16
- Caloris eiūdem opera
quare aqua calidior ef-
fici potest quā aer. 14.13
- Caloris vi omnia in dies
conferri solent. 30.1
- Calor natiuus cōcoquit,
externus putrefacit. 2.33
- Calore incrementum fit.
14.8
- Calor humore alitur, sed
non quolibet. 3.5
- Calor insitus nobis quasi
animans. 27.10
- Calor naturalis quib⁹ ex-
tinguitur. 3.5
- Calor corporis à viatēa
lore superatur, si minus
est. 3.22
- Caloris corruptio vn-
de, & quibus modis.
3.25

- Callidos quos vocamus, vel intendit. I 3
 & quare. 18. 4. & vbi si- Canicula oriente cur au-
 ta calliditas. ibid. ster moueatur certissi-
 Calui quare. 4. 19 ma lege naturæ. 26. 12
 Candidum etiam videtur Canities putredo quædã.
 quod perspicuum. 23. 23 10. 36
 Canis scuit à partu, & Canities vbi, quare non
 quare. 10. 37 semper est vitiligo. ibi-
 Canes cur vestigia min? dem
 valeant comperire fauo Cantantes multi cur me-
 nio fante. 26. 24 lius seruare numeros
 Canis fecundus. 20. 60 possint quàm pauci. 19.
 Canis cur partu numero 46. & 19. 22.
 so. 10. 16 Cantans idem voce eadẽ
 Canes quare pilum hy- cur lōgius cum alijs ten-
 bernum amittere solēt. tiri potest, quàm solus.
 10. 23 19. 2
 Canes apud Indos feri re Cantatur suauius, quàm
 periuntur. 20. 44 teretatur. 19. 10
 Canino appetitui panis Cantatur cur aptius de
 subuenit. 8. 4 acuto ingraue, quàm cō-
 Caninus appetitus cur tẽ trà. 19. 33
 pore frigido maximè ac- Cantantes grauius si ab-
 cidit, & vnde fit. ibidem sonant, cur facilius de-
 Cane tum oriente, tū oc- prehendi possunt, quàm
 cidere an aeris mutatio qui cantant acutius. 29.
 fieri soleat. 26. 13 21
 Caniculæ ortus morbos Cantum quem scim? cur
 tollit vel parit, iudicat suauius audimus. 19.
 41.

41. & 19.5
 Cantus olim neruis septē
 constabat. 19.45
 Canticis cur omnes dele
 ctari cōsueuerunt. 19.38
 Canticum acutū cur dif
 ficilius cecinisse, quā
 grane. 19.37
 Cantilenæ pleræque cur
 leges appellētur. 19.28
 Cantilenam cur suauius
 audimus, cū ad tibiā
 quā cū ad lyram cā
 tatur. 19.44
 Cantilenas solitarias cur
 suauius audire solemus
 si ad tibiā aut ad lyrā
 vnā cantantur. 19.9
 Capillus vnde. 31.5
 Capillus pilus congeni
 tus. 4.19
 Capillus indicat caput fo
 ramulentum. 2.17. &
 spiratius. 2.6
 Capparis cur locis pro
 uenire cultis non facili
 potest. 10.12
 Capparis ortus ex corru
 ptione. ibid.
- Capræ fœcundæ. 10.60
 Capris cur lactis pluri
 mum demulgetur pro
 portione corporis. 10.6
 Capræ cū aquam muta
 rint, colorem amittūt.
 10.7
 Capronas quæ habent.
 10.61
 Caput fons humoris. 2.10
 Caput spiratius cæteris
 membrīs. 2.6
 Caput pars corporis pri
 cep̄s. 33.9
 Caput homini quare pi
 losus, cæteris contrā.
 Capite paruo prudētio
 res. 30.3
 Caput humidissimū qui
 bus indicijs. 36.2
 Caput ossib. maximè sca
 ter. 2.19
 Caput maximè sudare
 quare potest. 2.17. & fo
 ramulentum. ibidem
 Caput cur alia moueant,
 alia non. 10.19
 Capite præciso cur alia
 animātia statim moriūt.

B 5 tur,

- tur, alia minimè. 10.67   tibus. 3.2
- Capitis vis ad generādos   Carni rigor accedit, si ve
pediculos. 1.16   stis humore madida fue
rit. 3.2
- Capitis dolor quādo hyc
me accidit. 1.10   Carnes vtribus vehemē
ter inflatis cōtentæ, cur
valeāt incorruptæ edu
rare. 22.4
- Caricæ bifidæ quare tan
tum dulcissimæ, cæteræ
non. 22.9
- Carminū pedes quā ha
bēt proportionē. 19.40   Carnem cur augeant tri
cationes. 37.3
- Carmina cur nobis sæpe
numero non, ex volunta
te occurrunt. 11.27   Caro perfricata densa
tur. 37.5
- Caro temperato habitu.
34.3   Caro perfricata extolli
tur. 21.9
- Caro instar spōgiæ. 37.3   Carnes assæ lixis humi
diores. 1.54
- Caro densa. 8.16   Caro quibus dēsa, ijs p̄m
guedo inter carnē & cu
tem. 10.13. q̄bus rarior,
intra carnē habent. 10.3
- Caro quare non emacera
tur laborantibus. 5.4   Castratorū quomodo na
tura euariat à castratio
ne. 10.38
- Caro cur min' frigus sen
tit quā dentes. 34.2. Itē
cur calidū amplius quā
dentes. 34.3   Cataplasmat̄is quænam
sit virtus. 1.30
- Caro cur solis calore ni
grescit, oleū & cera cāde
fiunt. 38.1. & 38.10   Cataplasmat̄ū mutatio,
quare fieri debeat. 1.46
- Caro dolet & cu pcutitur,
& cū repercutit. 9.8   Causus, vide Ardor.
- Caro cur liuescit senescē
con

- Contrariæ. 1.2
 Causam eiusdem rei habē
 tia, an vim eandem ad a
 gendum habent. 9.6
 ¶ Cæcias circulari linea
 suapte natura ferē. 26.32
 Cæcias cur vnus ad se nu
 bes vocat. 26.32 & 26.1
 Cæci natura cur nunquā
 calui efficiuntur. 31.5
 Celeritate plus erroris so
 let committi. 19.46
 Cælum purum; cur fere
 nū: turbulētū, hyemem
 indicat. 26.6
 Cælum cur soleat maxi
 mē tranquillari nocte
 media & meridie. 25.4
 Cælum calidum. 25.18
 Cælum nubilum cur te
 pidius quā apertū 25.21
 Cæpæ abscissæ cur germi
 nare possint. 20.26
 Cæpæ quare dictæ Crom
 myon. 20.22
 Cæpæ natura. ibid.
 Cæpe cur vnū tam acri
 ter mordere oculos po
 test. 20.22. & 31.22
 Cæpæ interdū oculis pro
 sunt. 31.9
 Cæpe cur suspensum flo
 ret solstitij tēpore. 20.21
 Cæpæ ex plantis recōdi
 tæ cur germinare pos
 sint. 20.28
 Cæpæ cur quo sicciore
 feruntur, eo meliores
 possint euadere. 20.27
 Cæpæ fiunt multiplices.
 20.33
 Cæra non liquefcit in a
 qua. 4.15
 Cæra cur candefit solis ca
 lore, caro nigrescit. 38.1
 Cerebrum humidum. 36.
 2. & 1.16
 Cerebro ad nares meatus
 pertendit. 10.53
 Cerebrū ré cū pulmone
 cōmunem habet. 33.1
 Cerebrū inualidū, & respi
 rationibus minus oppor
 tunū, & celeriter putret
 ijs, qui raris sunt dēti
 bus. 10.47
 Certaminib⁹ corporū cur
 præmia posita, sapien
 tiæ

- tiæ nulla. 30.10 In chorea plurimus anti
 Ceruicis venæ si dormiē strophī vsus. 19.15
 ti premantur, quid acci- ¶ Cyathos æreos cur vi
 dit. 35.8 bicibus adhibere sole-
 ¶ Chartarum sectio qua mus. 9.12. & 9.9
 lis, & quare. 16.6 Cyathus frigidus. ibi.
 Chartilago nō nisi os est. Cyathi ænei cur vibices
 33.18 reprimunt, & resoluerē
 Chæremō ait vinum se- possint. 9.10
 se pro moribus applica Ciburū varietas. 21.13
 re. 3.16 Cibo ineptum quod est,
 Chylīder propulsus re- & quod aptum. 20.6
 ctas lineas plano ducit. Ciburum mutatio inuas
 16.5 grauis quā aquæ, &
 & quare. ibid. quare. 1.14
 Chordarum inter se pro Cibus varius granis. 1.15
 portiones. 19.35 Cibi quales aiantib⁹ esse
 Chorda, vide etiam Ner debeāt. 10.58. & 10.56
 uus. Cibus triticeus cur velle
 Choris tragœdiarum cur tior ordeaceo. 21.2
 neq; subdorio, neq; sub Gibis nōnullis cur sine fa
 phrygio vti mos est. stidio multo tpi vti pos
 19.49 sumus, alijs non. 21.13
 Chori ieiuni exercere vo Cibi suaues cur fastidiū
 cem consueuerūt. 11.46 pariant. ibid.
 Choro quæ competunt. Cibi ingestis quō vox de
 19.49 strui potest. 11.22
 Chorus cliens quidam & Cibi & aquæ quare muta
 curator ociosus. 19.49 tio grauis. 1.51
 Cibus

- Cib⁹ cur nō assumi debe- nus sudat. 2.25
 at statim ab exercitatio Cibi auidiores quare lu-
 ne aut medicamēto. 5.28 mus Aquilonibus spirā
 Cibi parsimonia oīm tē- tibus. 26.45
 porū communis, sed ma Cicatrix vbi consistit. 9.
 gis æstati cōuenit. 1.40 5. & quare pilus non ge-
 Cibus parcus æstate, & po neratur. 4.4. & 9.13
 tio liberalis. 1.40 Cicatrices cur cæteræ ni-
 Cibi imminutio, & labo- græ, oculi albæ. 9.7.
 rum auctio, quare salu- & 9.1
 bris. 2.47 Cicatrix nigra redditur,
 Cibo ingesto cur frequē si eodem in loco sæpius
 ter inhorrescimus. 35.9 vlcus extiterit. 9.11
 Cibo solito qui nō vescu Cicatrices qua oculi par-
 tur, perinde afficiuntur, te fiant. 9.7
 ac si nullum penitus ca- Cicatrix colorē prioris cō-
 piant. 28.1 trarium trahit. 9.2
 Cibus offerre an melius Cicatrices lienorosū cur
 inter initia morbi, an nigræ. 9.5
 post. 1.52 Cyceonē si q⁹ biberit, cur
 Cibus vitiosus quare pa- sobrius persistere pos-
 rit tumorē pedum. 1.5 sit. 3.12
 Cibus alij quare parum Cicutā calorē natiuū fri-
 concoquant, alij parum giditate extinguit, & hu-
 cupiant. 1.4 morē indurat. 3.22
 Cibo idoneo cur sint alia Ciliū pili congeniti. 4.19
 cocta, alia cruda. 20.4 Cineris cum aqua consi-
 Cibus assumens post- deratio. 25.8
 quā biberit, quare mi Cineris plura concaua &
 ina

- Inania. ibid. qua detinetur. 1.2.4
 Cinis si calidus in aquā Clepsydrae q̄ euentū q̄
 immittitur, aquam ver habent causam. 16.8
 tit, in aerem. ibidem Clunes subsidēt Venerē
 Cineris dulci portiōe cō immodicē agētib⁹. 4.2
 sumpta, puluis amarus ¶ Cognata cognatis cur
 relinquitur. 4.33 maximē gaudent. 10.52
 Cinere suffita aromata, Coitus animalium cur
 cur acius olent quā ita diuersus. 10.46
 igne. 12.11 Coeundi feruor siccare
 Circūferri omnia cur vi nimirum potest. 4.18
 dēt. vinolētis. 3.9. & 3.20 Coitus in aqua cur mi-
 Circulus res humanæ. nus fieri potest. 4.15
 17.3 Coitus flatus copia agi-
 Circulus basis coni. 3.9 tur. 30.1
 Circulus si projiciat, cur Coire quare non oportet
 primū rectā lineā ducet nisi res vrgeat. 4.9
 deinde cochleam. 16.11 Coeunt celerius ieiuni
 Circulus & principio & quare. 4.10
 fine caret. 17.3 Coiturum corpus calidū
 Cisterna si in domo fuerit, & humidum esse oportet.
 domus resonantior 4.5. & 10.26
 efficitur. 11.8 Qui Coit, cur oculos at-
 ¶ Clamātes ā longē imi tollit. 4.1
 tati acutē prouerūt. 5.2 Coeūtes cur in acumine
 Claudi cur salaces. 4.32. oculorū offendunt. 4.3
 & 10.26 ¶ Coitu cur pleriq; suc-
 Clepsydra quare dict. 2.1 cumbunt reddunturq;
 In Clepsydra vnde a- tristiores, & qui hilarior
 res.

- resevadunt. 30.1
Ad.Coitum ardentiores 14.12
efficit voluptas. 4.16
Coitus qua agitur facul-
tate. 4.2
Coire, vide etiam Con-
cumbere.
Collisio quid. 9.4
Colliquamentum exere-
mentum. 5.7
Color pleni⁹ ostendit hu-
moris, cum exiguus est.
1.53
Color immutatur ijs, q
natura sunt calida, si ro-
busti & pleni, nisi co-
cant. 4.30
Color cæsius qui. 14.14
Color hilarior his, qui
sub aquilonē incolunt.
10.14
Colores qui efficiunt vi-
dendi, viribus, & qui
non. 31.20
Colorem non mutantium
cur nata mutant. 10.9
Colores cur moribus si-
miles non sunt. 19.29
Coloratiores reddunt lo-
ca commodè aspirata.
Coloratiores quæ sunt.
2.30.
Comissuræ anguli. 15.1
Commentandi ratio de-
monstratio est. 18.3
Composita omnia plus
valent, quàm ipsa divi-
sa. 19.2
Concana omnia magis
sonant. 11.8
Concentus inæqualis tri-
stitia afficit, æqualis mi-
nus flebilis aurib⁹. 19.6
Concentum quæ concer-
nunt. 19. per tot.
Concoctio quid. 12.7
Concoctioni contuma-
cissima omnia humi-
da. 3.14
Concoctio perfectio est.
20.14
Concoctioni inepta ma-
le solida. 20.16.
Concoctum calidum. 31.
24
Concocta quæq; mollio-
ra incoctis. 10.25
Con

- Concoctionem receptu- mus celeriter vesica ple-
rum digeri in minima na? 4.10
debet. 21.8
- Concocta & matura sa- ma omnium res, & an
pores habent dulces & necessarius an vt me-
suauiores. 4.13 lius sit. 4.16
- Concoctio duabus cau Concubitus cur fortior
sis fieri nequit. 1.43
- Concubere cur nequeunt, lleribus per æstatem.
qui mingendi desiderio 4.26
tenentur. 4.20
- Concubere cum volum⁹ tus excursu. 4.21
cur nobis magis pla-
cent illæ vel illæ. 10.5
- Concumbendi facultas cū Consonantia omnis fo-
per ætatem detur, cum no simplici suauior. 19.
incipit. cur corpora ma 39 & cur demulcere po-
lè oleant prius autem test. 19.38
non. 4.13
- Concumbentes quare ma- uls quia temper dele-
lè olent. 4.125 etet. 21.14
- Concumbentibus si desi- Consuetudo habitum rei
derio mingendi tenen- in nobis efficit, & non
tur, cur penis tendi ve- satietatem. 21.14
hementius potest. 4.23
- Concumbentes cur reso- medicamento. 1.46
lui & languere magna
ex parte solent. 4.22
- Concumbere non possu- Ex Consuetis ad Incon-
sueti

ſueta mutatio moleſta.	rari.	1.2
28.1:	Contrarij ad cōtraria bo-	
Ad Conſueta redire ſalu-	nus habitus.	1.12
berſimum.	28.1: Contraria non facile eſt:	
Contagio à lippitudine	ſimul agitari.	3.9
quomodo fit.	7.4: Contraria ad ſua contra-	
Continentiam concer-	ria omnia pleniùs in-	
nentia. 28. per totam.	noteſcunt.	22.11
Continentiam & tempe-	Contraria rem eandem	
rantiã cur in iuveni-	efficiunt.	3.25
bis & diuſtibus recen-	Conus quid.	3.2
ſemus, Juſtitiam verò	Conuulſis quare maxi-	
in pauperibus.	mè corripiãtur, qui cō-	
Contumelioſè agere hu-	citare currunt.	3.36
mana affectio.	29.16: Cornua quibus exupe-	
Conturbati in dicendo ſi-	rant, capite minus ſeto	
tire vehementer, con-	ſo ſunt.	10.61
ſueuerunt.	27.3: Cornua exuperãt: ali mē	
Cōtrariorum eadem eſt	ti copia.	ibid.
ſcientia. 30.7. & 30.12:	Cornigera cur nō ruſta-	
Cōtraria à cōtrarijs ſen-	re ſoleant.	10.43
tiuntur magis.	3.8: Corporum plenorū &	
Contrariorum in con-	impurorum humor ter-	
traria progreſſio ma-	reus & grauis.	1.18
gnam admittit commu-	Corpora ſymmetra qua-	
tationem.	8.15: re ſæpius in morbos in-	
Contraria ab eodẽ effi-	cidunt, & faciliùs curã-	
ci non poſſunt.	8.7: tur.	5.22
Contraria contrarijs cu-	Corpus cur ampliùs im-	
	C. ple.	

- plere pōt fricatio quā
cursus. 37.6
- Corpora densa quando
morbis extorquentur
acuris. 1.20. & corpo-
ra laxiora. ibid.
- Corpora morbis diutur-
nis affecta, frigida & sic-
ca. 1.17
- Corpus cur leuari non
potest nisi exudet. 37.
1. & 2.22.
- Corpus salubrius quod
spiratius. 1.54
- Corpori sanando quare
raritatem conciliamus.
1.54
- Corpora quæ consentie-
rint, respiratoria eua-
dunt, & ædificio vete-
ri comparata. 10.4
- Corpora quando humi-
da & laxa fiunt. 1.9
- Corpus cur magis leua-
re quæunt vomitus quā
sudores. 37.1. & 2.22
- Corporibus semper ali-
quid effluit, sed latet.
2.28
- Corporis tres partes pri-
cipales. 33.9
- Corpora humana quare
se tardiora & debilio-
ra sentiunt, cum austri
afflant. 1.24
- Corporibus plenis & im-
puris quare vlcera ca-
pitis facile sanentur, ti-
biatum ægrè. 1.18
- Corpora humida multis
premuntur excremen-
tis tempore humido,
ideo morbis affligun-
tur. 1.22
- Corpora cur tactu frigi-
diora per æstatē quā
per hyemem, cū æstas
sit calidior. 35.4
- Corpus nostrum vapo-
rem de se quendam mit-
tit assidue tepidū, qui
proximum aerem tepe-
facit. 5.34
- Corporis extrema cur
maximè rigent. 8.2
- Corporis bona animo
imitari non possumus,
animi possumus. 2.9.10

- Corporis moles quare
minor redditur. 5.2
Corporis delatio recta
secundū naturā. 5.37
Corpora quæ feruntur
vbi alicui occurrerunt,
cur resilire in partem
contrariam solent, nec
nisi ad similes angulos.
16.13
Corpus quare sit dedi-
tum moueri, & non quie-
re. 1.54
Corpora quæ feruntur,
numero nouenario cō-
tinentur. 15.3
Corpusculā aeris vulgō
ramenta. 15.12
Corrumpi omnia solent
cū mouentur. 22.4
Corrumpi quæq; maxi-
mè solēt quoties aeris
laborant. 19.3
Corrumpuntur faciliè quæ
non mouentur, neq; ex-
halant. 10.47
Coruus colore immuta-
bilis. 10.8
Crapulæ cur sedat bras-
sica. 3.17
Crapula quid & quo-
modo differt à tenui-
lentia. 3.17
Crapulæ resolvunt ple-
rosque melancholicos.
3.16
Crapulam cur magis sen-
tiant qui diluuiusculū
bibunt, quā qui merū
ex toto. 3.3
Crassa corpora, plures ha-
bent dimensiones. 11.16
Credimus magis his, qui
plurium testimonio fir-
mantur. 18.3
Crepitus ictus est. 11.4.2
Crispitudine pilorum bla-
sitas est. 14.4
Crispis pilis cur Aethio-
pēs & Aegyptij. ibid.
Crispitudine vbi sita. 13.18
Crocodilorum oua tem-
pus tutè sibi operiuntur
commodum. 20.26
Cremmyon, vide Cape.
Cruda quæ esitantur, itè
quæ cocta. 20.4
Crudum frigidum. 31.24

- Cruditās in corpore vn. Cucumeres partem ra-
 de. 20.12 dici proximam habent
 Crudor syderatio. 110. amariorem. 20.15
 Cruda, vide etiam Inco- Cucumer. cur fructu va-
 sta. cet, cū florē habeat. 20.3
 Crus sinistrum cur cuiq; Cucumeres quomō ser-
 difficilius fricare quā uantur virides per totū.
 dextrum. 5.32. & frictio. annū. 20.14. & quomo-
 eius quomodo. præter do sunt præcoques. ibi.
 naturam. ibid. Cucumeres p̄tinus par-
 Crurum inflexus secun- nulos si quis cōdidit in-
 dum naturam sit retrō. terrā, cur maiores mul-
 5.19. to efficiet. 20.2.
 Crurum cōpages. 10.40. Cucumeres humidi qui
 Crura eorum implen- laudati & qui nō. 20.32
 tur, qui nimis ambu- Cucumer nō annuā for-
 lant. 1.9 titur naturam. 10.14
 Crura cur in orbem for- Cucumeres in ferulis ca-
 marī soleant. 16.9 uis cur ampli reddun-
 Cruribus magis labora- tur. 20.9
 mus descendētes. 5.19 Cucurbita cur fructu va-
 ¶ Cubatibus dextra cur cet, cū florem ha-
 magis somnus accedat. beat. 10.3
 6.5 Cucurbitas paruulas si
 Cubare cur melius cor- quis in terram condide-
 pore inflexo. 6.3 rit, cur maiores multo
 Cubamus libenter sin- efficiet. 20.9
 stra dextra potius dor- Cucurbitæ quomodo ser-
 minus. 6.7 uantur virides per to-
rum

- tum animum. 10.24 in flatum conuerti vi-
 Cultura officium. 10.12 deatur. 5.17
 Cupiditas quid. 3.7 Currens manas obqua-
 Cupiditates nonnullæ ne- tiens se sustentat, & ve-
 cessariæ sunt. 4.28 locius currit. 5.8
 Cupiditates omnes con- Currentes cur potius ca-
 traria rationem. 28.3 dimus quàm ambulan-
 Cupiditas sequitur for- tes. 5.18
 mam elegantiores. Cursus quomodo differt
 10.51 ab ambulatione. ibid.
 Cupiendi in generibus Cursus cur corpus ita im-
 quomodo res habeat. plere non potest vt fri-
 10.51 catio. 3.76
 Currere quàm ambula- Cursus velox quare do-
 re cur difficilior. 5.29 lorem affert capiti. 5.9
 Currentes nudi quàm ve- Cursus quem induti agi-
 stiti fuit coloratior. mus, & olei sub veste
 2.30 perunctio cur pallidu-
 Currentes non admodum los nos reddit. 38.3
 celeriter, cur numero- Cursus quem nudo cor-
 se respirant. 5.16 pore agimus, colorem
 Currentes concitate cur præstat amœniore. ibi.
 conuulsis maximè cor- Cutis sua natura tensio-
 ripiantur. 5.36 nem habet. 5.14
 Currentes ex equo cur- Cutis homini tenuissi-
 minus decidunt. 5.39 ma. 10.5
 Currentes equo, vide Cute laborante pilus la-
 Equo currentes. borat, sed non contraria.
 Currētibus nobis cur aer 10.36

- Cutis hominis non nisi
caro. 10.29
- D**ebile omne frige-
scit, & humoris
plenum est. 9.11
- Debiles cur vocem red-
dunt acutam. 11.21
- Decrepiti cur vocem red-
dant acutam. 11.16. &
11.34
- Definitum notius. 18.9
- Defunctis opem ferre
cur iustus quam viuis.
6.62
- Delectatio non eisdem
omnis. 35.3
- Delectatio in quibus ef-
se solet. 30.6
- Delictis magnis magna
supplicia sunt statuta.
29.13
- Demersi in mare cur ya-
leant plus tolerare, quā
in fluuium. 23.14
- Denarius numerus fons
numerorum. 15.3. & quo-
modo perfectus. ibid.
- Densitatem mulieris de-
clarat leuitas. 10.4
- Dentes stupescunt, cum
aliquos rem acidā edē-
tes aspiciamus. 7.5
- Dentes cur frigidum am-
plius quā calidū sen-
tiant, caro contra. 34.2. & 34.3
- Dentes perfrigidi. 34.3
- Dentes exuperant, alimē-
ti copia. 10.61
- Dentes Aethiopum cur
candidi. 10.65. & 10.66
- Dentium stuporem cur
portulaca herba tolle-
re potest aut sal. 1.38
- Deposuit etiam par-
tum denegare, cur tur-
pius quā debitū ma-
gnum. 29.6
- Deposuit denegare, cur
iniquius quā mutu-
um. 29.2
- Destillationes quādo pi-
uitosis accidunt. 1.9
- Destillationes, quare, ex
capite. 2.17.

De

- Destillationes solēt præcedere sternutamentū. 10.53
- Destillatio homini quare, & non cæteris. incidit, & modus. 10.53
- Dextræ mobiliiores sinistris. 31.25
- Dextra laborare valemus. 5.32
- Dextra quomodo differt à sinistra. 31.19
- Dextra quare præstantior sinistra. 31.12. & 31.13
- Dextrarum partium differentia in efficiendo, & non patiendo est fita. 31.23
- Dextra exercitatione assuescit, aptiorque fit. 31.12
- Dextra cubantibus parte, cur somnus magis accedit. 6.5
- Dextrarum partium movere interest. ibid.
- ¶ Diameter quid. 15.1 & quare dicitur. 15.2
- Diapason omnium suavissimè personat. 19.39. & cur omnium pulcherrima. 19.35
- Diapason magadare concucuerunt. 19.17
- Diapason sola consonantia cur cantatur. ibid.
- Diapason in proportionē duplica consistit. 19.42
- Diapason Terpandritēpore est appellata. 19.31
- Diapason sola ex fidibus inter se obsonis. 19.17
- Diapason quomodo capiatur. 19.13
- Diapason obsonum. 19.39
- In Diapason cur grave quidem acuti antiphonum accipi potest, gravis verò acutum non potest. 19.23
- Bis Diapason cur coaptari potest, non bis diapason. C 4 tes.

- tessaron & bis diapen- Dieſi diſtant hypate &
 te. 19.41. & 19.34 parhypate. 19.4
 Diapaſon antiphonum Dies maximè variant o-
 cur ita latitat, vt vnſo rlonis exortu. 16.14
 nū eſſe videatur. 19.14 Dies tertius decretorius.
 Diapaſon quare non di- 16.15
 cimus ratione numeri Diffidimus quibus, nun-
 diaocto, vt diateſſaron quam ijs oblectamur.
 & diapente. 19.32 18.10
 Diapète ſeſquialtera cō Digitis vice mutata im-
 ſtat. 19.23. & 19.42 plicatis, cur vnū duo ef-
 Bis Diapente cur coapta ſe videtur. 31.11. & 31.
 ri non poteſt. 19.42. & 18. & 35.10
 19.34 Dionyſius tyrannus ali-
 In Diapète cur nunquā quātū tēporis à potu ſo-
 antiphonis cātatur. 19. lito deſtitit, & tabe pro-
 19 tinus interea laborauit.
 Diateſſaron in propor- 28.1
 tione ſeſquitertia. 19.35 Diſcere delectabile. 19.5
 & 19.42. & 19.23 Diſcitur facilius per exē-
 Bis Diateſſaron cur cō- pla & fabulas. 18.3
 poni non poteſt. 19.34. Diſputatio contentioſa,
 & 19.42 cur ingenia exercere
 In Diateſſaron cur nun- poſſit. 18.2
 quam antiphonis can- In Diſputationibus cur
 tatur. 19.19 ſit contētio, & nunquā
 Dicentes qui conturban nugatio. 18.8
 tur, vehementeſiunt. Dithyrambi ſucceſſerūt
 27.3 antistrophis. 19.15
 Diui

- Diuitiæ cur vt plurimū ibidem
 à prauis potius,quàm à Dolor refrigeratio pe-
 bonis habeantur. 29.8 ctoris. 11.13
- Diuites cur continentes Dolor capitis magis infe-
 recensemus. 28.4 stat postridie à vino di-
 Diuisa omnia numerum luto, meracius tamen
 recipiunt. 16.7 quàm ex mero. 3.
- ¶ Dola si in domo fue- 14.
 rint inania & operta, Dolentes cur clamāt, me-
 cur domus resonantior tuentes silent. 27.9
 efficitur. 11.8 Dolemus quare vicem
 Doliorum similitum si al- eius quem aut secari,
 terum inane, alterum aut vri, aut torqueri vi-
 dimidiatum sit, cur echo demus. 7.3
- diapason resultabit. 19 Domus nuper illita cur
 51. magis resonet. 11.7
- Dolium si humore plenū Doinus cur magis reso-
 fuerit, humôr diffunda- nat, si quis vasa inania
 tur in vtres, cur non so obruerit. 11.9
 lum cum vtribus recipi Domesticum omne me-
 ab eodem possit, sed c- lius. 10.44
- tiam locum relinquere Domicilia cur amplius
 quò etiam plus humo- resonent vasis figulinis
 ris capiatur. 25.8 opertis in eis existentibus. 11.8
- Dolium idem cineris & Dormientes retinere po-
 aquæ tantundem simul tius possunt,quàm emit-
 capere potest, quātum tere. 33.15
- plurimum vtriusque se Dormientes immodicè
 orium infusi capiat.

- minus colore hilaran- **¶ Dulce leue.** 23.20
tur. 2.30 Dulcis succus calidus. 22
Dormientes cur crebrius 12.
reddimus spiritum quā Dulcibus quā acribus
ducimus. 11.41 cur ocyus impleamur.
Dormire minus possum? 21.2 & 22.3
conuersi ad lucem. 6.7 Dulce terreum. 23.26
Dormientium inae par- Dulce cum acido si mi-
tes calidiores. 33.15 sceatur, totum dulcius
Dormientes non sternu- resultat. 13.9
tamus. 33.5 Dulcia gustatu suauissi-
Dormiamus quare. 33. ma. 21.13
15 Dulcia cur minus dulcia
Dormiens cur oculos sub sentiātur calida quā
mittit. 4.1 refrigerata. 22.12
Dormientes cur magis si Dulcedinis fructuum ra-
damus quā vigilātes. tio. 20.20
2.23. & 2.16
Dormire cur non valeāt **E** Brii nonnulli sedata
qui rigent. 8.19 ebrietate cur se ene
Dormiunt qui, si legere cant. 30.1
coeperint. 18.1 Ebrii attoniti & stupi-
Dormimus quare potius di sunt à potu. 3.28
dextra. 6.7 Ebriosos tremere ex fri-
Dormientibus semen ce- giditate iudicium. 3.15
leriter profluit. 4.5 Ebriati leuiter iudicant,
Dormientes suauiter & sed prauè, & quare.
grauiter cur non som- 3.2
niant. 30.13 Ebrii cur solis calore
gau

- gaudere maximè soleāt. 3.25
- 3.28. & 3.31 ¶ Echo quid. 19.43.
- Ebrij quare amentes. 30. quomodo fiat, & ubi. 11.
- 13 51. & quare. 11.22
- Ebriati leuiter quare magis peccant vel delirāt, Ecnephix, id est, procella. 26.15
- quā qui grauius se inebriarunt, vel sobrij Edimus minus temporis quā a cibo abstinemus. 10.33
- manent, 3.26 Edentes vel bibentes plus æquo cur laborantes magis fatigantur quā ieiunij. 5.7
- Ebriati leuiter quare exstiment sese ab alijs contempti, & cur alios contemunt. 3.2
- Ebriatur minus, qui calice amplo & fructu hauriunt. 3.12
- Ebriati leuiter quare delirant. 3.2
- Ebrii cur tremunt. 3.5. & 3.25
- Ebriosi nonnulli attoniti facti, cum perfectione & operiendus. ibid.
- & carnibus in cibo vrentur. 3.25
- Ebriosorum semel cur infœcundum. 3.4
- Ebrij post potum stupidi & attoniti. 3.31
- Ebrij quare obmutescunt. 11.6
- ¶ Effectus idem plurium an à vi eadem. 9.6
- Efflatio quid. 34.7
- ¶ Aeger quare quiescere immotusq; quod fieri potest iacere debet. 1.57
- Aeger quare obuelandus & operiendus. ibid.
- Aegri quare acutā emittunt vocem. 11.13
- Aegrotantia omnia colorem priori contrarium trahunt. 9.2
- Aegrotantes cur acutē fiunt. 11.6
- Aegro

- Aegrotans primum re- parant. 10.60
 creandus sorbitionibus. Equi quare habent plus
 1.52. excrementi humidī. 10
 Aegrotantium propōita 58
 animi vitiosa, animū- Equus dūtaxat coitu pro
 que quiescere nequit. uenit. 10.64
 30.13 Equorum cicatricib⁹ cur
 ¶ Elementa syncera sūsq; pili euenire possint, ho
 deq; sunt. 31.30 mini non possint. 10.
 Eliuari quid. 13.22 19.& 10.31
 Elixā humidiora, mollio Equus pilum deciduum
 raq;. 20.5 gerit. 10.61
 Elixā cur alia, alia assa Equus quare tardius quā
 melius edi possint. ibi- homō parit. 10.11
 dem Equus cur equo gaudet.
 ¶ Empedoclis sententia 10.51
 de lapidum creatione. Equi reperiuntur feri. 10
 24.11 44
 Empedocles fuit melan- Equi albi cur vt plurimū
 cholicus. 3.1 oculis cæsis. 10.13
 Empedoclis carmē de tri Equitantes assiduē cur li
 tico. 21.22 bidinosiores. 4.12
 ¶ Enæmi medicamenti Equo currentes, quo cele
 quānam sit virtus. 1.33 rius currunt, eō magis
 ¶ Epiala laborātes simul lachrymantur. 5.35.
 frigent & sitiunt. 27.2 & 15.13
 ¶ Equapium, vide Hip- Equo currentes cur mi-
 poselinum. nus decidunt. 5.39
 Equi cur minus monstra Equi vulua dura. 10.11
 Erro

- ¶ Erroris plus solet com- Excrementa non sunt no-
mitti in celeritate. 19. 46. 4.14
46. Excrementum putrescēs
¶ Esculenta alia, alia in- morbum committit. 1.
esculēta cum experimur. 54.
20.6. Excrementis singulis lo-
Esculenta malè olida cur- cus à natura determina-
minimè his olere viden- tus. 4.27
tur qui illa ederint. 13.2. Excrementum omne ex
Esse suavius quàm non- piosius. 10.58
esse. 10.33. Exemplis facilius disci-
Esurire cur protinus ab- tur. 18.3
exercitatione non inci- Exeritatio sanguinē effi-
pimus. 5.30. cit sicciorem. 31.14
¶ Eurū ab ortu. 26.19. Exeritatio corporis cur
quare magis aquam a- incommoda oculorum
git. ibid. acumini. ibid.
Euro spirante cur om- Exeritati sicci siticulo-
nia maiora videntur. siq; 3.15
26.55. Ab Exeritatione cur nō
Eurus cur fauonio aqua protinus esurire incipi-
fertilior. 26.29. mus. 5.30
Evaporationes terrę quā Exeritati cur frigus ve-
do magis fiunt. 15.18. hementius sentiunt,
¶ Exhalatio alias frigo- quàm inexercitati.
re, alias calore fit. 14.2. 8.6
Excessus omnes tempera Exeritati cur vocem red-
mentū peruertunt. 14.1. dunt acutam. 11.11
Exer

- Exercitationi quæ acci- Exuperantiæ nimiae qua
dunt. 5.30 re morbos committunt.
- Ab Exercitatione quare 1.1
non protinus cibis su-
mi debet. 5.28
- Exercitati corpora habet Faba cur tollit vibri-
spiratoria. 8.6 cem. 9.6
- Qui se exercet quare am Fabulis facilius discentur.
plius à sole vruntur cū 18.3
sedent, quàm cū mo-
uentur. ibid.
- Expasationis quæ causa. Faciem cur effigiare con-
24.2 uenientur. 36.1
- Expergefatio quomodo Faciem concernentia.
accidit. 10.33 ibidem
- Expiratio caloris emil- Facies cur maximè sudet.
sio. 11.14 2.10. & 2.17. & 36.2
- Expiramus quando vehē- Facie cur maxima oriū-
menter, quare iterum tur vari. 36.3
expirare nequeamus. 11.10
- 34.8
- Extenuati inde multum Faces ardentes cur icium
meri haurientes cur mo faciunt imbecilliores.
risantur. 3.22 11.10
- Extrema cuiuscunq; ge- Famem cur magis tolera-
neris moueri facile pos re possimus quàm sitim.
sunt. 1.15 28.5. & 28.6
- Extrema cur formari in Fames diutina quare aff-
orbem soleant. 16.10 fert pedum tumorem.
1.5
- Familix quàm testamēti ratione cur potius sen-
tētiam fieri solitū sit in
to

- foris nonnullis. 29.3
 Cum Familiaribus quomodo agimus, cum eos deliquisse suspicamur. 29.13
 De Familia ementiri non licet. 29.3
 Farinarum tum tritici, tum ordei consideratio. ibid.
 Farinæ triticeæ primum cur candidius, ordeacæ ultimum. 21.3. & 21.7
 Farina triticea cur oleo instillato reddi possit candidior. 21.1
 Farina aqua subacta cur melius coeat quàm oleo, quod est tenacius. 21.17
 Farina tota cum aqua cur lenior quàm seorsum humor & farina. 21.18
 Farina spissescit, si plenius attratur. 37.5
 Farina multo subacta cur rigidior reddatur ubi decocta est, quàm aqua subacta. 21.11
 Fascinatio quo suspecta fit. 20.34
 Fascinationis remedium quare ruta. 20.34
 Fatigatio macerat & colliquefacit. 5.7
 Fatigationes cur cessant cum quis ex aqua oleo permista se perfricit. 5.6
 Fatigamur quare magis locis æqualibus quàm inæqualibus. 5.10. & 5.13
 Fatigatis cur in somnis profluit genitura. 5.31. & 3.32
 Fatigatis cur præcipitur vomendum, cum vomitus sit laboriosus. 5.7
 Fatigatio, vide etiam Lassitudo.
 Fauces quibus asperiores reddantur. 11.64. & quibus angustiores. 11.18
 Faunius ab occasu. 26.34. & 26.29. & 26.36
 Faunius temperatus, & vere spirat. 26.33. & 26.57. & 26.33

- Fauonius cur serenus & Fauonius cur nubes maxi-
iucundissimus omnium, mas agit. 26.26.
ventorum. 26.33. Fauonius nubes abigit.
& 26.24. & 26.57. 26.29.
- Fauonius minus frigidus ¶ Febris calor totius cor-
quàm aquilo. 26.54. poris. 1.20. & 1.8.
& quando spirare inci- Febrium principiū vnde.
pit. ibid. 34.4.
- Fauonius cur ventorum Febrificæ q̄litates, calidi-
omnium lenissimus & tas & humiditas. 26.52
frigidissimus, duobus- Febris nō oritur, nisi per
que temporibus maxi- excessum caliditatis &
mè spirat, & quibus. 26. humiditatis. 1.23.
54. Febris cur non contagio-
sa. 7.4.
- Fauonius cur oris pome- Febrium rigor vnde. 3.25.
ridianis spirare soleat, Febrientes cū febris ces-
& non mane. 26.34. sauerit, cur cantare ne-
& 26.36. queunt. 21.22.
- Fauonius quare noctu, Febrientes vbi ludunt po-
quiescit. 26.54. tius quàm dolent. h̄le-
Fauonius & mouetur ab uati malo indolere inci-
austro, & mouet aequi- piunt. 3.17.
- lonem. 26.33. & Febres quare excitant au-
26.57. stri sicci. 1.23. & 26.52.
- Fauonio afflante cur ca- Febrientium sorbitio fit.
nes vestigia minus va- quæ parum alat, & satis
leant comperire. 26.24. refrigeret. 1.37.
- Fauonij quibus prodeūt Febrium ardores cur po-
26.23. tius.

- tius fiāt in frigidissimis
 terris. 14.3
 Febres ardentes autumnō
 & hyeme potius oriun-
 tur. 1.29
 Febris ardentis lingua in
 dex. 34.4
 Febres quando estate gra-
 ues. 1.8
 Febrientibus cur potio se-
 pe & paulatim submini-
 stranda. 1.57
 Febribus intermittētibz
 quæ agenda ante acces-
 sionem. ibid.
 Febris quartana, vide
 Quartana febris.
 Fœminę cur potius fiunt
 austrino flatu. 14.5
 Fœminę minores mari-
 bus esse solent. 10.38
 Fœminę cur intento cor-
 pore mingunt. 10.22
 Fœminarum corpus qua-
 perficitur magnitudine
 10.38
 Fœminę oblęsę mares
 integrī. 10.10
 Fœminę breui perficiun-
 tur, mares longo tēpo-
 re. ibid.
 Femora cur in orbē for-
 mari soleant. 16.9
 Femora cur magis quā-
 tibz fatigantur. 5.26
 Femoris parte media cur
 in itinere potissimū fa-
 tigiari solemus. 5.20
 Femora carnis copiam su-
 stinent. 5.26
 Femora cur in descenden-
 do, tibz in ascendendo
 laborant. 5.24
 Femora continentiore cō-
 stant natura quā tibz.
 5.26
 Ferrum ignitum carbone
 calidius sentitur. 30.1
 Ferit acrius quod durius.
 9.8
 Ferulę ictus cur magis
 dolorosus, quā durio-
 ris. ibidem
 Per Ferulam cur non trās-
 picitur. 11.71
 Ferula cur ambitum pla-
 gę rubicū, mediū albū
 efficit. 9.3 & 9.4
 D Fer

- Eerum omne prauum na
 .tura. 10.44
 Foetida omnia incocta. 19.20
 12.12
 Foetida concoctioni ine-
 pta. 20.16
 ¶ Fists calida est, & indi-
 cia. 20.18
 Ficus nouissimè esita-
 tæ, vltimæ euomuntur. 22.1
 Ficus si in furno siccetur
 cur duriores efficiuntur
 quàm si exemptæ fors
 ærefrigerentur. 22.10
 Ficum post esitationem
 cur vinum superbiben-
 dum vel aqua. 22.8
 Ficus cum molles & dul-
 ces, cur dentes offendat. 22.14
 Fides perfacilis quam te-
 stimonium fecerit. 19.3
 Fidibus obsonis cur acci-
 dit quòd vocè obtineant
 nervi eiusdem. 19.18
 Fidi grauiori cur semper
 committitur actus mo-
 dulandi. 19.12
- Fidicines omnes pbi cre-
 bro ad medium veniūt.
 19.20
 Fieri aliquid ex aliquo bi-
 fariam. 39.7
 Figura orbicularis pul-
 cherrima. 16.10
 Figure in multo plenius
 ostenduntur. 1.53
 Figura cōposita destri-
 tur per lineas sectæ.
 15.1
 Fines cuiuscunque gene-
 ris facile impueri pos-
 sunt. 1.15
 Fistulis quomodo aures
 falli possint. 19.14
 Fistularum vox que per
 medium foramen emer-
 git, diapason resonat cū
 ea quæ per totam fistu-
 lam promitur. 19.23
 ¶ Flammæ ab aqua calfa-
 cta differentia. 24.3
 Flatus quid. 23.10
 Platum mutatio pro tē-
 poris cuiusdam muta-
 tione accipi debet. 13.10

Platus

- Flatus alui exspiratio. concalfacti, vel excitati
 33.9 exolefcunt. 13.18
 Flatibus cur homo redun Fluct² præalti pelagi cur
 dat. 10.5 fuperfrangi non feleāt
 Flatus nonnulli cur mali fed parui tantum. 23.1.
 odoris. 13.4 & 23.24
 Flatū emittere quare nō Fluct² altioris pelagi cur
 oportet, nifi res vrgeat. tardius defiftunt quā
 4.9 breuioris. 23.17
 Flatibus via multifariam Fluctus maris cur inter
 præftatur. 19.43 dum præcedant ven-
 Flatuofa libidinem mo- tos. 23.11. & 23.28. &
 uent. 30.1 23.3
 Flatuofa funt vinū & a- Fluctus cur ventum præ
 tra bilis. ibid. fe omnes ferant. 23.10
 Flatuofa vitia atræ bili Flumina quare pingūt
 attribuuntur. ibid. pallida. 23.6
 Flentes quare vocē emit Flumina fua natura frigi
 runt acutiorem. 11.15. & da. 25.26. & de flumini
 11.50. & 11.13 bus cur mane aura spi-
 Flores cur minus fuaues rat frigida, è mari non.
 è propinquo. 12.2. & 23.16
 12.9
 Flores contufi cur dete- Fluxio exercet mero dedi-
 ritis olent. 12.9. & 13.3. & tos. 3.5
 12.11. & cur è longiquo Fluxio, vide etiam De-
 fuauius. 12.4 ftillatio.
 Florū quibus odores con ¶ Fortes calidi natura.
 ficimus, alij contufi vel 14.8. & 14.16
 Fortes cur magna ex par

- te vinosi. 27.4 37.5
- Fortes cur qui frigida in colūt loca. 14.16. & 14.8 Frigus contrahit. 13.5. & 24.14 astringit & con-
- Fortitudinem cur maxi- stipat. 14.8. & calidum
- mè honore prosequun- humorem cōgelat. 8.18
- tur respublicæ, quæ ta- Frigus an è terra. 23.34
- mè virtutum præcipua Frigus lachrymas mouet
- non est. 27.5 5.35. & 5.13
- Fortuna cæca. 29.8 Frigus quando nobis a-
- Foueæt terram exemptam crius. 8.13
- cur recipere nequeant. Frig^o cur sit amplius ma-
- 25.8 ne quā nocte. 25.5. & 8.13
- Fouea si in domo fuerit, Frigus quare vehemētius
- domus resonantior erit. sentiant exercitati quā
- 11.8 inexercitati. 8.6
- ¶ Fresum omne cur ex- Frigiditas horrorē inue-
- pasiatur 24.9 hit. 7.5
- Fricationes siccæ cur car- Frigus cur acrius aere su-
- nīs soliditatem molian- do quā núbilo. 25.18
- tur. 37.5 Frigus internum pilos e-
- Fricatio cur corpus am- rigit. 3.25
- plius implere potest. q̄ Frigora & æstus cur in-
- cursus. 37.6 tentius fiant in Ponto.
- Fricationis vtilitas. 5.14 25.6
- Fricationes cur carnem Frigus quare perniones
- augent. 37.3. & carnē ela- facit & tollit. 1.56
- xant. ibid. Frigore cur vox grauior.
- Fricationē pleniorē quæ 11.18
- experiantur, densantur. Frigore ambustis quare
- profit

- prosit aqua tam frigi-
da quàm calida. 1.55
- Frigus causa mortis sum-
ma. 1.17
- Frigidos sedila extenuat.
6.1
- Frigere maxime solemus
à vomitur. 8.13
- Frigentes singultiunt.
33.13.
- Vbi Friximus cur eodem
à calore vehemētius vri-
mur atque dolemus. 37.4
- Frigētibus semen aliquā
do excurrit. 4.8
- Frigentes vehementer si
statim copioso igne cal-
fiunt, indolescūt: si pau-
latim, recreantur. 8.15
- Frigidorum locorum in-
colę fortes, fidētes, & spe-
rantes. 14.15
- Frigidorum locorum in-
colę ad calidorum in-
colas sunt veluti iuue-
nes ad senes. 14.15
- Fronte quare primū &
maximè sudemus. 2.17
- Fruētus concernentia. 22.
per tot.
- Fruētus quid. 20.3
- Fruētuum aliq cur par-
tē radici proximam a-
mariorem, aliqui po-
stremam superiorem.
20.25
- Fruētuum acerrimorum
causa. 20.20
- Fruētus cur dulcissimi in
terra Attica. ibid.
- Fruētus nuper æditi dilu-
tiores. 20.30
- Fruētus arborum vtribus
vehementer inflatis cō-
tenti, cur valeant incor-
rupti edurare. 22.4
- Fruētus peracta cōcoctio
ne decidant est necesse.
20.31
- Fruētus quare maturan-
tur paleis. 22.13
- Fruētus noui quare mor-
bosi. 1.25
- A fruētū cōsitatione cur
vinum merum vel aquā
superbibere debeamus.
22.8

Frumētum cur acrius in campo gelu deurit, lacu vel diminuto, vel exiccato. 23.34

Fruementum in Ponto frigor expositum, cur diu referuari integrum potest. 14.2

Fruementū apud Scythas diu in terra manet propter copiā niuis: & ubi emerfit, celeriter crescit. 20.21

Fumatio non nisi cum lachryma est. 10.50

Fumus & vapor quomodo differunt. 12.10

Fumus citissimè oculis prestantibus occurrit. 31.6

Fumus cur oculos potius infestat. 31.22

Fumo cur homo maximè affici potest. 10.50

Functio expeditior dum in latus cubamus sinistrum. 6.7

Fur meritò damnis puniatur grauioribus, qui

locis publicis quàm qui priuatis furtum egit. 29.14

Super furto statuta & leges. ibid.

Furibus cur damnum capitale statutum sit, super cōtumelia quæ grauior est, non. 29.16

Furtum fit nulla necessitate humana. ibid.

Furta voluntate amplius iniquè committuntur. 29.5

Furati ex balneis aut palaestra, aut ex foro, aut loco publico cur morte mulctantur, ex domo autem priuata furti precium duplum exoluūt. 29.14

Furiosis oculi nigra in angulum exteriorē conuellitur. 31.7

G Allinæ cur furiant cum incubant. 10.37

Gelu

- gua index. 34.4
 Grauedo siue coriza quo
 modo accidit. 10.53
 Grauedo cur non pro nu
 mine habetur. 33.7
 Grauedine homo maximè
 tentatur. 10.53
 Grauedine conficiantur
 pueri. 1.16
 Grauedinem maximè ab
 hominibus sentiunt a
 nes. 10.53
 Granidæ quando vere &
 æstate abortu periclitā
 tur. 1.9
 Graue fertur deorsum se
 cundum naturam, sur
 sum præter naturam. 2.38
 Graue omne tendit deor
 sum. 14.6. & 1.18
 Grauissonum cur valeat
 acutè. 19.8
 Graue generosius acuto. 19.33
 Graue exprimi faciliusa
 cuto potest. 19.7
 Grauius cantantes si ab
 sonant cur facilius de
 prehendi possunt, quàm
 qui cantant acutius. 19.21
 Gustus voluptate exu
 berantes cur incontine
 tes dicimus. 28.7
 Gustu & tactu solum cur
 incontinentes dicimur. 28.2
- H**
- Habituū corporis di
 stantia. 6.1
 Habitus inuitat ad opus. 6.7
 Habitus non idē idoneus
 sanitati & robori. 8.6
 Habitus cur per aliquas
 scientias, per aliquas nō
 haberi censetur. 30.2
 Halitus foedi in viuis cau
 sa. 13.4
 Halitum cur ex ore tum
 calidum tum frigidum
 reddere possumus. 34.7
 Halo, vide Area.
 Halteribus innititur sal
 tans

- rans, & plus salit. 5.8
 ¶ Hectici cur vocem acutius & morbo comitiali. 30.1
 tam proferunt. 19.37
 Helleſponto mouet imbres aquilo. 26.58
 Hemisphærium quomodo neceſſariò exultat in bullis. 16.2
 Heptachordo veteres triſten demebant. 19.7
 Heptachordi neruus medius acutiſſimus eſt primi tetrachordi. 19.33
 In Heptachordo cur veteres hypaten & non neten reliquerunt. 19.7. & 19.48
 Heracliti ſchola de vniuerſo corpore noſtro. 13.6. & eius ſententia de creatione lapidũ & terræ. 23.30
 Herbæ genus cur tantum modo ad ſemen yſque viuere poſſit. 20.7
 Herbæ nonnullæ cur euulſæ germinare poſſint. 20.26
 Hercules atra bile vexatus
 Heroes ſoli duces veterũ. 19.49
 Heſiodi carmen de concubitu tam viri quàm mulieris. 4.26
 Hæſitas linguæ quid. 11.30.
 Hæſitantes lingua cur vinolenti fiunt. 11.38
 Hæſitantes lingua cur impetus dicendi præuat. ibidem
 Hyems frigoris exceſſio. 1.17
 Fit glacialis Hyems boream ſi duxerit auſter, cur dici ſoleat. 26.48
 Hyeme pars interior calidior. 24.13
 Hyeme melius concoquimus, & ſanius viuimus. 1.28
 Hyeme cur ſumus ſomnolentiores. 11.17
 Hyeme an potius ſudandum.

- dum. 2.21. & 2.23 æstate rigores. 1.19
 Hyeme quare minus sudamus quam æstate. 2. per æstatē; sed grauius
 40. & 2.42 ægrōtetur. 1.28
 Hyeme cur minus olfacci mus, minimēque p ge- mum morbo longo la-
 lu & glaciem. 12.6 borantes. 1.17
 Hyems vnde fieri solet. Hyeme quando dolor ta-
 26.6 pitis, raucitas, & tussis
 Hyeme cur voces nostræ oriuntur. 1.10
 grauiores. 11.47 Hyeme quare laborantes
 Hyeme cū currimus qua- magis emoriantur. 1.25
 re magis rigemus, quā Hypate antiphonium ma-
 cū stamus. 8.12 gis reddebat quā nece
 Hyberno tempore cur fla 19.7
 tus de ortu spirare ma- Hypate & nece extrema
 ne, æstiuode occasu post concentus. 19.45
 meridiem conuenit. Hypate die si a parhypate
 26.56 discrepat. 19.4
 Hybernis locis cur æstus Hypates & parantes ea
 vehementiores quā te- de videt esse vox 19.4
 pidis. 14.13 Post Hypaten aptissime
 Hyeme morbi calidi & lu canines nece 19.43
 midi. 1.6 Hypate cur facile canta-
 Hyems quando grauis es- tur, parhypate difficile.
 se solet. 1.26 19.4
 Hyeme quare potius fe- Hipposcilinum anno pe-
 bres ardentes oriuntur, slero fructum affert:
 cumq

- cumq; attulerit, exarscit. 20.7 Homo natura maximè omnium calidus & humidus. 4.7. & 10.26
- Hircunt quare cocuntur aut qui etate Veneris sufficienti sunt, puer autem non. 4.25 Homo breuissimis naribus. 10.20
- Historias rem vnam exponentes cur libentius audimus quàm quæ plures. 18.9 Homo cur homine gaudet. 10.31
- Histrionem simul & certator & simulator est. 19.15 Homo natura calidissima. 10.55
- Histrionem cur non appellamus callidum. 18.4 Homo cur corpore durior. 10.59
- Histriones cur inane solent exerceri. 11.22 Homines magna ex parte secundum naturam prodeunt. 11.27
- Histriones cur moribus improbis vt plurimum. 30.9 Homo imperfectus prodit. 10.45
- Homeri carmen de ze-phyris. 26.33 Homo serò sectatur parētem. 10.34
- Homeri carmen de mari nigrescente. 23.23 Homines ad annum vsq; tricesimum proficiunt aut copia, aut crassitudine, & quādo obarescūt. 20.7
- Homeri carmen de Bel-lerophonte. 30.1 Homini cur nulla iuba. 10.27
- Homeri carmen de Dia-na. 10.38 Homines cur nani. 10.14
- Homines digitis decem lege naturali constāt. 15.3 Homo cur tunc pubescit dum coire posse incipit. 44

- Hominis cerebrum maximum humidissimum que. 10.1.&10.2
 Hominis vesica qualis. 10.42
 Homo tenuissima cute & flatibus redūdans. 10.5
 Homines feri nonnupquam reperiuntur. 10.44
 Homines natura varijs moribus. 30.1
 Homines cur sapientiores locis calidis quā frigidis. 14.15
 Homo naturali solertia. 10.17
 Homo ingenio cogitatio neq; plurimum valet. 29.7
 Homo qui adeo eruditus, cur omnium animātiū iniustissimus. 29.7
 Homo cur protinus contentiosus redditur. 18.2
 Homines ingeniosos vel philosophos, vel politicos, vel poetas, vel artifices, cur omnes fuisse melancholicos videamus. 30.1
 Homines capite minori prudentiores. 30.3
 Homo cur maximè aliud intelligat, & aliud faciat. 30.11
 Homo cur omnium prudentissimus. 30.3
 Homo maximè habet vim imitandi. 30.5
 Homini cur magis credendum quā cuiq; ex cæteris animantibus. ibidem.
 Homines cur potius iniusti in repecunaria videntur. 29.1
 Homines cum orant, cur potius exemplis & fabulis gaudent, quā commentis. 18.3
 Homini tantum locutio. 11.1
 Homo cur variā & multiplicem agit vocem. 11.59
 Homines multas proferre literas possunt, cætera

tera animãtia nõ. 11.60	Hominis pars prlor pìlo
Homo solus compos ser	fior, quadrupedum con
monis. 11.55. & 11.57	trã. 10.52
Homini qui vigilauerit,	Homini expilato cur pi-
cur vox asperior reddi	lus durior subnascitur.
tur. 11.11	10.24
Hominiis vox vna com-	Hominum plagam inha-
muniis cur varia est, cæ-	bitantium meridianam
terorum simplex. 11.60	pili cur durit: cõtrã, mol
Homini vox cur ferius	les inhabitantium sub
perfici solet quàm cæ-	aquilonem. 10.24
teris. 11.58	Hominiis pili quare sum
Hominiis vox suauior.	mo dolore euelluntur.
11.19	10.24
Homo cur vocem acutio	Homines capillo crispo
rem mittit cùm inuali-	& tortili resimiores. 33.
dior. 11.40	18
Homini vox vna, multa	Homines magni cur ma-
genera loquendi. 11.59	iores esse videntur ap-
Homo capite maximè pi-	positi paruis. 17.1
loso. 10.47. & 10.61	Homines omnes tã Bar-
Homini outis velut affe-	bari quàm Græci cur
ctus carnis est. 10.29	ad decem vsque enu-
Hominum cur pili è cica	merare consueuerunt.
trice se promere non	15.3
possunt. 10.29 & 10.31	Homo solus nouit nu-
Hominum pili cur mol-	merare, solus deos cole-
liores quo prolixiores.	re. 30.5
10.25	Hominiis cur accidit
	statim

- stim moueri & remini Homo surdescit pulmo-
 fci. 2.2 ne & arteria obfefsus.
 Homo cur oculorum mi- 32.16
 nutum habet interual-
 lum. 10.17 Hominum ora qui teiu-
 narint quare grauius o-
 leant. 13.7
 Homini cur vni vel ma-
 ximè oculi deprauan-
 tur. 10.46 Homo cur tussit, bos mi-
 nimè. 10.1
 Homo cur solus vel ma-
 ximè omnium oculis li-
 mis. 31.27 Homo cur minimè om-
 nium olfactu valet. 33.
 10. & 10.20
 Homines albi cur ocu-
 lis vt plurimum cæsijs. 10.2
 10.13 Homo cur maximè o-
 mnium sternutare so-
 li nigra pars in angu-
 lum interiorem incur-
 bit. 31.7 Homo cur cibum sæpius
 humidum capiat, cæ-
 tera animalia siccum.
 Homo cur vnus canescit. 10.55
 10.62. & 10.5 Homo cur plus excre-
 menti humidi quàm sic-
 ci habet. 10.58
 Homo cur solus lingua
 hæsitat. 11.55. & 11.53 Homines cur corpore
 Homines lingua hæsi-
 tantes cur loqui ne-
 queant voce submissa. 14.8
 11.35 Homines in regione A-
 risto-

- aristotelis cur parui. Hominis partes priores
 ibidem. infirmiores. 10.52
 Homines cum exan- Homini coitus cur sem-
 descunt, cur furibun- per opportunus. 10.46
 di redduntur, metuen- Homo omnium maximè
 tes contrà afficiuntur. cur post coitum lingue
 27.3 scit. 4.6.
 Homines irati quomodo Item, semen plurimum
 afficiantur. 11.63 pro corpore emitti.
 Homo solus cubat resupi- ibidem
 nus. 10.18 & quare. 4.7
 Homo cur claudus maxi- Homo duntaxat coitu
 mè omnium oriri po- prouenit. 10.64
 test. 10.40 Homines coire cupientes
 Hominum crura carne re- cur pudet fateri, bibe-
 dundant. ibidem re, & edere, non pudet.
 Homines pleni cur admo- 4.28
 dum rigent, cum pin- Homines pilosi cur Ve-
 gue calidum. 8.5 neris audiores. 10.26. &
 Homines raris dentibus 4.32
 cur vitam longam age- Homo cum coit vago a-
 re nequeant. 34.1. nimo. 10.21
 & 10.47 Homines cur minus in a-
 Homines virgulam suæ qua concumbere queat.
 palmæ habentes du- 4.15
 ctam per totam latitu- Homini concumbentibus
 dinem, cur vitæ lon- oculi infirmantur. 4.33
 gissimæ esse possunt. Homines nonnulli cur
 34.10 rem yenercam cum ve-
 lu

IN PROBLE. ARIST.

- luptate patiātur, & alij
vel ipsi agere cupiant,
alij pati tantummodo
gestiant. 4.17
- Hominis semē liquefcit
in igne. 4.15
- Homini cur lac minus de
mulgetur pro portione
corporis. 10.6
- Hominiū partus euariat
prout pater & mater in
conceptu afficiuntur.
10.12
- Homo cur non partu nu-
merofo. 10.16
- Homini partus geminus
contra legem naturæ ac-
cidit. 10.30
- Homo cur minus mōstra
parit. 10.60
- Homo cur solus variā ge-
nerationis obtinet tem-
pora. 10.40
- Homo solus calculofus.
10.42
- Homines liberi atque in
genui ab choreā adire
solebant. 19.15
- Hominum gibborum in-
curuorumq; cur halt-
tus grauior & fœdior.
13.10
- Homines prius quā li-
teras fcirent, leges can-
tabant. 19.28
- Homines prauī cur po-
tius diuites quā boni.
29.8
- Homines hircientes cur
fœdius oleant cū se
odorifice vnguētari-
nt. 12.9
- Homo nunquam amittit
colorem mutatione a-
quæ. 10.7
- Homo cur viribus debili-
tatur aūtro flante. 26.
- 44
- Homini infortunato q̄
fortunato iniuria ini-
quior. 29.2
- Homines mero deditos
quæ vitia exercent.
3.3
- Homines cur maximè
fumo affici possint. 10.
30
- Homo maximè grauedi-
ne

- ne tentatur. 10.53 tremam vrinae emissio-
 Homines nonnulli ani- nem. 8.9.
 mo defecerunt, cum alios Horrescimus cur tristi-
 suspendi & strangula- bus auditis. 7.5
 ri viderunt. 7.5 Horrentibus cur pili eri-
 Homo solus vel maximè guntur. 8.18.
 morbo comitiali in pue Horremus quare vbi ster-
 rili ætate capi solet. 10. nuimus vel minximus.
 49. & 31.27 8.14.
 Homines cur pereant, te Horrescimus cur frequen-
 ste Alcmæone. 17.3 ter cibo ingesto. 35.9
 Homines fortes, vide for Horrescere cur non eis-
 tes. dem in rebus omnes so-
 Honoris iniuria cur mi- leamus. 35.3
 nus æstimetur quā pe- Horrescere cur magis so-
 cuniæ. 29.1 lemus cum alius mo-
 Honor maius bonū quā do quodam nos tangit,
 pecunia. 29.1 quā cum nos ipsi tan-
 Horror qualis. 7.5 gimus. 35.1
 Horror quare nonnullis Horrescimus quibus. 35.3
 sudoribus excitari pos- ¶ Humor tenuior quā
 sit. 2.34 terra. 11.61
 Horror calida offusa a- Humor secundum natu-
 qua exoritur. 3.25 ram deorsum fertur.
 Horrores quomodo fiūt. 11.45
 1.29. & 8.18 Humor dulcis leuare po-
 Horrescimus cur aqua vt test, amarus purgare.
 frigida ita & calida. 8.7 23.40
 Horrescimus cur ad ex- Humores potius p̄ستا-
 E tem

- tem putrescunt. 2.21
- Humor alimentum caloris. 3.25
- Humor grauis quia terreus. 14.6
- Humoris in multitudine figuræ in exiguo colores conspectiores. 1.53
- Humores calorem sequuntur. 10.53
- Quæ humet, mollia sunt. 21.10
- Humidiora contrahi plenius possunt. 31.25
- Humidis egent siccae naturæ. 10.18
- Humidiora omnia naturæ calidiora occurrunt. 3.6
- Humida constantes natura cur facile à labore æstuq; strangulentur. 5.21
- Humida omnium difficilima concoqui. 3.14
- Humidum multum refrigeratum & multum frigidum se conuertit. 3.6
- Humore in calido quæ pauco tempore maduerunt, tument, quæ multum collabuntur. 24.10
- I** Aetura quando minus ægrè ferimus. 29.2
- I**ctus omnis quā vim habet. 5.35
- Ictus cur tumorem & liuorem suscipiant. 9.14
- I**eiuni quare celerius cocunt. 4.10
- Ieiuni minus fatigantur laborantes quàm alij. 5.7
- Ieiunantium ora quare grauius oleant. 13.7
- Ieiunium sitim parere solent. 13.7
- Ieiunium vitiosum atrophia vnde. 37.3
- I**gnis & aer cur non putreant. 25.20
- Ignis minor ab ampliori absimitur. 3.21. & 33.2
- Ignis cur rugare non potest. 24.7
- Ignis

- Ignis quomodo magis affert sudorem. 2.11
 Ignis nisi concedatur spiraculum, extinguitur. 1.57
 Ignis alia exiccat, alia humefacit: glaciem humefacit, salē indurat. 3.16
 Igni albedo tribuitur. 8.1
 Ignis summum adurere non potest, cum sol posuit. 38.7
 Ignis flatu excitatur & augetur. 1.57
 Ignis quare imbecillior ab arundine quam à ligno. 3.5
 Ignis cur nigrum hominem non reddit, fœtile reddit. 38.8
 Ignis vires omnium minuit. 2.12
 Illiū dolores medici attribuunt atræ bili. 30.1
 Imaginationem propter sequi esse melancholicum. 11.33
 Imber concoctionis indicium. 26.3
 Post Imbres cur desistūt flatus. 26.3
 Imber hyems est flatibus familiarissima. 26.28
 Immodicum minus consentiens. 5.12
 Immodicum suspicionē plurimū gerit. 17.1
 Impatibilis quod validius. 20.1
 Imperatorem cur callidū appellare solemus. 18.4
 Inanimata quæ concernunt. 16. per totā.
 Incisus ære facilius sane scit quàm ferro. 1.35
 Incidenda quæ sint. 1.32 & 1.34
 Incocta saporē habent deteriores. 4.13
 Incontinentia quid. 28.3
 Incontinentes cur tantū ratione cupiditatis dicimus. ibid.
 In

Incontinentes libidinosi.	1.9	Infantes more brutorum	
	28.7	vociferantur.	11.30
Incontinentes cur appellamus eos, qui tactu aut gustu exuberarūt.		Infans in quoque genere similis foeminae.	11.
	28.2. & 28.7		24
Incontinētes omnino calidi & humidi.	5.31	Infectores res inficiendas humoribus quibusdam acerbis quare antē immergant.	22.11
Incorrupta cur edurare possint, quę vtribus cōtinentur inflatis, aut vafis bene opertis.	25.17	Infinitum quod determinatum non est.	5.25
Incrementum à calore.		Infirmius natura integritur.	10.52
	14.8		
Individuum vnum esse apparet.	17.1	Inflammationem tollere volunt, qui aceto saleue perfricandum censent.	9.1
Inedia iram mouet.	10.37	Inflammatiō vbi feruēscit.	16
Inæqualis concentus tristitia afficit	19.6	Inflammationes cur alij frigefaciendo, alij calfaciendo sanent.	1.45
Inexercitati excrementis redundant, exercitati non.	3.15	Ingenia cur exercentur in disputatione contentiosa.	18.2
Inexercitati quā ex-			
citati magis ad vinolentiam vsque potare, & vino facilius solui cur possint.	ibid.	Ingenio quare non valent, qui loca habitāt frigida.	14.15
Infantes imbecilles & læsi quando gignuntur.			

INDEX.

- Ingressus ex quibus conficitur. 10.28
- Ingressus in partē priorem maximè. 10.17
- Ingressus omnis conficitur attollentia & positione. 5.38
- Ingressus p accliuia cur plus sudoris promittit, quàm per decliuia. 2.38
- Inguina per ictum quare oriuntur. 5.26
- Inguinum abscessus medicamentis potius curandi. 1.34
- Inhorrescere, vide Horrescere.
- Iniuria multis aduehi potest modis. 29.13
- Iniuria homini infortunato quàm fortunato iniquior. 29.2
- Iniuriæ cur non sicut in pecunijs ita in cæteris amplificentur. 29.5
- Iniuria maior q̄ in maius bonum est accepta. 29.1
- Iniuria grauior quæ ex consulto. 29.13
- Iniuria pecuniæ cur maior æstimetur quàm honoris. 29.1
- Inopia vitia gignit & auget. 30.9
- Insania melancholicos rapit quando. 1.12
- Insani quare amentes. 30.13
- Insania laborantes vini cupidi. 27.3
- Insomnia qui tenentur. 3.24
- Insomniæ quomodo accidunt. 18.7
- Inspiratio quid. 11.14
- Instrumentorum priorum priores esse facultates. 30.4
- Instrumenta nobis duo, quorum opera instrumentis externis uti ualemus. 30.4
- Intelligentia hominis quando suo fungitur officio. 30.13
- Intellectiões animæ quæ

- vigiles, & quæ non vi- Irascētibus quæ accidunt.
 giles. 18.7 ibidem
 Intemperantem homi- Irascentibus labrum in-
 nem appellamus. 28.2 ferius laxatur. 27.6
 Intemperatū corpus mi Iratis cur oculi rubescūt.
 nus ægrōtat, sed diffici 31.3. & 32.8
 lius curatur. 5.22 Irascentes cur non ri-
 Intestinorum difficulta- gent. 8.17
 tes quādo autumno so Iris an arbores reddat
 lent euenire, & quomo- odoratas quibus decu-
 do fiunt. 1.19 buit. 12.3
 Intestinorum difficulta- Irrigata aqua frigidacur
 tes quādo mulieres tor- dulciora. 20.29
 quent, & quare. 1.9 Irrigationes cur sūt ma-
 Interna omnia infirmio ne & noctu, & non me-
 ra. 31.22 ridie. 20.15
 Inuentio ex habitu. 30.12 ¶ Iter cur longius tum-
 ¶ Ira ex igne. 8.17. & esse videtur cum igna-
 quid. 2.26 ri ambulamus, quā cū
 Irām sedat aqua frigida. ignari. 15.25
 8.17
 Ira timiditati contraria. Iter æquale quare ocyus
 8.17 cōficitur quā in inæqua-
 le. 5.10. & 5.23
 Iram quare extenuatio Itere lōgo peractio cur
 mouet. 10.37 si quis se super summos
 Iræ quomodo cum ratio- cōstituerit digitos, cal-
 ne. 28.3 ces pedum cōcutiūtur,
 Irascentibus vocabula proniq; deorsum labi-
 commoda. 27.3 tur. 1.5.15

- ¶ Super iudicijs pul- Iuniorum vlcera promi-
chra. 29.13 ptius compaginantur,
Iusto qui se iunxerit, iu- quàm seniorum. 32.7
stior efficietur. 29.10 Iuniorum natura somno
Iustos pauperes cur re- lentior. 3.33
censemus. 28.4 Iuniores cur ocyus disci-
Iustitiam concernentia. mus, seniores mēte va-
29. per totam. lemus. 30.4
- Iumenta non facile mo- L
uentur. 7.2
- Iumentorum vesica qua- L Aboris auctio & ci-
lis. 10.42 bi diminutio cur
Iumentis quæ crepitus salubris. 1.47
alui multus. 10.43 Labor acrius opprimens
Iumenta cur non ructa- quæq; corrumpit. 9.3
re soleant. ibid. Laboratibus vires augē-
Iuvenes humidi & calidi tur. 2.5
multum. 3.33 Tā Laboratibus, quā fru-
Iuvenes consopitos vri- ētib; solatio cur tibiā
næ excitatio sæpe la- adhibere solemus. 19.1
tet. ibidem Laboratur præcipuè pro-
Iuvenes quare poti⁹ quā pter continui distra-
senes immingant, vbi ctionem. 5.26
vino se inebriauerunt. Labore dissoluti cur mo-
ibidem le corporis contractio
Iuvenes quare potius vi- re sunt, vocēq; acutio-
tam laqueo finiūt quā rem reddere putentur.
senes. 30.1 5.2
- Iuuentus spe plena. ibid. Laboratur minus cū mo-

- tus non eodem agitur habitu. 5.10 orbem soleant. 16.9
- Laborātium cur pingue 5.35 & quare falsa. ibi.
- absumitur, caro non e- Lachrymam ciet res ca-
- maceratur. 5.4 lida vt sol. 5.13. & 5.35
- Laborantes cessantes cur Lachrymam mouere po-
- sudare incipiunt. 2.20 test frigus. 5.13. & 5.35
- Laborasse quā non la- Lachrymam oculus per-
- borasse melius perpe- fricatus reddit. 31.1
- tuò. 2.30 Lachrymas mouens cu-
- Labrum inferius cur tre- ius naturæ esset debeat.
- mit metuentibus. 27. 20.22
6. & 27.7 Lacus quare cādidus pin-
- Labrum inferius pendet, gitur. 23.6
- & laxatur irascētib. Lacus omnes quā ma-
- 27.6 re candidiores. ibid.
- Labrum imum hominis Lacu vel diminuto vel
- irati tremiscit. 5.15 exiccato cur frumentū
- Labris cur maximè titil- in campo acrius gelu-
- lamur. 35.7 deturitur. 23.34
- Lac excrementum. 10.6 Lacus cur arenam nul-
- Lac quare nō medicamē- lam faciat, vel minus
- tum. 1.48 quā mare & fluuius.
- Lac medicamētosum, sed 23.33
- quāritatis ratione. 1.43 Lacus Pesa qui potu ido-
- Lac bibitum cum farina neus cur lauat simul
- ordei quare dulcius sen & purgat vestimenta.
- titur. 21.19 23.40
- Lacerti cur formari in Lana quare minus cali-
- da

- da quàm plumbum red
ditur. 8.16 re balneo:hyberne vn-
ctione curentur. 1.40
- Languor omnis ex crudi-
tate. 31.24 Lassitudo, vide etiam Fa-
tigatio.
- Lapidis creatio. 24.11. ¶ Lectio nonnullis som-
num cōciliat, etiam no-
Item Heracliti sententia
23.30 & cur potius a-
lentibus. 18.1. & qua-
quis calidis concreſcat.
re. 18.7
- 24.11 Lenticula solida expaſſa
tur. 24.9
- Lapides in mari cur rotū
dantur. 23.36 Leo cur partu numero-
so. 10.16
- Lapis calidissimus vrit
vehementius. 1.8 Leonum nulli reperiun-
tur domestici. 10.44
- Lapis ignitus carbone ca-
lidior sentitur. 30.1 Lepa non tā citò afficit
cæteros quā rabies. 7.4
- Lapidem si multi proj-
cient, sed singuli aut
magna eorum pars di-
uerſim, lapis non lon-
gius propelletur. 11.52 Lepus cur partu nume-
roso. 10.16
- Lapillus cū in mola fran-
gitur nonnulli inhor-
rescunt. 35.3 Lesbo curus & auster nu-
bes ex alto affatim ad-
ducunt. 26.58
- Laterum dolore cur ex-
cipiuntur vinolenti. 3. Læſio alia corrūpīt, alia
peruertit & vitiat. 4.27
- 1.& 3.6 Leuca, vide Vitiligo.
- Lassitudinē qd faciat. 5. Læuitas domus resonan-
tiorē efficit vocē. 11.7
7. quæ cōſeq̃ ſoleat. ibi.
- Lassitudines æſtiuæ qua In Læuibus lux amplior.

- 11.25
 Lex genus cantilenæ cur
 non per Antistrophos
 olim agebatur. 19.15
 Leges cur pleræq; canti-
 lenæ appellētur. 19.28
 Leges olim cantabantur
 priusquam scirentur li-
 teræ. ibid.
 Leges olim à magistris
 certandiq; peritis agebā-
 tur. 19.15
 ¶ Liber reddere peruigi-
 les potest. 18.7
 & quare. 18.1
 Libido excitari tum à ci-
 bo, tum ab imaginatiōe
 potest. 4.27
 Libido quibus insatiabi-
 lis modo mulierū. 4.27
 Libidinis & pruritus simi-
 lis voluptas. 4.16
 Libidinem mouent flatuo-
 sa. 30.1
 Libidinosiores cur fiunt
 equitantes assidue. 4.12
 Libidinosi, vide etiam Sa-
 laces.
 Lienosorum cur cicatri-
 ces albæ. 9.5
 Lignum vehementius fe-
 riēs quare medium pla-
 gæ amplius rubere fa-
 cit. 9.4
 Lignum per aquam in so-
 le appositum non efficit
 continuam vmbra. 16.1
 Liliorū caules euulsi cur
 germinare possint. 20.26
 Liliū, vide etiā Lyriū.
 Linea bipedalis quadru-
 plum, quiddam descri-
 bit. 19.2
 Lineam ad rectam omnia
 natura sua feruntur. 16.4
 Linea vnā habet dimen-
 sionem. 11.16
 Lineæ ductæ per directū
 in plano pares sunt. 16.5
 Linea de angulo ducta in
 angulum, cur sola ex o-
 mnibus quæ figuras re-
 ctis constantes lineis bi-
 partito secant, diameter
 dicatur. 15.1
 Li

- Línea circularis remota, quare recta esse videtur. 15.5
 Lingua inanis & spongiosa. 34.4
 Linguae caro mollis & instar spongiae. 3.30
 & quare. 10.21
 Lingua inter membra exterioriora. 34.6
 Lingua affici maximè ex portione potest. 34.6
 Lingua nullacur pinguis. 10.21
 Lingua cur tot euariat coloribus quot cutis. 34.6
 Lingua cur amara, falsa, & acida fieri potest, dulcis non potest. 34.5
 Lingua cur rerum pluriù index esse potest. 34.4
 Lingua vinolentorum cur errat. 8.10
 Linguam hæsitare quid faciat. 11.63
 Lingua cur nonnulli hæsitant. 11.54
 Linguae hæsitatio, stupor & attonitio. 11.54
 Linguae hæsitatio mutitas quædam. 11.57
 Linguae hæsitatio similis apoplexiæ. 11.36
 Lingua hærentes cur melancholico sunt habitu. 11.38
 Lingua cur magis hæreant trepidantes quàm vinolenti. 11.36
 Lingua hæsitantes verba copulare nequeunt. 11.55
 Lingua cur magis hæsitant pueri quàm viri. 11.30
 Lingua hæsitantes cur loqui nequeant voce submissa. 11.35
 Lippitudo æstus in oculis. 1.8
 Lippitudinum causa. ibidem.
 & quando fiunt. 1.19
 Lippitudo cur contagiosa. 7.4
 Lippitudines quædo æstete sunt graues. 1.8
 Lippitudines aridæ quædo & quibus. 1.9.
 & 1.12

A Lip

- A** Lippitudine cur non-
 nulli acutius videant. 31.9
Lyriū cur suspensum flo-
 ret solstitij tempore. 20.21
Lyræ sonus vñ fit. 19.44
 & qualis. ibid.
Lyra cur suauius sonat,
 quàm vox teretantis. 19.10
Lysander Lacedæmonius
 ante obitum vlceribus
 scatuit, ex atra bile. 30.1
Literæ sunt vocis affectio-
 nes. 11.60
Literas quas proferunt a-
 nimantia bruta. 11.60
Littora fluctuosiora cur
 solida sæpe efficiantur,
 adeò vt planè pauimen-
 ta videantur. 23.29
Liuidi cur efficiuntur qui
 rigent. 8.1
Lixiuum rufos facit pi-
 los. 33.2
Lixiuum quare non po-
 test tollere stuporem de-
 tium. 1.39
- ¶** **Locus** salubris qui pla-
 cidè aspiratur. 1.54
Locorū mutatio pro tem-
 poris cuiusdā mutatiōe
 accipi debet, ideo mor-
 bum parere pōt. 1.3
Loquendi initium vnde. 3.30
Locutio vni homini. 11.1
Loqui quare in aqua nō
 possumus. 3.30
Locutio cur nōnullis an-
 te tempus. 11.27
Locutio species vocis,
 quæ ex facili deprauari
 potest, & difficillimè
 perfici. 11.1
¶ **Lucerna** dempto oleo
 lumen amittit. 3.5
Lucerna vbi multus ignis
 perflagrat, suam asser-
 uare flammulam nō po-
 test. 1.58
Ludiones quare vocē ex-
 ercere ieiuni consue-
 runt. 11.46
Luctatores quare interpo-
 sita aliquantis per quie-
 te magis sudabunt, quā
 si

- si cōtinuè luctetur. 1.7
 Lumbis acrius laboram'. 11.49
 5.26
 Lunæ umbræ cur malores quàm solis. 15.9
 Luna cur plana videat, cū certè sit sphærica. 15.7
 Luna rectis lineis contineri die octauo videat. 15.5
 Lunæ caro hebetatur adueniente defectu. 26.20
 Luna quare post diem octauum repletur de medio. 15.6
 Luna quādo curuatur in cornua. ibid.
 Luna quæ sphærica est, cur recta cū semiple-na est cernitur. ibid.
 Lusciij cur contractis palpebris videant. 31.16
 Lusciosi cur literas scribere minutissimas possūt. 31.15. & 31.8
 Lusciosi visio quō differt à visione senis. 31.26
 Lux directo itinere fertur. 11.49. & 25.9
 Lux cur corpora penetra-
 re densa nō potest, stre-pitus potest. 11.49
 Lux orbiculata per foramen angulatum prodit. 15.10
 Lux amplior resplendet in læuibus. 11.25
 Lucis absentia omnia opacantur. 14.14
 Luxuriose viuentes cur ægrotent, vbi agere luxuriosè cessarunt. 28.1
- M
- Madere quæ possūt. 25.12
 Madens concorporefcere nequit. 1.33
 Magadare diapason concuenerunt. 19.17
 & cur tantum diapason, 19.40
 Magadare ex vocibus cōsistit contrarijs. ibid.
 Magistratui qui maledixerit, grauiter mulctatur. 29.14
 Magnum quid appellamus. 16.7
 Magnitudinis quæ sunt pro

IN PROBLE. ARIST.

- profundo inæquali cur Manus carnis inopes &
accidit, vt si partem mo nerui vberes, ideo ad re
neris leuiorem, circun frigationem habiles.
feratur quod iacitur, 16 6.6
12.& 16.3 Manus dextra à sinistra
Magnitudo omnis diuifa differt. 31.30
cur minor suo toto vi Manus pars robustissi
deatur. 16.7 ma. 2.5
Maledicta in magistratus Manus cur potissimum
grauioris punitionis. torpent. 6.6
29.14 Manus cur tremit metuē
Malum suum nullius est. tibus. 2.7.6.& 27.7
4.14 Manuum perfrictio la
Malus punica cur fructu borem magis affert, quā
vacet, cūm florem ha ceterarum partium. 2.5
beat. 10.3 Manus caeseram qui per
Mala punica vinolenta totam obtinent palmā,
vocata. 19.4.4 cur diutius viuere pos
Mala punica cur in ollis sunt. 10.4.8
ampla redduntur & fun Maracus ciuis Syracusa
gosa. 10.9 nus poeta præstantior
Mane cur frigus sit an dum mente caperetur.
plius quā nocte. 25.5 30.1
Manus instrumentum cu Marcescentibus quæ au
ius opera instrumento xilia impendimus. 3.5
extraneo vti possumus. Maris animalia quare
30.4 maiora quā terræ.
Manus pars interior arti 10.54
culo caret. 10.48 Mare cur dilucidius aqua
dulci,

- dulci, & purius. 23.45. Mari quā fluijs cur me-
 & 23.38 lius natamus. ibid.
 Mare cur simul falsum & In Mare demersi cur va-
 amarum. 23.35 leant plus tolerare quā
 Mare cur minus frigidū in flutium. 23.14
 quā aqua dulcis. 23.7 Mari natantes cur vētre
 Maris vapor calidus & sic salubriter euacuantur.
 cus. 23.13. & 23.39 23.39
 & 38.2 In Mare æstnans, si sa-
 Mare nec calidum nec fri- ctū est aliquid, cur vnda
 gidum valde est. 23.16 residet & quiescit. 32.4
 Mare hyeme calidius, per Mari qui se lauerint, cur
 æstatem frigidū. 26.59 ocyus resiccantur. 23.8
 Mare cur solum omniū Mare continuum. 23.3
 aquarum deuri potest. Mare superius cur salius
 23.31. & 23.23 & calidius quā in fe-
 Mare salubre, quod placi rius. 23.30
 de aspiratur. 154 Maris vndabundi cur qđ
 Mare quādo sæuos habet desistit, albicat: quod
 ventos. 25.7. & 26.59 prouoluitur, nigricat.
 Mare cur cœruleum au- 23.41
 stro spirante, obcurius Mare quare pingitur cœ-
 aquilone. 26.39 rulerum. 23.6
 Maris pars terræ proxi- Mare minus extinguit
 ma cur dulcior. 23.71 ignem quā aqua. 23.13
 Mare dulcē humorem Maris natura. 23.8
 habet. 23.37 & 23.32
 Mare fluijs corpulen- Maris æstus per summa
 tius. 23.12 versatur. 23.14
 Maris

- Maris quod lacum sinu- na beneficio futurarum.
lat pars dulcis per sum- 10.47.& 34.1
ma innatat, salsa in imo. Mas foemina præstatio-
est. 23.6. 29.11
- Mare cur translucidius Mares foeminis calidio-
flante aquilone quàm: res. 10.10
austro. 23.9
- Mare ponticum cur can- ri penè ex toto, quàm
didius Aegeo. 23.6 foeminae. ibid.
- Mare quare nigrum esse Mares integri, foeminae
videatur. ibid. oblatae. ibid.
- Mare athlaticum vbi spa- Matula quo tingi solet.
riatur. 26.54 10.42
- Mari operam dantes, cur ¶ Medium principium
se tepori solis libenter quoddam. 19.46
dedunt. 3.31
- Maris quod propinquum, torum musicorum est
candidum videtur: quod veluti sonorum coniu-
procul, coeruleum. 23.23 etio. 19.20
- Circa Mare si quis info- Medicamenta quæ dici de-
diat, cur primò aqua dul- bent. 1.43
cis, post verò salsa effi- Medicamenta non sunt,
ciatur. 23.37 nisi sui generis quali-
Mas qua pficitur magni- tate purgare possint.
tudine. 10.38 1.48
- Mares lōgo tempore per Medicamenta cur purga-
ficiuntur, foeminae bre- re valeant. 1.43
ui. 10.10
- Mas diutius vivit foemi- Medicamentum quid est
quod naturam obtineat. ibid.

- ibid. 1.42
 Medicamentorum cur alia ventrem superiorē, alia inferiorem soluant. 1.42
 Medicamenta aluo commoda calida sunt. 27.10
 Medicamentorum cur alia aluum soluant, non vesicam: & alia vesicam, non aluum. 1.41
 Medicamentum quod mouet superiorem & inferiorem ventrem. 1.42
 A Medicamento cur non protinus cibus sumi debeat. 1.48
 Medicamenta quare committatur acerbitas, acor, & malus odor. 1.43
 Medicamentum mordax, acre acerbūque adime re potest humorem alienum. 1.50
 Medicamenta quare amara & foetida. 1.48
 Medicamenta quare miscentur. 1.42
 Medicamenta consueta pro alimentis recipiuntur. 1.46
 Medicamenta cur purgare possint. 1.48
 Medicamenta cibo contraria. 1.43
 Medicamentum concoctionis immune esse debet. 1.48
 Medicamenti sanguinem supprimentis quænam virtus. 1.33
 Medicinæ operatio quæ. 30.7
 Medicus cur ad sanitatem vsq; tantummodo operam suam præstat. ibidem
 Medici nonnulli medētes non agunt, nisi per excessum. 1.2
 Medici in aduersis valetudinibus quare pedes operiendos præcipiunt. 2.26
 Mel tenacius aqua. 11.11
 Mel medicamentosum, sed quantitatis ratione. 1.43

F Mel

- Mel apibus secundum natura-
 turam competit. 21.13
 Mel cum sale minus dulce
 sentitur. 13.11
 Melancholici natura in-
 genio sunt singulari. 30.1
 Melancholici plerique in
 crapulis dissoluuntur. 3.16
 Melancholici cur libidi-
 nosi. 4.31
 Melancholicorū habitus
 varius. 30.1. & causa. ibi.
 Melancholici nonnulli qua-
 re ubi abunde potauerūt
 dolent, & animo vehe-
 menter succumbunt. 30.1
 Melancholicos cur inso-
 mnia tenent. 3.24
 Melancholici cur varij &
 inæquales. 3.10
 Melancholici magna ex
 parte duri, & venis tu-
 midi. 30.1
 Melancholici libidinosi.
 ibidem
 Melancholici qui pruden-
 tiores. ibidem
 Melancholici quando in-
 sania rapiuntur. 1.12
 Melancholicus habitus in-
 æquabilis. 30.1
 Melancholicos quos fuisse
 videamus. ibid.
 Melancholici qui vitam la-
 queo finiunt. ibid.
 Melancholici cur lingua
 hæreant. 11.38
 Melancholici cur in so-
 mnis crebro excitari cō-
 sueverunt. 10.13
 Melitæses catelli quā for-
 ma. 10.14
 Membra cætera cum per-
 fricantur, cor pleniora
 euadāt, venter extenu-
 tur. 5.14
 Membra nostra cur in-
 tribus optēta inflatis do-
 leant. 2.51
 Membra genitalia ætatis
 accessione cōtrectata &
 agitata, plenius augen-
 tur. 4.12
 Memoria mane firmior.
 30.4

- Mens opus naturæ. ibid. 3.22
 Mer s. videt, mens audit. Mero interitur & oicuta. ibidem
 - 11.33
 Mentis ab appetitu diffe Mero deditos quæ vitia rentia. 30.11 exercent. 31.35
 Mens iustrumentum no Apud Mesaniam mare cæ bis, cuius opera instru iusmodi. 23.5
 mēto extraneo vti pos Metus vnde. 27.6. vbl. sumus. 30.4 27.4. & est refrigera-
 Mensarum secundarū v- tio quædam. 10.59. & sus cur. adijci debeat. 35.1. & 11.36. & quid. 2.31
 2.6
 Mentham belli tempore Metu, sitim affert militū neque edito, neque seri argumento. 27.5
 to, cur in proverbio dici Metu cur multivariè mo tur. 20.2 riantur. 3.1
 Menthæ natura. ibid. Metuētibus quæ accidunt. 27.3
 Mercatorem. cur calli- 27.3
 dum appellare solemus. Metuentes cur tremunt. 27.1
 18.4
 Meridies calidissimus. 25. Metuentes cur silent, do- 27.9
 15. & cur à ventis filet. lentes clamant. 27.9
 15.4. & tunc cælum trā Metuentium venter cur quilletur. 25.4 obcrepare solitus. 27.9 & 27.11
 Meridiem versus habitā- Metuentium lingua com tes, cur nigris oculis po patitur. 3.30
 tius. 14.14
 Merum nonnullos interfi Metuentes pallent. 11.53
 cit, alios exiccat, & quos. Metuentium vox cur tre
 E 2. mulla

- mula. 27.6. & 27.7. & 14.15
 11.31. & 11.65 ¶ Mimus cur malit esse
 Metuentes cur vocē red- mimus quā astronomus. 18.6
 dunt acutam. 11.31. & Mingēdi desiderio qui te
 11.53 nentur, cur cōcumbere
 Metuentes genituram ex nequeunt. 4.20
 cernunt. 27.11. & qua- Mingentem cū vide-
 re. 3.32 mus, cur ad mingēdum
 Metuentes cur tremant mouemur. 7.2
 manibus & labro infe- Vbi Minximus cur inhor
 riore. 27.6. & 27.7 rescimus. 8.14. & 33.16
 Metuentes cur algēt & Mixolydius cantus quæ
 sitiant. 27.8 præstare potest. 19.49
 Metuentes bilē deijciunt Myrrha medicinalis sua-
 & testiculos contrahūt. uior. 12.1
 27.7. & 27.11 Myrti nigræ cur fronde
 Metuentibus cur alui fun- frequentiore quā albæ.
 dantur. 27.10 20.36
 Metuentibus locus cordis Myrta acerba. 22.12
 refrigeratur. 11.32 Myrta ī manu collisa cur
 Metuentibus calor partē dulciora sentimus quā
 superiorē deserit. 11.53 integra. 20.23
 Metuentes tormenta adi- Myrta cur enucleatiora
 xuri cur sitiant, cū per quæ minora. 20.24
 timorem refrigerentur. 27.2 Myrtorum non condita-
 Metuentes quā confidē- rum fructus cur magis
 tes magis volunt inqui- defluunt quā folia, con-
 rere & magis inuenire. tra reseruatarum alga.
 20.

- 20.31
 Moderatio vnum quam
 maximè. 17.1
 Moduli natura. 19.50
 Modulandi egregia gene-
 ra neruo medio sæpe v-
 tuntur. 19.20
 Modulatio mollior cur so-
 no grauiori cõtineatur.
 19.50
 Moduli musici cur mori-
 bus similes. 19.29
 Mola cùm frangitur cur
 inhorrescamus. 7.5
 Molle humidum. 10.25
 Molles & foeminei geni-
 turam vel nullã, vel mi-
 nimam habent. 4.27
 Monstra quæ magis pa-
 riunt, quæ minus. 10.60
 & quando fiunt. ibid.
 Monstrorum causa. 4.14
 Mōstra ædere possunt a-
 ues. 10.66
 Morb^o quare hyeme per-
 niciosior. 1.25. & 1.28
 Morbus perniciosior, qui
 à maiori causa. 1.28
 Morbus ex redundantia
 31.24. & 1.1
 Morbus motio. 7.1. & na-
 turalis ordinis corporũ
 motio. 19.38
 Morbos quæ vel tollunt,
 vel pariunt, vel iudicāt,
 vel intēdūt. 1.3. per tot.
 Morbus lōgus quasi iam
 senectā esse videtur.
 1.17
 Morbo longo laborantes
 quare potissimum per-
 eant à vergiliarum oc-
 casu ad fauonij vsq; sta-
 tus. 1.17
 Morbus longus calorem
 extinguit naturalem.
 35
 Morbi calidi & sicci æsta-
 te. 1.6
 Morbus pestilens quare
 solus afficiat propè ac-
 cedentes. 1.7
 Morbi hyeme calidi & hu-
 midi. 1.6
 Morbi facilius æstate cu-
 rantur. 1.25
 Morbi hyemales quare ce-
 leriter interimunt. 1.6

- Morbi quando exercent nitura profluit. 3.32
 corpora tam vere quàm In Morbos sepius inci-
 æstate. 2.9 dunt, & facilius curatur
 Morbū putrescens exere corpora symmetra. 5.22
 mentum cōmittit. 1.54 Morbus comitialis Hercu-
 Morbis pituitosis curli- deus ab Hercule dictus.
 bido immodica profit. 30.7
 Morborum alij ab igne, Morbo comitiali solus ho-
 alij à rore creantur. 1.59 mo tenera ætate labo-
 Morbos igneos ros curat rat. 31.27. & 31.28
 & morbos roris curat Mors refrigeratione acci-
 ignis. ibid. dit. 3.22
 Morbus cur morbum al- Mors interitus caloris &
 teri facere potest, sani- humoris. 14.10
 tas sanare non potest. Mors putredo quædam.
 7.1 14.9
 Morbi cur sæpe curari Mortis causæ duæ sum-
 possunt ubi quis abun- mæ, & quæ. 1.17
 dè excessit. 1.2 Moriens cur oculos attol-
 Morbi quare infestent ve lit. 4.1
 re & autumnō. 1.27 Morientibus cur genitu-
 Morbo cur capita tentan ra probuat. 3.32. & 4.8
 tur ijs qui velociter cur Moribundos cur sternu-
 runt. 5.9 tatorio excitamus. 33.9
 Morbi inter initia an ci- Mori quare accidit præ-
 bus offerendus an post. sertim post vtrumlibet
 1.52 solstitium per cētū dies
 Morbis nonnullis cur ge 1.26
 Mortuis halitus foedus.
 13.4

- 13.4
 Mores hominum varij à natura. 30.1
 Mores conduntur calido & frigido. ibid.
 Morib⁹ effertis quare qui in nimio æstu vel frigore habitant. 14.1
 Moribus quæ sensibilia similia. 19.29
 Motus à dextra parte. 6.5
 Motus animalium quo agitur modo. 20.32
 Motus calfacit. 5.13. & 5.4. sed non omnis. 5.34
 Motibus naturæ omnes oblectantur. 19.38
 Motus sine inani spatio agi non potest. 22.4
 Motus vehemens qui passim per loca agitur inæqualia: multus, qui continens. 5.1
 Motuum sol parēs & auctor. 26.35
 Motus qui laboriosiores, an qui per loca inæqualia, an plana. 5.1
 Motio à calore an calida. 26.50
 Motus velox quare caput concalfacit. 3.9
 Omne quod Mouetur, partē habet quæ requiescit. 10.32
 Moueri omnia pportione censet Architas. 16.9
 Mulierum natura. 4.29. & 4.26. & 1.9
 Mulieres quare sanæ sicis æstate & autūno. 1.11
 Mulieres cur vocem reddunt acutam. 11.16. & 11.65. & 11.34
 Mulieribus quare nō exstipilus. 4.4. & 10.41
 Mulieris læuitas ostēdit densitatem. 10.4
 Mulier rarō varicibus laborat. 10.39
 Mulieres cur non caluescunt. 10.56
 Mulieres minus vitiliginem habent quā viri. 10.4. quarū ætate prouectiores magis habent quā minores. ibid.
 Mulieres cruribus putri-

- dis vlcerosis que. 10. 41
Mulieres quando dysente
rijs torquentur. 1. 9
Mulieres cur Veneris ap
petētiores æstate. 4. 29
Mulieres insatiabiles qua
re. 4. 27
Mulieres quare malè o-
leant cū pubescunt, an-
tè non. 4. 13
Mulier quare non scuit
à partu. 20. 37
Mulierum corpora min⁹
expirant quàm virorū.
10. 4
Mulierē interfecisse cur
iniquius quàm virum.
29. 11
Mutatio animantiū per
ætates. 4. 4
Mutatio quæque calida
corpus peruertit. 1. 8
Mutatio de contrario in
contrarium frequenter
laboriosa. 5. 12
Mutatio subita grauis.
8. 15
Mutatio omnis motu fa-
cilis. 1. 15
- Mutatio ex contrarijs in
contraria magna est.
8. 15
Mutationes temporū,
flatuūque quare mor-
bos intendāt tollantue,
iudicent vel cōmittant.
1. 3
Mutuū denegare cur mi-
nus iniquum quàm de-
positum. 29. 2
Muti per nares vocem ex-
trudunt. 11. 2. & os illo-
rum quare cōpressum.
ibidem
Muscis in instrumentis
fides tenuiores cur acu-
tius consonent. 11. 19
Mustum quare non medi-
camentosum. 1. 48
Mustum natura suaue.
20. 23

N

Narratio rerū nec ni-
mis veterum, nec
nimis nouarum cur nos
oblectat. 18. 10
Nares conceptacula mu-
corum. 4. 27

Nares

- Nares rerum obductarū
quasdam delibationes pro
sua facultate concipiūt. 7.3
- Naribus penna tentatis,
cur fiat sternutamentū. 35.8
- Naso perfricato cur ster-
nutamenta desistunt. 33.8
- Nasturtij natura. 20.22
- Natamus cur melius in
mari quàm fluijs. 23.12
- Natura humana omniū
communis. 7.3
- Naturę motus ordinatus
familiarior quàm inor-
dinatus. 19.38
- Natura etiam prae om-
nia facit. 10.44
- Natura quibus seruetur. 30.1
- Natura contrā quàm lo-
ca & tempora se habet. 14.8. & 14.16
- Natura sicca humidū affe-
ctat, humida siccū. 18.58
- Natura quomodo serue-
tur & deprauetur. 19.38
- Naturæ opera quomodo
artis operibus comparā-
tur. 10.44
- Natura cuiq; inseminare
potest vt vinum. 30.1
- Quod præter Naturam
est, laborem dolorēq;
mouet. 5.19
- Quæ præter Naturā sunt
hæc omnino aliena. 4.14
- Quod contra Naturā est
id imbecillum. 10.30
- Quæ præter Naturā sunt
factu difficilia sunt. 5.32
- Naturam vltimā assequi
est difficile. 10.44
- Nati recenter parentibus
sunt infirmiores. 10.9
- Natiuum quod est, id sen-
sum effugit. 35.1
- Nauigia cur onustiora
in portu quàm in mari
esse videntur. 23.2
- Nauigia in mari quieto
cur interdū repente ab-
sorbentur. 23.5
- Nauigia cur repanda fe-
rantur cū deuorantur

- à vertigine. ibid. i pore. 1.39
 Nauibus degentesquam- Nix cōcoctionis indicium
 uis in aqua cur colora- 16.3
 tiores quàm in paludibus. 14.12
 Nausea quare mouetur sudantibus, si vel aqua, 26.53
 vel flatu refrigerentur. 2.18
 ¶ Neruum medium inter septē cur vocamus, cū inter octo nullū sit medium. 19.45
 Neruorum cōsideratio in musicis instrumētis. 19.20. & 19.36
 Nete dupla ad hypaten. 19.22. & 19.35
 Nete sonus alienus à cæteris. 19.43
 Nete definit in hypaten. 19.24. & 19.43
 Nete vehementissimū sonum reddit sua potētia. 19.43
 Nete & hypate extrema concentus. 19.45
 ¶ Nitrum quare nō possit tollere dentium stur-
- porem. 1.39
 Nix cōcoctionis indicium 16.3
 Nix liquefieri cessat ad solem quando aduēspē-
 rascit. 26.53
 ¶ Nocētem liberare qui libet potius vult, quàm innocentem condēnare. 29.13
 Notius quod definitum. 18.9
 Notiora libentius audimus. 18.9
 Nouis admodum quare minimē oblectari possumus. 18.10
 Nōtie media cur cœlum soleat tranquillari. 25.4 & 15.4
 Nox cur ad audiendū aptior quàm dies. 11.33
 Noctū quam interdiu cur potius fœrenum. 25.7
 Notis medium frigidissimum. 25.15
 Noctes temporis calidi cur molestiores quàm dies

dic.

25.16

bus similes.

19.29

¶ Nobesvbi magis con-
stant.

275

Numeri quare mulcent.

1938

Nubes colligit auster, a-
quilo dispellit 25.18

15.18

Nuces tostæ refrigeratæ
cur deteriores. 22.7

22.7

Nudi in æstu currentes
sunt coloratiores quàm
cum veste. 2.30

2.30

Numerus denarius perfe-
ctus. 15.3

15.3

Numeri quatuor cubales
consummantur decem
proportionibus. ibidem

Numerus marcescens in
unitatem relabitur.

11.20

Numerns partiũ omnis,
omni suæ magnitudinis
numero maior. 16.7

16.7

Numerus omnis mensu-
ram certo recipit motu.

5.16

Numerus tam Græcorum
quàm Barbarorum con-
fieri solet ad denarium.

15.3

Numeri musici cur mori

O Solum qui abstulerit, etiam tale tum auferet. 29.3

29.2

Obsona vocem obtinent
rerum eiusdem. 19.17

19.17

¶ Occasus purus cur se-
renum indicat. 26.6

26.6

Ostachordi cur neruum
mediū appellamus, cū
inter oſto nullum ſit
medium. 19.23

19.23

Oculus è synceris ele-
mentis. 31.50

31.50

Oculi ex eadem origine.
31.4. & 31.7

31.4. & 31.7

Oculi pars corporis mobilissima. 7.4

7.4

Oculi laxiores & referti
meatibus. 31.22

31.22

Oculus dexter cur non
differt à sinistro, vt ma-
nus & pes. 31.30

31.30

Oculi cæterorum animã
tium cur plus distant
inter

- inter se quàm hominũ. 13.23
 10.17
 Oculus sinister cur nihilo imbecillior dextro. 21.9
 31.19
 Oculi humores transpi-
 ciunt. 11.61
 Oculus lachrymarum cõ-
 ceptaculum. 4.27
 Oculi omnium pingues.
 4.2. nec quicquam car-
 nis habentes. 31.23
 Oculo altero apprehenso
 cur alter cõstantius cer-
 nat. 31.4
 Oculo vno videre cur im-
 patibilis. 31.10
 Oculo vno cur exquisi-
 tius cernitur quàm duo-
 bus. 31.2
 Oculi cur melius vident
 manuprę lucerna aut so-
 le obiecta. 31.39
 Oculus sinister cur expeditius
 contrahitur dextro, cùm dextra mobi-
 lior. 31.25
 Oculus cur solus omniũ
 membrorum nõ rigeat. 13.23
- Oculus cur per pumicem
 transpicere non possit,
 per vitrum facillè 21.9
 Oculus cur viridibus &
 herbescentibus recrea-
 tur. 31.20
 Oculo perfricato cur ster-
 nutare cessamus. 31.1. &
 33.8
 Oculi vtriusq; radij non
 sine perturbatione in idẽ
 incidunt. 31.21
 Oculi quàm variè diuer-
 tatur, & quomodo. 31.7
 Oculo vtroq; cùm cate-
 ra melius cernimus, qua-
 re rectam versus vir-
 gulã vno exquisitus vi-
 demus. 31.21
 Oculus quĩ gemina sentit.
 3.20. & 3.29. & 31.11
 Oculo in latus verso cur
 nõ res vna geminari vi-
 detur. 31.17
 Oculis quodãmodo loca-
 tis cū res vna geminari
 videat, cur in alijs sensi-
 bus fieri nequeat. 31.18
 Oculi

- Oculi cur iratis rubescūt. 31. 3. & 32. 8
- Oculorum acumini cur exercitatio incōmoda. 31. 14
- Oculi tribus coloribus distinguuntur. 10. 3
- Oculi cæterorum ab homine vnicolores. 31. 28
- Oculi vnde cæsi, item vnde nigri. 14. 14
- Oculis nigris cur potius meridiem versus habitantes. ibidem.
- Oculi cæsi cur hominibus albis & equis. 10. 13
- Oculis cæsijs quare qui aquilonem versus sunt positi. 14. 14
- Oculi cur homini vni vel maximè deprauentur. 10. 49
- Oculorum limitas vnde. 13. 7
- Oculis limis cur solus homo vel maximè omnium. 31. 27
- Oculos limos esse quando est necesse. 31. 7
- Oculos perturbant flat⁹ aduersi. 5. 3
- Oculos cur potius fumus infestat. 31. 22
- & quos magis. 31. 6
- Oculis peruersis motus multiplicatur. 31. 2
- Oculos vim ad procreationem obtinere quo in dicio. 4. 2
- Oculi cur potissimum infirmantur concumbēti. 4. 33
- Oculi subsident Venerem immodicè agentibus. 4. 2
- Oculi laborant in coitu. ibidem.
- Oculos cur attollit coitēs & moriēs, submittit dormiens. 4. 1
- Oculorum fluxionib⁹ quare medici venas temporum ferro candenti tangunt, & caput scarificant. 31. 5
- ¶ Odium adulescentum in puellas ex primo coitu. 4. 11
- Odor

- Odor calor quidam. 11.4
 Odoris natura calore ali
 quo omnino creatur. 20
 16. & 12.12
 Odor vapor quidam &
 delatio. 13.5
 Odores ex semine. 20.10
 Odores omnes sursum fe
 runtur. 13.5
 Odor sine corpulētia est.
 11.49
 Odoris delibatio aere tē
 perata validior effici
 tur. 12.1
 Odor grauis. 13. & pro
 pter spirādi libertatem
 oclusam accidit. 2.6
 Odoris mali quæ causa.
 13.4
 Odores scēdi cur purgare
 possint. 1.48
 Odor malus quare comi
 tatur medicamēta. 1.43
 Odor malus quibus locis
 maximè contrahi solet.
 13.8
 Odor omnis caput ten
 rat & ingrauat. 3.13
 Odores tam suffimento
 rum quàm florum cur ē
 propinquo minus sua
 ues. 12.9. & 12.2
 Odor ad cerebrum pene
 trans mouet sensationem.
 13.5
 Odores cur non mori
 bus similes. 9.29
 Odorata omnia calida.
 12.4
 Odorata redduntur quæ
 parçē humido recalue
 runt. 12.3
 Odorata omnia cur ple
 nius olent cū mouen
 tur. 12.5
 Odoratoria quæ ad so
 lem orientem spectant,
 quā quæ ad aquilonem.
 12.5
 Odorata omnia cur vri
 nam clere possunt. 12.
 12. item tam feminum,
 quàm plantarum. 1.49.
 & 20.16
 ¶ Offensa maior quæ in
 maius bonum est acce
 pta. 2.1
 ¶ Oleum tenue & humi
 dum

- dum. 38.3. calidum nutu- & 33.1
 ra. 5.6. & 1.40. aqua le- Oliuæ inueteratæ efficiū-
 uius. 23.38. eadem len- tur amaræ. 10.25
 tius. 21.17. cur aquæ in- Olent plenius omnia cū
 natans. 32.10. & natura mouentur. 13.12
 fluitans. 5.6. Olent suauissimè qua.
 Oleum quamuis calidum 12.8
 nihil spumat. 30.1 Bene Olidarum rerū con-
 Oleum aquæ mistum fa- sideratio. 12. per totā
 rigatos iuuat. 5.6 Malè Olida cur grauius o-
 Oleum lachrymam excu- lent cū calent, quā
 tit. 20.22 cū frigent. 13.5
 Oleum medicamentosum, Olfactus peruius ad pala-
 sed quantitatis ratione. tum. 13.2
 1.43. & quare non medi Olfactu omnium minimè
 camentum. 1.48 homo valet. 33.10
 Oleum cur instillamus Olfactus brutis mobilior
 aqua iu aurem elapsa. scosus. 7.2
 32.10 Olfactus perfectio in ar-
 Oleum cur arcere potest tioribus est meatibus.
 vinolentiam. 3.34 10.20
 Oleum faciliè interiora in- Olfacimus quare minus
 bit. 31.22. & cum aqua tempore hyberno, mini-
 magis quā per se. 5.6 mè per gelu & glaciem.
 Oleum inueteratum cur 12.6
 candidius quā recens. Olera cur tantummodo
 21.4 ad semen vsque viuere
 Oleū cur sol candefacit, possint. 20.7
 carnem nigrificat. 38.10 Oleribus alimento est hu-
 inor.

- mor. 20.26 tiatur. 12.5
- Olus cur ocyus excaulescat quod semine prodierit. 20.17 Apud Orchomenum cur pepones optimi. 20.32
- ¶ Operis principium libenter adimns. 21.14 Ordeum minus competens corporibus quam triticum. 21.2
- Opem ferre defunctis cur iustius quā viuis. 29.9 Ordei farina dulcis non est. 21.19
- ¶ Oratio quibus absoluitur. 11.60 Ordei massa trita cur minor, tritici maior. 21.9
- Orator quibus rebus versatur, & quæ nouit. 30.8 Ordei farina crassiuscula. 21.26
- & munus. 18.5 Ordeaceæ farinae cur vltimum candidius, triticeæ primum. 21.2
- Oratorem cur differre a philosopho putem⁹. 18.5 & 30.8 Ordei farina potionem eandem minus meram apparere facit. 21.20
- Orantes cur exemplis potius & fabulis gaudent quā commentis. 18.3 Ordei farina resiccata magis cōstipatur quā tritici. 21.26
- Oratorem cur callidum appellamus. 18.4 Ordeaceo cibo cur multum temporis uti sine fastidio possumus, alijs nō. 21.13
- Orbis pars ad austrum & aquilonem vergens mōtosa. 26.54 Ordeacea massa cur minor in igne videatur q̄ triticea. 21.10.
- Orbis terræ hyemum & æstatum consideratio. 26.56 & 21.23
- Orchestra paleis sparsis cur vox chori minor sentiat.

Ordei

- Ordei massa longè per- 26.14
trita validius alit, quā
parum attrēctata. 21.2
- Ordeacea farina pertri- ¶
ta cur nigrior redditur. 33.18
21.16.
- Ordeacea massa quo ple-
nius tractetur teratur-
que, cur eo minus aluū
subducit, triticea con-
trā. 21.8
- Orientis partes eminen-
tiores q̄ occidētis. 26.1
- Origanī natura. 20.22.
& 20.35
- Origanus musto iniecta
cur vinum dulce effi-
cit. 20.35
- Origanus oculis nocet.
20.22. & 31.9
- Orion oritur incūte au-
tumno occidit hyeme.
26.14
- Orionis ortus morbos
tollit vel parit, iudicat
vel intendit. 1.3
- Orionis exortu cur dies
maximè variēt, flatusq;
importuni moueantur. 26.14
- Orion turbulentus & in-
æqualis. 26.14
- ¶ Os ex vacante mate-
ria. 33.18
- Os nunquam fœdū red-
dit odorem. 13.4
- Os capitis densum quo
indicio. 10.47
- Ossiū collisio, pressatio,
& fatigatio vnde. 5.7
- Oscitantes cur minus au-
diunt. 11.44 & 11.29
- Oscitās cur nemo in scal-
pere aurē audeat. 32.13
- Oscitātibus strepitus in
auribus nascitur. 11.44
- Oscitāti cur sæpe in osci-
tando respōdemus. 7.2
- ¶ Ouium pili cur eo du-
riores quo prolixio-
res. 10.15
- Ouib⁹ expilatis cur pilus
mollior subnascit. 10.24
- Ouium pili cur hyeme
non decidunt. 10.23
- Oulūm pili vbi cohæ-
rent. 10.24
- Oues in Magnesia & A-
G 121

- frica pariunt bis. 10.46   nor sentiatur. 11.25
 Oues breue tempus viuunt. 10.62   Paleæ cur fructus duros
 Oues fecundæ. 10.60   & incoctos emolliunt,
 Ouium oculi cur plus distant inter se quàm hominis. 10.17   maturatē; mites autē
 Ouium caro molli dulci-   & concoctos non putrefaciunt. 22.13
 q; alitur pabulo. 10.24   Pallor putredo quædam
 Oues recētes vellera molliora gerunt. 10.25   p summa corporis. 38.4
 Ovis non sæuit à partu. 10.17   Pallidosefficit humor cū
 Ouib; lac plurimū proportionē corporis. 10.6   putrescit. 14.12
 Oua cōfracta super verberum vulnera & vices prohibēt vlcera ne consistant. 9.1   Palmulę cur pene nucleo
 Oua sua lentitia giunt. ibidem   carent q minutæ. 20.24
 Oua cruda nequeunt circumuerti. 6.4   Palpebras cur agitare solemus. 34.12
 P   Paludibus iuxta fluuios cur fieri soleant bomugi. 25.2
 P   Paiustria incolentes loca cur subpallidi. 14.12
 P   Palustrib' locis cur sōnolētioresefficiunt. 14.11
 P   Panici natura fungosa & calida. 25.8
 P   Panis exiguus succurrit canino appetitui. 8.4
 P   Panis biscoctus refrigeratus, cur minus duritiā præseferat. 21.12
 Paleis in Orchestra sparsis cur chori vox minus
 cur

- cur deterior redditur. 29.2
 22.7
 Panes cur vt parum tri-
 ti, sic nimium tritum
 pantur. 21.15
 Panis cur tostus durior,
 repositus humidior a-
 liquantisper recti pos-
 sit. 21.25
 Panes frigidi cur albio-
 res quam calidi. 21.4
 Panes non saliti cur plus
 ponderant quam saliti.
 21.5
 Panes frigidi humefacti
 si iunicea tangant cur
 non cohæreant, calidi
 contra. 21.6
 Pantheræ non reperiun-
 tur domesticæ. 10.44
 Panthera cur sola animã
 suauiter olet, & nõ
 nisi bestiis. 13.4
 Papyrus quomodo recta
 quomodo contorta ab-
 scinditur. 16.6
 Papulæ non sunt corpo-
 ris. 4.14
 Par pari non reddere vi-
 tio datur. 29.2
 Paralogismus, id est, per-
 uerla ratiocinatio. 18.8
 Paramese in heptachor-
 do relinquebatur à ve-
 teribus. 19.48
 Paraneres & hypates ea-
 dem videtur vox. 19.4
 Parhypates cantus can-
 tandi primordium ob-
 tinet. 19.3
 Parhypate die si ab hypa-
 te discrepat. 19.4
 Parhypate cur difficile
 cantatur, hypate faci-
 le. ibidem
 Parhypaten cantando
 cur vox rumpi non mi-
 nus soleat, quam in ne-
 te supremæ. 19.3
 Parentum similitudo qua-
 re magis in alijs anima-
 libus quam in homine 10.12
 Parentum alia statim se-
 ctantur animalia, alia se-
 rò, & quare. 10.34
 Partes corporis cur diste-
 dendæ. 6.2
 Pars corporis posterior
 G 2 car

- carnulentior, ideo humi
 dior, & quare. 2.14
 Partes naturā magis nu-
 meri quā totum for-
 tiuntur. 16.7
 Pars media longi cuiusq;
 & continui potissimum
 laborat, si fixum manet.
 5.20
 Partu numerofo cur alia
 animalia, alia nō. 10.16
 A partu quare ſcuire ſo-
 lent alia animalia, alia
 non. 10.37
 Pauidi rigēt, & frigidi &
 pallidi efficiūtur. 8.17
 Paupertas cur apud bo-
 nos potius quā malos
 eſſe ſoleat. 29.4
 Peccare quid. 19.26
 Pecoris verſicoloris lin-
 gua index. 34.4
 Pectus cur in orbem for-
 mari ſolet. 16.9
 Pecuniæ iniuria cur ma-
 ior eſtimitur quā ho-
 noris. 29.1
 Pecunias acquirere non
 impendere cur nōnulli
 conſueuerunt. 30.12
 Pecuniarum iniuria cur
 magis amplificetur cæ-
 teris. 29.5
 Pelles arietum recenter
 detractæ verberū vulne-
 ribus & vibicibus admo-
 tæ, & oua ſuper confracta
 prohibēt vlcera ne
 conſiſtant. 9.3
 Penis tentigo cur fieri
 poſſit. 4.24
 Penis flatu citiſſimè in-
 molem augeſcit inſi-
 gnem. 30.1
 Penis tentigo emarceſcit
 varicoſis. 4.21
 Penem excitum reſidere
 animus cogere non po-
 teſt. 5.15
 Penis cur tendi vehemen-
 tius poteſt cōcumben-
 tibus, ſi deſiderio min-
 gendi tenentur. 4.23
 Penis meſura inſignis
 cur minus efferri ſeſe
 patitur. 4.24
 Penis ubi poſitus. 4.23
 Penetrant quæ facile, &
 quæ

INDEX.

- quæ non. 23.22
 Pennæ auibz unde. 4.32
 Pepones cur optimi palustribus planis. 20.32
 Perdici cur commodum porrum. 11.39
 Perniones ex nimio humore consistunt. 1.55
 Pernionibus quare proficit aqua tam frigida quam calida. ibidem
 Perniones quare frigus tollit & facit. 1.56
 Pes ossibus maximè scattet. 2.19
 Pes dexter à sinistro differt. 31.30
 Pedes cur magis rigent cum suspensi tenentur. 8.3
 Pedes cur potissimū torpent. 6.6
 Pedes pares cur habeant animalia. 10.28. & 10.32
 Pedum nuditas cur obest Veneri. 45. siccat & refrigerat. ibidem
 Pedibus quare intumescunt qui cibo vtuntur vitioso vel fame diutina. 1.5
 Pedes quare potissimum operiendos præcipunt medici in morbis. 2.26
 Pedes carnis inopes & nerui vberes. 6.6
 Pedes cur sudant in trepidatione & non facies. 2.31
 Pedes cur minimè solent sudare. 2.26
 Pedum locus frigidissimus. ibidem
 Pedum vestigijs cur titillamur. 25.2
 Pediculos quare parit aquarum mutatio. 1.16
 Pediculis abundat puerilis ætas. 1.16
 Pedunculi ex corruptione. 20.12
 Pestis facile infertur ijs, qui deprauato sunt habitu. 1.7
 Pestilens genus omne quare velox in arripiendo. 7.4
 Philosophi cogitatio qualis. 18.5. & cur ab

IN PROBLEMA ARIST.

- oratore differt. 30.8. & 18.5. quæ nouit, & ubi versatur. 30.8
- Philoxenus gruis collum à dijs sibi dari optabat. 28.7
- Phrynicus & cæteri eius ætatis musici cur modum landi potius scientiam exercebant. 19.31
- ¶ Picata cur incorrupta valeant edurare. 22.4
- Pictores quare flumina pallida, mare cæruleum, & lacus candidos pingunt. 23.6
- Pigmenta nonnulla quare moueant sudores frigidus. 2.13
- Pili siccitate oriuntur. 4.4 & corrupto alimento. 10.12. cute enascuntur. 10. 29. & cur candidi. ibidem. cute inquam enascuntur. 10.36
- Pilositas quæ maximè parte in animalibus. 10.52
- Pili unde hominibus. 4.32 & 10.25
- Pili quare non exiunt cicatricibus. 9.1. & 4.4
- Pili neque pueris neque mulieribus. 21. 4.4
- Pilorum varietas secundum varias regiones. 10.24
- Pilorum erectio unde. 7.5
- Pili cur in cute inhorrescunt. 8.8. & 35.5
- Pili rigentium cur eriguntur. 8.11 & 8.18
- Pili imbecilli. 7.5
- Pilus quare nunquam frigidus reddit odorem. 13.4
- Pili congeniti quæ. 4.19
- Pilorum luscivia in homine quare in capite. 2.10 in cæteris contra. 10.61
- Pili canescunt in vitilagine. 10.5
- Pili necessario deficiunt carentes alimento. 4.19
- Pili qui decidunt usu Veneris immodico. ibid.
- Pilum deciduum gerentia minus viuunt. 10.62
- Pingue omne desum. 10.21. calidum. 10.23. aduersum

- titium naturæ. 5.14
 Pingue cōcalfactū lique-
 scit, caro non. 5.4
 Pingue nunquam frædū
 reddit odorem, & qua-
 re. 13.4
 Pingua gustatu suauissi-
 ma. 21.13
 Pinguedo cur locis eua-
 riat in animalibus. 10.3
 Pingue laborantium cur
 absumitur, caro nō. 5.4
 Piper si largè sumitur
 quare vesicam: si parcè,
 aluum soluit. 1.44. sed
 magis vrinam mouet.
 ibidem
 Piscatores factam iactu-
 ram retium, æquò ani-
 mo ferunt quā ob cau-
 sam. 29.2
 Piscatores marini omnes
 cur rufo sunt colore.
 36.2
 Pilces cocunt sine attri-
 tu. 4.5
 Pilces nullam habent ve-
 sicam qui. 10.42
 Pistorēs ordet cur imbe-
 cilli fiāt, & destillationi
 bus obnoxij: tritici ve-
 rò, corpore sunt bene
 habito. 21.24
 Pythagorici dicunt vni-
 uersum constare q̄tuor
 numeris cabalib⁹. 15.3
 Pituita excrementū. 4.17
 frigida. 1.29
 Pituita falsa quibus con-
 ficitur naturis. 4.30
 Pituitosi quare sani aesta-
 te sicca & autumno sic-
 co. 1.11
 Pituitosis quādo raucita-
 tes & destillationes. 1.9
 Pituitosis morbis cur li-
 bido immodica profit.
 1.51. & 4.17
 Q Plantæ calidæ & siccæ
 natura. 13.4
 Plantæ tenellæ cocunt fa-
 cilis. 32.7
 Plæræ emergētes quō at-
 tollunt lapides. 11.28
 Plantarū acriū cur semi-
 na acriora quàm radi-
 ces & folia. 20.10
 Plantarum nonnullę cur

- fructu vacent cū florē & humidum causæ suæ
habeant. 20.3 generationis. 22.8
- Plātis peremptis cur hu- Pomorum genus ceteris
mor non putret. 13.4 esculentis longē gra-
Plantis nullum est excre uius. 22.1
mentum. ibidem
- Plantæ odoratæ cur vri- secus apposita laborio-
nā ciere possunt. 12.12 siora sunt q̄ mēbra. 5.7
- Planis laboriosius cuba- Ponere secundum natu-
mus quā cauīs. 5.11 ram est. 5.38
- Plato fuit melancholi- Pōtus quare in lacus spe-
cus. 30.1 ciē propē transit. 23.6
- Plenilunium quando no Ponti aer crassus & al-
bis apparet. 15.6 bus. ibidem
- Plumbum in aqua nō li- In Ponto cur æstus & fri-
quescit. 4.15 gora intentius fiāt. 25.6
- Plumbū quare calidius Porrum cur aquam sal-
quā lana. 8.16. & 37.4 sam recusat. 20.1
- Plura infinito partici- Porrum cur proſit ad vo-
pant. 18.9 cem sonoram, item per
❑ Polenta expaſſatur. dici. 11.39. lentitia
24.9 detergit fauces. ibidem
- Pomilionū causæ. 10.14 Portio ordo. 19.38
- Pomariorum custodes Portulaca herba cur den-
quomodo fugant, be- tium stuporem tollere
luas. 25.2 potest. 1.38. & eius sa-
Poma cur nō ita prius vt por acidulus. ibidem
- post esitata replēt. 22.1 Possessio in iudicijs tenē
Pomorum genus calidū da possidēti, donec iudi-
catum

- catum fit. 29.13   noris. 10.15
 Posterius quomodo capi Principia cuiuscunq; ge-
 debeat. 17.3   neris facile moueri pos-
 Potio pulchrior si fiti de- sunt. 1.15
 tinemur. 10.51   Principiū rei cuiusq; ma-
 Potio eadē cur minus me ximum & dimidium rei.
 ra si farina ordeī insper 10.15
 sa bibatur. 21.20   Prius & posterius quō ca-
 Potu cur vox grauior. pi debeant. 17.3
 11.18   Prolem nostram cur vo-
 Potus qui raptim & vni- camus animal semine
 uersim datur, quare ven nostro natum. 4.14
 trem minus humectat. Proponere, mediū īterpo-
 3.21   nere & attollere. 5.38
 Potio cur febrientibus se Proportio in sonis est æ-
 pe & paulatim danda. qualitas. 19.14
 1.57   Prouerbiū, Cūq; auster
 ¶ Prandendum largē, & surgere cœpit. 26.29
 cœnandum parcē quan & 26.43
 do. 3.32   Prouerbiū, Cū cessat
 Præmium præstātius suo boreas, &c. 26.43
 certamine. 30.10   & 26.22. & 26.47
 Præmia cur posuerūt ve- Prouerbiū, Vt Cæcias nu-
 teres certaminibus cor- bes, sic ille opes trahens.
 porum, sapientiē nullus 26.32
 statuit. 30.10   Prouerbiū, Tertia lux
 Præstigiator cur malitescē nunquā nocturno aquī-
 q; astronomus. 18.6   lone laborat. 26.9
 Principium minus rei mi Prouerbiū, Nauibus hy-
 G 5   berno

berno ventos dat terra	Pueri calidi & humidi.
secundos. 26.59	I.19. & 3.7
Pruina frigida. 8.13	Pueri ambulandi facultas
& quando consistere po-	te carent. II.30
test. 25.1. & 26.3	Pueri non secus ac bestiae
Pruriginis & libidinis si-	suas exprimunt appeti-
milis voluptas. 4.16	tiones. II.60
& quid prurigo. ibid.	Pueri nati curam deside-
Pruriētium genus omne	rant, cetera animantia
quale. 7.4	sua opera viuere queunt.
¶ Ptarmenō histrio. 27.3	10.45
Ptisana ordeacea parum	Pueris quare pilus non
alit, & satis refrigerat.	exit. 4.4
1.37. & febrientibus ac-	Puerorum corpora conte-
comodatior triticea. ibi.	xtu denso, & non facili
Ptisana cur oleo instilla-	expirant. 10.4
to candidior reddi pos-	Pueri canticis oblectan-
sit. 11.1	tur. 19.38
¶ Pubescit homo quando.	Pueri quomodo erube-
4.4	scunt. 8.17
Pudor in genere metuen-	Pueri quare amētes. 30.13
di. 11.53	Puer feracior quam vir
Pudor in oculis est. 31.3	omnium edax & iræ de-
Pudofacti erubescunt. 11.53	ditus. 10.44
Pudofactis cur aures rube-	Pueri cur nonnulli fari an-
scunt. 31.3. & 32.1. & 32.3	icipant, & rursus obinu-
Pudore affectis calor par-	tescant. 11.27
tem petit superiorem.	Pueri cur vocē reddūt a-
11.32. & 11.52	cutā. 11.6. & 11.14. & 11.

16. & 11. 14. & 11. 65	Puerilis ætas abundat pedi-
Pueri nonnulli statim cū	culis, grauedine, & san-
in lucem venerunt locu-	guinis profusione. 1. 16
ti. 11. 27	Pulchritus suauius ad con-
Pueri cur lætiores. 30. 1	cumbendum. 10. 51
Pueri quare minus sitiāt.	Pulegiū cur suspensum flo-
3. 7	ret solstitij rōc. 20. 21
Pueri cur non sunt vino-	Pulmonem linguamolen-
si, cū sint calidi. 3. 7	tum habentes calidi mo-
Pueri quare tenuiores p	do vinolentiorū. 27. 14
æstatem reddunt. 4. 29	Pulmo cur tollit vibicem.
Pueri cur non caluescūt.	9. 6
10. 56	Pulsis crustę veniēle dicū
Pueri cur magis lingua	tur. 10. 29
hæsitant. 11. 30	Pumex cū secatur nō
Pueri vitiliginem minus	nulli inhorrescūt. 35. 3.
habent quā viri. 10. 4	& quare. 7. 5
Pueri varicibus carent.	Punico in concentu cū
10. 39	diapason ita latitat, vt
Pueri omnes quare naso	vnisonū esse videatur.
refinato. 33. 18	19. 14
Pueri ante seminis gesta-	Purgatio quid. 1. 41
tionem cur voluptate	Purgare quā possunt.
pruriunt. 30. 1	1. 48
Pueris cessare tentigēnes	Purpurarij cur rufo sunt
ssunt nullo secreto lu-	colore. 38. 2
ore. 4. 27	Putredines non sunt no-
Pueros motio mentis	stræ. 4. 14
atrabile. 30. 1	Putredo omnis ab exter-
	no

- no calore. 2.33
 Putredo amarorem habet. 2.2.5
 Putredo potius per æstatem. 2.21
 Putredo gete interioris qualitatis cōsistit. 13.8
 Putret qđ quiescit. 14.7
 Putrent omnia cūm moventur. 25.17
 Puteorum aque cur tepida à meridie æstate red duntur. 24.2
 Puteus si in domo fuerit magis resonabit domus. 11.8
 Puteorum cur pars suprema falsior. 23.30
- Q**uadratum quando speciem multanguli repræsentat. 15.5
 Quadrupedes neq; sternutare, neq; grauedine affici solent. 10.53
 Quadrupedū parue cur monstra magis pariūt. 10.60
 Quadrupedum partes po
- steriores infirmiores quo argumento. 10.52
 Quadrupedum pars posterior pilosior, hominū contrā. 10.52
 Quantum finitum. 5.25
 Quantum nosse non est nosse nisi eius numerū. ibid.
 Quartana febris imbecilla, ideo eget victu calfaciente. 1.58
 Quartanæ longæ quādo solent autumnō euenire. 1.19
 & quomodo fiunt. ibid.
 Quartanis quare ratio victus non est extenuāda, sed potius ignem corpori interserēdum, & quid agendum ante accessionem. 1.58
- R
- R**acemorū acini dulciores vindemiati quā non vindemiati. 20.23
 Radiculæ tenues cur accriores. 20.11

- Radicula** sursum moue-
 re potest spiritum. 13.6
Radiculae quomodo am-
 plitudine mira incre-
 scunt. 20.13
Radij solis quare recti..
 15.5
Ramenta vulgò aeris cor-
 puscula. 15.12
Ranae natura humidæ.
 1.22
Ranarum pusillarum co-
 pia cur indicant annū
 grauem. 1.22
Raritas quare concilian-
 da corpori sanando.
 1.54
Rauitas quando hyeme
 accidit. 1.10
Rauitates quando pitui-
 tosis accidunt. 1.9
Rauci quomodo voce cor-
 rupta. 11.22
Recentia omnia multū
 humoris extranei habēt.
 10.30
Refrigerati magis cur ab
 eodē calore vrimur atq;
 dolemus. 8.6
Refrigerata omnia deor-
 sum feruntur. 13.5
Refractio vocis per simi-
 lem angulam fieri solet.
 11.23
Regionum habitus quas
 afferunt affectiones ani-
 malibus. 14..
 per tot..
Renes omnium pingues.
 4.2
Requies omnium quare
 noctu amplior. 11.5
Res quæq; loco suæ natu-
 ræ idoneo abūdat. 1.22
Rei minoris principium
 minus. 10.15
Res mista vsquequaq; ta-
 lis. 11.62
Res praua facilis ortu.
 10.44
Res humane circulus.
 17.3
Res eadem à contrarijs
 efficitur. 3.25
Rebus procul absentibus
 diffidere solemus. 18.10
Reipublicæ quæ sunt de-
 lista, & quæ honorem
 com-

- comparant. 19.14   tant acutiorē. 11.15
- Res vna cū geminetur in oculis, cur in ceteris sensibus fieri nequeat. 31.18
- Res vna oculis qū geminari videtur. 31.17
- Res vna quare multa esse apparet violentis. 3.29. & 2.10
- Resonandi ratio non nisi refractione est. 11.8
- Respiratio nonnihil habet strepitus. 11.28
- Respiramus, vbi vehementer, cur itorū respirare nequeamus. 34.8
- Resultatio corporū quomodo fieri solet. 16.13
- Reticulum in multitudine animalib⁹. 10.43
- Reo cur dexter loc⁹ apud iudicem detur. 20.12
- Reo & accusatori si iustitia pari modo fuerint, cur reū vincere est incertum. 29.13. & 29.15
- ¶ Rhānus reddit odoratior, si iris decubuit. 12.3
- ¶ Ridentes cur vocē mittunt acutiorē. 11.15
- Ridentes cur vocem grauem, flentes acutam mittunt. 11.15. & 11.17
- Ridemus cur continue, si quis locum alarum moueat. 35.8
- Risus quid, & qua parte. 35.6
- Risum cur retinere min⁹ possumus cū amicōs videmus. 28.8
- Rigentes maxime tremunt. 3.5
- Rigent cur maxime corporis extrema. 8.2
- Rigentes frigiditatem patī videmur. 3.25
- Rigentes frigore caloris extincti obtremunt. 3.25
- Rigētium pili cur eriguntur. 8.11
- Rigentes cur liuidi efficiuntur. 8.1
- Rigēt quare minime qui irascuntur. 8.17
- Rigent admodum quare homines pleni. 8.5
- Rigent quare minime oculi

- cult. 31.23   ne in odore contusæ,
 Rigemus magis hyeme 12.11
 cum currimus, quam cum   Rosæ odor semper sua-
 stamus. 8.12   uis. 18.7
 Rigentibus quare vox tre-   Rosæ quibus umbilicus
 mula. 11.65   asper quare suauius o-
 Rigentibus cur lingua er-   lent, quam quibus læ-
 rare soleat. 8.10   uis. 12.8
 Rigentes cur dormire nō   Rosaceum odore non cō-
 valeant. 8.19   mutatur. 13.11
 Rigor febriū unde. 3.25   ¶ Rubedo sanguinis con-
 Rigores maximè æstate   cursus. 9.3
 oriuntur. 1.29   Rubigo arborum humo-
 Rigor carni accidit, si ve-   re calido alienoq; consi-
 stis humore nimio ma-   stit. 26.19
 defecta fuerit. 3.1   Ructus ventriculi affe-
 Rigidius concoqui faci-   ctus. 33.1 & expiratio. 33.
 lius. 21.8   9. & quando fit. 33.5. & vñ
 Riuus fluens si obstrua-   moueri solet. 10.43. &
 tur se colligit, & tandem   quibus, & quibus non.
 relaxatus copiosior ef-   ibid. & cur magis dor-
 fuit. 2.24   mientibus. 33.15. & cur
 ¶ Robur maximè mani-   sternutamento sedari ne-
 lus. 2.5   queat. 33.1
 Robustiora q̄ sunt. 10.59   Ructus crudorem foedi⁹
 Ros q̄ consistit. 25.21   olet. 13.4
 Ros frigidus. 8.13   Ruga quid. 14.7
 Rosa spiciosa natura. 12.8   Ruminantia non ructāt.
 Rosæ sibi similes rema-   10.43

Quæ Rumpuntur, crepitum mouere solēt. 11.26

Ruta cur fascinationis re medium. 20.34. & quare moueat sudores foetidos. 2.13. & 20.33. & cur in ficum insita pulcherrima & plurima proueniat, & ubi inseritur. 20.18.

S

SAL cur dentium stuporem tollere potest.

1.38

Salem indurat ignis. 3.16

Sal exiccat, inde sale confecta incorrupta seruantur. 21.5

Sal cur eliquatur ocys aqua falsa quàm dulci. 23.22

Sal exiguus cur ocys crepat & exilit, vehementius autē qui plenior. 11.42

Sal igni ingestus cur crepitum mouere soleat. 11.26

Sale, acetone qui perfriandum censent, inflam

mationes tollere volūt. 9.1

SAL cur eadem magnitudine qua modico igni ingestus, crepat: si nimio inieceris igni, vel nihil, vel minus crepabit. 11.43

Salsum graue. 23.20

Salsus humor cum mouetur dulcior redditur. 23.31

Salsum quàm dulce calidius. 23.30. & cur nō videtur dulce frigidum. 23.7

Salsamenti odor quando nobis suauis. 28.7

Salaces quare quibus pilii palpebrarum defluunt. 4.19

Salaces, vide etiam Libidinosi.

Saltans pondusculis innititur. 5.8

Saltatores cur mane soleant exerceri. 11.22

Sanguis calidus. 8.2. dilutus morbosus. 9.5. lienosorum corruptus. ibid. vitiatum quisque integro tenu-

tenuior.	10.2	riter obeunt, & quare.	1.28
Sanguis est, qui nostra		Sani quare mutato tem-	
corpora calore intingit		pore ægrotare incipiāt.	
naturali.	38.9		1.3
Sanguinis profusione cō-		Sanis cohabitans cur ni-	
fliscantur pueri.	1.16	hilo sanior efficiť, iusto	
Sanguis è naribus cur ho-		autem iustior.	29.10
mini soli.	10.12	Sani cur voce graui respe-	
Sanguine è narib' effluē-		ctu ægrotantium.	11.
te cur aquam frigidā in		Sapientię quare nullę	
faciem fundimus.	33.6	sunt posita p̄mia.	30.10
Sanguis qui se excremen-		Saporum genera vnde	
tis cerebri imiscuit, qua		oriuntur.	20.29
si in saniem degenerat.		Sapores ex semine.	20.10
10.2		Sapores cur nō moribus	
Sanguis alimento est cor-		similes.	19.29
poribus.	10.59	Sapor austerus vñ.	20.35
Sanitas mediocritas quę		Sapores contrariorū op-	
dam.	1.3.	positi fermē inter se	
Sanitas cur neminem sa-		sunt.	22.11
nare potest.	7.1	Sapores ex incōcoctis de-	
Sanitati & robōri non		teriorēs, & q̄ tales, ex cō-	
idem habitus est idō-		coctis suauiores.	4.13
neus.	8.6	Satiētatis comes Venus.	
Sanitatis ratio diligētius		10.46	
hadendā, cūm tempōra		Satietas non solum ple-	
euariant.	1.3	no oritur ventricu-	
Sani aut non ægrotant,		lo.	21.13
aut pressi morbo cele-			

- Satyro Clazomenio ad
maledicendum propen-
so aures obturatæ fue-
rūt, vt de re ageret. 3.26
- ¶ Scabies cur cōtagiosa.
7.4
- Scabies magis quā le-
pra cæteros afficere po-
test. ibidem
- Scammonæa magis aluū
soluit. 1. 44. & quare. 1.
42. & si largè sumatur,
cur aluum: & si parcè &
vetus sit, vesicam. 1. 44.
- Scæna heroum facta di-
ctaque simular. 19.49
- In Scæna nullus antistro-
phi vsus. 19.15
- Scænis qui familiariores
concentus. 19.49
- Sciētiae omnes opera no-
stra sunt. 30.4
- Scientia mētis instrumē-
tum. 30.4
- Sciendi ratio animi quie-
re constare videtur.
30.13
- Scortū metuentibus con-
uellitur. 27.11
- Scythas cur constat esse
vinoſos. 3.7
- ¶ Secare quempiam cū
videmus, cur animo vi-
cem eius dolemus. 7.3
- Sedile ventrem opimar,
rēliquum corpus exte-
nuat. 5.14
- Sedile cur alios impleat,
alios extenuet. 6.1
- Semen quale. 4.7
- Semē genitale principiū
rei. 10.15. & vnde ori-
tur. 3.11
- Semen ex quibus oritur.
4.29
- Semen calidum & humi-
dum. 5.32
- Semen genitale cōcoqui-
tur calore nativo. 4.13
- Semen genitale redditur
humidius austrino fla-
u. 14.5
- Semen hominis igne pla-
nè liqueſcit. 4.15
- Seminis transitus vnde.
4.2 natura qualis, &
vbi abundat. 4.32
- Semen decessio flatus.

- 4.11
Cum Semine vnà excre-
mēti aliquid exit. 4.30
Semen ex omni parte. 4.12
Semen labi per spinam è
cerebro videtur. 10.56
Seminis tempore quæ ac-
cidūt animātibus. 4.4
Semen genitale naturam
præfert pituitæ. 1.51
Seminis expertes cur vo-
cem reddūt acutā. 11.16
Seminis profusio in col-
tū à spiritu impellente
fit. 30.1
Semē quare profluit ple-
risque & timentibus, &
morientibus. 4.8
Seminis profusio per so-
mnū quare partim nun-
quam, partim raro cæ-
teris animantibus acci-
dat. 10.18
Semen profluit dormien-
tibus celeriter, vigilan-
tibus non. 4.5
Seminis profusio per so-
mnū resupinis tātum
accidit, & fieri nō potest
sine imagine. 10.18
Semen effundentia ficcio-
ra & laxiora. 4.4
Semine yacantes cur vo-
cem reddūt acutā. 11.34
Semen genitale ebriolo-
rum cur magna ex par-
te infecundum. 3.4
Seminis perfectio omni-
b⁹ terminus & finis. 20.7
Semine omnia oriuntur.
20.10
Seminis ortus vnde. 3.32
Semine putrescente mul-
ta eueniunt. 4.14
Semina quæ celerius af-
ferunt, & quæ nō. 20.17
Semina odorata calida
sunt. 1.49. & 20.16. &
cur vrinā ciere possint.
12.12
Semen ex caule est. 20.17
Senectus refrigeratio. 30
1. putredo quædā. 38. 9.
& 14.7. itē sicca est. 3.25
calorem extinguit. 3.5
Senectutis calor alimēto
deficiente emarcescit.
H 2 3.25

3.25	Senectus parum sperare potest.	30.1	Senis visio quomodo differt à visione iusciosi.	31.26
	Senes frigiditatē pati videntur.	3.25	Senescunt quare tardius qui loca incolunt ædita	
	Senes cur laboriosius sternunt.	33.12	ocyus qui caua & palustria.	4.7
	Senibus caro liuescit. 8.1. & quare cutis.	9.5. & 38.9	Senes propter imbecillitatem linguæ afficiuntur.	11.30
	Senum corpus quare vibicatum.	9.5	Sentire affici.	31.12
	Senes cur tristiores.	30.1	Sentiendi genera quinque;	28.7
	Senes cur voce tremula.	11.65. & acuta. ibid.	Sensus nullus dexter suo sinistro præstator quare.	31.13. & 31.12
	Senes frigiditate obtemere indicium.	3.25	Sensus hominis quando suo fungitur officio.	30.13
	Senes si vino se inebriauerunt, cur minus minungunt quàm iuvenes.	3.33	Sensibus quibus maximè afficiantur bruta.	28.7
	Seniores quando attoniti.	1.9	Sensus quare lætitia afficiuntur.	7.5
	Senes quàm iuvenes cur sapientiores.	14.15	Sensibilibus omnium cur solum id mores obtinet	
	Seniores cur mente valemus, iuniores ocyus discimus.	30.4	quod obuiā auribus esse potest.	19.27
	Senes quare obtusius vident.	31.14	Septentrio pars terræ eminentior & niuis plena.	

26 16

Septétrionales quare ru-
fo sunt pilo. 38.2

Serra cū acuitur cur in
horrescimus. 7.5. & 35.3

Serenum cur potius no-
ctu quā interdiu. 25.7

Seruum asserere qui liber
est longè iniquius, quā
liberū asseruisse qui ser-
uus est. 29.13

Seræ exuberant alimenti
copia. 10.61

¶ Sibyllæ naturali intē-
perie fiunt tales. 30.1

Siccitas totā indurat cu-
rem. 31.14

Siccus firmitus & diutur-
nus. 14.9

Sicciora minus putredi-
ni obnoxia. 13.1

Siccis cibis egent naturæ
humidæ. 10.58

Sicciores natura diutius
viuant. 14.9

Sideratio crudor. 1.10
& quid item. 1.9

Similia cur similibus gau-
dent. 10.51

Simile à simili non affici-
tur. 3.8. & 8.15

Singultus cuius partis af-
fectio. 33.1

Singultus à pulmone, &
vnde fit. 33.17. quādo fit

33.5. & quare oriat, vbi
inalguimus. ibid.

Singultum inducit refri-
geratio. 33.13

Singultus finitur reten-
tione spiritus. 33.17. &

aceto. ibid. & quare. 33.13

Singultus cur sternuta-
mento sedari queat, ru-
ctus nequeat. 33.1. & 33.

17. item retentione spi-
ritus & aceto. 33.5. item

singultus leuior aceto.
33.1

Sinistra dextris humidio-
ra. 31.25. & 32.7. & indi-
cium. ibid.

Sinistramanus in neutrā
partem est potens. 5.32

Sinistra parte cubamus
libenter, dextra potius

dormimus. 6.7

Sitis vnde. 27.2. & 27.8.
H 3 qua

- q̄ ex causa. 27.3. & eius re minus sentit aquas
 consideratio. 28.5 falsas vitiosasque. ibid.
 Sitis non cessat quia ven Sobrij cur tēpore hyber-
 ter plenus humoris est, no vocē acutius mittūt.
 sed quare. 22.2 11.56
 Siti si detinemur, potio Sobrij iudicāt penitus ra-
 pulchrior. 10.51 tione. 3.2
 Sitis ex metu, militū ar- Sobrij cur qui loca habi-
 gumento. 27.3 tant calida. 14.15
 Sitis ab exercitatione. Socrates fuit melancholi-
 5.30 cus. 30.1
 Sitim cur minus quā fa- Solatio in fouendo cur ti-
 mētolerare possumus. biā adhibere solem⁹. 19.1
 23.5. & 18.6
 Syderū ortus morbos pa Sol parens & autor mo-
 riunt vel tollunt, indi- tuum. 26.35
 cant vel intendunt. 1.3
 Syllogismus, id est, ratio Sol causa flatus & pertur-
 cinatio. 18.8 bationis. 25.7
 Syluestria quæ appella- Sol omnia mouet. 11.5
 mus. 20.12
 Symmetra corpora, vide Sol ventorum autor, vel
 Corpora symmetra. oriens, vel occidens ma-
 Syria ut feruētior sic o- gna ex parte. 26.34
 doration. 13.4
 Syria loca pleniora. 12.3 Sol cūm ad ortum perre-
 ¶ Sobrius rectē iudicat. ptat, excitat sub solanos
 3.26. & acres falsosq; ha cūm ad meridiem, au-
 bet humores. 3.8. & qua stros. 26.13
 Sol cur planus videtur,
 cūm sit sphaericus. 15.7
 Sol per quadrilatera pro-
 fluens, cur circulū for-
 mat.

- mat. 15.5 lo i medio geminat. ibi.
 Solis figura rectis conti- Sol corpora assiccare po-
 netur lineis. ibid. & cur test. 2.7
 radij circulares apparēt. Sol oculis occurrens red-
 ibidem. 17.10 dit infirmiores. 31.29
 Sol vt noctis medio remo Sol lachrymam ciet. 5.13
 tissimus, sic meridie pro Sol nuda magis quam in-
 ximus. 15.4 dura calfacit. 2.9
 Sol meridie maximè è In Sole nudo corpore
 perpèdiculo sese nobis quare minimè ambulā-
 exhibet. 15.4 dium. 1.54
 Sol i bruma breuissimas Sole deficiente cur si quis
 agit distantias. 26.13 per cribrum aut frōdes,
 Sol cū eodē vigore fe- aut inter digitos inspi-
 ratur, cur non pari tem ciat, splendorēs specie
 pore vmbre increscant lunæ nondum completē
 decrescantque. 15.4 incernat. 15.10
 Solis vmbrearum confide Solis calor cur summū ad
 ratio. 15.8 urere pōt, ignis nō. 38.7
 Solis vmbre extremum Sol cur nigrum hominē
 cur tremere videatur. reddit, fictile non. 38.8
 15.12
 Sole cur amplius recale- Solis vis quæ albescere
 scimus quā cū mo- facit, & quæ nigrescere.
 uemur. 5.34 10.66. & 38.1. & 38.10
 Sol cū è nube illuxit, A Solstitio vtrolibet qua
 cui calidior videt. 14.13 re maximò cōtingit mo-
 Sol quādo geminari pōt ri per spatium centum
 15.11 & cur nūquā ex- dierum. 1.26
 15.11

- quàm insolita. 19.5
 Somnus priuatio motio-
 nis. 6.5. somni causa. 3.
 24. conciliatur refrige-
 rio. 14. 11. quare suauis.
 10.33. vnde cessat. ibidē.
 qualis animalium. ibid.
 quare in tenebris potius
 obrepit. 6.7. & quare ma-
 gis accedit dextra cubā
 tibz parte. 6.5
 Per Somnum corpus ca-
 lidum & humidum. 4.5
 In Somnis maximè iacta-
 tur animus noster. 30.13
 Somnus membra reddit
 grauiora. 11.17. & 11.27
 Somnus conciliatur non
 nullis si legere cœperit
 etiā nolentibus. 18. 1. &
 quare. 18.7. & cur alios
 pernigiles liber facere
 possit. ibidem
 Sōnolentiores quare su-
 mus hyeme. 11.17. & lo-
 cis palustribus. 14.11
 Somnium quando occur-
 rit. 30.13. & quibus me-
 lius. ibidem
- Sōniamus quare ea quæ
 agimus, aut acturi sum⁹
 aut volumus. 30.13
 Somniātes inter dormiē-
 dum cur illa videre sibi
 videntur. ibid.
 Soni quā habent propor-
 tionem. 19.40
 Soni asperi horrorem in-
 ducere possunt. 7.5
 Sonus quare amplior in
 domicilijs, si quis doliū
 & lagenas, aut similia
 vasa inania obruat &
 operiat. 11.8
 Sonus desinens cur acu-
 tior. 19.11
 Sonus grauis quietus &
 mollis, acutus irritās &
 mouens. 19.50
 Sonus quomodo fit ex ca-
 ternis terræ. 25.1
 Sorbitionib⁹ primū qua-
 re recreandus infirmus.
 1.52
 ¶ Spadones qua profi-
 ciūt magnitudine. 10.38
 Spadones cur vocem red-
 dunt acutam. 11.16. & 11

- 34.& 11.65. cur item nō caluescunt. 10.56. & cur pilis non possunt redū- dare. 10.41. & cur in acu mine oculorum offenduntur. 4.3. & cur omni no vel varicibus vacāt, vel minus habent. 10.39 quare crura intumescūt & alui faciles sunt. 4.3. cur cruribus putridis vlcerosisq; 10.41. cur seminis infœcundi. 10.39
- Spadonibus humor genitalis in sedem confluit. 4.27
- Spadones effœminati omnino. 10.41
- Spadonibus cur magnitudo tantummodo ad sexū commutetur virilē, cætera in fœminam. 10.38
- Speculatione cur non delectamur, ludis delectamur. 30.6
- Spirare cur necesse. 34.12
- Spirandi ratio compari vicissitudine confici solet. 3.16
- Spiratio cōmoda cur colorem præstat amcensorem. 38.3. & 38.4
- Spirādi ratio directaque modo afferri potest. 2.38
- Spirādi difficultate laborantes vinum admodū cupiunt. 27.4
- Spiritus retentione singultus finitur. 33.17. & quare. 33.5. & 33.13
- Spiritus omnis eruptio partem cuius est melius habere significat. 33.9
- Spiritus secessio quare iuuat eos qui se exercēt qui deniq; laboribus se dederunt. 5.21
- Spirit⁹ largior ab humore largiore. 21.10
- Spirātibus longē cur venter trahentibus adducitur, reddentibus diducitur. 34.11
- Spissius quod partib⁹ cōstat minutioribus. 21.23
- Spissa omnia subacta incalescunt, & incalescē-

- do instantur. 21.9 exordimur, obseruam? 33.11
- Spongiarij cur suas dissecant aures & nares. 32.5 Sternutamentum cur facrum, cæteræ eruptiones non. 33.7. & 33.9
- Spongiarij, vide etiam Vrinatores.
- ¶ Squillæ reconditæ germinare possunt. 20.28 Sternutamenta quæ probemus, quæ item damnemus. 33.11
- ¶ Stellæ an frigidæ. 25. 21. calidæ. 25.18 Sternuimus quō. 10.20
- Stellis, p̄siliētibus cur vēti in irium datur. 26.25 Sternutat omnium maxime homo. 33.10. & qui sapissimè, ibid. & 10.20. & 10.53
- Stercus cur minus foetet quo diutius in corpore manserit. 13.1 Sternuere quare nō oportet, nisi res urgeat. 4.9
- Sternutamentū quid. 10. 53. & 33.4. & 33.9 Sternuere cur bis magna ex parte solemus. 33.3
- Sternutamētū humoris copia excitatur. 31.1. & 33.8 Sternutamēto cur singulus finitur. 33.1. & 33.8 & 33.17
- Sternutamētū caput bene valere indicat. 33.9 Sternutant cur laboriosius senes. 33.12
- Sternuimus loco concalfacto. 33.1 Sternutaturis qualis motus oculi. 31.7
- Sternutandi locus naribus cum pulmone communis. ibidem Sternutare cur cessamus oculo p̄fricato. 3.1. & 33.2. & 33.3. itē naso. ibid.
- Sternutātem necesse est expirare. ibidem Sternutamus quare magis solem aspiciētes, & pen

- penna sollicitati. 33.4. Stirpium multæ & inte-
 & 33.15 græ bene olent, & corru-
 Sternutamentum cur p- ptæ & aridæ magis. 13.4
 pè dixerim semper vigi Stirpes aqua tepida irri-
 lantibus fiat. 33.15 gata duriores fiunt. 10.
 Vbi Sternutauim⁹ cur in 59
 horre scimus. 8.14. & Stirpium ærugo vnde. 1.
 33.16 23
 Stirpium in genere quæ- Strabonibus vnde res ea-
 cunq; urbana eadem & dem geminari videtur.
 syluestria est reperire, 31.7
 non contrā. 10.44 Strangulatio ingratum
 Stirpiū cur aliæ ad semē affert colorem. 38.3
 vsq; vinere possint, a- Strangulatio hominis nō
 liæ sæpius fructificare nullos facit animo defi-
 sunt solitæ. 20.7. & quæ cere. 7.5
 sæpe fructificant. ibid. Strangulatio quare acci-
 Stirpium nonnullæ cur dit vbi buccellam deno-
 semper ædant caulem ramus grandior ē 34.9
 inanem. 20.19 Strepitus quid. 11.6. &
 Stirpium partes non in- 11.29. strepit⁹ omnis spi-
 strumentariæ, quare in ritus. 7.5. acutior qui pro-
 orbem formari solent. cul abest. 11.6.
 16.9. item caudex. ibid. Strepitus extrinsecus cur
 Stirpibus prosunt austri magis intus auditur, quā
 marini. 1.23 intrinsecus foris. 11
 Stirpes omnes cur in lon 37
 gitudinem augeri so- Strepitus ferri etiam re-
 leant. 17.2 cū non potest. 11.49
 Stre

- Strepitus cur corpora de
 fa penetrare potest, lux
 non potest. 11.49
 Studia licet interdum
 prana cur nonnullos ma
 gis delectant, quam ho
 nestiora. 18.6
 Stupor attonitus cur non
 contagiosus. 7.4
 ¶ Suauitas non nisi per
 succum percipi potest. 2.7
 Suauia cur eadem ex assuef
 centibus, & admodum
 crebro utentibus insua
 uia sentiantur. 21.14
 Suane mistum suauis
 uis redditur. 19.44
 Subdorium cantandi ge
 nus quale. 19.49
 Subdorium quare in tra
 gœdijs choricum non ha
 beat. 19.30
 Subeunt quæ facile, & quæ
 non. 23.22
 Subito quæ fiunt, terribi
 lius occurrunt. 35.1
 Subpallidi sunt, qui loca
 incolunt palustria. 14.12
 Subphrygius cœcentus a
 nimos lymphatis simi
 les reddit. 19.49
 Subphrygius quare in tra
 gœdijs choricum non
 habetur. 19.30
 Subphrygium cantandi
 genus obtinet mores vsui
 rerum deputatos, & ubi
 familiare. 19.49
 Subsolanus temperatura.
 26.57. natura. 26.33. quâ
 do fit. 26.23. & quare ma
 ne spirare incipit. 26.
 34. & sole oriēte est. ibi.
 Subsolanus mouet au
 strum. 26.57
 Subsolanus non cogit nu
 bes. 26.1
 Subsolanus excitantur cū
 sol ad ortum perreptat.
 26.13
 Sudor quid. 2.3. & 2.35. vn
 de. 2.18. & 5.35. causæ. 2.
 8. humor incoctus. 2.4.
 putris & falsus. 32.4.
 & quare. 5.35. & 2.3. &
 4.13
 Sudor res vitiosa adiun
 cta corpori. 2.2
 Sudo

- Sudori perula quæ magis. 2.10
- Sudoris copia maior in caldarijs quàm propèrtā tundem ignis. 2.11
- Sudamus magis in caldarijs cū m tempus est frigidum, & quare. 2.19
- Sudamus magis in caldarijs igne per incrementa continua oblato, quā igne vniuerso, & quare. 2.32
- Sudor quare magis profluit detergenti. 2.12
- Sudor an magis mouendus per æstatem, an per hyemem. 2.21. & 2.33.
- Sudamus magis æstate quàm hyeme. 2.40. & quare. 2.42
- Sudor cur vtilior corpore nudo currenti quàm sub veste. 2.30
- Sudoris plus quare non in currendo agitandūq; corpus, sed vbi est cessatum. 2.24 & 2.20
- Sudor quare maximè oritur cū manusexercitam^o debito cæterarū partiū positu. 2.5
- Sudor cur relaxato spiritu proueniat. 2.1
- Sudor quare magis parte superiore. 2.4
- Sudor cur maximè capite & pedibus incalescentibus excitatur. 2.19
- Sudor capitis non affert malum odorem, aut minus, quàm reliqui corporis. 2.6
- Sudor quare eos inuat q se exercent, & laborib⁹ se dederunt. 5.21
- Sudores cur mali aliquando odoris. 13.4
- Sudorum foeditatem quæ procurant. 20.33
- Sudor quare pubescentibus foetidior & salior. 4.13
- Sudores foetidos quare moueant rura, & nonnulla pigmenta odora. 2.13
- Sudores calidi quare frigidis

gidis meliores. 2.35	uiores. 2.18
Sudor frigidus longos fa- cit morbos 2.35	Sudat minimè quare cor- pora aquæ immerfa ca- lidæ. 2.2
Sudor frigidus argumen- tum morbi grauis, cali- dus verò decretorius & salutaris. 31.24	Sudam ⁹ quare magis dor- mientes quàm vigilan- tes. 2.16. & 2.28
Sudores spontanei præ- nunciant morbos. 2.41	Sudamus magis igne per incrementa continua o- blato. 2.11
Qui mediocriter Sudā- runt statim ab exercitio, cur colore hilarantur a- mceno. 38.5	Sudantes si vel aqua vel flatu refrigerant, quare nauseant. 2.18
Sudoribus nonnullis qua- re horror possit excita- ri. 2.34	Sudant quare minimè, q̃ uestem plurimam ad- miserunt. 2.36
Sudor non nisi cum labo- re remoto educit. 1.54	Sudam ⁹ minus quare ad ignem multum. 2.36
Sudori opportuniora q̃ humida & laxa. 36.2	Sudamus trepidantes qua- re pedibus & non facie. 2.26
Sudor refrigerat corpo- ra. 35.4	Sudamus primùm fron- te, & quare. 2.17
Sudor quare minus acci- dit cibum sumentī post quàm biberit. 2.25	Sudauerit nisi corp ⁹ , qua- re non leuatur. 2.22
Sudare cur maximè sole- mus facie. 2.10. & 36.2.	Sudamus magis cum nō longo interposito tem- pore sudor euocatur. 2.8
17 Sudant assidue partes ca- 2.1	Sudamus magis tergo q̃ par

- parte priore, item ventre minus quàm pectore. 2.14
 Sudant quare magis induta corpora. 29
 Sudant penè quare minus copora ad solem nuda quàm vestita. 2.37
 Sudant magis luctatores interposita aliquātis per quiete, quàm si cōtinuè luctentur. 2.7
 Sudamus minus inter laborandum, quàm cum labore relaxati quiescimus. 2.23
 Sudatur qua laboratur. 2.31
 Sudare nō possumus quia iacemus parte. 2.15
 Suffimēta cur minus suauiā odore è proximo. 12.9, & 12.1. & 12.2. & cur è longinquo suauius olent. 12.4
 Suffragijs accusatori & reo paribus, cur reū vincere est sancitum. 29.13
 Supercilium pilus congnitus. 4.19
 Surditas detrimentū pulmonis. 33.14
 Surdi cur per nares loquuntur. 11.2. & 11.4. & 11.14
 Sues fecundæ. 10.60
 Sus sœuit à partu, et quare. 10.73
 Sus calidissimus omnium. 10.23
 Sus cur partu numeroso. 10.16
 Sues agrestes semel concumbunt, domesticæ sæpe. 10.46
 Sues cur hybernū pilū non amittunt vt ceteræ quadrupedes. 20.23
 Suum esse & alienum esse, non idem significant. 4.14
T Abes cur contagiosa. 7.4
 Tabidis quæ auxilia impendimus. 3.5
 Tabidis in somnis cur genitura

- nitura profluit. 5.31
 Tabefaciendi quæ vim
 obtinent. 1.49
 Tactus visum æmulator.
 31.18
 Tactus auris qualis alarū
 & pedum. 35.2
 Tactu alterius cur magis
 inhorrescimus quàm no-
 stro. 351
 Tactu & gustatu solum
 cur continētes dicimur.
 28.2. & 28.7
 In Tactu res vna duæ sen-
 titur. 31.18
 Talorum opplumbatorū
 si quis partem moueat
 leuiorem, totum circun-
 fertur. 16.3
 & quare. 16.12
 Tardum in voce graue.
 11.32. & 11.53
 Tauri castrati quomodo
 amittant naturā. 10.38
 ¶ 71 & 701 adeptis ex o-
 ratione, oratio minus
 græca relinquitur. 19.20
 Technitæ dionyfiaci, vi-
 de Histriones.
- Tectorium omne opus
 cur magis resonet. 11.7
 Temulētia quomodo dif-
 fert à crapula. 3.17
 Temulenti ne tentant q-
 dem iudicare. 3.2
 Temulētus si vinum dul-
 ce super aliud admiserit
 cur minus molestat. 13.3
 Temulenti quare aquas
 falsas, vitiosasq; magis
 sentiunt quàm sobrij.
 3.8
 Temperamentum omne
 calidi & frigidi est. 30.1
 Temperamentum quib'
 augetur & seruetur 1.3
 Temperatum omne sua-
 uius intemperato. 19.38
 Temperies optima tum
 corpori, tum intelligen-
 tiæ hominis prodest. 14
 1.2
 Temperantiam quæ con-
 cernunt problemata. 28.
 per tot.
 Tem poris mutatio mo-
 tu est facilis. 1.15

Tem

- Temporum mutationes cur morbos intendant vel tollant, iudicet vel committant. 1.3
 Temporum mutationes causæ generationis minorum animantium. 10.15
 Temporis calidi cur noctes molestiores quam dies. 25.16
 Tenax diuidi facile non potest. 21.8
 Teretantis vox cur non suauior tibia aut lyra. 19.10
 Tergo cur magis sudamus quã anteriore parte. 2.14
 Terpãder trite exempta neten adiunxit. 19.32
 Terra & aqua cur putreant, ignis & aer nõ. 25.20
 Terra spissescit, si pleni⁹ atteratur. 37.5
 Terra madet vbertim. 23.34
 Terræ euaparatiões quãdo magis fiunt. 25.18
 Terrenũ oẽ cū vritur, ni gruni efficitur. 38.10
 Terra mox gelasceat offendente lutum borea. 26.48
 Terræ plagæ vt feruētiores sic odoratiores. 13.4
 Terra quãdo dat ventos seuos. 25.7. & 26.59
 Terrestrĩũ cur alia cocta alia cruda cibo idonea. 20.4
 Terrestrĩũ generatio varia. 20.12
 Tertia lux nõquam nocturno aquilone laborat. 26.9
 Testõrum falsitas. 29.3
 Testæ in mari cur rotundantur. 23.36
 Testiculi cur cõtrahant metuentibus. 27.7. & 27.11
 Testes vicẽ fulmenti vectorij capiunt. 4.24
 Testes & penis conceptacula seminis. 4.27
 Tenue omne augeri in lōgitu

- gitudinē potest. 11.19
 ¶ Thapsia calida & vrēs
 9.9. & vibices discutit
 ibid. & ex melle illita. 9.10
 Thymum cur acerrimū
 in Attica terra. 20.20
 Thorax pars corporis
 princeps. 33.9
 Thriasius campus Atti-
 cæ terræ. 26.19
 Thracū gens vna ad qua-
 tuor numerandi seriem
 terminat, quia debili
 memoria. 15.3
 Tibiæ cur in ascenden-
 do laborant, femora in
 descendendo. 5.27
 Tibiarum vlcera quare
 agrè sanent in corpori-
 bus plenis & impuris. 1.18
 Tibia multos errores cā-
 tilenæ occultat. 19.44
 Tibiā cur adhibere sole-
 mus tā in laborando, q̃
 in fruēdo solatio. 19.1
 Tibiā cur suauius audi-
 mus quā lyrā. 19.44

Tibia cur suauius sonat
quā teretantis vox.

19.10

Tibicinē cur callidū voca-
re nō solemus. 18.4

Tibicines cur extrema tā-
tū foraminis principa-
lis cera margināt. 19.23

Tibias inflantes spiritu
calidiori multo tardius
agunt. 11.13

Timentibus alius solui-
tur & vesica. 4.8

Timentes singultiunt.
33.13

Timētibus plerisq; qua-
re semē excurrit. 4.8

Timidi frigidi. 14.16

Timiditati cōtraria ita.
8.17

Timidi qui exangues &
refrigerati. 14.8

Timidi cur qui loca inco-
lant feruida. 14.8. &
14.16

Timidi, vide etiā Pauidi.

Titillamur cur maximè
labris. 35.7. Itē in alis
& vestigijs pedū. 35.2

Titil

- Titillare cur nemo seip-
 sum valet. 35.6
 Titio aerem proximum
 calfacit. 5.34
 ¶ Toxica q̄ dicunt. 1.48
 Torpor quibus fit. 2.15
 quid, vnde, & quare fit,
 & quæ partes potissi-
 mum torpent. 6.6
 Torqueri quæpiã cū vi-
 demus, cur vicē eius ani-
 mo dolemus. 7.3
 Totum idem cū suis par-
 tibus. 16.7
 Totū maius apparet par-
 tibus diuisis. ibidem
 ¶ Tragicū cantādo cur
 immutatio & varietas
 fit. 19.6
 Tragœdiantū chorus, vi-
 de Chorus.
 Tremor vnde. 3.5. & 3.25
 quomodo fit. 1.29
 Tremor ob inopiam ca-
 loris proprij. 3.25
 Tremores nonnullos a-
 deò acres inuaserūt, vt
 cōprimētes eijcerēt: &
 cū aqua calida perfun-
 derētur, minimè senti-
 rēt. 3.25. itē mero viētes
 ita inuaserunt. 3.5
 Trepidatio quid. 2.31. &
 2.26. metus quidam. 11.
 36. & 11.53. & pudor qui-
 dam. ibidem
 Trepidatio refrigeratio-
 nem facit. 11.36
 Trepidantibus vox tre-
 mula 11.65. & quare. 11.
 31. item cur grauis. 11.32
 & 11.53
 Trepidantium acciden-
 tia quæ. 2.31
 Trepidantibus calor pe-
 tit superiora. 11.32
 Trepidantes cur facie
 non sudant, sed erube-
 scunt. 2.27
 Trepidantes cur pedi-
 bus sudemus, & non fa-
 cie. 2.26. & 2.31
 Trepidantes cū aerem
 profitentur quomodo
 agere soleant. 11.65
 Trepidantes cur magis
 hæcant lingua quàm
 vinolenti. 11.36

- Tristibus auditis cur in-
 horrescimus. 7.5
 Tritici anima succus dul-
 cis & lentus. 21.12
 Triticum facilius conco-
 quit quā ordeū. 21.24.
 & cur vescentius. 21.2.
 item mollius. 21.7
 Triticeo cibo cur multū
 tēporis sine fastidio uti
 possumus, alijs nō. 21.13
 Tritici massa trita cur
 amplior, ordeī minor.
 21.9. & 21.22. itē in igne
 cur ita fiat. 21.10. &
 21.23
 Tritici farina decocta in
 pulvem lentior reddi-
 tur. 21.12
 Tritici farina cur pertri-
 ta cādidior efficitur, or-
 dei nigrior. 21.16.
 Tritici farina resiccata
 cur minus constipetur
 quā ordeī. 21.26
 Tritici farina cur quo
 plenius tractetur, tera-
 turq; eo magis aluū sub-
 ducit, ordeī cōtrā. 21.8
 Tritici farina, vide etiā
 Farina tritici.
 Tritē ex heptachordo
 cur à veteribus deme-
 batur. 19.7
 In Triquetris nerui quo-
 rum alter longitudine
 dupla, alter subdupla
 est, æque intenti diapa-
 son reddunt. 19.23
 Tropæi venti, vide Ven-
 ti tropæi.
 ¶ Tubercula quare non
 nullis ex labore proue-
 niunt. 5.27
 Turbinis basis in orbem
 se colligit. 15.5
 Turbo propulsus orbes
 quare describit. 16.5
 Tubicen cur malit esse
 quā orator aut astro-
 nomus. 18.6
 Tumor quomodo ictu
 exurgit. 9.14
 Tussis quare non habe-
 tur pro numine. 33.7.
 quando hyeme accidit.
 1.10. quare quibusdam
 animalibus, alijs nō. 10.
 1. &

- r. & cur mouetur scalpē
 tibus aures. 33.1. & 32.6
 Tussis pituita destillan-
 te fieri solet. 10.1
 v
V Acuum ratio natu-
 ræ nō patitur. 8.9
 Validius impatibilis.
 20.1
 Vapor calore consistit.
 13.5. & quomodo dif-
 fert à fumo. 12.10
 Varicosi cur gignere ne-
 queunt. 4.21
 Varices quomodo iu-
 uant. 6.3
 Varix vnde. 4.21
 Varus quid. 36.3. & cur
 in facie maximè ori-
 tur. ibidem
 Vasa militaria partiētes
 quomodo agant. 15.1
 Vasa inania si quis ob-
 ruerit, ædificium ma-
 gis resonabit. 11.9
 Vasorum aquam ferui-
 dam continentium cur
 fundus non vrat, aqua
 exempta vrere potest
 24.2
 Vasorum fundi quibus
 aquam calfacimus, cur
 tandiu calidiores sint,
 dū aqua ipsa frigidius-
 cula est. 24.8
 Vas, vide etiam Doliū.
 ¶ Vellus ouīū proprio
 carnis vescitur alimen-
 to. 10.24
 Venantes cus minus spi-
 rant. 11.41
 Venæ conceptacula san-
 guinis. 4.27
 Venulis ruptis ex icū
 confluxum suberuen-
 tum fit. 9.14
 Venter cuteus. 5.14
 Ventrem opimat sedi-
 le. ibidem
 Venter pingue amplecti-
 tur plurimū. 5.3. & qua-
 re. 5.5
 Venter celerrimè opima-
 tur, & quare. 5.14
 Venter cur liquefacere
 queat, aquam feruens
 nequeat. 24.4

- Venter cur refrigeratur & siccatur Venere. 4.18
 Ventris pinguedo quare nō facile liquefit. 4.2
 Venter cur tātummodo extenuatur eorū qui se se exercuerunt. 5.3
 Ventre extenuāt motiones & frictiones, reliquū corpus implent & augent. 5.14. & quare. ibidem
 Vēter flexibus nullis cōtorquetur, ideo non laborat. 5.5
 Venter cū recalescit melius concoquit. 6.3
 Ventre minus sudamus quā pectore. 2.14
 Ventres plures cōtinent ruminantia. 10.43
 Venter longē spirātibus quare trahentibus adducitur, reddentibus deducitur atque repletur. 34.11
 Ventris partem vmbilico subiectam, qui maiorem habent quā supe-
 riorem, cur breuioris sunt vitæ. 10.63
 Ventre paruo qui sunt, nimirum morbis patēt. 10.63
 Vētriculum quæ mouēt medicamenta. 1.42
 Ventus quid. 26.35. causa. 25.7. ventorum ortus & obitus quando. 25.4. ē nubibus origo. 26.4
 Ventorum autor sol, vel oriens, vel occidens. 26.34
 Venti nulli super excelsissimos montes. 26.38
 Venti vtrum ex vno fonte vt aquæ. ibidem
 Venti merito in latera se vertunt. 26.50
 Ventorū vicissitudo p̄ solis discursu. 26.28
 Venti cur sole se attollēte & sternuntur, & augentur. 26.35
 Ventus si mane incepit cur ampli⁹ edurare possit. 26.61

Ven

- Venti vt sereni & illustres ventiat facit regio vnde spirent. 26.29
- Venti omnes vnde. 26.36
- Venti per prona ocyus spirant. 26.38
- Vēti hyeme frigidi, æstate calidi. 26.50
- Venti futuri cur araneæ signum. 26.63
- Ventus cur vt plurimū ante lunæ defectus excutetur initio noctis: quādo defectus, medio incipit noctis, medio cū mane. 26.20
- Venti desistunt post imbres. 26.3
- Vēti tranquillitas quid. 25.4
- Venti cur ad postremū vehemētissimè spirant. 26.27
- Venti cur tempore hyberno parte veniunt exortiva, æstiuo occidua. 26.23
- Venti cur frigidi veniūt cū calorē cominatio-
- ne oriantur. 24.60
- Venti quādo saxi in terra, & quā in mari. 26.53
- Venti cur siccant cū sint frigidi. 26.30. & cur amplius siccant quā sol. 26.31
- Venti cur alij alijs locis imbrē afferant. 26.58. & 26.5
- Ventus cur tempore hyberno de ortu spirare mane, æstiuo de occasu post meridiem consuevit. 26.56
- Venti nubibus excussi cur imbre superueniente ocyus cessant. 26.4
- Venti cur nocte media & meridie solent tranquillari. 25.4
- Venti omnes transeunt vel in sibi diuersos, vel in dextros. 26.33
- Venti cur importuni orionis exortu. 26.14
- Venti quando inconstantes. 26.14
- Venti indicium cur datur

- stellis p̄siliētibus. 26.25
 Venti apud Archadium, soleāt, cū mare sinua-
 qui locus excelsus est, tur, cū porrectum, ne
 cur nihilo frigidiores queant. 26.42
 quā alijs locis. 26.60
 Venti præuij quādo spi Ventus versarius refle-
 rant. 26.53 xus abterraneus. ibid.
 Venti anniuersarij cur Venus cur vētrem refri-
 eodem tempore & mo- gerat & siccāt. 4.18
 do afflare semper so- Venus immodica cur nō
 leant : & cur desinente nullis pituitæ morbis
 die desinunt, noctuque cōmoda. 1.51. & 4.17
 non spirant. 26.53 Venus nō inapte iun-
 Vēti anniuersarij & præ cta Baccho. 30.1
 uij minus nocte quā 10.46
 die spirant. 25.16 Venus superflua & abun-
 Venti apogæi, id est, ab- dantix index. 4.28
 terranci. 26.8 Venerem pati qui tantū
 Ventus abterraneus re- modo cupiunt. 4.27
 flexus, est ventus versa Veneris audiores cur
 rius. 26.42 hirti homines & auēs.
 Ventos tropæos, id est, 10.26
 versarios quid est quod Veneris libido post cibū
 mouet. 26.7 minimè incitatur. 3.32
 Venti tropæi cur de ma Veneris sufficiens ætas
 ri spirare soleant. 26.8. quare malè olet. 4.25
 & sunt contrarij apo- Venerem agere qui cu-
 gæis. ibidem piunt. 4.27
 Venti tropæi cur reflare Ad venerē incitatur ci-
 bo satiati. 3.11
 Vene

- Venerem immodicè agē-
tib⁹ cur oculi & clunes
manifestè subsidēt. 4.2
- Venerem cur nōnulli cū
voluptate patiantur, &
alij vel ipsi agere cu-
piant, alij pati tantum-
modo gēstiant. 4.27
- Venerem agere cupiētes
cur pudet confiteri, bibē
di autem & edendi cupi-
ditatem confiteri nō pu-
det. 4.28
- Veneri cur obesse potest
pedum nuditas. 4.5
- Vere & autumnō quare
morbi infestēt. 1.27. &
quando vere. 1.9
- Veratrum quare superio-
rem mouet ventrē. 1.42
- Vergiliarum ortus mor-
bos tollit vel parit, iudi-
cat vel intendit. 1.3
- A Vergiliarum occasu
vsque ad flatum fauo-
nij quare potissimum
pereant, qui morbo lon-
go laborant. 1.17
- Vertigo cur potius surgē-
ti quàm sedenti. 6.4
- Verrigo aut vertex in ma-
ri quid. 23.5. & confide-
ratio. 23.4
- Verueces castrati quomo-
do mutant naturam.
10.38
- Vesica locus crudi humo-
ris. 3.21
- Vesica vrinæ conceptacu-
lum. 1.41. & 4.27
- In Vesica vnde vrina de-
tinetur. 2.24
- Vesica plena nūquam ce-
leriter concumbere pos-
sumus. 4.10
- Vesica cur nulla auib⁹.
10.8
- Vesica soluitur timentī-
bus. 4.8
- Vespera cur minus frigi-
da quàm aurora. 25.15
- Vestis cūm rumpitur in-
horrescimus. 35.3
- Vetulæ crustæ pultis.
10.29
- Vibex vnde. 9.10. & à
multis discutitur, sed an
vi eadē an diuersa. 9.6

- & quibus. Visus parte priore est, &
 Vibices discutit thapsia intus. 10.17
 ex melle illita. 9.10 Visus cur corpora solida
 Vibicibus cur cyathos æ- penetrare non potest,
 neos adhibere solemus. vox potest. 11.61
 9.12 Vigilantia quàm somnus
 Vibices discutiunt thapsia causa potius cur vivere
 & cyathus quæ sunt cō- valeamus. 18.1
 traria. 9.9 Vigilaci homini quæ ac-
 Vibices cur reprimere & cidunt. 11.11
 resolvere possint ænea. Vigilaces qui redduntur
 9.10 libro suscepto. 18.1
 Vibicibus quare admonē- Vinum calidū. 3.5. & 3.1.
 tur pelles arietū & oua humidam & calidū. 3.17.
 confracta. 9.1 & 3.22. & 3.25
 Victus ratio quartanis Vinum quomodo fit dul-
 qualis. 1.58 ce. 10.35
 Videndi sensus exquisitis Vinum dulce quare inc-
 simus. 7.5 briat. 3.7
 Videt quis acutius. 31.16 Vinum dulce cū aptum
 Videmus cur melius ma- sit fluitare, si temulen-
 nu præ lucerna aut sole tus dulce superadmisit,
 obiecta. 31.29 minus infestatur. 3.13
 Videre nō possumus nisi Vinū dulce inodorū, au-
 è regione. 11.61 sternum odorum. ibid.
 Visus afficitur. 31.19 Vinum dulce aut merum
 Visus per directum pro- aut cyceonē si quis bibe-
 fluit ad lineam. 11.61 rit, cur sobrius persiste-
 Visus quō reficitur. 11.45 re possit. 3.12

- Vinum dulce quare quor- & vnde vim illam ha-
 ties cū farina ordei bi- bet. *ibid.*
 bitur, dulci⁹ senti^r. 21.19 Vinum ab acerbis epotū
 Vinum dulce obfascit & cur dulcius sentiatur.
 obsepit. 3.13 22.11
 Vinum in sublime afferri Vinum quomodo nos mo-
 aptum est. 3.32 rum qualitate afficit.
 Vinū natura calidū refri 30.1
 gationē tollit. 11.36 Vinum calorem macerat
 In Vino plus aeris quā caliditate. 3.22
 aquæ. 25.8 Vinum quod spumat ab-
 Vini vapor si exhalat, in undē. 30.1
 aquam concrefcit. 13.6 Vinum ad amandum pro-
 Vinum si quid aquæ ha- pensiores reddit. *ibid.*
 beat, molle est. 20.35 Vinum calorem natium
 Vinū quare nigrū. 38.10 extinguit. 3.5
 Vinum ex acido & dulci Vinum vnde cupiditatē
 est mistum. 19.44 Veneri accendere po-
 Vinum reprimit. 3.18 test. 30.1
 Vinum cū calidū, sitim Vini meri à diluto diffe-
 tamē amplius extingue- rentia. 3.14
 re potest quā aqua. 27.4 Vinum merū magis vo-
 Vinum austerum cū mitu reiici potest. 3.3
 naturæ. 3.13 Vinum merū odorū, dilu-
 Vinis austeris cur multū tum inodorum. 12.13
 temporis sine fastidio Vinum merū cur superbi-
 vti possimus. 21.13 bere debemus post fru-
 Vinum flatus ciere po- ctum esitationem. 22.8
 test. 30.1 Vinum merum vt cætera

concoquit quia calidius
ita etiam seipsum con-
sumit. 3.3

Vinum nimis dilutū sen-
sum perturbat. 3.18

Vinum dilutum cur ole-
re ocyus definit quā me-
rum. 12.13

Vinum dilutum facilius
affici potest quā me-
rum. ibid.

Vinum dilutius subire ex-
peditius potest loca plu-
ra angustiora non dilu-
to. 3.3

Vinum dilutius tempera-
tum quare vomitū ma-
gis, quā merum, quā
aqua prouocat. 3.18

A Vino diluto meracius
tamen, caput postridie
magis dolemus, quā
ex mero. 3.14

Vinū cur alios retardos,
alios superbos atq; insa-
nibundos reddit. 3.16

Vinum post pomum pu-
tre epotum, cur amarū
sentitur. 22.5

Vinum admodum cupiūt
qui difficultate spirandi
aut insania vexantur.

27.4

Vinum & atra bilis simi-
lem sortiuntur natu-
ram. 30.1

Vinum immodicum me-
lancholicos reddere vi-
detur, item iracundos,
humanos, misericordes,
audaces. 30.1

Vini copia omnes spe bo-
na animi afficit. ibid.

Vinum nigrum talem ho-
minem reddit, qualis
melancholicus flatulen-
tus. 30.1

Vinum aceto mulso cur
suauius. 19.4.4

Vinum varios affert mo-
res. 30.1

Vinum quando hominē
excitat ad verba. ibid.

Vinolentiae indicium vn-
de sumunt nonnulli. 3.9
vbi consistit. 3.23. quid.
3.7. ortus. 3.13. & quan-
do oritur. ibid.

Ad

- Ad Vinolentiam omnes & 3.29
 prompto animo bibimus. 30.1
 Vinolentiam cur arcere potest oleum. 3.34
 Vinolētorum cur lingua oberret. 3.30.& 8.10
 Vinolenti cur minus hærent lingua, quàm trepidantes. 11.36
 Vinolentis cur vox fragi soleat. 11.46
 Vinolenti æstiuo tempore graulus vocem reddunt. 11.56
 Vinolenti cur concumbere nequeant. 3.11.
 & 3.32
 Vinolentis cur somnus oriri nequeat. 3.24
 Vinolenti multi sese interrimunt. 30.1
 Vinolenti quā sobrij fortiores. 27.3.& 27.4
 Vinolentis grauliter quare omnia circumferri videntur. 3.9.& 3.20
 Vinolentis cur res vna plures esse videat. 3.10
- Vinolenti cur aquas sal-
 sas vitiosasq; meli⁹ quā
 sobrij sētire possūt. 3.19
 Vinolenti, cū vinum cali-
 dum sit, quare nō calēt,
 sed frigent, & dolore la-
 terum excipiuntur. 3.1.
 & 3.6
 Vinolenti cur ad lachry-
 mandum propensiores. 3.23
 Vinolenti propter habili-
 tatem afficiuntur lin-
 gua. 11.30
 Vinolētorum animus er-
 rat. 3.30
 Vinolentus omnino cur
 nihil dijudicat. 3.26
 Vinolenti dulces intra se
 cōtinent humores, 3.8
 Vinolēti, vide etiā Ebrij.
 Violæ albę exolescunt cō-
 tūsę. 13.1
 Vipera non reperiuntur
 domesticę. 10.44
 Virorum natura. 4.29
 Viri cur vocem reddunt
 grauem. 11.6.& 11.16.
 &

& 11.34. & 11.65	cere liceat.	11.61	
Vir calidus & siccus mulieris cōparatione.	4.26	Vitrum quare flecti non potest.	ibid
Viri diutius viuunt mulieribus.	34.1	Vitiligo quid.	10.35.
Viri robusti, cur vinosi.	3.7	& 10.4	
Viri cur malè oleant cū pubescunt, antè non.	4.13	Vitiliginē qui magis patiuntur.	10.4
Viri cur minus per æstatem, mulieres per hyemem concumbere valent.	4.26	Vitiliginem habere non possunt, qui nunquam canescunt.	10.5
Viri cur magis vitiliginē patiuntur, quàm pueri & mulieres.	10.4	Vitiligo hōibus morbo, & eius cōsideratio.	10.35
Viri cur Veneris appetētiōres per hyemē.	4.29	Vitiliginem cur solus homo habet.	10.5. & quare.
Virgō ad mulierem se habet, vt fœmina ad marem.	10.38	In Vitiligne pili canescunt.	10.5
Vires in articulis sunt fixæ.	1.24	Vitiligo vbi est, canities quoque est, sed non contrā.	10.36
Vires in calore sunt positæ.	11.32	Vituli cur grauius moriuntur quàm boues.	11.24
Violentia contra naturā.	1.6	Vita calore fouetur.	1.17.
Per Vitrum cur transpi-		& 3.22	
		Vitæ longissimæ qui esse possint.	34.10
		Vita breui & viribus imbecillis cur sunt, qui partem vmbilico subiectam	

- maiores habent quā superiores. 10.63
 Viuere cur diutius possunt loca inhabitantes calida. 14.9. & 14.10
 Viuere cur diutius possunt, qui manus cæsura habent per totam palmam. 10.48
 ¶ Vlcera magna & vetera cicatrice atra obducta videmus. 9.11
 Vlcera quæ prohibent ne consistant. 9.1
 Vlcera quare nonnullis ex labore. 5.27
 Vlcera iuniorum promptius compaginantur, quā seniorum. 32.7
 Vlcus si eodem in loco extiterit, cicatrix nigra ducitur. 9.11
 Vlcerum eruptio, quæ interdum mortem antecedit, atram bilem indicat. 30.1
 Vlcera capitis quare non difficulter sanentur in plenis & impuris corporibus, tibiarum autē agrè. 1.18
 Vlcera capitis cur locis palustribus curari celeriter possint, crurū tardè. 14.6
 Vlcera si impura & tetra, cur siccis, acerbis, acerbisq; medicamentis utendum sit: si pura & sanescentia, humidis. 1.50
 Vlcera unde fit. 5.27
 ¶ Umbilicus homini cur humidus & sanguinolentus. 10.45
 Umbilici hominum cur ampliores, cæterorum exigui. 10.45
 Umbra solis cur non pari tempore increseat, decrescatque, cum sol eodem cum vigore feratur. 15.4
 Umbra solis cur meridie minima. ibid.
 Umbrae solis quales, & quare. 15.8
 Umbra solis, vide etiam Solis umbra.

- Vmbræ lunæ cur maio- ca sunt. 1.33
 res solis vmbri. 15.9
 ¶ Vnguentum sudorem
 potest prouocare. 13.9
 Vnguenta eo fœdus re- stare numeris cubalib⁹,
 dolent quo sudores fœ- Pythagoreis placet. 15.3
 diores. 13.11
 Vnguenta ex floribus cõ- re facilius quàm plura.
 mutari odore possunt. 11.16.
 -ibid.
 Vnguenta odora cur sudo- Vomitu quæ moueât.
 rum faciant fœditatem. 3.18.
 20.33
 Vnguëtorum cur magna Vomitus quare temporũ
 pars sudori p̄mixta ma- immutatione citari ma-
 le olet, aliquã verò sua- ximè debeat. 1.4
 uior redditur, aut nihil A Vomitu cur maximè
 deterior. 13.11 frigere solemus. 8.13
 Vngues ex cute. 10.65 Vomitus quomodo homi-
 Vngues Aethiopum cur nem liberat à lassitudi-
 cutis colorem sequun- ne. 5.7
 tur. ibid.
 Vnum finitum. 18.9 Vomitus magis quàm su-
 Vnum quod est, id indi- dores corpora leuant. 2.
 cium esse postulat. 17.1 22.& 37.2
 Vnum cur duo videtur di- Vomere quare non opor-
 gitis vice mutata, impli- tet nisi res vrgeat. 4.9
 catis. 35.10 Ex vomitu cur vox gra-
 Vnitati opportuniore sic uior. 11.18
 Vox in calore posita. 27.
 7.& quid. 27.9
 Vox spiritus. 7.5. aer qui
 dam

- dam iunctus humori. II. modo accedit. II. 6
 45. aer quidam. II. 61 Vocis reflexus in contra-
 Vox penetrat corpora so- riā agitur partē. II. 45
 lida. II. 61 Vox & auditus ab eodem
 Vocem formamus cū spi initio. II. 1
 ritum reddimus. II. 14 Vox quare non sentitur
 Vocis tenor cur frāgitur in aqua. II. 61
 cibo ingesto. II. 12. & Vox quō multiplex pro-
 ijs quæ clamitarunt ci- uenire soleat. 19. 2
 bo ingesto. II. 22. & vo- Vox quomodo per aerē
 cē corrūpi quid ibidem dispergitur. II. 6
 Vox cur potius vinolen- Vocem in orbē ferri pu-
 tis quā sobrijs frangi so- tandum. II. 8
 leat. II. 46 Vox cur melius audiri po-
 Vox tremula quib⁹. II. 65 test nō inferius sursum
 Vox tremit meuentibus sed superius deorsum.
 27. 6. & 27. 7. & cur. II. 31 II. 45
 Vox multiplici ferē mo- Vox homini qui vigilaue-
 tu. II. 61 rit quare asperior. II. 11
 Vocis discrimina quam Vocis asperitas unde &
 plurima. II. 58 grauitas. ibid.
 Vocem eandem fundunt Voces grauiiores cur tem-
 ceteræ speciei eiusdem pore hyberno. II. 17. &
 animantes homines va II. 64
 riam. II. 59 Vox cur grauior ex potu
 Vox homini cur serius vomitu, & frigore. II. 18
 perficitur quā ceteris. Vox cur grauior è pro-
 II. 58 pinquo magis quā è
 Vocis continuatio quo- longinquo. II. 19

- Vocem cum simul multi uet porrum. II.39
mittunt, vnusq; tantū Vocis acumen vbi confi-
quātum singuli, reddit: stit. II.20
quare multorum vox il Vocis in ratione quod a-
la, neq; vnus effertur, cutum, velox: quod tar-
neq; longius pro ratio- dum, graue. II.6
ne deducitur. II.52 Vox acutior quæ velo-
Vox tenuis vnā habet di cior. II.56
mensionem. II.16. & acu Vocis velocitas non nisi
ta est. ibidem acumen. est. II.53
Vox quando magna ori Vox motus est, & vocem
tur. II.3 altiorē mittunt qui pro
Voces an quia minores, viribus conantur. II.35
ideo acutiores. 5.2. Vox motio aeris, & a-
Vocem acutiorem cur cæ cutior, quæ. velocior.
tera animalia mittunt II.14
cū validiora, homo au- Vox cur magna ex parte
tem cū inualidior. II.40 in acutam degenerat.
Vocem procul absentiū 19.47
cū imitamur cur vocē Vox procul acuta cur au-
tenuem emittimus. II.6 diri potest. II.19
Vox quamuis minor red Voces cur è longinquo
datur adimendo, cur ta- acutiores esse videntur.
men speciem seruat ean II.6. & II.20. & II.47
dem. II.62 Vocem acutā quare mit-
Vox chori cur minor sen tunt omnia imbecilla.
titur paleis in orchestra 19.37
dispersis. II.25 Vocem acutiorem flen-
Vocem sonoram cur iu- tes, grauiorem ridentes
cur

- cur mittunt. 11. 13. & tribus alligare consue-
 11. 15 runt. 32. 3. & cur suas dis-
 Vocem acutam cur red- fecant aures & nares. 32
 dūt exercitati & debiles. 15. & cur aures minus rū-
 11. 26 pantur si oleum instilla-
 Vocem cur reddunt acu- latum habeant. 32 11
 tam seminis expertes, & Vrinatores quomodo re-
 qui alij. 11. 16 spirant. 32. 5
 Vocem acutā mittere an Vri quempiam cū vide-
 idem quod acutū cantamus, cur vicē eius dolo-
 re. 19. 37 mus. 7. 3
 Vox definēs cur acutior. Vrenda quæ sint, itē quæ
 19. 11 incidenda. 1. 32. & 1. 34.
 Vox cur in acutū vt plu- Vrina quid. 2. 3. salsa.
 rimum aberrare consue- ibidem
 nit. 19. 26 Vrinæ libido cur laceffit.
 Vocabula nobis sæpenu- metuentes. 27. 10
 mero non ex volūtate Vrinæ ad extremam mis-
 occurrunt. 11. 27 sionem cur inhorresci-
 Voluptas ad coitū arden- mus. 8. 9
 tiora efficit animantia. Vrina rufa signū coctio-
 4. 16 nis. 1. 53
 ¶ Vrbis salubris, que pla- Vrina perpetua sui colo-
 cidē aspiratur. 1. 54 ris index esse nō potest.
 Urbanaque appellamus. 1. 53
 20. 12 Vrina in corpore nostro
 Vrinantibus cur aures in- velut humor in vniuer-
 ter mare rumpi soleāt. so, secundum scholā He-
 32. 2. & cur spongas au- racliti. 13. 6

- Vrina cur foetidior red- obtineant, cur dolore af-
ditur quo diutius i cor- fligunt. 25.1
pore māserit, stercus mi-
nus. 13.1
- Vrinā quæ soluant & cie- Vtres inflati cur valeant
re possunt. 1.41. & 3.15. fluitare. 25.13
& 12.12. & 20.16
- Vrinam mouentia qua- re possint. 25.17
lia esse debent. 12.12
- Vrinā prouocatura non ¶ Vua passa terræ plus
solum calida, sed conco- continet. 23.26
ctu facilia esse debent.
1.49. & 20.16
- Vrinam cur mouere pos- Vuarum acini exigui cur
sint odorata tam semi- vinacea vel nulla conti-
na quam plantæ. 1.49 nent, vel pauciora. 20.24
- Vrinam cur intuendū an Vuæ quare tandiu reser-
concocta sit necne pflu- uari possunt. 14.2
- uio intercepto mingēdi Vulnus celerius coit inci-
potius q̄ perpetuo. 1.53 sum ære quā ferro. 1.35
- Vrinæ excitatio sæpe la- Vulnus quomodo in flā-
ret iuuenes sopitos. 3.33 matione carebit, & vni-
tati opportuni⁹ erit. 1.33
- ¶ Vtio frequens deside- Vulneribus verberū cur
rium explet. 21.14 admouentur pelles arie-
tum recenter detractæ,
& oua confracta. 9.1
- Vsta ære quare facilius Vulua foemin. vbi. 10.22
sanescunt. 1.36
- Vstio & à gelu & à calo- Zephyri, vide Fauonij.
re. 3.25
- ¶ Vtres inflati si mēbra

IN PROBLEMAT A A- LEX ANDRI APHRODISI-

ET INDEX DVPLICI NVMERO COM-
positus: quorum prior sectionem, alter questionem,
sive Problema commensurat. Adiecta tamen
quibusdam in locis litera p, cum numero
duplici: ubi litera p, Proæmium li-
bri indicat, numerus autem
prior paginam, posterior
lineam.

A

- A**bscessum in dolori bus cur frigus pre-
cedere, febrem sequi so-
litum sit. 2.13
- ¶ Acetū calfact & refri-
gerat. 1.104. & eius par-
tes quomodo cocūt. ibi.
- Acetum quare incongela-
bile. 1.126
- Acetum vuluæ inspersum
cur dolorē inuehat ve-
hementem. 2.60
- Acoris causa. 2.66
- Acetabula vuluæ. 2.93
- Per Accidens fieri, & ra-
tione secundaria. 1.51
- Acrium genus omne cur
cuti appositum vlcerat,
deuoratum nequaquam
1.28
- Acre omne tenue. 2.130
- Acritudinis causa. 2.66.
& 2.74
- Actiões animales p no-
tiem paucae seruantur.
1.116
- Actio euariat non solū ra-
tione essentię, sed etiam
structurę. 2.68
- ¶ Adenes quæ corpora. 1
105. & 2.10. Itē quæ vti-
litates, & vnde nutriun-
tur

- tur. *ibid.* Aethiopum habitus. 1.6
 Adeps rancida fit vetusta 2.66 Aethiopes timidi, effœ-
 te. 2.66 minari, & nigri. 2.6
 Adollescentes cur post pu- ¶ Affectio tum propria,
 bem tragelcere desinūt. tū communis obuenit.
 1.123 2.32
 ¶ Aegyptus cur vinum Affectus communes trisa-
 fert frigidum cū sit cali- riam fiunt. 2.32
 dissima. 2.6. & 1.55 ¶ Agaricum pituitā du-
 Aeris & spiritus differen- cit. 1 p. 430.2
 tia. 2.58 Agaue mater Pēthei qua-
 Aer plenilunio calidus & re filium fingitur discer-
 humidus. 1.64 pisse. 2.89
 Aeris statu pestilenti cur Agens omne in agēdo re-
 alij intereant, alij resiste patitur. 1.110
 re possint. 1.86 ¶ Aiax ab Homero lōgus
 Aer agitur ventilatusq; & stultissimus refertur.
 cur frigidior sentiat. 1.25
 1.711 ¶ Alæ corporis facile sū-
 Aestuarii quare qui pul- dant. 1.10. & argumen-
 monis inflammatione la- tum. 1.9
 borant. 2.2 Alæ pars corporis laxior.
 Aethiopes calidi nimium 1.10
 & sicci. 1.77 Alæ auium cur concoctū
 Aethiopes cur magna ex faciliores. 2.78
 parte cū febricitāt, in Albugo an contagiosa. 2.
 tereant: & cū lippī- 39 per albugines cutis
 uerint, exulcerentur. albida. 1.89
 1.77 Albugines cur acu adacta
 nul

- nullum sanguinē emit-
 tant. 2.111
 Albugines cur digitis ma-
 nuum potius quā pedū
 nascantur, & pueris ma-
 gis quam adultis. 1.141
 Album lucido proximū
 foras versus elucet. 1.47
 Albi & nigri mistio colo-
 rem fuscum parit, aboli-
 tis extremis. 1.132
 Aloes natura. p.431 19
 Alui crepitus cur fit à mi-
 scu. 2.109
 Alui cur senibus fundi-
 tur inconsultè. 1.17
 Alui profluuium ex bile
 mordente. 1.96
 Alui fluore molestati cur
 vehementer sitiant. 2.95
 Alio suppressę cur papy-
 rus profit conuoluta in
 longum, intrusq; in se
 dem. 1.91
 ¶ Amarorē quæ pariunt
 2.66
 Amātes cur pallent, & tri-
 sti sunt vultu. 1.85
 Amātes cur ampliter sus-
 pirare cōsueuerūt. 1.10
 Amantium cur partes
 postremæ aliās frigidæ,
 alias calidæ efficiuntur.
 1.85
 Animantiū natura & mo-
 res. 1.85
 Amorē quomodo picto-
 res pingunt, & interpre-
 tationes. 1.85
 Amorem ita accendit con-
 suetudo, vt ignem affla-
 tus. ibid.
 Ambulātes cur sæpe locū
 prætereamus, quem pe-
 tere statueramus. 1.98
 Ambulationis animalium
 consideratio. 2.106
 Ambusta cur difficulter
 cicatricē recipiāt. 2.126
 Animantibus arma qua-
 lia. p.428.10
 Animantium ferarū cur
 sterus minus foeteat q̃
 vrbana. 1.27
 Animalium cur plurima
 suas peruibrant caudas,
 cū notos sibi agnoscant.
 1.144

Animalia multa cur vide	re valeamus.	1.129
re interdū queant, no-	Aquam qui bibere cōsue-	
ctu nequeant.	uerunt, cur acutius vi-	
1.66	deant.	2.52
Animātium alia cur plu-	Aqua cur interdum locis	
ra parere, alia pauciora	effosis maritimis dulcis	
consueuerunt.	cōperiat. 1.53. & 2.125	
2.64	Aqua cur gelu faciliē du-	
Animi instrumentū spiri-	retur.	1.126
tus æthereus.	1.94 &	
2.63	Aqua calida dum calfacit	
Animus nocte ociosus.	refrigeratur.	1.111
1.116	Aqua plouia cur leuior,	
Animus qua mistione mi-	cū ex mari hauriatur.	
scetur corpori.	2.115	
2.63	Aqua humida ex se atque	
Qui Anguntur quare am-	frigida, ideo actu pfert	
pliter suspirant.	qualitatem.	1.65
1.20	Aqua aliquantulum mē-	
Annus decimusquartus	bra firmare potest.	1.49
magnam affert homini	Aqua cur tā frigida q̄ ca-	
mutationem.	lida neruis noceat.	1.48
1.123	Aqua coacta validior quā	
Anseres auditu præualēt.	expansa.	1.71
2.57	Aqua gelu cogitur.	1.127
¶ Apes cur oleo pereant.	Aqua submerso adhærēs	
1.62	corpori, eadem afficitur	
Apium cū calidum sit,	qualitate.	1.34
cur febrem minuit.	1.51	
1.51	Aqua quomodo iūgitur	
Apocæ sequales.	oleo.	2.63
1.113	Aqua	
¶ Aqua quare infesta ser-		
pentibus.		
1.101		
Aquis i dilucidis cur spe-		
cicm nostram conspice		

- Aqua manens parúmq; alba, cur iacto in eam lapide, orbes agat permultos. 1.131
- Aqua feruida in puteum demissa, cur frigidissima fiat. 1.56
- Aqua perferuida cur grata prurientibus. 1.22
- Aquæ naturales feruidæ, licet humidæ actu, tamén siccant potentia. 1.65
- Aqua vt vinum cur febrientibus delirium atq; insaniam faciat, si importunè detur. 1.94
- Aqua interdum pro alimento febribus. ibid.
- Aqua puteorum, vide Puteorum aqua.
- Aquilæ visu præcellunt. 2.57
- Aqua intercus cur nõ contagiosa. 2.39
- Aqua intercute laborantes, cur extenuati cõsueuerunt. 1.79. & cur assidue sitiât, cum aqua sint pleni. ibidem
- Arbores quare parcius ferunt. 2.64
- Ardor ex bile flaua. 2.7
- Ariadnam arsit Bacchus. 2.89
- Aristoteles de suis, quæ vim hebetem olfaciendi habeant. 1.136
- Artes omnes quomodo in animo. 1.119
- Artium varietas in suis officijs. 1.47
- Artifices tectorij cur aqua parietem aspergere soliti sunt, priusquàm admoveant calcem. 2.80
- Arteria aspera spiritus via ita vt si quid cibi vel humoris in eâ sit delapsum sequat stranguatio. 1.138
- Arteria quibus aspera ex omni parte. 1.123
- Arteria aspera vocè pro sua angustia extrinset acutiorem. 1.95
- Arteriæ ministri publici. 2.68
- Per Arterias fit pulsus. 1.20

- Articulorum dolores vitio sui generis cuiuspiam accedunt. 1.1
- Articulorum vlcera cur in cicatricem reduci ne queant. 2.114
- ¶ Asinorum ē grege ubi vnus melere est adorsus ceteri quoq; omnes idē tidem faciunt. 1.32
- ¶ Athletæ luctaturi cur oleo sese permulscunt. 1.117
- Athleta cū suo resistit cōtrario, vires sibi contrarias auget: cū aliquantum cedit, facilius prostermit. 1.118
- Atrabilis sicca & frigida. 1.82. & cur minus copia in corpore. 2.8
- Atrabilis cerebrū occupat & deprauat. 2.26
- Atrabilis si in mammam decūbat, aut in crus, cur exedit: si in cerebrū, insaniam tantum excitet. 1.90
- Atrabilis si in ampliori-
- bus venis putrescat, breuem agit quartanā: si in paruis diurnā. 1.81
- Atrabilis pro suo vapore quid emittit. 2.65
- Atram bilem qui vomuerunt, cur periculo pateant. 2.108
- Attoniti strepitu tonitruū cur intereāt, aut certē amentes degāt. 2.83
- Attractio per fistulam vacui. 2.56
- Attractiones varijs modis. 2.56
- ¶ Auditus quæ percipit. 2.58
- Auditus visu crassior & retardior. 1.36
- Audiendi sedes cur humorem omnium inoffensē præterquā aquam patiatur. 1.69
- Augmentum membrorū quomodo fit. 1.47
- Auriū in tinnitu cur digito in aurem indito meatus diutius moueamus. 2.46

Austc-

Austeritatis causa. 2.66
 Auibus pennæ quare da-
 tæ. p.428.5

Aues complures multipa-
 ræ.

Aues cur vesica careant &
 renibus. 1.106

Auium alæ cur concoqui
 faciliores. 2.78

Autumnus cur inæqua-
 bilis. 2.70

B

Bacchi fictiones poe-
 ticæ vino attribu-
 tæ. 2.86

Balneo abstinendum o-
 mnino, vbi materia mi-
 nus cocta. 2.79

Balneo crebro vsi somni-
 culosi. 1.1

Balneū ingressi, cur aquā
 calidiorē postmodū sen-
 tiamus si moueant. 1.116

Balneum cur non præci-
 piamus ijs, qui febre cō-
 tinua iam laborare desi-
 nunt. 2.79

Balneas antequā introca-

mus cur vrinam tepidā
 egeramus, cū diutius
 intus manserimus, frigi-
 dam. 1.52

Balneas sitibundi ingres-
 si alij extincta siti egre-
 diantur, alij non. 1.39

Batocalia cur strepitum dū
 aqua implentur, redde-
 re soleant. 1.92

¶ Bestiæ cur statim ab or-
 tu naturæ ambulare
 queāt, homines nequeāt.
 2.106

Bestiæ cur difficilius cu-
 rentur à febribus & ab-
 ditis morbis, quàm ho-
 mines. 2.35

¶ Bibendi modus in con-
 uiuijs qualis. 1.78. & q
 familiarior naturæ. ibid.

Bilis flaua leuis. 1.124

Bilis cur bilem facit &
 tollit. 2.20

Bilis flaua largior attra bi-
 le, neq; alit corp^o. 2.8

Bilis flaua cur ñ corrodat
 suum conceptaculum,
 afflētā facile: vbi autem

iu

- in corpus solidissimum
decubuit, corrodit atque
interimit. 1.18
- Bilis flaua pro vapore qd
emittit. 2.65
- Bilis flaua in amplis con-
ceptaculis putrescens,
causum efficit. 1.81
- Bilis vitellina. 1.1. imagi-
nes aurum imitantes fa-
cit 2.52
- Bilescimus inedia. 1.134
- Bitumen auertendum co-
mitialibus. 2.60
- ¶ Bono maiori malum
obijci maius est certum.
2.32
- ¶ Bleſitas vitium pedum
quare spadonibus. 2.23
- ¶ Brutorum natura ma-
ximè cōsentiens. 1.32
- ¶ Bulimo moleſtante ac-
cidit varia appetentia.
2.69
- Bullæ quas imber excitat,
cur indicium efferāt im-
bris vehemētioris. 2.36
- Butyrum vetustate ran-
cidum fit. 2.66
- C
- Alculi pueris in ve-
fica, senibus in reni-
bus cur nascatur. 1.107
- Calculus vesicæ cur fœ-
minæ omnes lentè con-
cipiant. 2.47
- Calculus in vesica calore
concreſcit. 1.127
- Calculis tum senū & pue-
rorū, cur similibus vti-
mur. 1.108
- Calculus per frigidam po-
tionem expelli potest. 1.
108
- Caligo quis affectus. 2.67
- Caloris vnus interest am-
plificare & dilatare mea-
tus. 1.95
- Calor per alimenti ino-
piam deletur. 1.77
- Caloris nutrimentum hu-
mor. 2.71
- Calor vitalis à corde. 1.1
- Calor si humorem validè
vincit, deustionem parit
1.64
- Calor rigorem excitat. 15
61

Calor

- Calor & frigus humorem fa. 1.1
stringunt. 1.227
- Calor & humor si modicè
adsunt, concoctionem fa
ciūt: si humor paulò exu
perat calorem, putredi-
nem mouet. 16. 4
- Caluaria vnde dicta. 1.11
- Calui non desunt in comi
tatu Bacchi. 2.89
- Caluescimus cur sola capi
tis priore parte. 1.1
- Caluitium vitio sui gene-
ris potest cuiuspiam acci-
dere. ibidem
- Caluitium ex siccitate, &
qui citius caluescūt. ibi.
- Cancris ab atra bile si su-
peret. 1.83
- Cancer esitās in mammis
gignitur, si bilis atra ve-
hemens. 1.90
- Canescere cur solem⁹ par
tibus pilosis, alijs non.
1.9
- Canes quare candidi. 1.1
- Canities vnde. 1.3. & 1.
142
- Canities auriuginosæ cau-
sa. 1.1
- Canities qua maximè ca-
pitis parte. ibidem
- Canes multipari. 2.64
- Canes cur soli omnium a-
nimantium in coitu col-
ligantur. 1.73
- Canes olfactu præcellunt.
2.57
- Canis semen lentum. 1.73
- Canis per æstatem habi-
tus incensi signa. 1.74
- Canes cur soli animantiū
rabiant per æstatem. 1.
74. & sunt habitu siccio-
ri. ibidem
- Canicula rabiem canibus
à quibuscūq; dicitur emo-
liri. 1.74
- Capillo qui sunt promif-
so quo habitu. 1.1
- Capreoli vitiū febrientes
recreant. 2.62
- Caput minus carnis mu-
sculosæ habet, quàm cete-
ræ partes. 1.1
- Capitis partiū habit⁹ 1.1
- Capitis cutis si secat, cur
minus dolemus, quàm
alte

alterius partis.	2.37	sent, cur cutem aliquan-
Capitis temporibus vehe-		diu nigram post decreto-
menter percussis, cur sit		rium diem habuerunt. 1.
intereundum.	2.82	89
Capitis pars anterior cur		Causa materia sudore, al-
calucat.	2.11	uo, & vomitu expelli po-
Caro infitiū nomine cur		test. 2.7
ægrè concoquitur.	1.21	Causa, vide etiā Ardor.
Carnes plenilunio exposi-		¶ Caram sol quare emol-
tæ quæ pernoctarūt cur		lit. 1.87
putreant.	1.64	Cerebrū frigidum & hu-
Caro corrupto ossi suppo-		midum. 1.90
sita cur laxa sit, fungosa		Cerebri & stomachi con-
& linida.	2.59	sensus per communem
Caro cur fractionis iniu-		neruorum copiam 2.32
riā euadit ex lapsu.	2.22	Cerebro auxiliatur gentia.
Carnes bubulas cur non-		na. 1.147
nulli concoquunt, pisces		Cerebri membrana, vide
saxatiles non possunt.	1.	Membrana
50. & 2.16		Cerui paucipari. 2.64
Caudæ animalium abscis-		Cibus cur hyeme ple-
sæ quare magis moueāt,		nus & concoquatur &
q̃ reliquum corpus.	2.29	assumatur. 2.119
Causæ abditæ apud medi-		Cibos concoqui contuma-
cos, id est, proprietates		ces pleriq; concoquunt,
occultæ.	p. 431.6	& faciles non possunt.
Causus vbi accenditur, &	1.50	
à qua materia.	1.81	Cicatrices in oculis qua-
Causo cū multi laboras-		les. 1.112
		Cica.

- Cicatricum equorū pili Colon intestinum, vide
 quomodo fiunt cæteris Intestinum maius.
 unicolores. 1.145 Conceptus quare præter
 Cicuta velsuntur sturni, naturam. 2.112
 hominibus toxica. p. Concoctio ventriculi cō-
 430.18 tactu fit. 1.21
 Circulus principio & fi- Concumbere cur alij ma-
 ne caret. 1.97 gis, alij minus valeant.
 Citharæ fides cur varie 2.100
 concinnentur. 2.68 Concubuerūt qui nimis,
 ¶ Clepsydras per aerem cur si præterea cocant,
 & humorem construi- sanguinem vice seminis
 mus. 1.93 emitant. 2.120.
 Clyster quare inuentus Consensus rerū trifariā
 ex melle, nitro, & hydre fit. 2.32
 leo. 1.88 Consuetudo inuat pluri-
 ¶ Cogitatio actio anima mum ad resistendū 1.37
 lis. 1.116 Consuetudo amorem ita
 Coitu cur oculipaulisper accendit, vt ignem affla-
 connueant. 1.103 tus. 1.85
 Colocynthis pituitam du- Contagionem per aculos
 cit. p.430.20 fieri quibus argumen-
 Colores picturarum cur tis. 2.50
 propè astantibus plano Contraria qualitate cur
 cōtineri vdētur:procul, identidem efficere va-
 partim cauo, partim de- leant. 1.127
 uexo representant. 1.44 Contraria per idem loci
 Columella vitium gar- & temporis simul esse
 garis. 2.3 non possunt. 1.54
 Con

Contrariarum qualitātū quæ sunt, quare effectū eundem possunt aduehe re. 2.61	Cornices pauciparæ. 1. 64
Cōualescētes quare plus famescant q̄ sitiāt. 2.18	Coruū omne auertēdum comitialibus. 2.60
Conualescētibus cur pili defluant, corpus augea- tur. 2.18	Corporis nostri tres cū sint materię simplices & vniformes, quare non tres quoq; morbi simpli- ces & vniformes. 1.81
Conualescentium ex pe- dibus cur squamæ vt plurimum destingan- tur, atq; etiam ex mani- bus. 2.38	Corporis habilitas ad morbos cōstat, argumē- to materiarum externa- rum. 1.86
Cōuiuijs cur poculis mō vtamur contrariō. 1.78	Corporis cur substantia triplex, cū sint quatuor elementa quibus conste- mus. 2.12
Conuluijs cur inter ini- tia cibi angustia premi- mur, ad finem cœnæ re- laxamur. 1.80	Corpore paruo cur ma- gna ex parte prudentio- res quàm longo. 1.25
Copulæ vtilitas. 2.49	Corpusmersum in aquā cur primum ad imum de- labit, post aliquot dieb ⁹ emergit & fluitat. 2.72
Gordis caro qualis. 2.68	Corpora hominū mortua quare nonnulli contue- ri recusant. 2.50
In Corde cur nullus mor- bus potest cōsistere. 2. 224	Corpora mortua sicca & frigida. 1.77
Cordis periculosa affe- ctiōes cur sedari soleāt febris quibusdā persū- dorem leuatis. 2.118	Corpo

- Corpori qua missione miscetur animus. 2.63
 Corpora duo nunquam locum eundem per idē tempus possunt occupa-
 re. 1.92. & 2.56
 Coturnices veratro ves-
 cuntur. p.430.19
 Coxarum sedes augetur
 puellis cum pubescūt.
 1.123
 ¶ Crisis, vide Iudicatio.
 Crispi capillo vigiles pl^o
 ceteris. 1.1
 Crispus quibus capillus
 citius caluescent, cane-
 scunt ferius. ibidem
 Cruris musculi plenio-
 res quare. 2.49
 In Crus si decūbat atra
 bilis, vlcus diuturnum
 gignit. 1.90
 Cucurbitæ medica-
 les quomodo sanguinē
 attrahunt. 2.56
 Cucurbita agrestis, vide
 Colocynthis.
 Cupido multiplex belua
 à Platone. 1.85
 Cupidinē plectores quo-
 modo pingunt, & ratio-
 nes. 1.85
 D.
D Amarum cur excre-
 menta aroma re-
 doleant. 1.27
 Defectu solis vel lune
 cur vulgus mouere æs,
 ferrumq; cōsuevit. 2.43
 Defrutum quomodo af-
 ficitur. 2.66
 Defunctis cur pili & vn-
 gues augeri aliquandiu
 soleant. 1.110
 Delirium febrientibus tā
 ex aqua quā vino. 1.94
 Denarij numeri perfe-
 ctio. 2.44
 Dentibus cur inimicum
 frigidum. 1.116
 Dentibus obtorpescunt,
 qui mutuum marmo-
 rum attritum, aut fer-
 ri stridorem, aut lima-
 rum audiunt. p.420.5
 Deos quare nudos effin-
 gunt statuarij. 1.85
 L Deus

- Deus immortalis rerum nulli obiere. 1.15
 omnium parens & au- Dolor nimius lachry-
 tor. p.429.26 mas mouet. 2.29
- Dextra pars cur sanabi- Dolores cur p nocte ma-
 lior sinistra. 2.129 gis augeri soleat. 1.116
- ¶ Dictamum cordi acco- Dolia quare rumpantur,
 modatum. 1.147 si priusquam mustum
 Dici & noctis spatiū pla- ferueat obturent. 1.102
- ne quatuor anni tempo- ¶ Dulcedinis causa. 2.66
 ra imitatur. 2.70 Dulce omne acre primū
 Digiti & omnino extre- post nimium incalescēs
 ma corporis cur nigre amarum. 2.74
 scant summis frigori- Dulcia omnia cur iecur
 bus, & decidant. 1.41 augment & lienem. 2.81
- Diplade morbis sitis acci- Dura validiora. 1.6
 dit intolerabilis. 1.147
- ¶ Dolemus vicem cuius- E
 piam trifariam. 2.32 Brij somniculosi. 1.1
- Dolemus quare vehemē- Ebrij multi cur vi-
 tius per ictum testium. no intereunt. 1.16
 2.32
- Doleant cur vehementer Echo vulgus errore re-
 qui extremis perfrixe- ueretur. 1.130
- re, si membra igni ad- ¶ Aegrotantibus cur ami-
 moueant. 1.42 corum præsencia & ser-
 mo leuat malum. 1.116
- Dolentes quare summa Aegrotantibus quare ho-
 corporis parte pallefce mines congregantur, &
 re consueuerunt. 1.30 vario vtuntur sermo-
 Dolor ubi cur non- ne. 1.76

Aegro

- Aegrotum si frigus affligit, cur se remittit : si strepit^o aut aliud quolibet terrificum per id tempus accidit, aut si aquæ copia in ipsum vniuersa iaciatur. 1.128
- Aegritudini succumbentes cur palleſcunt. 1.18
- ¶ Electrum feſtucas trahit. p.430.14
- Elementis quatuor conſtamus. 2.12
- Elementa miſcentur per conſuſionem. 2.63
- Elephanti quare paucipari. 2.64
- Endymion quare fingitur lunam adamafſe, & eius hiſtoria. 1.13
- ¶ Enæorema in vrina quid, & vnde. 2.19
- ¶ Epithymum bilem atram ducit. p.430.13
- ¶ Equorum cicatricibus cur pili oriri queant, hominum nequeant. 1.46
- ¶ Erroribus humanis quomodo immunes euadere poſſumus. 1.87
- ¶ Eupatorium iecur adiuuat. 1.147
- Euphorbium pituitam ducit. p.403.22
- ¶ Exercitatio iuuat plurimum ad reſiſtendum. 1.37
- Excrementis deputatæ partes. 1.1
- F
- Fabri ferrarij non nihil humoris conſpargere ſolent, vt carbones ardentius candant. 1.94
- Fabrica omnis machinalis per aerem atq; humorẽ conſtruitur. 1.93
- Facies cur minime rigeat cum cæteræ omnes corporis noſtri partes rigeant frigoris vehementia. 1.37
- In Faciem percuſſi cur ignem videant. 1.58
- Facultates actu & potentia
- L 2 tia

tia. 1.65

Fament quare magis cō-
ualescētes quàm sitiāt.

2.28

Fascinari cur nonnulli
possint, & præsertim
pueri. 2.50

Fascinationis vitiū qua-
le. ibidem

Fatum quid, & cui tribui
tur. 2.88

¶ Febris calida. 2.107

Febriendi gener a cur tan-
tum tria, cum corporis
nostri quatuor sint ma-
teriæ quæ putrescāt o-
mnes. 1.83

Febris sanguinea nullam
obtinet intermissionē.
2.8

Febrium putridarum nu-
merus. 1.81

Febri continuè definenti
cur non præcipiamus
balneum. 2.79

Febris ephemera quare
potius fit à labore quàm
putrida & hæctica. 1.86

Febrium intermittentiū

accessio eo lentius ve-
nit, quo minus materiæ
subest. 2.8

Febrium accessiones cur
certo venire ordine so-
leant. 2.65

Febris quotidiana quo-
modo differt à continē-
te. 2.8. vbi generatur,
& à qua materia. 1.81. &
cur minus diuturna quàm
quartana. 1.82. & cur
nullū intermittat diē.
2.8

Febris tertiana cur die
vno prætermisso acce-
dat. 2.8

Febris quartana vbi ge-
neratur, & à qua mate-
ria. 1.81. & cur diutur-
nior quotidiana. 1.82
& cur duobus diebus in-
termisissis conflictare in-
cipiat. 2.8. & cur diutur-
niores cæteris lentius
repetunt. & longius te-
nent. 2.113

Febres quintanæ, septa-
næ, & nonanæ commit-

- ti possunt. 2.8
- Febre hectica laborantibus cur medici parum aquæ bibendū ante cibū præcipiant. 2.80
- Febrientibus nonnullis quare lienes augeantur. 2.40
- Febris quare potest nervorum distictionem facere. 2.107
- Febrientium ex ardua febre qui insaniunt, cur robustissimi quādiu insaniunt: soluti insania, langueant. 2.77
- Febre ex ardua cur pulmonis inflammatio excitetur. 2.7
- Febrem acutā breuem, ardentemq; calida & tenuis materia efficit: hebetem & longam, frigida & crassa. 1.81
- Febre ardua insaniētes cur vt laxius, sic plenius soleant respirare. 2.1
- Febris per ardorem insaniētes, cur pulsū habent leuiorem: qui per lethargū memoria obtorpescunt, pleniorē. 2.117
- Febribus quibusdam leuatis per sudorem cur periculosæ cordis affectiones sedari soleant. 2.118
- Febrientibus cur tam vinum quàm aqua delirium atq; insaniam faciat, si importunè datur. 1.94
- Febrem cur bilis facit & tollit. 2.20
- Febrientibus cur carnes diminuātur, pili augeantur & vngues. 2.18
- Febre synocha cur cū multi laborassent, cutē aliquandiu nigrā, post decretorium diem habuerunt. 1.89
- Febriētes cur plus siti q̃ fame infestantur. 2.28
- Febrientium imbecillati cū vinum cum pane

- concessimus, cur febris
nihilò per calorem vi-
ni augeatur, imò minor
esse incipit. 2.62
- Febrientes quæ recreant
sui odore. 2.62
- Febres & cæteri affectus
abditæ cur difficilior in
bestijs curentur quàm
in homine. 2.35
- Fecles cur nocte videant,
interdiu nihil ferè. 1.66
- Fellis folliculo vis attra-
ctoria potius data. 2.57
- Fœminæ omnes cur cal-
culum sua in vesica len-
tè concipiant. 2.47
- Fœminarum mammarum tẽ-
pore pubertatis ampliã-
tur. 1.123
- Fenestræ si sint per parie-
tes inuicem obiectos,
cur accidit vt altera
clausa nō præterea mul-
tus ac vehemens ven-
tus irrumperè per alte-
ram soleat. 1.84
- Fœniculus prodest cal-
culis. 1.108
- Ferris duobus attritis aer
interueniens ictus, ex-
tenuatusque magis in
ignem conuertitur. 1.138
- Ferrum proiectum in a-
quam sine ligni susten-
tamento, cur demerga-
tur, cum ligno nequa-
quam. 2.72
- Feces stercore si immo-
tæ manent, non foetēt:
si mouentur, ampliter
spirant. 1.40
- Fœtus per decem ferè
menses in vtero perma-
nens, nullum ponde-
ris sensum mulieri af-
fert. 1.38
- ¶ Fictile cur cùm cecide-
rit, frangitur. 1.118
- Fictilia vasa cur igne rû-
pantur. 1.102
- Ficulnus succus cogit lac
2.75
- Ficulna grana cur vt in-
gersimus, integra per
alium egerantur. 2.91
- Filij prudentes plerun-
que à stultis quare pro-
creant

- creantur. 1.26. & robu-
sti. ibi. & imbecilli à do-
ctis. ibidem
Fistula cur vinum aut
quemuis alium humo-
rem exugendo attrahe-
re valeamus. 2.56
¶ Formicæ cur oleo per-
cunt. 1.62
¶ Flamma lucernæ quæ
largior plus infusi olei
tolerat. 1.16
Flando cur calida refrige-
rare, frigida calfacere
possimus. 1.63
Flaua bilis vbi generat
febrem tertianam. 1.81
Flores quare stirpibus
dati. p.429.10
¶ Frigus rigorem exci-
tat vt calor. 2.61
Frigus ægrotum affli-
gens, cur se remittit,
vbi strepitus aut aliud
quodlibet terrificū per
id accadat tempus, aut
si aquæ copia in ægro-
tum vniuersa iaciatur. 1.128
Frigoribus summis cur
digiti & omnino extre-
ma corporis nigrescāt
& decidant. 1.41
Frigus inimicum neruis.
1.69
Frigus & calor humorē
stringunt. 2.127
Frigidum omne cur ini-
mi. um ossibus, dētibus
& neruis. 2.116
Fricatio pedum cur som-
num afferre potest.
2.42
Fructuū quare varia cu-
stodia. 2.15
Fructus quibus vestiun-
tur. p.428.16
Fructuum cur alij par-
tem inutilem intus cō-
tineant, alij extrinse-
cus. 2.14
¶ Fulgur in attritu nu-
bium cur primum vi-
deamus, pōst tonitruū
audiamus. 1.36
Funes indicant rem hu-
midam imbecillam. 1.6
L 4 G

G

Gallina ædito ouo fe-
stuca sese lustrat.
p.430.17

Gallinæ guttur cogit lac.
2.75

Gallinaceorū testes quos
lacte saginant, cur am-
plissimi, & concoctu fa-
cillimi. 2.73

Gargar tegmentum gut-
turis. 2.3. & vnde no-
men. ibidem

Gargar quibus est peni-
tus abscissum, quare ij
tabescunt. 2.3

Gargaris vitiū columel-
la, item vna. ibid. & qua-
re appellant fundibu-
lum. ibidem

Garum tenue & calidū.
1.126. & cur nunquam
congelatcat. ibidem

Gaudentes cur rubescere
solent. 1.13

Gelu quomodo cogit
aquam. 1.127

Gelu quæ facile afficiun-

tur & quæ non. 1.126

Gena altera resoluta, cur
non ei remedia admo-
ueamus, sed alteri. 2.9

Genarum partes tenuio-
res discissæ cur adgluti-
nari nequeant. 2.90

Gentiana cerebro auxi-
liatur. 1.147

Globi forma omnium
figurarum perfectissi-
ma. 2.91

Gnicus cogit lac. 2.75

Granum gnidium pi-
tuitā ducit. p.430.21

Graue omne fertur deor-
sum. 1.60. & facilius.
1.90

Gressilibus cur pili dati.
p.423.10

Gruum arteria qualis.
1.123

Gulæ officiū cibis ap-
perendis, & non coquē-
dis delegatum. 1.21

Gustus quæ precipit. 2.58

Gustus humidus. 2.130

Gustui cur mel dulce, vl-
cerib⁹ acre sentiē. 2.130

H

Hominibus integris, vox
qualis. 1.7Harpagia vasa, vide
Vasa. Hominum crisporum ha-
bitus qualis. 1.1Harundinis argumento
constat corporis habili-
tas ad morbos. 1.86¶ Herbæ quibus locis ne-
queant prouenire. 1.5Herculem quare fingunt
liberasse Prometheum
ab aquila iecur lace-
rante. 1.130Herpetes à bile flaua si
superet. 1.83¶ Hircorum arteria qua-
lis. 1.123¶ Homeri carmen de ira
scientibus admodum. 1.100. itē de quatuor ele-
mentis. 1.77. itē de Ce-
rere & Baccho. 2.62Homerus Vlyssē bre-
uem ac prudentissimū
refert, Aiācem longū &
stultissimum. 1.25Homo temperatiore ha-
bitu quā cætera ani-
malia. 1.42Hominibus integris, vox
qualis. 1.7Hominum crisporum ha-
bitus qualis. 1.1Hominum promisso ca-
pillo habitus. ibidemHomo septimo mēse den-
tire incipit, anno quar-
todecimo pubescit, vi-
cissimoprimum firmā ag-
greditur ætatē. 2.44Homini cur vox & ser-
mo lentius quā cæte-
ris perficiatur. 1.143Homines breui corpore
cur magna ex parte pru-
dētiores, quā qui lon-
go. 1.25Homini quæ accidunt cū
pubescit. 1.123Homines. cur Homerus
appellat πολικροῖς ἀγρὺς
à canitiē temporū. 1.1Hominū cicatricibus cur
pili oriri nequeāt, equis
queant. 1.146Homines natu maiores
cur vini essē consue-
uerunt. 2.127

L 5 Ho

- Homines tremuli cum bi-
bant cur circumferri so-
leant. 2.105
- Homo cur amplius, cre-
brius, & vehementius cę-
reris soleat sternutare.
1.139
- Homines per febrem in-
saniunt. 1.74
- Homines qui rapiuntur
conditione cęli pestife-
ra. 2.88
- Hominib⁹ à dipsade mor-
sis cur sitim extinguit
theriaca quę calida &
sicca est. 1.147
- Hominum cur nonnulli
carnes bubulas coque-
re possunt, pisces saxati
les non possunt. 1.50
- Homines indicāt rem du-
ram validā, & rem hu-
midam imbecillā, & qui
bus modis. 1.6
- Homines à balneo quō im-
becilli, quomodo itē ro-
busti fiant. ibid.
- Hominiū stercus cur ma-
ximē oīm foeteat. 1.27
- Hominē nigrum sol red-
dit. 1.87
- Homīn admodū irascētū
cur oculi rufi. 1.100
- Homines cur sæpe man⁹, aut
aliquā aliā partē piram
percutiunt. 1.44
- Humana labe quomodo
immunes euadere possu-
mus. 1.87
- Horologia per aerē atq;
humorem construimus.
13.9.
- Horror quid. 1.115
- Horror unde in abscessuū
doloribus. 2.13.
- Horrescimus quare inter-
mingēdum. 1.115. & ubi
eminimus, aut oscitati
sumus. 2.110
- Horrentibus cur pili eri-
guntur. 2.25
- ¶ Humor caloris nutri-
mentum. 2.71
- Humor stringit tū à calo-
re, tū à frigore. 1.127
- Humor inimicus nervis
quare. 1.48
- Humorem quemlibet cur
exugen

- exugendo per fistulã at trahere possimus. 21.56
- Humorum corporis proportio adinuicẽ. 2.8
- Humor corporis quilibet habet suum vaporem. 2.63
- Humoribus in corpore abundantibus quẽ vitia oriuntur. 1.83
- Humores corporis, vide etiã Materiã corporis.
- Humidum quodq; facillẽ immutari potest. 1.82
- Humida imbecilla. 1.6
- ¶ Hydreleum quare exhibetur clysteribus. 1.88
- Hydrops cur assiduẽ fiat, cùm aqua sit plen⁹. 1.79
- Hydrops, vide etiã Aqua intercus.
- Hyeme cur pituita oritur & augetur. 2.5
- Hyeme cur plus cibi assumere, & plenius concoquere possumus. 2.119
- Hyenã cur nocte videãt, interdiu ferẽ nihil. 1.66
- Hypostasis vrinẽ albã, indicat partes solidas sanas. 2.19
- Hypostasis vrinẽ quare factore immunis. 2.19
- Hyssopus quare laterum doloribus prodest. 1.57.
- item iuuat ceptum trãuersum & pulmonem. 1.147
- I
- Ictericì, vide Morbo re gio laborantes.
- Ictũ percussi cur statim cernamus, strepitũ lentius audiamus. 1.36
- ¶ Iecur calidum & humidum. 2.81. caro crispa & torticia, & materiacea. 2.68. sedes cupiditatis. 1.136. & vim concoctricem amplissimẽ obtinet. 2.57
- Iecur cur dulcia augent. 2.81
- Iecur iuuatur cupatorio. 1.147
- Iecoris gibba intercepta, tus

- tussis mouet arida. 2.92.
 & cur ingale collo subie
 etum grauescat & dilabe
 tur. ibid.
 Ieiunantes bile scūt. 1.134
 Ieiunum os cur grauiter
 oleat. 2.123
 A Ieiunio cur pleriq; ci
 bo ingesto frigere inci
 piant. 1.134
 Ignis coactus validior
 quàm expansus. 1.71
 Ignis quò excipitur ex so
 le. 1.59. Item, quomodo
 ex speculis. ibid.
 Ignis cur nō excutitur ex
 lapidibus omnibus. 1.59
 Imagines, vide Visa.
 Imber per hyemē vbi de
 sist, cur stellæ illustrio
 res videntur. 1.114
 Qui Inciduntur rapidè
 & inconsultè, cur mi
 nus doleant, quàm qui
 consultò. 1.75
 Infantes quā septimo men
 se nasci possunt. 2.44
 Infantes septimo mense
 nati cur viuere possint,
 octauo nō possint. 2.44
 Infantes modulis auditis
 primū cur vagitu ces
 sent, deinde dormire in
 cipient. 1.119
 Infantib; cur motus som
 num conciliat. 1.120
 Infantes somnulosi. 1.1.
 & quare. 1.2. Item, quare
 excrementosi. ibid.
 Infantes perquàm facilè
 afficiuntur, & pituitam
 largiorem suo in capite
 continent. 1.96
 Infantes cur destillatio si
 rialis dicta exercet, si
 gna & accidentia. ibid.
 Infantes, vide etiā Pueri.
 Inflammatio vnde. 1.105
 Inguen cur intumescit pe
 de offenso. 1.105. & 2.10
 Inguen pro inflammatio
 ne. 1.105
 Infantia fera in cerebro
 ex atra bile, leuior ex fla
 ua. 1.90
 Infantentes febre ardua
 cur vt laxius, sic plenius
 solent respirare. 2.12

- Insecta omnia cur oleo** Iris ad laterum dolores
pereant. 1.62 **prodest, quamuis calida,**
Insitium cur ægrè conco & quare. 1.51
quitur. 1.21 ¶ **Iudicationes morborū**
Intestina excretoria vir- à natura sola. 1.88
tute plurimam valent. Ad morborum Iudicatio
2.57 nes tria sunt. ibid.
Intestini maioris morbo Iudicationis morborum
laborantium, cur ster- arbitra natura. ibid.
cus speciem gerat bubu **Iunctiones rerum quot**
li, & vnde hic morbus. modis fiunt. 1.63
2.85 L
- Intestino laxo auxiliatur**
ruta. 1.147 **L** **Actis origo vñ.** 1.73
Intestini maioris morbo & quid. ibid.
accidit varia appeten- **Lac à mulctra frigidius**
tia. 2.69 **euenit.** 2.75
Intestinum quouis corpo **Lac actu qualitatem pro-**
re infarctum, collabi co fert, quia frigidum ex se
gitur. 2.92 & humidum. 1.65
Inula campana renibus **Lac frigidiusculū fit per**
auxilio est. 1.147 **manmarum adenes, qui**
¶ **Ira quid.** 1.100 **albi sunt.** 2.75
Irati cur ampliter suspi- **Lac cur frigidum, & cur**
rare consueuerunt. 1.20 **facile concoquitur, &**
Iratis cur oculi propen- **probè nutriat, cū habitu**
siores ad exteriora. 1.21 **sit frigidiori.** 2.75
Irascētium cur oculi rufi **Lac quibus cogendum.**
efficiuntur. 1.100 2.75

La

- Lachrymas quid moueat quam. 2.72
 cum angimur. 2.96
- Lachrymæ præ nimia e- comitialibus. 2.60
 tiam lætitia. ibid.
- Lachrymæ cur equè excu comitialibus. ibidem. qui
 tiatur & præ nimio do- aqua vritur, & oleo ex-
 lore, & præ nimia læti- tinguitur. ibid.
 tia. 1.29
- Labor cur febrem ephemeram potius facit, quā putridam aut hæcticam. 1.86
- Lapis cur facilius deorsum, quā sursum fertur. 1.60
- Lapidibus duobus attritis, aer interueniēs ictus & extenuatus magis in ignem cōuertitur. 1.58
- Lapides cur non omnes per mutuū attritū ignē excutiant. 1.59
- Lapide in aquam manentem, & parum altam iactato, cur orbes agantur permulti. 1.131
- Lapis proiectus in aquā sine ligno, cur demergatur, cum ligno nequaquam. 2.72
- Lapis gagates auertendus comitialibus. 2.60
- Lapis thracicus auertendus comitialibus. ibidem. qui aqua vritur, & oleo extinguitur. ibid.
- Lassitudo cur somnum afferre possit, cum siccer. 2.71
- Laterum dolori quomodo profunt calida. 1.51
- Laurus calida & sicca. 1.81
- ¶ Leo gallum extimescit. p. 430.15
- Leo iratus cur costas cauda verberat. 1.144
- Leones quare per solem ingredi non patiuntur. 1.66. & quare ignem fugiant. ibid.
- Lætitia affecti cur alis fudent. 1.10
- Lætitia nimia lachrymas mouet. 1.29
- Lætitia exultantes cur vehementer resoluuntur. 1.19. & cur sudant & rubescant

INDEX.

beant.	ibid.	Lingulæ musculus mēbra
Lepra an contagiosa.	næ similis.	2.49
2.39		Linteum à sole candidius
Lethargicorū pulsus qua	redditur.	1.87
lis.	1.117	Lini semē aētū siccū, potē
Lethargo memoria læsa.	tia humectat.	1.65
2.63		Lippitudo habitus immo
¶ Lienis caro qualis.	dicus.	3.33
2.68		Lippitudo Aethiopibus
Lieni virtus attractoria	quare exulcerans.	1.77
potius data.	2.57	Lippitudo cur pestem ma
Lienis munus, item vnde	igna ex parte præcedere	
dictus.	2.81	soleat.
		2.104
Lienis scolopendrio iuua	Lippiens cur sanum affi-	
tur.	cit, sanus autem non affi-	
1.47	cit lippientem.	1.33
Lienem cur dulcia augēt.	Lippitudo cur contagio-	
2.81	sa.	2.39
Lienes quare augeantur	In Lippitudine cur caput	
febribus nōnullis.	ad cutem totundisse iu-	
2.40.	uet.	2.33
& lienis natura.	¶ Loca quæ herbas æde-	
ibid.	re non valent.	1.5
Lignum cur aquæ inna-	Loca pilola cur calidiora	
tat.	1.9	
2.72		
Ligna indicant rem durā	Loca excelsa & pura cur	
validiorem.	soleant resonare.	1.130
1.6		
Ligna quæ calida & siccis	Locis humidis quare nul-	
fima ingentē excitāt flā	la fieri potest recipro-	
mā, atq; ocyus absumū		
tur, humida & viridia cō		
tiā habent.		
1.81		

catio.

ibid.

Lydiam quare addunt

¶ Lugentibus cur tibias
aut tympana adhibe-
mus.

I. 76

Baccho. 2. 89

M

Lugentibus cur amicorū
præsentia & sermo le-
uat malum.

I. 116

Magnes ferrum at-
trahit. p. 340. 12
& proprietate occulta.
2. 56

Luna oriens vel occidens
cur corpore amplior. vi-
detur.

I. 34

Malæ cur rubeant perip-
neumonia laborantium.
2. 4

Lunæ secundum quadri-
formem habitum tem-
peratura.

I. 64

Malum sui odoris quali-
tate febrientes recreat.
2. 62

Luna per septenariū suas
accipit formas.

2. 44

Mala punica partem inu-
tilem continent extrin-
secus.

2. 14

Lunæ cur ampliores cre-
briorēsque defectus quā
solis.

2. 43

Mali medici humor vitæ
foramina ingreditur.

Lunæ vel solis defectu,
terra non benignè aspi-
citur.

2. 43

1. 117
Mamæ animantibus. sunt
datæ pro partuum nu-
mero.

2. 64

Lunā quare fingitur ada-
masse Endymion.

I. 130

Mammarum adenes albi
& exangues.

2. 75

Lutum quare sol indurat.
I. 87

Mammarū venæ amplæ
& multæ propter lactis
originem.

1. 50

Lux quomodo à tenebris
differt.

2. 34

Lucernæ auertendæ comi-
tialibus.

2. 60

Mamis cæcer gignit, si bi-
lis atra vehemens.

ibid.

Mare

- Mare licet humidū aētū, Medicinalis ars naturam
 siccat potentia. 1.65 pro viribus sequitur.
 Maris pars tenuior dul- 1.88
 cis, crassior salta. 1.53 Medicina epota cur oculi
 Maris pars tenuior ī cœ- primum turbentur & ca-
 lum efferī, ac in pluuiā ligit, post purgationē
 euadit. ibi. pars crassior acutius videant. 2.30
 in salem transit. ibid. Medicamēti operatio quo
 Mastiches natura. p. 431. modo fit. 2.54
 19. abstergit, digerit, & fir Medicamenta nonnulla
 mat. 1.104. & ei^p partes simplicia cur vires ha-
 per appositionē cocunt. beant contrarias. 1.104
 ibid. Medicamenta trahunt na-
 Materia patiens in conco- turali quadam proprie-
 ctionibus causæ respon- tate. 2.54
 dere debet. 2.16 Medicamenta materiam
 Materiæ quæ in venis cō nō purgāt, quia habitu
 tinentur, quō per medi- sunt calidiori. p. 431. 14
 camenta egerūt. 2.54 Medicamēta calida & sic-
 Materiæ nostri corporis ca materiam morbi dige-
 cū quatuor sint, putre- rere & absumere possūt,
 scāntq; oēs, cur genera modō opportunē post
 febriendi non quatuor, concoctionem suman-
 sed tantūmodo tria. 1.83 tur. 1.118
 ¶ Medicus quando adiu- Mel quod commendetur,
 trice natura operatur, & quare. 2.74
 & in quibus. 1.18. & quā Mel ex quatuor constat
 do succurrit sine naturę partibus, & earum natu-
 auxilio. 1.88 ra. 2.66

- Mel temperatum non acre, & quare acre sentitur. 2.74
- Mel inueteratum, aut supra modum concoctū, cur amarum. 1.66
- Mel galbanarium tertiū mellis discrimen, prodest oculorum claritati. 2.74
- Mel Aegyptiū quale. ibi.
- Mel optimum insulæ ferunt, & loca maritima. ibidem
- Mel montis Hymeti optimum. ibid.
- Mellis thymum redolentis virtus. ibid.
- Mel cur amarum sentiatur ab ictericis. 1.99.
- Mel quare exhibetur clysteribus. 1.88
- Mel cur vlceribus acre, gustui dulce sentiatur. 1.130.
- Melancholici cur muncera quædam naturæ exequi valeant, animi nullam. 2.26
- Membrorum corporis artificium varium. 2.68
- Membris singulis singulæ actiones. 2.68
- Membra non omnia ex æquo potētiās habent naturales. 2.57
- Mēbris affecti quies, summum remedium. 1.138
- Membro affecto, cæteræ omnes partes consentiunt. 2.13
- Mēbris extremis qui perfringere, quare si membra igni admouerint, vehementer doleant. 1.42
- Membranz vſui sunt omnibus. 2.68.
- Membrana destructa recreari non potest. 2.90
- Membrana cerebri pleniore vulnerata cur per se ſturam fungi oriri soleant. 2.86.
- Menses septenis conſtāt diebus. 2.44.
- Ad Mœrentes morte ſuorum, cur homines congregantur, & vario vti ſermo

- sermone solitū sit. 1. 76   queant. 2. 44
 Metu nimio cur nonnul- Morbus intemperies cor-
 li obierunt. 1. 13   poris. 1. 33
 Metuentes cur contremi- Morborū discrimina non
 scere cōsueuerunt. 1. 12   tantum ex materijs o-
 Metuentibus cur pili eri- riūtur, verum ex locis.
 guntur. 2. 25   1. 81
 Metuentes cur aluo fun- Morborum duplex genus
 dantur & mingant in- in qualibet materia cor-
 consulti. 1. 12   poris. ibidem
 Qui Metuerunt, cur palli Morbi quare non tres v-
 di efficiuntur. 1. 11   niformes, cū sint tres
 ¶ Milium quare largam corporis nostri materie
 seminis copiam effun- vniiformes. ibid.
 dit. 2. 64   Morbi septenario iudicā-
 Mingētes cur se penum- tur numero. 2. 44
 ro etiam ventris flatum Morborum mutationes
 extrudunt. 1. 31   vel abolitiones pubescē
 Inter Mingēdum cur se- te homine. 1. 123
 pe accidat vt inhorre- Morbus cur nullus pōt
 scamus. 1. 115. & à mi- in corde cōsistere. 2. 124
 etu. 2. 110   Morborum cōcoctiones
 A Mictu cur spiritus al- à natura. 1. 88
 uo excedit. 2. 109   Morbi causa quando su-
 Mictionum modi. 2. 63   dore exhauritur. 2. 7
 ¶ Modulorum musico- Morbi hæreditarij qui.
 rum virtus ad multa. 1. 1
 1. 76   Morbi crebrò venientes.
 Monstra cur viuere ne- cur curari possint faci-
 lius

- lius. 2.27
 Morbo regio laborantes, Mulieres vterum geren-
 cur aluo adstricta, & ex tes, cur secundo aut ter-
 crementis albis. 1.38. & tio mense picare soleāt.
 cur mel amarū sentiāt 2.69
 1.99
 Morbis comitalibus cur Mulieres cur celeriter ca-
 malè olida auertenda. nescere soleāt, & earum
 2.60 natura. 1.4
 Mors quid. 2.83
 Mortua corpora sicca & Mulierum menstrua cur
 frigida. 1.77 colligantur. 2.103
 Quicquid Mouetur, se- Mulieres cur vocem red-
 ipso calidius effici solet dant acutam. 1.35
 1.111
 Motus quare noxius par Mulē cur parere nequeāt
 ti affectæ. 2.76 1.132
 ¶ Mulieres cur careāt pi Mullus, vide Trigla.
 lis. 1.5
 Mulierum textura. ibid. Mundi species in ovo de-
 Mulieres cur vulua affe monstratur. 2.84
 cta mente labātur & de Murmur nomen fictitiū.
 lirent. 2.102 1.92. & 1.3
 Mulieres pleræq; cū cō Muscæ cur oleo pereant.
 ceperunt, cur picare cō 1.62
 sueuerunt. 2.112
 Mulierum appetentia va Musculus vnde dictus.
 ria cū gerunt vterum 2.49. & eorum compo-
 pro materiæ peccantis sitio. ibid. & variæ eorum
 figura. ibidem
 Musculi transuersè inse-
 cti cur difficilius vnian-
 tur & curentur. 2.49
 Musculi duo mouent ge-
 ras

- nas. 2.9 ptaculis seruandis. 1.38
 Musica cur somnum conciliat infantibus. 1.119. Natura sponte rei occurrit, quæ grata extrinsecus accessit. 1.13
 & est essentię animi indita. ibidem Natura minus molestat
 Musicorum modulorum tur sapius venientibus
 virtus ad multa. 1.76 2.27
 Musici priusquam ad rem veniant, non nihil præ-
 ludere solent. 1.117 88. & in quibus.
 Mutatio omnis ob naturalē corporum cōsensum. 1.33 Natura quando cum medico operatur, & in quibus. 1.18
 Mutatio omnis subita & Neruis sentimus. 2.60.
 vniuersa dolorem infligere potest. 1.42 & ijs robur acquiritur
 ¶ Myopes quare cū magna posita procul videre non possint, parua in
 p̄p̄inquo cernere queāt 1.72. & cur sic dicti. ibid. ficcitate. 2.77. ijs summa
 Myricæ recreant febrientes. 2.62 1.48. ideo astringi debent. ibid.
 Nerui virtutes naturales
 oēs habēt ex æquo. 2.57
 Neruorum munus. 1.12
 Neruorum varia strues
 2.68

N

- Naturę quomodo miscentur inuicē. 2.63
 Natura quomodo enutriēdo auget mēbra. 1.47
 Naturę miraculū in cōce

Nerui cū eundem habeāt
 ortum, cur non eadē ijs
 actio. 2.68

Neruus destructus recreari non potest. 2.50

Nerui cur oleo iuuantur.

M 3 1.48

- 1.48
 Nervis frigus inimicum. 1.69.& 2.116
 Nervis cur noceat aqua
 tā frigida quàm calida. 1.48
 Nervi cur non sicut pun-
 cti, ita etiā præcisi exci-
 tēt inflātionē. 1.121
 Nervus stomachi volui-
 tur in anfractum. 2.68
 Nervus cōspectorius per-
 foratus. 2.68.& auditori-
 us qualis. ibid. itē gu-
 statorius. ibid. item ven-
 tris. ibidem
 Nervorum par idem, cu-
 ius pars altera ad lin-
 guā, altera ad aures vsq;
 porrigatur, inquit me-
 dici. 1.133
 Nervorum distentio vn-
 de oritur. 2.107. & seda-
 tur aquæ perfusione p-
 accidens. 1.51
 Nervorum distēctione la-
 borantes, si febriant ar-
 duē, cur liberari possint 2.107
 ¶ Nigrum vtpote obscu-
 rum prorsus nitet. 1.47
 Nitrum quare exhibetur
 clysteribus. 1.88
 Nocte cur dolores ma-
 gis augeri soleant. 1.116
 Nocte natura magis agit
 animus minus. ibid.
 Nubes quomodo consi-
 stunt. 2.65
 Nubium attritu aer in i-
 gnem convertitur. 1.58
 Numerum septenarium
 perfectum esse variē cō-
 stat, item denariū. 2.44
 Numus in aqua demer-
 sus, cur maior seipso vi-
 deatur. 1.34
 Nutritio membrorū quo-
 modo fit. 1.47
 Nux partem inutile ex-
 trinsecus continet. 2.14
 ¶ Oculi humidi, molles
 & affectioni oppor-
 tuni. 1.33
 Oculi cur rufi irascenti-
 bus. 1.100
 Per

Per Oculos cōtagionem
fieri quibus argumētis.

2.50

Oculi in pupilla c'catric-
ces cur albæ. 1.111 & in
nigra parte qualis. Ibid.

Oculorum claritati pro-
dest mel Galbanarium.

2.74

Oculi medicīa epota cur
primūm perturbentur,
purgatione peracta acu-
tius videant. 2.30

Oculis q̄ sunt cæsijs, cur
ex lippitudine vehemē-
tius doleant, nec pati
possint acerbitem me-
dicamentorum. 2.53

Oculi pupilla si in angu-
lum vergat ampliorem
minoris facta est resolu-
tio: si ad minorem, econ-
trario. 2.9

Oculos inter dormiendū
nocte cū repente ape-
rimus, cur lucem perci-
pimus. 2.67

Oculum alterum premēs
sursumq; impellens cur

gemina omnia videt.

1.121

Oculo si bestiola incide-
rit, cur alterum prodest
comprimi. 1.57

Oculi alterius morb' cur
gravior & diuturnior q̄
vtriusque. 1.138

Oculorum suffusione la-
borantibus, quæ imagi-
nes videntur. 1.51

Oculi cur subsident corū
quos angor detinet. 2.21

Oculi cur in coitu pauli-
sper conuiueant. 1.103

¶ Oleum medio tempe-
ramento. 1.126

Oleum cur cum nullo hu-
more misceri patiatur.
1.125. & 2.63

Oleum cur lueat nervos.
1.48

Oleum vetustate fit ran-
cidum, item oleosa om-
nia. 2.66

Oleum epotum cur vo-
mitum moueat, & potif-
simū flauæ bilis. 1.124

Oleum semper ad locum

M 4. ten

- tendit superiorē. ibidem res. 1.145
- Oleo immodicè vtentes ¶ Os ieiunum cur graui
voce aspera. 1.123 ter oleat. 2.123
- Oleum multum lucernæ Oscitantem quī viderint
infusum, flāmam extin- cur oscitare incipiant.
guere potest. 1.15 1.32
- Oleo cur pereant insecta Ab Oscitatione cur hor-
omnia. 1.62. & cur faciliè rescimus. 2. 10
- gelu durentur. 1.126 Os virtutes naturales o-
Olfactus quæ pcipit. 2.58 mnnes habet ex æquo.
2.57
- ¶ Onera portates aut tra Ossibus cur inimicū fri-
hentes quare cum cātu gidum. 2.116. & eius cor
ambulare consueuerūt. ruptio vnde. 2.59
- 1.76
- ¶ Ordei natura. 1.145 Ossa quæ validiora sunt,
Ordeum cum tritico quo cur ex lapsu frangātur:
modo miscetur. 2 63 caro quæ mollior, ictus
Ordeū quare largam se- iniuriā euadit. 2.22
- minis copiam effundit. 2.64 ¶ Ouum qualitates ele-
2.64 mentorum omnes con-
Ordeacea farina cur in- plectitur. 1. 84. & eius
flāmationes extinguere partes, & earum tempe-
possit cum frigida, & an raturæ. ibid.
- ratione primaria. 1.51 Oua integra cur in aquā
Ordeū tostum, in pulue- demissa demergi soleāt,
rēmque redactum, cicat- vrina & corrupta super-
ricibus equorum con- natent. 2.72
- spersum, cur faciat vt pi Ouum pleriq; antequā
li cæteris sint vnicolo igni admoueant, aqua
dilu

- diluunt. 1102
 Ovi vitellus cur cōcoctu
 facilis, albumen diffici-
 le. 2.84
 Ouum cur non ita rum-
 pi possit, cū in feruen-
 ti aqua concoquitur, si-
 cut cū assatur. 1.102
 Ouum pressum utroque
 extremo ambabus mani-
 bus, cur frangi nequeat:
 pressum latere, facile frā-
 gitur. 2.45

P

P Alex ut aquam ser-
 uare calidam, ita ni-
 uem continere possunt
 quare. 1.113. & earum na-
 tura. ibid.
 Palmulæ partem inutilē
 intus continent. 2.14
 Palpebræ musculus mem-
 branæ similis. 2.49
 Panis suo odore recreat
 febrientes. 2.62
 Panis siccus actu, potētia
 humectat. 1.65
 Panis & vinū ex proprie-
 tate quadam plus viriū
 habent quā ceteri ci-
 bi ad alendum. 2.62
 Panos dei historia, q̄ pri-
 mus resonantię causam
 indagauit. 1.130
 Pana deum Echo arfisse
 creditum ex historia est
 ductum. ibid.
 Pana quare adesse volunt
 comitatu Bacchi. 2.89
 Papyrus cur profit alio
 suppressæ. 1.91
 Pardi quare Bacchum se-
 ctantur. 2.89
 Partium consensus trifa-
 riam fieri solet. 2.32
 Pars solida sedes virium.
 2.19
 Partes corporis postre-
 mas cur rigere soleam⁹.
 2.24
 Partus animalū varius.
 2.64
 Parthe affectus. p. 431. 18
 ¶ Pectus aceto offenditur
 2.60
 Pelles indicant rem humi-
 dam imbecillam. 1.6
 Pennæ igni iniectæ auer-

- tendē comitialibus. 2.60
 Peni est summa volu- & inæquales malo eodē
 ptas. 2.32 intereant. ibidem
 Percussi infaciē, cur ignē Petroselinum, vide Saxa
 videant. 1.58 pium.
 Peripneumonia pulmo- ¶ Pica stomachi vitium.
 nis inflammatio. 2.7 2.112
 Persica, vide Pruna pfica. Picare quid, & vnde. 2.69
 Pes si offendatur, cur in- & 2.112
 guē intumescere soleat. Picturæ cur propè astāti
 2.10 & 1.105 bus planæ videantur:
 Pedes cur frigidiores. procul partim cauæ, &
 2.38 partim deuexæ. 1.47
 Pedis remedium quies. Pilorum origo à calore.
 2.76 2.97
 Pediculorū copia cur in- Pilorū alimentum. 2.18
 terdum tabidis & puru- Pili pedum cur lentius ca
 lentis. 2.31 nescere soleant. 1.142
 Pestis spiritus affectio. 1. Pili cur hominum cicatri
 104. & cur malum com- cibus oriri nequeant, e-
 mune omnibus. 2.38 quorum queant 1.146
 Pestē cur magna ex par- Pili cur erigūtur metuētī
 te lippitudo præcedere bus & horrentibus. 2.25
 soleat. 2.104 Pili defunētis cur augen-
 Pestilente aeris statu cur tur. 1.140
 alij intereant, alij resiste Pinguitudo vnde. 2.66
 re possint. 1.86. & tunc Pinguia omnia vetustate
 qui rapi solent. 2.88 rancida sūt. 2.66
 Pestilente aeris conditio- Pip cui⁹ naturæ. p. 431. 17
 Piper

- Piper si quis deuorauit, cur singuliat. 1.43
 Piper quomodo purgat. 2.54
 Piper si solidum deuoretur, cur calfacere nequeat: si contusum, possit. 1.65
 Piper cuti impositum cur vlcerare potest, deuoratum non vlcerat ventrē. 1.28
 Piratæ cur homines quos enecassent, pulmone exēpto, in altum proijcebant. 2.72
 Piscibus quare squamæ. p.428.13
 Pisces oēs multipari. 2.64
 Pisces saxatiles cur concocti faciliores. 2.78
 Pisces saxatiles quare nō nulli cōcoquere nequeūt carnes bubulas pnt. 2.16
 Pituita sanguis imperfectus: 2.5. frigida & humida. 1.3. & 1.82
 Pituita pro alimento aliquando natura vititur. 1.82. & naturæ accommodatior q̃ atra bilis. ibid.
 Pituita post sanguinem largior cæteris humoribus. 2.8
 Pituita crassa & perfrigida pruritus causa. 2.22
 Pituitæ imagines albæ. 2.51
 Pituita cur per hyemē nascitur & augetur. 2.5
 Pituita pro suo vapore quid habet. 2.65
 Pituita q̃ frigida & crassa est, & apta ferri decorsum, cur ex pedib⁹ ad caput ascendat. 2.87
 Pituitosæ affectiōes somnulosæ. 1.1
 Pituitā q̃ ducūt. p.430.16
 Pituita in paruis venis & arterijs cuti propinquas quotidianā generat. 1.81
 Planētæ oriētes vel occidentes cur maiori corpore videntur. 1.34
 Plantarum titillatio & fricatio cur afferre somnum possunt. 2.42
 Plato

- Plato autor, nihil sciri, per reminiscentiā. 1.119
- ¶ Pomum in aqua demersum cur maius seipso videatur. 1.34
- Poma cur obesse possunt sua frigida & humida natura, aqua non tantundem officiat, quæ similis est naturæ. 1.49
- Pondus cur facilius parte leua quàm dextrâ efferre valeam⁹. 2.55 & 2.125
- Portulaca herba dētium stuporē tollit. 8.p.430
- Potentia vt reducatur ad actum, auxilio eget. 1.65
- Potio frigida expellere potest calculum. 1.108
- ¶ Protogeustæ animalia Indica, gustu præualēt, & vnde dicta. 2.57
- Præputium discissum cur adglutinari nequeat. 2.90
- Prometheum quare fingunt liberatum Herculis opera ab aquila iecur lacerante. 1.130
- Pruna Persica partem in utilem intus continent. 2.14
- Prudentia magis in corpore paruo. 1.52
- Pruriginis causa. 1.12
- Prurigo cur excitari soleat vlceribus sanescentibus. 1.137
- Prurit⁹ quare magis excet senes. 1.24
- Prurientibus cur grata aqua perferuida. 1.22
- Prurientes cur delectantur aquis calidis. 1.23
- Pruriant quare magis terga. 1.24
- ¶ Prisana actu profert qualitatem, quia ex se frigida & humida. 1.65
- ¶ Pubes quando pilo integitur. 2.73
- Pubes cur serò canescit. 1.142
- A Pube cur adolescentes tragescere desinunt. 1.123
- Pubescendi tempore testes amplificantur. 2.73
- Puber

- Pubertatis mutationes tã in viris quàm in foëminis. 1.123
- Pubescētes cur vocē asperiorē reddere incipiāt. ibid.
- Pudore affecti cur oculos deorsum vertere solcāt. 1.68
- Pudore affecti nonnulli cur alis insudare coguntur. 1.10
- Pudore dū afficimur, manus admouere faciei solemus. 1.14
- Pudefacti cur erubescere consueuerunt. 1.14
- Pueri calidi & humidi. 1.3
- Pueri statim nati cur plorare incipiūt. 1.61
- Pueri edaciores. 1.141
- Pueri & senes cur magis calculosi q̃ adulti. 2. 41
- Pueris cur calculi in vesica, senibus in renibus. 1. 107. et cur eādē habēant causam. 1.108
- Pueri cur fascinari maxime possint. 2.50
- Pueris potissimū accedit horror inter mingen- dum. 1.115
- Pueri cur non canescunt, cum extremēiosi & humidi esse soleant. 1.3
- Pueri præsertim infantes, cur in terram non facile vt viri infringātur. 1.118
- Puerorum caluaria mollis & laxa. 1.3
- Pueri cur vocem reddunt acutam. 1.95
- Pueri execti cur vocē reddunt acutiorem, quàm adultiores quos gallos vocant. 2.98
- Pueri, vide etiā Infantes.
- Pulmonis substantia qualis 2.76
- Pulmo in motu assiduo quare. ibid.
- Pulmonis vtilitas. 2.57
- Pulmonis vlcus cur insanabile. 2.17. & 2.76
- Pulmonis purulentia nō nisi per tussim repurgari queunt. 2.79
- Pul

Pulmo & partes adiacen-
tes, hyssopo iuuantur. I.

147

Pulmonis inflāmatio cur
excitei ex febre ardua.

2.7

Pulmonis inflammatione
laborantium, cur malè
rubent. 2.4. & cur æstuo
si sunt. 2.2

Pulmonis inflammatio
peripneumonia. 2.7

Pulsus intentio inspiratio
ni respōdet, remissio ex
pirationi. 1.20

Pulsus lenior infanienti-
bus per ardorē febris, le
thargicis plenior. 2.117

Pus quare foetidū. 2.19 &
in collectionibus respō
det hypostasi in vrinis.

2.19

Purulentis cur interdum
copia pediculorum oria
tur. 2.31

Puteorū aqua cur per hye
mem calida, per æstatē
frigida. 1.34

Putredinem contrahunt

caliditas & humiditas. I.
64

Quadrata cur è lon
ginq̃uo rotunda
esse videntur. I.35

Quadrupedes quare in-
tra sese foetificant. 2.64

Qualitas omnis coacta va
lidior q̃ expansa. I.71

Qualitate agentium rerū
consideratio. 1.65

Quæstionum naturalium
ratio partim certa ex se,
& partim inexplicabi-
lis, & quædam media. p.
428.1

Quæstiones naturales in
explicabiles. p.430.2

Quæstionum naturalium
tertius ordo, & solutio
vnde sumēda. p.431.16

Quercus cur à venti im-
petu euertatur, harundo
illæsa permaneat. I.118

Quercus argumento con-
stat corporis habilitas
ad morbos. I.86

Quies, pedis remediū.

2.76

2.76

& membri affecti. 1.138

R

R Abiei canum con-
sideratio. 1.74.
per tot.

Radix calfacit, incidit, &
extenuat. 1.40

Radice per cibum inge-
sta, cur alij foedè eru-
stant, alij non. ibidem

¶ Refrigeratio modica
naturæ membrorum ac
commoda, immodica
noxia. 2.61

Renum caro qualis. 2.68

Renibus vis attractoria
potius data. 2.57

Renibus auxiliatur inula
campana. 1.147

Renum vlcera cur diffi-
culter sanentur. 1.109

Renibus cur careāt aues.
1.109

Rerum qualitate agentium
consideratio. 1.65

Respiratio nostra calida.

1.63

Respiratio qualis insaniē-
tibus per arduam febrē.

2.1

Respiratio in thorace,
quod in reliquo corpo-
re pulsus per arterias
habetur. 1.20

Reges quare nudos effin-
gunt statuarij. 1.85

Rident quos in alis, co-
stis, & plantis titillam⁹.
p. 430.4

Rigor ex refrigeratione.
2.61. ex flaua bile. ibid.

Rigor vnde accidit ijs, q
postquam ieiunarint,
cibum ingerunt. 1.134

Rigorem calor excitat &
frigus. 2.61

Rigere cur maximè solea-
mus postremas corpo-
ris nostri partes. 2.24

Rigeāt cur cæterę omnes
corporis nostri partes
ex frigoris vehementia,
facies minimè. 1.37

¶ Robur ex siccitate ner-
uis acquiritur. 2.77

Rosæ

Rosæ recreât febrientes. Sanguis nō attrahitur me
2.62 dicamento, nisi nouissi-

Ructus quorū purior mē per vim. 2.54

ingesta radice, & quorū Sanguis naturæ familia-
impurior. 1.40 rior, alimentumq; sup-

Ructemus quare cibo tā peditat corpori: si abun-
humido, quā sicco in- det, plethoram creat. si
gesto. 2.99 putreat & recalescat, in

Ruta iuuat laxum intesti- bilem transit. 1.83
num. 1.147 Sanguinis serum à reni-

9

bus trahitur. 2.73

Sanguine orta cur recrea-
ri possunt. 2.90

Sacchari virtus qua-
lis. 2.74

& ubi habetur. ibidem. Sanguis purpureum co-

& est mellis coagulū. ibi. 1.11. & 1.13. & 1.18. & co-

Sal siccus potētia & actu. mitatur naturam. 1.13
1.65 Sanitas temperies quādā

Saluginis causa. 2.66 corporis. 1.33

Sanguis inter humores Sanus cur sua bona vale-
largior. 2.8. & 2.103 tudine lippientem enē

Sanguis quatuor habet dare non potest. ibid.
partes vt vinum. 2.89 Saporum causæ. 2.66

Sanguis vapor calidus & Satyros quare Baccho cō
humidus. 2.65 iungunt. 2.89

Sanguis quomodo misce- Saxapium calculis pro-
tur cū carne. 1.63 dest. 1.108

Sanguis summa corporis Saxapium os ventriculi
calfacit & laxat. 1.30 iuuat. 1.147

Sca

INDEX.

- ¶ Scabies cur contagio-** Semen genitale cur len-
sa. 2.39 **tum & glutinosum.** 2.93
Scalas cur facilius descē- Seminum genitaliū mi-
damus quàm ascenda- istio diuersa, naturam
mus. 1.60 **eorum penitus abolet.**
Scammonea aperit ora 1.132
venarū vt purget. Semine orta destructa re-
 2.54 **creari nequeunt.** 2.90
Scammonea bilem du- Semina plantarum qui-
cit. p.430.19 **bus vestiūtur.** p.429.23
Scenarum varia oblecta Senes nonnulli minima
mina vnde. 1.76 **è longinquo cernunt.**
Sciri omnia per remini- 1.72
scentiam & recordatio Seniorum caluaria præ-
nē Plato est autor. 1.119 **dura.** 1.3
Scytharum gens animo- Senes cur excrementis
sa, fortis, & candida. 2.6 **abundant, & vigilaces**
Scythia cur vinum fert **sunt.** 1.2
calidum cū sit frigi- Senum membra cur ob-
dissima. 2.6 **tremunt.** 1.17
Scolopēdrium lieni pro- Senes quomodo incurui
dest. 1.147 **fiunt.** ibidem
Scrobe iuxta mare offos- Senes quare magis exer-
sa, cur aqua dulcis com- cent pruritus. 1.24
periatur. 2.125 **Senibus cur calculi in re-**
¶ Per Se fieri & ratione **nibus, pueris in vesica.**
primaria quid. 1.51 **1.107. & cur habent ean-**
Semine quomō procreā **dem causam.** 1.108
tur animalia. 1.47 **Senes & pueri cur magis**
N cal-

- calculosi q̄ adulti. 2.41
 Sensus quibus præcellūt
 animalibus. 2.57
 Sensibus non cōpari mo-
 do sunt animalia præ-
 dita. ibidem
 Sensibus quinq; respon-
 det quædam series ex
 terra ad cælum. 2.58
 Sensibus quare tantum-
 modo quinq;. 2.58
 Sensio ubi magna, ibi &
 magna voluptas, dein-
 de dolor vehementior.
 2.32
 Septenari⁹ numerus per-
 fectus, Pythagorę sen-
 tentia. 2.44
 Sequales apocæ. 1.113
 Sesele vesicā iuuat. 1.147
 Sermo homini cur len-
 tius quàm cæteris per-
 ficitur. 1.143
 Serpentibus cortex qua-
 re datus. p.428.16
 Serpētes paucipari. 1.64
 Serpentes tactu præua-
 lent. 2.57.
 Serpentes aqua inspersi
 cur molestantur & fu-
 giant. 1.101
 Siccitatis operatio.
 1.73
 Siccitas humore interem-
 pto exuperat. 1.77
 Siccū omne difficile im-
 mutatur. 1.82
 Siccitas vigiliā parit. 2.71
 Sinapi cur si solidum de-
 uoretur, calfacere ne-
 queat: si contusum, ni-
 mirum possit. 1.65
 Sinapi cuti impositiū cur
 ulcerare potest: deuora-
 tum, nequaquam. 1.28
 Syndesmus, vide Copu-
 la.
 Singultiat quare qui pi-
 per deuorarit, aut pa-
 nis incisum grandiuscu-
 lum. 1.43
 Singultientes pane, cur
 soluantur singultu, si
 quid triste audierint.
 1.46
 Sinistra cur facilius quā
 dextra pondus efferre
 valeamus. 2.55. & 2.128

- Sirlafis cur infantes per-
 exercet signa & acciden-
 tia. 1.96.
 Sitis ex siccitate. 1.39. &
 2.95.
 Sitis febrientib⁹ vnde, itē
 ieiunis. 2.28. & quare
 fitiunt magis febrien-
 tes quā fameant. ibid.
 Sitibundi balneas ingres-
 si, cur alij extincta siti
 egrediantur, alij con-
 trā. 1.108
 Sitiunt quare vehemen-
 ter, quorum ventrem
 inferiorem fluxio ex-
 ercet. 2.96
 ¶ Sol oriens vel occidēs
 cur corpore, ampliori
 videtur. 1.34.
 Solis feruor cur alijs sō-
 num afferat, alijs remo-
 ueat. 1.85
 Sol quando eclipsim pa-
 titur. 2.43
 Solis defectus minus am-
 pli crebriq^{ue} quā lu-
 næ. 2.43
 Sole vel luna deficiente,
- cur vulgus mouere æs
 ferrumque consuevit.
 ibidem
 Sol quare hominem ni-
 grum reddat, linteum
 candidius faciat, ceram
 emolliat, & lutum in-
 duret. 1.87
 Solidum affici difficul-
 ter potest. 2.17
 Solidæ partes corporis
 cuius coloris. 2.19
 Somnus humore confi-
 stit. 1.1. & quare concil-
 liatur plantarum titil-
 latione & fricatione.
 2.42.
 Somnum cur lassitudo af-
 ferre possit. 2.71
 Somnum cur alijs affe-
 rat solis feruor, alijs tol-
 lat. 1.86
 Somnum infantibus con-
 ciliat musica. 1.119. Itē
 motus. 1.120
 Sonos simulacris per æ-
 rem & humorem con-
 struimus. 1.93
 ¶ Spadones cur pilis ca-

- reāt. 1.5. & cur canesce
re soleāt citò. 1.4. & qua
re effœminati & vino-
si. 1.6. & cur voce acu-
ta. 1.7. & 1.95. & cur pro-
ceri & blæsi. 2.25. & cur
barba careant. 2.97
- Spadonū pedes cur ma-
gna ex parte depraua-
ri soleant. 1.6. & cur nō
nulli rem aliquātis per
veneream appetant, &
amore interdum deti-
neantur. 1.8
- Spadones mammas, fœ-
mineas, genas tumidiuf-
culas habent, pilos pro-
missiores, & facile ca-
nescunt. 1.7
- Spadonum coles statim
languet quare. 1.8
- Speciem nostram cur cō-
spicere valeamus in spe-
culis & aquis diluci-
dis. 1.129
- Speluncæ vastæ & syn-
corè cur soleant reso-
nare. 1.130
- Sphærica figura omnium
perfectissima. 2.91
- Spiratio actio animalis.
1.116.
- Spiritus animalis origo
ab hepate. 2.63
- Spiritus æthereus instru-
mentum animi. 1.94
- Spiritus animalis è sede
cerebri. 2.105. & nutri-
tur, aere tracto à pul-
mone. 2.63
- Spiritus animalis nō in-
corporeus quomō iun-
gitur cum corpore. 2.63
- Spiritus animalis si in-
teger facultas rectè co-
gitandi agēdiq; omnia
integra est: si contrā, de-
fertæ sunt actiones.
ibidem
- Spiritus & aeris differen-
tia. 2.58
- Spiritus flatuosus ex cru-
ditatē, & cur strepit p-
nares, per sedem, per
stomachum, per gut-
tur & aures. 1.139
- Spongia manu pressa hu-
morem emitit. 2.139. &
cur

- cur frangi non potest. 1.118
- Splendores quibus ante oculos obuersari apparent. 2.51
- Splendores tanquam stel-
læ discursantes, aut tan-
quam fulgura coruscā-
tes cœlo ferendo, cur in-
dicant ventum vehemē-
tem futurum. 1.70
- ¶ Statuarij quare deos &
reges nudos effingunt. 1.85
- Stellæ cur illustriores vi-
dentur vbi imber p hye-
mem desijt. 1.114
- Struā sap suspirare. 1.20
- Stercus colicorū cur bu-
buli speciem gerat. 2.85
- Stercus bubulum cur in-
fiatur. ibidem
- Stercus ferarum cur mi-
nus quā vrbanaŕū fœ-
reat. 1.27 hominū autē
maximē omnium. ibi-
dem
- Sternūtāt cur homō am-
plius, crebrius, & vehe-
- mentius cæteris anima-
libus. 1.139
- Stirpes quibus obducun-
tur. p.429.3
- Stirpiū quæ infirmæ frō-
des incunte hyeme amit-
tunt. 1.41
- Stirpium fructificatio va-
ria. 2.64
- Stirpes syluestres cur va-
lidiores & lætiores vr-
banis. 2.48
- Stomachus ad asperā ar-
teriam est positus. 1.45
- Stomacho virtus attra-
ctoria pollet. 2.57
- Stomachi si'a quomodo
agunt. 2.68
- Stomachi vitium pica.
1.112
- Stomachus, vide etiam
Gula.
- Strabones natura cur ge-
mina non conspiciunt.
1.122
- Strangulatio fit, si quid
cibi vel humoris in ar-
teriam sit delapsum.
2.38

- Strepitus quomodo acci deant. 1.136
 dit baucalibus cū im- Sues multiparæ. 2.64
 plentur. 1.92 Suspirare ampliter q̄ cō-
 Struthiocamelus ferrum fuenerunt. 1.20
 concoquit. p.431.23 Susurrus nomen fictitiū.
 Stulti cur prudētissimos 1.92.& 2.3
 procrearunt liberos.
 1.26
 Stupor attonitus cur nō
 contagiosus. 1.39
 Stuppæ argumento con-
 stat corporis habilitas
 ad morbos. 1.86
 Sturni p̄cuta vescuntur.
 p.430.19
 ¶ Substantia triplex cor
 poris. 2.12
 Succinum vide Electrū.
 Sudore quādo causa mor-
 bi exhauritur. 2.7
 Sudores accessionē præ-
 uenientes quare graues
 2.122
 Surdi ab ortu naturę, cur
 idē & muti viuāt. 1.133
 Sues cur fileant cū sur-
 sum videre coguntur, &
 eorum natura. 1.135
 Sues cur stercoreibus gau-

T
 Abes cur cōtagiosa.
 2.39

Tabidis cur interdum co-
 pia pediculorū oriatur.
 2.31

Tabe laborantes cur vn-
 guibus reddi aduncis vi-
 deantur. 2.17

Tabescunt quare quibus
 gargar est abscissum. 2.3

Tactus quę percipit. 2.58

Taurus iratus cur costas
 cauda verberat. 1.144

¶ Teda calida & sicca.
 1.81

Tell' mater syluestriū, &
 nouerca vrbanoꝝ. 2.48

Tépora cur hirtiora red-
 dantur. 2.11

Temporibus capitis ve-
 hementer percussis, cur
 sit intercundum. 2.82

Tend

- Tendo unde dictus. 2.49 quando amplificantur.
 Tenebrarum & lucis dif- ibidem
 ferentia. 2.34 ¶ Thapsia trahit vi ca-
 Terga cur quàm ceteræ loris. 2.56
 partes amplius pruriūt. Theriacē cōpositio. 1.147
 1.24 Theriaca cū sit calida
 Terra sicca potentia & a- & sicca, cur sitim extin-
 ctu. 1.65 guit dipsade morsis.
 Terræ loca quæ parum 1.147
 fructificant, & quæ fœ- Theriaca materiam mor-
 cundiora. 2.11 bi digerere & absume-
 Terrarum orbis septem re potest, modò oppor-
 stellis regitur. 2.44 tunè detur post conco-
 Terrenum omne graue. ctionem. 1.128
 2.113. Item frigidū. 2.116 Thorax per quæ media
 Tertianā ubi generatur, mouetur. 2.1
 & à qua materia. 1.81 ¶ Tibia angusta sonum
 Tertianā, vide etiam Fe- reddit acutum. 1.95
 bris tertiana. Tibiarū foramina argu-
 Testibus cū pene cogna- mentum faciunt vocis
 tio, & sedes communis. spadonum & integrorū
 2.32 hominum. 1.7
 Testes gallinaceorum, vi Titillatio plātarum cur
 de Gallinaceorū testes. afferre somnum potest.
 Testium per icū cur 2.42
 vehēmentius doleamus. ¶ Tonitruum cur pōst
 2.32 audiamus, fulgur pri-
 Testes quid pro alimēto mūm videamus, cū hęc
 sibi hauriunt. 2.73. & duo simul cōmittantur.

1.36

Tonitruū strepitu attoni-
ti, cur intereant, aut cer-
rè amentes degant. 2.83

Torpedinis virtus. p.
431.1

Toxica qui hauserunt a-
ctionibus animi quomo-
do deferuntur. 2.63

¶ Tragescunt cur pube-
scentes, & quid tragesce-
re. 1.123

Tremor senibus quomo-
do fit. 1.17

Trigla vitium à torpedi-
ne accitū tollit. p.431.3

Triticū quare largam se-
minis copiam effundit.
2.64

¶ Tussis arida infestat
gibba iecoris laborātes.
2.92

Tussis subita fit, si quid ī
arteriam asperam cibi
vel humoris delapsum
fit. 1.38

Tussientibus nonnullis
cur splendores nōnulli
ante oculos obuersari

appareant. 2.51

Vacuū natura reem-
plat. 2.56

Validiora à re aduersa ma-
gis corrumpūtur quā
molliora. 2.22

Validum inualidum tra-
hit. 2.56

Vapores ad cerebrum ela-
ti, ex natura cerebri red-
duntur frigidiores. 2.22

Vasa quæ buccalia dicun-
tur, cur strepitū quendā
dum aqua implētur, red-
dere soleant. 1.92

Vasa harpagia cur si digi-
to admoto foramen eo-
rum superius obturetur
aquam nullā per fora-
men sui fundi emittant,
sed si apertum sit, liberè
emittant. 1.93

¶ Venę ministri publici.
2.68

Vena virtutes naturales
omnes habet ex æquo.
2.57

Vena

- Venarum postrema quibus adsunt partib. purgationis causa. 2.54
 Venæ à frigido rumpuntur, teste Hippocrate. 1.117
 Vena destructa recreari non potest. 2.90
 Venter virtute immutatoria pollet. 2.57
 Ventriculi os petrapio iuuatur. 1.147
 Ventriculus contactu concoquit. 1.21
 Ventris flatus cur etiam extruditur mingētibus. 1.31
 Ventus cur vehementius per loca spiret angusta. 1.71
 Ventri impetus cur quercum euertat, harundine illæsam prætereat. 1.118
 Ventum vehementem futurum cur splendores indicant. 1.70
 Venus libidinis effigies. 1.85
 Venerem arsit Bacchus. 2.89
 Veratrum candidum pluitam ducit. p.430.11
 atrū, ducit bilem atrā. 13
 Veratro coturnices vescuntur. p.430.18
 Vertigo capitis vnde habet nomen. 2.67
 Vermes vnde enasci consueuerunt in cœno & fecibus. 2.31
 Vesica excretoria virtute plurimum valet. 2.57
 Vesica ficcior facta cōtrahi non potest. 2.94
 Vesicæ muliebris ceruix amplior quàm maris. 2.47
 Vesicæ cur auxiliatur sceli. 1.147
 Vesica cur careant aues. 1.106
 Vesicæ vlcera cur difficulter sanentur. 1.109
 Vespertilioes cur noctu videant, interdum nihil ferè. 1.66
 Vestimenta linea nos calfaciunt. 1.111

¶ Vitijs humanis immu-
nes quomodo euadere
possumus. 1.87

Videre cur protinus ne-
queant, qui ex luce am-
plissima ad mediocrem
venerunt. 2.101

Videre cur non statim va-
leamus vbi ex tenebris
ad lucem, vel ex luce ad
tenebras venimus. 2.34

Cur non Videamus qua-
si videntes. 1.98

Visus quæ percipit. 2.58

Visus tenuior & acutior
nobis quàm auditus.
1.36

Visio p extramissionem.
1.129

Vinculi corruptio solu-
tionem affert rerum cõ-
uinciendarum. 2.82

Vinum natura calidum.
1.6. quatuor continet
partes. 2.66. calorifi-
cum est. 2.127. suo
odore recreat febrien-
tes. 2.62

Vinum cum pane quan-

do febrientium imbecil-
litati concedimus, cur fe-
bris nihil augeatur per
calorem vini, imò mi-
nor esse incipit. 2.62

Vinum cur frigidum in
Aegypto, terra calidif-
sima. 1.55. & 2.6. & ca-
lidum in Scythia, terra
frigidissima. ibid.

Vini meri vsus frequens
& immodicus nonnul-
lis mentem abstulit.
1.94

Vinum Maronem qua-
re pleriq; nominarunt.
2.89

Vini copia vim natura-
lem & animalem suo ca-
lore opprimit. 1.16

Tam Vinum quàm aqua
cur febrientibus deliriũ
atq; insaniam faciãt, si im-
portunè dentur. 1.94

Vinum quomodo affici-
tur. 2.66

Vini copia flatus excitat,
sensũsq; omnes pertur-
bat. 2.52

Vi

Vinum cur per fistulam attrahere possimus . 2.56
 Virtutum naturalium ordo, numerus & causa. 2.57

Vinum qua sui parte pre- stare alimoniam potest. 2.89
 Virtus naturalis minus interdum suis fungitur actionibus, & quæ sint eius actiones. 2.116

Vinum cur nunquam au- rarenter congelascit. 1.126
 Virtutes naturales ad ipsam tantum viuendi pertinet rationem, ani- males ad bene viuendi. 2.57

Vino vini molestia cur le- uetur. 2.80
 Virtutes naturales non sunt ex æquo omnibus membris. 2.57

Vinolenti nonnulli cur gemina videant. 1.121
 Virtus animalis interdum suas exequitur actiones & quæ sint tales. 1.116

Vinolentis admodum cur circumuerti omnia vi- deantur. 2.67
 Virtutes naturales cur natiuæ sint, animales ad uentitiæ. 2.57

Vinolenti cur caligent, & vertigine tententur. 2.67
 Super Vino, annotamen- ta pulchra. 2.89

Vinacea cur vt ingessi- mus, integra per aluum egeri soleant. 2.91
 Virtus naturalis in me- tuentibus calorem natu- ralem obruit, & quomo- do. 1.15

Viricur in terram faci- lius infringantur quàm pueri. 1.118
 Virtus vitalis in lætitia exultatibus interit, quia immodicè profluens dis- palatur, contra in metu- tibus

Virtus iu partibus soli- dis. 2.19

- tibus. 1.19
- Virtus vitalis ab animali iuuatur, & quomodo cōpensat defectum animalis. 2.1
- Virtus animalis in nervis. 1.11. & 2.1
- Virtus animalis musculis thoracis vim mouendi suppeditat. 1.20
- Virtus animalis per nervos ad postremas vsque animalis partes se pergit. 2.10
- Visa pro figura & colore causæ imaginamur. 2.51
- Vitiliginēs à pituita si superet. 1.83. & cur acū ad acta nullum sanguinem emittant. 2.111
- Vitri foramina nonnihil aeris tenuioris continent. 1.17
- Vitrum foramina continere quo argumento. 2.117
- Vitrum quomodo inflari solitum. 2.36
- Vitrū cū ceciderit, cur frangitur. 1.118
- Vitra cur per hyemem, si quid vehementer calidum immittitur, rumpi soleant. 1.117
- Vlcera rotunda quomodo curantur medici. 1.92. & cur difficulter sanentur, & vnde talia consistunt. 1.97
- Vlcerib⁹ mel cur acre sentitur, gustui dulce. 2.130
- Vlcerib⁹ sanescētib⁹ cur prurigo exciteē. 1.137
- Vlcera tam renū quā vesicæ cur difficulter sanentur. 1.109
- Vlcera articulorum, vide Articulorum vlcera.
- Vlysses ab Homero brevis & prudentissimus refertur. 1.29
- Vngues cur defunctis augentur. 1.140
- Vngues non tabescunt. 2.17
- Volucris quare paratus foris conficitur. 2.64
- Voluptas summa ex pene 2.32

- 2.32 Vomitus atrę bilis cur pe-
riculosus. 2.108
Vomitum cur mouet o-
leum epotum, & præser-
tim bilis flatuę. 1.124
Vomentibus nōnullis cur
splendores ante oculos
obuerfentur. 2.31
Vomentes leuiter cur pi-
tuitam, plenius bilem,
supra modum etiam fan-
guinem egerant. 2.54
Vox quibus modis fit a-
sp̄ra. 1.123
Vox homini cur lentius
perficiatur. 1.143
Vocis asperitas pubescen-
tibus. 1.123
Vocales literę septē sunt.
2.44
¶ Vrinę hypostasis quā-
do fit, & quid. 2.19. item
quid indicat. ibid.
Vrinę hypostasis, vide
etiam Hypostasis.
Vrinę quod subsidet si al-
bum, cur bonū indicat.
2.19
Vrina cur senibus pro-
deat inconsultē. 1.17
Vrinę destillatio vnde.
2.94
Vrinę difficultas nomen
generalius quā destil-
latio. 2.94
Vrina exitum appetente
retenta, cur multi resolu-
ti sint atq; destillatione
vrinę laborarunt. ibid.
Vrinam cur tepidam ege-
ramus priusquam bal-
neas introeamus, cū diu-
tius intus manserimus,
frigidam. 1.52
Vrinę enæorema, id est,
sublimitamētum vnde.
2.19
Item, nubecula quando
fit. ibidem
Vrina instrumento elici-
tur vi vacui fugiendi.
2.56
¶ Vuam quando appel-
lamus gargar. 2.3
Vulua neruosa. 2.60
& quare. ibid. & 2.101
Vulua insignis est per vir-
tutem

- tutem retentoriam. 2.57
 Vulua non nisi per obli-
 quorum florum tractū
 suo fungitur officio. 2.68
 Vulua cur vna membro-
 rum omniū aspera par-
 te interiore est. 2.93
 Vuluē acetum inspersum
 cur dolorem inuehat ve-
 hementem. 2.60
 Vulua affecta cur mulie-
 res mente labentur & de-
 lirent. 2.102
 Vuluē strangulationibus
 quare nonnulli res bene
 olidas infra, suprà malè
 olidas afferunt. 2.60
 Vuluæ acetabula. 2.93
 Z Izania cur vt in-
 gessimus per aluū
 egeri soleat. 2.51

F I N I S .

L E G E N D U M ,

Excudebat Nicolaus Baccaneus.

